

No A
1 - 356

BIBLIOTECA MUSEO VATICANO

A
28.

707.

7
92-1165

BIBLIOTHECA UNIVERSITATIS
GRANATAE

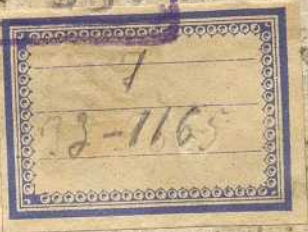

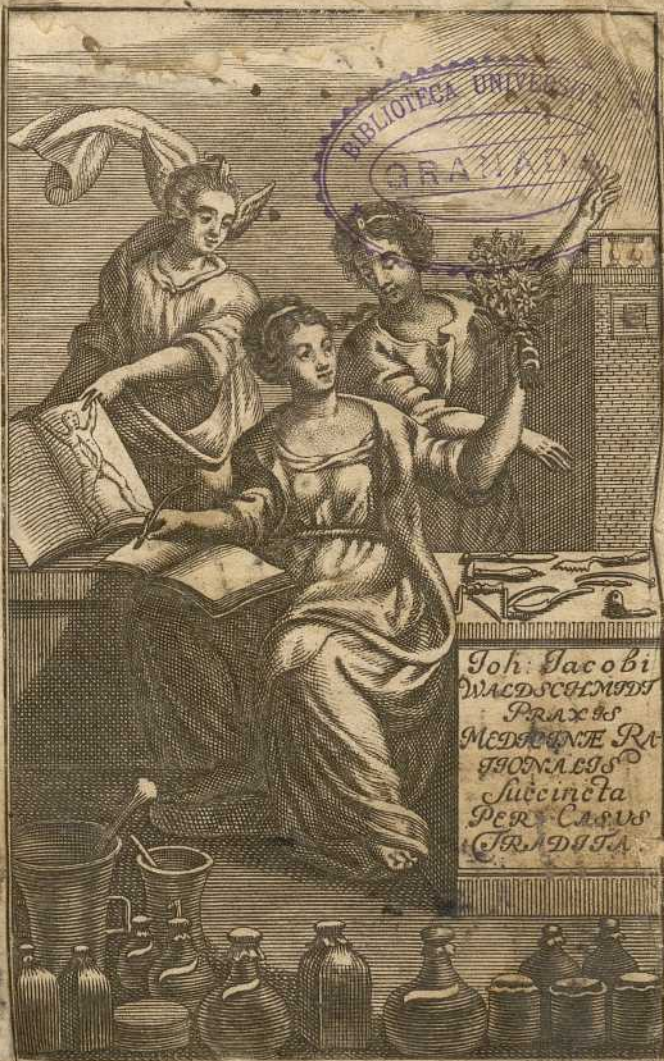
Joh: Jacobi
MACDSCHEMIDT
PRAXIS
MEDICINAE RAT
IONAE
Succincta
PER CASUS
TRADITA.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15

7.7

Joh: Jacobi
WACHSCHMIDT
PRAXIS
MEDICINAE RA-
TIOINALIS
Succincta
PER CASUS
TRADITA.

~~Año del P. Fr. Joseph~~
~~Puerto la Real~~
Predicador Capuchino
Año de 1784.
Sevilla.

Predicador Capuchino

33

JOHANNIS JACOBI 1635

WALDSCHMIDT,

Medicinæ Doct. Archiatri Hassiaci, & in
Acad. Marpurgens Med. Profess. Primar.
Physicæ autem Ordinarii, nunc B.

P R A X I S

Medicinæ Rationalis succineta,
per Casus tradita,

Et in Appendice

Monitis Medico-Præcticis

Monitis necessariis illustrata per plurimos
M O R B O S.

Quibus accefferunt Notæ Ejusdem ad

Præxin Præxin Chirurgicam Barbette;

nec non ad

Casus Casus Baldas. Timæi à Gùldenkee.

OMNIA AD MENTEM CARTESII.

Cum Præfatione

JOHANNIS DOLÆI,

Med. Doct. Consiliiarii ac Archiatri Hassiaci, Cæ-
sareo-Leopoldinæ Academ. Natur. Curios.
Collegæ, dicti Andromachi.

P A R I S I I S,
SUMPTIBUS SOCIÉTATIS.

ANNO 1635

JOHANNES DOLLER

1681

FRANCO

1681

FRANCO

1681

FRANCO

1681

FRANCO

1681

Per - Illustri ac Genero-
sisimo Domino,

DOMINO
GEORGIO

à RIEDESELL,

L. Baroni in Eisenbach &
Hermansburg,

Duci Legionario, &c. &c.

Domino suo gratiosissimo.

Per-Illustris ac Genero-
fissime Domine, Domine
Gratiosissime.

Parentem, contracto, in castris ad
Moguntiam anno superiori, morbo,
& vix reducem ad suos, fato, si
humana spectes, præpropero, mihi verò etiam
imprimis acerbo, extinctum, **GENE-
ROSITATI TUÆ** redivivum si-
sto, **BARO GENEROSISSI-
ME**, ut quo favore complexus es singulari
& gratiâ vivum, quam ille nunquam desti-
tit prædicare, eâ fœtum quoque hunc ejus
posthumum excipias, imò & me hunc offe-
rentem digneris. Quando enim nil magis
mihi in votis est, quàm ut paterni non so-
lùm nominis sim hæres, sed Mæcena-
tum quoque, quos ille habuit plurimos, pa-
trocinio & favore, sensim in eruditionem
ac virtutes ejus assurgens, me reddam di-
gnum; mearum simul esse partium credi-
di,

di, ut paternis Scriptis atque laboribus hanc
veluti coronidem imponere, sic & eam
TIBI, DOMINE GRATIO-
SISSIME, humili obsequio inscribere
ac dedicare, ceu pignus quoddam simul ob-
servantiæ meæ humillimæ publicum, quam
imprimis, ex quo radios favoris **TUI**
gratiosi in me quoque spargere cœpisti, nun-
quam non reipsa cupio **TIBI** approbare.

PER ILLUSTRIS
GENEROSITATE
TUÆ

subjectissimus Client.

W. V. Waldschmidt,
Med. Lic.

* 4

JOHAN-

JOHANNES DOLÆUS

Lectori Benevolo

SALVTEM

dicit perennem.

N TIBI Lector Erudite Celeberrimi nostri Waldschmidii ^{re}
Maximæ Praxin Medicinæ Rationalis, unâ cum Monitis ejus Medico-Practicis, ut & Notis ad Barbeste, æquè ac ad Gùldenkleee Praxin & Chirurgiam.

Autorem horum opusculorum vobis velle commendare, qui in Athenæo Marpurgensi non duntaxat Professoriam Dignitatem tanto omnium bonorum applausû nuper tuitus est, sed & officio Archiatri Serenissimi ac Potentissimi nostri Hassiæ Principis optimè defunctus est, foret post Homerum Iliada describere.

Quis enim qualisque fuerit Waldschmidius noster, post viri desideratissimi exequias facundo ore depinxit Cl. Zauschlifferus, illius Academiæ Professor Juris

ris Celeberrimus. Quanto enim studio, quanto iudicii acumine, Autor noster, dum viveret, omnia sua opera elaboraverit, ac conscripserit, multa prostant testimonia, *inter quae tanquam* inter ignes Luna minores micant Institutiones *ipsius* nuper editae, & in Belgio recusae, unà cum Epistolis ad me datis, ac plurimis aliis elaboratis & limato iudicio conscriptis Disputationibus.

In primo hoc Tractatu ferè omnium morborum historias per casus tradit, additque eorum definitiones, causas, diagnoses, ac prognoses, curasque, in quibus methodum medendi observat accuratam, depromitque medicamenta experientiâ viginti annorum comprobata. Quam praxin monitis medico-practicis per plurimos morbos illustrat, additque notas egregias ad praxin & Chirurgiam Barbette, ut & Casus practicos Gùldenklees, dum viverent celeberrimorum Medicorum.

Næ Noster in omnibus suis Scriptis prolixas obscurasque descriptiones evitando, claras ac succinctas substituit,

Lectorum attentionem sine imaginatio-
nis confusione ut sibi conciliaret.

Dies mihi deficeret, si acumen iudicii
ac sapientiam hujus Medici ac Philoso-
phi in rebus ipsis inveniendis; si verbo-
rum vim ac notiones ad res ipsas expri-
mendas, imprimis in Praxi Medicâ ex-
perientiam, ac succinctam medendi me-
thodum, unâ cum Medicamentorum
optimorum formulis velim aperire. Quid
multis? Waldschmidius magnis Philo-
sophis Medicisque meritò est compa-
randus, & plurimis certò anteponen-
dus.

Monita ipsius Medica instar Hippocra-
tis Aphorismorum observanda sunt. Me-
dicinæ ergo Candidati, qui Medicinæ
Practicæ & Chirurgicæ operam navare
in animum induxerunt, non meliorem
Ducem elegerint nostro Waldschmidio,
cujus auspiciis ad intima Praxeos pene-
tralia pervenire dabitur. Methodus quia
ex ipsis rationis & experientiæ immobili-
bus fundamentis, & quasi omnium con-
sensu stabilita ac deprompta est, neque
emendationem, aut reprehensionem pa-
titur.

Prefatio ad Lectorem.

titur. Pluribus his Tecum ageremus E-
rudite Lector, verum vino vendibili non
opus est hederam suspensam, quum præfer-
tim Autor abundè se commendet ac tuea-
tur. Non enim jam multa præfari lubet
de ipsius Autoris meritis, pluribus ita
clarus existit Scriptis, ut publicis adu-
lationibus non indigeat. Suffecerit or-
dinem, quem in Scriptis tenet, expli-
casse. Nihil enim amplius in ipsius lau-
dem & elogium adjiciendum existima-
mus, ne lucem Soli scenerari videremur.
In ipsis Opusculis miraberis sat scio Vi-
ri singularem perspicacitatem & judicii
acumen, quibus reddidit facilem ad Pra-
xin Medicam aditum, omnia ad mentem
Cartesii magni illius Philosophi dedu-
xit, cujus Philosophiæ propugnator fuit
acerrimus. Certi ergò sumus nos rem
gratam præstituros Tyronibus, ac intel-
ligibilis Philosophiæ, & purioris Medi-
cinæ Candidatis, quorum emolumenta
quæsi, nec aliorum cavillationes cura-
vi. Errores Typographicos, vel sphal-
mata, quod concernit, quæ ob absen-
tiam, ut fieri solet, irrepperint, ut & alia
quæ

Prefatio ad Lectorem.

quæ ex incuriâ studiosorum, qui ea ex ore Autoris sæpè non ritè exceperunt, vel omiffa, vel pluries repetita offenderis, Tu Humaniffime Lector, pro Tuâ, quam rogo, benevolentia condones, & benevolè corrigas, obnixè peto. Vale Lector Amice, atque magni hujus Viri laboribus ex animo frueri.

♁ *sulfuris*

♁ *tantari*

♁ *agaa*

* *sal ammoni*

♁ *oleum*

te Saturno

♁ *sal*

♀ *quantia*

♁ *vitrioli*

♁ *antimo*

CASUS

Spiritus

♀ *venus*

♁ *Mercurij*

C A S U S I.

Cephalalgia.

P Astor ætatis circiter annorum triginta queritur de appetitu sæpius deiecto, siti circa prandium & cœnam in principio mox urgente. Maximos circa tempora patitur dolores, præsertim si in aëre nebuloso versetur, accedit memoria imminutio, & animalium functionum tarditas.

Ex ventriculo affectum hunc suam traxisse originem, atque sic per consensum inductum fuisse hanc Cephalalgiam, haud dubitandum: Non tamen eum hic intelligi volumus consensum, quem sibi imaginati fuere veteres, occultum scilicet sed manifestum nos credimus, utpote qui consistit vel in vicinitate, qualis inter Pleuritidem & Diaphragma; vel in communitate vasorum transmittentium, uti inter Pancreas & intestinum duodenum; vel substantiæ similitudine, prout inter nervosas omnes partes ea vulgaris est.

Sitim exortam credimus à ciborum reliquiis, quæ in ventriculo in putrilaginem degenerarunt, & lympham magis viscidam reddiderunt, unde glandulæ salivales, tali lymphâ viscida repletæ, sitim induxerunt præternaturalem.

Dolores circa tempora potius sentiuntur. Cum ibi non tantum plura reperiantur vasa, sed & muscoli ibidem teneriores ac aëri magis expositi, coagulationem circulantium liquorum, sicque obstructionem facilius incurraant.

Hinc inducta circulantium crassitie memoria simul imminuitur, ob simul generatos spiritus crassos etiam ipsis nervis infensos, neque functionibus animæ obeundis idoneos: Non mirum verò, cum illa depravata labes eis à prima origine, chylicatione videlicet vitiosa, contracta sit. Qualis enim chylus, talis sanguis, & qualis sanguis, tales etiam erunt inenati subtiliores aliàs liquores.

Chronicum verò hoc est malum, & pastoribus non rarò familiare, utpote qui catarrhis, apoplexiæ, phthisi &c. alias obnoxii deprehenduntur; Spiritus namque multum impendunt, ac præterea hyemali tempore in locis frigidis aperto capite sæpè nimiam moram nectunt, unde coagulationes succorum facillimè incurrunt.

In curatione ergò non ventriculi solùm, sed totius Massæ S. habenda est ratio: præcedat tamen emeticum tale vel simile, v. g.

℞. ♀. emet. gr. ij. vel iij.
S. Brechpülverlein a. i. m.

hoc non tantum primæ viæ à saburra liberantur, sed & sæpe materia s. lymphæ viscida hinc inde stagnans per concussionem quasi extricatur & ad motum deducitur.

Dehinc deobstruentia sive stomachica vulgò sequantur, inter quæ Elixir Propr. Ess. absynth. Spir. Cephalicus, haud ultimo loco ponuntur, nec minus astringuntur, decoct. betonicæ, veronicæ, salviæ siccæ, verbenæ &c. multum etiam commendari solet in Cephalalgis omnibus Tr. millepedum, & alia omnia ex his parata.

Addi tamen his possunt Ess. ambræ, castorei, spir. lilior. convall. &c. pro memoria verò confortanda in usum veniat Tr. Succini, Potus Theæ, ac Coffeæ, quæ instar omnium erunt: Sal volatile etiam, C.C. narius odorandum offeratur. Laudatur etiam à plurimis

Pulsio Tritemii, parum tamen habet in recessu, nisi in temperamentis frigidis.

℞. *Tinct. succinæ cum ** coparæ ꝑ℞.

Essent. anodyn. ℞ij MS. S. *Essentz.*

℞. *Extract. Cephal. Myns.* ℞j. f. *Pill. n.* XV. dentur cum pulv. rosar. rubr.

Ut alvus libera sit, prout in capitis omnibus affectibus requiritur, clyster domesticus applicetur, ne symptomata ingravescant.

Externè convenit Empl. de minio fronti impostum, vel unguentum alabastrinum, aut

℞. *Species pro cucupha* ꝑ℞ vel ꝑvj. dentur in nodulo. S. *Species zum Haupt.*

C A S U S II.

Hemicrania.

S Exagenarius jam ab aliquot annis, de vehementi dolore capitis, dimidiam & quidem dextram ejus occupante partem, questus est, & quidem quod hyeme magis, quam æstate affligere soleat, cui nunc accessit auditus difficultas, & pulsatorius auris internæ dolor adeo intensus, ut de inflammatoris obstructione suspicio sit.

Affectum hunc ut duplicatum quidem aspiciamus, nomen tamen hemicranie, utpote à potiori symptomate, ei imponimus.

Causam in intemperiem sanguinis viscidam & pituitosam rejicimus. Unde sal sui juris factus, haud ritè diluitur; hinc pituita multo sale repleta, per arteriarum poros, in partes membranosas, tum intra tum extra cranium egressa, & subsistens, tristem sensationem efficit.

Magis verò hyeme affligit dolor, quia pori magis coarctantur, ac transpiratione sic sufflaminata, succi coarctati ac in tubulis hinc inde subsistentes, dolorem magis sentire faciunt.

Auditus difficultas accessit, à particulis crassioribus tubulos nervi auditorii obstruentibus, atque simul *internæ auris dolor intensus* simul pulsatorius jungitur, à copia particularum crassiorum obstructionem augente, sicque membranosas auris partes nimium extendente, vel inflammationem inducente ac pulsatorium simul sensum imprimente, quæ phænomena suppuratio sæpè comes esse solet.

Ut eventum mali hujus paucis attingamus, ferè pronuciare possumus illud curatu difficile fore, præcipuè ob ægri ætatem, & metuendum ultro ne in apoplexiam, phrenitidem, vel paralyfin degeneret.

Scopi tamen curationis sint, materiæ peccantis (ut vulgo vocatur) præparatio, tum evacuatio, doloris sedatio, & ubi tumor exoritur, suppuratio, & denique affectæ partis confortatio.

Instituitur verò peccantis materiæ præparatio, ut quod viscidum est, ante propinatum catharticum paulum diluatur, & ad faciliorem motum disponatur, quo postea cathartici motum eò facilius sequatur.

Sunt vero Præparantia hæc Salina omnia vel volatilia vel fixa, hinc omnia ex ☿, ☉, & *absinth. Card. benedict. *co. &c.* huc spectant, sic v. gr.

& ☿i vitriolati gr. xv.

Succini pulverisati gr. v. pro dosi

S. Digestiv. auff die Nacht zu nehmen.

☿i ☉i lati loco sumi aliàs potest arcanum duplicatum sive caput mort. Aquæfortis à ʒss ad ʒss. Succinum additur non quod sit cephalicum, sive dicatur cerebro, sed quod mediantibus suis particulis volatilibus acidum invertat, potissimam malorum talium causam.

Pro hoc & simili scopo sequentia etiam non erunt minoris momenti v. g.

℞. Liquoris ☐i ℥℥. S. Liqueur 30. 40. Tropffen
und mehr im Trinken zu geben.

Vel ℞. Tinct. Scoriar. regul. ℥ii
☐i ana ℥j.

S. Essentz zu xv. und mehr Tropfen.

Jam quod attinet evacuatorium scopum non hinc ad
electivè purgantia respiciemus, utpote quæ nunc da-
bia diu fuere reddita, sed gradibus ea dimetrie-
mur. v. g.

℞. Extr. Panchymagog. Augustan. vel Crollii ℥℥.
vel gr. xv.

Scammon. correct. gr. iij.

◦◦ Succini grt. j Misc. & cun Spir. lilior.
convall. fiant Pillulæ no. xv. quæ aspergan-
tur fœculâ pœoniæ.

S. Hauptpillen pro dosi.

Vel ℞. Extracti diacarthami ℥j. solve in ∇ flor. zilia
adde

Crem. ☐i ℥j.

Syrup. rosar. solutivi ℥vj.

∇ Cinnamomi ℥℥. Misc. fiat potiuncula
a. i. m.

Si æger purgans prius in Pillulis deglutiit, tum
paulo post ad facilitandum in ventriculo & intestinis
motum, vel jusculum assumat vel potum Theæ hau-
riat: Si vero forma in liquida hoc sit assumtum, tum
per aliquot horas nullum capiat cibum.

Præter evacuatorium hunc scopum, ubi pars ma-
teriæ peccantis per alvum deturbatur, alia se sistit e-
vacuationis species, per ambitum scil. corporis; &
hæc quidem præfertur priori: Depuratur etenim hæc
methodo sanguis, qui immediatam mali causam con-
vehit & continet.

Sic ℞. Theriac. ℥j. solve in f. q.

∇ Card. benedict. adde

Mixture simpl. ℥j. Misc. D. S. Schwitztränclein. a. um.

Dolor ut mitigetur, conducere poterunt papaverina. chamomilla, melilot. cinnab. nativ. opium. arcan. duplicatum &c. v.g.

℞. Cinnab. nativ. gr. iij.

arcan. duplic. gr. ij. Misc. f. p. pro dosi.

Vel ℞. Theriac. celestis . . . ij.

dentur. S. Schmersstillende Miltten a. r. m.

Ubi tumor exoritur & ad suppurationem tendere intendit, externe applicetur cataplasma ex *Herb. malv. flor. melilot. chamomill. Fol. lauri, sem. senugrac. cum lacte* factum.

Abscessu rupto ad ulceris Mundationem in usum veniat mixtura ex spir. vini & tantillo melle rosar.

Tandem ut quartus obtineatur scopus, partis scil. affectæ roboratio,

℞. Tinct. succini ℥j.

Castorei ℥j.

Ess. ambræ ℥ss. Misc.

S. Besondere Haupt; Essentz zu xi. Tropffen cum ꝓ lilior. conval.

℞. Spir. C.C. composit. ℥iiss. D. S.

Eusserlicher Spiritus anzustreichen.

Si præmissa omnia in cassum sint adhibita, refugium erunt Acidulæ, vesicatoria, vel fonticuli aut fetacea: Nec sacculi omittantur calidè applicati ex *Θeosto*, vel ex *serpillo, origano, salvia, baccis juniperi, rad. angelic.* cum ꝓ *Anhaltin.* irrigati imponantur.

Præterea vitetur aer frigidus, ac is suffitu corrigatur, qui tantum præstat quam destillatum aliquod: Vinum item vitetur, ac alvus libera semper sit.

C A S U S III.

Epilepsia.

Vir Nobilis ætatis consistentis, ante biennium vexatus malo hypochondriaci incidit in dolorem colicum,

licum, succedente ictero nigro, quem nunc motus convulsivi cum sensuum ablatione, per intervalla excipiunt: ad se rediens; queritur de articularum doloribus, manuumque & pedum dolorifica resolutione.

Affectus hic est complicatus, ob symptomatum congeriem, Epilepsiam vero vocamus à symptomate magis urgente, & quidem conjuncta ea hic est cum paralyfi notha & arthritide: & in casu sub nomine motus convulsivi comprehenditur. Differunt enim hi à convulsionibus simplicibus. Sic convulsivos motus adesse dicimus, quando partes mox contrahuntur, mox iterum extenduntur. Convulsio vero simplex saltem spasmus est.

Quod hypochondriaci Colica facile corripiantur, non ex alia est causa, nisi ob lympham viscidam & acrem, ac bilis inertiam, unde alvus eis est ficcior & segnior.

Icterus verò niger non est ab obstructione lienis, sed ab obstructione vasorum capillarum, & impedita per vasa hæc circulatione: hæc vero præsupponit intemperiem sanguinis viscidam, & coagulationi leviter obnoxiam, unde Spiritus animales etiam crassiores, & male dispositi segregantur, qui tum circa certas lunæ phases epilepsiam, cum reliquis phœnomenis inducunt, & quidem ob peculiarem nervorum ad artus tendentium obstructionem, resolutionem pedum & manuum inferunt.

Causa ergo est acidum quoddam nervis admodum infestum & spiritibus animalibus, sive succo nerveo legitime segregando, vel perficiendo, inimicum: unde & malo hoc correpti subito cadere solent, ob nervorum flacciditatem, quando hi à Spiritibus animalibus non amplius tenduntur & expanduntur.

Recidivare verò solet hoc malum, quando nunc pori & tubuli cerebri ita dispositi sunt redditæ, ut

nullus amplius laudabilis succus nerveus segregari queat, sed is vel acris nimium, vel crassus, & obstructionibus aptus segregatur, atque tum non tantum motu, sed & quantitate, acrimonia &c. vitiosas perficiat functiones.

Videtur verò malum hoc, in proposito subjecto satis periculosum, non ob symptomatum congeriem saltem, sed & quod ante pubertatem saltem illud curabile observatum sit, postea rarò vel non.

Curationi tamen insistatur & in & extra Paroxysmum.

In paroxysmo ad excitandum vel in ordinem redigendum subtilium agentium motum, naribus offerantur *Spir. * ci, ▽ Epilept. Lang. Castoreum, &c.*

Spinæ dorsi infricetur *Spir. convulsivus, lumbricor. ▽ hyster. cum castor. &c.*

Et æger si in loco tenebricoso versetur, in magis lucidum feratur, ut eo citius excitetur & ad se redeat.

Extra Paroxysmum respectus habeatur causæ, quæ cum in visciditate & acrimonia circulantium humorum originaliter consistere soleat, quovis modo ad statum naturalem reduci tentetur: & quidem si humores quantitate excedere hærulentur, pléthora videlicet adesse præsumatur. V. Sectione ea paulisper minuatur. Postea primarum viarum saburra acida eliminetur, modo per præparantia, modo per evacuantia. Scopos vero hos duos unico sequenti remedio assequi poterimus v. g.

R. Radic. s. aperient.

angelic.

jacœn aa. ʒj.

Herb. betonic.

salvia aa. m. j.

Flor. thilia

Stœcbad.

Lilior. convall. aa. p. j.

Fol. sem. ℥i℥.

Agaric. ℥℥.

sem. carthami ℥j.

crem. ℥i ℥ij.

cinomomi.

Zingib.

macis aa. ℥j. Incisa, grossè dentur ad nodulum.

• D. S. Säcklein zu einer Maß Wein.

Dehinc ad specifica accessus fiat, utpote acido acriminus volatili corrigendo in specie dicata. Sic à Cratone cinnabarina prædicantur, ut *Magnes Epilepsia*. *Riverius* commendat pulverem *Valerianæ* ad cochlear. j. *Barbette* potionem ex *sapone Hispanico* &c.

Laudant alii *Corvum* in olla ad nigredinem combustum, vel *secundinam humanam* ad ℥j.

D *Ludovici* suum Pulverem Epilepticum aliis præfert. v. g.

℞. *Pulv. Bezoard. alb.* (qui paratur ex C. C. *philos. terra sigill. & unicornu foss.* aa. ℥℥.)

succini albi pp. ℥iij.

cinnab. nativ. ℥iij.

laud. opiat. ℥j. Misc. f. Pulvis.

Infanti unius mensis exhibet quartam grani partem, trimestri gr. j. &c.

Nos laudamus *Tinct. Opii Dn. Maets cum Spir. nostro Cephatico* vel C. C. compos. paratam.

Potus Theæ etiam largius dari debet, ac quidem in primo cyatuli liquoris C. C. *succinat.* gtt. xx.

• *vol. etiam C. C.* singulis diebus mane in lecto eliciantur, præmissa *potu Theæ* ad gratiam, interpositis *Pillulis purgantibus cum castoreo*, quales habent *Barbette de Decker*.

Variis irritis seraceum Epileptico suaderi poterit.

Ad artuum verò resolutionem præter sudorifera etiam Thermae & Balnea consulantur.

In Diæta vitentur omnia acida & viscida, terror, ira &c. Pro potu concedantur Cerevisia vel vinum salviatum, enulatum &c.

C A S U S IV.

Apoplexia.

Judeus senex, facie rubicundus, post mediam noctem stertere incipit, uxor insoliti quid observans, cum excitare conatur, rata, eum in somniis vexari, quod alias ipsi non erat insolitum, verum frustra, jacet instar mortui, sine sensu & motu, excepta respiratione & pulsu.

Affectus est Apoplexia fortis ob respirationem admodum imminutam, ex hac etenim vel imminuta admodum vel subinde remittente fortitudo hujus affectus patet.

Differt verò affectus hic à Caro in hoc, quod in Caro respiratio sit liberior, & à passione hysterica, quod in hac non omnes sensus tollantur, & à syncope, in qua partes sentiuntur rigidæ, ubi è contra hic laxæ & flaccidæ.

Malo vero huic obnoxii facile fiunt sanguinei, cum eorum sanguis à centro versus superficiem impetuosius moveatur, segnius verò à superficie ad centrum.

Dari verò Apoplexiam à sanguinis restagnatione, morbus Hungaricus indigitat, ubi ægri nonnulli paulo ante mortem, in profundissimum labuntur somnum.

Post mediam noctem vero ægrum hoc malo correptum esse, causa potuit esse, vel quia tum minor humorum agitatio, vel quia peracta tunc chylicatione, novus chylus sanguini infusus, singularem potuit

potuit inducere alterationem & dispositionem ad subitam talem stagnationem circulantium humorum.

Stertor exoriri videtur à lymphæ in aspera arteria restagnatione, hæc enim spirituum animalium influxu sublato, statim aëri viam intercludit, non aliter ferè ac fit in strangulatis.

Infomnia de vertigine, de casu ab alto, in senibus Apoplexiæ, in infantibus Epilepsiæ solent esse prodromi.

Sensus & motus pereunt ab impedita spirituum animalium segregatione & influxu, à sanguine enim stagnante & vi in cerebrum adacto, quasi comprimuntur officina nervorum. Pulsus verò ad tempus adhuc durat venis & arteriis non omni ex parte, & quasi uno momento obstructis, sed pro parte adhuc circulum permittentibus.

Dividit *van Helmont* Apoplexiam in Positivam & Privatam. Positivam eam credit ubi Spiritus quidem adsunt, sed transitus negatur: Privatam verò ubi Spiritus deficiunt, neque ea quâ necessum est adsunt copiâ.

Alii distinguunt in Sanguineam & Pituitosam. Sanguineam ab immediata sanguinis stagnatione, & sufflaminata circulatione: Pituitosam vero ab obstructis variis cerebri saltem tubulis à lymphâ viscida originem trahere statuunt: atque hinc curam maximè distinctam oportere esse contendunt. Sic in Sanguinea commendant *V. sect.* non item in Pituitosa; in hac verò Purgantia fortiora, in illa non. Sic item in Pituitosa volatilia præscribunt; Temperata vero in sanguinea: clystères etiam in hac volunt esse emollientes, in illa vero acriores. *Dietam* quoque observari debere notant, ubi in Pituitosa aromatica laudant, in Sanguinea verò mucilaginosâ sive juscula ex animalium extremitatibus, & lacticia.

Curatio interim & in & extra Paroxysmum instituatur.

In Paroxysmo primarius scopus eò collimet, ut omnimodo excitetur æger, in hunc finem *Spir. æci fortis* naribus odorandus admoveatur, vel \ominus *vol. Cc.* ad aliquot grana eis infletur, ac ori indatur.

Et si certi simus ægrum Apoplexia Pituitosa esse correptum, tum statim vomitorium sat potens infundatur. v. g.

℞. *Syr. emetici* ℥℥. vel ℥vj. S. *Cassie* einzuschütten.

Infusio vero ægrè & non nisi cum molestia magna fiet, interim tentetur quovis modo, vel etiam talis clyster injiciatur. v. g.

℞. *Radic. Angelic.*

Enulæ aa. ℥iiij.

Herb. Salv.

Majoran.

Origani aa. m. j.

Flor. Stæchad.

Anthos.

Lilior. convall. aa. p. j.

Colocyn. in petia ligat. ℥℥.

Coque in s. q. aquæ tonitrualis (ob copiam \ominus .) Colaturæ ℞. ℔. j. adde

Aq. benediç. Rylandi, sive croci metall. ℥iiij. vel vj.

Salgemmæ ℥j. Misc. fiat clyster statim injiciendus.

Oris etiam infundatur hoc vel simile. v. g.

℞. *Aqu. Epilept. L.*

hirundin. cum castor.

Lilior. convall. aa. ℥i℥.

Spir. CC. compos.

cephalici aa. ℥i℥. Misc.

S. *Mixtur. Wffelweiß*, einzugießen.

℞. *Aq.*

R. *Aq. hyst. cum Castor.*

Spir. Ceras. nigr.

Lilior. convall. aa. ℥ss. Misc.

S. *Eufferlicher Spiritus pro spina dorsi & plantis pedum.*

Pro Præservatione detur *Sal volatile C C.* ad ℥j. bis vel ter in hebdomade inter prandium vel cœnam : *Potus idem Theæ* bibatur cum salvia vel rore marino , ac singulis mensibus bis propinentur seqq. *Pillulæ laxativæ* numero 5, vel 7. v. g.

R. *Gummi ammon. ℥j.*

myrrha.

resin. jalapp.

diagrid. aa. ℥ij.

croci ℥j.

Sal. vol. succini ℥ss.

o o - *succini gtt. xij. MS.*

Fiant *Pillulæ* numero Lxxx. quæ involvantur pulv. diambreæ.

Præterea *fonticulus excitetur* , & ad hæmorrhoides respiciatur , quia horum fluxus admodum foret conveniens.

Si à percussione originem videatur trahere , videndum num *Trepanatio* institui queat.

Extra *Paroxysmum* aliàs convenient eadem quæ in *Paralyfi*.

C A S U S V.

Paralyfis.

QUAMVIS autem prædictus *Judeus* elapsis 24. horis *extingueretur* , & paulo ante mortem *febricitaret* : *Alium tamen vidimus Apoplecticum* , qui *excitatus dextri lateris resolutionem patiebatur* , ablato omni motu & sensu , in eodem latere , *manus & per hujus lateris intumuisse videbantur* , sed tandem *penitus flaccecebant*.

Laboꝝ

Laborabat hic Judæus Hemiplegia seu Paralyfi unius lateris.

Manus et pes intumescebant, ob Spirituum defectum, & humorum stagnationem: & *flaccecebant* ob impeditum Spir. animal. influxum.

In Curatione (quæ aliquando ægrè obtinetur & quidem difficilius in senibus, quam juvenibus, difficilius item hyeme quam æstate. &c.) eò allaborandum, ut obstructio nervosarum partium tollatur, visciditas circulantium humorum incidatur: & demique debilitatæ partes roborentur.

Primo scopo inservire poterunt Purgantia & quidem fortiora.

℞. *Extracti diacarthami* ℥iij. solve cum

Aq. cinamomi, adde
castorei pulverisati gr. iij.

☐) ⊕ lat. gr. xxv.

Syr. diaser. Andernac. ℥j. Misc.

Vel ℞. *Extract. Cephal. Myns.* ℥j.

☉ *duleis* gr. iij.

Scammon. correct. gr. iij.

○○ *succini* gr. j. Misc.

Fiant Pillulæ numero xv. deauratæ dentur.

Omnibus remediis in Paralyfi debet addi castoreum.

Si in infuso Purgans desideretur, infusio fiat *cum Decocto Lignorum*, non enim hujus mali cura à curatione Luis venereæ abludivit multum.

Præmissis si opus Purgantibus, vel iis omiſſis ad sudoriferam fiat accessus, quoniam vero sudor difficulter hic obtinetur propter pororum nimiam angustationem ex obstructione, hinc valida sint sudorifera, vel insuper in Laconico sudores exprimantur.

℞. vero *Theriaca rec.* ℥j. solve cum

Aq. Flor. sambuci, adde

Spir. ☐) compos.

Tinct. Zij ex scoris. aa. ℥j.

Misc. pro dosi.

Theriacam commendamus, quia ob diversitatem ætheris, in fluidis corporis nostri, infuetas producit fermentationes, in stagnantibus partibus.

Vel. ℞. *℥ij diapheret.*

cinnab. nativ. aa. ℥℞.

℞. *vol. viperar. gr. viij.*

Fiat Pulvis, cui superbibatur haustus Decocti Lignorum.

Bezoardicum minerale hic etiam præstantissimum præbet deobstruens pro debilitatarum nervosarum partium, vel spirituosarum earundem incolarum roboratione.

℞. *Spir. cephalici.*

C.C. Compositi.

℞. *vol. oleos. cephalici, aa. ℥ij. Misc.*

S. Besondere Essentz zu xv. Tropffen.

℞. *Tinct. antiscorbuticæ Bontekæi ℥iij.*

S. Spiritus zur Essentz.

Externe instituantur inunctiones per spirituosam & penetrantiam, non verò in parte affecta, sed in spina dorsii, cum obstructionis initium & principium ibi subsistat.

℞. verò *Spir. vini rectificatissimi.*

convulsi aa. ℥i.

○○ *Philosophor. ℥ij.*

juniperi ℥ij.

Aq. byster. cum castor. ℥j. Misc.

S. Eufferliche Mixtur.

℞. *Olei. circulati Faustii. ℥ij.*

S. Eufferlich Del.

Aqua hysterica additur præmissæ mixturæ ut Spir. vini paulum temperetur.

Conveniunt etiam unguenta, sed sint subtilia & cum oleis destillatis remixta, v. g.

℞. *Un.*

℞. Unguent. Heruin.

mart. iii aa. ℥j.

o. thereb. lucid. ℥j.

C. Cervi. ℥ss.

℞vol. CC. in Spir. propr. Sol. ℞ij. Misc.

Fiat linimentum.

Post inunctionem pars affecta Paralytica tegatur linteis calidis, vel panis calidus imponatur lateri affecto.

Maximo cum emolumento etiam spinæ dorsii imponitur Empl. de Granis cum ꝑ io, utpote ad omnes viscerum obstructions pituitosas efficac.

℞. vero Empl. de ranis cum quadruplo ꝑ ii. ℥j.

Camphoræ. ℥ss. malaxetur cum

Oleo succini, & detur.

Thermæ cum aliquando iuvisse aliquando nocuisse deprehensæ sint, hinc earum usus caute instituat.

Pro præservatione convenit Fonticulus, & creber usus Tinct. succini. Liqueor. C. C. succinatis. Aq. Anhalt. &c.

C A S U S VI.

Vertigo cum consumptione totius.

Puer undecim annorum plerumque post somnum de capitis imbecillitate conqueritur, à prandio subitè virium dejectione cum scotomia corripitur, corpus contabescit, & sæpius alvi torminibus vexatur: quaeritur quis morbus, & quæ remedia sint adhibenda?

Cum nonnulla hinc concurrant symptomata, quæ aliàs non accidunt vertiginosis, hinc affectus hic propriè loquendo non est vertigo, sed est congeries morborum à spirituum animalium depravata, & crassa dispositione non tantum, sed & circulantium reliquorum humorum visciditate, vel & vasorum lacteorum obstructione dependens.

Vertiginem induci à spirituum crassitie, proba-

tur exemplo ebriorum, ebrii namque sunt vertiginosi, quia spiritus volatiles vini sunt crassiores, ac adeo brevi tempore spiritibus animalibus assimilari haud queunt, hinc ob mixtionem perturbatam, & motum inæqualem, vertiginis phænomenon exoritur.

Si per consensum est, facile cognoscitur, quia invadit cum præcordiorum anxietate, vel etiam nausea aut vomitu.

Vertigines hysteriarum vel hypochondriacarum mulierum, ex complicato malo patent.

Capitis imbecillitas post somnum adest, quoniam humores circulantes per meningum tubulos segnius moventur.

Somnus etiam in vertiginosis sæpè solet esse turbulentus, quia Spiritus à particulis heterogeneis comitantur, quæ si sunt crassiores somnum, si verò subtiliores vigilias inducunt.

Virium prostratio se jungit, quia pauci & crassi quidem Spiritus generantur, vel quod sanguis nimium moveatur, id quod à bile, ab humore aliquo calido, & forte vinoso fieri potest: Vel etiam ab inordinata fermentatione, & quod tunc particulæ exhalent, quæ sanguini commixtæ ejus rarefactioni in corde resistunt.

Corpus contabescit ab acrimonia humorum salina & crassa, unde Spiritus similes generantur, qui tum cum ipsi sint crassiores vel salini, dulcificationem succi nutritii perficere haud queunt.

Tormina etiam sentiuntur, vel quia pori intestinales sunt obstructi, vel quia fortè lumbrici domicilium sibi in intestinis constituerunt, quoties etenim tormina sentimus, toties suspicio de lumbricis capi potest.

Morbus interim hic non est contemnendus, solet etenim vertigo sæpius esse prodromus Apoplexiæ in senè, vel Epilepsiæ in juvene.

Videntur verò objecta moveri in circulum, quoniam Spiritus à particulis heterogeneis in talem motum rapiuntur, & tum mens concipit ideam motus circularis. Sic qui ab alto despiciunt, sæpe fiunt vertiginosi ob motum.

Est verò Vertigo triplex: 1. Quando objecta videntur in gyrum agi, 2. quando videntur nigra, 3. quando ægrum projicit ad terram.

In curatione ratio habeatur crassitie humorum corrigendæ: Obstructionis factæ in profundis, referendæ, & capitis cum ventriculo roborandi.

Ubi per consensum ex ventriculo exoriri videtur vertigo, citam feret opem vomitorium oblatum. v. g.

℞. ꝑj. emet. gr. j. vel 2.

Pulvers. rad. jalapp. gr. v. Misc. f. pulv.

Si verò ex visciditate alia circulantium etiam humorum, tum instituatür præparatio ejusdem, & denique eliminatio vel per Purgantia vel Sudorifera.

Inter Præparantia poni merentur præter salina varia, & ex ꝑo parata, Tinct. Propr. Myns. Elixir Propr. f. acida, EE. carminativa spir. ❄ci. simpl. & arom. Liguor. C. C. succinat. &c.

Si purgandum.

℞. Manna el. ℥j. solve inf. q.

Aq. acatuar. adde

Crém. ꝑj. ℥j. Misc. pro dosi.

Vel ℞. Extract. panchymag. ℥℔.

resin. jalapp. gr. iij. cum

Tinct. purgante fiant Pill. no. II.

Vel ℞. Extract. dincarth. ℥j. fiat Potiuncula Purg. prout de Paralyfi præscripta extat.

Pro obstructione vero in profundis tollenda, ac sic consequentur capite roborando; utpote quæ roboratio eadem est, ac referatio,

℞. Liguoris C. C. succinat. ℥ij.

Spir. C. C. compos. ℥j.

cephalic. ℥℥.

*Ess. castor. ℥j. Misc. S. Schwindel-
Essentz zu xv. Tropffen.*

Vel ꝑ. Spir. Lilior. convall. ℥ij.

Aq. Anhaltin. ℥℥.

Spir. C. C. compos. ℥℥. Misc. S. ut ante.

Vel ꝑ. Aq. menth.

Lilior. convall. aa. ℥j.

aperitiv. Sohröd. ℥ij.

Liquoris C. C. succin. ℥j.

Ess. castor. ℥℥.

*Syr. flor. pæon. ℥ij. Misc. S. Mixtur
davon ost etliche Löffel voll.*

Pro corrigendis stomachi depravatis contentis egregie profunt amara v. g. Essentia absynth. compos. cum Spir. cephalico mixta. Multum quoque præstant Pulveres absorbentes horis vespertinis exhibiti cum uno vel altero grano salis armoniaci, vel C. C. volat.

Nec etiam negligantur Pulveres stomachales aromatici cum specif. cephal. combinati. Si specifica alia quis expetat, ei commendatur stercus Pavonis vel in pulvere, vel electuario, ob Sal etenim volatile copiosum effectum suum edit, hinc

ꝑ. Stercoris Pavonis q. lubet, cum

Conserva betonic. fiat Elect.

C A S U S VII.

Mania.

Studiosus ab aliquot annis Epilepticus, ante Plenilunium furere cepit, loquebatur plura absurda, vñ adstantibus inferre conabatur, altero die oculi rubecebant, furor erat acutus, lingua sicca & arida, vigilia continuæ.

Mania species melancholiæ est cum furore, & quidem

dem non differunt melancholia, mania, phrenitis & delirium nisi gradu: cum epilepsia verò convenit Mania, quia causa amborum consistit in humoribus circulantibus ab acido singulari acre fermentescibili depravatis: vel nervorum tubulis singulari modo dilatatis, & sic etiam crassiores particulas transmittentibus: hinc frigus perferre possunt, quia humores etiam crassi in nervos admissi, fibrillarum motum maximè intendunt.

Occasio est à fermento intus in corpore genito, vel à fermentescibili crasso foras adveniente, ut vino, vel æthere, aut spiritibus animalibus sic sensim depravatis.

Pulsus in hoc malo quidem est magnus, non tamen frequens, propterea non Febrilis, quia, etsi sanguis impurus, tamen mixtio ejus nondum turbata existit.

Servat verò Mania sua tempora instar Febris intermittentis ferè, hinc Plenilunium eligit.

In Curatione ad intestinum motum præternaturalem respiciendum: dehinc acidum peregrinum eliminandum, & denique urgentiori symptomati occurrendum; quod hinc solent esse vigiliæ nimix, obpororum verò sive tubulorum nerveorum nimiam dilatationem, ac sic nimis copiosam admissionem particularum etiam crassiorum, nulla quies datur.

Primum scopum quod attinet sisti sæpe solet intestinus circulantium humorum motus per V. sectionem in brachio, vel pede, & quidem satis largiter institutam ad \bar{z} x. & xij.

Post V. sectionem motum etiam sistunt Frigida, sed quia hæc simul obstruunt, hinc cautè propinentur. Nitrum verò convenit & camphora &c. & nitrum quidem etsi frigidum censeatur, non tamen obstruit, sed resolvit, hinc infunditur potui ordinario. Vel

℞. *Liquoris Nitri alcalisati* \bar{z} ℥. D. S. Zu 20. und mehr Tropfen ins Trinken. Vel

Vel loco hujus fumatur liquor Tartari vel Spleneticus Schröderi.

Profunt etiam chalybeata, sic v. g. continuetur usus Tincturæ Martis Ludovicianæ bis de die ad gr. 25. ad 40. interposito subinde catarctico quale hoc esse potest. v. g.

℞. Resin. jalapp. gr. xv.

vitelli ovi tantill. solve exacte & adde

℥ epilept. Lang. ʒiβ. Misc.

S. Träncklein d. i. m.

Purgantia oportet esse fortiora, aliàs vix saburram acidam commovebunt. Hinc & emetica magnæ hinc sunt efficacix.

Pocius tamen extra Paroxysmum, quam in illo Purgantia offerantur, quia sanguinem magis solent movere. Clysteres vero si admittat æger, sapius injici debent fortiores.

Denique vigilia: quovis modo demulceantur tam per externa quam interna: Inter interna omnibus præferuntur emulsiones, & si vires sint fortes etiam Opiata dentur, præprimis si ab ira malum sumserit initium: Si vero Epilepsia præcessit, caute dentur Opiata, quia nimis figunt subtiles Spiritus, crassioribus relictis.

C A S U S VIII.

Phrenitis.

Juvenis ebrietati deditus, cum per aliquot dies mero incaluisset, vehementissime febricitavit, deliravit, & in adstantes involare conatus est.

Videtur affectum hunc ab erysipelate in ipso cerebro enatum fuisse, vinum enim inflammatoriam obstructionem leviter inducere potest, quia sanguinem coagulat: quod enim est erysipelas in parte alia membranosa, illud est phrenitis in meningibus.

Æquilibrium spirituum est sublatum ob meningum sive partium nervosarum inflammationem sive obstructionem, unde floecos legunt, & alia absurda peragunt. In Curatione ergo non horum saltem, & turbata sanguinis mixtura respectus habeatur.

Inflammatoria obstructio tollatur per V. Sectionem sæpius repetitam, tum per deobstruentia v. g.

℞. *Cinnab. nativ.* gr. v.

Nitri alcalisati. gr. iiij.

Pulv. Bezoard. vel ♂ diaph. gr. xij. Misc.
f. Pulv.

Vel ℞. *Lapidis Bezoar.*

cancror. an. gr. v.

Campboræ gr. iiij. Misc. f. Pulv. pro dosi.

Tinctura Bezoardica sæpius item detur, ac Nitrum in potu ordinario copiose propinetur.

Opiata quemadmodum in nulla inflammatione, ita nec hic conveniunt, nisi maritentur cum diaphoreticis v. g. cum Θ e vol. C. C. vel cum Tinct. bezoard: &c.

Inter externa conveniunt ea quæ poros penetrant ac inflammationem demulcent, atque inter hæc laudantur columbæ vivæ dissectæ & applicatæ, &c.

C A S U S IX.

Ophtalmia.

Vir consistentis ætatis studiis deditus, flante borea prodiit in publicum, statim sensit mordacitatem in oculo cum lachrymis involuntarie profluentibus, noctu supervenit ardor cum rubedine oculorum, multa vasa sanguine turgescentia in albo oculi conspiciuntur, ac lucem ferre nequit.

Affectus est inflammatio oculorum sive Ophtalmia: Est verò inflammatio humida ob vasorum lymphati-

phaticorum copiam. *Barbette* distinguit inter ophthalmiam ex lymphâ crassa, vel acri: in illa commendat *Tinct. q̄ is & O lum. album*, in hac verò sedativa utpote *Sacharum Hni, Tutiam, &c.*

Literati quando sæpius hoc malo corripuntur, id habent à continuis vel nimis lectionibus, quia sic Spiritus depauperantur: & tum quod per vitam sedentariam sæpe concoctionem turbatam experiantur.

Lucem verò affecti ferre nequeunt, quia ob motum luminis, in quo solo subsistit lumen, ardor augetur.

Curatio eò collimet ut obstructio inflammatoria tollatur, feri acrimonia temperetur, affluxus præcaveatur, & oculus denique roboretur.

Quoniam verò huc multum contribuit depravata primarum viarum dispositio, hinc si malum propterea contumax sit curationis gratia non tantum vomitorium commendatur, sed & præservationis gratia etiam multum valet.

Dieta etiam hinc plus sæpè præstat quam medicamenta.

Sic & Hippocrates notavit alvi profluvium lippientibus solatio esse. Purgantia ergo propterea non erunt hic extra usum. v. g.

℞. *Elect. de Tamarindis cum fol. senn. ʒx.*

cum Δ flor. acatiar. solutis adde

Falapp. pulv. gr. xij.

Syr. rosar. solutio. ʒvj. Misc.

S. Sarcocollæ. Francæ. a. i. m.

Vel ℞. *M. P. Lucis maj.*

ex aloë rosar.

extract. cochiar. aa. ʒß.

diagrid. pulv.

troch. alband. aa. gr. j.

Misc. fiant Pill. numero xxj. D. S. Haupt- und Augen-Pillen.

Vel ℞. *M. P. de succino Cr. ʒj.*

Fiant Pill. num. xv. D. a. i. m.

Post

Post hæc V. Sectio præsentaneum hic erit remedium, vel hirudines retro aures vel tempora ponantur. Vel vesicatoria aut fetaceum applicentur. Nec sudorifera omittantur.

Externe pro Collyrio

℞. Olei h̄ ni dulcis gtt. 20.

Tinct. ♀ is gtt. 10.

V camphorat. gtt. xv.

Δ rosar.

Sambuci aa. ℥i℔. Misc. fiat collyrium.

Vel ℞. Album ovi optime conquassat. cum
Δ sæniculi, euphras. rosar. aa. ℥ij.

adde Sachar. h̄ ni ℔℔.

⊖ li albi gr. vj.

Tinct. ♀ is q. s. ut coeruleo colore tingantur. Misc.

Vel ℞. Ag. chelidon. maj. ℥ij.

Spir. flor. Sambuci ℥℔.

crocimetall. ℔℔.

Margarit. ppt. ℔j.

⊖ viperar.

nicotian. aa. gr. ij.

Mixta stent per 24. horas, postea filtrentur, pro collyrio.

Albumen ovi in collyriis prodest, non quod repellat, sed quod acidum absorbeat. Sic ⊖ lum album non repellit, sed ob particulas metallicas absorbet. Lac verò propterea non convenit, quia ab acido statim coagulationem incurrit. Resolventia ergo omnem hic absolvunt paginam.

C A S U S X.

Suffusio.

Fœmina 30. annorum scorbutica ante aliquot menses advertit culices parvos, & caligiosa quadam corpuscula

puscula in oculo dextro apparere, nunc eadem oculo sinistro obvolitare.

Affectus hic vocatur suffusio, & est morbus humoris aquei, & quidem ab ejus crassitie originem trahens.

Est vero suffusio vel vera vel notha: notha utrosque occupat oculos, & est primus catharactæ gradus. Vera vero primo unum, dehinc alterum occupat oculum.

Dantur verò diversi gradus, sic objecta vel planè non videntur, vel pro parte, dum aliqua saltem pupillæ pars tegitur à pellicula.

Differt etiam suffusio cornea à nigricante &c.

In curatione respectus habeatur cacochymia scorbuticæ, quæ tollatur, dehinc oculus roboretur aperientibus & discutientibus.

Ad tollendos depravatos humores crassos &c. conducunt. v. g.

R. Aloes. opt. gr. vj.

Troch. alband. gr. j.

☿ dulcis gr. iij. vel v.

Misc. fiant Pill. num. xv. pro dosi.

Hæ pillulæ ad minimum bis sumantur in septimana. Interpositis tamen alterantibus, utpote Tinct. Spir. cephalico, &c. vol. oleof. &c.

Tum pro roboratione partis affectæ sumatur Elect. Timæi vel

R. Spec. diamb. cum ambr.

diarrhod. abbat. aa. ℥ij.

Coriandr. ppt. ℥j.

Sem. anisi.

feniculi. aa. ℥i℥.

N. mosch. ℥j.

cardamom. minor.

Cubeb. aa. ℥j.

Sachar. ros. tabulat. ℥℥.

Misc. fiat Pulvis D. S. Haupt und Gesicht stärcken-
der Trefenet.

Præter hæc Diæta tenuissima sit, qualis debet esse
aliàs in morbis acutis. Post hæc curatio absolvatur ex-
ternis discutientibus.

Ex his Spir. vini aliquando satisfacit, vel aqua
Hungariæ tanquam Spir. penetrantiss. roris marini.

Conducit vero efficaciss. ☉ *vol. viperar.* si gr. j. vel
ij. aqua rosar. solvantur & oculis instillentur.

Vel ℞. Spir. panis secalin. ℥iij.
croci metall. ℥j.

Stent per 24 horas, tum filtrentur exactè per
chartam, adde parum ☉ *li cypr.*

In officinis etiam prostat *Aq. ophthalmica Quercetani*,
vel *Hartmanni*, quæ instillari possunt mane &
vesperi, æger vero detineatur in tergo.

His irritis vesicatoria, fonticuli, ac fetacea in
usum vocentur, nec V. S. negligatur præcipuè sub
lingua.

Camphora quæ aliàs in inflammatis oculis optimè
prodest, hic nocet, quia humores subtiliores abripit,
crassiores verò relinquit ac incrassat.

Si frustra omnia adhibeantur, ad manualementem
operationem accessus fiat. Ubi tamen norandum, ut ca-
tharacta sit matura, scil. ut pellicula talis sit consi-
stentiæ ut detrahi queat absque ruptura.

Præ aliis huic malo obnoxii dicuntur oculis promi-
nentibus gaudentes, quod aëris injuriæ sic magis ex-
positi coagulationem lymphæ facilius admittant.

C A S U S XI.

Catarrhus ad Nares.

Vir generosus plethoricus, vinosus iter faciens intem-
pesta nocte incidit in narium obstructionem, quandoq;
multa

multa mucosa tum per naves rejicit, accedit raucedo cum tussi.

Affectus hic aliàs vocatur coryza, & hic quidem cum raucedine.

Causa immediata est coagulatio lymphæ & mediante hac inducta obstructio, à frigore contracta. Occasionalis causa erat intempesta nox: Antecedens verò plethora.

In curatione respectus habeatur coagulata lymphæ, quæ fluida rursus reddatur, & quidem sudoriferis mediantibus, inter quæ prodest theriaca, vel rob sambuci cum Aq. flor. sambuci, vel item ꝑ diaphoret. Vel.

℞. Aq. flor. sambuci.

card. bened. aa. ꝑiſſ.

Spir. theriacal. Camphorat. ꝑi.

Tinct. Opii grt. xv.

Syr. card. bened. ꝑij. Misc.

Si alvus sit tardior præmittatur enema.

Præterea etiam lymphæ attenuationem recipit à suffumigiis; sic *Barbette* commendat vaporem aceti ferro ignito aspersi, ut & simplex suffumigium ex mastiche sexies de die adhibitum. &c.

Contra raucedinem conducunt cerevisia calida cum butyro, vel potus Theæ, nec non Syr. violar. de liquirit. diacodium liquidum &c.

C A S U S XII.

Auditus difficultas.

PVer 12. annorum laboravit ante terminium morbo Hungarico, hunc excepit auditus difficultas in hunc usq; diem durans, ut ea etiam quæ proferuntur à Præceptoribus vix audiat.

Solent Febres malignæ judicari per surditatem, dum pori à fermento peregrino maligno obstruuntur.

tur. Et hic quidem non est absque periculo quoniam non tantum diu duravit, sed & obstructio fortis est, & totalis ferè.

Conveniunt verò I. Purgantia v. g.

℞. *Extract. diacartham.* ℥ij. solve cum

Aq. Serpill. adde

Rhubarb. pulv. gr. vij.

Syr. diafer. Andern. ℥ß. Misc. pro dosi.

Dehinc sudorifera non negligantur, inter quæ conducunt *Decoctum Lignorum*, &c.

Pro corroboratione detur *Spir. cephalicus*, *Tinct. succini*, *Spir. formicar.* *Aq. Anhaltina* internè, ad gtt. 12. vel 15.

Externa non sint nimis acria, neque crassa, nec frigida aut calida, sed temperata. Commendantur vero *Aq. Reg. Hungar.* *Aq. card. bened.* de recenti herba ter vel plus destillata, cum gossipio auribus indita, vel item *Spir. ♀ i sassafratus.* Vel & *panis recens* ex fornace extractus & cum aqua *Anhaltina* aspersus & applicatus.

Moschata quoque non sunt infimæ fortis auribus immissa. Vel *Aq. acovistica Myns.* aut *formicar.* ob eo- rum volatile quod magnanimam efficit. Crato commendat *axungiam serpentis*, cum *∇ a card. bened. destill.* & immissam. *Pediluvia* item non negligantur, & *Potus Coffe* diligenti fit in usu.

Si omnis cura frustra adhibetur, videndum an mediante cornu audire patiens queat, quia per id propter flexuosum aëris motum surdastris sæpe optimè audiunt.

C A S U S XIII.

Tinnitus Aurium.

Hypochondriacus queritur de tinnitu aurium, putat se audire sonitum campanæ, vel strepitum aque, quandoque cessat, sed subito recurrit.

Hypochondriacus queritur de tinnitu aurium, putat se

se audire sonitum campanæ ab humorum inordinata fermentatione, hypochondriaci etenim sanguine gaudent fermentescibili.

Causa est visciditas flatibus generandis apta, & variis obstructionibus conficiendis idonea.

Hinc conveniunt stomachica acidum absorbentia, qualia sunt omnia hypochondriaca.

Sal volatile C.C. bis vel ter sumi potest in septimana in prandio. Sic sudorifera hic erunt insignis effectus.

Enemata etiam possunt applicari cum emolumento.

Externè Sal tostus auribus applicetur. Scarificatio aurium singulis mensibus instituat, ut & V. Sect. in pollice pedis, vel manus, ac Vesicatorium item nuchæ applicetur.

C A S U S XIV.

Dentium dolor.

PUella quindecim annorum gravissimos patitur dentium dolores qui noctu exacerbantur, malæ tument, pulsus solito celerior, & sitis intensior.

Subjectum huius mali vel est universale Massa videlicet circulans, vel Particulare nervosa scil. dentis pars, ob nervum enim quo quilibet dens gaudet, exquisitissimo sensu pollet.

Deportatur vero materia illa acris ad dentes per arterias, ubi tum stagnans tumore mala afficitur.

Pulsus sentitur celerior ob turbatam sanguinis mixturam, & hinc inordinatum motum spirituum.

Sitis simul adest intensa ob lympham incrassatam & viscidam redditam.

Nonnunquam à vermibus originem sumit dentium dolor, & cognoscitur inde quando per intervalla cedit & redit. Enascuntur verò vermes ab insectarum ovalis, quæ cum assumtis sæpius mixta sunt, & tum in calido quodam loco deposita excluduntur.

In curatione respectus habeatur acidi acrioris ad dentes deportati, corrigatur vero vel per alterantia aut sudorifera, & inter ea principem obtinet locum Tr. opii, Spir. theriacalis &c.

Eadem etiam aromatica volatilia, utpote *Aq. asthm. mat. Anhaltin. Spir. convulsivus*, * ci, \ominus vol. oleos. *Sylv. Elixir. vitæ Matth.* omniaque theriacalia &c. in ore detenta juvant.

Sic egregium est *Elixir camphoræ* cum Spir. frumenti paratum: v. g.

℞. Spir. Frumenti ℥xij.

camphor. ℥iij.

⊙ is \square i opt. calcinati. ℥ij.

Destillentur per B. M. Spiritum destillatum denuo affunde camphoræ, idque repete septies: De hoc aliquot gutt. induuntur denti cavo, vel aquæ asthmaticæ instillatæ in ore detinentur.

Si *Dentis cavitas* in causa nunc est doloris, immittatur $\circ \circ$ *garyophyll. camphor, Bals. odontalg. Myns. Theriac. cælest. opium* &c.

Si vero plurimæ adsint cavitates, tum in usum veniat *Decoctum Sabine* &c. quo os eluatur.

Si cavitas adest magna, tum imponitur plumbum quo cervus trajectus fuit, ut vel pondere tali stupor inducatur, vel aër arceatur.

Si vermes adsunt cinnabaris & hyoscyamus prunis injiciuntur & fumus ore excipitur.

Externè temporibus applicantur adstringentia v. g. *Empl. demestich, de tacamahaca, caranna, gummi elemi*, vel & contra rupturam quod egregium hic est.

In contumaci dolore ad vesicatoria, vel V. Sectionem recurrendum tanquam insignia præsidia.

Si Nigredine simul deturpantur dentes, utpote quæ vel ab aère, vel à cibo & potu, frigidis & acris, superficie inæqualem reddentibus, originem sumit, tum vel instrumentis idoneis adpositus tartarus removeatur,

veatur, vel pulveribus asperioribus deteratur rursus. v. g.

℞. Crem. tartari ℥i℥.

Irid. Flor. ℥℥.

alum. usti ℥℥.

ciner. N. M. ℥iij. Misc. S. Zahnpulver.

Si gingivæ laxæ sint, in usum veniant vulneraria & antiscorbutica: vel & mel rosar. cum Spir. ☉ li temperatum illinatur.

C A S U S XV.

Angina.

TUdæus mediæ ætatis, primo de faucium dolore, mox difficili respiratione & deglutitione queritur, ita ut nec cibum nec potum admittere possit: Exterius nullus ferè tumor, intus autem circa radicem linguæ, fauces tumant & rubent, ob angustiam loqui nescit, sed adstantibus voluntatem indicat scriptis, pulsus adest frequens, & corpus ad contactum calidum.

Quatuor vulgo recenseri solent gradus, qui tamen sub una communi causa comprehenduntur. Dependunt enim ab inflammatoria tubulorum & glandularum & muscutorum obstructione, & quidem ab humore vel magis acri salino, vel viscido magis. Ubi tamen plus periculi si ab acri salino, quam si à viscido humore initium cepit.

Distinctio verò hæc de sanguinea vel humorali intelligenda erit. Periculosus verò est hic affectus, quia tumor internus magis est, & ægrum, qui vix loqui potest, forte suffocare potest.

Hinc circa curationem non cunctandum, & cum inflammatio indicet deobstruentia, non verò adstringentia, frigida vel repellentia, hinc illa & interna & externa diligenti sint in usu.

℞. Aq. Card. bened.

flor. sambuc aa. ℥iij.

B. 4.

Spir.

Spir. theriacal. camphorat. ℥ij.

cul. S. ℥iss.

Syr. violar. ℥ss. Misc. detur saepius ad aliquot cochlearia.

Vel R. ℥ diaphoret.

sanguin. hirci ppt. aa. gr. xij.

Misc. f. pulv. pro una dosi.

R. Radic. levistic.

rasur. C. C.

alb. græci aa. ℥iss.

Q i alcalisati ℥ss.

incisa incid. dentur.

S. Species in ein Luchlein zubinden und ins Trinken zu legen.

Pro gargarismo.

R. Ag. fol. quercus.

flor. ligustr.

plantag.

rosar. aa. ℥ij.

Spir. vini vel frument. ℥j.

mellis rosar. ℥iij. Misc. S. Gurgelwasser.

Collo applicetur cataplasma ex nido hirundino, vel Empl. de meliloto. Vel in vehementiori inflammatione

R. Lithargyr. aur. ℥iss.

aceti & vini aa. ℥vj.

Flor. rosar. pallidar.

sambuci aa. m. j.

Coque & filtra, ac adde

Spir. vini camphorat. ℥j.

Misc. fiat epithema calidè cello applicandum.

Vel R. Lithargyr.

ceruss. aa. ℥j.

Olibani.

mastich. aa. ℥iss.

Flor. sambuci.

rosar.

Fol. ruff: laq. aa. m. j.

Vini albi ℥vj.

aceti vini ℥iiij.

∇ flor. sambuc. ℥ij.

Coque omnia ad quartæ partis consumt.

Colaturæ adde

Spir. vini ℥ij. in quo solutus sit

Campboræ ℥j.

Misc. S. Wa ser äusserlich warm zu appliciren.

Multum etiam præstare queunt ab initio suffumigia ex succino, olibano &c. Olea vero & unctuosâ vitentur ad extra.

C A S U S XVI.

Orthopnoea.

Vir 50. annorum parvæ staturæ, diu de difficili respiratione conquestus, noctu subitò incidit in suffocationis periculum, cum crebra & sonante anhelatione. Datur mixtura pectoralis, à cuius usu liberius spirat, & jam omnia pacata videntur, utitur per triduum vino medicato, die quarto circa mediam noctem, gravissimo iterum paroxysmo corripitur, & intra horam suffocatus perit.

Affectus fuit asthma vel orthopnoea. Staturam verò ægri multum huc contribuisse credibile est, cum hi alias angustioris pectoris, suffocationis periculo plus sint expositi.

Causa verò cum visciditati humorum debeat ortum, subitò aggredienda per salia volatilia, Spir. C. C. compos. Spir. ❄ci anisat. Bal. ♁ anisat. ☉ volat. oleos. Sylvis &c.

Enema injiciendum, & fortè V. Sectio poterit habere locum, quo pulmones minus graventur, & ne videamur quid prætermisisse.

Laudatur quoque Potiuncula Brummi v. g.

℞. Gummi ammon. ʒiʒ.

aq. hyssopi ʒiiij.

Vini Rhenan. ʒiiij.

Misc. S. ʒussit-Transc̄ auff etlichmabl.

Extra paroxysimum conducunt rad. Aron. ppt.

C A S U S XVII.

Asthma Stomachale.

A Dolefcens obesus hypochondriacus crescente luna summa afficitur respirandi difficultate, cum tussi, & materia viscidæ reiectione, appetitus languet, antea nimium auctus, venter est inflatus, anxietas adest circa præcordia, & alvus sicciior.

Affectus est asthma stomachale vel hypochondriacum.

Eger namque erat Spleneticus, vel laborabat cruditate acida ventriculi.

Tussis dependebat à lymphâ falsa. Appetitus erat languidus, & venter inflatus, quia pori tum intestinorum tum abdominis obstructi erant, unde vapores transpirare haud valebant. Alvus sicciior ob austeritatem & siccitatem humorum.

Malum curatu videtur difficile, cum plures partes affigantur, ac circulantium omnium liquorum intemperies causam suppeditet.

Interim Cura instituat per materiæ in primis viis hospitantis evacuationem, ac lymphæ viscidæ correctionem.

Illa obtinebitur exhibito vomitorio vel extracto liacarthami ad ʒj. aut vino passulato.

Posthæc sudores aliquoties eliciendi pulvere ex cinnab. & C. C. f. Δ, vel mixtura sudorifera, aut Decocto Theæ.

Hæc verò Decocto Pectorali Spir. * ci anisato, liquore C. C. succinato. &c. vel statim exhibendum sperma cæri à ʒʒ ad ʒij vel ʒj. Admodum etiam laudatur v. a. rubra pector. Horstii.

℞. Flor. ros. rubr. p. j.

∇ veron. ℥vj.

extrahe. f. a. Tinct. adde

∇ asthmat. ℥j.

elixir. vitæ Matthiol. ℥ij. Misc.

Vel ℞. Aq. veronic. cum vino ℥ij.

asthmatic. ℥j.

Zedoar. anisat. ℥℞.

Essent. enulæ ℥i℞.

Elixir. vitæ Matth. ℥ij.

Olei Bals. Indic. gtt. ij. Misc.

Sumatur cochleatim.

℞. Essent. enulæ ℥iij. S. Essentz zu 30. und mehr
Troffen.

Vel ℞. Saobari candi q. pl. instilla guttatim Spir. * ci
vol. ut fiat Electuar. adde olei anisi gtt. vj. Misc.

Vel Fiat Elixirium mellis hoc modo :

℞. Mellis opt. ℥iiij.

Spir. vini ℥xx.

circulentur per 7. dies, colaturæ adde Spir. * ci vol.
℥ij. circula per duos dies. S. süßt-Elixir ad gtt. 20.
& plures.

In asthma sicco sive caduco laudantur opiata cum
Essent. castor. Tinct. succini & Spir. * ci anisato.

C A S U S XVIII.

Pleuritis.

VIr 30 annorum ex itinere redux cum mero incaluis-
set, insigni corripitur rigore horario, se sequitur ca-
lor cum siti & intenso lateris dextri punctorio dolore,
qui ex decubitu in latus oppositum augetur. Tussis primo
sicca, dein fit humida, sputum nunc flavescit, nunc
cruxore tinctum est, respirandi summa difficultas adest, gena
dextra rubet, appetitus admodum prostratus cum summa

virium dejectione. Urina intensè rubet, clara est, quinto die, alvus est laxior, & omnia in pejus ruunt.

Hic affectus est pleuritis, causa est obstructio inflammatoria à sanguine extravasato.

In hoc casu turbata sanguinis mixtio præcessit inflammationem, qui ex rigore horario colligitur.

Dolor ex decubitu in latus oppositum augetur: Quia materia inter musculos costales & pleuram latens premit pleuram, sicque dolorem inducit. *Tussis est ex irritatione, sputum cruore rinctum à rupto vase.*

Respiratio difficilis ob merum doloris.

Gena dextra rubet, quia in hac parte humores plus agitantur.

Appetitus prostratus. Ob turbatam sanguinis mixtionem.

Alvus laxior. Est symptoma quia non cum levamine.

Pleuritis distinguitur à diaphragmatis inflammatione, quia in hac dolor est circa finem costarum, in illa verò dolor magis urget versus superiora.

Prognosis. Malum esse periculosum indicat, quia est acutum, & quia pars affecta cordi est vicina.

In Curatione 1. Motus sanguinis est sistendus per V. S. per pavarina, sympt. papav. errat. fl. papav. errat. in substantia. Opiata hic conveniunt, quia obstructions augent. 2. Sanguis extravasatus discutiendus per diaphoretica fixa.

Volatilia sunt suspecta recentioribus, quia sanguinem magis movent.

Conveniunt ꝑ diaph. Antibest. Poterii. Lap. S. C. C. f. A. Bezoar. mineral. Aq. Card. bened. sumariae. lil. alborum, fl. acaciarum, hyssopi, veronic. Timæus à Gultenlee habet quædam decocta, quæ videri possunt: ut & Tramantipleuriticam vel,

℞. Pulv. antipleur. Myns. ℞j. vel ʒβ. pro una dosi.

℞. Aq.

℞. Aq. papav. errat. ℥iſs. fir. ejusd. ℥ij. Misc.
S. Waſſer zum Pulver.

℞. Tr. antipleurit. ℥vj.

S. Tinctur alle Stund 2. ſöffel voll.

Externè conveniunt Emplaſtrum de Cumino. Saccu-
lus arena plenus. Unguentum de Althæa, unguentum mar-
ciatum, nervinum cum \odot \odot philoſophorum ceræ, Chamo-
mill. Empl. diach. ſimpl. de minio, de ſperm. ceti. Ca-
taſt. ex pane albo cum croco tantillo & camphora & lacte.

Superveniente diarrhœa mutanda ſunt remedia,
conveniunt tunc aq. ſigillata cum gr. j. camphoræ, dia-
ſcord. theriac. aliaque bezoardica mixta cum ſtypticis.

Pro potu ordinario laudatur decoctum hordei cum
radice liquiritiæ, decoctum C. C. cum radice ſcor-
zoneræ. Spir. nitri dulcis. lap. prunell. fir. papav.
errat. in Decoctis & Jalapiis Vinum & acidulæ no-
cent, diæta ſit excarnis.

C A S U S XIX.

Peripneumonia.

Hic pleuriticus jam curatus videbatur, expoſuit ſe
aëri frigido veſpertino juxta fenestram, eadem die,
corripitur ſublimi reſpirandi difficultate cum pectoris dolo-
re gravativo ad ſcapulam vergente, proceſſit levis horror,
adeſt magna anxietas & inquietudo, leve delirium,
calor totius, frequens pulſus ſed debilis, urina intente
ruber.

Affectus eſt peripneumonia, cujus tria hæc ſunt
ſigna pathognomica, febris acuta, tuſſis vehemen-
tior, reſpiratio difficilior.

Ex injuria aëris facile fit pleuritis & peripneumo-
nia. Plus in hoc caſu periculi quàm doloris, nam jux-
ta Hippocratem pauci evadunt, ſed brevi moriuntur.

Ea

Eadem hîc est medendi methodus, quæ in pleuride. Veteres præscripserunt purgantia, sed malè. Sæpius aliquoties repeti debet V. Sect. & alvus lubrica servari enemate blandiori vel domestico.

R. Bezoar. orient. gr. v.

℞ ii diaphoret. gr. xij.

S. Pulver. a. i. m.

R. Aq. Card. bened.

flor. acaciar. aa. ℞ iij.

Cordial. saxon. frig. cum camphor. ℞ iij.

Syr. liberant. incompl. ℞ iij.

Misc. S. Stärckend Wasser.

R. Tinct. Bezoard. ℞ iij.

dulcoretur parum Syr. papav. errat.

D. S. Tinctur in ein Mäsel Trinken so Tropfen.

Sed potus debet esse tepidus.

Vellem etiam ut æger sæpius biberet *infusum Theæ*.

Dulcia temperant acrimoniam lymphæ, præterea nihil præstant.

C A S U S XX.

Phthisis.

MUficus 16. annorum vexatur tussi, præsertim noctu, cum sputo ut plurimum purulento, respiratio est difficilis, à pastu incalescit, rubent genæ, totum corpus consumitur, pili desuunt, noctu sudat.

Affectus hîc est phthisis. Subjecti conditio ad diagnosin hîc aliquid facit, quia cantores amant humores, & quia inflando trompetas, ex nimia pulmonum distensione facilè vas sanguiferum lædi potest, unde exulceratio oritur.

Tussis est ab irritatione, hæc à lymphâ acri.

Sputum quandoque albicans à lymphâ, quandoque purulentum à sanguine admixto.

Re-

Respiratio difficilis. Quia ob ulcus pulmones non possunt liberè moveri.

Noctu sudat. Quia sanguis cui pus admixtum à calore lecti agitur, vel quia tempore nocturno sanguis tardius refluit versus cor quàm diurno, glandulæ ergo subcutaneæ magis repletæ sunt, & lachrymas illas fundunt.

Causa phthiseos remota est acrimonia lymphæ.

Sal acido austerum est quoque causa phthiseos. Febris est lenta, quia pori puris à sanguinis poris non admodum abludunt, & quia pus sanguinem increffat.

Est affectus periculosus curatu difficilis, 1. quia pulmones sunt in continuo motu, 2. quia pulmones longè distant à prima coctione.

Phthisis in principio difficillimè cognoscitur, facile curatur, in progressu facile cognoscitur, rarius aut nunquam curatur.

In principio morbi detur infusum fol. sennæ cum manna.

Pro lymphæ correctione exhibeatur salinum ex sale armoniaco & pulvere anonymo: v. g.

℞. Pulv. anonym. ℥ij.

Salis armon. depurati ℥℞.

Fiat Pulvis, S. Pulver davon i. Messerspitze voll a. i mahle.

℞. Aq. Veronic. ℥vj. d.

S. Wasser z. Löffelvoll auff's Pulver zuehmen.

Eò enim nitendum ut omnia corrosiva tum in pulmonibus, tum in tota M. S. invertantur, obtundantur, & vel correctæ, vel diluta, vel per alvum, vel per sudores evacuentur. Sanguis in debita mixtura & crasi conservetur, id quod omnium optimè præstant sudorifera metallica cum blandis anodynis, v. gr. *diaph. cum Tinct. opii, febrifugum Cranenii*, cum tantillo opii, & omnia remedia, quibus in catarrhis & scorbuto utimur in principio conveniunt.

In progressu scopus primarius est ut expectoratio

pro-

promoveatur per vulneraria, incidentia & resolventia, siquidem tam diu vivunt quam diu spunt.

Conveniunt hic *pulvis anonym. haly. rad. Aaronis*. Operantur hæc quatenus abundant & volat. it. sperm. ceti.

Tr. antiphthisica. decoct. vulnerar. succus bellid. nummular. in jusculo cum tantillo mellis est instar omnium.

Vel *℞. Antikeß. Poter. ʒj.*

ocul. ʒ ppt. ʒij.

pulv. Haly. ʒjß.

D. S. Pulver davon ein Messer spitz a. r. m.

℞. Essent. traumatic. Hagendorn. ʒijij.

S. Magen- und Brust-Essentz zu zwanzig Tropffen.

℞. Tinct. antiphthisic. ʒijij. S. Tinctur zu 20. Tropffen cum aqua farfaræ, vel in potu ordinario.

Omne hic fert punctum *Potus Thæe cum aqua, vel cum aqua & lacte.*

Inter arcana sequens habendum.

℞. Succu bellidis pratensis.

nummularie rec. express. aa. ʒijij.

S. Sa t davon des Tages 2. mahl allemahl 2. Löffelvoll *cum jusculo avenaceo, in quo tantillum mellis est solutum.*

Horis vespertinis semper in morbi principio exhibere debemus opiatum. *Theriac. cælestem, Tr. opii, vel diacod. liquid. Ante decubitum sic:*

℞. Essent. anodyn. Zwoßlffer. ʒjß.

aq. veronio.

menth. aa. ʒij. Misc.

S. Besondere Mixtur Abends einen guten Löffelvoll.

C A S U S XXI.

Hæmophthifis.

Officialis quidam 35. annorum iter faciens in intentissimo frigore, ex improvise tussi corripitur, & non sine terrore magnam sanguinis floridi copiam cum impetu rejecit, & quoties postmodum tussi urgetur, toties sputum cruore tinctum apparet.

Causa immediata hujus affectus est apertio vasorum sanguiferorum. Causa antecedens est frigus, quod hic operatur motum sanguinis imminuendo & coagulando.

Prognosis habet malum esse periculosum, etenim vel brevi terminatur, vel degenerat in phthifin.

In Curatione sanguis motu peccans est revellendus per V. S. grumofus verò resolvendus & evacuandus, vas apertum consolidandum.

V. S. convenit saltem ipso fluxus tempore: ubi ad ℥viij. ex mediana vel basilica est extrahendus. Extra hoc tempus aut nocebit, aut non erit necessaria.

Sanguis evacuandus non per purgantia sed blandiora sudorifera v. gr. Oc. ☿. Corall. mum. sperm. ceti, ∇ Chærefol. portulac. item medicamenta à Timæo descripta decoctum & electuarium.

℞. Aq. portulac.

papav. errat. aa. ℥ij.

chærefol. ℥i℥.

Tr. rosar. ℥j.

Syr. papav. errat. ℥℥.

S. Blutstillende Mixtur fleißig z. Ed. Helvost.

℞. Consero. rosar. antiq. ℥ii℥.

Pulv. radic. consol. utriusque

Sem. portulac.

Mastich.

Bol. armen.

Tragacanth. aa. ℥ss.

cum Syrup. de Symphyt. fiat Elect. molle.

S. Heylende Brust- & Lattwerg.

℞. Radix symphyt. major. ℥i℥.

plantag.

pimpinell. aa. ℥iiij.

tormentill. ℥ss.

althea.

liquirit. aa. ℥iiij.

Herb. bursa past.

prunell.

Polygon.

chærefol.

consolid. maj.

sanicula aa. m. j.

Flor. rosar.

hyperic.

bellidis cum toto aa. m̄ss.

Sem. hyperici ℥iiij.

Incisa grossè infunde per noctem in aquâ fontana.
Colatura cum albumine ovi clarificetur, cujus.

℞. ℥iiij.

Syr. de symphyt. ℥iiij.

althea ℥ij.

oxymell. simpl. ℥i℥.

Fiat Decoct. S. Wundtranck davon des Tages 3. mahl
ein Glas voll.

Nimium adstringentia non tutò dantur, quia sanguinem magis coagulant & hic ad phthisin disponunt.

Vinum debet exulare.

Victus sit tenuis.

Diæta excarnis, quia facilè fermentationem promovet.

C A S U S XXII.

Palpitatio Cordis.

Juencula sæpius palpitatione cordis immani corripitur summa cum anxietate, animi deliquio, laboravit aliquoties arthritide vaga, semper de calore in volis manuum conqueritur. Scire vult, quæ hujus mali causa, & quomodo curari debeat.

Affectus est motus inordinatus, dum systole & diastole depravantur.

Causa immediata hujus affectus est irritatio, hæc fit vel à ☉ acri corrosivo, qui per arterias coronarias deponitur in parenchyma cordis, vel fit etiam à sanguinis visciditate & spirituositate. Hæc simul stare possunt vid. *Craan.*

Hic fit à ☉ acri, quia arthritide laboravit.

Per intervalla (malum urget.) Quia sanguis non semper eodem modo dispositus existit.

Prognosis affectum periculosum pronuntiat, quia æger suffocatione facilè extingui potest.

In curatione ☉ acre corrosivum cum humorum visciditate temperandum per medicamenta, quæ blando ☉ & ☉ constant: v. gr.

In ipso Paroxysmo detur sequens antiepilepticum.

℞. Aq. epilept. L.

hysteric. cum castor. aa. ℥i℥.

melliss. ℥ij.

mirabil. ℥iij.

Spir. C. C. compos. ℥j.

Essent. anodyn. ℥j.

Sachar. perlat. ℥i℥. Misc.

℞. Specif. cephalic.

pulv. cordial. pretios. aa. gr. vj.

C A S U S XXIII.

Tussis Stomachalis.

Infans unius anni vehementi, per intervalla, corripitur tussi, tanto cum impetu, ut suffocationis adsit periculum, donec vomitus superveniat, respiratio fit cum sensu profundo, sed sine febre.

Malum tussis est, quia, id quod molestum est, ejicitur. Et quidem est motus convulsivus, & tussis stomachalis, quia vomitus adest.

In infantibus semper est stomachalis, eaque est sine febre.

Irritatio est causa immediata tussis, hæc fit à lymphâ acri, vel in ventriculo generata, vel ex glandulis exstillata.

Tussis oritur ob viciniam diaphragmatis, hinc ventriculus non potest convelli, nisi simul convellatur diaphragma.

Prognosis nos docet esse malum non carens periculo, quia adest periculum suffocationis, & herniæ metus in infantibus, in gravidis abortus, in adultis phthysicos.

Curatio. Lympham acrem & viscidam esse evacuantiam præcipit per ☐ emet. tertiam partem grani cum tantillo sacchar. miscendo.

Purgantia in tussi pulmonali nil juvant sed potius nocent. In Stomachali conveniunt: Ut *syrup. rosar. solut.* *Syr. st. persicorum* cum gr. j. *rad. jalappæ.*

Ventriculus roborandus, hoc est, præcavendum ne malum regeneretur. Conveniunt hic *Elixir. propriet.* *Tinct. ð. lap. ð. Lig. C. C. succinatus*, *sperma ceti*, *spec. Diareos antihæc.* *Poterii*, *succinum pptum*, *ð diaph. theriaca recens vel celestis*, *pulv. contra tussim infantum Myns.* Sed ob crocum ingrati est saporis: à recentioribus commendatur liq. limacum ad gtt. x.

Tussis convulsiva est ab acido, qualis est hypochondriacorum & hysteriarum.

In Tussi præsertim pectorali videndum 1. ut sanguinis compages & mixtio conservetur, 2. ut lymphæ acrimonia temperetur.

Priori scopo satisfaciunt Oculi ☉. ☽ diaphoret. antihect. Poter. & sudorifera quævis temperata.

Posteriori scopo inserviunt Syr. de alth. liquirit. papav. errat. Decocta Pectoralia, & anodyna blandiora. Sic

℞. Aq. asthmatic. ℥j.

menth. ℥i℥.

Fl. acaciar. ℥iiij.

Elixir. mellis ℥ij. Misc.

S. Besonder Wasser gegen den Husten.

℞. Antihect. Poter. gr. v.

Fl. sulfur. gr. j.

Spec. diarr. gr. iiij.

Misc. Fiat Pulvis pro una dosi.

℞. M. Pill. de styrac. gr. vj.

Theriac. cœlest. gr. iiij.

Fiant Pillulæ grani pondere. D. S. Husten-Pillen vor 3. Abend.

℞. Rotul. diaireos. vel

Tragacanth. vel

Diacodium in rotulis ℥j.

D. S. Husten-Rüchlein.

Sumatur etiam frequenter potus Theæ cum Saccharo Candi.

C A S U S XXIV.

Cruditus acida.

Vir constitutione phlegmaticus de incipiente tumore venteris præsertim post pastum, pectoris compressione &

cardialgia sive dolore cordis conqueritur, appetitus dejectus quidem est, sed inter comedendum augetur, & urina est cruda, aquosa & spumosa.

Hic de temperamento quædam licet possent, ut pote quod nil est nisi certa qualitas, orta ex sanguinis mixtione.

Veteres dixerunt temperamentum vel esse ad pondus vel ad justitiam, sed omne temperamentum est ad justitiam.

Objectum temperamenti primum est sanguis, secundarium partes solidæ.

In hoc affectu tumor adest post pastum. Quia ubi fermentatio, ibi halitus, quoniam verò pori ventriculi & intestinorum sunt obstructi, hinc halitus non possunt liberè transire eorum latera.

Pectus comprimitur. Quia diaphragma non potest liberè moveri.

Motus diaphragmatis fit modo duplici nempe per systolen & diastolen.

Cardialgia. Hæc sedem habet in superiore orificio ventriculi, quidam putant cor affici, sed minus rectè, quia tantum fit à communitate nervorum cum corde.

Appetitus dejectus. Debilitat, quia fermentum ventriculi vitiatum est, hoc est, fermentum nimis viscidum & mucosum involutum existit.

Redit verò inter comedendum. Quia visciditas parum relaxatur.

Hypochondriacis hic affectus est familiaris.

Multi edere nequeunt, nisi prius biberint, quia fermentum quod antea erat fixum, sic parum diluitur.

Sed non prius licet bibere vinum, si fermentum nimis volatile, quia sic adhuc volatilius redditur.

Urina cruda, aquosa, tenuis & tincta à defectu salium exit.

Color □ est à salibus: putant quidem nonnulli colo-

colorem urinæ à bile esse, sed contrarium probare ce-
namur, quia urina non est amara, item lixivo quo
major copia salium additur, eo magis tingitur.

Spumosa est, quod \ominus quidem adsint, sed obruti à
visciditate.

Flatulenta, quia salia volatilia ingrediuntur poros
particularum viscidarum.

Extali \square in morbis capitis catarrhum, tinnitum
aurium, vertiginem, dispositionem ad apoplexiam;
In morbis thoracis, asthma, infimi ventris malum
hypochondriacum prædicimus.

Causam quod concernit, notandum, in affectu ven-
triculi præprimis attendendum esse ad ingesta vel
transmissa.

Pars affectus est ventriculus, qui triplici tunicarum
genere constat.

Ventriculus nihil aliud est quàm caput intestino-
rum, vel continuatio gulæ.

In *Causa* etiam sunt sex res non naturales, & Medi-
cus inquiret in antecedentia.

Cruditus acida ut plurimum ortum trahit ab assum-
pris ut cibo & potu.

Cibus si peccat *quantitate* non potest ritè volatili-
fari.

Si qualitate. Si cibi nimis viscidum vel avidi, vel sale
muriatico præditi, idem accidit.

Pognosis notat esse affectum hunc chronicum &
matrem morborum chronicorum.

In *Curatione* omnem paginam absolvunt *Digestiva*
& *Evacuantia*.

Digestiva sunt omnia ex \square , *chalybe*, item balsamica
ut *aloe*, *myrrha*, *salia volatilia*, *Crocus* \odot \ast \odot C. C. \odot
succini.

Evacuantia sunt *aloëtica* ex *hyerapyra cum azarico*,
extractum aloes.

Primo præmittendum emeticum. v. gr.

R. ☐ Emet. gr. jß.

☐ Olat. gr. iij.

Pulv. rad. jalapp. gr. vj. f. p. S. pro dosi, firmatur horis matutinis.

Dehinc

R. Elix. propriet. s. acida zij.

Sal volat. ○○ si 3j. Misc. S. Bey Anfang der Mahlzeit 20. Tropffen.

Si sal volat. non præstat, sumatur liq. C. C. succinatus. Vel.

R. Elixir. propriet. dulcis 3ij.

Essent. absynth. ʒij.

○○ macis gtt. vj. Misc.
S. Magen-Elixir.

R. Elixir. Proprietat. ʒiß.

Spir. nostr. Cephalic. ʒj. Misc.
S. ut ante.

R. Elixir. Propriet. ʒiß.

Essent. macis ʒij.

Spir. salis-armon. ʒj. Misc.
S. ut ante.

Post pastum.

R. Pulv. Stomach. Birckmanni ʒß.

S. Pulver auff das Essen.

R. Aq. Menthe spirituose.

Carminat.

Cortic. citri aa. ʒj.

Sal. volat. ○○ si gutt. xxv.

Syrup. Cortic. arantiarum ʒij. Misc.

S. Abends bey Schlaffen gehen 2. Löffelvoll.

R. Aq. Menth.

Puleg. aa. ʒiß.

Ligni sassifr. cum vino ʒj.

○○ Menth.

Macis aa. gtt. ij.

Tr. Croci gtt. xv.
 Sacchari perlati ℥ij.
 S. ut ante.

C A S U S XXV.

Cruditās nidorosa:

Alius 30. annorum conqueritur de calore, siti, nau-
 sea, ructibus biliosis subinde vomitus biliosi supervē-
 niunt, appetitus dejectus, alvus inclinatur ad obstructionem,
 urina sæpius tincta apparet.

Juxta veterum principia affectus hic est intempe-
 ries ventriculi calida, in qua omnia assumpta mutantur
 in bilem.

Sed causa est fermenti inertia, unde omnia in hu-
 morem putrilaginosum mutantur.

Oleum obtundit lympham gastricam, hinc oritur
 Sal rancidum, sicuti lardum butyrum & alia rances-
 cunt.

Qui comedit mel facilè bilem evomit, quia habet
 Sal corrosivum acre.

Signa sunt: Sapor tetricus in ore incipiente, vel
 peracta chylicatione.

Hæc cruditās procreare potest febres malignas.

Alvus potest esse adstricta, si bilis nimis viscida, &
 si sal nimis austerum existit.

Curatio respicit humores acres citra turbam evacuan-
 dos, tum fermentum ventriculi restituendum.

Pro primo scopo

℞. Decoct. Tamarind. ℥iv. infunde per noctem sol.
 fenn. ℥i℥. Rhabarb. ℥ij. Terra foliat. (paratur ex ☐.)
 gr. iv. Stent in loco tepido, mane detur colatura, quæ
 egregiè abstergit, hinc & in dysenteria dari potest.

Pro secundo scopo nempe fermenti correctione.

Omnia

Omnia acida blandiora cum Aëris maritata conveniunt v. gr.

R. Spir. nitr. dulcif. ℥iij. S. Magen-Essentz zu 15 gtt. in potu ordinario. Vel

R. Mixt. simpl. ℥β. S. ut ante.

R. ∇ fl. Tiliarecent. ℥viiij.
S. Wasser zur Essenz.

R. Aq. absynth.

☐ vitriolat.

ocul. ℥. ppt. aa. gr. v. f. p. a. i. iii.

R. Elixir. Oli Myns. ℥j. S. Elixir zu 5. oder 7 Tropfen im Getrânck.

R. Tinct. Bezoard. ℥ij. S. Tinctur zu 15. Tropfen.

Conveniunt quoque pulveres bezoardici cum salinis vel fixis vel volatilibus mixti.

Quia potus Theæ salia admodum diluit, potest & in hoc affectu tutò dari.

C A S U S XXVI.

Vomitus cruentus.

Mulier 50. annorum cui solito maturius menses steterant, corripitur anxietate circa præcordia, sequitur vomitus cruentus & nigrae per alvum dejectiones cum animi deliquio, & summa virium prostratione, rariusq; corporis frigore cadaveroso.

Anxietas adest circa præcordia. Quia sanguis extravasatus eadem efficit quod venenum.

Nigrae dejectiones. Quia descendit per alvum.

Animi deliquium. Quia corrugatio in ventriculo, & sic quoque in corde accidit.

Prognosis nobis sistit malum periculosum, cum enim sanguis sit extravasatus, agra potuisset suffocari: Est verò malum chronicum sæpius recurrens, quia est à mensium suppressione.

Utrumque hic peccat quantitas & qualitas sanguinis.

Curatio ergo dirigenda ad totam M. S. hinc *chalybeatis* per plures septimanas insitendum.

In Paroxysmo

℞. Aq. *cherefol.*

Portulac.

cordial. Saxon. frig. cum campb. aa. ℥j.

Tinct. *corall. cum cera parat. ℥j.*

Sacchari perlati ℥ss.

Misc. S. *Herzstärkung nach Belieben.*

℞. *Pulv. cordial. pretios. gr. v.*

Ocul. S. Ss.

arcani duplicat.

myrrha rubr. aa. gr. ij. Misc.

Fiat Pulv. pro una dosi.

Clyster etiam ex *Decoct. rub. tinct. & cherefol. cum Saccharo rubro* injiciatur.

Extra Paroxysmum

℞. Tinct. *℥ cum Spir. vin. parat. ℥ss.*

S. Essentz zu xxv. Tropfen.

℞. *Aq. matris sylv. ℥ viij.*

Syr. de symphyt. ℥j.

Misc. S. Wasser zur Essentz.

C A S U S XXVII.

Cholera.

Officialis bibens cerevisiam recentem & tabacum incidit in vomitiones biliosas aqueas, cum dejectionibus fetorem & nidorem spirantibus, adest dolor & punctura ventris, quandoque imminet animi deliquium, sitis valde urget, urina pauca redditur.

Præsens affectus est cholera in qua humores corrupti *non* rejiciuntur.

Cere-

Cerevisia recens habet vim facillè fermentescibilem.

Vomitiones incurrit biliosas & aqueas ab humorum turgescencia.

NB. Impossibile tamen est ut à cerevisia humorum copia esse possit, sed oritur à tota M. S. infecta, igitur confluunt humores, quia glandulæ irritantur.

Dolor ab humoribus acrioribus à sale corrosivo fibras intestinales corrodente.

Eodem modo Sal se habet quàm spiculæ, has sine ullo doloris sensu in manus, tenere possumus, quàm diu non intra cutim se contulerint, quàm primum autem hoc factum, enormes patimur dolores.

Sic etiam Sal quàm diu per corpus transit, nullum percipimus dolorem, si autem intra poros restagnat iis maximè affligimur.

Animi deliquium se jungit. Quia ☉ pleno agmine ad intestina se conferunt, & quia fluida maximum inter se habent consensum.

Sitis ab obstructione glandularum Faucium, dein etiam à sale; ☉ enim obstruit, motum tremulum auget, hinc calor, sitis.

In quavis diarrhœa serum paucius ejicitur, quia defertur ad glandulas intestinales.

Prognosis sistit affectum ex numero acutorum facillè enim degenerat in iliacam passionem: intra spacium 24. mensium æger exstinguitur, quia pars nobilis afficitur ventriculus & intestina, & quia spiritus dissipantur.

Curatio 1. respicit humores acres corrigendos.

2.

Evacuandos.

3.

Tubulos constringendos.

Pro primo scopo convenit clyster ex jusculo & saccharo, jusculum egregiè diluit, saccharum autem abstergit.

℞. *Juris hordeati* ℞. j. adde.
Sacchari ℥iſſ. Misc. fiat enema.

Ad ferociam sistendam convenit theriaca, cœlestis,
 diascordium, crySTALLUS ppta. &c. Sic

℞. *Theriac.* ℥iſſ.

Vini calidi q. s. adde

Croci gr. iiij. Misc. S. *Tranſ. a. i. m.*

℞. *Theriac. cœlestis* gr. iiij. Fiant Pillulæ numero
 iiij. S. *Pillen a. i. m.*

℞. *Diascord.*

Theriac. recent. aa. ℥ij.

◊◊ *N. mosch. expr.* ℥ij.
still. menth. ℥iſſ.

Misc. S. Pflaster auff jeder zustreichen zum Maaßen.

℞. *Decoct. C. C. cum rad. scorzon. parat.* ℞. iij. *Syr.*
corallor. ℥ij.

Tinct. rosar. ℥iſſ.

Misc. S. Stärckender Zulep.

℞. *Decoct. galang.* ℞. iij. S. ut ante.

℞. *Tinct. corall. cum cera* ℥iſſ.

Spir. C. C. compos. ℥iſſ. Misc.

S. Tinctur zu 9. Tropffen alle 2. oder 3. Stund
 cum aqua prophylactica Sylvii.

℞. *CrySTALLI ppta* gr. xv.

Bezoar. oriental. gr. vj.

C. C. s. Δ. Dj.

Theriacæ cœlest gr. iiij.

◊◊ *N. M. express.* gr. ij. Misc. exacte
 fiat p. S. Besänftigendes Pulver alle Stund eine Mess-
 erspize / cum aqua papav. vel aqua C. C. citrata.

Pro infante unius anni

℞. *Pulv. cord. pretios.* gr. iiij.

Theriac. cœlest. gr. j. f. pulv. pro. i. dosi.

Quia fitis valde urget, cerevesia verò est flatu-
 lenta & vinum magis exagitat, hinc magis,
 præter modo præscriptum Decoctum Galangæ,
 con-

convenit Decoctum C. C. vel etiam sequens:

℞. *Amygd. dulc. recent. excorticat.* ℥ij.

Decoct. C. C. ust. cum ligno sassifr. parat. ℔. i. β. f. l.
a. emulsio, edulcoretur saccharo perlato.

S. Kräftige Milch nach Belieben zu nehmen.

Externè theriaca vel diascordium in forma emplastri, ut & empl. de crusta panis.

I C A S U S XXVIII.

Colica biliola.

Studiosus cholericæ constitutionis nocturnis assuetus positionibus, vehementissimos ventris patitur dolores cum vigiliis, aestu corporis, siti, nausea & vomitu bilioso, urina rubet, alvusq; est adstricta.

Intestinum colon est affectus hujus subjectum quia multas habet cellulas.

Periculum quod metuemus est inflammatio.

℞. amygd. d. recent. express. ℥iβ.

Detur cum jusculo p. r. d.

Clyster injiciendus ex fl. sambuci, meliloti, Chamomill. cum lacte paratus.

In colica melius si statim purgans exhibetur, sed satis validum, hic necessariò convenit, quia est à saburra.

℞. Infus. fol. fenn. cum manna, vel extractum diacitri ad ℥j.

Si vomitus adest, is primò sistendus v. g.

℞. *Tinct. corall. cum cera parat.* ℥j.

Essent. macis ℥ij.

*Spir. * ci anisati* ℥j. Misc. S. Essentz zu xv Tropffen.

℞. *Corall. ppt. gr. xv.*

Theriac. caelest. gr. j.

Misc. Fiat pulv. pro dosi.

Deinde purgans exhibendum.
His peractis si dolor valde urget.

℞. Essent. anodyn. ℥j.

aq. arantiar. cum vino malvat. ℥vj.

Tinct. ꝑi gtt. viij. Misc. pro dosi: vel

℞. Aq. Menth.

Zedoar. anisat. aa. ℥i℥.

Tinct. Opii gtt. xx. Misc. S. Mixtur
alle Stunde 1. paar Löffelwoß.

Si sudores possimus evocare optimum.

℞. Theriacæ ℥j. cum vino calido.

Externè avena calida in sacculo regioni ventriculi imponatur, habet enim vim resolvendi & discutiendi: lap. serpentinus etiam convenit, ut & unguentum Carminativum v. g.

℞. Unguentum spasmodic. Myns. ℥vj.

axung. cati Sylvestr. ℥i℥.

Sapon. venet. ℥ij.

o o N. M. express. ℥℥.

Spir. vini camphorati aa. q. s. ut fiat liniment.

S. Schmerzstillendes Gälblein.

C A S U S XXIX.

Colica pituitosa ex febre malè curata.

Tertianarius curatus, solis testaceis cum opiatis de sputo copioso, periodico capitis dolore, pectoris compressione ventriculique dolore diu conquestus, nunc vehementissimum alvi experitur dolorem, urina cruda & aquea, alvus verò adstricta existunt.

Potest vocari colica pituitosa.

Sputum in ipsis febribus bonum, post verò malum.

Prognosis notat ægrum hunc facilè incidere posse in febrem, vel passionem iliacam & inflammationem.

In Curatione statim fortius purgans exhibendum
vel clyster injiciendus. Sic

℞. *Extract. diacarthami* ℥iiij. solve cum
aq. menthæ, adde
crem. \square i ℥j.

Tinct. \square i ℥β.

Syr. diasereos *Andernaci* ℥j. Misc.

Vel præmitti potest enema. v. g.

℞. *Decoct. Fl. Chamomill.* ℥x. vel. ℥vj.
adde *Elect. hieræ picræ* ℥j.

Sacchari ℥ij.

Vitelli ovi num. i. Misc.

Si alvus est libera, egregium aperitivum & carminativum exhibendum.

℞. *EE. carminat.* Wed. ℥iβ.

Tinct. aperitiv. Penoti, ℥j. Misc.

D. S. Des Tages 3. oder 4. mahl. 20. gtt.

℞. *Aq. Splenet.* Schröd.

Aperitiv. ejusdem aa. ℥iib. Misc.

S. Wasser zur Essentz. Vel

℞. *Spir. cephalici* ℥ij.

Essent. macis ℥j. Misc.

Vel adde cuilibet dosi guttulas septem.

Tinctura Opii, vel

℞. *Aq. menth.*

cutic. citri aa. ℥j.

mirabilis ℥β.

*Spir. *ci* gtt. xxx. Misc.

S. *Grimmen-Wasser* (Effelweiß) zugeben.

℞. *Tinct. propr. Myrs.* ℥j.

Opii. gtt. xv.

Aq. Menth. ℥ij. Misc. S. *Schmerzensstillendes*

Träncklein a. i. m.

Deckerus sequentem commendat mixturam.

℞. *Aq. menth.*

cortic. citri aa. ℥i℥.

Elixir. vitæ Matth. ℥j.

laud. opiat. gr. iij.

Sperm. ceti ℔.

◊◊ *cortic. aurant.*

macis still. aa. gtt. iij.

Spir. nitri dulcis gtt. xv.

Syr. fœnicul. ℥j. Misc.

S. Mixtur davon alle Stund 1. oder 2 Löffel voll us-
que dum dolor cessarit.

Sunt verò in hâc formula nonnulla quæ censuram
merentur 1 quia sperma ceti & spir. nitri dulcis sibi
contrariantur, quod etiam de oleis & spir. nitri di-
cendum. 2. Dosis Laudani opiatii videtur nimia,
cui vel unum granum subtrahendum, vel aquæ in lar-
giori dosi admiscendæ. Loco Spiritus Nitri addi po-
test Spir. Cephalicus ad ℥ij.

Externe imponatur facculus avenâ calida vel arenâ
calidâ repletus.

Vel. ℞. *Unguenti Diati* ℥vj.

carminativ. Myns. ℥ij.

Olei Philosoph. ℥j.

succini gtt. vij. Misc.

Sed quoniam malum hoc sæpius est contumax &
alvus semper durior, hinc singulis vel alternis diebus
dari potest vinum passulatum. v. g.

℞. *Passular. major. exsicc.* ℥iiij.

cremor. tartari ℥℔.

Contundantur hæc ut fiat quasi pasta, affunde Aquæ
fontan. ℔iiij. coque, tunc in collatura infunde.

Fol. senne ℥j.

Cinamomi ℥i℥.

Stent per noctem, mane filtrentur.

D. S. Trancé davon alle Morgen ein Glas voll.

Vale

Vel quod instar omnium deobstruens & simul laxans
in tali casu vinum medicatum.

R. Summitat. absynth. m. j.
fol. Card. bened. m℥ss.
fb. centauri minor. p. j.
rad. Taraxaci.

Enula.

Polypod. aa. ℥j.

fol. sennæ ℥ss.

Agarici ℥ss.

Rhabarb.

Mechocanna aa. ℥ij.

Sem. carthami ʒ. X.

Corticum arantiorum ℥ss.

Passularum minorum ℥ss. Incisa adspersantur Tinct. Tart. D. ad nodum S.
Eäcklein zu ʒ. Kösel Wein alle Morgen 1. gut
Glasßvoll zu trincken.

C A S U S XXX.

Hernia & passio Iliaca.

Vir rupturam intestinale[m] patiens, cum exspatiaretur cingulo consueto non munitus, post haustum plenior[em] cerevisiæ subito deprehendit intestinorum ad scrotum descensum. Domum se conferens tumorem admodum durum in scroto animadvertit, vomit sæpius, alvus adstricta est, dolor circa umbilicum vehemens, pulsus frequens, calor totius cum sidi & vigiliis.

Hic videmus duos affectus complicatos, herniam & passionem iliacam.

Fit illa dum peritonæum relaxatur vel disrumpitur, & sic intestina delabuntur in scrotum.

Est verò hernia vel scrotalis vel inguinalis vel umbilicalis.

Passio iliaca vocatur alter affectus, quia dolor præprimis in intestino ilio.

Percipitur in quo motus peristalticus admodum est inversus.

Qui fit quando spiritus animales ita influunt in fibras intestinales, ut pars inferior stringatur ad superiorem.

Beneficio hujus motus fœces sursum eliminantur.

Est verò passio iliaca inflammatio intestinorum: cujus

Causa obstructio pororum & tubulorum intestinalium existit.

Ab ira etiam hic affectus oriri solet, ubi bonum est si post iram alvus libera est, & urina excernitur.

Idem hic contingit, quod in repletis farciminibus.

Prognosis nobis hic sistit morbum qui est peracutus & ut plurimum lethalis, quod Hippocr. jamdudum docuit.

Non vero semper est cum inflammatione, nam aliquando est à flatibus vel infarctu fœcum.

In Curatione obstructio ante omnia tollenda, & vomitus quantum possibile sistendus.

Tollitur obstructio per crebriorem injectionem enematum ex emollientibus & lenientibus v. gr. ex lacte cum saccharo, ex aqu. fœcibus vini & butyro recenti.

Ipsi abdomini imponitur vini spiritus vel catapl. aliquod discutiens & resolvens: item omentum vervecinum calidum &c.

Internè datur $\circ\circ$ amygd. deglutitur globus bombardæ, ϕ vivus exhibetur, δ diaphoreticum laudatur. Vel

\mathcal{R} , $\circ\circ$ amygd. dulc. \mathfrak{zj}

mannæ liquid. $\mathfrak{z}iiss.$

Vini malvat. \mathfrak{zj} . Misc. S. Träncklein

warm

warm auff 1. mahl.

Si propter vomitum liceat, singulis horis detur haustus vini passulati in præcedenti casu descripti, vel loco hujus Decoctum laxativum D. Spinæ. vel sequens ex Barbette.

℞. Rad. alb. ℥j.

Fol. malv. m. j.

Sennæ ℥x.

agaric.

Rhei electi aa. ℥℞.

Tamarindor.

♀i crudi aa. ℥vj. l.

Sem. lini ℥ij.

Coque ex Aqua hordei.

℞. Colaturæ ℥xxv. adde

Syr. diacnicu ℥i℞.

Elect. è succo rosar. ℥vj.

Misc. fiat Apozema.

Sudorifera etiam conveniunt. Hinc detur *Sal volatilis corn. cerv.* ad ℥ij. ac combinetur huic vel aliis sudoriferis *opium*, absque illis enim hoc non juvat hic. Sic & Purgantia non volunt exhibere plures nisi cum sudoriferis combinentur. Sic potest *theriacæ* ℥i℞. dari cum aq. fl. sambuci, hæc enim sæpius alvum laxat, quia austerum quod nimis tendit fibras corrigit.

Pro secundo scoponempe vomitu. Convenit aq. menthæ, Craan commendat nucistæ ad gr. xij. cum duobus gr. opii quæ in eadem formula continentur.

C A S U S XXXI.

Catarrhus intestinalis.

TUencula sitibunda, cerevisiam frigidam assatim, hausit, eadem nocte corripitur alvi fluxu aquoso in diem aucto, gravissimos subinde patitur dolores circa regio

regionem epigastricam, putat se gravidam esse, & propterea consilium anxie expetit.

Affectum vocamus catarrhum intestinale, est enim affectus lymphaticus à frigida cerevisia introductus, quæ poros tum stomachales tum intestinales obstruit, & lympham acriorem reddidit.

Glandulæ intestinales irritatæ à sale, continuo lachrymantur: & humores in tubulis ventriculi restagnantes dolorem distensivum quandoque puncturium excitant.

Prognosis indicat huic malo maturè succurrendum esse, ne vel abortum patiatur ægra, vel dysenterica fiat.

Sequentes autem scopi observandi sunt: Obstructio glandularum tollenda; Acrimonia lymphæ temperanda; Tonus ventriculi & intestinorum roborandus. Eum in finem datur statim sudoriferum ex C. C. & diaphoretico & unicornu; quod aliàs in colica pro specifico habetur. Vel

℞. Theriac. rec. ℥j. D. S. Theriac auff 1. mahf.

℞. Theriac. cœlest. gr. iij.

Fiant. Pill. num. iij. D. S. Pissen a. 1. m.

℞. Tinct. corallor. cum cera parat. ℥i℥.

S. Tinctur davon 20. bis 30. Tropffen/
est enim diaphoreticum egregium.

Deinde exhibetur cochlearim mixtura carminativa & mitigativa ex aq. menth. cort. citri, Zedoariæ anisatæ, Card. bened. Tinct. rosarum, opii, Syrup. cydoniorum.

Externè linimentum ex unguento stomachali Carminativo, anodyno commendatur, vel

Aqua mastichina cum Spir. vini camphorato, aut theriaca pro emplastro imponatur.

Inter tonum roborantia proderit vinum cydoniorum, aqua N. M. fl. arantiorum, quæ simul ab abortu præcavere possunt.

Quod

Quod purgantia omiserim, est, 1. quod non ex infarctu, sed ex alteratione diarrhoea introducta: 2. quia ægra gravida, gravidæ enim melius ferunt sudorifera quam purgantia. 3. Febrem metuit, febres enim melius sudoriferis quam purgantibus tolluntur. Si tamen in Diarrhoea purgare velis

℞. Pulv. Rhei ℥j.

N. M. gr. iij. Misc. fiat Pulvis.

Vel. ℞. Decoct. tamarind. q. s. infunde per noctem Rhei ℥ij. mane ebulliant, tunc

℞. Colatur. ℥ij.

Syr. de cichor. cum Rheo ℥vj.

Misc. S. Gelind laxir-Träncklein a. i. m.

C A S U S XXXII.

Dysenteria.

Studiosus circa autumnum pruna largiter comedit, incidit in alvi fluxum cruentum, adsunt ventris tormina, præsertim paulo ante excernendi tempus, pulsus justo celerior, calor totius acris & febrilis, cibi fastidium, sitis vehemens, anxietas & pervigilia excruciant.

Affectus vocatur *Dysenteria*, quæ est excretio varii generis humorum plus minus cruore tinctorum, cum alvi torminibus.

Vel est intemperies acris lymphæ intestinalis, cum turbata sanguinis mixtione.

Causa est humor acris rodens substantiam intestinale, præsertim glandulas & tunicam. Vel est sal acre corrosivum, quod nunc foris advenit, nunc generatur in sanguine.

Hic est à causa externa, pruna enim assumit, quæ multo sale scatent, quæ caput in fermentatione ex-

Nonnunquam etiam dysenteria est symptoma ut in febris.

Subjectum ministrant 1. intestina nunc tenuia, nunc crassa, nunc utraque. 2. Ex partibus fluidis tota M.S.

Cruor qui excernitur est ex vasis sanguiferis.

Ulcera intestinorum nunquam vel difficillimè curantur, exinde non putamus adesse exulcerationem in dysenteria benigna, sed in omni maligna adest, quæ secum fert exitum funestum.

Febris oritur quando salacre corrosivum communicatur sanguini, unde ejus mixtio turbatur & pulsus celerior redditur.

Cibi fastidium advenit, quia ab assumptis fermentum ventriculi depravatum est.

Quia verò sanguis est turbatus mixtione, hinc gradu differunt dysenteria benigna, & maligna prout 1. intestina tenuia vel crassa læsa. 2. Prout salacre magis existit.

Prognosis nos docet quod quo febris, cibi fastidium, fitis & anxietates intensiores, eo malum magis periculosum esse.

Et quidem est affectus periculosissimus si à causa interna originem sibi sumit.

Si adest linguæ inflammatio & deglutiendi difficultas, absolute malum lethale est.

Scire possumus intestina tenuia esse læsa, si non statim post dolorem excretio fiat, etiamsi summus adest dolor.

Febris hæc potest etiam esse à dolore, ubi enim dolor, ibi spiritus magna in copia confluunt, & sic turbantur, & per consequens sanguinis mixtio laudabilis perit, vigiliæ etiam inferre possunt febrem.

In Curatione salacre mitigandum & eliminandum, sed salia non auscultant purgantibus.

Nisi diarrhœa ab assumptis ortum traxerit, nunc in principio lene evacuans dari potest, hoc autem statim

tūm excipiat sudoriferum, quod aliquoties repetendum, interposito tamen absorbente aliquo & acrimoniam salinam temperante, quò clysteres abstergentes & anodynī etiam referuntur. Sic

℞. *Extracti rhabarb.* gr. xv.

Aq. melissæ ℥vj.

Syrup. de cicher. rhabarb. ℥j. Misc.

D. S. *Saxier. Tract* pro 1. dosi.

℞. *Rhabarb. recent. contusi* gr. xx. S. *Pulv. pro 1. dosi.*
Elapsis sex horis.

℞. *Theriac. vel diascord.* ℥ij. vel ℥iij.

solve cum aq. bardan. majoris q. f. adde

Spir. Theriacal. camph. ℥j.

Corn. Cervi comp. ℥℞.

Misc. S. *Schwiz. Tract* a. 1. m.

℞. *Pulv. cordial. pretios.*

pannon. rubr. aa. ℥℞.

Bezoard. Occident.

unicorn. veri. aa. gr. v.

theriac. cœlest. gr. ij.

Fiat Pulv. D. S. *Schwiz. Pulver* a. 1. m. Vel

℞. *Theriac. e* ℥j.

Aq. Card. bened. ℥i℞.

Tinct. Corall. cum cera paratæ gtt. 12.

Misc. S. *Schwiz. Tract* pro 1. dosi.

℞. *Lap. bezoar. orient.* gr. vij. si Dives,

℥ *diaphoret.* gr. xv.

Camphoræ gr. j. fiat pulv. S. *Schwiz. Pulver*
pro 1. dosi.

℞. *Terra sigillat.* ℥j.

Laud. opiatī gr. ℞. f. pulv. S. ut ante.

℞. *Diascord.* ℥ij.

aq. C. C. citrat. ℥x.

Menthæ ℥ij.

Tinct. Opīi gtt. vij. Misc. D. S. *Schwiz. Tract*
pro 1. dosi.

Si dolor vel fluxus alvi admodum urgeant, dentur
horis vespertinis Pillulæ.

℞. Extr. tormentill. ℥ß.
Theriac. celest. ℥ß.
laud. opiat gr. v. Fiant Pill. num. xxxv.
D. S. Pillen davon s. a. i. m.

Ad temperandum & absorbendum

℞. Aq. Mentb. ℥iß.
Panis c. N. M. destillat. ℥ij.
C. C. citrat ℥ij.
Elixir. vite Matthioli ℥j. Misc.
S. Sträretendes Wasser alle Stund 2. Löffelvoll.

℞. Aq. Panis c. N. M.
Mentha aa. ℥j.
Carminativ. ℥ß.
Cinamomi ℥j.
Decoct. C. C. usti ℥iv.
Lap. hematites.
Coralliorum ppt. aa. ℥ij.
Lap. S. ℥j.
Tinct. Opii ℥ij.
Sacchari perlati ℥ij. Misc.

D. S. Mixtur alle 2. Stunde 3. Löffelvoll: prius bene
agitata.

Clyster abstergens etiam non negligatur v. g.

℞. Furis capitis vervecini ℥vj.
Mellis rosarum ℥ß. Misc. fiat enema.

Vel fiat anodynus, v. g.

℞. Lactis chalybeati ℥vj.
Therebintb. vitello ovi solut. ℥ij.
Theriacæ ℥iß. Misc. f. Enema.

Ere etiam erit, ut externè antifebrilia exhibeantur,
& vesicatorium carpis manuum applicetur.

In diæta commendatur hordeum excorticatum
Gersten. Schleim: pro potu decoctum cydoniorum, cui
vinum cydoniorum addi potest.

Vel Decoctum galangæ aut C. C. usti propinetur, nec non Tinctura Rosar. largiter detur in potu ordinario, vel Tinct. Bezoardica crebrius instilletur potui ordinario ad plures guttas.

Abdominis inunctio fiat cum spirituosis, ut aqua carminativa, aq. theriacal. camphorata.

Datur species, quæ vocatur fluxus hepaticus, sed malè ita vocatur, est enim fluxus hæmorrhoidum, & curatus ☿rialibus acidum absorbentibus.

C A S U S XXXIII.

Lienteria Coeliaca.

Infans 7. annorum qui post ab lactationem consuevit noctu sæpius bibere, assumpta vel planè non immutata per alvum egerit, quandoque immutata in tantum, ut vix amplius cognosci possunt excerni, facies tumida, alvus & abdomen durum apparent.

Patet hunc affectum esse mixtum, mox enim assumpta non cocta egeruntur ut in lienteria, deinde nonnihil mutata excernuntur & sic referri potest ad coeliacam vel alvi fluxum chylosum.

Causa meritò rejicitur in potationes nocturnas, quibus digestio & chylificatio admodum fuere læsæ.

Hinc accusamus fermenti gastrici inertiam, nec non bilis inertiam, aquositatem, vel etiam crassitiem & visciditatem.

Videmus in febribus malignis lienteriam symptomaticam facilè supervenire nempe quia sal ejusmodi ac ad glandulas circa pilorum sitas defertur, easque irritando citiorem quàm par erat descensum alimentorum ex ventriculo producit.

Quod si videamus assumpta esse quidem concocta, sed non separata ab excrementis, tunc accusamus ob-

stru-

structionem vasorum lacteorum &c. & sanguis qui non potest rite volatilifari, hinc mirum non est, quod abdomen durum, faciesque pallida existat.

Hi affectus desinunt vel in cachexiam vel atrophiam.

In Curatione conveniunt omnia, quæ ventriculo grata sunt, quæ bilem acuant: præmissis leniter evacuantibus ex *Rhabarbaro* vel lenitivo aliquo aloetico, e.g.

℞. Tinct. ☿ cum EE. *absynth.* vel Tinct. terr. c. *ponice*, ☉ aceti cum ☉ *absynth* ☉ volatil. ☉ ☉ fum *stomachale*, Elixir ☉. *Mysing.* EE. amara, ℞℞. conditum

Tinct. *Corallorum.* c. Elix. *propriet.* seu acido. Tinct. ☿ *Spic. convuls.* c. EE. *Carmin.* VVed. vel EE. *absynth.*

℞. *Spir. Nitri vel Salis* optime *dulcificati.*

℥ij. D. S. Spiritus zu 15. Tropffen in *Getränk*

Blandiora illa acida conveniunt, ubi *Sal muriatum* cum peccat, vel *lienteria* auctor existit.

℞. Elixir *prop.* sine acido ℥i℞.

Tinct. *corallor.* ℥ij.

Olei *Bals. Indici* ℥℞. Misc.

S. *Magen-Essentz* zu 15 bis 20. Tropffen.

Conducunt etiam post partum *Succolada* vel *Zimber conditum.*

C A S U S XXXIV.

Hæmorrhoids cæca.

Vir 50. annorum conqueritur de *lumborum dolore*, nihil tum hactenus in *urina* apparuit *phrenitidis* signum circa anum, *tuberculum* plus minus dolens & cum aquali calore sentit, *alvus* plerumque *siccior* est cum *flatus*, sæpius *inquietata* cum *lassitudine* totius.

Quoties audimus ægrum conqueri de *lumborum dolore* totius suspicio occurrit de *calculo*, sed *fallax* est.

Vestigium nephritidis est, si in fundo matulæ arenulæ duriores & asperæ reperiantur, vel quando urina sæpius excernitur cum ardore, vel quando quis habuit parentes nephriticos.

Quod si hæc signa non adsint, videndum an sanguinis fortè restagnatio sit in causa, qualem causam hic adfuisse dicimus ex signis.

Sanguis facilè restagnat in vasis sedalibus circa annum, quia per conatum egerendi sanguis præpeditur in motu circulari, hinc qui alvum semper obstructam habent, illis à pressione tali sanguis restagnat in his vasis. In partu difficili idem fit.

Adjuvat continua sessio, hinc qui sedentariam vitam agunt huic malo sunt obnoxii.

Si aër hic frigidior admittatur, vel partes ani magis aëri exponantur circa egerendi tempus, idem eveniet.

Tuberculum adest, quia sanguis restagnavit.

Dolor &c. quia adest intemperies sanguinis viscida sed acris.

Hæmorrhoides dividuntur in cœcas & fluentes.

Cœcas has esse ex relatione patet.

In Prognosi affectus hic est chronicus, plus molestiæ quam periculi habens, si enim non fluant ex dolore continuo incidit æger in febrem, vel inflammatio & suppuratio supervenit, unde abscessus & fistulæ ani si fluant facilè modum excedunt, & cachexiam vel hydropem post se trahunt.

In Curatione intemperies sanguinis viscida est corrigenda, acris temperanda, obstructio tollenda, dolor sistendus.

His scopis satisfaciunt præmissis præmittendis quæ omne ferunt punctum in fus. laxat. ex fol. senn. & rhabarb. item vinum passulatum: post elixir. amar. spir. aperit. Penot. Tinct. ♂. Liq. ☉. cum ♀ aliaque chalybeata exhibeantur.

Convenit quoque elix. propr. f. acido largiter assumptum, pillul. pp. sæpius exhibitæ.

℞. Balsam. Italicæ vulnerar. ℥iij.

D. S. Wund-Balsam dabou eine Messerspiß voll
a. 1. m. in warmen Wein.

℞. ꝑ sulphurat.

℥ cachect. Ludovici aa. gr. iij.

Salis armoniaci gr. ij. Misc.

Fiant Pulv. D. S. Pulver a. 1. m. dentur 9. doses
pro novem diebus : Superbibatur potus Theæ vel
Coffe, vel vini absynthitis haustus.

Vel ℞. Spir. Corn. C. comp. ℥ij.

D. S. Spiritus zu xv. Tropffen.

Externè ℞. Boli.

album. ovor. q. f.

Fiat cataplasma, applicetur calidè, addi potest
tantillum Spir. vini camphorati, vel fiat fofus ex sem.
lini fel. lauri, momord, fl. Chamomill. melilot. verbasco. vel
famosum illud unguentum de linaria, vel aliud ex mus-
cilag. sem. cydonior. cum pulv. rad. scrophular. symphyt.
fl. verbasci applicetur.

℞. Unguent. rubri camphorat. ℥j.

pulv. radic. scrophular. Dij.

pulv. de verbasco Myns. ℥ij.

○○ ovor. ℥ij.

cere ℥j.

Misc. D. S. Besondere Salbe.

C A S U S XXXV.

Affectio hypochondriaca.

VIdua cum in vehemente æstu peregrinasset, siti vexa-
ta frigidam hausit, postea incidit in inflammationem
sinistri hypochondrii, jejuna ventriculo singultit cum cre-
brioribus suspiriis, post cibum detorifica adest compressio,
in-

*interdum anxietas subitanea illam invadit, per interval-
la capitis adest gravitas, alvus difficilis, somnus pertur-
batus. Urina tenuis, alba, menses difficulter fluunt.*

Affectio hypochondriaca nihil aliud est, quàm congeries multorum symptomatum: suosque natales habet in ventriculo.

Malè itaque accusatur lien, cùm æque pars patiens sit ac reliqua viscera.

Inflatio sinistri hypochondrii. Est à fridiga, quatenus poros obstruxit, & cùm vapores semper oberrent in corpore nostro, à præclusis flatibus hinc oritur inflatio intestini cujusdam non lienis, quia impossibile est ut lien tam breviter intumescat.

Veteres Practici plus respiciunt ad viscera quam ad fluida, rectiori sed contrario modo procedunt moderni.

Jejuno stomacho singultit. Aliàs oritur singultus quam primum cibi sunt assumti, sed hinc à reliquiis assumptorum eorumque acrimonia, quæ agitantur in ventriculo & sic spasmus excitant, ille exoritur.

Suspiria crebriora. Sunt à sanguinis particulis crassioribus, diaphragma vel etiam pulmones trajicientibus.

Post cibum dolorifica compressio adest à nimia distensione ventriculi, vel visciditate fermenti.

Anxietas subitanea excruciat, quia sanguis non sibi semper est æqualis, à diversi generis particulis, hinc est, quod quædam guttulæ alacrius. quædam verò segnius rarefiant: hinc anxietas subitanea, potest etiam esse à spasmo, sed prima ratio magis placet.

Capitis gravitas. Est ab obstructione tubulorum meningum cerebri.

Alvus difficilis ab adstringente humore acido austero.

Somnus perturbatus ab inæqualitate spirituum animalium.

Urina tenuis, alba, à deficiente attenuatione & debita mixtione salium.

Menses difficulter fluunt. Ob sanguinis visciditatem.

Causa hujus mali *proxima* est acidum austerum in primis viis, cui accedit intemperies sanguinis viscida.

Prognosis nobis fittic hinc malum chronicum degenerans in scorbutum confirmatum, hydropem vel febrem aliquam chronicam. Non raro etiam Hypochondriaci fiunt apoplectici, ictERICI, scabiosi, quartanarii.

Curatio dirigenda ad visciditatem & aciditatem humorum.

Visciditas corrigitur aperientibus, diluentibus & resolventibus.

Aciditas corrigitur absorbentibus & invertentibus.

Vomitoria juvant hypochondriacos citius quam purgantia, quæ symptomata leniunt, sed causam morbi sæpius non attingunt: interea in hoc affectu sæpius cogitur medicus aliquid admittere quod jubet consuetudo, opinio vulgi, superstitio præjudiciaria, quod sana ratio è contra vetat.

Purgantia interim hinc debent esse liquida, sed modo admodum simplici parata, hoc est per solam infusionem, sic

℞. *Fol. fenn.*

Agaric. aa. ℥ij.

Rhabarb. gr. xxv.

Crem. tart. gr. xij.

Rad. polypod. gr. xv.

Infunde in aqua calida per noctem, mane colat, D. ad ℥iij. vel ℥iv. S. *Saxiev. Tranc. a. r. m.*

Nec negligantur
Pillulæ hypochondriacæ.

℞. *Gum.*

℞. Gummi ammon. cum aceto ppti. ℥℥.

maslich. el.

carabes albiss.

limatur. In alcohol. contrit. aa. ℥j.

myrrh. rubr. ℥℥.

rochisc. alband. ℥j.

resin. jalapp.

scammon. aa. gr. xv.

macis still. gtt. viij.

Misc. Fiant Pill. num. xxx. deaurentur.

S. Besondere Miß Pillen 3. a. 1. m.

Superbibatur eis Potus Theæ largiter.

Ad deobstruendum convenit spir. cephal. ad gtt. xv. bis de die. Tinct. ♀. EE. Carminativ. Wedel.

Mixtur. hypoch. c. aq. aperitiv. Schröd. vel aq. splenet. ejusdem Schröderi. Sic

℞. Liguoris ♀i ℥℥.

D. S. Liguor zu 20. 30. bis 40. Tropfen cum aqua splenetica vel potu ordinario.

℞. Mixtura hypochondr. ℥iij.

S. Liguor zu 20. und mehr Tropfen.

℞. Tinct. aperitiv. Mæbii ℥℥. tingatur

Syr. papav. errat. D. S. Eröffnende Tinctur ins Getränk zu 20. Tropfen.

℞. Tinct. Solaris. vel terr. Hassiac. ℥iij.

D. S. Miß-Essenz.

Potenter resolvunt Decocta Lignorum pro elinendis sudoribus.

℞. Arcan. duplicati gr. viij.

corall. ppt. gr. xij.

Misc. Fiat Pulv. D. S. Pulver a. 1. m.

Dentur 9. doses pro novem diebus.

Hæc mixtura optimè profuit.

℞. Aq. carminativ.

cortic. citri.

D

iq. Sep

aq. Splenic. aa. ℥j.

Tinct. Falapp. ℥ij.

Fulep. rosac. ℥ss. Misc.

D. S. Mixtur davon 2. gute Köffelvoll.

Infusum antea laudatum laxans repeti potest aliquoties.

In prandio & cœna convenit haustus vini absynthites. Vel spir. ☉ * vel spir. salis refractus in potu ordinario.

Hypochondrio sinistro imponatur empl. Carminativ. vel de Ammoniaco, quod spir. multos exhalat.

Clysteres hic admodum etiam sunt proficui. E. gr.

℞. Aq. pluvial. ℥xij.

fœcum cerevisiæ ℥ij.

Sapon. venet. ℥ij. Misc. f. Enema.

Sed cum morbus diurnus esse soleat, ablegamus hanc viduam ad acidulas, commune hypochondriacorum solamen.

C A S U S XXXVI.

Obstructio hepatis.

Civis conqueritur de gravativo dolore lateris dextræ, appetitus est prostratus, fastidium adest & nausea carniū quarum odorem vix ferre potest, respiratio à motu est difficilior, calor excedit circa vesperam, urina est cruda, alvus ad obstructionem inclinat.

Vocamus hunc affectum obstructionem hepatis ob gravativum dextræ dolorem. Morbus hic usque adeo frequens, ut ab omnibus balneatoribus, empiricis, ac agyrtis accusetur obstructio, si non hepatis, saltem mesenterii, lienis aliorumque viscerum.

Nemo melius de obstructione scripsit quàm Etmüllerus, cujus paginæ merentur ut legantur & relegantur.

Viscera dicuntur obstrui 1. Secundum vasa qualiacunque illa sint vel sanguifera, vel lymphatica, vel nervina. 2. Secundum poros & meatus. Verum cum corpus nostrum tantum consistat ex fluidis & vasis fluida continentibus, non opus habemus ut de viarum diversitate sic simus nimis solliciti, fluida enim non obstruuntur, sed obstruunt, hinc omnis obstructio fit in vasis, sive quod idem est in tubulis, poris, vel canaliculis.

Videtur verosimilius vasa sanguifera præsertim majora non tam facile obstrui, cum ex illorum obstructione sanguinis circulis magis deberet lædi.

Hic affectus posset etiam vocari cruditas acida, quia rectè dicit Etmüllerus obstructiones viscerum esse ex ametria chyli ejusque vitiosa distributione.

Obstructiones ut plurimum oriuntur vel culpa assumptorum vel ex animi passionibus, sicque semper magis habent rationem effectus vel producti morbofi quam causæ morbificæ.

Gravativus dolor. Est à lymphâ crassa & viscida hepar obstruente.

Appetitus est prostratus à vitiato fermento ventriculi, idem de nausea carniuum.

Gravidæ etiam nausea corripuntur, quia menses non fluunt, vasa obstruuntur & sic ventriculi fermentum alteratur.

Respiratio difficilior. 1. quia diaphragma liberè moveri nequit ob subjacens hepar obstructum & aliquo modo tumidius factum 2. quia totus sanguis intemperatus est, & ad visciditatem inclinat.

Calor circa vesperam excedit. 1. Quia tunc humores segnius agitantur, hinc fibrillæ celerius moventur, quæ in motu tremulo esse debebant. 2. Quia tunc chylus crudus defertur ad cor unde sanguinis turbatio.

Urina cruda existit. Ob deficientem resolutionem salium & particularum oleosarum.

Alvus ficcior ob bilis & succi pancreatici visciditatem, & quia interiora intestinorum mucō nimium obducta sunt.

Obstructiones viscerum sæpius sunt affectus intestinorum, quibus probè repurgatis à flatibus, fœcibus & mucō viscido, bene se habent viscera.

Hic affectus in omnibus conveniunt cum intemperie sanguinis frigida, & eodem modo curatur etiam obstructio lienis, mesenterii, uteri, chlorosis & cachexia mulierum.

Ratione *Prognoseos* est morbus chronicus, qui facile degenerat in morbum complicatum, hydropem, cachexiam, scirrhum, quartanam, asthma pituitosum, &c.

Curatio difficilis est partim ob humorum visciditatem, quod in illis corporibus contrariantes sibi fermentationes facile à medicamentis agitatoria vi præditis excitentur.

Consistit autem curatio in humoris visceri attenuatione, acidi correctione, ejusdemque evacuatione, quod in præcedenti casu observavimus idem & hic notandum.

Purgantia primò sint in forma liquida, post in forma pilulari. Conveniunt itaque omnia ex ♀ *pilule* *Fea Quercetan. pilulæ ex ammoniaco* ejusdem, *pilul. aloetic. pilul. de Galbano Sylvii*, quibus ♀ *dulo* addatur, hinc placent *pilul. ex ammoniaco* & ♀ *dulo*. quas *Craan* habet.

Interponi debent chalybeata, nisi jam scirrhus visceris adsit, in tali enim duritie chalybeata plus nocent, quia nimis exsiccant, hinc in macilentis & tempore æstivo chalybeata non semper tutò exhibentur.

Præmissis his sudorifera in usum vocanda, nec non serum lactis. c. Tr. ð. vel mixt. simpl. vel c. succo *Chærefol. cochlear. beccabung. vel*

z. Tinct. aperitiv. Penoti ℥ij.

D. S. Eröffnende Effentz.

β. Spir. * ci ℥ij. D. S. ut ante.

γ. Spir. ☐i compos. ℥ij. D. S. ut ante.

δ. Aq. aperitiv. Schröd.

petroselin. aa. ℥iiij.

Tinct. A cum vin. malv. parat. vel cum

aq. pluviali ℥ij.

malvatic. juniperin. ℥iſſ.

Syr. aperitiv. vel de 5. radicibus ℥j.

Misc. D. S. Eröffnendes Wasser davon nichtern 3. oder
4. Löffelvoll.

iv. ꝑ cachect. Ludovici gr. vj.

arcani duplicati gr. iiij.

Misc. Fiat Pulv. D. S. Pulver a. i. m. dentur 9. do-
ses.

Externè conveniunt Aperitiva, Carminativa, empl.
de cicuta, ammoniaco, vel solutio Θ & aceti in aqua
destillata instar epithematis hepatis parti obstructæ
applicetur.

C A S U S XXXVII.

Ascites.

TUenis à tertiana vix liberatus incidit in tumorem ven-
tris & pedum cum virium imbecillitate, appetitu dese-
ctio, pectoris angustia, urina pauca, sed rubicunda & tar-
tarea.

Hic affectus est hydrops, ascites.

Causa proxima est extravasatio feri vel lymphæ in
cavitatem abdominis & habitum musculosum pe-
dum.

Febris tertiana potest existere causa hydropis I. ob
culpam regiminis in diæta, quando æger nimium
appetitui indulget vel etiam siti, unde non raro pori

intestinorum & ventriculi obstruuntur, vapores detinentur, lymphæ viscida obstructions parit, & tandem in cavitatem abdominis exstillat.

2. Culpa medicamentorum, quando nempe styptica, incrassantia, opiataque nimium adhibentur, unde contumaces viscerum obstructions oriuntur, & consequenter lymphæ restagnatio.

Virium imbecillitas est à defectu spirituum, sanguis enim laborat intemperie crassa.

Appetitus defectus. Adest ob fermentum non satis volat. vel meteorisatum.

Pectoris angustia à compressione diaphragmatis.

Urina rubicunda à copia salium.

Œœa à copia salis fixi impuri.

In Prognosi. Est affectus chronicus, sed si nulla tussis adfit, fitis non adeò urgeat, post febres ascites superveniens sæpius curatur. Et quoniam hîc nulla adest corruptio vasorum, spem promittimus reconvalescentiæ, præsertim cum forsân hîc hydrops à potus ingurgitatione nimia, unde videmus menses facillè fieri hydropicos & etiam facillè curari. Signa autem periculosa sunt tussis, fitis, summa respirandi difficultas, labia decolorata &c.

In Curatione serum præparandum & foras eliminandum, obstructio tollenda & ante omnia bilis & fermenti ventriculi habenda est ratio.

Interim statim purgans exhiberi potest, quamvis enim purgantia aliàs suspecta, tamen hîc ubi à digestionem vitium est, auspicari possumus curationem à purgante, de his purgantibus optimè scripsit Sydenham in tract. de hydropse.

℞. *Electuar. hydragog.* Sylv. ℥ss. solve cum aqua cichor. D. S. Purgier. Franc. a. i. m.

℞. *Elect. hydragog.* Sylv. ℥iiss.

aq. flor. acaciar. q. s. adde

Syrup. de spina cervina vel de spina infectoria ℥j.

aq.

aq. cinamom. ℥j. Misc. S. ut ante.

℞. Resin. jalapp. gr. xv. solve cum vitello ovi,
adde aq. meliss. ℥vj. Syrup. de spina cervin. ℥℞.
Tinct. ☐. gtt. xv.

aq. mirabil. ℥℞. Misc. S. ut ante.

Non inconueniens etiam erit si *absynth.* & *fol. senn.*
aa. m. j. vino infunduntur, & mane forti expressio-
ne facta in usum veniunt.

De purgantibus observandum, si pro voto opera-
tur Medicus, audacter pergere potest, sin æger non
bene ferat fatius erit inhærere præparantibus & ape-
rientibus.

Ex veterum formulis non contemendæ sunt se-
quentes:

℞. Electuar. de Tamarind. cum fol. sennæ ℥℞. Ele-
ctuar. Caryocost. ℥iij. Crem. ☐ ℥℞. cum sac-
charo f. bolus. S. Purgier: Kuchlehen a. 1. mahl.

℞. Rad. Irid. storent.

fenicul.

Liquirit. aa. ℥iij.

Summitat. absynth. M. j.

herb. Acrimon.

Zeterach.

Marrub. aa. m℞.

fol. sen. f. f. ℥ij.

Soldanell. ℥vj.

Sem. cartham. ℥j.

Cordic. med. Sambuc.

rad. frangul. aa. ℥iij.

Maceris ℥ij.

Passul. minor. ℥x. Incisa infundantur per 24.
horas mensura j. vini, dein exprimantur & filtren-
tur. Dosis ℥℞. singulis diebus.

Ad incidendum & aperiendum commendantur
decocta ex rad. quinque aperient. rad. Ireos. cortic. sam-
buc.

buc. marthubio, sem. petroselin, fenicul. cum sexo lactis parata, ita tamen ut evacuationes intermediæ nunquam omittantur.

Secundæ indicationi satisfaciunt sudorifera ex rob. ebuli, *agua veronic. & aq. sambuci.* Sed æger debet deduci ad laconicum subtus accenso vini spiritu vel injectis filicibus in decoctum aliquod sudoriferum.

℞. *Tinct. tartari.*

Spir. juniperi aa. ℥ij. D. S. Essentz zu 30. Tropffen.

℞. *Spir. ♀. compos. ℥ij.*

C. C. compos. ℥j.

Misc. D. S. Essentz zu 30. Tropffen.

℞. *Essent. absynth. ℥i℔.*

Spir. Salis armon. ℥ij.

Essent. macis ℥j.

D. S. Vermischte Bitter-Essentz.

Pro confortatione.

℞. *Malvat. juniper. cum spir. junip. par. ℥i℔. aq. menth.*

feniculi.

lignorum aa. ℥ij.

Tinct. tartari ℥j.

Misc. S. Mixture davon öfters 2. Löffelvoll.

℞. *Succi chæresol. rec. ℥i℔. D. S. Caffe auff 1. mahl in warmer Brüh continuetur per integrum mensem.*

℞. *Elect. nostr. antihypochondr. ℥vj. D. S. Sattweg davon Morgens und Abends einer Welschen Ruff groß. cui superbibatur aqua levistici.*

Ratione fermenti ventriculi & bilis conveniunt omnia amara v. gr. omnia ex absynth. Elix. febril. Mysf. potui ordinario injici debet rad. enul. herb. Carduibened. addita rad. Ireos.

Hæc autem cura continuari debet ad minimum per

per 7. septimanas, ita, ut nunc purgetur, nunc sudoriferum exhibeatur, nunc amara & aperientia immisceantur, & sic curatur, & sic curatur hydrops, nisi substantia viscerum exulcerata jam sit.

NB. Post omnes febres exhibenda amara, plura videantur apud Sydenham, hac cum cautela, ut ejus purgantia ex vitro ꝑ. summa prudentia in usum vocentur; vel fugiantur.

C A S U S XXXVIII.

Icterus.

Vir triginta annorum spontanea lassitudine & insipientie lipothymia subito prehenditur. Urina intense flavescit, alvus est adstricta, qui si excrementa egerat sunt cinericei coloris, totiusque corporis ambitus flavo colore tinctus est.

Affectus vocatur icterus. Causa est intemperies sanguinis viscida; hujus verò causæ possunt esse varia v. gr. febres, acida.

Prædominium hic obtinent in sanguine flavæ, viscidæ, & amaræ partes.

Lipothymia, est à sanguinis visciditate, unde in corde ritè rareferi non potuit, partim etiam quod pauci generentur spiritus.

Excrementa albicant. Ob visciditatem sanguinis omnia viscera languent, hinc nulla in duodeno digestio.

Prognosis ratione sæpius est morbus chronicus, & quo sanguis magis viscidior, eo majus ad curationem requiritur tempus.

Tutior est icterus, si sine febre, inflammatione, calculoque existit.

Si cum calculo tunc dicimus magnam adesse coagulationem terrestrem.

Curatio perficitur incidentibus, attenuantibus & deobstruentibus. Sic

℞. *Spir. ❄ci fortiss.* ℥ij. D. S. Spiritus zu 15. Tropfen ins Trinken.

℞. *Elixir. Propr.* ℥ij.

Tinct. tartari ℥j. Misc. D. S. Elixir zu 15. Tropffen.

℞. *Aq. contra Icterus Timæi* ℔i℥.

mixtur simpl. ℥x.

Syr. de 5. radicibus ℥i℥.

Misc. S. Wasser des Tages 3. mahl. 3. oder 4. Edffel. voll.

Purgantia usum habuisse rarò observatum est.

Decocta & destillata plus hîc præstant quàm Elixiria & Tr. quia in majori copia assumuntur. Laudatur sequens.

℞. *Rad. rub. tinctor.*

succis.

Urtic. aa. ℥iij.

fol. Chelidon. maj. mj.

Summitat. absynth.

Centaur. minor. aa. pj.

Rasur. Eboris ℥ij.

Stercor. anserin. vere collect. ℥iij.

Cinamom. ℥i℥.

Croci ℔℥. Coque in ℥x. vini & aquæ Colar.

Detur.

Timæus à Gyldenclegh habet egregium destillatum, de quo ter de die sumi debent 4. cochlearia. Comendatur etiam Elix. propr. f. acido, Tinct. ♀. Tr. ♂. spir. ☉ ❄. &c.

Externe Empl. de *Cicuta*, de *Cumino. ungu. aperitiv.* vel *Martiatum* cum successu imponentur.

C A S U S XXXIX.

Scorbutus.

M Arona triginta & quod excurrit annorum plenioris corporis habitus, conqueritur de diuturna cephalæa, artuum lassitudine, difficili respiratione, cordis palpitatione, maculis rubris circa humeros & crura, appetitu nunc subito aucto, nunc iterum imminuto.

Hic affectus vocari potest dispositio ad scorbutum. Notandum est, quod quando multa symptomata numerantur, tunc esse cogitandum de nomine congeriem morborum indicante.

Subiectum est è sexu sequiori, mulieres enim facilius corripuntur scorbutò quam viri, sed facilius ferunt scorbutum & minus periclitantur quàm viri, quia per menstruas purgationes & puerperium magna sanguinis salis fixi & visceri copia absimitur.

Ægra pleniori habitu corporis prædita. Ergo jam existit disposita ad cacochymiam, quia corpora succi plena facilè cacochymiam contrahunt; Et dubiò procul inclinavit ad catarrhum & defluxiones, quia in ejusmodi corporibus succi plenis plus infertur partibus nutriendis quàm distatur, vel per nutritionem consumitur.

Causa est hinc Sal acidum fixum, & prout illud plus minus corrosivum, eò major gradus aderit malignitatis scorbuticæ.

Colligitur sal illud acidum fixum vel culpa assumptorum, vel culpa aëris inspirati. Hinc est quare incolæ maris sint scorbutici, hinc est quare in obsidione civitatis alicujus epidemicè grassetur scorbutus.

Cephalæa diuturna excruciat. Quia catarrhis fuit obnoxia, ubi facilius partes salinæ & viscidiores rapiuntur ad cerebrum, quia plures subtiliores partes eò

deferuntur, quæ priores secum abripiunt, & cum tubuli meningum admodum angusti sunt, hinc partes crassiores & fixæ facîle ibidem deponuntur.

Artuum lassitudo adest. Ob inopiam spirituum animalium, & humorum per partes solidas circulantium visciditatem.

Respiratio difficilis. Quia pulmones succumbunt sub onere sanguinis visciidi illos transeuntis.

Cordis palpitatio. 1. ab acrimonia lymphæ cor transeuntis, illudque nutrientis, 2. à spirituum discrasia, 3. à sanguinis inæqualitate.

Macule oriuntur à sanguine salino extravasato guttatim subter cutem hospitante.

Appetitus nunc auctus &c. Prout partes plus minus fixæ vel volatiles in glandulis ventriculi sequestrantur.

Prognosis morbum hunc esse pronunciat chronicum, & nisi inveteratus admodum sit, plus alit molestiæ & terroris, quàm periculi.

In Curatione Humores acidi sunt temperandi, visciidi volatilifandi.

Præmitti verò semper debet V.S. in scorbuto incipiente; quia demta visciditatis portione reliquum facilius medicamentis attenuari potest.

Purgantia, hic nunquam pro voto succedunt si sanguinem attingunt, hinc si eorum terminatur operatio intra primas vias, concedi possunt: v. gr. omnia aloëtica, 2. pilul. Francos. ad ʒʒ. *psul. de Galbano Sylv.* num. v. *psul. de ammoniac. tart.* pilul. *Weibelii* à ʒj. ad ʒʒ.

Conducunt quoque optimè potiones laxativæ die *erweich Träncklein* v. gr.

ʒ. *Decoct. laxat. D. Spin.* apud Schröd. ad cochlearia 4. 5. 6. singulis diebus.

Diebus intermediis danda sudorifera v. gr. *Tinct. ʒ. Elixir. scorbuticum spir. diaphoret.* *M. ins.* à ʒʒ. ad ʒj.

Inter attenuantia sunt ☉ acetum ☉ vol. ☉ ☉ sum
 aqua *antisorb. Dornrel. EE. viperin. Zwölff. Spectant*
 huc, *falia, arc. dupl. ☉ sa fal volatil. CC. secundum*
Bondecoum paratum.

Infusa antisorbatica cum sero lactis ex *anagallid.*
aquatio. nasturt. raph. sylv. cede minori, EE. absynth.
 cum spir. *nasturt. Elix. propr. cum spir. ☉ & aceti vel*
 ☉ volat. ☉ ☉ so.

C A S U S XL.

Scorbutus confirmatus.

Iteratus ab annis aliquot lassitudine totius & respi-
 randi difficultate laboravit frustra adhibitis pectora-
 libus, successit inflatio ventriculi cum quotidianis ructi-
 bus, adest cachexia totius, oris graveolentia, dentium
 mobilitas, catarrhus cum expectoratione materie viscidæ
 graviter olentis. In cruribus macula subrubra vel etiam
 livide apparent. Urina admodum rubra est, sed sine cal-
 re febrili totius.

Tot & tanta recententur symptomata, ut facile
 colligi possit multa viscera huic malo esse obnoxia.
 Cerebrum enim, thorax, & abdomen cum artibus
 hoc malo corripuntur.

Observandum duo esse sanguinis & lymphæ prin-
 cipia activa, scilicet nempe volat. & oleum sive partes
 balsamicas, siquidem ab horum legitima dispositione
 crasis sanguinis & lymphæ dependet.

Videmus hoc in urina, si partes salinæ & oleosæ sint
 combinatæ, verum si vel sal vel oleum qualitate vel
 quantitate excedant varia urinæ est consistentia, o-
 dor sapor, color varius una cum contentis vario mo-
 do præcipitatis.

Ita etiam sal in sanguine vel lymphæ peccat quan-
 titate vel qualitate; Quantitate si peccet, lymphæ erit
 nimis

nimis serosa & ad nimium motum, vel ad erraticam effervescentiam apta: sin qualitate peccet crassitie nempe, sanguis & lymphæ erunt plus minus acres, acidæ austeræ.

E contra si partes oleosæ peccent vel quantitate vel qualitate, humores erunt inflammabiles, vel faciliè rancorem contrahent.

Scorbutus maximam habet affinitatem cum lue sulphurea, ut qui unius probè cognoverit naturam & indolem, de alterius quoque causis faciliè differere possit.

Oritur verò scorbutus vel ab assumtis vel ab aère.

Quod causam proximam attinet, dicimus esse lympham acriorem, exinde enim sanguis & spiritus animales inficiuntur.

Quæst. An humor scorbuticus sit viscidus?

✱. Omnes humores in scorbuticis ad coagulationem quidem esse pronos, verum distinguendum inter effectum & productum. Causa effic. consistit in habitu vel plus minus acri vel austero. Qui halitus vel vapores referant poros aliarum partium, ut lymphæ eos faciliè ingredi possit, hinc lymphæ redditur mucilaginosæ & viscidæ. Si spiritus ☉ affunditur spirit. citri, tum amittit fluiditatem & mucilaginosam acquirat consistentiam.

Putamus acidam cruditatem esse scorbuti causam, cum nunquam ventriculus insons in hoc malo reperitur.

Non malè scorbutus comparari potest cum senio: in senibus sal volat. depressum est, pauci spiritus generantur, lymphæ acris caput extollit, unde multa symptomata.

Lassitudo adest. Quia lymphæ inclinât ad restagnationem.

Respirandi difficultas. Partim culpa sanguinis, partim spirituum animalium.

Inflatio molestat ob obstructionem pororum intrus foras spectantium : In omni fermentatione halitus reperuntur, qui per poros in auram abire debebant, sed sunt obstructi.

Cachexia exoritur à lymphæ.

Oris graveolentia à gingivarum putredine.

Dentium mobilitas ab acredine lymphæ.

Catarrhus &c. à vitio lymphæ & ranciditate humorum circulantium.

Urina rubra sed sine calore febrili. Est à copia salium, non autem ex turbata sanguinis mixtione.

Erit igitur hic affectus scorbutus confirmatus ob sedentarium vitæ genus non parum exasperatus, & propterea curatu erit difficillimus, præsertim in ætate senili, cum omnes qui ex senio moriuntur, moriantur etiam ex scorbuto.

Pro curatione, commendantur illa, quæ blandiori sale volatil. abundant, & cum paucæ guttulæ non satisfaciunt, præstant destillata, infusa, electuaria.

Inter evacuantiâ primatum obtinent sudorifera blandiora : Itaque

Rj. Rad. Ari.

Trifol. fibrin.

raphan. sylv.

acetosæ aa. ʒvj.

herb. fumar.

nummular.

Nasturt. vtic.

Sediminoris aa. mʒ.

Summitat. pini mʒ.

Corticum capparum.

Tamarisc. aa. ʒiij.

Maceris

Cinamom. aa. ʒʒ. infunde per noctem in sero lactis calido, mane facta expressione colentur. Colat. ʒ. lbiiʒ, adde spiritus nasturtii ʒiij. S. Beson-

dem Scharbuckts-Trancé Morgens und Abends ein Glas voll.

℞. Sal volatilis. C. C. ʒj. S. Im ersten Trunct ein Messersspize voll in prandio & coena. Vel per diem sumatur ʒj. Neque etiam minoris effectus erit infusum Theæ cum radice armorac. x cochlear. vel ruta murar. nasturt. hortens. aut trifol. fibrino, factum. Vel

℞. Succinastrus

Beccabung.

cochlear. aa. ʒij.

Seri lactis cum tantillo seminis anisi correcti ℥. ij. m. exacte S. Molken vor etliche Morgen.

℞. Aq. antiscorb.

Splenet. Schröd. aa. ʒiij.

EE. Pini ʒij.

Elixir. antiscorb. ʒj. Misc. S. Mixtura antiscorbatica Morgens und Abends 2. Löffel voll: quæ egregia.

Reliquæ formulæ peti possunt ex doctrina de hydrope, ictero, & obstructione hepatis.

C A S U S X L I.

Mictio cruenta.

Puer facie pallidus valetudinarius duodecim annorum defectum patitur appetitum, urget sitis, urina quam reddit cruenta est, nullus tamen lumborum percipitur dolor.

Appetitus defectus adest. Ob nimiam lymphæ stomachalis aquositate; salia enim hærent in glandalis ventriculi obstructis.

Sitis urget. Quia tubuli faucium sunt obstructi & lymphæ ad ambitum corporis potius defertur.

Urina est cruenta. Quia salia remoram passa in renibus

bus tenellula vasa sanguifera erodunt, ut sanguis sub forma sanguinis deveniat ad pelvim & ureterem. Ob hanc causam cachectici sunt hæmorrhagiæ narium obnoxii.

Omnis hîc de calculo suspicio eximitur, quia nullus adest circa lumbos dolor.

Affectus ergo rectè nominabitur mictio cruenta.

Mictio præternaturalis est triplex, vel est cruenta, vel purulenta, vel pilaris.

Prognosis notat morbum hunc curatu esse difficilem, & satis periculosum, si enim sanguis in via à renibus ad uretrem grumescat, urinæ suppressionem producit.

Curatione scopi sunt.

1. Ut sanguinis spirituassentia juvetur, id quod temperatis stomachicis & sudoriferis obtinebimus.
2. Ut acrimonia salium obtundatur per mucilaginosam, balsamicam & oleosam.

Ergo pro his scopis adimplendis commendamus decoctum contra mictionem cruentam *Mynsichti* bis de die sumtum. Vel aliud decoctum vulnerarium, ex *Iva arctica*, *agrimonia*, *millefol. rad. consolid. maj.* substitui potest.

Porro nihil obstabit quo minus *Elix. propriet. s. acido c. EE. absynthii* & $\text{O} \text{O}$ *maois* in usum vocemus, quæ enim de vi aperiendi oscula vasorum dicuntur, nugæ sunt. Aliquando insequi potest hæmorrhagia, quia aloëtica sanguinis intemperiem viscidam corrigunt.

R. *Tinct. Corall. cum cera parat. ℥ij.*
terre Japonicæ.

EE. *hyperic. aa. ʒj.* Misc. S. *Besondere Essentz*
zu. 20. gtt.

R. *Aq. portulac.*
plantag.

Agrimon. aa. ℥ij.

Tinct. Corall. c. cera ℥i℥.

Syrup. de symphyto ℥℔. Misc.

D. S. Wasser 3. mahl des Tages 2. Löffelvoll.

Horstius sequentem commendat Pulverem :

℞. *Rad. liquirit. ras.* ℥ij.

Glandium ℥i℥.

Sem. 4. frigid. maj. aa. ℥j.

Portulac.

Lactuc. aa. ℥ij.

fl. rosar. rubr. mj.

Succin. alb. ppt. ℥℔.

C. C. ust. ppt. ℥j.

Sacch. cand. ℥℔. f. Pulv. Dosis ℥j. cum aqua
malvæ in qua semen cydoniorum aliquan-
do fuerit infusum.

In diætâ nocent acida, frigida, flatulenta, motus
nimius &c.

Jam si à Galenico causam petimus, dicet, est ir-
temperies hepatis, accedit labefactata facultas reten-
trix. E. ante omnia facultas retentrix roboranda
per adstringentia v. gr.

℞. *Sacchari rosar. antiq.* ℥℔.

Diacydon. simpl. ℥i℥. paratur sine aromaticis.

Corall. ppt.

C. C. ust. ppt. aa. ℥i℥. c. *syrup. de rosis siccis.*
f. *Electuarium.* S. Leber-stärkende Latwerg.

℞. *Ungu. Comitiss.* ℥i℥. D. S. Leber-Salbe.

C A S U S XLII.

Atrophia scorbutica.

Vir scorbuticus hætenus stranguriam sæpius passus,
cæteroguin plethoricus, propter inflationem hypo-
chondrii sinistri utitur acidulis Wildungensibus, paulo
post

post incidit in mictionem cruentam & purulentam cum atrophia totius, hæc duravit per biennium, donec exhaustis viribus diem suum obierit.

Medici fuere solliciti de vera hujus affectus appellatione, credimus tamen hunc virum obiisse ex atrophia scorbutica: Nec fortè errabimus, si dicamus subfuisse inveteratam luem Veneream, omnes senes, qui sæpius patiuntur stranguriam, contraxerunt in juventute exulcerationem vel saltem texturæ læsionem prostaticarum, (sunt glandulæ seminales) hinc eum scorbutus maximam habeat affinitatem cum lue Venerea, facilè etiam hi duo affectus in se invicem commutantur.

Sæpius stranguriam passus est. In quavis enim urina est sal, sed temperatur ab oleo, si partes oleosæ deficient sal rodit, & mingendi infert desiderium, qui dolor cò diutius durabit quò magis glandulæ prostaticæ vel ipsa uretra exulceratione contaminata existit.

Stranguriam hanc esse veram patet ex curatione, omnia enim quæ particulis oleosis prædita sunt, conveniunt in stranguria, v. gr. *Oleum macis, nucista, carvi, sæniculi, cortic. arantiorum, cortic. sæniculi*, si una vel altera guttula exhibeantur, hinc etiam laudantur aqua *Physagone, menth. Cortic. arantiorum, vinum malvaticum, malvaticum juniperinum, oleum juniperi, aqua Anhaltina &c.*

Æger habitus fuit pro splenetico & eum in finem consuluerunt usum acidularum. Sed dicimus inflationem non ex liene esse, sed ex intestino colone dicto, quod inflatum molam mentitur in hypochondrio sinistro, id quod sæpius contingit in sexu sequiori: Cum enim digestio in hoc viro, quæ contingit in intestinis tenuibus læsa admodum esset, (quippe stranguria radicaliter ex ea) hinc mirum non est quod intestina flatibus, succibus fermentescibilibus turguerint.

Acidulæ in atrophia quandoque plus nocent sèrum vel sanguinem plus diluendo, nimirum per vias urinarias deturbando.

Credimus tamen acidulas non induxisse mictionem cruentam, sed illam ortum traxisse ab exulceratione prostaticarum, quæ fortè longo tempore pus quoddam foetidum in se continuerunt, cui januam laxavit acidularum usus. Cæterum quoque potest ab aliis etiam partibus ad renes demandari, id quod in pleuriticis non raro contingit, hinc meliori cum successu uti potuisset lacte quam acidulis, vel *potu Coffe* qui senibus admodum proficiuus est, suasisset etiam *essentiam castitatis* cum spir. lignorum, & externè per catheterem instituenda fuisset injectio. v. gr.

R. Aq. rosarum.

Plantag. aa. ℥iij.

Trochisc. alkekeng. s. opio subtilissimè pulverisati.

Succini pulverisati. aa. ʒj.

Bol. armen. ʒss. S. Euterliche Mixtur.

Nomen huic medicamento non imponimus; ne in officina sciant quo morbo æger correptus degat.

C A S U S XLIII.

Calculus renum.

Fœmina hyemali tempore incidit in vehementissimos lateris sinistri circatumbos præsertim dolores: Accedite per intervalla dolor colicus, nausea, vomitus, alvi obstructio. Urina aquea est, cruda & ad mictionem sæpius stimulat, noctesque ob dolores sunt insomnes.

Quamvis passio hysterica plurima phœnomena communia habet cum calculo renum, ut vel propterea

neque difficile fit in foeminino pronunciare subesse calculum renum, tamen ex urina aquea, ex stimulo ad mingendum, ex dolore lateris sinistri vergente circa lumbos, hic rectè concludimus foeminam hanc laborare calculo renum.

Hyemali tempore quidem, nam quia transpiratio minor, hinc calculus magis augetur.

Adsunt *lateris sinistri dolores &c.* 1. Quia calculus conabatur è sinistro rene in ureterem ingredi, 2. quia colon annexum renibus hinc in consensum trahitur latus sinistrum, & supervenit dolor colicus, quia calculus ex acido austero, & in omnibus calculosis digestio labefactata deprehenditur.

Nausea exoritur, ob consensum.

Vomitus. Ob dolorem renum spiritus copiosius fluunt ad ventriculum, cujus fibræ magis intumescunt, sicque extrema contrahuntur & contenta in ventriculo eructantur.

Alvus obstructa. Quoties nempe humores acido austeri prædominum obtinent in intestinis, id quod pro variatione diætæ fieri potest.

Urina aquea. Quia tubuli renum non satis patuli, sunt, premuntur enim à calculo.

Urina stimulat. Quia sale abundat.

Noctes insomnes. Ob *iracundiam* Spir. animalium, vel quia calculus exitum sibi parare intendit.

In *Causam* calculi si quis inquirat, quidam dicunt eum esse à spiritu quodam lapidifico, sed nihil dicunt præter terminum.

Quidam putant calculum oriri à calore, sed si hoc verum, unde est quod senes eo corripiantur. Nos

Causam calculi dicimus esse sal volatil. intricatum humoribus austeris, viscidis, ob particularum oleosarum vel balsamicarum defectum, falsum enim est calculos oriri ex tartaro quodam sanguinis, quamvis illud plausibiliter satis dicant multi Medici, cum

in tartaro acidum prædominetur, in calculo verò sal volatile.

Prognosis indicat, Affectum hunc in foeminis curatu esse faciliorem, quia viæ adsunt magis patulæ, solet tamen facillimè recidivare.

Calculus renum cum ulcere renum curatu difficilissimus est, quæ enim calculum pellunt, exulcerationem augent.

Facultas tum animalis tum vitalis admodum debilitantur in hoc morbo, hinc vires usque adeo depressæ sunt ac si per plures septimanas ægri lecto fuerint affixi, interim quandoque plus terroris quàm periculi hic subest, quia quod facilè fit, facilè etiam tollitur.

Circa curationem

Quær. An calculus vesicæ possit excindi?

Resp. Affirmativè. Videmus enim stupendos effectus in canibus, quibus renes sine vitæ discrimine excinduntur, puto tamen abstinendum, & adhibenda temperata diuretica.

Quær. An juvent medicamenta lithontriptica?

Resp. Juvant non quatenus frangunt. Neque juvat quod calculus in certo aliquo menstruo possit resolvi, medicamentum enim non defertur ad renes salva manente vi calculum comminuendi. Sed

Curationis scopus primarius est dolorem lenire, alter scopus vias reddere patulas, tum urinæ tum fecum. Mallem enim ut natura expellat calculum quàm Medicus, quia fortiora diuretica quandoque magis præcipitant sanguinem & renes magis infarciunt.

Pro his scopis obtinendis

Rx. Herb. Malv.

violariaæ aa. mj.

rad. Althææ.

Lil. alb. aa. ʒij.

Sem. Cumin.

fenicul. aa. ℥ss. coque in f. q. aq.

Communis colat. ℞. ℥x. adde *terebinth. vitell. ovè*
solut. ab ℥ss. ad ℥j. ☉. c. ð. fixati ℥ss. f. Enema.

℞. *Aq. menth.*

carminat. aa. ℥i℥.

Cordial. temperat. ℥j.

Tinct. Opii ℥j. Misc. S. Alle halbe Stunde ein
 paar Löffelvoll.

℞. *Terebinth. lucid.* ℥ss.

Croci optim. ℥ss.

Bals. indic. gr. xv.

☉☉ *n. m. exprss.* gr. viij.

Camphor. gr. v. f. pilulæ pondere. D. c. pul-
 vere liquirit. S. Pillen.

Detur etiam ol. amygd. dulc. cum spir. nitri dulcifi-
 cato.

℞. *Unguent. de althæa.*

anodyn.

nepbrit. Myns. aa. ℥iij.

☉☉ *scorpion simpl.* ℥j.

Carminat. stillat. ℥ss. Misc. S. Säcklein
 pro lumbis & abdomine.

℞. *Herb. Calamenth.*

Puleg.

Parietar.

Matricar. aa. m̄ij.

fl. melilot.

Chamomill. aa. m̄j.

Bacc. juniperi ℥iij.

Sem. lini.

fœnuigr. aa. ℥j. Incisa grossè.

D. S. Species zu 2. Säcklein/ coque cum lacte
 vel aqua, & alternatim imponantur abdo-
 mini.

Lumbis vel regioni lateris sinistri imponatur avena
 in sartagine calefacta.

Si dolor valde urgeat

℞. Tinct. Opii Lond. ℥j.

aq. meliss. cum vino ℥vj.

Tinct. tart. gtt. v.

Conf. alkerm. incompl. gr. v. Misc.

D. S. Abend-Träncklein a. i. m.

Extra paroxysmum detur Evacuans v. gr.

Infus. foliorum senn. Myns. vel

℞. Extract. diacitri ℥℥. solv. in aq. fl. acociarum.

S. Iarier Träncklein pro. i. dosi.

NB. Mulieribus delicatiora & blandiora sunt exhibenda.

Potus Theæ commendetur, à vesperi *Malvaticum juniperinum*, ad unum vel alterum cochlear, vel spir. ☉ & aceti in potu ordinario propinetur.

C A S U S XLIV.

Dolor nephriticus.

Vir quidam in itinere hyberno occupatus, sentit gravitatem circa renem dextrum cum urinae stillitio, dexter testiculus sursum trahitur, accedit alvi fluxus, nausea cum vomitu & totius lassitudine.

Quamvis hic quædam adsint signa calculi præsentiam quæ suadeant, tamen accuratius re pensitata dicendum erit esse dolorem nephriticum humoralem five ab humoribus non à calculo, sicuti enim in itinere ab equitatione vel unctione viscera quandoque è tubulis suis, humores acrés, à natura sanguinis & lymphæ abluentes, quos diu in sinu foverunt, eructant, & vel in intestina vel in renes & vasa urinaria deponunt, ita non rarò dolorem colicum, alvi fluxum, mictionem frequentiore, mingendi difficultatem ardorem & stranguriam in itinere experimur.

Præprimis autem his mutationibus obnoxii sunt illi,

illi, qui cruditate acida vel austera laborat. Adest E. totius lassitudo, quia humorum circulantium motus est segnior.

Urine stillicidium ab acrimonia.

Testiculus sursum trahitur. A motu quodam spasmodico vel inani vel in vesicæ sphinctere.

Alvi fluxus molestat, quod ex intestinalibus glandulis fuerit ferum excussum, ob eandem causam adest nausea cum vomitu.

Ab eventu dico nullum adfuisse calculum (hic facile decipimur,) quia æger fuit restitutus, nullum tamen calculum excrevit. Potest calculus delitescere in renibus, paroxysmus nephriticus tamen equitatione potest induci.

Medicus vocatus jubet statim injicere Enema.

℞. Spec. pro decoct. emollient.

carminat. aa. mj. coque

cum aq. pluvial. colat.

℞. ℞j. adde sacchari ℥ij.

○○ amygd. ℥i℞. Misc. f. Enema.

Porro.

℞. Aq. Zedoar. anisat.

Carminat.

Menth. aa. ℥i℞.

Tinct. Proprier. ℥j. S. Wasser löffelweisk zugeben.

℞. Unguent. spasmat. Myns. ℥j. S. Salbe zum schmieren.

Subsequentibus diebus præscripta sunt sequentia.

℞. EE. Carminat. W. ℥ij.

Tinct. tartari ℥j. Misc. S. Essentz zu 20. gtt.

bis de die.

Tandem aliquoties *sudoriferum* erit exhibendum, cum hic affectus à sero acriori ortum traxisse merito videatur.

C A S U S XLV.

Urinæ suppressio.

Senex per plures annos calculosus urinæ suppressione scorripitur absque omni dolore & ad urinam reddendam stimulo, moritur circa diem undecimum.

Sæpius in praxi experimur, quod senes urinæ suppressantur, quandoque cum alio graviore morbo, quandoque sine eo, & talis urinæ suppressio pleurumque solet esse lethalis. Oritur enim à deficiente secretionem tum spirituum in cerebro, tum fermentorum in visceribus, ut & feri in renibus, ut rectè totalem viscerum obstructionem & lymphæ coagulationem hîc accusamus. Si enim esset à calculo tum dolor lumborum adesset, accederet nausea cum vomitu & stimulatio ad excretionem urinæ.

Quia autem satius est anceps experiri remedium, quàm nullum in casu etiam desperato, & medicina non tantùm conducatur ad vitæ conservationem, sed etiam ad *ἐπιζωοτιαν*. (Verulam.) ut tranquillius & minori molestia moriantur: hinc commendamus cardiaca spirituosa, volatilia, balsamica v. gr. ut sunt *Elix. vit. Matthioli, aq. cinamomi, mirabilis, aq. diuretica ex nucleis*, quia fit cum vino malvatico, est *E. spirituosa. Liq. C. C. succinatus*, spir. ☉ aceti oleosus, spir. cephalicus, specificum cephalicum, omnia cinabarina, succinata, pulv. cordial. preciosus, aurum in polinem redactum, quod egregiè in hoc casu convenit.

Cum hîc sermo sit de calculoso, dicenda pauca sunt de medicamentis prophylacticis.

Inter prophylactica remedia calculi generationem impediuntia primum obtinet locum herb. *Thea*, præsertim si cum lacte bibatur, observata accuratissima diæta, ut videlicet exulent omnia acida, præsertim *Pot-*

Porro cum potus Caffè acidum quodvis & austerum egregiè compefcit & corrigit, parem quoque inter prophylactica sibi vendicat locum.

Secundo ut alvus quotidie suo respondeat officio.

3. Ut horis vespertinis à feuerioribus curis & cogitationibus abftineamus.

4. Ut quoties aliquam etiam percipiamus vel lassitudinem vel incommodum circa primas vias, corpus ad sudores componamus.

5. Quoad medicamenta, paucioribus contenti esse possumus nempe *Elix. antinephritico* quod tale est.

℞. *Sal tartari* ℥j. solve in *aq. petroselinì* ℥xvj. digerantur cum *corticibus arantiarum*, *citri* aa. ℥ss. per tres dies, filtrentur per chartam, adde

○○ *cortic. arantiarum.*

Macis aa. gtt. viij. Digerantur iterum per aliquot dies. S. Elixirium nephriticum. Detur subinde horis vespertinis vel etiam matutinis cochleare dimidium cum tantillo vini mosellani dilutum. Vel

Ol. Juniper. & terebint. anat. part. ad guttulas xxv. exhibitum.

Vel Baccæ juniperi numero impari singulis diebus jejuno ventriculo comedantur.

Alterum est *spiritus antinephriticus*, qui bis vel ter in septimana datur ad bonum cochleare prius cum aqua petroselinì temperatus. Descriptio hæc est:

℞. *Rad. Saxifrag.*

Ononyd. aa. ℥ss.

Sang. hirc. ℥iij.

N. M.

Cinamom. aa. ℥ss.

Croc. optim. ℥i ss.

Caryophyllorum ℥j.

Terebinth. ℥viiij.

Spir. vini malvat. ℥iij. stent per 14. dies dein destillentur ex balneo Mariæ.

Hic spiritus etiam egregiè convenit in gonorrhæa.

Tertium est Tartarus solubilis vel balsarus zamech Paracelsi.

℞. Tart. crud. q. v. solve coquendo c. pluvia, & calidè filtretur.

℞. *Sal Tart.* aa. solve quoque in pluvia, duas has solutiones confunde, & excitabitur magna ebullitio, atque in fundo tandem præcipitabitur ☿ solubilis sic dictus quia in vino totus liquefcit.

C A S U S XLVI.

Mensium paucitas.

Vidua 36. annorum dolorem mordicantem patitur circa cordis scrobiculum, hypochondrium sinistrum est inflatum, respirat difficilè instante Mensium tempore qui parcius fluunt, conqueritur de capitis dolore, quandoque lithymie imminent, urina alba est & spicæa.

De morbis mulierum videatur Ettmüllerus & Barberte præsertim in formulis & notis ad Deckerum, sic satis instructi erimus in his morbis.

¶ In genere ipsum consideretur subjectum, ut in omnibus morbis viduarum, naturam habeamus uteri, nam viduæ juvenulæ magis sunt expositæ affectibus hysteriis, & plerumque graviora patiuntur symptomata, quàm virgines vel etiam mulieres in conjugio viventes.

Dicitur dolorem mordicantem passam esse circa cordis scrobiculum. Medicus quoties querelam de dolore audit, semper debet in speciem doloris inquirere, sic enim causam non solùm sed & partis affectæ conditionem eò facilius noverit, quia dolor gravativus est ab humore aliquo crasso, distensivus à flatibus,

pungitivus à sale pinguiori rarefacto, *pulsatorius* sit super arteriam, *merdicans* circa cordis scrobiculum. Ergo adfuit cardialgia, vel rosio quædam à sale, ut sensibilibiter loquamur vocari potest bilis vel humor biliosus.

Hypochondrium sinistrum est inflatum. A distensione intestini colon.

Respirat difficulter. Quia tubuli diaphragmatis sunt obstructi.

Instante mensium tempore conquiritur &c. Ob novam quandam sanguinis & humorum supervenientem turgescientiam, quippe hoc tempore mulierculæ sæpe patiuntur aliquid febrile, unde vel plures partes crassiores in illa turbatione rapidissimo cum motu transferuntur ad partes capitis tam exteriores quàm interiores, non raro enim conquerruntur de dolore externo, die *Schwarten oben auf dem Kopff thuen ihnen weh.* Vel serum eo tempore majori in copia ad abdominis vasa transfertur, unde humores subtiliores ad caput delati minus temperantur.

Imminent lipathymia. Partim ob consensum cordis cum ventriculo, partim quod spiritus animales in motibus naturalibus sciendis facillè deflectant à suo officio, hinc est quare mulierculæ eo tempore facillè fiant epilepticæ vel hystericæ.

Urina alba est & spicca. Quod vitium primæ coctionis nullibi corrigatur.

Jam si quærat, qualis ergo sit morbus? dicendum est, esse morbum complicatum accedentem ad naturam morbi hypochondriaci, quia tamen in hoc sexu in indagandis causis morbificis, Medicus semper inquirere debet in statum sanguinis & mensium, atque hinc audiamus, hos parcius fluere, cum vulgo loquimur & dicimus, esse affectum hystericum nempe paucitatem mensium, vel mentes parcius fluentes.

Prognosis hunc affectum, ut chronicum minus tamen periculosum esse pronunciat, itaque humores vitiosi sunt educendi, sanguinis intemperies tum viscida tum acris est corrigenda, fluxus mensium, instante legitimo tempore est promovendus.

Primo scopo ut satisfiat observandum, in mulierculis semper à fortioribus catharticis esse abstinendum, potius blandiores pilulæ laxativæ vel infus. fol. fenn. vel aqua laxativa dari debet, vitatis scammoniatis, gummi gtt. Trochisc. alhand. imò ipsâ etiam refinâ & magisterio jalappæ.

℞. Rad. Polypod.

Levisst. aa. gr. xv.

℥. Cheir.

Violarum aa. pß.

fol. fenn. ℥iijß.

Crem. ♀. gr. vj.

Passul. minor. ℥iij. Infunde per noctem in loco tepido vel in sero lactis calido, vel in aqua fontan. vel in aqua fl. acaciarum. Colat. fortit. express.

℞. ℥iij. adde pulv. rad. jalapp. gr. viij.

aq. carminat. cochlear. ß. Misc.

S. laxier. Transf a. 1. m.

Debent autem purgantia extra mensium tempus exhiberi.

Pro reliquis scopis Elixiria, Essentia, Tinctura præscribi possunt. v. gr.

℞. Elixir. uterin. Mæbii quod egreg. est ℥iijß.

S. Elixir alle Morgen 25. Tropfen.

℞. EE. Carminat. Wed. ℥iijß.

Tinct. Succini 3j. Misc. S. Essentz.

℞. Aq. hysteric. s. castor. ℥ij.

Pulegii ℥iv.

Dominarum Myns. ℥j.

Sacchari perlat. ℥ij. Misc. S. Wasser zur Essentz. Bis de die dentur gtt. xv. de Tinctura

vel

vel *Essentia instantibus mensibus de-*
tur spir. salis armoniac. vel pulv. succini
c. uno vel altero grano myrrhæ vel falis
aceti.

C A S U S XLVII.

Mensium suppressio.

Virgo conqueritur de dolore circa verticem & ante-
riorem capitis partem cum lassitudine totius, ventri-
culi imbecillitate, & post motum respirandi difficultate.
Symptomata hæc singulis mensibus præsertim circa
novilunium recrudescunt cum imi ventris & lumborum
doloribus, color naturalis mutatur in pallidum, urina val-
de cruda excernitur.

Medici pro signo quodam pathognomico in af-
fectibus uterinis habere solent dolorem circa verti-
cem capitis cum sensu frigoris, quasi glacies vertici
capitis admoveretur, quamvis dolor ille non tam
uteri quàm sanguinis indicet intemperiem, & con-
sequenter obstructionem mensium, si enim sanguis
viscidus sit & vasa capillaria uterina obstruat, eun-
dem quoque effectum exercet in aliarum partium va-
sis capillaribus, unde mirum non est, ubi menses sunt
obstructi, dolor circa sinciput vel capitis verticem
percipiatur, non quod uterus aliquid conferat, sed
quod *Mens. suppr.* & dolor capitis ab una eademque
dependeant causa.

Antequam autem ulterius progrediamur, adver-
tendum est in historia morbi nullam fieri mentionem
suppressionis mensium, id quod studio factum est, ne
Medicus in sola ægri relatione acquiescat, sed ut ul-
terius etiam instet quærendo.

In omnibus enim mulierum affectibus, Medicus
semper quærere debet de statu mensium, quamvis

ipsa patiens alia ipsi referat symptomata, unde, si ex illa virgine quærat an menses fluant, respondebit quod non, sicque statim Medicus suas cogitationes dirigere debet ad peculiarem hanc obstructionem, causam omnium symptomatum reliquorum, quæ in historia morbi enarrantur. *Nam dicitur adfuisse totius lassitudinem* culpâ sanguinis & lymphæ, culpâ etiam spirituum an. siquidem & à sanguinis crassitie, & lymphæ tardiore motu, ut & spirituum an. tum crassitie tum paucitate lassitudo illa produci potest.

Queritur de Ventriculi imbecillitate. Ventriculus semper compatitur in suppr. Mens. quia pluribus instructus est arteriis, quæ sanguinem crudum viscidum spiritibus exhaustum suscipiunt, & glandulis stomachalibus lympham corruptam acrem chylicationi ineptam suppeditant.

Excruciatur item respirandi difficultate. Non quod pulmones officio suo non probe fungantur, sed quod diaphragma liberè moveri non possit, vel ob propriam obstructionem, vel quod cavitas abdominis vaporibus crassis nimium sit repleta, & tubuli musculorum pectoralium & costalium infarcti sint lymphâ glutinosa.

Recrudescunt symptomata. Quia illo tempore fluida magis exagitantur ob peculiarem Lunæ phasem.

Cum imi ventris & lumborum doloribus. Quia humores agitati distendunt vasa, premunt partes vicinas circa lumbos, ubi arteria magna, circa imum ventrem ubi vasa gastrica. Hinc mensium suppress. correptæ nonnunquam nephriticæ accusantur.

Color mutatur. Rarius enim illæ, quibus catamenia non fluunt floridum habent facie colorem, quia non adest tanta spirituum efficacia, neque sanguis adeo fermentescibilis ut minutissima faciei vasa ingredi possit, & faciei rubicundum largiri colorem,

non-

noanquam tamen consueto fluxus tempore facies rubet, quia tunc sanguis in motu suo novum impetum accepit ab influxu lunari.

Urina existit cruda. Quia chylicatio est turbata & vasa capillaria renum sunt obstructa, ut partes saltem flexiles, lubricæ, hoc est, aquosæ saltem parenchyma renum transire possint, remanentibus particulis durioribus crassis, quæ tum in sanguine tum in partibus solidis varia ludunt dramata.

Morbus E. hic est suppressio mensium.

Causa immediata est obstructio vasorum capillarum circa uterum.

Causæ remotiores sunt ingesta frigida concoctu difficillima; Huc spectant etiam animi passiones, mœror, tristitia, paucitas spirituum, & instantibus vel fluentibus mensibus terror aut frigus admissum.

Affectus hic inveteratus vel radicans curatu est difficillimus, & plerumque in hydropem, febrem, quartanam, scabiem, phthisin, melancholiam degenerat. Dicunt Practici, si ultra menses sex duravit, curatu esse impossibilem: id quod tamen experientiæ refragatur.

Admirationem meretur quod sanguis menstruus bene constitutus circa novilunium certam aliquam spiret fragrantiam, odorem florum calendulæ æmulantem, manifestissimo indicio insoliti quid tunc sanguini accidisse, quippe effluvia eo tempore usque adeo copiosè per transpirationem egrediuntur, ut si menstruata ingrediatur cellam ubi cerevisia recens recondita est, illa statim acescat.

Curatio. Convenit in omnibus cum intemperie sanguinis pituitosa, sola excepta Venæ-Sectione, quæ in hac minus conveniens, in mensium autem suppressione quàm maximè necessaria videtur.

In curatione duo potissimum sunt, ad quæ Practico hic attendendum 1. ad primas vias, 2. ad statum sanguinis.

Ratione illius non improbamus usum vomitorii, cum non raro observemus illas quibus menses sunt suppressi sæpius spontaneis vomitionibus vexari, præmitti autem possunt, ut bene judicat *Etmiillerus* digestiva, h. e. aciditatem & visciditatem lymphæ & chyli corrigentia. Hoc autem fieri debet extra consuetum tempus quo menses antea fluxerunt. Hinc

℞. *Crem. tart.* ʒiʒ.

Sal absynth. ʒij. Misc. f. pulv. S. Eröffnendes Pulver im Anfang der Mahlzeit eine starke Meßerspitze voll.

℞. ♀ *Emet.* gr. iʒ.

Lap. S. gr. iiij. f. pulv. S. Brech-Pulver pro 1. dosi.

Ratione hujus nempe sanguinis videndum etiam an convenient purgantia, V. S. sudorifera & specifica: de singulis ordine.

Purgantia quia sanguinem attenuant & incidunt, ipsique novum impetum inferunt sæpius etiam movent menses. Inter hæc purgantia optima mihi videntur si in forma pilulari juxta mentem *Sylvii*, *Barbette* & *Deckeri* in notis præscribantur, atque singulis septimanis dosis assumatur: v. gr.

℞. *MP. de Galban. Sylv.*

ammon. Quercet. aa. gr. v.

Aloes gr. iiij.

Resin. jalapp. gr. viij.

Croc. gr. ʒ.

Ol. cinamom. gtt. j. f. pilul. Num. xv. adspargantur fœcula bryon. D. S. *Saxier-Pulver* a. i. m.

℞. *Pulv. jalapp.* ʒj.

Fœcul. bryon. gr. vj.

Scammon. correct. gr. iiij. vel iiij.

○ ○ *caryophyll.* gtt. j. f. pulv. S. *Saxier-Pulver* a. i. m.

Solent tamen Medici vinum medicatum præscribere ad plures dies continuandum.

℞. *Rath.*

R. Rad. Aristoloch. rotund.
rubei tinctur. aa. ℥iij.

herb. Meliss. iij.

fl. Calendul.

Lepthcoi aa. p̄j.

fol. fenn. ℥i℥.

Rhabarbari ℥iij.

Agaric. ℥℥.

Mechoacann. ℥iij.

fibrarum belleb. nigr. ppt. ℥i℥.

(alii scribunt radicem sed non est radix.)

Cinamom. elect.

Cassia lign. ver. aa. ℥j.

Sal tart. gt. xv. Incisa adspargantur

Tinct. ☐ vel V. S. ☐ifato D. ad nodulum.

S. Säcklein zu 5. Möffel Wein alle Morgen ein Glas voll.

De his verò vel aliis purgantibus notetur, omnibus vel salia vel ☐ dulcem addi debere.

Circa V. S. notetur, quod quia adest summa artuum lassitudo & respirandi difficultas, admodum necessaria fit phlebotomia, sed in quo loco commodè institui possit hoc opus hic labor est. Habet quidem Emmillerus quædam de hoc negotio, sed non satisfacit, dicit enim, quando menses fluentes subito supprimuntur, debere venam incidi in talo, extra talem casum autem ad menses promovendos incidendam esse venam in brachio, ne sanguinem per V. S. in talo institutam magis faciamus ruere in vasa majora uteri, unde ex plenitudine illa privata, fiet contumacior obstructio. Itaque putem posse V. S. institui in brachio novem vel 14. diebus ante novilunium, duobus vel tribus diebus autem ante novilunium & terminum fluxus, in pede, sic enim evitamus omnes istas difficultates quæ aliàs circa V. S. instituuntur.

Desudoriferis certum est, hæc esse magnæ efficacis,

ciæ, poutin omnibus morbis, ita & hîc: Sic vidi puellam nondum menstruatam ex hoc solo factam fuisse menstruatam, quod singulis septimanis semel sudoribus provocandis incubuerit. Dari potest *Crocus cum vino calido* vel *theriaca cum aqua Pulegii* pro sudoribus eliciendis.

Tandem de specificis quorum farrago apud Practicos reperitur, observavi hæctenus in praxi plus sæpius effici communioribus vegetabilibus & simplicibus quàm artificiosè compositis, v. gr.

℞. *Herb. Meliss.*

Matricar.

Menthæ aa. mj.

fol. Anthos. mß.

Caryophyll. ʒß.

Croci ʒj.

Cinamom. ʒij. Incis. D. S. Species in ein Maß

Wein zu kochen / Morgens und Abends 1.

Glas davon warm zu trinken.

Calida egregiè hîc profunt.

℞. *Elix. Propriet. s. acido* ʒij.

○ ○ *Caryophyll.*

Meliss.

Cinamom. aa. gtt. iij. Misc.

S. Besönder Elixir alle Morgen 20. bis 25. Tropfen.

℞. *Elixir. uterin. Mæbii*, vel si non proficit

Crollii (*Mæbii tamen melius*) ʒij.

S. ut ante.

℞. *Aq. Pulegii* ʒiv. Semper debet esse basis in forma liquida.

hysteric. cum casto. ʒij.

Vit. mulierum. ʒiij.

Spir. Saceti ʒij.

Tinct. Proprietat. Myns. ʒiß.

Syrup. de Canella ʒß. ad ʒj. usque.

S. Besondere Mixtur Morgens und Abends 2. oder. 3.
lößlich/ quæ admodum efficax.

Instante tempore

R. Sal. aceti gr. iv. quod potentissimum hîc.

Myrrhæ rubræ gr. ij.

Croci gr. j.

Cinnab. nativ. gr. iij. f. pulv. S. Pro 1. dosi ho-
ris matutinis in jusculo. Dentur 3. doses 3.
Morgen nach einander.

R. Spir. Cephal. D. W. ℥iij. S. Spiritus zu 15.
Tropffen.

R. Aq. Puleg. ℥vj. S. Wasser zum Spiritus.

Si potentiora desideres, dentur *chalybeata*, Deco-
ctum Martiatum Myrs. Alle Morgen einen Trunck davon
zuthun. Vel *Limaturæ Martis* affundatur vinum.

*Costerus habet Tragæam quam sæpius expertus sum sa-
lutarem.*

R. Spec. dianthos.

Diarrhodon. aa. ℥j.

Pulv. asari.

Iridos.

cyclami.

Dictamn. alb.

Aristoloch. rotund.

Cyperi.

Gentianæ.

Zedoariæ aa. ℥ij.

Succini albi.

Myrrh.

Cinamom. aa. ℥℥.

Sem. Seselios.

Dauci aa. ℥j.

Sacchari ad pondus omnium. f. Tragæa. S. Be-
sonder Trisenet des Morgens/ Mittags und Ab-
ends nach Tisch eine Messerspiße trucken zunch-
men.

Profunt quoque egregiè clysteres instantibus mensibus ex aromaticis parati.

C A S U S XLVIII.

Mensium difficultas.

Alia ventriculi imbecillitatem cum capitis doloribus, instante lunatico profluvio experitur, nunc cum vomitu, nunc cum alvi fluxu, subsequente dolorifico mensium fluxu.

Sanguis hic laborat intemperie melancholica sive acida, quæ radicaliter est ex vitio stomachi.

Si benevolentiam hinc captare velimus, dicendum erit, lienis subesse vitium, quia mulierculæ libenter audiunt si medicus lienem accuset.

Vomitus est ex humorum turgescencia, ob quam etiam causam glandulæ intestinales lympham eructant & alvi fluxum producant.

Alvi & Mensium fluxus non bene conveniunt nec in una sede morantur, pejus tamen est si mensium fluxus præcedat, & eum excipiat diarrhœa, vel dysenteria, melius autem si dysenteriam & diarrhœam excipiat mensium fluxus, quia sæpius alvi fluxus cruentus mutatur in profluvium menstruum.

Fluxus mensium est dolorificus & quandoque parturientium adsunt cruciatus, quia spiritus an. fibras uteri copiosius inflant, ab acrimonia sanguinis vel lymphæ irritati, qui motus spasmodicus inane excernendi desiderium per muliebria producit.

Sanguis quandoque admodum grumosus est, dum excernitur. Quia in eo acidum abundat.

Si Medicus in ipso paroxysmo & præsentî dolorifica excretionè consulatur, præscribere debet Carminativa & Stomachica, v. gr. *EE. Carminativ. cum Tr. succini* ad gtt. xx - xxx. bis vel ter de die sumendam,

dam, vel *Tinct. Propr. Myns.* cum *aq. Carminat.* ut & mixturam in casu præcedenti commendatam.

Venter inungatur *unguento de althæa*, vel *unguento Carminativo & spasmodico Myns.* c. *ol. Philosophorum* vel *Carminat.* inunctio etiam fieri potest cum *aq. Anbaltina.*

Deinde institui debent *fotus* cum *sacculis pulegio, mentha, calamentb. serpillio, fl. Chamomill. Calendul. Leucoi, baccis lauri, sem. carvi, anisi, fœniculi & aliis* repletis.

Potus sit *vinum medicatum* c. *enula, calamo aromatico, herb. Carduibened. Meliss. Centaur. minor. scordii &c.* præparatum.

Sin verò prophylacticum à Medico expetatur remedium, detur primò *digestivum* vel *absorbens* aliquod E. gr.

℞. *Eboris* s. Δ .

Oc. S. ppt.

C. C. s. Δ .

Cinnab. nativ. aa. $\mathcal{D}\mathcal{B}$.

Col. Ztis gr. vj.

Laudan. opiat. incompl. gr. j. f. pulv. Divid. in 6. part. æq. S. Pulver auff 3. Tage Morgens und Abends.

Hoc adhibito in usum vocetur *vinum medicatum laxativum* vel aliud tutum catharticum.

Tandem commendari debet *spiritus cephal. Elixir. uterin.*

Omnia acida cane pejus sunt fugienda.

C A S U S XLIX.

Fluxus mensium nimius.

Illustris fœmina nimium fluxum mensium patitur, alius est adstricta, quandoque corripitur vertigine cum om-

nium artuum tremore, conqueritur de anxietatibus & involuntariis suspiriis, urina sabulosa redditur.

Fluxus nimius mensium ut plurimum est à sanguine acriore & pororum nimia referatione, ab impetu sanguinis facta, quando videlicet talis hæmorrhagia à terrore ortum ducit, vel etiam à vasorum ruptura, ut in lapsu.

Practici accusant serum crudum quo sanguis nimium diluatur, & uteri substantiam flaccidam vel laxam; quod si intelligant nobiscum lympham acriorem vitio primæ coctionis adulteratam, & per laxam uteri substantiam vasorum eorundemque pororum nimiam relaxationem, idem nobiscum sentiunt.

Sin autem per lympham aliquid à sanguine planè diversum, & imaginariam facultatis retentricis imbecillitatem, tum longè à veritatis semita aberrant.

Omnes quæ hoc malo corripuntur vel habent ventriculum debiliorem, vel quamvis appetitus vigeat, plus tamen ventriculus appetit quàm concoquit.

Alvus est adstricta, ob prædominium humoris acido-austeri in intestino, colon dicto.

Alvi tarditas alacriorem sanguinis circulationem per vasa uterina non parum retardat, hinc in omnibus hæmorrhagiis bonum est si alvus sit libera.

Affectus vertiginosus &c. est à fermento uterino vel aura maligna, quæ subinde cum sanguine ad cerebrum transfertur, & spirituum *æthereos* inducit, unde levior quædam epilepsiæ vel convulsionis species prodicitur. Practici dicunt fieri hoc per consensum uterici cum cerebro & à vaporibus ex utero ad caput elevatis. Potest etiam fieri à paucitate spirituum qui non satis promptè poros cerebri aperire possunt, hinc reflexi in circulum aguntur & vertiginem menti imponunt.

Conqueritur de suspiriis & anxietatibus involuntariis:

riis: hæc symptomata oriuntur à spasmò diaphragmatis & ipsius etiam cordis cum vasis suis majoribus.

Urina sabulosa redditur. Quia humores acido austeri hic in primis viis prædominium obtinent, qui partes oleosas supprimunt, salia volatilia & partes terrestres combinant, unde arenulæ in renibus generantur.

In Prognosi, Malum hoc diuturnum est & viam sternit ad hydropem vel atrophiam. Et quæ semel morbo hoc graviter laborarunt, plerumque manent valetudinariæ.

Hic affectus rarius accedit à plethora.

Purgantia sunt suspecta, quia sanguinem magis turbant, Laxativum autem blandum erit adhibendum.

Curatio prudenter est instituenda, si enim stipticis terrestribus curationem perficere velimus, obstructions viscerum augentur & menses quandoque copiosius fluunt ab horum usu. Itaque pro unico scopo ponimus hunc ut ventriculi & sanguinis habeatur ratio.

Et quamvis purgantia qua talia in hoc aff. non indicentur, neque approbare possimus veterum medendi methodum, qui solis hydragogis fortioribus ut & stypticis malum hoc curabant, eoque ipso sanguinis crasin magis evertabant & humorum acrimoniam augebant, quia nihil sciverunt de absorbentibus, & præcipitantibus.

Hoc tamen non attento, quia alvus in nostro subiecto est adstricta, blandiora evacuantia præsertim cum virès adhuc constent, propinanda erunt: v. gr. *Infusum passulatum, aqua laxativa, Decoct. laxativum D. Spine apud Schröderum*, quorum alternis diebus 4. vel 5. cochlearia propinari debent.

Interea meritò præferenda sunt sudorifera v. gr.

℞. Rob. sambuc.

juniperi aa. \mathfrak{z} iß. Misc. c. *aq. veronico.*
Sumatur in septimana bis vel ter. Vel

℞. C. C. f. Δ.

‡. *diaph.* aa. gr. xv.

⊖ *volat. viperar.* gr. iij. f. pulv. sumatur
c. *aq. fl. sambuci.*

Verùm ut ipsa vasa in utero paululum constri-
gantur, mitioribus adstringentibus incipiendum
est, in quem finem Electuar. corroborans & adstrin-
gens præscribi potest, ex *Conserua rosarum antiq. Conf.*
rad. cichor. Theriac. recent. corall. ppt. terr. sigill. qui-
bus *Etmüll.* addit *alumen crudum cum opio.*

Potui ordinario injiciantur *rad. caryophyllat. Enul.*
macis. N. M. quia intemperiem sanguinis corrigunt,
quamvis Menses magis movere videantur, in pran-
dio & cœna conceditur haustus *vini sassafrati.*

℞. *Sassafr.*

Cbin. aa. \mathfrak{z} ß.

Ireos \mathfrak{z} vj.

Charyoph.

Galang. aa. \mathfrak{z} j.

herb. Salvia.

Meliss.

roris marin. aa. pj.

Sem. anisi.

faenicul. aa. \mathfrak{z} j. Incisa includantur nodulo
pro mens. iß. vini.

Quod si vires admodum prosternantur confugien-
dum erit ad *Tinct. opii* c. *succo cydoniorum extractam,*
Tr. lap. hemat. vel seq.

℞. *Aq. plantag.* \mathfrak{z} iß.

Lap. hematit. \mathfrak{z} ij.

Corall. rubr. ppt. \mathfrak{z} j.

Laud. opiat. gr. iij.

Syrup. myrtyll. \mathfrak{z} j. F. *Mixtura.* S. Morgends
und Abends 2. Esselvoll.

Huic

Huic mixt. addi potest vinum rubrum ad ℥iij. vel iiij.

Craan certam pollicetur curationem duobus his remediis, E. gr.

℞. *Test. ovorum calcinat.* à gr. xvj. ad xx.

⊕l. ℥. à gr. vj. ad x. Fiat pulv. D. 6. doses pro 3. diebus mane & vesperi una & juxta hunc pulverem *Tinct. Opii.*

Commendant etiam Practici indusium viri per octiduum gestatum, quemadmodum in suppressione mensium indusium menstruatæ convenit.

Externè liquor stypticus, spiritus vini, solutio aluminis felici successu addibentur.

C A S U S L.

Fluor albus.

Virgo nubilis conqueritur de fluxu albo post vel ante ordinarium mensium fluxum, facies pallet, oculi circulo livido cincti sunt, caput dolet, quandoque hypochondria tument, cor palpitat, interim menses statutis temporibus fluunt.

Fœminis & in & extra conjugium viventibus, gravidis, non gravidis, virginibus sæpius humores albicantes plus minus foetidi aut graveolentes ut & acres per muliebria exstillant, excoriationem & atrophiam totius non rarè inducentes.

Si humores flavescentes & foetidi sunt, vocatur gonorrhœa ex vitio glandularum, circa vesicæ cololum, & orificium sitarum orta, & eodem modo curatur ut gonorrhœa apud viros curari solet, vel humores illi suppeditantur ab omnibus uteri glandulis, quia totus uterus est glandulosus, partim ob lymphæ acrimoniam, partim ob glandularum laxitatem, ut non malè fluxus hic albus coryza & catarrhus uteri vocari possit.

Si

Si ex lymphæ vitio, causa quærenda erit in primis viis, si ex vitio glandularum, plerumque præcessit partus difficilis, vel gestatio foetus mortui, vel alia violenta causa.

Tales plerumque melancholicæ sunt, quia sanguis idem redditur pituitosus, hinc facies pallet, caput dolet, fermenta primarum viarum degenerat, cor ob^o intemperiem sanguinis & spirituum palpitat, quia tamen sanguis juxta diversas Lunæ phases auscultat motui extraordinario materiæ æthereæ, hinc singulis mensibus per ordinarias vias excernitur.

Affectus hic chronicus est & curatu diff. prout omnes glandularum morbi, rarius tamen lethalis.

Quoad curationem lymphæ vitium corrigendum, uterus roborandus, & accuratissima observanda diæta.

Conveniunt pro evacuatione *pilul. stiales*, pro correctione *decoctum lignorum, succinum* in substantia, *Tinct. succini*, omnia *terebinthinata*, *Tinct. antiphthisica. Fialia* &c.

Ad uterum corroborandum profunt *suffimigia ex succino, Laudan. Gumm. anim. Tacamahac.* vel si ægra sit morigeræ *Thermæ Emsenses* debent commendari.

C A S U S L I.

Passio hysterica.

Mulier cacochymica concidit subito tempore verno intercepta quasi respiratione, ut strangulari videretur, rubet facies, vox obmutescit, jacet attonita sine sensu & motu, partes exteriores convelli videntur: ad se rediens percipit dolorem abdominis, sequuntur vomitus inter quos iterum fit attonita.

Passio hysterica sæpius non magis est morbus uteri

uteri quàm cerebri; non enim convulsiones exoriuntur semper in eo loco ubi humores colliguntur, ubicunque enim colligatur materia talis vitiosa potest paroxysmum hystericum inducere sic, idem accidit, si cerebro & ejus incolis suffundatur.

Sicuti E. tempore vernali febres oriuntur, quandoque diarrhœæ ex commotione humorum hyeme præcedente collectorum, pariter eodem tempore humores fermentescibiles ad cerebrum deferri & spiritus an. turbare possunt.

Differt ab apoplexia quod in illa respiratio magis lædatur, pulsus etiam debilior, nec sensus & motus in tantum aboliti prout quidem in apoplexia.

Ex pulsu differentiam sumimus, in apoplexia in initio pulsus celer, in hystericeis tardus.

Apoplectici nunquam recordantur quæ facta in paroxysmo, hystericeæ autem eorum recordantur.

Hysterica dum suscitatur apparet quasi ex somno naturali, apoplecticus autem quasi à morte in vitam redeat.

Accusant veteres Practici cum vulgo adscensum uteri, liberum diaphragmatis motum tunc impediens: rectius tamen dicitur esse speciem affect. hypochondr. quia ab iisdem causis exoritur, iisdemque etiam remediis tollitur.

Helmontius hunc affect. vocat asthma muliebri.

Vomitus adest ob irritationem.

Flatus ob humorum circulantium & vaporum liberum itum & reditum denegatum.

Mulierculæ, si ira corripuntur facilè hoc morbo laborant.

Curatio itaque duplex nempe in & extra paroxysmum, præmissa prognosi affectum huic plus terroris quàm periculi habere; hinc Medicus magnam sibi

fibi acquirat famam si dicat esse periculosum & tamen brevi curat.

Naribus graveolentia offerenda, *castoreum*, *assa fetida*, O aceti, *aq. hirund. acida*, *Spir. C. C. fila accensa coloris cœrulei*, *calli equorum prunis injecti*. Internè infundatur *aq. hysterica cum castoreo*, *Pulegii*, *Carminat. pulv. absorbens*, qui hîc omne fert punctum: *Cinnabaris tum nativa tum factitia*, *species Dia-Fovis Myns. sal. Fovis*.

Si magna adsit præfocatio faucium detur *aq. Carminat. c. Tinct. Opii*, *Theriac. cœlest. c. gr. ß. vel gr. j. Laud. opiat.*

Clyster quoque statim injiciendus non agitatorius sed sedativus.

Extra paroxysmum detur Tr. \square . bis ter vel quater de die ad gtt. xx. *EE. Carminat. Wed. pilul. præservativæ ex fecul. bryon. castoreo, sale succini, corallorum cum galbano* fiant pilulæ non magnæ, *D. bis de die.*

Si alvus non sit libera, admoveatur vel clystere, vel vino passulato.

Hîc fugienda omnia acida, ira præprimis, quæ maximam vim habet ad affectum hunc producendum.

Sententia *Sylvii* non caret fundamento.

Si hysterica stertore corripiatur bonum est. *V. Hipp.*

Externè convenit *ol. succini* umbilico illinitum, ut & *empl. matricariæ* regioni hypogastricæ imponendum.

Internè habet *Timeus* pulverem specificum ex *margaritis*, *Castoreo*, *fecul. bryon. ol. rutæ* qui tutò exhibetur. Vel

℞. Eboris.

Corall. aa. gr. xv.

Vitr. ♂. gr. ij.

Cinnab. nativ. gr. iiij. vel iiiij.

Laud. opiat. quart. partem gr. j. M. f. pul.

Convenit etiam *Elixirium uterinum Wedelii*, cujus descriptio hæc est.

℞. *Rad. pæon. maris.*

Succini flavi.

Myrrhæ elect.

Castorei aa. ℥j.

Rad. zedoar.

Galang.

Distamn. aa. ℥ss.

Baccarum lauri.

Antophyll. aa. ℥ij.

Croci.

Camphoræ aa. ℥ss. Contus. confund. vini spiritus stent per plures ḡ. f. Elix. Uterinum, Dosis ad gtt. xv. xx. xxx. usque.

Laudem etiam meretur *antihæct. Poterii*, ut & omnia sudorifera.

Si enim non in fine exhibeantur, metuenda recidiva est.

℞. *Tinct. Corall. c. spir. C. cerv.* parat. ℥ij.

S. Spiritus zu xv. und mehr Tropffen.

Vel ℞. *Tinct. Corall. c. cera* ℥iiss.

Spir. C. C. campof. ℥j. Misc. S. ut ante.

Etmüller's formulæ etiam essent egregiæ, nisi ingrati saporis.

Spir. Cephalicus noster hic etiam convenit in *aq. maricar. puleg. menth.*

Præservationis gratia laudatum antea *Elixirium Wedelii* commendatur.

C A S U S LII.

Symptomata in prægnante.

Mulier per 3. menses gravida conqueritur de contumaci alvi obstructione, adest nausea, quandoque vomitus, sæpius strangulari videtur, nephriticis patitur dolores, conqueritur de catarrhis, & tussi vexatur.

In hoc casu proponuntur nobis varia symptomata in prægnante: solent aliàs symptomata illa dividi in prima, media, & ultima gestationis tempora, quæ videri possunt apud *Sennertum* vel brevius apud *Fonstonium*, p. 1067.

Quamvis non adeo accuratè tempora sua observare soleant, quia etiam primis mensibus tussis supervenire solet, quæ aliàs inter symptomata mediæ gestationis temporis recenseri solet. Sic alvi durities ultimis gestationis temporibus supervenit, quæ tamen in nostro casu etiam primis mensibus adest.

Facta imprægnatione totum corpus alteratur ejusque temperamentum mutatur, partim quod menses supprimantur, partim quod à femine virili tota M. S. alteretur, unde vitiosi humores effunduntur in ventriculium, hinc nausea & vomitus: Humores austeri transferuntur ad intestina unde alvi obstructio: Humores acres transferuntur ad cerebrum vel diaphragma, unde strangulari videntur.

Lympha acris destillat in asperam arteriam, hinc Tussis. Partes acido-austeræ prædominium acquirunt ob illam sanguinis alterationem, hinc salia volatilia combinantur cum particulis terrestribus & arenulæ generantur, quamvis lumborum dolor non semper fit ex calculo sed ex restagnatione sanguinis in vasis majoribus circa lumbos.

Symptomata illa non carent periculo, quippe contumax alvi obstructio causa abortus esse potest, quod foetui spacium amplum non concedatur.

Neque tamen purgantibus tutò uti licet, hinc ipsa testatur experientia, quod accurata diætā hic plus præstare possit quam medicamenta: Suaderem tamen usum decocti passulati vel Electuarii de Tamarin. ut alvus suo semper fungatur officio.

Pruna laxativa num. iv. pro dosi. Passuli laxat. ab ℥ss. ad ℥j. dantur.

Sal item absynth. c. corall. & lapid. ☉. exhibeatur.

Præterea horis vespertinis, aqua foeniculi, menth. aqua Cortic. citr. arant. Zedoariæ, Elixir. febrile, bals. Embryonum vel aqua Dominarum Myns. ad cochlear dimidium vel integrum commendetur.

Tussi prægnantium medentur, philulæ de styrace diarrhœæ, corallia & tinctura corallotum, &c.

CASUS LIH.

Partus difficilis.

Fœmina toto gestationis tempore exoptata fruebatur valetudine, supervenientibus parturientium doloribus una manus fœtus prodiit sub conspectum, quam obstetrix frustra tamen reponere cogebatur, interim ægra gravissimis torquebatur doloribus, vires admodum collapsæ erant, frigebant extrema cum sudoribus frigidis, de horripilatione conqueritur, manus exserta conspicitur livida, omnique juxta obstetricis relationem motu privata est. Quær. quid in tanto discrimine factò opus sit?

Affectus hic vocatur partus difficilis cum situ p. n. fœtus.

Si tali modo infans ingressum tenter, in maximum discrimen conjicitur & mater & fœtus, quippe impossibile est ut fœtus tali sub forma in lucem prodire possit, & non sine periculo propinantur medicamenta expellentia.

Ridiculum quoque est quòd obstetrices quandoque efflagitent auxilium à Medico, quasi verò medicamenta situm infantis mutare possint, cum potius manu ad debitam figuram reponi debeat.

Interest autem scire an infans adhuc vivat nec ne, vitam colligimus ex motu quem parturiens percipit, nec non ex pulsû in manu foras prodeunte, ex calore & colore brachii exserti.

Infantem mortuum esse judicamus ex diuturnitate dolorosi partus, ex horripilatione parturientis, ex colore livido manus exsertæ, ex fœcum excretionem per muliebria &c.

Totum quod Medicus potest præstare in eo consistit, ut vires parturientis quantum possibile conserventur, nihil autem est quod citius refocillet quàm

vinum

vinum, unde subinde unum vel alterum cochleare da-
 ri potest, præsertim si febrilis effervescencia non adeo
 vehemens sit, eò enim respiciendum est, ne fortè
 medicamenta sanguinem & spiritus nimium accen-
 dant, hinc fit, ut plerumque puerperæ gravioribus
 tententur febribus ob solam hanc causam, quod ma-
 gnis & multis remediis in partu fuerint usæ: sequens
 mixtura scopo huic egregiè satisfacit:

R. Aq. Borrag.

Bugloss. aa. ℥ij.

Cinamom. optim. ℥ij. M. D. subinde co-
 chlear unum.

Et cum parturientes plerumque à cibo abstineant,
 poterit ad confortandum vitellus ovi recens cocti ex-
 hiberi.

Interea obstetrix monenda ut vel caput inclinet
 versus uteri orificium internum, retrusa prius manu
 infantis, id quod tamen difficillimum est & rarò suc-
 cedit, tum quod obstetrices nostræ sint pusillanimes,
 tum quod ad hoc negotium conficiendum ineptæ
 sint, habentes manus & brachia nimis carnosæ &
 obesa.

Itaque alia erit incedendum via, & videndum an
 unum expeditibus arripere, sicque situm infantis in-
 vertere possis, ut qui pronò capite egredi debebat
 nunc pedibus extrahatur, & cum hinc summum subsit
 periculum in mora, ipsaque obstetrix fateatur se ni-
 hil conficere posse, confugiendum est ad extractio-
 nem hamis peragendam, in quo genere operationis
 exercitatissimum hinc habemus Chirurgum, qui ultra
 70. ab ergastulo suo liberavit.

Circa usum remediorum partum promoventium duo præ-
sertim observanda veniunt, nempe quando sint exhibenda,
& qua dosi propinanda.

Quoad prius in eo sæpissime graviter peccatur, dum
 remediis his intempestivè adhibitis naturæ vim in-fer-
 runt

runt; itaque de his non cogitandum donec aquæ prius effluerint, deinde donec orificium internum uteri aperiat, & obstetrix infantis situm explorare possit, & tandem tertio ubi parturiens gravissimis corripitur doloribus; tunc enim demum conatus juvenis est remediis expellentibus.

Quòd si tamen infans egressum tentaverit, & in conatu suo defecerit, doloresque iterum fileant, arte quasi iterum excitandi sunt: man muß neue Wehe machen. Placet formula Barbette.

℞. *Aq. hysterio.* ℥i℥.

Pulegii.

Meliss. aa. ℥ij. Misc. Detur cochleatim.

Hujus mixturæ virtus exaltari potest, si gutt. xx. xxx. ad xxxj. Tr. succini admisceantur. Vel

℞. *Epat. Anguill.* à ℥℥. ad ℥j.

Borrac. Venet. ℥j.

Aq. chærefol.

lilior. alb.

calcatripp, aa. ℥i℥. Misc.

℞. *Borrac.* ℥j.

Croc. gr. vj.

ol. cinam. gutt. ij. Misc. f. pulv. pro 2. dosib.

Clysteres optimè profunt.

Externè non rarò juvant: *Pellis leporina, agnina vel corvina calida. umbilico imposta, cingulum ex corio humano, rosa Hierichuntina* in dextra detenta, nec non *oleum succini umbilico instillatum.*

Posterius quod concernit, dosin nempe, in exigua dosi medicamenta sunt exhibenda, ne sanguinem & spiritus nimium turbemus. Reliqua videantur in monitoris medicis.

CASUS LIV.

Secundinarum retentio.

Alia partum quidem enititur viventem, sed remanens secundinae, obstetrix illud parum curare videtur, ad quae super hac negligentia à Medico reprehenditur: nam in ejusmodi casibus occasio reverenter est habenda, quia fronte capillata, post est occasio calva.

Totum corpus puerperæ ad putredinem est proclive, hinc videmus quòd secundinis retentis gravissima & plerumque lethalia inducantur symptomata, statim itaque præscribi debent remedia illa quæ habet *Timæus* in lochiorum retentione, Vel

℞. Trochisc. de myrrha.

pulv. rad. dictamn. alb. aa. ℥j.

Borracis.

Sem. violarum aa. ℥ss. f. pulvis pro duabus dosibus.

℞. Cinamon. ℥ss.

Myrrha. ℥ij.

Succin. alb. ℥i.

Rub. inçr.

Castor. aa ℥j.

Borracis ℥ss.

Croci gr. v. Misc. fiat pulvis. Detur singulis horis quantum cuspis cultri capit cum aqua pulgii.

Fulpius habet in suis observationibus decoctum aliquod quod magnæ est efficacix. Convenit etiam *Elix. Propr.* cum *Tinct. Bezoard.* vel *Tr. antim.* aut

℞. Borrac. Venet.

Succin. alb. aa. ℥j.

Croci.

castia lign.

castor. aa. ℥ss. Misc. f. pulv. pro 2. dosibus.
R. *Rad. gramin.*
zæon.
scorzoner.
cichor. aa. ℥j.
Herb. acetos.
endiv.
borragin.
meliss. aa. mij.
arthemis.
card. bened. aa. m. ℞.
Borrac. Venet. ℥iij.
Coque cum aq. hordei ad ℞ ij. adde
Syr. de arthemis.
limon. aa. ℥ij. Misc. fiat Potio de qua
ter de die detur haustus.

Venter iungatur Unguento de artbanita, de alba
carminativo. Vel sacculus imponatur ex H. matricar.
puleg. calamentha, flor. chamemill. meliloti, Baccis lauri,
rad. levisstici &c.

Fiant injectiones in uterum ex emollientibus De-
 cocto Malv. Parietar. sem. lini, ol. lilior alb. Enema
 fortius injiciatur ano.

Obstetrices & adstantes sæpius nimis indulgent
 parturientibus, easque post enixum partum è sella
 dimittunt, ut ut secundinæ nondum extractæ sint, ne
 afflictæ addantur afflictiones; verùm in eo errant gra-
 vissimè, quandoquidem parturiens nunquam dimitti
 vel in lectum deduci debet, nisi prius secundinas red-
 diderit. Hæ autem tutiùs & commodiùs manu perita
 ab utero divelluntur & extrahuntur, ubi funiculus
 umbilicalis, qui indicis loco est, recens adhuc est;
 Quòd si orificium uteri jam clausum sit, debet apice
 unius digiti iterum aperiri & digitus prudenter cir-
 cumduci, donec & alter inseri potest: Jam si digitos
 ad fundum uteri usque exporrigere possis, quæren-
 dys

duſ eſt locus, ubi ſecundinæ utero adhærent, & digito inter uterum & placentam inſerto cautè hæc diſvellenda. Cavendum verò ne forte ipſum apprehendas uterum, quem facilè dignoſces cum placenta ob vaſorum congeriem admodum inæqualis & durioris ſit ſuperficiæ.

C A S U S. L V.

Dolor hæmorrhoidum.

Honeſta femina 40. circiter annorum, conſtitutionis macilentæ, poſt partum difficilem de intumeſcentia ani conqueritur, ita ut ſæpius unâ cum excrementis non tantùm tumor molis quantitate dupla nucis juglandis exprimatur, ſed ſimul etiam ſanguis fluidus frequenter excreatur.

Hic affectus vocari poteſt dolor hæmorrhoidum ex reſtagnatione ſanguinis viſcidioris in vaſis ani: Cùm enim ſpiritus animales ad has partes maxima in copia effluant, ſanguis regredi neſcit, hinc poſt partum difficilem tumor horum vaſorum facillimè ſequitur.

Huic noſtræ ægrotanti commendamus internè *Elixir. Propr.* Externè *unguentum de linaria*, vel *facculum floribus Chamomill. melilot. verbaſci herb. betonic. matricar. &c.* repletum & cum lacte coctum.

C A S U S L V I.

Urinæ incontinentia.

Honeſta femina tertia puerperii hebdomade conqueritur de involuntario urinæ fluxu: *Quer. E. quæ ſit cauſa, & quid in medium conſulendum?*

Involuntaria miſctio hîc oritur à læſione ſphincte

ris vesicæ: vel enim in nimio conatu parturiendi hic musculus tono suo exuitur, vel post partum paralytica relaxatione corripitur.

Prognosis quod attinet malum est curatu difficillimum, & non nisi thermis curari potest: Interim ea vide quæ habet *Michaëlis in Fosston.* capite de mictione involuntaria.

Suffumigia ex musco pruni sylvestr. fol. quereus & absynth. non erunt absque effectu.

C A S U S. LVII.

Defectus lactis.

CUm in partu maxima adfuisse uteri hæmorrhagia. Genixa quidem est filiam conjux mercatoris, sed tanquam adfuit lactis defectus, ut quamvis reliqua omnia bene se haberent, lactis tamen generatio nulla etiam arte in mammis procurari potuit.

Ex hac historia patet non dari peculiare ductus chyloferos ex intestinis ad mammas, sed omnem chylum pro lactis generatione deferri ad mammas, mediante sanguine, hinc in vehementiori hæmorrhagia lac omnino deficit, & curatio ferè solis alimentis succo nutritio abundantibus perficitur: v. gr. Jusculo hordeaceo, jusculo ex lacte & cerevisia cum vitellis ovorum. Decocto fl. sambuci c. lacte ad ℥iij. vel iv. exhibito.

Quod attinet specifica, inter alia commendantur rotul. lac. promoventes *Mynsichti.*

Multum hinc confert animi tranquillitas quies & otium, &c.

Si dolor post partum excruciat, convenit

Tinct. myrrhæ, ℥ii, ∇ chæresol, meliss. Lilior. alb. Ol. amygd. l. sperm. ceti &c. Externè Ung. carminativ. spasmodicum Myns. &c.

C A S U S LVIII.

Ephemera.

Vir quidam in intenso frigore non bene vestitus iter faciens, circa vesperam in solitum calorem sine præeunte horrore percipit, adest quaedam pectoris angustia, pulsus solito frequentior & fortior est.

Febris hæc à durationis tempore vocatur diaria vel ephemera, quia intra diem naturalem plerumque terminatur.

In principio difficillimè discerni potest hæc febris, cum frigus & calorem cum aliis febribus communem habeat.

Quòd si tamen antecedentem attendamus, an nempe præcesserit crapula, ira, subitanea refrigeratio, bubo in aliqua parte hæreat, pulsus non adeo deflexerit, nec vires admodum sint attritæ, diariam esse meritò conjicimus, præsertim si patiens antea optimè fuerit constitutus, eadem enim causa in diversis subjectis diversas producere potest febres.

Causa est insensibilis transpiratio sufflaminata, quæ primum effectum effervescentiæ, qui est mixtio sanguinis, lædit.

Quær. Quare non omnes statim febricitent quamprimum denegatur insensibilis transpiratio? Resp. Quia alius generis particulæ ex hoc, alius verò ex hoc emanant, hinc quamvis particulæ lubricæ sub forma vaporum avolare solitæ intus detineantur, non tamen statim M. sanguineæ mixturam turbant, verùm si salia fermentescibilia, si miasmata alium ætherem transmittentia retineantur in sanguine, tum quod singula non poterant coacervata jam efficiunt, h. e. mixturam sanguinis lædunt.

Cum in itinere plerumque plus solito edamus & bis

bamus ad de mulcendas molestias itineris, hinc transpiratio etiam auctior esse deberet? quod si impediatur, in robustis non solum sed etiam cacochymicis facile varii generis febres oriuntur, sed in senibus apoplexia, in infantibus epilepsia sæpe sæpius generantur.

Pectoris angustia. Hic mihi videtur species cardialgiæ, cum tanta in sanguine nondum adsit effervescentia, quæ sanguinis motum per pulmones nimium augeat.

Cum sanguinis compages in hac febre leviter saltem sit referata, ejusque mictio superficialiter turbata, non opus est ad generosiora confugere remedia, sed satis est si benignioribus remediis *insensibilis transpiratio restituitur*, id quod fit, si corpus quamprimum ad sudores componatur, sumpto prius *haustu vini vel cerevisiæ calidæ cum maceræ & saccharo*, vel *jussulo calido cum croco*, vel etiam *Theriaca recens ad 3j*. statim dari potest.

Hæc febris si incautè & temerè tractatur aut incidit in corpus cacochymicum, & ubi hinc inde in tubulis viscerum humores putridi latitant, qui occasione febrilis effervescentiæ e latibulo excutiuntur & sanguini commiscentur, degenerat in febrem synocham sive plurimum dierum, non putridam dictam, & quæ gradu nempe respectu minoris turbationis & pauciorum symptomatum à synocha putrida aliisque differt.

Generosiora remedia purgatio & V. S. qua talia nunquam indicantur, indicantur tamen ab humoribus recrementitiis in intestinis delitescentibus.

In synocha non solum cutis sedet, interiorum etiam partium pori sunt obstructi, ut non solum exterior transpiratio sed & interior hic sufflaminetur.

In synocha calor est intensior, sitis magis urget, quandoque sanguis sub forma sanguinis minutissima

vasa ingreditur & dilacerat, atque subter cutem effusus rubras producit maculas instar morsuum pulicum. Si enim pulex rostrum infigat vasculo sanguifero, subtilior sanguinis portiuncula egreditur & rubram componit maculam, quam pulices post se relinquunt.

In Curatione transpiratio quovis modo juvanda, exulent omnia frigida & ipse potus debet esse temperatus, nostrates dicunt *Berschlagen*. Hinc instillari potest spir. ☉ *dulcis. Mixt. s. parum dulcificata, Tinct. bezoardica* parum refracta.

Campbora sicut in omnibus febribus ubi dolor & vigiliæ, ita & hic laudem meretur.

Attendendum ad naturam sanguinis an magis inclinet ad intemperiem acidam, an verò salinam: In illa *salia fixa nec non temperata oleosa*, in hac autem ☉ *arc. duplic. blandiora acida*, nec non spir. ☉ acet. rectius datur.

Quando utimur sudoriferis alvus debet esse aperta, ne sordes ad sanguinem abripiantur: h. est contra illos, qui promiscuè rejiciunt purgantia. Ab infantibus exemplum desumitur.

Quær. Quare post sudoriferum assumptum vomitus superveniat? r. quia medicamentum non satis citò potest dispensari ob pororum ventriculi obstructionem, hinc ventriculus irritatus assumpta excutit.

Craan admodum commendat *bezoarticum minerale*, sed in his locis minus tutum, quia pharmacopæi vi sua cathartica non omnino spoliare possunt.

Quær. an ☉ diaphoreticum diurnitate temporis iterum fiat malignum? r. Negando: Si enim semel ritè fuerit fixatum & spicula ejus intorta sint nunquam ab aere qualiscunque etiam fuerit in contrariam figuram reflecti poterunt.

C A S U S L I X .

Tertiana intermittens.

Adolescent 20. annorum incidit hac æstate in febrim cum rigore, pulsu frequentiori, calore multo & acris, superveniente vomitu. Post rigorem adest dorsi dolor & hypogastrii gravitas.

Adolescentem hunc laborasse tertiana intermittente exquisita pronunciamus, quamvis in primo paroxysmo vocati simus, quippe adest rigor, omnis autem tertiana exquisita cum rigore invadit.

Calor acris est quia sanguis biliosus est, supervenit vomitus, qui tertianariis solent esse familiares, tempus est activum bilis collectioni idoneum, ætas patientis respondet, dolor dorsi est à distensione vasorum ob sanguinis ebullitionem, hypogastrii gravitas est à flatibus, nam flatulenti etiam sunt tertianarii, quia humor acidus austerus in primis viis restagnat. Vocatur exquisita, quia paroxysmi ultra 12. horas non extenduntur, deinde quia septem circuitibus terminari solet, ita ut paroxysmi ante quartum & post quartum sint mitiores, quartus autem omnium vehementissimus.

Causa est fermentum febrile sive humor corruptus vel putridus in partis alicujus solidæ tubulo collectus, & alternis diebus sanguini in corde commixtus, ejusque mixturam turbans, hinc primò rigor, deinde calor acris, quia sanguis constat principiis activis fermentescilibus.

Causæ antecedentes possunt esse variæ, omnes in eo conveniunt quòd in parte aliqua solida obstructions pariant.

Quamvis autem focus materiæ febrilis in qualibet

parte solida esse possit, plerumque tamen hæc febris natales suos habet in ventriculo vel forte etiam in hepate juxta *Fernelium*.

Prognosis spondet citam reconvalescentiam, si æger in omnibus morem gerat & tenuissimo uti velit victu.

Indicationes sequentes sunt observandæ: Fermentum febrile evacuandum, unâ cum humoribus austeris in primis viis delitescens: 2. Sanguis per sudorifera depurandus & specificis contra peregrinum hostem præmuniendus, ne videlicet a fermento febrili superveniente in crasi vel mixtione sua amplius turbetur. Tertiò symptomatibus obviam eundum.

Pro primo commendamus sequentia.

℞. *Tart. vitriolat.* gr. xv.

⊖ *acet.* gr. ij.

C. C. ussi gr. v. f. pulv. S. Digestiv. Pulver pro I. dos. Detur horis vespertinis immediatè ante diem purgationis.

℞. *Decoct. fol. senn. Myns.* S. Purgier Trancãa. i. m. D. die intermissionis cum custodia & regimine die accessionis h. e. die tertio.

℞. *Arc. duplic.* gr. viij.

Lap. cancr. gr. xij.

Corall. alb. ppt. gr. vj. f. pulv. S. pro I. dosi.
2. Stunden vor dem paroxysmo c. *aq. Card. bened.*

Si paroxysmus redierit detur die intermissionis sequens:

℞. *Spir. Ⓞacet.* ℥ij.
tart. ℥℔.

E. E. absynth. ℥i℔. Misc. S. Vermischte bitter Essenz bis de die 25. güt.

Die accessionis horis quinque ante paroxysmum:

℞. *Tart. Emet.* gr. i℔.

Sal absynth. gr. v. S. pro 1. dosi,
 NB. Non opus est ut ægrotanti dicamus assumfisse e-
 meticum, sed vomitus malignitati febris in acceptis
 esse ferendus.

Interim externa non sunt omittenda, suspendatur
 camphora de collo, emplastra febrifuga imponantur
 carpis manuum.

℞. *Theriac.* ʒij.

Sem. santonic. ʒiʒ.

fuliginis splendent. ʒij.

Therebinth. q. s. f. Empl. pro carpis manuum.

In ipso paroxysmo nihil fieri potest, quam quod
 forte sitim restinguamus & dolorem capitis demul-
 ceamus. *Contra sitim* detur *decoctum cigni* vel *limo-
 nada*, *Cerevisia secundaria*, adjectis aliquot cochleari-
 bus *vini tenuioris*, vel instilletur spir. ☉ dulcificatus,
 vel *Tinct. rosarum*, vel *Porus Theæ* veniat in usum.

Dolori capitis medemur epithemate frontali ex pla-
 centa rosarum vel nucleis persicorum, vel epithemate
 ex aq. rosar. vel unguent. rosar. cum nucl. persicor. vel
 Enemate, ante Paroxysmum applicato, vel sudores
 in declinatione paroxysmi promovendo, id quod fit si
 æger stragulo bene cooperiatur.

Si febris fuerit contumax die accessionis sudorife-
 rum propinetur: de quibus nota, quod vegetabilia
 sudorifera sanguinem sapius magis accendant, hinc
 præsertim ☿ *diaphoreticum pulvis reguli* ☿ *medicinalis*,
 vel *f. brisugum Cranii*, vel pulv. ex C. C. usco & terr. si-
 gillat. cum aq. Card. bened. vel *Tinct. bezoardica*.

Ipsi vehiculo aliquot gtt. *Tinct. opii* admisceri pos-
 sunt.

Post febris ablationem commendamus continuan-
 dam *E. E. absynth. compos.* vel *vinum absynthites*.

CASUS LX.

Febris quotidiana.

Vir 30. annorum commestationibus deditur, incidit in febrim prævio leviori rigore subsequente calore vehementiori, paroxysmus ultra sex horas non extenditur, interim singulis diebus recurrit.

Nolumus jam nos immiscere huic controversiæ, An detur febris quotidiana, an verò omnis quotidiana sit tertiana duplex: quod quidem locum habet quando tertiana degenerat in quotidianam, verùm quando incipit quotidiana, non faciliè dixerim eam necessariò esse tertianam duplicem.

Causam dicimus esse lympham corruptam & putridam in ventriculo genitam, ob errores in diætâ commissos, quippe hujus focus ut plurimum est in ventriculo, hinc cum faciliùs & citiùs per vasa lactea ad cor devenire possit fermentum febrile, singulis diebus paroxysmi recurrunt.

Hæ febres sæpius sunt chronicæ, quia omnia assumpta in novum fomitem transeunt.

In curatione commendamus *vinum absynthites laxativum* singulis diebus sumendum: v. gr:

℞. *Herb. absynth.* mʒ.

fol. senn. ʒiʒ.

Sal absynth. ʒi.

Incis. gross. d. ad nodulum pro mensura vini: vel ut brevius conficiamus negotium. detur *tart. emet.* ad gr. ij.

His præmissis *Elixir febr. Myns.* vel *Specificum Crolli*, aliaque salina, imò *Ocum sacchari* hic palmam quandoque eripit. Et styptica hic tutiora quàm in aliis febribus quia focus est in ventriculo, ad sudandum commendeatur *Imct. bezardica.* Vel

℞. *Sal*

℞. Sal absynth. armon. lap. ℥. aa. ℞. Zing. alb. gr. xij. Ol. caryophyll. gr. j. f. pulv. Detur cum vino calido duabus anteparoxyfinum horis.

C A S U S LXI.

Tertiana notha.

Alius in paroxysmo conqueritur de tensivo capitis dolere, paroxysmus ultra 12. horas protrahitur, urina crassa est & rubra cum sedimento rubro farina laterum simili, ipsum vitrum infundo calce inductum videtur, in declinatione paroxysmi sudores copiosissime fluunt.

In hoc casu proponitur nobis febris tertiana notha five spuria, in eo differens ab exquisita quod paroxysmi diutius protrahantur, quod urina non adeo ignea sit, ut in exquisita, quod dolor capitis tensivus magis, in exquisita autem pungitivus magis & pulsatorius, quod non cum tanto rigore invadat.

Curatu tamen difficilior est, & paroxysmi diutius durant ob materię febrilis visciditatem, & quod non tam facilè attenuari & in halitus resolvi possit.

Plerumque tempore vernali febres istę epidemicę grassantur, quod humores visci di precedenti hęme fuerint collecti, nunc verò sole ad nos redeunte obstructions & claustra sua perfringant atque in sanguinem erumpant.

Commendamus sequens pharmacum:

℞. Extr. diacarb. ℞iij. solve cum aq. fumar. adde ꝑ. emer. gr. j.

Tinct. tart. gr. xv. F. Potiuncula.

S. Purgier-Träncklein a. 1. m.

Die intermissionis sumendum.

Die invasionis duabus horis ante paroxysmum suscipiendum Barbettes exhibeatur & aliquoties reiteretur.

R. Aq.

℞. Aq. Card. bened. ℥ij.

Theriacal. simpl. ℥ij.

Spir. sal. armoniac. ℥ss.

sal. absynth. ℥ss.

Syr. papav. errat. ℥ss. M. pro haustu.

Non minoris erit effectus

Spiritus Corn. Cerv. compos. ad gtt. xxx. in cerevis. tenui bis de die sumtus. Vel

℞. sal absynth. ℥ss. vel ℥ij. f. pulv. S. Pulver.

Detur cum cochleari cerevisiæ calidæ, & superbibatur præcedens potio.

Ut rationem habeamus intemperiei sanguinis,

℞. Elixir. scorbut. ℥j.

febrilis ℥ij.

Spir. Nasturt. ℥j.

Liq. C. C. succin. ℥ss. Misc. S. Essentz zu xv. gtt. bis de die.

C A S U S L X I I .

Tertiana lenta.

Puerpera constitutionis macilentæ incidit in febrem lentam tertia die exacerbata cum appetitu dejecto calore absumente, lassitudine torius, pulsu exili & celeri, urina est spicea: supervenit tumor venæ cum dolore circa partem dextram cum cruris istius impotentia motus. Tandem circa inguina abscessus producitur.

Puerperæ facile corripuntur febribus tum continuis tum intermittentibus, quatenus vel in ipso partu humores vitiosi in tubulis viscerum delitescentes commoventur, & sanguini confunduntur; vel quatenus à subitanea refrigeratione, vel ab aëre foris vel à potu frigido intus obstructions viscerum inducuntur, & tertio quia jam sanguis à lactis ab utero ad sanguinem regurgitatione pronus est ad turgescentiam febrilem.

Talem febrem sæpius observavi in puerperis superveniente abscessu in musculis abdominis præsertim recto & transverso musculo, dum ibidem humores coacervantur in partus doloribus, vel in motu suo impediuntur dum in ipso partu mulierculæ assidentes ventrem premunt, & crura sæpius violenter distrahunt.

Circa Prognosin metuendum ne febris illa degeneret in hecticam & tertianæ huic lentæ continua hectica superveniat.

Curatio itaque instituenda secundum hos canones: Obstructiones viscerum sunt referendæ, humores febriles evacuandi, tumor ille resolvendus vel suppurandus, post abscessus aperiendus, detergendus & consolidandus. Itaque.

℞. Decoct. laxativ. D. Spin. apud Schröd. Hüb.
S. Eröthnender Lärter-Trank alle
Morgen 1. Glas

Circa quartam vel quintam vespertinam

℞. Tart. & lat. ℞.

℞. diaph.

Oc. ℞. aa. gr. xv. f. pulv. pro 1. dof.

Abdomini imponatur cataplasma

℞. Catapl. ex nid. hirund. Myns. vel

℞. Herb. Malv.

Betonie. aa. mj.

fl. Chamemill. mß.

Sem. fœnuigr. es. ℥iß. coque cum aqua

ad putrilaginem, adde mucilag. sem. psyllii ℥j. farin. fabarum sem. lini aa. ℥ß. ol. Chamemill. cocti q. s. F. Cataplasma.

Tandem tumor scalpello aperiatur, & quod reliquum relinquatur Chirurgo.

Interea internis prospiciendum:

℞. Tinct. tart.

℞. aa. ℥iß. S. Tinctur zu 15. Tropfen des
Lages

Tages 2. oder 3. mahl.

℞. Aq. Card. bened.

C. C. citrat. aa. ℥iij. S. Wasser zur Tinct.

Cum cruris impotentia &c. est species paralyfis ex obstructione vel musculorum affectione.

C A S U S LXIII.

Quotidiana intermittens.

Mulier pituitosa constitutionis, cum per hyemale tempus difficultatem circa præcordia, præprimis in adscendendis scalis sensisset, incitit tempore vernali in febren cum frigore sine vigore, animi deliquio sese subinde offerente, cum somnolentia appetitu dejecto: paroxysmus ad 18. horas usque protrahitur, singulis diebus circa vesperam periodice recurrens, urina subaurea est, sed crassa.

Hanc febrem ob diurnitatem paroxysmi vocamus quotidianam intermittentem: Focum dicimus esse ventriculum, quia circa præcordia congesta est lymphæ crassa quæ tempore vernali putrescens febrem procuravit.

Adest præterea in hoc subjecto diathesis scorbutica, hinc animi deliquium in principio paroxysmi.

Difficultas circa præcordia, id est, circa ventriculum adest.

EE. diathesin ad scorbutum pronunciamus ex anxietate circa præcordia & animi deliquio, quæ pro signis pathognomicis habentur. Vide Lumen rationale Medicum p. 255.

Fauci spiritus an. generantur, hinc somnolentia.

Paroxysmus protrahitur ad 18. horas, quia fermentum febrile sanguini mixtum citius nec subigi nec foras elici potest.

In Prognosi Febris hæc erit diuturna ob materiæ peccantis conditionem, & quod tempore vernali inceperit.

Curatio duplex erit in paroxysmo ipso, & extra paroxysmum; quamvis enim rariùs in ipso paroxysmo præscribi solent medicamenta, id tamen fit quando typum nondum scimus: 2. quando graviora urgent symptomata.

Nostri huic ægræ apprimè convenient enemata, hinc sequens statim jubemus præparari:

℞. Rad. levistic.

albæ aa. ℥ij.

fol. acrimon.

Betonio.

Hyssopi aa. mj.

fl. Sambuc.

Genistæ aa. p. j. Incisa coque c. aqua. pluviali
Colat. ℞. Elect. diacarb. ℥j. Sacchari Thomæi ℥ij. Liq.
C.C. succ. gtt xv. ☉ ☽ gr. xij. F. Enema

℞. Aq. antiscorbut. ℥iſs.

Menth. ℥ſs.

Puleg. ℥ij.

Spir. sal. armoniac. gtt. xxx.

Conf. alherm. ℥j.

Syrup. cortic. citri ℥iij. Misc. S. Wasser gegen
die Uebelkeit alle Viertel-stunde 1. par 10 Teil-
vess.

Quia adest somnolentia; offeratur naribus ruta, l'eau
d'Hongrie (pro illustribus) vel aq. epilept. L.

Extra paroxysmum humor viscidus incidendus &
evacuandus, dein reliquæ per ambitum corporis dis-
cutiendæ, & paroxysmi medicamentis specificis tol-
lendi. Ad implendos hos canones

℞. Tart. vitriolat. ℥ſs.

rad. Airon. ppt. gr. v. f. pulv. S. pro I. dof.

℞. Extr. diacarb. ℥j. sole c. vino Rhenano.

adde

adde aquæ cinamom. ʒj. Misc.

S. Purgier: Trâncleiu / pro 1. dof.

Pro sudoribus movendis convenit potiuncula nuperrimè commendata, vel

℞. *Sal absynth.*

Card. bened.

Lap. prunell. aa. gr. xij. f. pulv.

S. Schwiz: Salz a. i. m.

Pro specificis commendamus pulveres, quos habet Barbette ex sale & saccharo paratos. Vél

℞. *Arcani duplicati ʒ℥.*

corallior. ppt. gr. viij.

Misc. Fiat pulv. detur cum aq. taraxaci.

℞. *Sal absynth.*

Card. bened. aa. gr. xv.

Tartari ʒ lati gr. vj.

Sacchari perlati ʒ℥.

Misc. Fiat pulvis qui detur immediatè ante paroxysmum, cum haustu cerevisiæ calidæ, vel *Potu Theæ.*

C A S U S LXIV.

Quartana intermittens.

Vir consistentis ætatis, temperamenti frigidi & sicci, post multos in victu & potu commissos errores, hoc tempore autumnali advertit ingentem totius corporis lassitudinem, cum pulsus inæqualitate, pandiculatione, oscitatione, horrore, rigore dolorifico & ossa contudente. Supervenit calor in principio paroxysmi mitior, in progressu acrior, paroxysmus per 20. horas durat, sequentibus diebus bene se habuit, sed quarto demum die horror & incallescencia rediere, urinae albæ sunt & tenues, accessiones quadriduum observant intervallum.

In casu hoc describitur nobis quartanarius tali nempe

nempe morbo correptus qui vel in alium gravio- rem degenerat v. gr. icterum nigrum, scirrhum, hydro- pem, vel remediis vehementioribus exasperatur, levioribus autem cedere nescit.

Hæc febris commune quid habet cum affectione hypochondriaca, hinc eadem fere conveniunt re- media quæ in hac præscribuntur. Tota fere M. S. laborat intemperie acida, & semper subest austeritas in primis viis, hinc purgantibus ne hilum profici- mus, nec partes tartareæ facilè volatilisari possunt.

Huic ægro suademus 1. ut sæpius utatur clyf- mate aliquo, 2. ut V. S. admittat, 3. ut aliquoties sumat emeticum 4. ut peracta sic provisione totius, tum die invasionis tum diebus febribus vacuis cor- pus ad blandiorem diaphoresin componat, admis- cendo diaphoreticis specifica antiquartiana: & tan- dem ut tenuissima utatur victus ratione, imò sæpius jejuset.

In ipso paroxysmo à potu planè absteineat: mul- tum enim bibere quartanariis est venenum. Formulæ sint hæc:

ʒ. Tart. Emet. gr. ij.

⊕ lat. gr. v.

Scammon correct. gr. iij.

ʒ dulc. gr. iv. f. pulv. S. Brech-Pui-
ver q. i. m. Vel

Mercurius vitæ ad gr. ij. vel iij. cum conserv. rosar. in forma Boli exhibeatur; Diebus vacuis dari quoque debet Spir. C. C. compos. vel Essent. ʒ Ludovici. vel ⊕ volat. C. C. ad ʒj. usque: vel liquor nitri alcali- sati ad gtt. xx. in Potu Theæ singulis diebus bis vel ter. Vel

ʒ. Decoct. Chinæ Chinæ c. vino absynthites parati
℞. j. S. Schweiß-Tranc. Dentur pro i. dosi ʒij. sin-
gulis dosibus instilletur spir. falis armon. ad ʒij.

Lau-

Laudem etiam meretur pulvis quidam descriptus à
Deckero in Barbett. pag. 112.

Visceribus prospiciatur bona aliqua Tr. ♁ tis.
Vel. z . *Salis armeniaci* gr. viij. ad xij. vel xv.

corall. ppt. gr. xv. Misc. fiat pulv. ante
paroxysmum sumendus.

Si hæc nil juvent, confugiendum erit ad infusum
Chinæ Chinæ. v. gr.

℞. Chin. Chin. ℥j

Summit. absynth. miß.

Sal tartari gr. xij. infunde in Vini ℔ij .
aq. cent. minor. ℔j . stent per noctem in
loco calido, mane coque colatura de-
tur. S. *Trans* / detur haustus in de-
clinatione paroxysmi & diebus va-
cuis mane & vesperi & ante instan-
tem paroxysmum horâ unâ vel alterâ.

Bezoardicum item martiale Ludovici sive *antimon.*
cacheet. vel martiale detur ad ℥j .

Externè imponatur hypochondrio sinistro empl.
de cicuta: carpis verò manuum decantata febrifuga.

Si his nihil proficiamus, ablegandus noster quar-
ranarius ad acidulas.

Quòd si alvus sit ficcior, subinde moneri debet
pilulis aloëticis vel ℞eis , quibus q dulc. semper
admiscere poteris, vel vinum passulatum, vel blan-
dius aliquod decoctum lenitivum commendetur.

C A S U S . L X V .

Synocha cum paralytica affectione.

Voor ad literatum plethoricum & obesum, inciderat
ante biduum in calorem febrilem adhuc durantem,
urina rubra erat & crassa, somnus interruptus cum
dolore

dolore capitis gravativo; supervenit dolorifica motus impotentia in manibus.

Plethorici inclinant ad febres.

Febrem prædicimus ex pulsu & urina.

Capitis gravitas adest à turbata sanguinis mixtione, deferuntur enim particulæ crassæ ad cerebrum, & sic inferunt dolorem capitis gravativum.

Somnus interruptus est. Ob nimiam agitationem sanguinis, & per consequens spirituum animalium.

Paralysis ab obstructione nervorum non in totum sed in tantum. Si enim in totum, tunc apoplexia adest.

Omnis febris continua est periculosa & diuturna, præprimis hæc: duplicatur enim morbus quia paralysis adest, quia tamen sensus remansit & sanguis in sua mixtione non est profundius solutus, promittimus reconvalescentiam.

Indicationes respiciunt Plethoræ imminutionem, caloris febrilis alterationem, symptomatum mitigationem, & virium restaurationem.

Curatio itaque auspicianda V. S. quia autem calor febrilis non est intensus, lenitivum hîc conceditur, quibus præmissis sudorifera omnem absolvunt paginam, & obstructionem in tubulis nervorum egregie referant.

Itaque pro purgatione lene *infusum fol. senn.* vel potio ex *electuar. de Tamarind. c. fol. senn.* detur, vel hujus loco clyster aliquoties injiciatur.

Sudorifera constare debent ex specificis antifebrilibus & nervinis: v. gr.

ʒ. *diaph.*

⊖ *absynth.* aa. gr. xv.

Cinnab. ʒ. gr. v. Misc. f. Pulvis.

S. *Schwis. Pulver* a. i. m.

Vel

ʒ. *Aq.*

R. Aq. Card. bened. ℥iij.

Spir. Theriac. camphorat. ℥i℥.

*Mix. simpl. ℥ij. Misc. S. Schwitz-Trancé 2,
Morgen nach einander.*

Pro alteratione

R. Tinct. bezoard. ℥i℥. S. ins Getränk.

Potus sit cerevisia tenuis, cui aliquot cochlearia vini infundi possunt: vel Decoct. bordei cum C. C. paratum.

C A S U S LXVI.

Febris synocha putrida cum arthritide vaga.

Vir athletico corporis habitu praeditus, tempore vernali continuo & sine intermissione febricitat, superveniunt vagi articulorum dolores noctu magis affligentes, cum motus in potentia & aliqua intumescencia circa juncturas.

Causa mali hujus est cacochymia.

Causa evidens tempus vernale commovens humores, qui delati ad articulos, dolores inducunt: Hi autem sunt vagi, quia materia non viscida & tenax est.

Instituimus curationem, V. S. & enemate praemissis, solis sudoriferis, quibus semper admiscendum spir. lumbr. terrestr. qui egregie resistit putredini: Scorbriticis haec febris familiaris. E. conveniunt spir. C. C. Cochlearia, Nasturtii &c. qui spiritus sudoriferis specificis admisceri semper debent.

Decoctum chamædr. cum vino ad ℥℥j. pro Sudoribus excitandis hic egregium erit.

Vel *R. ℥. martial. ℥j.*

antihell. Poter. gr. v.

cinnab. nativ. gr. iij. Misc.

Fiat pulv. D. S. Schwitz-Pulver a. i. m.

℞. Aq. Sambuci.
 Bardana aa. ℥j.
 Tinct. Opii ℔. Misc.
 S. Wasser zum Pulver.

Item.

℞. Spir. C. C. compos.
 nasturtii. aa. ℥j. Misc.

S. Spiritus ins Getränk zu 15. bis 20. Tropfen.

℞. Spir. tartari compos.
 lumbricor. terrestr. aa. ℥j.
 Essent. viperin. ℥j. Misc.
 D. S. Corrigir-Essentz.

℞. Aqua Lignor. ℥vj.
 D. S. Wasser zur Essentz.

Externè Tinctura Balsamica Deckeri, vel liquor camphoratus Myns. vel rasura radice Bryoniae insignis fuit effectus.

Vel ℞. Aq. arthrit. ad extra Zwölff. ℥j.
 Spir. lumbric. terrestr. ℥℔.
 C. C. compos. ℥℔. Misc.

D. S. Spiritus mit einer Feder aufzustreichen.

Vel ℞. Spir. nostri convulsivi ℥j.
 D. S. ut ante.

Wedelius in quavis defluxione laudat sequens.

℞. Spir. Formicar. ℥j.
 C. C. ℥ij.
 Salis armon. ℥℔. Misc.

Pro usu externo.

Sic etiam anodyna & simul incidentia sunt optima

v. g.

℞. Sapon. venet. ℥j.
 vitelli ovi.

temperentur Spiritu vini & fiat cataplasma.

In inflammatione

℞. Lichargyr. aur. ℥℔.
 Flor. sambuci.

rosar. pallidar. aa. mj.

Coque

Coque ex aceto & vino pro fotu.

Ad tumores discutiendos

℞. *Empl. de ranis cum duplo vel triplo ꝯ. parat.*
part. iij.

cerati de cumino p. j.

malaxetur cum oleo succini.

In podagra

℞. *Elect. cariocortin.* ʒiij.

resin. jalapp. gr. iij.

ol. carvi gtt. iij. Misc.

Fiat Bolus pro dosi.

Pro præservatione conveniunt bis in septimana
Pillule Francof. ita ut in sequenti die *Potus Theæ* largius superbibatur.

In Diæta nocent aromatica, acriora, sinapi, caseus & acetum.

Sæpius dolor exacerbatur ab usu salium alcalinovolatilium, quia ætherem inferunt nimium, vel ablutentem à motu sanguinis, cum è contra alcalia fixa levamen afferant.

Pro Potu ordinario nil melius datur *Decocto C. C.* vel *Potu Theæ.*

C A S U S LXVII.

Febris continua cum somnolentia.

Juvenis vinosus tempore hyberno incidit in febrem, quæ primo lente invadebat, augebatur paulatim calor, vomitiones aderant, urina tenuis erat & subrufa, supervenit sopor cum aliquali delirio & virium tum animalium tum vitalium imbecillitate.

Causa procatartica est acrimonia sanguinis cum aliquali visciditate, unde dicimus lentè invasisse.

Exemplum desumitur à ligno.

Causa evidens vinum largius sumptum. Circa vomitus

mitus notandum quòd si in principio febrium continuarum adsint, tunc humores jam ante febrim collectos, esse in causa: Verùm si febris prius invadat, & in statu vel circa declinationem vomitus superveniant, indicium est sanguinem cujus partes fecerunt secessionem (h. e. turbatum) deponere ejusmodi recrementa in ventriculum, id quod sedulò observandum, ne catarctico aliquo vehementiori fortè humores illos educere conemur, id quod pessimè succedere solet, quia plerumque effervescentia sanguinis de novo redintegratur: sed satius tunc est tenui uti victu, & lenissimo aliquo eccoprotico primas vias lubricitare.

Urina tenuis, pallida. Indicat crudam & viscidam sanguinis intemperiem, unde pauci spiritus, & tales febres non carent periculo; quippe sopor plerumque index malignitatis.

Quamvis V. S. libenter institueremus, eam tamen prohibent vomitus, hinc præmissò clystere stim ad mitiora alexipharmaca confugiendum, quib. s. & Ælia volatil. admiscenda.

Propter soporem frictiones instituendæ, spina do si inungenda Tr. Castor. c. aqua hysterica: Vesicator a duo carpis manuum applicanda: Viribus parum calidioribus prospiciendum.

C A S U S LXVIII.

Febris ardens.

JUvenis sub srio iter faciens ex quo huc venit febricitavit vehementer, destituitur somno & per intervalla incondito sermone loquitur.

Signa pathognomica hujus febris sunt calor & sitis intensa.

Hic juvenis laborat febre ardente in specie sic dicta.

sta, quia calor adest intentissimus, & sitis aucta, quæ sunt signa pathognomica in febribus ardentibus: accedit quod sub firio iter confecerit.

Ad sunt vigilie, quia pars hæc & pinguis est inflammata, cujus partes ad cerebrum translatae spiritus an. efferos reddunt.

Febris hæc est acuta, proptereaque periculosa; majori tamen cum periculo conjuncta, si inflammatio partis alicujus solidæ eam concomitaretur. Talem autem hic abesse colligimus ex caloris æqualitate, cum è contra in aliis malignis calor nunc remittat, nunc intendatur, prout nempe ex parte inflammata aliæ atque aliæ particule sanguini communicantur.

Curationem quod attinet, Medicus in primo accessu præscribit enema, & operatione hac peracta venam tundit in brachio: ad sedandam autem sanguinis effervescentiam sequens alterans præscribit:

℞. *Aq. Card. bened.*

C. C. citrat.

Ulmæ. aa. ℥ij.

Tinct. rosar. recent. ℥i℔.

Syrup. papav. errat. ℥℔. Misc.

S. Stündlich 2. Löffelvoll.

℞. *Arcan. duplicat. gr. viij.*

Antihæctic. Poter. gr. xij. f. Pulv.

Urgentius symptoma sunt vigilie: Itaque pro altero scopo nunc emulsionem horis vespertinis, nunc pulverem nitratum commendamus.

℞. *Sem. 4. frig. maj. excortic. aa. ℥ij.*

aq. papav. errat. C. C. citrat. Endiv. La-

duc. aa. ℥i℔. f. l. a. Emulsio, adde Oc.

℥. ppt. ℥j. Perlarum ppt. ℔. Juleb rosarum

ad gratiam. S. Milch vor die Nacht pro tribus

doi.

℞. ʒ ppt. gr. viij.

Corall. rubr. ppt.

Lapp. ʒ. aa. ʒ℥. f. pulv. S. pro i. dosi.

Interea & externis capiti prospiciendum vel unguento alabastr. vel populeo: vel epithemate five frontali sicco ex fl. paralyseos, rosarum, oc. populei, nucleis persicorum &c.

Theriaca quoque recens retro aures ponatur vel sub axillas. Potus ordinarius sit emulsio amygd. vel decoct. hordei cum syr. papav. erratici.

Vel decoctum corn. cerv. usti cum spiritu Vitr. & fir. papav. errat.

Quær. An opiata locum habeant, cum vigiliæ urgeant? ℞. Attendendum semper esse ad ipsum pulsum priusquam opiatum exhibeatur. Si enim pulsus fuerit languidus inæqualis aut formicans, opiata cane pejus sunt fugienda quia ægrum præcipitant primò in somnum profundissimum, post in mortem.

C A S U S LXIX.

Febris continua cum ictero.

Studiosus incidit in febrem continuam, quarto die supervenit icterus. hinc malum non parum augetur.

Die quarto crisis expectatur, illa autem fit duplici modo, vel per evacuationem vel translationem: per evacuationem per vomitus &c.

Per translationem si defertur ad superficiem, prout hîc.

Febris hæc continua est cum ictero, & plerumque plus alit periculi ubi icterus feбри conjugitur, raro enim sine malignitate ejusmodi febres esse solent.

Probé tamen attendendum an calor ille flavus sympto-

symptomaticè vel criticè inducatur, id quod facile scire possumus si attendamus ad diem quo icterus accedit: Deinde an morbus primarius inde mitior fiat, si enim febris non remittat tum plerumque lethalis esse solet.

Oritur autem hic icterus ex visciditate humorum circulantium ob progressam insignem sanguinis turbationem: Spem tamen reconvalescentiæ concipimus, quia æger juvenis est, quia icterus die quarto accedit, adeoque curationem auspicamur *mixtura antifebrili & aperitiva*, quò sanguini legitimam mixturem & humoribus legitimam consistentiam conciliemus.

Ante omnia alvus quæ in ictero solet esse ficcior, hic humectanda est enemate v. gr.

℞. Rad. albæ.

lib. alb. aa. ℥ij.

herb. q̄ ial.

absynth. aa. mj.

fenugr. ℥β. coque cum aq. pluvial. Colat. ℞.

℞j. adde Sacch. rubr. ℥iij. Sale coram. p. j.

Misc. f. Enema.

℞. Spir. Corn. Cerv. simpl.

Cephal. Buffii. aa. ℥j.

Misc. S. Spiritus volatilis ad guttulas xv. in potu ordinario sæpius dandus.

℞. *Mixtura simpl.* ℥ij. dentur gutt. xxv. vel xxx. in potu.

℞. *Sal volat. Corn. Cerv.* ℥ij. detur ℥β. in haustu cerevisiæ tenuis sed calidæ post sumtum cibum.

℞. *Aq. aperitiv. Schröd.*

fumar.

febrisug.

Card. bened.

fragarum aa. ℥iβ.

G 4.

Tinct.

Tinct. bezoard. ℥j.

Syrup. de quinque rad. ℥j. Misc. S. Fieber-
Mixtur alle 2. Stunde 2. Löffelvoll.

R. Sal absynth.

♀. ♂ lat. aa. ℥j.

♂ diaph. gr. xv.

Antih. Poter. ℔. f. pulv. des Tages 3. mahl 1.
Messer Spitze voll. c. aq. C. C. citrata.

Potui ordinario qui sit *decoctum hordei*, vel cerevisia tenuis illi injiciatur *rasura C. C. rasur. eboris aa. ℥ij.* in nodulo.

Febre jam curata conveniunt amara *mixt. simpl.* vel si vires non admodum attritæ *vinum medicatum.*

C A S U S L X X .

Febris continua cum tussi, vulgo
Brust-Schwachheit.

Fœmina corripitur febrî continua cum tussi & cephalalgia, quarto die menses fluunt.

Hic morbus rectè vocatur die Brust-Schwachheit. Est que febris maligna, id quod colligo ex symptomatibus: Fluxus enim mensium etiam hîc habet rationem novi symptomatis, & certè quocunque tempore menses fluant in malo acuto pro malo habendum, quia magna mixtionis sanguinis læsio humorumque insignis acrimonia indicatur, tussis est effectus læsæ mixtionis sanguinis, hinc plurimi humores secedunt in pulmonibus & glandulis trageæ: ex eodem fonte capitis dolor scaturit.

Prognosis itaque sistit morbum valde periculosum, quia organa respirationis afficiuntur, & facile inflammatoria dispositio illis induci posset. Quapropter statim in initio ventilatoriam V. S. suademus,

mus, quâ peractâ sudorifera propinentur, quæ jam in Moribus ut & in capite de pleuritide notavimus.

Subinde dari potest sperma ceti ad ℥℥. Pulvis Bezoardicus, Pannonicus rubeus, erunt contra tussim: Omnibus admisceatur ℥ diaphoret. quia est egregium pectorale, item

℞. Aq. Card. bened.

Veronic.

Papav. aa. ℥i℥.

C. C. citrat. ℥j.

Mixt. simpl. gtt. xxv.

Sacch. perlat. ℥ij. Misc.

S. Brust- und Herz-Wasser steissig z. Löffelvoll.

Subinde horis vespertinis dari potest mixtura ex conserv. rosar. diafcoord. & Liq. C. C. succ. ad gtt. 7. 9. II. in potu ordinario propinari potest.

C A S U S LXXI.

Febris Hungarica, die haupt Schwachheit.

Nobilis ex Hungaria rediens calore febrili corripitur, urget sitis cum vigiliis, oculi torvi sunt, adest tremor artuum & linguæ, urina parum à statu naturali declinat, largam patitur narium hæmorrhagiam, lingua sicca est & squalida, delirat.

Hic Nobilis laborat morbo in quo plus malignitatis quàm caloris deprehenditur, hinc ipsum non vocamus febrem ardentem sed Hungaricam, vulgo die Haupt-Schwachheit/ quæ inter milites plerumque grassari solet: Oritur autem antecedenter ex squalore aeris, ranciditate alimentorum, denegata insensibili transpiratione, quæ fortè potior causa est, milites enim noctu cubant sub dio.

Causa proxima est quidem etiam turbatio mixtionis

tionis sanguinis, sed hic morbus peculiarem putrilaginem in primis viis & ipso ventriculo sibi vindicat, & pro varietate humorum in primis viis putrescentium variantur ipsa symptomata: unde sapius quot subjecta tot species morbi Hungarici.

Infectio fit per atmosphæram, cum corpora illa morbosa emittant effluvia atmosphæram constituenta, hinc si alius ingrediatur simili corripitur morbo.

Non difficile est hoc explicare si attendamus, quod si lepus vel per momentum calcaneis attigerit terram post se effluviolum ibidem relinquat, à quibus spiritus canis sagacis novam accipiunt determinationem.

Nolo ulterius excurrere, cum jam alibi de his actum sit.

Morbus hic facile cognoscitur, adest delirium soporosum, in nonnullis tamen furor supervenit.

Lingua admodum sicca est, unde Medicus in principio etiam morbi nunquam discedat ab ægro nisi prius linguam inspexerit.

In plurimis hæmorrhagia narium non critica sed symptomata contingit, quod pessimum est signum, ita etiam si hanc febrem diarrhoea concomitetur.

Quoad prognosin observandum, prædictiones hinc admodum esse incertas, cum signa salutis & mortis hinc sint infida: Unde Medicus nunquam debet promittere reconvalescentiam, sed semper adstantes inter spem & metum dubios tenere.

Quæ. an hic purgandum sit? R. Cruditas indicat & malignitas prohibet: hinc melius consulitur ægro tanti si constantibus viribus lene saltem vomitivum exhibeatur, quod ultra tres vel quatuor vomitiones non cieat: Tutius enim est à purgantibus abstinere, præsertim ubi pulsus est citatior, qui si
magnus

magnus tunc in principio lene catharticum à Medicis præscribi solet.

Purgantium vicem supplere potest enema, quod per intervalla applicetur.

Sudorifera itaque hinc omne ferunt puuctum, interpositis cardiacis & alexipharmacis.

Quoad V. S. eam raro administramus, cujus usus in hoc morbo rationi & experientiæ contrariatur.

Quòd si videas ægrum esse plethoricum, morbum admodum recentem, in gratiam adstantium ad ℥iij. vel iv. sanguinem extrahi curato: post ubi ardor linguæ, incidatur ranula vena sub lingua.

Externè statim vesicatoria carpi manuum applicanda, quæ ut in aliis malignis morbis ita & hinc felicissimè opitulantur.

℞. *Lap. bezoar. orient.* gr. viij. f. pulv. detur cum *aq. Card. bened.* addito tantillo *aceti bezoartici.*

℞. *Pulv. panonic. rubr.* ℥ß.

Sal volat. viperarum gr. v. Misc. f. pulv. pro i. dosi.

Salia enim volatilia & acetum semper addi debent ubi sopor adest, è contra ubi vigilæ & deliria *diascord.* & *diaphoret.* & *cinnabar.* dari debent.

Pro pauperibus

℞. V. S. *prophylact.* West-Brandwein ℥iij. ad ℥ß.
S. *Schwigtraut* / pro i. dosi.

Vel

℞. *Aq. scabios.*

Card. bened. aa. ℥iijß.

aceti Bezoard. ℥ij.

Theriac. ℥iß.

℥ *diaphoret.* ℥ij.

campbor. gr. iiij.

Syr. liberantis ℥j. Misc. D. S. *Schwigs-*

Trancè davon alle halbe Stunde 2. Löffel-
voll.

℞. C. C. ustri ppt.

℞. diaph. aa. gr. xv. Si autem adfit diarrhoea
terra sigillat. substituatur.

Inter cardiaca hæc sunt præcipua, Tr. bezoard, detur
in potu ordinario. Tunc

℞. Aq. C. C. citrat.

contra febrem malign.

cerasor. nigr. aa. ℥ij. hoc morbo correpti
facile sunt epileptici.

Epilept. L. ℥iij.

Confectio de hyacinth. ℞j. vel 3℞.

Spir. destill. gtt. xij.

Syrup. acetosif. citr.

Liberantis aa. ℥i℞. Misc.

S. Kräftige Herz- und Haupt-Stärkung/
Detur sæpius. Vel

℞. Flaved. cortic. citri recent. ℥ij.

Sem. citri.

Card. bened.

aquileg. aa. ℥j.

myrrhæ el. ℞j.

amygd. d. excort. ℥j.

Contuus affunde aquæ scorzonæræ

Card. bened. aa. ℥iij.

fiat f. a. Emulsio, cui adde

Aquæ C. C. citrat. ℥i℞.

cinamom. opt. ℥℞. edulcoretur parum

faccharo perlato.

D. S. Kräftige Perlen-Milch davon alle Stund 2. Löß
selvoll.

Pro Pulfibus

℞. Aq. Hercul. Sax. cum camph.

semperviv. aa. ℥vj.

aceti rosati.

rute.

fl. tunie.

rubri idæi aa. ℥iij.

aq. pro epithem. cord. ℥j.

spec. pro epithem. cord. ℥ij.

Tberiac. ℥j.

Qi ppe. ℥ß. Misc.

D. S. Mixtur auff die Pils.

Plantis pedum rasura raphani singulis horis mutanda imponatur.

℞. Ferment.

Sapon. nigr. aa. ℥iß.

Sinapi ℥j.

lapid. prunell. ℥ij.

aceti q. s. fiat cataplasma.

D. S. Ausschlag auff die Fußsohlen.

Pro carpis manuum

℞. Cortic. med. ramor. nuc. jugland. ℥ß.

lapid. prunell. ℥iij.

Contusa cum aceto Bezoardico & aquâ rosar. imponantur carpis manuum, sic aliquando excitatur vesicula, vel curis saltem parum aduritur.

Pro Faucibus.

℞. Aq. Fol. quercus ℥x.

Nitri ppe. ℥ß. Misc.

S. Gurgel-Wasser.

Lingux imponetur frustulum lardi, vel lapis prunellæ, aut illinatur mucilago seminis psyllii vel cydonior. vel os eluatur aquâ & aceto.

De opiatis Quær. Resp. summâ prudentiâ hinc opus, sabinde tamen aliquot gtt. Tr. Opii admisceri possunt cardiacis, præsertim ubi incompefcibilis hæmorrhia vel furor adest.

Ultimo huic symptomati debellandi imponatur gallina nigra recens dissecta.

Pro potu ordinario commendatur sequens potio:

℞. Sacchari ℥ij. coque parum cum Mens. jß. aquæ fontanæ, remotæ ab igne injice duo poma ci-

træa in taleolas dissecta nucleis exceptis seu femi-
nibus, *rasuræ* C. C. vel C. C. *usti* ℥β. stent in cella do-
nec refrigescant.

Si æger admodum languidus sit, semper aliquot
cochlearia vini addi possunt dicto potui ordina-
rio.

C A S U S LXXII.

Febris petechialis.

Filia Professoris corripitur febrī continua cum alvi
fluxu, erumpunt maculæ in facie præsertim & in
brachiis, delirat, per aliquot dies in profundo jacet so-
pore.

Dicitur febris petechialis, quod pulicares macu-
læ in superficie appareant, oriuntur hæ ab alio gra-
du secessionis à se invicem partium sanguinem con-
stituentium.

Aliæ coagulationes sunt in sanguine si spiritus ☉
affundatur, aliæ, si acetum &c.

Est autem hic morbus admodum periculosus pro-
pt. alvi fluxum, sunt enim contrarii motus unus ad
centrum alter ad superficiem.

Quapropter statim ad alexipharmaca confugien-
dum. Convenit autem *lapis bezoar. mixt. alexiphar-*
maca, ∇ pro *epithemate cordis & pulsum*, & sic circa
diem vigesimum demum reconvaluit.

Omnibus pulveribus sudoriferis vel cardiacis ad-
miscenda myrrhæ aliquot grana, pro dosi.

℞. *Ag. è succo rubi Idæi.*

C. C. citrat. aa. ℥ij.

cord. Saxon. ℥j.

succi citri rec. express. ℥ij.

confect. alkerm. ℥j.

Syr. liberantis ℥j. Misc.

S. Mix-

S. Mixtur gegen die Hitze und Mattigkeit alle Stund
2. Löffelvoll.

Adepellendas maculas

R. Radic. Scorzoner. ℥i℥.

acetos. ℥j.

Herb. Card. bened.

scabios.

Galegæ.

scord. aa. mj.

Rasur. C. C. ℥℥.

Flor. borrag.

tunic.

rosar. aa. p. j.

Flaved. cort. citri ℥i℥.

Sem. citri. ℥j.

card. bened. ℥i℥.

Coque in f. q. aquæ fontanæ.

R. Colaturæ ℥ij. adde

confect. alkerm. ℥j.

Syr. corallor.

liberantis aa. ℥j. Misc.

D. S. Aufstreibender Trancet davon alle Stund 4. oder 5.
Löffelvoll.

R. Aq. fontan. pane correct. ℥ij.

Vini non sulfurati ℥j.

Succi cydonior. opt. ℥ij. Misc.

S. Trancet nach Belieben zutrincken.

C A S U S LXXIII.

Hectica.

P Astor 30. aliquot annorum diu de molesto screatu
horis matutinis & materiae viscida resectione con-
questus, sensim emaciari cœpit, sui tamen negligens per-
git vacare muneri, tandem post pastum plus solito sem-

per incalescit, superveniunt sudores nocturni cum atrophia totius. & siti intensiori.

Tres hujus Febris constituuntur gradus: In Primo difficulter cognoscitur, sed facile curatur: in Secundo cognoscitur facile sed difficillimè curatur: in Tertio à quovis facile cognoscitur sed nunquam curatur; colligitur verò tertius gradus ex facie Hippocratica.

Vir hic laborat feбри hectica & quidem non amplius incipiente sed confirmata, quæ facile cognoscitur sed difficilè curatur, cum è contra in principio difficillimè cognoscatur sed facillimè curetur.

Causam quod attinet verisimilius nobis videtur semper præcessisse inflammationem in parte aliqua vel nobiliori vel ignobiliori in suppurationem versam, unde pus illud recens semper generatum in occulto hoc ulcere si ad sanguinem deveniat crasin & mixtionem ejus pervertit, hinc & ipse ventriculus tandem segnior in suo officio, & assumata in cremorem puri similem transmutat. Hinc variæ species hecticæ oriuntur, si enim ulcus sit in pulmonibus, erit hectica pulmonum, sive phthisis, si in hepate vel renibus, erit hectica hepatis vel renum; jam si in solida aliqua parte vel alibi abscessus lateat, Medicus certò quidem locum affectum dignoscere nequit, interim tamen rectè concludimus hecticam à nulla causa produci & toveri posse.

In Prognosi Affectus hic est periculosus tum ex natura morbi, tum ex ægri conditione; Pastores enim catarrhis sunt obnoxii & facile fiunt phthisici: Itaque quamvis exigua vel nulla reconvalescentiæ spes adsit, tamen in solatium ægrotantis quædam præscribemus.

Curatio autem consistit in eo ut 1. sanguinis & lymphæ acris viscida intemperies corrigatur, 2. ut ulcus ubicunque lateat mundificetur.

Priori

Priori indicationi satisfaciunt alcalina temperata, emulſiones vel deſtillata aquoſa vel lacticina. Poſteriori vulneraria & ſtomachica temperata: v. gr.

℞. *Antih. Poterii* ꝑiſſ. æger ſi ſit dives.

Sacch. Sat. ℞j.

Camphoræ gr. ij. f. pulv. S. Pulver ter de die ſumendus quantum cuſpis cultri capit.

Huic pulveri ſemper aliquot grana *Salis armoniaci depurati*, pro doſi admiſceantur.

Vel dentur *Species diamargarit. frigida* ad ℞j. Vel *Margarit.* ad ℞iſſ.

Dari quoque poteſt *Spir. C. C. cum gummiſ* ad gtt. vij. in potu ordinario.

℞. *Aq. Veronic. ex ſucc. deſtillar.*

Tuffilag. ex ſucco.

Endiv.

Lactuc. aa. ꝑij. Miſc.

S. Waſſer zum Pulver.

℞. Deſtillati antih. apud Schröd. vel Mynſ. deſcript. partem dimidiam S. deſtillatum ad 3. vel 4. cochlearia ter de die.

Aqua antiheſtica Timæi à Guldentlee ter de die ſed recens deſtillata detur ad cochlearia 4. vel 6. Deſtillandis addantur albumina ovi.

℞. *Oc. cancr. crud. contuſ.* ꝑiſſ.

Herb. Veronic.

alchymill.

Lentis paluſtr. aa. mj. |

Paſſul. maj. ꝑiſſ.

rad. Chin. ʒvj. Inciſa coque c. *laſte* vel aqua fluviali. Colat. ℞. iſſiſſ.

adde *Syrup. papav. err.* ꝑij. Miſc.

S. Heilender Tranck.

℞. *Tinct. antiphth.* (quæ expers omniſ acrimon.) ꝑij. S. Zu xx. gtt. *cum aqua pulmonum vituli.*

Ex-

Externè pro spina dorſi ol. ranarum, *unguentum reſumptivum* vel butyrum caprinum commendatur.

Tandem ad lac confügiendum quod loco potus & ciborum exhibendum.

Si poſt uſum lactis ſitis remittat, bonum eſt ſignum.

Potus Theæ præfertur potui Coffè, in hoc enim fal eſt magis acre & aduſtum.

C A S U S LXXIV.

Febris inflammatoria puerperarum.

Puerpera poſt laborioſiſſimum partum in Muſæo non calefacto hauſtum vini frigidi ſumit, corripitur circa quartum puerperii diem levi quodam horrore ſubſequenti calore & dolore inteniſſimo lateris dextri, ſpirat difficulter, ſymptomata ſequentibus diebus ingraveſcunt, lochia parçè fluunt, venter intumeſcit, ſupervenit ſuper ex improviſo die octavo moritur.

Puerpera hæc morbo laborat acuto feбри nempe inflammatoria, quam contraxit ex admiſſo aëre frigido, qui facilius nocet puerperis quàm aliis, quia egent copioſiori tranſpiratione, & quòd ipſarum ſanguis ad coagulationem magis pronus ſit.

Cùm enim lac antea ad uterum pro nutritione fœtus fluens nunc ſanguini confundatur, majori certè ſanguis opus habet ventilatione quàm geſtationis tempore.

Porro cùm lac illud vel aliis heterogeneis impuritatibus inquinatum ſit, in utero vel temporis diuturnitate acorem contraxit, totam M. S. ſi ad eam deferatur, ad coagulationem, reſtagnationem & polypoſam concreationem diſponit, hinc eſt quare tot ægritudinibus puerpuræ obnoxia ſint v. gr. angina,

næ, phrenitidi, peripneumoniæ, pleuritidi, dysenteria, variolis &c. inter quæ symptomata pro mitiori adhuc habenda est dysenteria, quia est excretio viis muliebribus vicina, deinde quia sanguis in hac excernitur non ut in aliis inflammationibus ubi retinetur.

Pauci Practici satisfaciunt in describendis morbis puerperarum, omnibus itaque præferimus Rivarium, de morbis acutis puerperarum & Etmüllerum de regimine puerperarum, quippe ad tria potissimum attendere debemus in cognoscendis & curandis puerperarum morbis, nempe 1. ad lochia intuitu quorum omnia frigida, omnia adstringentia vitare debemus. 2. ad lac ab utero ad sanguinem nunc regurgitans, intuitu cujus diæta debet esse tenuissima. 3. ad uterum vulneratum, intuitu cujus omnes animi passiones omniaque frigida vitanda, debent enim puerperæ tractari instar graviter sauciatorum.

In Prognosi observandum, quemcunque puerperarum morbum esse periculosum, & febres acutas citò illas interimere.

Interim quamdiu functiones An. bene sese habent, & cerebrum ritè est dispositum, faustum sperare licet eventum. Verùm, si de tinnitu aurium, vertigine, sopore, delirio, risu, fatuitate, auditus difficultate conquerantur, aut similia signa facultatis An. labefactatæ observentur ad unum ferè omnes moriuntur.

Mirum est quòd, quandoquæ lochia ritè fluant & reliqua omnia bene sese habeant, nihilominus tamen febris acuta accedat: Nempe observare debemus febres acutas puerperarum oriri vel ex lochiorum suppr. vel ex humorum pravorum tempore gestationis collectorum in ipso partu agitatione & cum sanguine permixtione: vel ex secundinis retentis

tis vel integris vel frusto remanente. 3. ex mala administratione sex rerum non naturalium.

Curatio 1. instituitur V.S. si fuerit necessaria in pede: 2. medicamentis sanguinem coagulatum dissolventibus, lochiorum fluxum promoventibus & diaphoresin facilitantibus, plus enim hic malignitatis h. e. inflammationis & lochiorum fluxus habenda ratio quàm caloris, quod optimè notandum; unde nunquam propinamus frigida: Itaque nostræ huic puerperæ sequentia commendamus.

℞. Rasur. C. C. ℥i℥.

rad. Levistic.

Taraxac. aa. ℥℥.

℥. Calendul.

Cheiri.

anthos aa. p. j.

Cassia lignea ℥ij. Incisa grossè D.S, Species pro nodulo potui ordinario injiciendo.

℞. C. C. s. Δ ppr.

‡ diaphor.

Cinnab. nativ. aa. gr. vj.

Castor. gr. j. f. pulv. S. Schwyz-Pulver / pro I. dosi.

℞. Pulv. pannon. rubr. gr. xv.

Myrrh. rubr. gr. iij.

Bezoard. orient. gr. iv. f. pulv. S. ut ante.

℞. Aq. Puleg.

Calend. aa. ℥iij.

bysteric. s. castor. ℥j.

Tinct. ♂. ℥℥.

Sacch. perlat. ℥i℥. S. Mixtura. singulis horis dentur aliquot cochlearia.

Clysteres non nisi blandiores sed rarius tamen applicari debent.

Elixir. Proprietatis, Spir. Cor. cervi compositus,
Spiri-

Spiritus cephalicus cum aqua chærefolii, sæpius possunt dari, ac sperma ceti crebro quoque fit in usu ad ʒj.

Externa omnia debent esse carminativa.

℞. Unguenti de althæa ʒvj.

Carminat. ʒiij.

◊◊ still. absynth.

Chamomill.

succin. aa. gtt. iij.

Sperm. ceti ʒj. Misc. f. Ungu. pro latere affecto.

De potu ordinario Queritur?

R. Dicimus primis diebus quando non ægrotant abstinendum esse ab omni potu, in cuius locum substitui debent juscula tenuia. Elapso hoc tempore & si feбри corripiantur detur decoctum hordei cum tantillo cinamomi vel cassiæ lignæ paratum, vel decoctum galangæ quod egregium est sed ingrati saporis, vel decoct. citri Myns. c. ra'ur. C.C. paratum.

Hæc si probè observaveris omnes puerperarum morbos, qui curari possunt, curabis.

C A S U S LXXV.

Tormina alvi, vel colica infantilis.

Infans bimestris à prima natiuitate alvi siocioris jam ab aliquo tempore subinde vagit, noctesque clamoribus & insomniis transit cum corporis contorsione, subinde flatus erumpunt, & alvi excrementa sunt viridescentia & mucosa: Quer. Quo morbo hic infantulus laboret, & quæ remedia sint applicanda?

Causa est pituita acida & acris à superveniente bile in intestino duodeno non satis attenuata, & rarefacta, unde non solum ab acrimonia acida intestina roduntur, sed à flatibus etiam crassioribus distenduntur & dolor atrocissimus excitatur. Mu-

Mucus ille acidus ortum suum debet diætæ matris, quia prægnantes rarius abstinent à fructibus hornis, embammatibus acidis, vino &c.

Symbolum suum conferunt lac nutricis ad coagulationem pronum, pulmenta viscida, & fortè etiam quòd à frigore non bene muniatur.

Malum hoc fatis contumax & quandoque fores pandit febribus vel insultibus epilepticis.

Curatio consistit in visciditatis & aciditatis correctione, flatuum dissipatione, & pituitæ acidæ evacuatione.

His satisfaciunt enemata: v. gr.

℞. Decoct. fl. Chamomill. c. malva ℥iiss.

Terebinth. vitell. ovi solut. ℥j.

Liq. C. C. succinat. gtt. vj.

Sacab. rubr. ℥ss. Misc. f. Enema.

Contra flatus

℞. Aq. menth. ℥ij.

fœnicul. ℥j.

Spir. ☉ optimè dulc. gtt. v.

EE. citri sacharin. recent. ℥j. Misc.

s. Grimmend-Wasser einen halben Löffelvoll zugeben.

℞. Syrup. chamomill. ℥vj. aq. Tilie parum.

Misc. s. Grimmend-Safft zuweilen den Kindern etwas davon zu geben.

Conveniunt quoque *Salia volatilia*, præsertim *Sal volatile*, cornu cervi gr. β. vel tertia pars grani.

Ad Corrigendum acidum acre,

℞. Cinnab. nativ. gr. β.

Crystall. ppr. tertiam part. gr. j.

Pulv. Marchion. gr. j. S. pro i. dosi.

Per aliquot dies repetatur.

℞. Mitridat. gr. j. S. Mitridat. pro i. dosi. Detur vesperi.

℞. Oc. cancr. gr. β.

Bezoart. orient. gr. iß.

Theriac. cœlest. tertiam partem gr. j.

Fiat Pulv. pro 1. dosi. Detur vesperi.

ꝛ. Ungenti de althæa. ʒiij.

Carminat. ʒij.

Ol. Philosoph. ʒß. Misc.

S. Salbe zum Leibe.

ꝛ. Herb. Menth.

Calamenth.

Puleg.

Serpill. aa. mj.

Bacc. lauri.

Juniperi.

Sem. anisi.

Carvi.

Cumini aa. ʒj.

fl. Chamomill. mß. Incisa grossè.

D. S. Species ʒu 2. Säcklein/ coquantur c. vino
& imponantur ventri.

Ad alvum laxandam inspergatur pulvi pulv. sem.
anisi, vel muscerda passerum, ʒj. una aut altera man-
na solvatur in pulve; vel detur sperm. ceti ʒß. vel ol.
amygd. d. ad ʒij. vel Syrupi rosar. solut. ʒj.

Ipsi Nutrici detur tinctura proprietat. Mynsicht. essent.
carminativ. Wedelii. liquor. Corn. succinat. Spir. cephalic-
us. Corn. cerv. compositus ad guttulas xi. vel xv. vel Sal
volatile Sylvii.

Nutrix vitare debet acida, frigida, viscida.

C A S U S LXXVI.

Dentitio difficilis.

Infans septimestris febricitat, papillas mammarum
quandoque mordet, digitos inserit ori, tandem epilepsia
corripitur.

Rectè

Rectè judicamus hunc infantem laborare dentitione difficili, atque ob hanc febricitare & epilepsia corripi.

Febris continua ortum suum debet partim dolori, partim tumori inflammatorio in gingivis, ab utraque enim causa sanguis turbari potest.

Febris etiam ortum habere potest ex saliva acriori facta & continuò deglutita, hinc vomitus, diarrhœa, ipsaque febris.

Ipsa etiam epilepsia vel ex nervo circa radicem dentis exitum tentantis oritur, vel ex acido aliquo, in cerebrum effuso & spiritus an. turbante.

Circa mensem septimum erumpere solent dentes, nunc quidem citius nunc tardius, & horrenda quandoque inducunt symptomata.

Medicus vocatus statim naribus offert spiritum *Salis armoniac.* & *rutam* ex vicino horto, & tunc præscribit enema: v. gr.

℞. *Decoct. rad. pœon.* ℥iij.

aq. Carminat. ℥ij.

Liq. C. C. succinat. gtt. viij.

Salis ☐. gr. iv. Misc. f. Enema. 1

Post paroxysmum immediatè exhibet, ut

℞. *Specif. cephal.*

Glacis mariæ aa. gr. j. f. pulv. pro i. d. Detur *C. aq. cerasorum nigrorum.*

Capiti imponatur *empl. epilepticum* & dosis hujus pulvis aliquoties repeti potest, cetera quoque dispensat Medicus quæ respiciunt nutricem, huic enim conveniunt *carminativa* & quæ lactis coagulationem impediunt.

Medicus quoties accedit ad infantem ægrotantem secum perpendere debet an morbus iste fortè ex dentitione, vel ex instantibus variolis ortum trahat.

Si ab instante dentitione ægrotare videatur, tum oculi cancri de collo suspensi, vel glosiopetra promovevent dentitionem.

Præstat tamen frustum lardi quo dentes sive gingivas sæpius fricent.

Willisius ad avertenda graviora symptomata commendat vesicatorium in nucha.

Gingivæ illinantur butyro recenti, cerebro leporeo, sanguine è crista galli calente, conveniunt etiam fofus in mala affecta.

C A S U S LXXVII.

Tussis stomachalis.

PUer unius anni vehementissima laborat tussi cum suffocationis metu, superveniunt vomitus.

Hæc tussis est tussis stomachalis ex cruditate pituitosa & acida, in consensum trahitur diaphragma, & tussis vix sedari potest nisi aliquoties vomuerit infans, tunc enim aliquandiu filet.

Vulgaria dulcia & lambitiva hinc plus nocent. Plus valet mixtura similis

℞. Aq. fl. acaciarum ℥iſſ.

Menth. ℥iij.

Epilept. L. ℥j.

Liq. C. C. succinat. gtt. xij.

Diacod. liquid. ℥j. M. Detur cochleatim.

Subinde exhibeatur C. C. ph. ppt. ad gr. iij.

Commendamus etiam arcanum duplicatum sæpius sumendum à grano ad grana duo cum anatica portione coralliorum.

Ventriculo imponatur emplastrum de Tacamahaca.

Semper admiscenda Tr. carminativa & internè & externè.

Subinde etiam sperma ceti exhibendum cum pulvere. Pulvis seminis anisi pulvi quoque semper adspergatur.

Saccharum hordeatum vel hordei ex mucilagine hordei & saccharo paratum valde commendatur.

Plantis pedum inungatur axungia lucii piscis, vulgo *Secht-Schmalz* / vel sebum cervinum.

Nutrici præscribatur decoctum pectorale Augustanorum. Vel liqu. corn. cervi fuccinatus, vel spir. Corn. cervi. in potu ordinar. dentur.

C A S U S LXXVIII.

Alvi fluxus.

Infantulus nondum bimestris alvi fluxu laborat, excrementa sunt aquea, serosa, caro totius corporis flaccescit.

Alvi fluxus in infantibus tenellulis oritur vel à nimia lactis fusione, vel ob insensibilem denegatam transpirationem, quæ copiosissimè fieri debet in infantibus, si secunda frui velint valetudine, hinc videmus quòd plures sordes colligantur in ambitu corporis infantilis quàm adulti.

Talis diarrhœa si sit cum vomitu vel feбри, admodum periculosa est, & spatio aliquot dierum infantes ad summam redigit maciem, & nisi maturè manus medica accefferit, ad interitum.

Egregiè autem hinc juvant pulveres absorbentes addito pro ratione ætatis gr. ß. vel integro salis alijus volatilis, v. gr.

℞. C. C. usti gr. ij.

Sal volat. C. C. gr. ß. Misc. f. pulv. pro 1. dosi.

Vel

℞. Pulv. cord. precios. gr. iij.

Theriac. cælest. gr. ß. M. f. pulv. pro 1. dosi.

℞. Specif. cephal. sive hujus loco oc. ℥. gr. ij. vel plura pro ratione ætatis.

Crystall. mont. ppt. gr. ß. fiat pulv. cujus dosis augeri potest ad gr. j. vel gr. ij.

Pro

Pro scrobiculo cordis commendatur balsamus stomachalis, vel empl. de crusta panis.

NB. Infantibus valetudinariis sæpius ejusmodi pulveres in aliis etiam morbis dari debent, quia omnes ipsorum morbi ut plurimum sunt ex primis viis, vicio vel bilis vel succi pancreatici vel utriusque orti.

Interea nutritici commendanda sunt juscula hordeacea aliaque, & ferè imperandum ut abstineat à largiori potu & carnibus.

C A S U S LXXIX.

Variolæ.

Puer sex annorum conqueritur de capitis dolore, oculi lachrymantur, pulsus celer, calor totius, sitis urget, tussi vehementissima corripitur: rogatus quid doleat, dicit se dolore dorsi admodum vexari, sæpius sternutat, die morbi tertio maculæ pulicum morsibus similes erumpunt.

Extra omne dubium positum est, puerum hunc febricitare & quidem sine intermissione, cum autem speciem febris continuæ in infantibus nunquam determinare debeamus, nisi prius sciverimus an variolis laborarint nec ne: & semper hujus morbi suspicio Medici animo obversari debeat; hinc cum non solum audiamus plures infantes in eodem loco ex variolis ægrotare, sed multa etiam in historia morbi deprehendamus signa & phænomena quæ variolas comitari solent, qualia sunt dorsi dolor, oculi humidi &c. dicimus & hunc puerum variolis correptum esse.

Causa materialis est lac in utero materno haustum & in tubulo aliquo obstructo reservatum, quod successu temporis insignem aliquem acorem & malignitatem contraxit,

Causa occasionalis est peregrinus æther, vel desuper transmissus, vel cum miasmate ab alio ægrotante emisso, vel cum vino etiam communicatus, (quod quandoque fieri solet, post crapulam enim juvenes morbillis corripiuntur:) qui lac corruptum è latibulo suo excutit & ad sanguinem propellit, unde mixtio admodum turbatur & plures partes chylosæ ab aliis separantur, acriores factæ ad ambitum corporis protruduntur & primò vascula minora sanguifera rodentes maculas, deinde fibras cutaneas dilacerantes, pustulas producant.

Hic morbus admodum *periculosus* est, quia facillimè incuriâ vel insecitiâ ipsius Medici tum etiam adstantium efferus redditur, tum etiam quia facillimè in pleuritidem abit, vel dum sanguis circa præcordia vel etiam in respirationis organis restagnat, suffocationem subitanam infert.

Porro periculosus est affectus, quia ex inflammatione pustularum nova febris acuta & maligna oritur, quæ conceptam de reconvalescentia spem sæpe sæpius tollit, ut ægrotantes in morbi declinatione, ubi jam prima febris victa videtur, ex hac nova febre moriantur.

Ceterum melius est si in principio morbi graviora statim deprehendantur symptomata, quàm si circa finem morbi proveniant ut epilepsia, motus convulsivi &c.

Circa Curationem Medicus vocatus ad ægrotantem qui variolis nondum laboravit, semper curiosus esse debet inquirendi in signa variolas indicantia, ne temerè fortè quid committat cujus damnum sit irreparabile, eoque cautius procedere debet si jam alios simili morbo laborare sciverit. Phænomena pulcherrimè describit nobis *Rixius*, inter quæ *dolor dorfi* citra causam manifestam, qui oritur ab ebullitione sanguinis, unde arteria magna distenditur, *sternutationes*,

tiones, lachrymæ involuntariæ, tussis, principaliora sunt.

Hic affectus multa habet communia cum febre lymphatica, hinc etiam illi extra periculum versantur qui in variolis frequentissimè sputant. Nullum namque sputatorem in variolis vidimus morte correptum.

Ubi jam Medicus certus est de variolis, prospicere debet maturè oculis, faucibus & intestinis.

Ante quintum vel sextum diem non debet suadere sudores aut exhibere expellentia, post nonum diem ob novam febrem debet dare salina antifebrilia; & affectus hic tantam Medici postulat prudentiam ut pauci Autores Practici hic satisfaciant, solo excepto Timæo à Guldentlee quem imitari possunt præsertim quoad diætam præscribendam.

NB. Adulti ferè omnes moriuntur phrenitici, unde in his calor potius refrenandus, quam calore lecti vel sudoriferis augendus. Nos huic nostro ægroto sequentes commendamus formulas:

℞. Rasur. C. C. ℥iij.

sem. napi.

aquileg. ℥ij. increassant enim ne nimis partes à se invicem secedant.

terre sigillat. ℥β. Quia plerumque variolosi diarrhoea corripiuntur.

fl. aquileg. bellid. aa. p. i. His prospicimus pectori.

alb. grac. ℥ij. ʒ ppt. ℥j. Incis. grossè
D. ad nodulum injiciatur potui ordinario.

Quia facile coincidit epilepsia in promptu haberi potest sequens pulvis;

℞. *Cinnab. nativ. gr. iij. C. C. f. Δ gr. v. fiat pulv.*

℞. *Aq. C. C. citrat. ℥vj.* Detur cochleatim pro lubitu.

Subinde detur *emulsi* non quæ expellat sed quæ impediatur effervescentiam.

℞. *Sem. melon.* ʒj. *Napi Citri Card. bened.* aa. ℥j. contund. emulg. c. aq. C. *C. citrat. fl. acaciar.* aa. ʒiʒ. adde *sacchari perlati* ad gratiam, D. pro. 2. dosibus.

Post diem nonum detur frequentissimè *Tinct. bezoart.* in potu ordinario, resistit enim feбри, quæ supervenire die solet xi. ex qua multi pereunt.

Variolæ sunt vel distinctæ, vel confluentes, sed differunt ratione symptomatum.

In adultis ingens in sudores adest propensio, primo statim invasionis tempore.

Si infans ex improvise fiat epilepticus, erit vel ex dentitione, vel variolis, quòd si variolæ statim appareant post insultum epilepticum, erunt semper boni moris & rarissimè confluunt.

Discretæ plurimum die quarto, rarius ante illum apparent.

Variolæ, quæ sex postremis anni mensibus invadunt, nullas post se relinquunt foveas.

In confluentibus febris, anxietas, vomitus, immanius affligunt, præcedit sæpius diarrhœa, cum in discretis nunquam observetur.

Confluentes tertio ut plurimum die erumpunt, & quòd citius apparent, eò magis confluunt, pustulæ hæ non attolluntur in molem aliquam spectabilem, sed sibi implicitæ habent se instar vesiculæ rubræ, omnem vultum contegentis, qui maturius etiam intumescit, post diem octavum pustulæ ad fuscum vergunt colorem.

Si confluentes variolæ conjecturantur, dentur statim primis diebus blandiora quædam acida, v. gr. *Tinct. rosar. flor. aquileg. Tinct. violar.* in potu ordinario, & hæ iterum circa diem octavum frequentius sunt exhibendæ. Dari possunt hæ *Tinct.* cum aqua expulsiva vel in potu ordinario.

Utimur etiam alio quodam remedio in forma liquida, quod à primis statim diebus usque ad finem in adultis ad cochleare unum dari potest, quo ipso puto reconvalescentiam, divina adjuvante gratia certè promitti posse, utut gravissima adsint symptomata, præcipuè autem hoc remedium est dicatum inflammationi, quo & externè uti possumus.

In suppressione urinæ, æger manibus adstantium suffultus aliquoties obambulare debet in cubiculo.

Malignitas ex variolarum frequentia, non in toto corpore, sed in facie colligitur.

In discretis symptomata quæ die octavo accedunt, & in confluentibus quæ die undecimo apparent, maximum habent pondus vel ad vitam vel interitum.

Quò tumor faciei & manuum diutius persistit, eò melius, sin tumor ille unà cum salivatione evanescat, prodromus est mortis.

Mictus sanguineus qui in adolescentibus sæpius supervenit, indubitatus instantis mortis iis, idem fatum prænuntiat urinæ suppressio.

Plures moriuntur ex calidiore regimine, quàm à suscepto frigore & rarius quidam moritur ex eo, quòd variolæ primis diebus non eruperint, sed quòd vel nimium eruperint, vel præmaturè detumuerint.

Primis diebus æger more consueto est tractandus, quoad calorem musci & lecti, præsertim autem adulti primis diebus sibi cavere debent ab omnibus quæ humores exagitant, & minus nocet peccare in frigore quàm in regimine calidiori. Primis itaque diebus caveant saltem à potu frigido, nisi aliquid urgeat, abstineant ab omni remedio ad diem quartum.

CASUS LXXX.

Vermes five lumbrici.

Puer 6. annorum conqueritur subinde de alvi dolore, color faciei ut plurimum pallidus est, nisi quòd per intervalla mala rubescant, qui tamen color citò iterum perit, scalpit nares sæpius. Manus febricitantium instar calent. Somnus est turbulentus.

Vermes symptomatum horum Authores esse faciliè ex syndrome signorum patet.

Causa materialis sunt ova muscarum cum alimentis assumta.

Causa efficiens est calor putredinalis in primis viis. Rectè enim dicit Helmontius quòd ubi putredo ibi lumbricorum sit patria.

Ætas verò hæc magis lumbricitat præ aliis, quòd calor ad excludenda ova in hac sit magis proportionatus. Et quòd plerumque mucus in primis viis apud pueros abundet.

Dolor itaque est à morfu. Color faciei pallidus à lymphæ restagnatione. Rubicundus autem ab inordinata fermentatione sanguinis.

Pruritus narium à lymphæ acrimonia, quippe hæc balsamo suo vel chylo defraudatur.

Somnus est turbulentus à lymphæ acrimonia & visciditate.

Manus calent à sanguinis motu regressivo impedito, & intestino acuto.

Horrenda autem à vermibus excitari possunt symptomata, ut non rarò ex incantatione produci videantur; hinc maturanda est *curatio*; quæ in his consistit.

1. Vermes debent enecari, post expelli.

2. Putredini primarum viarum quovis modo resistendum.

Prius fit

R. Ros. C. C. Ziis.
radic. filicis Dj.

Incisa dentur ad nodolum. S. Wüschlein ins Trinken/
vel adde rhabarb. ziiij. sal tartari gr. vij. flor. persi-
cor. p. ss.

R. Pulv. jalapp. Dss.
C. C. Philosoph. ppt. gr. iiij.
cinnab. nativ. gr. j. fiat Pulvis.

S. Purgier Pulver a. i. m. Detur cum lacte vel
multo.

R. C. C. sine Δ zj.
arcani duplicati Dj. Misc. fiat Pulv.

D. S. Pulver alle Morgen i. Messerspize voll.

R. Tinctur. Bezoard. Ziis. S. Tinctur gegen de
Wärme zu xj Tropffen/ bis vel ter de die in
potu ordinario.

R. Essent. contra vermes Ziis. S. Bitter Essentz zu xv
Tropffen ins Trinken.

R. Olei amygd. recent. express. Zij. S. Mandel Del
a. i. m. Manè cum iusculo: nulla insecta vi-
vunt in oleo, quamvis in aceto vivant.

R. C. C. sine Δ.
Corall. ppt. aa. gr. xv.
p̄ dulcific. Dj.

Sacchari in aq. rosar. solut. Zij Fiant f. a. ro-
tulæ. S. Küchlein den Tag über zunehmen.

R. Aq. graminis.
C. C. citrat.
nasturtii aa. Ziis.
Spir. Oli Ziis gutt. vij.
Syr. violar. zij. Misc.
S. Wasser löffe weiß.

Commendantur alia adhuc plura v. gr.
Decoctum allii cum lacte.

R. Pulv. contra vermes Augustan. Zj.

S. Pulver vor 2. mahf.

℞. Spir. C. C. compos. Ziß.

S. Spiritus zu 7. 9. bis 11. Tropffen.

Clysteres debent esse dulces v. g.

℞. Lactis ℥v.

Sacchari ℥vj. Fiat enema.

Externè.

℞. Ung. de arthanita five
contra vermes ℥iij.

Elixir. Propr. ℥j. Misc. fiat linimentum.

S. Sälblein zum Stabel.

C A S U S LXXXI.

Scabies Humida.

Puer 9. annorum dormiverat in eodem lecto cum discipulo suo scabioso, & idem contraxit malum, tument manus cum rubore & magnis pustulis, facies pallet, circa vesperam molesto turbatur pruritu.

Scabies ferè semper est ex Contagio, cujus causa est salacidum, quod cum chylo vel lacte ad angustissima vascula in corporis ambitu delatum ibidem cum alcali effervescit, fibrillas rumpit, unde omnia illa quæ in cute conspiciuntur phænomena prodeunt.

Circa vesperam conflictus ille salium magis percipitur, & etiam intenditur, quia tunc humores tardius moventur in motu progressivo ob Solis discessum. Inter stragula major pruritus, quod à colore lecti salia illa suscitentur, neque tamen ob atmosphæræ occupantis spatium, inter corpus & stragulum densum avolare possunt, hinc majori cum impetu arietant in fibrarum latera.

Causæ antecedentes sunt errores in cibo & potu commissi. Pueri qui acida ingurgitant, & tempore æstivo

æstivo fructus immaturos comedunt, tempore autumnali fiunt scabiosi.

Quia ab hoc sale chylicatio perturbatur, atque succus nutritius viscidior & acrior fit, obnoxii redduntur scabiosi varii generis febribus, fiunt cachectici, sæpiusque contabescunt.

Ante omnia hîc acutissima Diæta instituenda vitæ omnibus acidis, austeris, viscidis, & falsis. Nocet itaque vinum, cerevisia crassa, tabacus &c.

Convenit verò pro potu ordinario sequens.

℞. *Ligni quajaci* ℥ss.

santali rubri ℥ij.

cinamom. ℥iſs.

Coque cum aq. fontanæ mensura. Colatura detur.

Quia etiam multùm salis per purgationem foras eliminatur, detur Decoctum sequens:

℞. *Decoct. splenet. Myns.* partem tertiam.
S. *Saxier. Trauct* auff 2. oder 3. Morgen pro
dosi ℥ij.

Vel ℞. *Extract. Diacartham.* ℥ij.

solve cum aq. fumaricæ, adde

Crem. tart. gr. vij.

Syr. de cichor. c. rheo ℥ss.

aq. cinamom. ℥j. Misc.

Detur a. i. m.

Post hæc Sudores elici debent in lecto, exhibito rob. sambuci ad ℥ij.

Convenit quoque egregiè Potus Theæ vel Tinctura ♂. ad gtt. xv.

Præparantia sive digerentia ut vulgò vocantur hîc magnæ sunt efficaciac, quia acrimoniam valdè temperant diluendo scil. Salia, sicque obstructions reserant.

Inter hæc omnibus palmam præripit sequens

Timei

ꝑ. Herb. Agrimon.
 scabios.
 acetos.
 fumar.
 capill. vener. aa. mʒ.
 Flor. Borrag.
 bugloss. aa. p. β.
 Rad. lapathi acuti.
 Polypodii q. aa. ʒvj.
 cichor. ʒiβ.
 liquirit. ʒβ.
 enule ʒiij.

Incisa coque in feri lactis ℥. iij. In colatura solve
 Syr. capillor. Vener. ʒij.

Salis volat. oleosi stomach. gtt. xxx. Misc.

S. Morgens und Abends ein Gläsigen voll.

Externe.

ꝑ. Lapid. scissilis ʒiβ.
 salis saturni ℥ij.
 ʒ diaphoret. ʒj.
 cinnab. nativ. ℥j.
 butyri rocent. q. s.

Fiat Unguentum. S. Salbe.

Timæus habet unguentum probatissimum.

ꝑ. Pulv. core. lauri.

‡ citrin. aa. ʒj.

enule ʒβ.

℞ li albi. ʒiij.

styrac. liquid. q. s. ut fiat unguent.

Si citò sanare velis

ꝑ. Unguenti rosati ʒij.

precipitati rubri ℥ij. Misc.

Vel ꝑ. Unguent. albi campbor. ʒij.

sulfuris ʒβ.

℞ ii dulcis ʒij. Misc.

Nora: Spiritus vini addi quoque potest omnibus li-
 nimentis cum successu.

Internè sæpius detur sulfur in substantia ad ℞j.
In potu ordinario detur liquor tartari ad guttas xx.
vel xxx.

Convenit quoque lotio cum *Tinct. nicoban. cum spir. vini* vel cum vino Gallico parata.

Quibus res angusta domi, coquunt nicotianam cum cerevisia.

Hoc modo curatur etiam *Herpes, Achor, & tineæ capitis* vulgò der böse Grund.

Vel utere in his *aq. calcis vivæ*, vel.

℞. *Nicotian. m. ij.*
fuligin. ℥ij.

Coque cum *aq. ferrar. ℥xx. S. Bahuna.*

Eadem quoque conveniunt in gutta rosacea, præferim si internè Potus Theæ largiter fumatur, atque frequentius sudores eliciantur.

Sæpius tamen omnibus externis præstat *Spiritus vini camphoratus cum tinctura myrrhæ & spir. ❄ci.*

Qui liber esse vult à pustulis & furunculis in facie, vitare debet omnia acida tam in cibo quàm in potu, vinum, cerevisiam crassam, spiritum vini, & pro Potu ordinario bibere *Decoctum C. C. cum flor. violar. & semine sceniculi*, vel aliud cum *Sarsaparilla, liquorit. santal. tantillo cinamomi & Thea* paratum.

C A S U S LXXXII.

Metus abortus.

Nobilis fœmina, bis abortum passa, jam tertio gravida, undecima septimana dolore lumborum, & imi ventris corripitur, hinc iterum abortum metuit, ac proinde opem medicam implorat.

Affectus hic metus abortus vocari potest, melius enim est abortum præcavere, cum factus infectus fieri nequeat.

Abor.

Abortus causæ potiores sunt vel plethora uteri, five particularis & inde nata pressio placentæ uterinæ, vel acrimonia succi nutritii seu lactis, seu gravius quoddam animi pathema, vel causa aliqua externa, casus v. gr. ab alto, percussio; si causam in ipso foetu mortuo quærere velis, per me licebit, quamvis hanc sub acrimonia succi nutritii comprehenderim.

Nostræ huic ægræ suademus statim V. S. in brachio, quâ sanguis ad ℥ viij. extrahi debet.

Purgantia quæ ab aliis commendantur, nobis sunt suspecta, transimus itaque statim ad confortantia, vulgò dicta, h. e. quæ acidum temperant, v. gr. *Tinct. corall. zib. S. Tinctur zu xj. bis xv. Tropffen.*

℞. *Aq. cort. citr.*

meliss. c. vin. aa. ℥j.

bals. embryon ℥iij.

aq. borrag. ℥ij. Misc.

S. Wasser zur Tinctur.

Vel ℞. *Pollin. ebor.*

corall. aa. ℥ij.

Pulv. Marchion. ℥β.

*gran. kerm. ℥j f. pulv. S. Worgends und U-
bends ein Messerspiße voll.*

℞. *Aq. bugloss. ℥iv.*

Cinam. ℥j. Misc. S. Wasser zum Pulver.

Vel ℞. *Tinct. gran. kerm. S. Tinctur zu xj. Tropffen.*

Externè convenit *l'eau d'Hongrie*, vel *aqua mirabilis*, *aqua carbuncul. balsamus embryonum* pro inunctione imi ventris, alii commendant *Unguentum Comitisse* tanquam adstringens, sed notum est non dari adstringentia.

Diæta sit excarnis, fugiat fætida, frigida, calidiora aromatica, vinum, clysteres: Potui injiciantur *cort. citr. rec.* vel *rad. caryoph.* plura vide apud *Timæum à Guldenslee*: Putem tamen hæc in quovis casu sufficere pot

C A S U S LXXXIII.

Gangræna.

Senex, septuagenario major, diu conquerebatur de dolore pedis sinistri, præsertim in planta & digitis, appositum fuit vesicatorium in dorso, cessat mox dolor, sed color cutis mutabatur in lividum, caro spongiosa erat, cum motus & sensus imminutione.

Hic affectus est gangræna, à scorbuto, vel senio ortum trahens.

Causa est obstructio & coagulatio lymphæ acerrimæ, in tubulis membranosis & carnosis, & cum sanguis in vasis suis restagnare quoque cogeretur, ejus totalis corruptio & putredo brevi fuit sequuta.

Quod in glandulis est cancer, quod in ossibus est caries, hoc in partibus membranosis & carnosis est gangræna.

Causam dicimus esse acidum corrosivum, exedens fibras carnosas & membranosas, imò tandem etiam osseas, & tunc vocatur sphacælus, quem Chirurghi nostri vocant den kalten Brand/ gangrænam verò den warmen Brand: differunt autem solo gradu.

Fit autem gangræna facilè à fortiori ligatura, vel frigore potentiori, vel à læsione aliqua externa, contusione, morsu animalis venenati, vel ab usu imprudenti repellentium & adstringentium, in inflammationibus, vel sicuti dixi à scorbuto, ut & ab ambustione.

Phænomena explicatu sunt facillima, in principio enim dolor est ab acido, verum discissis jam fibrillis nerveis, nullus amplius sensus, nullus motus superest, vita enim partis alicujus consistit in transmissione fluidorum, ubi verò illa cessat irrigatio, pars hæc non amplius est pars corporis, sed jam calore, colore, mollitie, aliisque privatur.

Et cum sanguis etiam per vasa majora profluere non possit, mirum non est, si tandem malum toti massæ sanguineæ communicetur, & ager talis ex lypothymiis, febris lypiria, agmen claudente sopore profundiore, intereat.

De hoc affectu optimè inter Veteres scripsit *Fabricius Hildanus*, in cujus medendi methodo hoc unicum displicet, quòd juxta veterum sententiam in principio inflammationum aliorumque morborum, adstringentibus & repellentibus usus fuerit; cum è contra in recentiorum Chirurgorum scriptis hoc unicè placeat, quòd ne unicum quidem adstringens vel repellens reperiat, testes sunt Chirurgia *Myns.* scripta *Oberkamps / Blancardi*, aliorumque.

Curatio nititur his indicationibus: 1. Motus fluidorum in parte sana quantum quidem possibile est conservandus, 2. illud quod jam mortificatum, à parte sana separandum, 3. viribus, cordi & cerebro prospiciendum.

Ad primum scopum assequendum pars gangranosa statim sacrificanda, deinde epithema in collegio Chirurgico descriptum, applicandum, vel imponatur *Spir. matricialis* cujus descriptio hæc est:

℞. *Myrrh. mastich. oliban. succin.* aa. ℥ij. aff. V. S. ℞ij. dest. ℞. *Spir. hujus matric.* ℞℞. *Spir. C. C. comp.* ℥j. *Misc. S. Aufschlag.* Vel adhiberi possunt remedia à *Timæo* commendata.

Pro secundo scopo, imponenda cataplasmata, v. gr. ℞. *farin. sem. lin.* ℞℞. coque cum *cerevis. optim. f.* Catapl. factâ jam separatione *Ung. digestivum* vel *Apostol.* addito V. S. & *succo chelidonii* imponendum, atque cataplasma aliquamdiu adhuc continuandum.

Pro tertio scopo ℞. *Sperm. cet.* ℥j. pro 2. dosibus. ℞. *Spir. C. C. compos. Spir. cephal.* aa. ℥℞. *Misc. d. ad.*
gtt.

gtt. xv. ter de die cum aqua cerof. nigr. vel lil. convall.
Sudorifera quoque conveniunt, quia obstructions
potentius referant v. gr.

℞. Aq. cord. Sax. c. camph.
fl. Sambuc. aa. ʒvj.
diascord. ʒj.
ʒiii diaph. gr. xij.
Tinct. C. C. comp. gtt. viij.
Misc. pro I. dosi.

C A S U S LXXXIV.

Gonorrhœa cum suspicione luis Venereæ.

Officarius quidam conqueritur de molesto seminis
profluvio, tumore testiculi sinistri, doloribus ar-
tuum vagis, lassitudine totius, dolore capitis, noctu præ-
sertim affligente, adest continuus urinæ ardor, observavit
ante aliquot septimanas pustulas quasdam in glande, quæ
citò iterum disparuere.

Affectus hic est gonorrhœa virulenta, quæ jam in
luem Veneream degeneravit.

Causa est acidum quoddam viscidum, seu ut lo-
quuntur, fermentum malignum, ex impuro coitu
susceptum, quatenus mulier illa laboravit gonor-
rhœa virulenta, hoc est, exulceratione glandularum
vaginæ uteri.

Acidum illud glandem per poros intrat, & fluidis
miscetur, eorundemque restagnationem, viscidita-
tem, causatur: Et dum cum sale alcali effervesceit,
fibras glandulosas discindit, & exulcerationem pro-
statarum excitat. Delatum ad sanguinem & lym-
pham, istos humores tardius progredi facit, hinc
lassitudo, dolor artuum, & capitis.

Semen, quod nihil aliud, quàm laudabilior chyli
pars,

pars, acescit, vel potius putrescit, dum acidum & alkali inter sese conflictantur, hinc semen quod excernitur, nunc flavescit, nunc viridescit, fœtorem quoque putridum spargit.

Liquor tamen ille non omnis est genitalis, sed maxima ejus pars est lymphæ putrida, ex prostaticis exulceratis profluens, quas exulceratas si urina attingat, ardor percipitur, & cum urethræ glandulæ sæpius etiam læsæ sint, dolor & ardor per totum canallem sentitur.

Noctu malum hoc ingravescit quia tunc humores magis commoventur, quam interdiu.

Hic affectus, ubi altas egerit radices, gravissima inducit symptomata, dum acidum istud corrosivum glandulas & cartilagineas narium & faucium exedit, ossa cariota reddit, vel succum nutritivum eorundem coagulando, tophos producit, in capite, fronte, circa mentum, & inguina, sæpius pustulæ erumpunt, quatenus ob glandulas miliares exulceratas, lymphæ corruptæ refluxus impeditur, hinc exulceratio canaliculorum, & puris generatio.

Curatio in eo consistit, ut 1. totius purgatio instituat: 2. acidum istud corrosivum, mediamentibus sudoribus evacuetur: & 3. illud quod in prostaticis aliisque glandulis fixius hæret, temperetur per appropriata.

Pro Primo scopo

℞. *Extracti Panchimag. Croll. gr. 12.*

Scammon. correct. gr. v.

♀ *dulcis gr. viij.*

olei sherebint. gtt. j. Fiant Pil. num. xv.
pro 1. dosi.

Vel ℞. *Extracti Rhei ℥j.*

♀ *dulcis. ℥ss. Misc. fiant Pil. pro dosi.*

Laudatur etiam sequens conditum.

℞. *Pulpæ cassiæ rec. extract. ℥j.*

therebint. venet. lot. a. ℥ij.

℞ dulcis.

℞is prunell.

lapid. cancror. ppt. aa. ℥j.

Ⓞ vol. succini ℥iiij.

Syr. de althea Fernell. q. f. Misc.

Fiat Conditum. Dosis magnitud. N. M. bis & ter de die.

Pro secundo : ℞. Lign. sanct. ℥vj. rad. sarsap. ℥ij. bardan. maj. ℥i℞. lign. Junip. ℥℞. inf. in aq. font. calid. ℔vj.

Stent per 24. horas in loco tepido, dein coque ad remitt. 4t. Colat. D. S. Schweiß Trauct. Sumantur singulis diebus horis matutinis ℥vj. & beneficio Spir. vin. accensi eliciantur sudores per integram horam, in laconico, vel si aliter fieri non possit, in lecto.

Continuetur hæc aura sudorifera per dies xvij. vel xx, ita tamen, ut die vij. xiv. xxj. purgans iterum exhibeatur, in quo dosis ℞ dulc. ad gr. xij. vel xv. augeri potest.

Pro tertio : ℞. Aq. ex thereb. destill. Querc. ℥vj. Tinct. succin. ℥i℞. Misc. S. Wasser / Morgens und Abends zwey Löffelvoll.

Vel ℞. Aq. ex thereb. aq. contr. ardor. urinæ Myns. aa. ℥iiij. D. S. Wasser zum Spiritu.

℞. Spir. thereb. C. C. comp. aa. ℥℞. Misc. S. Spiritus Morgens und Abends ix. vel xi. Tropffen.

℞. Mastich. gumm. Elem. aa. ℥j. terr. Japon. ℥j. camphoræ ℥ij. cum thereb. fiant pilul. cicer. magn. S. Pissen fünf a. i. m.

℞. Ol. succin. gtt. x.

therebint. gtt. v.

Balsam. Peruvian. gtt. iiij.

Dentur cum vino calido saccharato. Vel

℞. Balsami Copaiwæ gtt. x. ad xv. cum potu calido.

℞. The-

℞. *Therebint. venet. coct.* ℥℥.
lapid. canceror. ℥iij.
Balsam. Indici ℥j.
Camphor. ℥℥.
ol. sabin. gtt. xx.

Fiant Pilul. ex ℞j. num. v. S. Pissen dabou
 fuisse a. i. m.

℞. *Cantharid.* ℥i℥.
Spir. vini ℥xij.

Cantharides grossè contrusi ligantur in nodulo
 & suspenduntur in Spir. vini. Stent per noctem in
 cineribus calidis. Dosis cochlear j.

℞. *Olei succini.*
Juniperi aa. ℥j.
Spir. Vini ℥v. Misc.

Manè & vesperi cochlear in vino propina.

℞. *Therebinth.* ℥ij.
Balsami Peruviani gtt. vj.
extratt. Rhei ℞j. Misc. fiat Elect. pro una
 dosi.

℞. *Tinct. verm. majal.* cum alcali ¶i parat. gtt.
 x. cum aqua Petroselini vel in vino.

His & similibus diureticis Venenum per eas expel-
 litur vias per quas fuit admissum.

Contra tumorem testiculorum.

℞. *Fœc. vin.* ℥iij. *farin. secalin.* ℥j. *pulveris. sem.*
cumin. ℥iij. *camph.* ℥℥. S. Vini q. s. f. catapl. calidè
 adhibendum.

Pro injectione ℞. *Vini gallici albi* ℥ij. *tutiae ppt.*
 ℞℥. Misc.

Vel ℞. *Aq. Theæ* ℥ij. *camph.* gr. x. Misc.

Vel *Decoctum Theæ cum lacte* factum injiciatur.

Nihil tantoperè retardat curationem, quàm fau-
 cium exulceratio, hinc

℞. *Tinct. lign. sassafr.* ℥j. *decoct. lign. Guajac.* ℥viiij.
murie limon. spir. cochlear. aa. ℥i℥. Vini S. ℥ij. M.
 S. Quæ

S. Gurgelwasser.

R. Raf. lign. Junip. pulv. ʒiʒ.

Mastich. carann. aa. ʒj.

cinnab. vulg. ʒiʒ. Misc. f. pulv. gross.

S. Nauchpulver.

Eger abstineat à vino, neque se exponat aëri, bibat decoctum ligni Guajaci, quod vocant secundarium.

MONITA MEDICA,

De

Morbis Chronicis.

I.

Edicamenta in affectibus chronicis largiori dosi & copia præscribenda sunt, ut usus eorum per tempus aliquod continuetur. Spectant igitur huc pulveres digestivi in magna quantitate præscripti. Pilulæ laxativæ, ut singulis septimanis ad minimum semel vel bis purgent. Destillata quæ per aliquot septimanas continuari possunt. Aquæ aperitivæ.

II.

Omnimodo allaborandum est, ut purgationes bene operentur & quidem satis fortiter, & non prius etiam famam apud illos acquirat, nisi largiter eos purget. Ut verò hoc obtineat, digestiva purgantibus miscenda sunt cum gr. iv. vel v. pulv. jalap. vel cum ʒj. fol. senn. sequenti verò manè *infusum purgans* dari potest, cui semper addatur ʒj. pulv. jalap. ex. gr. decocto fol. senn. Myns. addo colatur. ʒj. vel gr. xxv. pulv. jalap. Huc quoque spectat decoct. splenet.

Myn-

Mynsicht. cui addendum \mathfrak{D} j. *pulv. jalap*. Omnia illa purgantia erunt hinc egregia quæ B. *Michael* habet in suo Collegio practico *super Fonston*. Dandum tamen aliquid consuetudini & credulitati, & medicamenta in forma pilulari exhibenda aliquando, quia putant illas omnium optime operari. Inter hæc omnia commendatur *Extract. menalag. Myns* à \mathfrak{D} j. ad \mathfrak{z} ss. ut & *cephalic. ejusdem* eadem dosi, addi potest *gr. j. trochisc. albandali*. At solent prohiberi in his affectibus purgantia fortiora? Verum quidem est, hinc in his morbis nullum purgans indicatur, sed solummodo præparantia & aperientia, humores igitur reserati evacuari debent, quod optimè per purgantia fieri potest. Sciendum tamen est non scammoniata & alia calidiora dari debere, sed infusa quæ non ita nocere possunt.

III.

♀ convenit hinc tam externè quàm internè: internè si associatur purgantibus *gr. vij. xij.* ad *xv.* quod fiet felici cum successu. Externè optimum habebis *Empl.* si recipias *Emplast. de ranis cum ♀* & imponatur sinistro vel dextro lateri, ubi obstructio erit, propter incisionem addatur ☉ * & sic egregium erit splenicum.

IV.

Clysteres sæpius hinc interponendi sunt, & quò simpliciores eò meliores erunt. Ergo *ex jure & sacchar.* vel *ex aq. fontan.* vel *latte cum melle* erunt optimi.

V.

Sanguis in his morbis chronicis parcius & quidem tempore venali extrahendus.

VI.

Martialia non statim in principio, neque ubi
scir-

scirrosa durities viscerum deprehenditur, neque in calidioribus naturis, ut & in inveteratis affectibus dari debent. Non in principio, quia augent obstructionem, cum enim non nisi per accidens aperiant, hinc semper universalia debent præmitti, digestiva, præparantia, vomitoria. Non in scirrosa viscerum duritie, quia materia magis indurefcit.

Omne ferunt punctum *pilulæ spadaneæ*, & pares non habent, parantur ita, *limat. chalyb. vel ꝑs solvuntur in aq. f. bis* & edulcorantur, deinde hæc solutio iterum solvitur & edulcoratur, additur *bezoar. mineral. ꝑ. dulcis* & cum aliquot gr. *scammon. f. pil.* Id quod etiam de acidulis observandum quæ de ꝑ. Et hoc manet verum, quicquid excitare debet appetitum, debet modicè exhiberi. Cum autem acidulæ absorbeant acidum vitiosum, cathartica interponenda sunt, quò quicquid præparatum sit educatur, & sic ille felix est qui alvum lubricam servare scit.

De Asthmate.

I.

Curatio duplici tempore instituitur in paroxysmo scilicet & extra eum. Medicus si vocatur ad asthmaticum suffocatione periclitantem, non potest aliquando in veram causam quærere, secum tamen considerare debet, utrum à spasmo vel cor. vulsione, an ex obstructione humoris pituitosi vel à sanguine restagnante. Si ab humore, nihil præstantius vomitorio, sive tunc ille sit in pulmonibus, sive in ventriculo. Si à sanguinis restagnatione in pulmonibus, exhibere potest sperma ceti à ꝑss. ad ꝑj. Huc quoque convenit emulsio enulata Timæi quæ grata saporis. Vel *Tinct. asthmatic. Horstii* quæ est ꝑ. flor. ros.

ros. rubr. p. j. affund. aq. veron. & f. l. a. Tinct. ℥iv. vel vj. adde aq. asthmat. ℥j. Elixir. vitæ Matthiol. ℥j. S. Tinctur. asthmatica detur cochl. j. in paroxysmo. Si à spasmo erit, tunc exhibendum theriac. recens à ʒß. ad ʒj. aq. asthmat. aq. veronica temperata, & cum aliquot guttulis Tinct. opii.

II.

V. S. non in quovis asthmate admittenda, nisi adfuerit magna plethora tunc concedi potest, si à mensum defectu vel hæmorrhoidum suppressione, tunc quoque administrari potest præcipue in pede.

III.

Quoties ad asthmaticam vocamur admiscenda uterina sunt, v. gr. *aq. puleg. meliss. hysteric. cum Castor. Bals. embryon.*

IV.

Quia mulieres non bene ferunt vomitoria, omitti possunt. In infantibus autem semper necessaria videntur.

V.

Si asthma per consensum est ab inflatione ventriculi abdominis, aliquot gutt. *ol. carvi* dari debent, vel *essent. carminat. Wedel.* & injiciatur Enema carminativum.

VI.

In ipso paroxysmo nihil omittendum, quod respirationem reddere possit liberiolem, hinc ventus flabello excitandus, vesicatorium imponendum, fonticuli excitandi.

VII.

Cùm omnia purgantia solent respirationem reddere difficiliorem & præcordiorum angustiam excitare, hæc non indicantur. Quia tamen aliquid dandum

dum consuetudini & credulitati ægrotantis, præferibatur *manna soluta cum aq. flor. acaciar. vel extr. diacartham. ʒj. solv. in aq. pectoral. f. potio.* Magis placeant vina medicata vel decocta laxativa.

VIII.

In habitu cachectico stomachica & hepatica vulgo dicta omnem absolvent paginam, unde. *pulv. stomachal. Birgman. pulv. cachectic. Quercet. & malvat. juniperin.*

IX.

Inter medicamenta incidentia & expectorationem promoventia superbit *Balsam. ꝯ. anis. vel theribimbinat.* qui tamen largius dati hæmoph, vel phthisin minantur, sufficient ergo ʒ. i. ʒ. gutt. Huc spectat *Tinct. propriet. Myns. ad cochl. β. vel j.* Huc pertinet *pulv. anonym. cum flor. ꝯ. vel opiata ex melle, radice enule pulverisatæ & flor. ꝯ. mel n.* est anima pulmonum & ꝯ. egregium pectorale. Inter specifica sunt succi nempe *succus obacelof. ad aliquot cochlear. cum jusculo, succus millepedum, lumbricor. terrestrium.* Brunnerus efficacem quidem habet potionem pp. ammoniac. sed ingratiſſimam, magis placet *Joelis* quam *Emüllerus* habet in sua praxi.

X.

Dispnoea vel respiratio difficilis in puerperis febri continua correptis semper monstri quid alit, & ferè omnes moriuntur.

XI.

Quer. quare paroxyſmi asthmatici exasperentur noctu? Hoc fit ex alia dispositione corporis, quia pori interdiu sunt aperti, & fermentationes alacriores sunt, plusque materiæ subtilis tunc inest corpori, unde etiam humores alacrius commoventur. Secus verò noctu ubi pori callapsi.

Singultu.

I.

Singultus quidem leve quid videtur, aliquando tamen generosa illudit remedia & multum facessit Medico.

II.

Ante omnia accuratè inquirendum est, an febris continua singultum concitet, & an sit sine febre. Si cum febre est, certum est, monstriosi quid latere & subjectum non esse tam ventriculum, quàm diaphragma. Hinc nec vomitoria nec purgantia tunc tuto vix dari possunt, quin potius exhibenda antispasmodica v. gr. *cinnabarinum* aliquod cum *opio* vel *Tinct. bezoard. cum essent castor.* Externè *theriaca* satisfaciet. Cataplasma ex fermento cum *theriac.* & *theriacal. camphorat.* qui vel solus pro inunctione sufficere potest.

III.

Si sit sine febre conveniet vomitorium, quia conjecturamus malum in orificio superiori hæere, vel *pilule aloeticae*, Post vomitorium danda præcipitantia ex. gr. ex *Ebore. C. Custo. Crystallis præparatis*, superbantur frequenter aliquot cochlearia mixturæ stomachalis ex *aq. menth. zeaoar. anisat. cinam. cydoniat.* quia quod jam præcipitatum diluitur, & sic commode per inferiora detru di & excerni potest.

IV.

Fugienda sunt omnia frigida, acida, flatulenta, acria & consequenter vinum, quod nervis est inimicum. Et pro regula sit, quod vinum in omnibus morbis nervinis spasmodicis, convulsivis non conveniat. Potus ordinarius potest esse *decoct. hordei cum antillo cinamom. vel galangæ paratum.*

V.

Externè quoque potest fieri cataplasma ex fermento, si nil aliud ad manus sit, cum *Vi. Sp. camphorat.* & aromaticis *pipere, macera, nuc. moschat.* vel *cataplas. contra singult.* *Myns.* vel etiam herbae aromaticae possunt coqui in vino & calide applicari, ex *gr. menth. abrotam. absynt. flor rosar. baco. juniper. lauri.*

VI.

Senibus singultus familiaris est, & iis conveniunt quæ in Apoplexia commendantur, vel cephalica dicuntur, ex. gr. omnia ambrata, *Elixir. vitæ Matthiol.* antiepileptic. antapoplectica.

De Raucedine.

I.

A Eris hinc habenda est ratio, hinc suffimigiis sæpiissime alterandus est ex. gr. gummi anim. succino.

II.

Totum negotium consistet in lymphæ correctione, hinc omnia anticatarrhalia, præsertim quæ ex ligno sassafras parata, ut essent *ligni sassafr. aq. ligni sassafras*, erunt proficua.

III.

Si febris, quæ lymphatica vocatur, comitetur, curari debet instar febris catarrhalis, nempe per sudorifera humorum acrimoniam temperantia non omissis temperatis opiatis. Purgantibus nihil proficies, plus *V. S.* sudoriferis & papaverinis efficies.

IV.

Vulgaria lambitiva & dulcia expectationi non semper satisfaciunt, malum quandoque asperant præsertim in infantibus, quorum naturæ syrupi sunt infensi. Si horum loco exhibeantur *pulveres absorbentes cum pulv. anom.* mixti, qui in parva dosi

vel cum aq. veron. vel card. bened. dari possunt, vix fallent.

V.

In adultis in inveterata vel annosa conveniunt duo illa remedia à Doct. Michael. in Coll. super Jonston. tradita & ab Ettmüll. hic descripta.

VI.

Fonticuli opem spondent non contemnendam.

VIII.

Hic vino abstinendum, convenit decoct. liquirit. cum tantillo anisi vel fœnicul. quæ duo semina admodum efficacia sunt in hoc morbo compescendo, raucedo enim est degeneratio lymphæ, quæ per hæc optimè restituitur, ut & per Spir. Θ *sci anisatum.*

VIII.

Oritur etiam aliquando raucedo à defectu spirituum, & est species apoplexiæ, senibus familiaris est. Curatur antapoplepticis & epilepticis.

IX.

Purgationes uti in omnibus pectoris morbis noxia sunt, ita & hic negligenda sunt.

X.

V. S. ventilatoria concedi potest.

XI.

Sudorifera uti in omnibus pectoris affectibus valdè conveniunt, etiam & hic in usum vocanda sunt ex. gr. aq. flor. sambuc. succin. cinnabarin. theriac. addatur scordium, his duos parietes dealbare possumus,

XII.

Cùm quidam raucedine affectus omnia incassum adhibuerat, tandem curatus est aq. Embdensibus, constat enim illas magna vi pollere aperiendi & incendi.

De Tussi.

I.

IN tussi præfertim pectorali, purgantia datam Practicorum fidem non liberant, imò si ex aëris inclementia tussis fuerit contracta plus nocent. Tusses pectorales à purgantibus solent exasperari. Ettmüller. p. 213. habet. E contra concedi possunt in tussi stomachali & ubi magna sanguinis cacochymia deprehenditur.

II.

In tussi humida & mucosa pectorali opiata vel plene non vel rariùs exhibenda, ne humores concentrati inflammationem inducant.

III.

In tussi pectorali sicca ex lymphæ acrimonia, sive ut loquuntur ex materia tenui, opiata & papaverina horis vespertinis exhibita omne ferunt punctum, præfertim si nobilitentur sudoriferis v. gr. liquor. C. C. succin. ☉ ☼. admodum enim conducit movere sudores in tussi pectorali.

IV.

In tussi pectorali dari possunt vulgaria quædam remedia, quæ sæpe melius juvant quam pretiosa, v. gr. decoct. rapar. cum sachar. cand. succus raphan. cum sacharo candi. Vi. Sp. super ficus deflagratus, mel vel hydromel quod coqui potest cum scabios. hæder. terrestr. veron. pulmon. pulpa passular. cum flo. ☿. conferv. rosar. cum pulv. radic. enulæ. Præter hæc in tussi mucosa promptissimè operatur oxymel squillit. commixtum spirituosus v. gr. aq. asthmat. aq. cinamom. buglossar. spermaceri, decoctum pectoral. Augustan. ☉ ☉. sachar. famosus ille balsam. ☿. anisatus.

V.

In tussi stomachali commendamus Elixir. propriet. Tinctur. propriet. Tinctur. ☿. Tinct. ☽. Tinct. ☿.

VI.

In tussi infantum quæ ut plurimum stomachalis est, præmissio emetico absorbentia cum *arcan. duplicato* exhibita levamen adferunt.

VII.

In tussi gravidarum multis præcellunt *paralangis pilul. de styrac.* superbibantur aliquot *cochlear. balsam. embryon. aq. fœnicul. temperat.*

VIII.

Quamvis *Vi. Sp.* à practicis tantopere non commendetur, magnæ tamen solet esse efficaciam in tussi ferè quacunque.

IX.

Commendata fuerunt anodyna in tussi ex lymphæ acrimonia, verùm si febris simul sit conjuncta, cautè procedamus cum anodynis. Et rectè *Sydenham p. 229.* notat anodyna in illa tussi ferè nunquam profuisse. In tussi humida commendat $\circ\circ$ *amyd. dulo.* etiam ubi febris adest.

X.

Circa usum *V. S.* super ficus usi notetur, quòd in naturis calidioribus & tussi Epidemica malè audiat.

XI.

In tussi convulsiva infantum ex dentitione difficiliori orta omnibus remediis *Sydenham præfero vesicatoria.*

XII.

Esus carniùm interdicendus ratione diætæ, fugienda remedia spirituosa, nocet vinum, prodest *psisana pectoralis.*

XIII.

Sudores in tussi ferina admodum conducunt. Potentiora sudorifera sæpius augere solent symptomata morborum epidemicorum, hinc omnes illi quos Medici magno remediòrum apparatu curandos suscipiebant, moriebantur ex tussi epidemica apud *Sydenh. p.*

XIV.

Quær. An clysteres conducant in tussi? Affirmamus, quia temperant acrimoniam. Clysteres in tussi epidemica nunquam injiciendi, (1) ubi vires fractæ. (2) Mulieribus hysteriis convulsionibus obnoxiiis. (3) Hypochondriacis, quia novas turbas excitant in ipsorum sanguine, qui facillè exæstuat. Vulgus quoque interdum dicit clysteres nocuisse, quia si sanguis imbutus sit partibus fermentantibus, facillè novæ istæ peregrinæ insinuantes & ingredientes sanguinem partes, calorem augere & alia symptomata accersere poterunt. Intelligendum autem hoc tantum est de fortioribus & acrioribus clysteribus. Ergò illi ex jure cum melle vel saccharo parati semper erunt optimi.

De Catarrho suffocativo.

I.

Fonticuli se commendant præservando. Quær. An iterum occludi possint. &. Eadem manente sanguinis & humorum circulantium dispositione vix tuto posse sanari, ast ubi temperamenti fit mutatio, & æger ex termino ætatis transit ad alium, v. gr. ex infantia in pueritiam &c. quidni poterunt citra periculum occludi hæc ulcera.

II.

V. S. admodum necessaria est tum ad pulmones ab onere sanguinis levandos, tum ut adstantibus satis fiat. Clysteres primas vias elutriando solantur quoque thoracem per accidens.

III.

Cum præsentissimum periculum sit in mora, detur *sperma ceti* statim à ʒss. ad ʒij. deinde in usum trahi possunt omnia quæ in asthmate humoral sive pituitoso commendavimus.

De Virium languore & syncope.

I.

EXulare hinc debent remedia fortiora, purgantia volo & diaphoretica.

II.

Acida potentiora cum sanguinem figant, merito suspecta habentur, nisi quod externè levamen promittant.

De palpitatione Cordis.

I.

Purgantia fortiora nocent.

II.

Clysteres lenientes admodum conducunt.

III.

In ipso paroxysmo venam secare licet, sed vide ne excedas in quanto.

IV.

Martialia extra paroxysmum cæteris omnibus palpiam reddunt dubiam.

V.

Crocus & theriaca plus conferunt externè quàm internè. Opium plus internè quàm externè.

VI.

Qui scit curare passionem hystericam, scit etiam curare cordis palpitationem.

De Anorexia.

I.

Spir. vin. guttatim sumptus egregium est stomachale, præsertim si in ventriculo offendat cruditatem pituitosam flatuum copiam, quibus vis ejus urens frangi possit. Largiùs autem sumptus fermentum

tum stomachale obruit, & ignea sua qualitate chylum & sanguinem accendit.

II.

Omnia stomachica debent esse temperata ne fortioribus remediis calorem nimium vel augeamus, vel extinguiamus, & ne fermentum reddamus acrius vel debilius: hinc præstat pauca dosi & per intervalla remedia stomachalia exhibere, quam uno impetu ventriculum remediorum mole obruere. Id quod & de humectantibus probe observandum, quia ventriculus vult quidem humectari, sed non relaxari. Et hoc nostro tempore id facilius nos præstare possumus, quam veteres, qui carebant essentiis, Tinct. $\circ\circ$ destillatis, &c.

III.

In morbis ventriculi non solum acidi vel fermenti, sed & caloris habenda est ratio, acidum quidem dissolvit, sed calor promovet.

IV.

Præcipitantia prudenti manu sunt exhibenda, quorum affectus in solum retundant ventriculum, unde præcipitantibus semper admiscenda sunt quæ sal acre corrigant, id quod aliàs (præcipitatum jam) rosione sua plus molestiæ screearet ventriculo, unde laudandus venit *Wedel.* qui utens *pulvere è conchis* semper addit unam vel alteram gutt. $\circ\circ$ *caryophyllor.*

V.

Fugienda itaque sunt in morbis ventriculi $\circ\circ$ sa, vfa & fluida in magna copia assumpta.

VI.

Non quivis ventriculus bene fert \circ lia quæ tanto pere in cruditatibus corrigendis laudantur, quia humorum egressum ex ventriculo retardant. Sic vidi quendam gonorrhœa inveterata laboran-

rantem ab usu ♂ lium & ♀ norum semper incidisse gravissimam colicam cum inappetentia & alvi constipatione.

VII.

In omnibus morbis curandis semper attendendum est ad ventriculum, ne dum aliis partibus prodesse volumus, in transitu lædamus ventriculum.

VIII.

Post febres curatas, si non redit appetitus, purgandum, videtur enim curatam esse præcipitantibus. Curata jam febre, *vina medicata* quoque valde conveniunt, *ex card. bened. centaur. mm. absynth.*

De Siti.

I.

Siticulosus nocent cathartica & diuretica, nam purgare siticulosum est $\text{○} \text{○}$ camino affundere.

II.

Cum sitis non tam à calore quàm obstructione oriatur, sæpius plus juvant salina & alia quæ cæteroquin calida censentur, quàm frigida.

III.

Ante omnia videndum ut salivatio promoveatur, v. gr. detineatur in ore ○ vel $\text{○} *$.

IV.

Cerevisia tenuis & calida in qua ○ solutum in ore detenta magis levat sitim quàm si sit frigida.

V.

Acetum aqua fontana dilutum in ore sæpius detentum fallit sitim non refrigerando, sed salivam viscidam & glutinosam incidendo.

VI.

Inter remedia omnibus præfero *decoct. tamarind. decoct. citr. decoct. radic. acetos.* vel sequens quod magis vul-

vulgare, & *sachar. Ziv. coque C. aq. fontan. ℥vj. ad ℥iv. injice flaved. cortic. citr. recent. detract.* Convenit quoque *serum lactis citratum.*

VII.

Quær. An acidulæ levent sitim? &. Illas sæpius humores coagulando sitim augere, unde nec febricitantibus semper tutò exhibentur.

VIII.

Omnia lacticinia fallunt sitim, hinc conveniunt *juscula ex lacte & cerevisia.*

IX.

Infantibus egregiè conducunt emulsiones.

X.

Illis, qui conqueruntur de intemperie hepatis calida convenit *decoct. santal. & hujus loci der Brühan.*

XI.

In ore sumi potest butyrum recens, oder eius *Schwarte von Speck.*

De Morbis dentium.

I.

Dentibus nocent frigida, calida, acida, acria, dulcia, lac, caseus.

II.

Armonicalia foetorem dentium corrigunt, sed & ipsas quoque reddunt friabiles.

III.

Qui aquam fontanam bibunt elegantissimos habent dentes ut plurimum, qui vino indulgent, nigros & corruptos.

De Vomitu.

I.

In morbi principio vomitus facilius feruntur, & Medicum spectatorem volunt, non actorem.

II.

Minus tuti sunt, si pro comite habent diarrhoeam.

III.

Vomitus puerperarum maturè sistendi sunt, cum sæpius illas ex insidiis trucident.

IV.

Vomitus horis matutinis ægrum vexantes non statim opiato vel styptico sunt sistendi, quin potius cura ad cruditatem acidam & hypochondriacam corrigendam dirigatur.

V.

Uti in omnibus evacuationibus nihil præstantius datur quàm somnus, ita & in vomitu cohibendo, sæpius fert omne punctum, solo eo excepto casu, si forte venenum fuerit assumptum.

VI.

In gravidarum vomitionibus nec opiate nec adstringentia conveniunt, cum totum negotium tutius soli naturæ relinquatur.

VII.

Si vomitiones oriuntur primariò à spirituum ataxia, opiatum omnium est tutissimum, si verò præcedat dolor partis alicujus renum vel intestinorum cura nequaquam est auspicanda opiatum, sed V. S. enemate leniter evacuante.

VIII.

In vomitionibus ab emetico fortiori excitatis detur cochl. j. Vi. Sp. hic enim in momento vomitus compefcit.

IX.

In febribus malignis detur sudoriferum, quod simul de vi opiate particeps, qualia sunt *diascord. theviac. rec. pulv. bezoard. cum iberiac. cælest. Tr. bezoard. cum aliquot gutt. essent. anad.*

X.

In hoc affectu clysteres nunquam excedere debent quantitate sua ℥vii. in adultis, ne præcipitemus ægrum in ileum.

XI.

Medicamenta quæ in forma pilularum vel pulveris vel boli exhibentur, non tam facilè revomuntur, hinc meritò tales formulas aliis præferimus, ex gr. *R. Theriac. recent. ℥j. confect. alkermes ℥ss. laud. opiat. gr. j. fiat bolus*. *R. Theriac. cœlest. gr. iiij. f. pil. num. ij. pro i. dosi*: vel *R. pulv. bezoard. ℥ss. laud. opiat. gr. ss. Misc. f. Pulv.*

XII.

In vomitu cruento ex lienis obstructione oriundo vix dabitur præstantius remedium, quàm vasorum fedalium apertio, sive illa ope medicamentorum sive sanguifugarum applicatione instituat.

De Cardialgia.

I.

Puto cardialgiam optimè dividi posse in humoralem & flatulentam.

II.

In flatulenta, clysteres magis sunt proficui, quàm emetica, purgantia & absorbentia.

III.

Inter carminativa placet mihi mistura ex *spir. dulc. & spir. anisi* ad gtt. xx. xxx. sumenda.

IV.

De medicamentis vi agitatoria præditis idem hîc notandum venit, quod moneri solet in colica, nempe ab illorum usu sæpius anxietas augeatur.

V.

In humorali vomitorium cæteris paribus propinari potest,

VI. In

VI.

In humorali opiata magis necessaria sunt quam in flatulenta.

VII.

Nunquam præcipitantia sola sunt exhibenda, sed semper quid aromatici addendum, v. gr. *lapid. cancr.* cum una vel altera gutt. *ol. caryophyl. specif. febril. Crotilii* cum *ol. caryophyl. carvi* &c.

VIII.

Paroxyfmi februm intermittentium sæpius invadunt cum cardialgia, præfertim in mulieribus, id quod sæpius vidi, omnium turissimum tunc est *enema domestic.* ex jure & *sacchar. ex lacte & melle.*

IX.

In tali casu die intermissionis egregio cum successu *pilul. ex galbano Sylvii* num. v. vel vij. exhibui.

X.

Si subsit malignitas, exhibeatur *lap. bezoard.* à gr. v. vj. viij. vel x. vel *pulv. bezoard.* ad gr. xv. c. gr. j. vel altero *theriac. celest.*

De Alvi constipatione.

I.

HÆC vel est solitaria, vel alium morbum comitatur. Si sit solitaria, qualis familiaris est spleneticis, nephriticis, hystericis, arthriticis, literatis, scorbuticis, danda sunt amar v. gr. *Elixir febril. Myns essent. absynth. simpl.* vel *comp.* ad gutt. xx. xxv. dimidia hora ante prandium vel coenam in uno vel altero cochl. vini. Vel salina v. gr. *crem. tart.* ad ʒj. *tart. & latus* ad ʒss. *arcan. duplicat.* ad ʒj. *Tinct. tart.* gutt. xxx. xxxv. Huc referri potest *clyffus* ʒ. ad gutt. xx. Vel quæ lubricant & emolliunt ex gr. panis butyro illitus ante prandium & coenam sumptum. *Balneum aq. dulcis.*
impo-

imponatur sacculus abdomini ex farina lini. *Poma cum axungia anseris cocta* & in prima sumpta: si superbibatur prunis. Vel quæ fortiores instituunt fermentationem v. gr. vinum largius sumptum.

II.

Si morbum comitetur tutissimum est *Electuar. de tamarinth. cum. fol. senn. Tinct. fol. senn.* ex gr. ℞. fol. senn. ℥j. *asc. calid.* ℥ij. *sal. tart.* gr. vj. stent per noctem manè filtrentur, sic perit amaritudo & acquirit colorem rubicundum D. pro dosi. *Vinum passulatum* vel apozema passulatum cum ℥j. vel altera *folior. senn. paratum* Timæi ita corrigi potest. ℞. *Passul. minor. passul. major.* aa. ℥iβ. *fol. senn. S. S.* ℥j. *cinam.* ℥ij. *crem. tart.* ℥j. contund. in mortar. ut f. qf. pasta, affunde *vini rhenan.* optimi prius calefacti ℔ iv. stent per diem & noctem in loco tepido in vase probe clauso, colat. expressa filtretur per chartam emporeticam, servetur in vitro ad usum. S. vinum passulatum. D. haustus horis matutinis vel pomeridianis: *serum lactis passulatum vel tamarinth.*

III.

Enemata familiaria expectationi quidem satisfaciunt nisi frequentius injiciantur, tunc enim aliquam post se relinquunt ficcitatem, hinc bis vel ter in septimana in usum vocanda.

IV.

Male consulunt qui usum pilul. Francof. vel Aloetic. vel elixir. propriet. suadent, quia illa pro nunc quidem jvant, sed in futurum nocent.

V.

Falluntur illi qui vim vi repellere conantur, atque cum in finem validum quoddam exhibent catharticum, magnas sæpius turbas in abdomine ciens, hinc non tam ad humorum evacuationem, quam ad consuetam alvi apertionem promovendam respiciendum est.

VI.

VI.

Fieri tamen poterit, ut purgans pro nutu operetur, sed alvus postmodum reddetur siccior, quia purgans nihil ex intestino colon dicto, sed saltem contenta quædam in tenuibus intestinis collecta foras eliminavit.

VII.

Si intestinum rectum scybalis sit infarctum, multum præstant $\text{O} \text{O}$ per clysteres injecta, v. gr. $\text{O} \text{O}$ rapar. lini oliv. &c. si fœces superiores fuerint induratae, supernè etiam danda sunt $\text{O} \text{O}$ sa & pinguis v. gr. $\text{O} \text{O}$ olivar. vel butyr. recens cum cerevisia calida.

VIII.

Plantæ pedum & umbilicus magnam cum intestinis colunt amicitiam, hinc aloetica & colocynthisca aliaque his partibus egregio cum successu applicantur, v. gr. *plantæ pedum illinuntur axung. lucii piscis*, in infantibus *butyr. recens cum axung. anseris* & mulcerda imponitur umbilico. Linteum tingitur *Elixir. propriet.* & imponitur umbilico.

IX.

Quamvis in omnibus morbis salutare sit, si alvus quotidie suo respondeat officio, plus tamen periculi infert diarrhœa quàm alvi adstrictio in morbis puerperarum, in variolis & febribus malignis.

X.

Omnia Medicamenta quæ ad alvum lubricandam exhibentur, dari debent vel in cœna vel paulo ante cœnam, quia tunc ut plurimum in sequenti mane, quod est commodissimum egerendi tempus, operationem suam exerant, & qui alvum habent sicciores nunquam se mane studiis applicare debent, vel foras procedere, nisi alvum prius depotuerint, vult enim sæpius moveri alvus segnior.

De Ileo.

I.

Cum omnia cathartica, sive supernè sive infernè exhibeantur, sicut emetica, imprudentiæ argumentum est, si Medicus purgans exhibeat ubi crebriores adsunt vomitiones, vel clysterem injiciat ubi tanta est à podice ad gulam usque constrictio. Quid enim aliud hic præstabit, quàm quod irritationem augeat.

II.

Sic erant omnes illi qui plures clysteres in una etiam hora Iliacis applicari jubent, cum nil nisi sanguinem illis obtineant.

III.

Præstat itaque priùs ventriculum & intestina placare & deinde evacuare. Pro primo scopo obtinendo commendatur *catulus vivus abdomini impositus*: Internè autem detur sæpius *aq. menthae*.

IV.

Iliaci instar puerperarum sunt tractandi, hinc frigida intestinis inimica ceu ipsa pestis fugienda. Omnis itaque potus debet esse calidus & victus non nisi tenuis.

V.

Antequam globulus deglutiatur præmitti debet: haultus $\circ\circ$ *olivar. amygdalar. vel lini*.

VI.

Ubi magnus calor, ibi opium minus tutum, quia facile tunc sequitur inflammatio & consequenter gangræna intestinorum.

VII.

Quia nusquam tuta fides hicque affectus tam facile recidivat, medicamenta stomachica plures indies sunt continuanda.

De Diarrhœa.

I.

Risum meretur quòd sæpius Medici in febribus malignis tam anxie deliberent an diarrhœam suppressere liceat, cum illa sit merè symptomatrica. In morbis infantum matres sæpius de eo etiam sunt sollicitæ an liceat sistere alvi fluxum, qui tam facile in hac ætate contingit: & inclinant certè ad negativam, quòd multum materiæ peccantis sic excernatur, verùm quidni licebit has diarrhœas sistere, si modo semper possent sisti, illa enim quæ excernuntur non sunt causa morbi sed productum, hinc admodum fœtent, cruda sunt non digesta adeo corrigenda & ad pristinum statum reducenda.

II.

Sudores sistunt diarrhœas.

III.

Diarrhœæ admodum periculosæ sunt in morbis pectoris, infestæ sunt puerperis & infantibus febre maligna correptis.

IV.

Sæpius ex mœrore oriuntur diarrhœæ incurabiles ob turbatam spirituum animalium crasin & maximum à statu naturali fermenti stomachici & bilis recessum, accedit febris erratica, donec tandem atrophia consumpti intereant.

V.

Cave ne curam stypticis inchoes, sic enim introductiones contumaces viscerum & intestinorum obstructiones, quas sequitur hydrops.

VI.

De V. S. lis movetur, dico quòd si recrementa fermentescibilia ex sanguine deponantur in intestina & febris accedat, licere venam fecare.

VII.

Carnium esus nocet alvi fluxu laborantibus.

VIII.

Plus præstabis modicè refrigerantibus v. gr. *aq. bordei aq. C. C. citrat. Tinct. rosar.* quàm stomachicis calidioribus.

IX.

Clysteres in parva quantitate sunt injiciendi, sive intestina abstergere, sive illa confortare velis, utriusque intentioni satisfaciet *diascord. ad ʒiij.* in clystere solutum.

De Cholera.

I.

Hic probè attendendum an magna adsit humorum corruptorum faburra, & an vires fatismaneant constantes, tunc enim præstabit agere spectatorem quam actorem.

II.

Omne hîc fert punctum *theriac. caelest. cum lapid. cancr. bezoar. vel pulv. bezoard. vel cum pulv. cord. pretios.* interponi potest *Tinct. rosar. cum tantillo aquæ menth. & julep. gemmat. exaltata.*

De Lienteria.

I.

Purgantia aut planè hic sunt omittenda aut benigniora saltem eligenda.

II.

Stomachica simpliciora & paratu faciliora sæpius plus præstant quàm composita v. gr. *Nux moschata condita, Lingiber conditum, Vitellus ovi cum aceto coctus, essent. absynth. & omnia ex mastiche parata.*

Monita Medica,
De Passione coeliaca.

I.

CUM non facilè discerni possit an ex defectu bilis an ex obstructione vasorum lacteorum malum hoc foveatur, conjungenda sunt amara cum aperitivis, v. gr. *essent. absynth.* ꝯalis vel cum Tr. ☐. vel ☿ exaltata. *℞. Essent. absynth. ℥ij. liquor. ꝯlis ad gutt. xxx.* Optimus liquor ꝯlis sit, quando sublimentur flor. ☉ * ci cum ☿. quod tunc remanet, si reponatur in cellam abit in liquorem, qui verè est liquor ꝯlis.

De Dysenteria.

I.

IN Dysenteria nulla agnoscimus intestinorum ulcera ceu causam morbi. Spasmus est qui sanguinem è vasis elutriat vel extorquet, ex hac continua irritatione oritur inflammatio, & tandem gangræna, sicque intestina post mortem apparent exulcerata, quod phœnomenon non est causa morbi sed productum.

II.

Vomitorium locum habere potest si dysenteria fuerit introducta ab assumptis & malum adhuc sit recentissimum. Cautè tamen quæso procedas, ne irrites crabrones, atque satius fortè erit loco hujus exhibere leniter abstergens & evacuans.

III.

De purgantibus ita sentio: Si non licet purgare in hypercatharsi, non licet purgare in dysenteria atque V. P. E. & P. Ut autem in tali discrimine eas tutissimum, exhibe *Tinct. rheic.* aliquot gutt. *Tinct. Opii* vel *rheum in substantia* cum gr. β. ad j. laud. opiat.

IV.

In hoc morbo multum, non multa à Medico sunt præscribenda.

V.

Quieta transpirationis promotione & munimento contra frigus præsertim in pedibus magnus hic curatur morbus.

VI.

Enemata rariùs & parciùs injici debent, sufficit pro affectus hujus conditione dimidia dosis consuetæ pars & si podex admodum sit sensibilis, præstat illa omitte re.

VII.

Adstringentia eam exerunt noxam quam foris ab illis experimur in inflammatione & erysipelate.

VIII.

Dysenteria ex contagio suborta nunquam est sine feбри, ut non malè scripserit *Sydenham* dysenteriam esse febrem sui generis.

IX.

Egregiè prodest primis diebus *serum lactis* si posthabitis purgantibus loco clysteris injiciatur.

De Tenesmo.

I.

Videtur naturam & superiora intestina sese exonerare in intestinum rectum, quod ob spirituum inopiam & tonum labefactatum illud quod molestum est foras eliminare nequit, itaque nil nisi anapleptica hic sunt exhibenda, quia crescentibus viribus, desiderium cacandi decreseit, omnia enim illa externa quæ ano induntur plus irritant, quod quilibet practicus fatebitur.

De Fluxu Hepatico.

I.

Hic sanguinis indicat dicerasiam, & curatur medicamentis eam corrigentibus, & acrimoniam temperantibus, qualia sunt *serum lactis tamarinthinum*, Tr. ð. Tr. ♀. *essent. terr. foliat.*

II.

Fonticulus in brachio excitatus, hinc magnæ poterit esse efficacix.

De Vasorum hæmorrhoidum affectibus.

I.

Qui hæmorrhoidum fluxu laborant rarius sunt purgandi.

II.

V. S. hinc magis nocet, quia consuetum hunc fluxum, quem natura sæpius plures fert per annos impedit, & cum per vasa sedalia sanguis fœculentus affluat, contrarium contingit per V. S. per quam sanguis floridus & vegetus extrahitur.

III.

V. S. locum tamen habere potest urgente inflammatione & consueta evacuationis suppressione.

IV.

Stomachi digestionis potior hic habenda est ratio.

V.

Profunt omnia anticachectica. *pulv. cachect. Quercet.*

VI.

Quamvis horum vasorum apertio in multis magnis morbis ingens promittat levamen, nunquam tamen temerè tentanda, ne novam ægrotanti e longinquo accersamus molestiam.

VII.

Vinum omnibus his nocet qui hoc malo affliguntur;

tur, (sive hæmorrhoid. suppressione sive apertione.)

VIII.

Qui novit viscerum tollere obstructions, is etiam novit curare hæmorrhoides cœcas, pro quibus sæpius externè sufficiens erit remedium saliva hominis jejuni vel canis.

IX.

Loco auri fulminantis, quod in ulcere fistuloso commendatur, substitui potest cinnabar. nativa, ut inde cum *ol. amygd. dulc.* vel alio aliquo appropriato fiat unguentum.

De Colica.

I.

SI purgans exhibere velis, ea detur dosi ut satis fortis sit ad alvum movendam.

II.

Tutius autem dari potest, si nulli vomitus adsint, nulla adsit febris. Et si in forma liquida exhibeatur.

III.

Clysteres antimoniales in nullo morbo adeo efficaces sunt quàm in colica.

IV.

Opiati usum semper præcedat Enema.

V.

Carminativa optimè miscentur cum opiatis.

VI.

Colica habitualis & Endemica ex vini acido oriunda curatur solis sudoriferis à vesperi anodynis interpositis, quod Empiricus Viennensis decocto sudorifero ægregiè obtinuit.

VII.

Colicæ antidotum est *Chamomilla* ex quacunque etiam orta fuerit causa.

VIII.

Si à frigore externo convenit *spir. juniperi*, sic à cruditate ventriculi & assumptis *aq. mirabilis*.

IX.

Omnia frigida intestinis sunt inimica.

De Hernia.

I.

Arcanum in curanda Hernia est quies & ligatura.

II.

Enemata non semper tutò injici possunt herniosis.

III.

Quamvis multa depredicentur à grandiloquis remedia, pauca tamen sunt quæ famam sustinent.

IV.

Placet mihi si locus affectus balsamo foetido inungatur superimposito Empl. glutinatorio.

De Febre tertiana intermittente.

I.

Fortiora purgantia facilè duplicant tertianam.

Quantitas aqua de Berbena dos
antides dos II. nona de la 3na
 Vomitoria 4. vel 5. horis ante paroxysmum exhibita egregiè juvant.

III.

Terrestria & testacea non solum febrem duplicant, sed & ad hydropem viam sternunt.

IV.

Quamvis juvenes hanc febrem facilè ferant, senibus tamen exitialis esse potest.

V.

Tertianarii facilè fiunt Hectici.

VI.

Non est de nihilo quòd transitus super flumen & frequentatio templi recidivam pariant, quippe aër juxta aquam & in ædibus lapideis frigidior & crassior transpirationem sistit.

VII.

Clysteres ante paroxysinum juvant, in declinatione paroxysmi nocent.

VIII.

Largior potio nocet in principio paroxysmi, circa finem prodest.

IX.

Opiata nil aliud præstant, nisi quòd sanguinem ita disponant quominus auscultet fermento febrili certis temporibus fermentanti. Hinc patet quòd viscera facile obstruant.

X.

Totum artificium curandi febrem intermittentem in eo consistit, ut febrifugum convenienti tempore exhibeatur, & vim suam integram retineat, hinc momenta temporum sæpius sunt tentanda, deinde cavendum ne misceantur illa quæ se invicem destruant, v. gr. C. C. ust. cum ω &c.

IX.

Præctici ad unum fere omnes commendant sudorifera, sed ego ipsorum effectum salutarem esse hætenus non observavi. Abbreviant paroxysmum factor, sed radicem febris tollere nesciunt.

XII.

V. S. febrem non tollit, quod si juvet, illud fit per accidens, quatenus sanguinem ita disponit ut fortiori fermentationi non auscultet.

XIII.

Cum autem novum fermentum febrile, vel ex

reliquiis assumptorum, vel ex sanguinis recrementis in declinatione paroxyfmi in partes solidas depositis generetur, necesse erit, ut nec ante paroxyfimum nec in ipfo paroxyfmo cibi affumantur, ut & medicamenta falina aliaque fanguinis crasin confervantia in ipfa declinatione exhibeantur eorundemque ufus continuetur juxta methodum Medici Angli in Gallia cum fua China China. Nimirum fi laboret quis febre intermittente, tunc die intermiffionis exhibe lenitivum aliquod, ut vefperi fpecific. febrile & in acceffionis die in fine paroxyfmi. Vel die acceffionis 4. vel 5. horis ante paroxyfimum vomitorium, & in fine paroxyfmi exhibe quando fudores profluunt fpecific. cum aliquot guttulis effent. anod. fequenti die, qui erit iterum dies intermiffionis, exhibe fpecificum mane & vefperi & die fequenti ante paroxyfimum & in fine paroxyfmi, ita continuetur donec ceflet febris. Quæ faciliùs vim fuam largiuntur uti ☞ * dentur 1. hora ante paroxyfimum, reliqua vero ut ☞ fixa 2. vel 3. horis melius ante paroxyfimum exhibentur.

XIV.

Salia volatilia fanguinem nimis rarefaciendo ad diabetem & atrophiam difponunt.

XV.

Si nactus fis febricitantem morigerum, bene ipfi confules, fi in declinatione paroxyfmi potum calidum exhibeas, v. gr. vinum calidum, cerevifiam calidam, fic enim fudores largius profluent, & omnia frigida tertianariis funt infelta.

XVI.

Vulgares julepi inflant abdomen & ventriculum relaxant.

XVII.

Tertianariis liquida profunt, qui bilem acriorem diluunt, quartanariis autem nocent.

XVIII.

Pro specifico commendo omnibus *Antihæc. Poer cum sal. armoniac. vel arcan. duplicat.*

XIX.

In tertiana pro amuleto sola sufficit camphora.

XX.

Felix ille erit Medicus, qui aliquot ante paroxysmum horis & catharsin leviozem & sudationem mediocrem citra turbas excitare poterit. Quod si ð ita saltem figatur ut ter vel quater alvum laxet, post sudores moveat, euporiston habebis in intermittentibus non fatis laudandum.

XXI.

Omnibus febricitantibus diætã excarnis commendanda.

De Quartana.

I.

Purgantia rariùs sunt exhibenda, quibus *q̄ dule. semper addendus.* Hinc emetica purgantibus præferuntur.

II.

Quartanariis nocet V. S.

III.

Quartana ut inter initia cautè tractanda, sic multò magis sub finem.

IV.

Quartana quæ passim oritur circa æquinoctium autumnale, desinit plerumque inter initia veris.

V.

Ex vino tenui in tempore dato febricitanti robur & sudor.

VI.

Largior potus faciliùs nocet quartanariis, quàm tertianariis.

K 2

VII. Quar-

VII.

Quartanarius sputator facilè curatur.

VIII.

Frigus quartanariis infensissimum, hinc præcordia tegumentis probè munienda, & Vi. Sp. linteis duplicatis sæpius ipso in paroxytmo abdomini applicandus

IX.

Vesicatoria faciliùs juvant in quartana quàm tertiana.

X.

Potui ordinario semper amara in nodulo injicienda, qualia sunt *absynth. centaur. min. ruta murar. scordium* vel saltem *essent. absynth. comp. instillanda.*

XI.

Si hydrops supervenerit febrì potior habenda erit ratio febris quàm hydropis, quia hydragoga febrem reddunt deteriore. Egregiè hìc juvabit *essent. absynth. martialis.*

XII.

Externè pro amuleto conveniunt omnia ex araneis comparata.

De Febris in genere.

I.

Post omnes febres intermittentes *recidivæ metum* adimunt amara. Acida qua acida in omnibus febris intermittibus sunt suspecta sola excepta Tinct. bezoard.

II.

Omnes febricitantes quamdiu sputant extra periculum sunt tam in continuis quàm intermittentibus Lingua sordescens ubique suspecta.

De Febris continuis.

I

INsynocha sæpius sola sufficit V. S. modo maturè administratur.

II.

In omnibus continuis nunquam ab ægro discedito, nisi priùs linguam inspexeris.

III.

Vomitorium maturè exhibitum omnia symptomata toto morbi decursu apparentia reddit mitiora, qualia sunt diarrhœa, dolor capitis, vigiliæ, delirium, &c.

IV.

Purgantia propriè sic dicta omni morbi tempore nocent.

V.

Sudorifera in principio propinata, præsertim si fortiora & validiora fuerint; majores turbas excitant & phrenitidem accersunt.

VI.

Neque tamen volo ut in principio ab omnibus alexipharmacis abstineamus, sed temperatiora saltem eligenda statuo, non tam ad sudores promovendos, quam acre absorbendum & corrigendum.

VII.

Dixi alexipharmaca esse exhibenda: cum enim febres malignæ in principio sæpius febres continuas simplices mentiantur, ne quid omisisse videamur utique alexipharmaca temperatiora in omnibus febribus continuis dari debent, ut quando malignitas se postmodum prodiderit Medici prudentia laudetur.

VIII.

Acida his in febribus magis juvant, quàm in intermittentibus.

IX.

Alvus clysmate sollicitanda scil. frequentius in principio, rarius in statu vel declinatione.

X.

Commendantur quidem opiata, sed velim non nisi summa urgente necessitate & viribus non omnino exhaustis exhibeantur.

XI.

Mihi placent papaverina ex papav. errat. vel Emulsion. vel diascord.

XII.

Quamvis chymica aliis sint potentiora, his tamen in febribus vegetabilia tutius sæpe & utiliùs exhibentur, v. gr. Decoct. alterans ex rad. acetos. fol. tarax. fumar. violar. flor. viol. ros. vel aq. destillata.

XIII.

Apparatus remediorum non sit copiosus pauca sequentia sufficiunt, v. gr. C. C. f. Δ Antihæctic. Poter. Arcan. duplicat. ☉ perlat. ☿ diaphor.

XIV.

Sitim fallit serum lactis citrarum.

XV.

De Febribus continuis omnium optimè scripsit ydenham, Ubi de malignis accuratissimè Mor. aus Stalus.

De Hæctica.

I.

Cum omnibus hæcticis modestè agendum.

II.

Hæctici non ferunt colliquescentia, destillataque empyreumata per plures septimanas ter vel quater de die ad 4. cochl. assumpta valde profunt hæcticis.

III. Lac

III.

Lac hæcticorum est remedium, si solum & per intervalla fumatur, plus tamen præstat in feбри sine ulcere.

IV.

Tinct. illa antiphthifica plus præstat in atrophia ex cruditate ventriculi, quam in vera hæctica cum ulcere pulmonum.

V.

Querelæ de calore nocturno nunquam oscitanter vel superficialiter à Medico excipiendæ, merentur enim & attentionem & tempeſtiva remedia.

De Fébribus malignis.

I.

SI quod movendum vides, move, idque aut nunc Saut nunquam, fit hoc tutiùs per emeticum si æger conqueratur de anxietate præcordiorum.

II.

V. S. vel prodest vel nocet, ita ut difficilè sit hinc certi quid determinare, tutiùs tamen esse puto venam secare, modo non peccetur in quanto, idque primo vel secundo die.

III.

Medicus nunquam ab ægro recedat nisi prius inspexerit oculos, quorum insolita mutatio infaustum prædicit morbi eventum, & dum pulsùm explorat semper attendere debet an manus ægrotantis sit tremula.

IV.

Epilepsia facilè coincidit, hinc semper miscenda sunt specifica alexipharmacis, v. gr. *Castoreum* ad pauca grana, *cinnab. liquor. C. C. succin. C. C. solar. sal. vol. C. C. viperar.*

V.

Septimo die sudores movere bonum.

VI.

Primum Enema in morbi principio potest esse paulò fortius, sed in morbi progressu omnia debent esse mitiora.

VII.

Victus sit tenuis, conveniunt panatellæ, brodia instaurantia cum pomis citri parata, cremor hordei, Emulsiones.

VIII.

Diarrhœa nunquam est salutaris, statim itaque exhibenda sunt alexipharmaca, intestina simul corroborantia, v. gr. *disascord. C. C. ust. terr. sigillat. pulv. bezoard.*

IX.

Præsente diarrhœa nunquam V. S. tentanda, multò minùs præsentè vomitu.

X.

Modicum vini concedito præsertim feбри petechiali & peste correptis.

XI.

Inflammatiô visceris vel partis alicujus superveniens morbum ferè semper facit lethalem, quapropter in prognosticando estote oculati, & cùm inflammatiô plus valeat in indicando, quàm causâ morbi prohibendo, cogimur venam adhuc secare, quocunque etiam id fuerit morbi tempore, saltem ne videamur quid intermisisse.

XII.

☉.l. egregiè aliàs convenit, sed præsentè dysenteria & catarrho omitti debet.

XIII.

Ubi intensus calor, ibi exulare jubeto theriacalia aliaque calidiora,

XIV.

Practici tantopere commendant opiata, sed credas te non obtinere illud quod promittunt.

XV.

Vesicatoria quò plura èd efficacia, videlicet in carpis manuum & in furis.

XVI.

Apparentibus Petechiis nihil amplius in primis viis moveri debet, ut hinc vel ipsa enemata eo tempore sint suspecta.

De Variolis.]

I.

IN variolis vel nihil dandum vel parum.

I.

In principio nocent ceu ipsum venenum omnia quæ sanguinem magis exagitant, nempe calor Musæi vellecti, ira, vinum, omnia expellentia, ut satius sit nihil tunc exhibere nisi gravissimum id jubeat symptoma.

III.

Ordinariè post 4. vel 5. diem potui ordinario largius instillari debent *Tinct. rosar.* vel *béllidis* vel *violar.* hæ enim sunt verum variolarum antidotum.

IV.

Plures moriuntur ob variolarum copiam, pauci ob earundem inopiam, ex que solo abusus expellentium innotescit.

V.

Maturè prospice oculis & faucibus.

VI.

Si eruptionem variolarum juvare velis, contentus esto remediis vulgaribus mulierculis etiam non ignotis, v. gr. *sem. aquileg. aq. fumar. aq. expuls. lap. bezoar.*

VII.

Post diem 8. vel 9. tractato ægrum quasi nova febris jam correptum, ab eo enim tempore, ad diem 13. vel 14. usque in maximo adhuc versatur vitæ periculo, imo sæpius quàm in morbi principio, præsertim si fuerit adultus, itaque frequenter exhibenda sunt illa quæ sanguinis compagem sartam tectamque servare possunt, v. gr. 2. D -li parum refractus, aq. C. C. citrat, *tantillum succi citri in potu ordinario*, julep. refrigerant. tantum enim abest ut majorem æstum excitare debeamus, ut potius novum istum calorem febrilem compescere studeamus.

VIII.

V. S. meritò suspendimus.

De Atrophia.

I.

IN membrorum aridura leniores frictionis sæpius institutæ plus quandoque præstant quàm medicamenta.

II.

Cave ne vel poros infarcentibus influxum & circulationem succi nutritii plus sufflamines, vel spirituosius volatilibus partes tenus auferendo obstructions augeas.

III.

Temperanda itaque sunt spirituosa O O sis & pinguis, v. gr. O O convuls. cum O O vulpino.

De Phibisi.

I.

Hic morbus fere semper in principio est ex stomacho (nisi fiat ex hæmoptysi) hinc stomachica.

Chica egegie juvant, v. gr. *Tinct. anthiph. pulv. stomach. cum sal. armoniac. liq. terr. foliat. Tinct. aperitivo. Mæbii.*

II.

Purgantia quovis modo mutanda unà cum V. S. hæc tamen locum habebit inter præservantia.

III.

Sanguis in pulmone ubi delitescens inevitabiles vitæ fruit infidias.

IV.

Nulli pectoris morbi flocci æstimandi, quia multis ne opinantibus quidem fiunt exitio.

V.

Acidulæ non nisi præservationis causa adhibendæ, sed vide ne largius & frequentius sumantur, nam omnia \odot lata pectori sunt iniinica.

VI.

Nimius quoque saccharatorum usus nocet, hinc magis mihi placent destillata absque syrupis & saccharo.

VII.

Balsam. \ddagger anisat. non solùm non juvat, sed quandoque facit phthisin.

VIII.

Decocta lignorum non nisi in principio conveniunt: in progressu tutiùs datur *decoctum Chinæ cum herbis vulnerariis*, quale prostat in praxi *Ettmülleri*.

IX.

Fonticuli egregiam in principio morbi conferunt operam; in progressu exsiccando nocent.

X.

Vinum penitus exulare iubeto cum φ & ira.

XI.

Opiata non nisi in principio conveniunt.

XII.

Phthisici vitare debent aërem austrinum, vespertinum

rinum, nocturnum, loca subterranea, templa, transitus fluminis.

XIII.

Lac quaecumque fuerit non tam exulcerationis pulmonum, quam sanguinis acrimoniae praesentissimum est remedium.

XIV.

Quò mitiùs hic morbus tractatur, eò diutiùs vis lethifera longas in moras protrahi potest: hinc multi folis vegetabilibus vulnerariis thoracis contenti, plures in annos vitam protrahunt, dum alii pharmacopoleorum pyxides evacuantes citò moriuntur, placeat mihi pauca hæc: *rob. passul. conserv. rosar. veron. pilosell. heder. terrestr. scabios. antihæct. Poter. pulv. anony. lapid. S.*

XV.

Suffumigia si unquam, profectò hîc quammaximè necessaria & proficua sunt, qualia sunt, quæ ex *gumm. anim. juniper. heder. succin. oliban. mastich. tacamahace, storace* parantur.

De Cachexia.

I.

CAchectici quò leniùs purgantibus tractantur, eò citiùs curantur.

II.

In Cachexia rariùs, in hydrope confirmato sæpius purgandum.

III.

Primæ digestionis hîc potior habenda ratio, absolvent hoc negotium omnia ex *mentha, absynth. juniper.* ♀ & ♂.

De Hydropē.

I.

AUt fortiter purgandum aut non purgandum, lenientium enim usum semper insequitur major pedum intumescencia.

II.

Hydropici naturam in ferendis catarctis ritè explorare potior curationis pars est.

III.

Si una purgatio pro voto succedat, brevi instituantur plures, alias inducias concedendo morbo nunquam pacem sperare licebit.

IV.

Quò major adest copia aquæ eò fortior poterit esse purgatio. *Infusum croci metallorum* hîc multùm præstabit, vel *syrup. de spina cervina*, vel *decoct. cortic. interior. sambuc.*

Verùm si hydrops sequatur phthisin aut labem aliis visceris, aut perversam luis venereæ curam, aut cancrsam sanguinis diathesin, omnia nocent catarctica, & tali in casu juvant diuretica, præsertim in sexu foeminino, qui purgantia ratione uteri non bene fert, & quod caput rei est iter susceptum & aëris mutatio.

VI.

Omnes formulas antihydropicas ingredi debet *absynth.* ad quamcunque etiam intentionem obtinendam præscribantur.

VII.

Quamvis vinum in plurimis noceat, morbis hydropicis tamen salutare est. quia fermentum vitale restaurat & sanguini robur addit.

VIII.

Spir. vin. semper nocet hydropicis.

IX.

IX.

Pro potu ordinario profunt *vinum absynthites*, *cerevisia absynthites*, vel alliata velenulata, cum *radic. raphan. sylvestr. cochlear. salvia, ruta muraria, acrimon.* &c.

X.

Omnia frigida & aquosa nocent, v. gr. ▽ fontan. julep. *cerevisia tenuis*, decoctum hordei.

XI.

Omnia externa pro furo sunt, solo excepto spir. juniper. vel Vi. Sp. ♀ fato.

XII.

V. S. ecu pestis fugienda, scarificationem profuisse novimus, sed credimus non fuisse veram ascitam sed anasarcam.

XIII.

Hoc in morbo fortuna quandoque juvat audacem t' midumque deserit, utrinque anceps dubiæ alex e-ventus.

XIV.

Uti Phthisi quandoque plus præstant remedia vulgaria, ita hoc quoque in morbo sæpius absynthinea, sambucina, ebulina, juniperina omnibus cæteris palmam præripiunt.

XV.

Pulvis bufonum misceri debet cum rad. laxativ. ascendendo singulis diebus ℞j. usque ex gr. si pulv. bufonum gr. vj. cum ℞j. jalap. dedisti altero die ℞ss. pulv. bufon. c. ℞j. jalap. dari pt. &c.

De Ictero.

I.

Omnes ca ulosa facile fiunt Ictericæ, & vice versa.

II.

Icterus sine febris faciliùs curatur, quàm si sit cum febre & corporis atrophia.

III.

Vomitorium hîc admodum necessarium est ad fermentum elutriandum, quo præmissò detur ter de die aq. contra Icterus Timæi ad 4. cochl. singulis dosibus addendo gtt. 24. Tr. ♂.

De Erysipelate.

I.

V. S. in quavis inflammatione est administranda.

II.

Purgantia in vigore inflammatorio semper nocent.

III.

Fuge omnia frigida, iram & terrorem.

IV.

Externa sint mitiora v. gr. rob. sambuc. (theriac. rusticorum) aq. flor. sambuc. cum tantillo Vi. Sp. theriacal. vel camphorato.

V.

Pulvis erysipelatos. Myns. farina liquirit. cum stупpa cannabina præfertim in erysipelate mammarum egregiè juvat.

De Angina.

I.

N Unquam omittenda V. S. sub lingua, & si maturè fueris vocatus in brachio; vel habita ratione circumstantiarum in pede.

II.

Angina sedulo distinguenda à tonsillarum tumore &

& inflammatione, illa curatur bezoardicis, hæc anticatarrhalibus.

III.

Semel anginosus facilè eodem sæpius corripitur morbo.

IV.

Frigida sunt anginosi inimicissima.

V.

Eodem carbone notentur purgantia.

VI.

Quies partium inflammatarum admodum necessaria, hic æger parum loquatur, nec gargarifando fauces irriter, præstat gargarismum sæpius in ore detinere.

VII.

Inter prophylactica vix datur præstantius remedium quàm fonticulus in brachio excitatus.

VIII.

Blandiora diaphoretica in curatione omne ferunt punctum.

De pleuritide & peripneumonia.

I.

Sanguis V. S. extractus, si statim abeat in coagulum indicat V. S. aliquoties repetendam esse.

II.

Sanguis etsi sæpius mittatur, semper tamen in parva quantitate erit extrahendus.

III.

In pleuritide maligna tutius est V. S. omittere, quamvis cogamur aliquid dare consuetudini.

IV.

Purgare pleuriticum est eum maximo exponere vitæ periculo.

V.

Potus frigidus multos enecat quos morbus vincere non potuisset.

V I.

Omnia dyfenterica sunt etiam antipleuritica.

V II.

Sudorifera mitiora omnem absolvunt paginam, ita ut vel solum δ diaphor. pro curatione sufficere possit,

V III.

Opiatis ceu infidis remediis, hinc non admodum fido.

I X.

De Paracenthese inter quartam & quintam costam multa dicuntur, sed quis anceps hoc adhibebit remedium.

X.

Qui novit unius visceris vel partis solidæ inflammationem curare, novit omnes inflammationes curare.

De Ophthalmia.

I.

Remedia Chirurgica agunt hinc efficaciter, V. S. scarificatio, vesicatoria, fonticuli, setacea, hirudinum applicatio ad vasa temporalia.

II.

Purgantia si unquam profectò hinc sunt necessaria.

III.

Aër frigidus oculis insensibilissimus.

IV.

Alumen ϕ . l. album & tutia sunt anima oculi.

De Hemorrhagia.

I.

Stercus suillum utcunque sordidum sit medicamentum, præsentissimum tamen fert auxilium externè & internè.

II.

Purgantia rariùs hic prodesse solent.

III.

Omnia ex \odot lo præparata & externè & internè fidelem spondent opem.

IV.

V. S. nunquam negligenda, fatius tamen est sanguinem in parva quantitate extrahere.

De Empyemate.

I.

Cum sanguis semel extravasatus statim putredinem concipiat, videndum ut sive id factum fuerit à casu ab alto, à percussione vel contusione, sanguis maturè discutiatur, id quod egregiè præstant diuretica, & si vires ferant blandiora sudorifera, qualia sunt *lapid. ☉ diem & noctem sang. birco. cum + flor. sambuc. chærefol. serm. ceti.*

II.

Verùm in principio nunquam omitti debet V. S.

III.

Quod si pus jam factum sit, conveniunt decocta pectoralia vulneralia, inter quæ eminent *scabiosa & beder. terrestr.*

IV.

Si febris adfit detur *antibet.* Poter. plures per diès.

V.

\ddagger *diaphor.* est empyicorum solatium, sed ad \mathfrak{z} j. cum flor. \ddagger dari debet.

VI.

Paracenthesis aut statim, aut nunquam instituen-
da.

De sputo sanguinis sive hæmoptysi.

I.

Quemadmodum V. S. hic semper necessaria
est, ita purgantium usus nunquam sine pericu-
lo.

II.

Electuarium cuius meminit Boyle in *Philos. experi-
ment. ex consensu. rosar. & sem. hyosciam.* præsentissimum
est remedium.

III.

Verùm cum solum astringat, interponenda sunt
medicamenta sanguinis grumos dissolventia, v. gr.
lapid. cancr.

IV.

Vinum exulare debet.

V.

Æger parum vel nihil loquatur.

VI.

Fumus nicotianæ hæmoptycis est infensissimus.

VII.

Cum hic affectus facile abeat in phthisin, suadenda
sunt omnia, quæ exulcerationem impedire possunt,
qualia sunt vulneraria paululum adstringentia, v. gr.
plantag. portulac. hæder. terrestr. pyrola.

VIII.

Somnus longior omnibus prodest hæmoptycis &
phthificis.

De Ischuria renali

I.

Malum hoc sæpius radicaliter est ex ventri-
culo

culo hinc juvant illa quæ suos effectus in primis viis exerere solent, v. g. lapid. ☉. ♀ ⊕ l. ⊙ *. acidulæ aq. vol. succin.

I I.

V. S. quandoque valde necessaria est, præsertim ubi vasorum distentio, institui autem potest vel in pede, vel in brachio.

III.

Diuretica semper sint mitiora.

IV.

Clysteres renibus & viis urinariis egregiè opitulantur, componi debent ex *decreti. carminat.* cum *therebinth. stercore equino sal tart.* vel liquor. C. C. *succinato.*

V.

Cùm vinum generosum soleat esse diureticum & simul stomachicum, subinde propinari potest unum vel alterum cochl. in quo prius infusum fuerit *stercus equinum* vel ovillum, si cum vino exprimat est egregium.

VI.

Balnea hinc quoque suam spondent opem.

VII.

In morbi progressu omnibus remediis admisceri debet *cinnabaris* & *succinata*, quò nervinum genus corroberetur & epilepsia avertatur.

VIII.

In acutè febricitantibus & infantibus epilepticis, vel variolis, Medicus temper quærere debet, an urine profluet, cùm in his morbis maximo cum ægro-tantis periculo supprimi soleat.

IX.

Sedulò Medicus attentus sit in causam, num oriatur ex sanguinis grumo, an pure, viscido muco, contractione &c.

De Calculo Renum.

I.

Semper eò annitendum ut alvus sit lubrica, tum in paroxysmo, tum extra paroxysmum.

II.

Hinc omnia laxativa quæ hypochondriacos Ijuvant, juvant etiam nephriticos.

III.

Omnia amara conducunt nephriticis.

IV.

Fortiora diuretica in paroxysmo dolores augent, sanguinem accendunt, ventriculo nocent, extra paroxysmum renes infarciunt & calculi generationem promovent.

V.

Vitanda quoque sunt diuretica, si renum adsit exulceratio, cui curandæ egregiè conducunt therebinthinata.

VI.

Opiata cum lubricitantibus vulgo dictis, vel potius acrimoniam urinæ demulcentibus v. gr. *ol. amygd. dulc. emulsiones, decoct. Forest.* & clysteres omne ferunt in paroxysmo punctum.

VII.

Omnia *carminativa* profunt nephriticis præsertim ex *chamomilla* parata, hinc quæ profunt colicis, profunt etiam nephriticis.

VIII.

Ventriculi semper habenda est ratio, quia calculi semper ferè radicaliter ex ventriculo.

IX.

Usus herbe *Theæ* quotidianus egregiè præservat à calculo.

X.

Præservationis gratia exhibendum est vomitorium tempore vernali vel etiam autumnali.

XI.

XI.

Si in calculo vesicæ paracenthesin instituere velis, sequere methodum famosi istius lithotomi Galli, qui sine ullo aliquo apparatu & remediorum usu sectionem instituit cultello falcato ad latus perinæi sequens situm fibrarum, & exiguum saltem vulnus infligens, si prius æger aliquoties obambulaverit, quem insidere jubet in sinu famuli absque ulla ligatura, post indit duos digitos in podicem & calculum sine ulla vi sensim protrudit ex vesica in collum, quo facto paracenthesin instituit; & ægrum spatio 7. dierum pristina reddit valetudini, exempto calculo collum vesicæ retrudit, & sic impedit effluxum urinæ per vulnus. Meminit hujus Lithotomi apud *Ronheusen lib. 2. obs. 1. p. 8. & q.*

De Mictu cruento.

I.

Quies item decoct. Myns. contra mictionem cruentam malum hoc facile tollere possunt.

II.

Vide ut alvus semper sit lubrica, sed cave abaloteticorum usu.

III.

Purgantia hinc nocent.

IV.

Fonticulus in brachio multum prodesse potest.

De Dysenteria & Stranguira.

I.

Conveniunt omnia ex chamomilla.

II.

Ventriculi habenda est ratio.

III.

Profunt carminativa, quia acidum corrigunt.

IV. Diu-

Diuretica plus nocent.

De Catarrhis.

I.

Decantata in his morbis sunt remedia, fonticuli, vesicatoria, V.S. sudorifera & fuffumigia.

II.

Inter opiata meritò laudantur *pilul. de styrac. pilul. de cynogloss.* Favent *theriac. recens, theriac. celest.*

III.

Præservationis gratiâ semper luna decreſcente corpus blandè purgandum.

IV.

Abſtinentia à cœna catarrhoſis commendanda.

V.

Inter ſpecifica laudem merentur omnia ex ligno ſaſſafras, v. gr. *Essent. lign. ſaſſafr.* cum Vi. Sp. ☐ *sato*, *aq. lign. ſaſſafras*, cum vino parata (quod etiam eſt egregium ſtomachale.)

De Hydrocephalo.

I.

IN infantibus recens natis quandoque humor in capite deprehenditur, qui non eſt à ſero, ſed à ſanguine extravasato ob partus difficultatem, & vel vulnerariis diſcutientibus in ſacculo cum vino addito tantillo Vi. Sp. coctis curatur, vel ſectioe, hinc vide nê talem infantem habeas pro hydrocephalo.

II.

Radix. laxatio. à gr. ſ. ad j. ij. vel plura etiam in infantibus exhibita valde efficax eſt.

III.

Externè convenit fofus in forma ſicca ex pulv. ſabin. & ſemin. cumin.

De Vigiliis.

I.

PEdiluvia ex lactuca, verbena, capitibus papav. albi alterata, hinc multum præstant.

II.

Tantum abest ut opiata semper somnum inducant, ut quandoque noctes reddant magis inquietas.

III.

Opiata semper horis vespertinis, nunquam matutinis sunt exhibenda.

IV.

Theriaca recens largius sumpta ante decubitus in naturis frigidioribus rarius fallit.

V.

Plus spei pollicetur *theriac. celest.* vesperi ad gr. iv. vel vj. data, si ægri conditio ferat.

VI.

Succolata vesperi cum vino malvatico vel lacte sumpta senibus somnum conciliat.

VII.

In subjectis calidioribus profunt *emulsiones*.

VIII.

Puerperæ sæpius vigiliis torquentur, tutissimum omnium remedium est, si tempora medulla cruris vitulini, plantæ pedum autem sævo hircino illinantur.

IX.

Vinum absynthites cum verbena paratum est egregium somniferum.

De Vertigine.

I.

OMnia epileptica hinc conducunt.

II.

Vix datur præstantius remedium quàm *emeticum*,
modò uterus id ferat.

III.

V. S. in manu instituta multis profuit vinosis ver-
tiginè laborantibus.

IV.

Semper ejusmodi remedia eligenda sunt quæ re-
spiciunt primas vias.

V.

Tinct. succini parcius sed sæpius data cum *Syr. flor.*
paon. meritò inter specifica refertur.

De Epilepsia.

I.

Hic varia generosa tentanda sunt remedia, (1)
V. S. variis in partibus instituenda. (2) Hiru-
dines vasis sedalibus adhibendæ. (3) Vomitoria sæ-
pius exhibenda. (4) exciteretur foniculus in brachio
& fetaceum in nucha. (5) Cauterium actuale appli-
cetur vertici capitis, ulcus autem diu apertum ser-
vandum.

II.

Omnibus purgantibus & *dulcis largius addendus*
nempe ad gr. xv. vel $\mathcal{D}j$.

III.

Cura sudorifera per *decoctum lignorum* instituta nun-
quam non salutaris esse potest.

IV.

Innumera commendantur specifica, sed pauca fa-
mam sustinent, mihi placent *cinnabarina*, *cinis talpæ*,
pulv. ex secund. spir. sang. hum. opiatus,

V.

Fœminæ facilius fiunt epilepticæ, quàm viri, sed
minori cum periculo, quia etiam facilius curantur.

L

VI.

In infantibus lactantibus malum hoc fere semper ex primis viis, hinc *acidum absorbentia* & *clysteres carminativi* optimè conducunt.

De Apoplexia.

I.

Statim fortius vomitorium infundendum, v. gr. Syr. Emetic. ad ʒvj. vel tart. emet. ad gr. vj.

II.

V. S. omiffa Medicum apud vulgus reddit negligentem, adhibita exofum, si æger post V. S. moriatur.

III.

Clyster acrior qualis est antimoniatuſ ociùs injiciendus.

IV.

Cauterium actuale vertici capitis & nuchæ adhibendum.

V.

Plantæ pedum urtica urente acriùs fricandæ sunt.

VI.

Regioni ventriculi Vi. Sp. optimè dephlegmatus linteis duplicatis imponendus.

VII.

Post paroxyſmum ſcarificatio inſtituenda, ſeta-cum applicandum, fonticulus excitandus, ſputatio promovenda, purgandum, ſudandum, & cerebrum cum ventriculo roborandum.

VIII.

Senibus egregiè prodeſt ſuccolata & ambra.

De Paralyſi.

I.

V. S. paralyticis rariùs prodeſſe ſolet.

II. Pur-

II.

Purgantia fortiori stimulo sunt exaltanda, & omnia debent esse ꝑ alia h. e. de ꝑ dulci participare, nisi salia corrosiva in corpore prædominium obtineant, quod in paralyfi scorbutica & colicam excipiente fieri solet, sic enim ꝑ dulcis abit in sublimatum vel præcipitatum.

III.

Thermæ omnibus externis præferendæ, siue sint naturales siue artificiales *ex calce viva*, & *acervo fornicarum* paratæ.

IV.

Harum usum præcedere debent universalia, qualia sunt purgantia, præparantia & aperitiva.

V.

Inter specifica laudem meretur *vinum salviatum* parcius tamen sumptum, & *Tinct. succini cum castoreo*.

De Dolore.

I.

Ubi dolor, ibi facile inflammatio & suppuratio fieri potest.

II.

Circa externum usum cautus sis & prudens, tutissimum est *Empl. nostrum anod.* addito *diascordio vel sberiac.* hoc enim emplastr. malum ex quacunque etiam ortum fuerit causa nunquam reddit deterius.

De Odontalgia.

I.

Prodest V. S. in manu vel etiam sub lingua.

II.

Alvus fit lubrica & quandoque hydragogum

exhibendum, hinc *radix laxativa*. semper tuta.

III.

Dolor dentium quandoque infallibile est signum conceptionis, quod plurimæ confirmabunt mulierculæ.

IV.

Vesicatorium nunquam negligendum.

V.

Theriaca recens externè imposita haud exiguam confert medelam.

VI.

Aq. asthmatica vel *mirabilis*, vel *lil. convall.* triplicei infusione florum recentium parata in ore detenta egregiè sedat dolorem.

VII.

Ipsum opium cavo denti inditum doloris demulcet atrocitatem.

VIII.

Fumus feminis hyosciami carbonibus injecti ore haustus multis profuit, præsertim si dolor fuerit à vermibus.

IX.

Omnia frigida, omnia fervida, ut & saccharata n. cent.

De Cephalalgia.

I.

Alvus quotidie suo respondeat officio.

II.

Hic affectus ut plurimum est per consensum, rarius per essentiam, excepta lue ♀ rea & scorbuto, hinc fere semper emeticum dari potest, sexu sequiori tamen excepto.

III. Cly-

III.

Clysteres & suum conferunt in juvando symbolum.

IV.

Ufus obtinuit, ut *purgantia in forma pilular. ante decubitum dentur*, quibus & *dulcis rectè miscetur.*

V.

V. S. in fronte, manu vel pollice pedis nunquam erit frustra.

VI.

Arteriotomia in temporibus & vesicatoria juxta aures generosa hujus morbi sunt remedia.

VII.

Opiata palliativè curant idque non sine periculo gravioris recidivæ, vel affectus lethargici.

VIII.

Optimum est remedium non satiari cibis.

IX.

Vinum nocet capiti.

X.

Tópica in forma liquida multis sunt suspecta, idque non sine ratione, placent mihi frontalia in forma sicca ex *flor. pap. rhead. betonic. paralys. rosar. populi summit. anethi, nucleis persicor.*

XI.

In febribus intermittentibus *aq. rosar. linteis duplicatis* frequenter opponatur temporibus.

XII.

In dolore capitis ex causa frigida & humore pituitoso prolunt spirituosæ, v. gr. *convuls. aq. cephal. Carol. V. Tinct. castor.* & alia foris adhibita, vel *Emplastr. de ranis cum q.*

De Oculorum dolore.

I.

Vitanda sunt lucida, radii solares, frigida & acria.

II.

Sacculi floribus euphrasie, cyani, chamom. summit:
anethi referti & Vi. Sp. aspersi egregiè profunt foris im-
positi.

De Aurium dolore.

I.

FRigida & acria auribus sunt inimica.

II.

Præstat species pro fomento sacculo inclusas cum la-
cte coctas auribus imponere.

De Arthritide.

I.

PRæservatoria semper danda ante æquinoctia &
solstitia.

II.

Purgantia fortiora & sudorifera calidiora rariùs
bene cedunt.

III.

Præferuntur blandiora laxativa, infusa, v. gr. &
pilul. aloetic.

IV.

Vomitus quidni proderit arthriticis, cum malum
hoc radices suas habeat in depravata digestionem.

V.

Totius curæ negotium consistit in accuratissima
diætâ quoad sex res non naturales, omnia enim re-
liqua medicamenta exceptis stomachicis vilipendo.

VI.

Lac est unicum Arthriticorum solatium, vel si hæc
cura displiceat, convenit Electuar. ex amaris quale
habet *Syndenbam*, tum in, tum extra paroxysmum,
quia omnia amara sunt stomachica, & tonum visce-
rum corroborant.

VII.

VII.

Arthritici tandem fiunt hydropici, hinc profunt hepatica vulgò dicta, h. e. amara & aperitiva.

VIII.

Vinum exuletur, & pro potu ordinario commendamus *Tinct. sarsaparill.* vel *cerevisiam medicatam ex rasur. C.C. enulae chamædr. & chamæpitib.*

IX.

Essent. carminat. Wedel. vel Ω *Carmin. de tribus,* vel *Tinct. ☿opiata* egregiè profunt in ipso paroxysmo.

X.

Fonticuli quò numero plures, eò efficaciores, quia est morbus articulorum.

De Arthritide Vaga.

I.

Pillulæ arthriticæ Schæfferi ad gr. xv. datæ & sudoriferum ex *theriac. aq. flor. sambuc. mixt. simpl. Tinct. tartar. succo lumbricor. terrestr. guttulis aliquot Tinctur. opii* brevi cicurant hoc monstrum.

II.

Externè placet nobis *cataplasma ex beccabunga, saponè, stercore vaccino & lumbricis.*

De variis visus lesionibus.

I.

Pillulæ cephalicæ sive ophthalmicæ semper luna decrescente exhibendæ.

II.

Conveniunt fonticuli, scarificationes, setaceum.

III.

Remedia interna sunt stomachica & cephalica, v. gr. *salvia, euphras. anthof. &c.*

IV.

Inter collyria excellunt infusa & alia.

De Auditus lesionibus.

I.

E Adem remedia chirurgica hinc applicari possunt.

II.

V. S. in pollice manus egregie prodesse solet.

III.

Instillantur auribus *tuosa*, ∇ *magnanimit. l'eau d'Hongrie*, Vi. Sp. \square *sassafras*.

De Phreniide.

I.

V. S. in pedibus instituenda & reiteranda.

II.

Carpis manuum vesicatoria sunt applicanda.

III.

Plantis pedum revellentia, v. gr. *sapo niger*, *brastica capitata*, *muria condita*, *fermentum*.

IV.

Capiti resolventia & discutientia sunt imponenda, v. gr. *columbæ* & *gallinæ recens dissectæ*.

V.

Blandiora acida & pulveres *cinnabarini* cum emulsionibus inter interna omne ferunt punctum.

De Mania.

I.

Vomitioria fortiora prosunt.

II.

V. S. largior conducit.

III.

Somnus quovis modo conciliandus.

IV. Om.

IV.

Omnes maniaci generosè ferunt generosa remedia, hinc est quare Agyptæ & Circumforanei feliciùs interdum hujusmodi morbos curent quàm Medici rationales.

V.

Pro potu ordinario convenit serum lactis.

De Rabie.

I.

Ulcera diutiùs fervanda sunt aperta.

II.

Ufus diaphoreticorum plures septimanas continuandus, cum hic morbus admodum infidus sit.

III.

Specifica vide apud Timæum.

De Hypochondrio & Scorbuto.

I.

Huc spectant omnia, quæ de vitiosa chyli distributione diximus.

II.

Alvus semper debet esse laxior, eum in finem conveniunt pilulæ *Weibeli* vid. *Schröd.* hypochondriacæ *Zwölffer.* Melanagog. *Mynsicht.* Tartareæ *Quercet.* five *Schröder.* Aloeticæ *Francot.* vel *vina passulata,* serum lactis *passulatum cum fol. senn.* omnia ex *Tart.*

III.

Inter hypochondria juvant acidulæ, in scorbuto confirmato nocent, vel saltem sine periculo suaderi nequeunt.

IV.

Venæ salvatellæ sectio omnibus creditur prodesse.

V.

Omnes hypochondriaci sunt flatulenti, hinc admodum conducunt enemata.

VI.

Tempore vernali semper exhibendum est emeticum.

VII.

Inter specifica laudant *ſilia* *ſina* & balsamica, v. gr. omnia ex pino, omnia ex \odot \times co, *arcan. duplicat.*
Elixir. antiſcorb. Tinſt. aperitivo. Moebii.

VIII.

Omnes ſcorbutici habent ventriculum debiliorem, hinc egregiè prodeſt *Zingiber* in India *condit.* ſuccolata, vinum malvaticum.

IX.

Omnes ſcorbutici bene ferunt nervina & antiſpaſmodica.

De Gonorrhœa.

I.

Qui bene hîc purgat bene ſanat.

II.

Adſtringentia non niſi præmiſſis purgantibus locum habent.

III.

ζ dulcis omnibus purgantibus miſceri debet.

IV.

Si adſit exulceratio in uretra prodeſt injectio ex *decoct. flor. roſ. aq. calcis vivæ*, α *flor. ſambuc. trochiſcor. Alkekengi & melle roſar.*

De ſuppreſſione Menſium.

I.

V.S. crescente Luna inſtituenda in brachio, ante novilunium in pede.

II.

II.

Purgantia debent esse aloetica, & cum hic affectus curetur ut cachexia, convenit vinum medicatum ex hepaticis & splenicis.

III.

Instantibus mensibus potus frigidus, omnia frigida & acida, ira, moeror, terror quovis modo sunt fugienda.

IV.

Ante omnia ventriculi habenda est ratio, hinc omnia stomachica sunt etiam uterina, solis exceptis acidis.

V.

Inter specifica succinum, cinnabar. & myrrha atque omnia ex his parata principem obtinent locum.

VI.

Quæ nervis & cerebro sunt dicata conveniunt quoque utero.

De Fluore albo.

I.

Curantur ut gonorrhœa, & hic locum habet vulgare: qui bene purgat bene sanat.

II.

Prodest quoque V. S.

III.

Ante omnia attendendum ad chylificationem.

IV.

Liquor C. C. succinat. & alia antiepileptica hic multum præstant.

V.

Acidulæ multis fuere proficua.

VI.

Adstringentia disponunt ad cachexiam & febres.

De suffocatione Uteri.

I.

OMnia quæ hypochondriacos juvant, juvant quoque hystericas.

II.

Omnia purgantia nocent hystericeis, enemata autem egregiè profunt.

III.

Dulcia, acida, frigida, suaveolentia, ira & terror pestis instar fugienda.

IV.

Emeticum statim exhibitum ipsum tollit paroxysmum.

V.

In ipso paroxysmo omnia illa sunt adhibenda quibus epileptici excitari solent.

VI.

Quippe paucis contenti esse possumus, v. gr. \ominus
 * *Tinct. sal. cum opio, ∇ menth. puleg. epilept. Lang. pulv. Timæi ex margar. sæcul. bryon. castor. $\text{O} \text{O} \text{O}$ rura.*

De Morbis Gravidarum.

I.

TError, ira, casus, percussio & omnia foetida procurant abortum.

II.

V. S. medio gestationis tempore administrata, remedium est nulli secundum.

III.

Primis mensibus dari debent, quæ juvant chylificationem, vel si necessitas non urgeat, nausea & vomitus soli naturæ relinquuntur.

IV.

Nulla diarrhoea tuta est.

V.

Tussi medentur pil. ex styrac. ambra & laudano opiato.

VI.

Quandoque ad confortandum danda sunt spirituoſa, v. gr. aq. epilept. lang. aq. mirab. ceras. lavendulate, bals. embryon. vinum hispanicum.

VII.

Omnia acida & vinosa nocent gravidis.

De partu difficili.

I.

NULLA danda sunt remedia foetum expellentia, nisi ubi jam omnia ad partum fuerint disposita, hoc est antequam aq. effluerit & os uteri fuerit apertum.

II.

Alvus constipata reddit partum difficiliorem, hinc clysmata egregie profunt in partus difficultate.

III.

Si foetus situ praeternaturali egredi conetur, stolidum est expellentibus velle uti remediis.

IV.

Non omnes dolores sunt dolores partus, dantur enim dolores nothi vel spurii vulgo, die wilde Weh/qui ad spasmos intestinales & consequenter uterinos referri solent, quos a veris distinguere res est magni momenti.

V.

Frigus omnibus parturientibus est insensissimum.

VI.

Inter partum promoventia excellent succinata, cinnabarina, glacies Mariæ, borra Veneta, aq. me-

liff. aq. puleg. aq. cinam. aq. epilept. Lang. bals. embryon.

VII.

Si foetus fuerit mortuus, fatius est eum frustulatum uncis extrahere, quàm ad matris internecionem usque eum relinquere.

VIII.

Si foetus per tres vel quatuor dies hæserit in partu, meritò habetur pro mortuo.

IX.

Quæ sanguinis spirituaſcentiam promovent, partum accelerant.

X.

Quæ humectando relaxant, v. gr. fomenta, balnea; & juscula lubricantia optima sunt.

De Puerperis.

I.

Puerperæ tractari debent quemadmodum graviter vulnerati tractari solent.

II.

Statim restaurans aliquod, v. gr. unum vel alterum cochl. vini calidi vel cerevisiæ calidæ exhibendum.

III.

Quies est imperanda.

IV.

Somno non statim indulgendum.

V.

Morbi puerperarum ad unum fere omnes ex mala victus ratione & ex frigoris susceptione ortum trahunt.

VI.

Frigus pestis est puerperarum.

VII.

Non statim debent satiari cibis.

VIII.

VIII.

Diæta excarnis præservat à febris.

IX.

Terror mille malorum est author.

X.

Optimum præservativum est, si puerpera corpore existente quieto & mente tranquilla ad diem undecimum usque in lecto detineatur.

XI.

Melius est alvum primis diebus siccam esse, rite interim fluentibus lochiis, quàm si diarrhoea coincidat, quæ semper monstri quid alit.

XII.

Purgantia ceu ipsum venenum fugienda.

XIII.

Potus semper sit tepidus.

XIV.

Plus enim periculi à remediis refrigerantibus, etiam ubi intensus adest calor quàm à calidis.

XV.

Si lochia non rite fluant, detur Tinct. myrrh. Tinct. ꝑ. sperma ceti succin. cum myrrha.

XVI.

Quamprimum puerpera febrì corripitur, respiciendum erit ad lochia & ejusmodi danda sunt remedia, quæ horum fluxum promoveant, vel saltem non retardent, v. gr. C. C. S. aq. lapid. ꝑ. ꝑ. diaphor. cinnab. ꝑ. myrrh. rubr. ꝑ. vol. C. C. succini. Tinct. myrrh. Tinct. ꝑ. aq. puleg. aq. flor. cheiri. aq. hystericæ.

XVII.

Sæpius præsentì etiam febrì fluunt lochia, sed ob continui solutionem intus factam adest inflammatio, unde febris & consequenter convulsiones & mors.

XVIII.

Puerperæ febricitantes facilè fiunt epilepticæ, quod probè notandum, ut semper ad futura graviora mala in medendo respiciamus.

XIX.

XIX.

Febris lactea quæ quarto vel sexto die supervenit, est ephemera & solius naturæ auxilio levi subsequente madore tollitur.

XX.

Dolor post partum est vel à spasmo vel à grumis sanguinis, convenit *Elix. propriet.* $\circ\circ$ amygd. recens expressum, sperma ceti. Externè *ungent. carminat.* *Myns.* & facculus parechoricus ex flor. mel. lot. sambuc. & aliis *carminativis*, cum vino vel lacte coqui possunt & calidè imponi.

XXI.

In Erysipelate mammarum conveniunt ex *rob. & aq. flor. sambuc.* externè mammæ leviter fricentur scopula ad dissolvendum lac, deinde imponatur *pulvis contra eryspel.* *Myns.*

XXII.

Aër frigidus quocunque modo admissus nocet.

XXIII.

Ad lac exsiccandum convenit cherefolium cum butyro frixum foris impositum, sparatrappa ex cera & $\circ\circ$ rosar. Empl. de spermat. ceti Empl. de minio.

Notæ in Praxin

BARBETTIA-
NAM.

IN Præfatione Author dicit, se supra centum consuluisse Authores, & nihil exscripsisse. Quòd equidem laudandum esset, si illi Authores in arte Medica non fuerint celebres & in praxi felices.

Verùm

Verùm cum ex centum forsan unus fuit, qui acerrimo præditus iudicio morborum causas eorundemque curationem methodicam proposuerit, mirandum quòd Author ita ambitiosè omnia pro suis inventis vendere voluerit, cum tamen pluribus in locis eadem verba ex Authoribus aliis *sine Authoris propria allegatione reperiantur*. Id quod vel in primi morbi (epilepsiæ) definitione patet, quæ verbotenus ex Riverio exscripta est.

Proprio ubique usus sensu & iudicio. Nihil sanè admittendum, quod non clarè & distinctè percipiamus, præsertim in Medicina, *ubi à Crisi & Medici iudicio rota hominis salus dependet*: omnia itaque quæ legimus apud Authores, quæque ab illis nobis sæpissimè summo cum studio recommendatur, illa inquam non ob nudam aliquam auctoritatem sine iudicio & examine prius instituto statim ægris sunt exhibenda, quia nusquam tuta fides, & periculosum tam facillè cuilibet credere, quia sic facillè etiam decipimur.

Verùm in causarum morbificarum medendi methodo, & medicamentorum inventionem, semper proprio uti sensu & iudicio non minus periculosum est quàm ambitiosum, quia sanè oculi plus vident quàm oculus.

Doctioribus se scripsisse dicit, quod equidem verum, qui enim non fidelem habuerit Præceptorem in Praxis hujus explicatione, incidit facillimè in scyllam evitaturus charybdim, neque Tyronibus hæc scripta sunt, quia impossibile erit claram & sufficientem morborum cognitionem hoc ex fonte haurire, quia brevitati studuit Author, & præcipua saltem notavit, ut eorum perfectione recordari possimus eorum, quæ de hoc affectu apud alios legimus Authores, quæque non minus necessaria sunt Medico, quàm illa generalia & præcipua ab Authore tradita.

tradita. Brevitas quidem laudanda, sed dum brevis esse laborat, obscurus fit.

Huic malo mederi voluit Deckerus doctissimus & felicissimus Medicus, qui notas elegantes edidit in praxin Barbettæ; Verum nec omnia notatu digna tradidit, neque obscura semper & luce indigentia pro voto & desiderio Tyronum explicavit, sæpius etiam formulas communicavit, in quibus opium & acida videntur excedere, ita ut operæ pretium sit, & hujus notis novas superaddere.

Pituitam vocavi lympham crassam &c. Lympha duplex est, tenuis & fluida, & viscida sive crassa. Hæc generatur quando fluida vel à restagnatione longiori, vel ab ambiente frigore, vel à cibis frigidis viscidis & glutinosis incrassescit & coagulatur. Provocat ad examen, & excipit lympham in ventriculo & intestinis, quia ita immixta est aliis humoribus, sic in ventriculo adjunctum habet Spiritum acidum, in intestinis bilem & succum pancreaticum, & pura ibidem inveniri nequit.

LIBRI PRIMI

De

Capitis Affectionibus.

[CAP. I.

De Epilepsia.

A Morbi vehementia vocatur etiam morbus Herculeus, ab ejus magnitudine morbus facer: Sacer enim significat etiam magnum. Auri sacra fames, i. e. magna.

Nonnulli Theologi in ea sunt opinione, omnes Dæmoniacos, quorum mentio fit in Sacra Scriptura, fuisse

fuisse Epilepticos, & morbi hujus curationem dici spiritus malefici ejectionem & Exorcismum. Sæpius enim tot monstrosa adsunt hoc in morbo symptomata, ut pro obsessis habeantur. Sic vidimus Epilepticam cælibem adhuc corpore obeso præditam, succique lascivialis & libidinosi plenam, quæ tantas passa est convulsiones abdominis & colli contorsionem, cum omnimoda a ratiōe nota, ut à primis Medicis pro obsessa habita fuerit. In ipso enim paroxysmo inter ejulatus & clamores peregrina quedam vocabula protulit, quæ tamen paulò post adhibitis convenientibus remediis aliquamdiu convuluit.

Omnia enim hæc à causis naturalibus fuisse orta semper hæcenus credidi, & me magis mea in opinione confirmavit Rodericus à Castro in suo de affectibus mulierum erudito tractatu cap. 2. l. 2. de Epilepsia ex utero.

Videtur itaque hoc in affectu divini quid latere, quod nec dici nec scribi possit, præprimis illis, qui in quatuor humoribus vulgaribus circa morborum explicationem quiescunt. Et nemo negabit Dæmonem monstrosis istiusmodi ex Dei permisso uti morbis ad torquendos homines, talique sub larva plurimis imponere malignum illum Spiritum, humani generis hostem æternum.

Definitio.) Medici contenti sunt explicatione, & clara ac perspicua descriptione, sive illa Legibus Logicorum conformis sit, sive non, modò sit ita clara, ut affectus natura inde clarè & distinctè percipi possit.

Convulsio.) Propriè loquendo non est convulsio, quæ est membri alicujus contractio, permanens & dolorosa, ut in Tetano &c. Explicata vero per motum convulsivum potest stare loco generis.

Plerarumque.) Nonnunquam totum corpus cum omnimoda sensuum externorum & internorum ablatione convellitur, sæpius etiam & quidem frequens

quentiùs pleræque partes convulsivæ moventur, brachium, pedes, digiti, caput: vidi in quibus sola facies & potissimum oculi cum frontis mulculis convellebantur.

Plerumque læsione. Rectiùs definitur per functionum animalium læsionem ad tempus, sive detentionem, quàm per abolitionem, ubi enim tales functiones planè abolitæ sunt, vix vita superstes erit. Neque semper omnium adest sensuum læsio, sed aliquorum, sæpius mens remanet, & sensus constant, partibus interim sub capite mirum in modum convulsis: sæpius tactus & visus læduntur, salvo manente auditu, ut ægri audiant quæ dicantur, nihil tamen sentiant, videant neque loqui possint, quod aliquoties in Epilepsia scorbutica sive hypochondriaca observavi: vide Exemplum de moniali à Riverio allegatum in sua praxi.

Cæterùm hîc producitur subjectum morbi sive pars affecta affirmativum & negativum. Affirmativum est cerebrum & consequenter nervi. Negativum membranæ sive cerebri meninges, quæ intelliguntur per cerebri membranas.

Sed gravissima hîc movetur controversia, si cerebrum est pars affecta & subjectum; an tota ejus substantia, an secundum aliquas partes afficiatur? Siquidem in cerebro latere causam videmus à subitanea illa *disruptio nervi* & functionum animalium læsione. Authores in diversas abeunt sententias, dum aliqui ventriculos cerebri, aliqui totum meditullium, aliqui vero membranas cerebrum investientes accusant.

Priori sententiæ addictus fuit Galenus, quem alii secuti sunt Sennertus & Riverius eam sententiam etiam excusant, & ad adversariorum argumenta respondent, quæ responsiones nequaquam satisfaciunt multorum expectationi. Nam si obstructio
horum

horum ventriculorum esset causa Epilepsiae, quare illi, quorum in ventriculis cerebri post mortem fuit inventa tanta humoris copia, non fuere Epileptici. Quare ir. de non soporosus quidam potius excitaretur affectus quam Epilepsia, quare non desineret statim post paroxysmum in paralyfin. Respondet quidem Riverius, admittendo imperfectam ventriculorum cerebri obstructionem, & accusando facultatem expultricem, vel ob humorum copiam non insurgentem in apoplexia, in epilepsia verò irritatam insurgere &c. Sed hæc quæ de facultate expultrice dicuntur, sunt scopæ dissolutæ.

Accedit hoc, quòd cerebrum tanquam pars mollis & laxa non ita possit constringi & convelli, ut materia quædam peccans tali insigni conatu excutiat, id enim cerebri mollities nunquam admittit, quæ ratio etiam secundam opinionem perstringit? Non enim sequitur, causa Epilepsiae morbifica hæret in cerebro: Ergo cerebrum est subjectum primarium, quia nonnulla sunt in cerebro, quæ non pertinent ad cerebri essentialem constitutionem, v. g. Spiritus animales; Neque etiam sequitur, partes nervosæ ita convelluntur, Ergo etiam ipsum cerebrum; quia longè alia est constitutio partium nervosarum, quàm ipsius cerebri.

Tertia opinio primo intuitu videtur probabilior, dicunt enim, meninges à maligna quadam aura constringi, sicque ipsum comprimi cerebrum, unde pori claudantur, ut cessent omnes actiones animales, & quia caudices nervorum exoriantur ex appendice meningum, totum sic genus nervosum convelli.

Verùm obstant nonnulla quæ hanc opinionem evertunt, *s. meninges & quidem dura mater firmiter adheret cranio. Pia etiam mater membranarum connexu ita contrahi nequit, ut talis cerebri*
com

compressio oriatur, ita utraque membrana magna sui parte sit immobilis.

2. Multi in cephalalgia conqueruntur de tali membranarum constrictione & cerebri compressione, als wann ihnen das Hirn zusammen gezogen wäre / neque tamen sunt epileptici.

3. Meninges sæpius multa ferunt in vulneribus capitis, cranii fractura, meningis ipsius læsione, neque tamen talis motus convulsivus inducitur, quis ergo diceret à sanguine vel vaporibus facilius contrahi meningis, quàm à læsione à ferro, sanie &c.

Et in levi sive imperfecta epilepsia, in qua ratio manet integra, non conqueruntur ægri de tali contractione spasmodica, sed potius de cerebri quadam inflatione & spirituum inmultuosa explosione.

Videtur itaque probabilius, cerebrum esse quidem morbi sedem, sed non affici primario, verum spiritus animales potius qui sint naturæ salinæ, à particulis nitro-sulphureis ita affici, ut vel ob repletionem vel ob inanitionem inordinatè & cum impetu explodantur. Siquidem quod est motus regularis instrumentum præcipuum, illud etiam à motu irregulari præcipue afficitur, Atque Spiritus animales, &c. Ergo, &c. Quam opinionem prolixius defendit Clar. Willis in sua cerebri pathologia.

Idiopathica.) Hæc differentia desumitur à Subjecto, cerebro nempe; partes mittentes humores viciosos sunt ventriculus, lien, uterus, sæpius etiam partes externæ, manus & pedes, in quibus primò fornicatio quædam præsentitur, post ex hac parte versus caput sensim perrepere & serpere videtur, sæpius etiam instar auræ frigidæ versus caput ascendentis imminentem paroxysmum prædicat.

Causa tamen Epilepsiæ non latet in his partibus, sed potius in cerebro, quia spiritus animales nullibi exploduntur in partes nisi in cerebro; Hæcque præ-

prænominata symptomata præliminaria signi rationem saltem habent, vel sunt causæ evidentes, quia vitiosa alicujus visceris diathesis excitans aliquam ibidem perturbationem, faciliè ob fermenti transmissionem vel spasmi usque in cerebrum continuationem, in cerebro jam prædisposito accessionem epilepticam excitat.

Vel spirituum in cerebro explodi incipientium tantùm signa existunt, dum enim Spiritus quidam in privatis hospitantes partibus & locis, destituto continuo aliorum spirituum influxu, inordinatum cient morum, sicque in Extremitatibus nervorum & in illis partibus quibus nervi illi inferuntur spasmos quosdam excitant, qui ulterius serpentes cerebro communicantur, Spiritus jamdum ad explosionem paratos concitant, ut ita exordinatè excurrant, sicque instar fomitis ignarii sese habent, id quod sæpissimè fit ex utero, nec malum tamen hæret in utero sed in cerebro, quod probat Carolus Piso & Willisus.

Fortis vel levis) quatenus fit vel cum *anæsthesia* vel sine, quatenus in terram prosternuntur, sensus omnes læduntur, omnes partes convelluntur vel non.

Acridine acido-austera. Particulæ hujus lymphæ non sunt solùm teretes & aculeatæ, verùm etiam hamulis præditæ, quibus penetrant, sese fibris nervorum ita insnuant, ut iis infixæ adhæreant pertinaciter. Verùm si talis nervorum constrictio adesset, nonne potius paralysis oriretur & spirituum animalium totalis influxus impediretur, quod in Epilepsia dici nequit.

Patet ex effectis & curatione. Acidi p. n. effectus sunt *ductus acidi, vitalis effervescentiæ in corde defectus*, anxietates circa præcordia, ventris tormina, motus convulsivi, dolores lacerativi, lancinantes & sine ardore rodentes.

Austera glutinositatem rebus conciliant, dolores con-

convulsivos & suffocationem hypochondriorum excitant. Quæ omnia an in Epilepticis vel saltem aliqua reperiantur, quilibet iudicet.

Asterum corrigunt tinctura castorei; Salia volatilia, oleosa v. c. C. C. crani humani, succini, Spiritus salis armoniaci volatilil salfus.

Acidum curatur alterantibus. Salia volatilia, *Sal volatile armoniaci*, salia fixa & quæ infringunt acrimoniam v. g. *limat. Stis, margaritæ, ocul. S. creta, corallia, rasur. ebor. ungu. alcis, fœcul. pocon. Spiritus volatiles armoniaci.* Oleosa v. g. *olea aromatica stillatiua, Emulsiones, opiata, diuretica, sudorifera vomitoria & purgantia* acidum educunt, temperato prius humore acido, quia nulla purgantia humores acidos blandè educunt. Omnia hæc in curationem Epilepsiæ adhibentur, concluditur ergo *Causam esse lympham acido-austeream.*

Vapores non admitto.) Extra sanguineam massam non placet hoc, si enim vapores moschi & ambre excitant passionem hysterica, quidni etiam vapores tales maligni excitabunt convulsiones.

Signa si à lumbricis) sunt foetor anhelitus, narium pruritus, dolor ventris, *ætas conveniens, Stridor dentium* in somno, urina turbida.

Causa nonnullorum symptomatum hinc etiam considerandæ veniunt, cur non tam cadant, quod fit in Apoplecticis, quàm vi potius prosternuntur? Ratio videtur, quod omnis notitia & cognitio Epilepticis statim adimatur, & quod nervi capiti vicini validè contrahantur, unde tota corporis moles subito prosternitur. In apoplexia fit casus, quemadmodum fulcimenta ædium remota faciunt ædium collapsum, in Epilepsia verò, quemadmodum ædes a pulvere pyro disrumpuntur & de loco moventur.

Spuma oris) Habetur saliva spumosa à multis pro signo pathognomonico, quamvis in aliis affectibus

sam putarunt esse cerebri constrictionem, ita ut exprimatur spuma in palati cavitatem, verum cum antea dictum fuerit, neque cerebrum ita convelli posse, neque etiam viæ appareant, statuimus cum Willisio fieri & generari spumam ab aëre concutiente ita salivam, ut videmus albumen ovi agitatum verti in spumam, cum enim nervi thoracis diaphragmatis & pulmonum motui dicati convellantur, præcordia valde constringuntur, & pulmones sursum ad laryngem usque elevantur, ita ut nec respiratio nec pulsus percipiantur, sanguis vero in corde restagnans illud valde comprimit, hinc crebra & frequenti respiratione aër continuo transit salivam, eamque vertit in spumam & foras protrudit.

Eadem est causa, quare sæpè Epileptici pectus sive thoracem percutiant manu, ob sanguinis nempe restagnationem cor comprimentis & suffocationem comminantis, ita ut in suo cerebro raro naturæ instinctu ægrithoracem percutiant, quò illo motu & agitatione sanguis ventiletur. Videtur eodem hoc fieri modo, quo dormientes titillati, aut pulicem morfu vellicati locum affectum inscii confricant & scalpunt.

Curatu est difficillima, quia non solum ibi hæret causa morbifica, ad quod medicamenta purgantia & alia non tam tendunt, verum etiam à singulis paroxysmis cerebrum quod est fons & scaturigo spirituum animalium, plurimum debilitatur, *ejusque pori laxantur*, sicque cuilibet materiæ heterogenæ post patet accessus.

Ante pubertatem. Tum enim duplex accidit homini alteratio, dum spiritus animales ad testes & partes genitales influunt copiosius, sicque simul si quæ adfunt particule nitro-sulphuræ explosivæ quasi revelluntur à cerebro & aliò mittuntur, si sanguis

forſan quoddam exoticum & malignum contineret fermentum cerebro communicandum, tum illud facile per arterias ſpaſmodicas in teſtes deponeret: è contraſaccipit ſanguis in teſtibus ſeminalem quandam Tincturam, eamque reſſuo ſuo curſu toti communicat, hinc corporis & animi dotes fiunt tunc vegetiores, pili erumpunt, ita ut videamus ſanguinem & ſuccum nutriticum novâ quâdam ζωογονία imprægnari; & Hippocrates rectè ſtatuit, ſi fermentum illud morbiſicum à fermento ſeminali non ſuperetur, tum nullam ſuperreſſe reconvaleſcentiæ ſpem. Epilepſia ſæpius ægrotantem in ipſo tollit paroxyſmo, quatenus vel in apoplexiam degenerat, ſeu propter violentam illam concuſſionem totâ illius œconomia evertitur. Et refert Rivetius, nonnunquam particulas quaſdam proceſſuum mamillarium per nares exploſas fuiſſe.

Vi motuſ eventus eſt duplex, terminatur vel ad mortem vel in alium tranſit morbum, melancholiam continuam, paralyſin aut maniam, propter toni cerebri ejuſque conformationis depravationem; hinc admiſſis aliis particulis exoticis ſpiritus animales figuntur, viſ elatiſtica deficit, nec amplius exploſoduntur.

Indicationes) Methodus medendi hîc ſæpiſſimè non obſervatur, ſed ad Empirica confugiunt plurimi etiam ex practiſcis, fortè quia cauſam & affectus huius genium non bene cognoverunt, quæ res dubio procul feliciùs ſuccederet, ſi ſimul alia obſtacula removerentur medicamentiſ convenientibus. Sunt ergo indicationes vel curatoriæ quæ paroxyſmum reſpiciunt, vel præſervatoriæ, quæ cauſam morbiſicam.

Friſtiones) Duplex in paroxyſmo ſit intentio ſpiritus efferos & volatiles inordinato motu quodammo-
do figere. 2. Exploſiones factas in genere nervoſo ſupprimere & ſpiritus avocare.

Fit hoc per frictiones, quia sic spiritus efferi demulcentur, revocantur & in ordinem rediguntur & ad consueta munia illâ titillatione admonentur.

Punctiones) Non sint violentæ, neque vellicationes neque cucurbitulæ, neque partium extensiones approbantur, si perperam instituantur, quia tantum abest ut spiritus efferi tali irritatione demulceantur, ut potius inordinatiùs influant, & duplex etiam tali cura nature infertur molestia, una à morbo altera à remedio.

Clysmata) Διυραδνρτα diutius durēt.

Illimitationes temporum, narium) Balsamo rutæ, vitæ, succini, castorei, aceto rut. bezoartico, aqua hirundinum cum castoreo circa cranii futuras.

Naribus offerantur, quæ spiritus animales suâ gravolentiâ repellant intus quàm extra adhibita, spiritus salis armoniaci C. cerv. fuliginis, unguil. aleis & li philosph. castor. ruta, assa ferida.

Præservatoriæ indicationes extra paroxysmum possunt referri ad hæc duo; sanguinis sive liquoris vitalis, & nervosi succi, i. e. liquoris animalis vitia corrigere per morbificæ fomitis evacuationem.

2, Cerebri vitiosam diathesin tollere, priùs fit vomitoriis, purgantibus V. S. &c. posterius per appropriata.

Quæritur in quonam consistat virtus specificorum?

R. In vi adstringente, qua gaudent vegetabilia, v. gr. ruta, beronica, majorana, lil. convall. unde dilatati pori iterum reducuntur ad pristinam & debitam figuram, & nocivus particulare heterogenare illapsus impeditur.

In animalibus verò & mineralibus consistit in expiratione quadam armoniacâ sive urinosâ, omnia enim illa specifica cranium humanum, &c. exhalant a' v' d' s' u' a' o' i' s' armoniacam sive dissipativam, unde spiritus animales depurantur & particula explosivæ figuntur vel distillantur.

Fontanelle) Videntur convenire, quia latex serofus per tale emissarium educitur, & aliqui in paroxysmo igni incidentes, quamdiu ulcera illa manerunt & incurata mansere, tamdiu paroxysmo non fuere correpti: notante Willisio Observ. 2. Caute-riis curavit Carolus Pifo, Setaceo Hildanus, Vesicatoria etiam conveniunt.

Menstrua nihilominus iusto tempore & modo fluebant. Quare ergo laboravit epilepsia? R. Ut fermenta naturalia circa pubertatis annum se exserunt, sic etiam præternaturalia vel hæreditaria, vel ascititia longo tempore latentia commoventur & vim suam exerunt, nihilominus menses interim ordinatè fluunt, quia causa non in utero hæret, sed ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ.

Radix Pœoniæ. Maris; Luna decrecente collecta intus & extus: Willis ad ʒj. cum aq. cerafor. nigro- rum exhibuit, & Epilepticam felicissimè curavit.

Rad. Valerianæ sylvestris ad ʒj. vel ʒ. cum vino vel lacte datur.

Vomitoria danda triduo & quadriduo ante plenilunium, ante quævis novi- & plenilunia. Crocus metallorum, in infusione prius vitæ, Tart. Emetic. Mynsichti ad gr. iij. Sal. Vitæ. à ʒj. ad ʒʒ.

V. S. Venis hæmorrhoidalibus sanguifugæ applicatæ præferuntur, in pollice pedis V. S. laudatur.

Semper admiscenda specifica vomitoris.) Sic vomitoria dari possunt cum conserva flor. pœoniæ in figura boli. Pulveribus & pilulis additur castoreum, cran. human. ol. succini, sal armoniacum, specificum cephalicum Dr. Michael. cinnabaris antimonii ritè præparata.

Willis R. fol. visc. querc. ʒij. rad. pœon. incis. ʒʒ. castor. ʒj. ponantur in vase clauso cum aq. beton. vino albo. à ʒʒ. sal. visc. quercin. vel communis ʒij. dirigantur in vase clauso calore arenæ per 2. dies capiatur ʒij.

Sin verò cathartica & specifica incassum fuerint exhibita, ad remedia magna accedendum: diaphoretica, salivantia, thermas & acidulas; decoct. lign. gr. acidulæ artificiales β io & δ te imprægnatæ; *Mafforia dicit causam, quòd raro curetur epilepsia, quòd Medici semper in levioribus hæreant.*

Olea.) Ol. amygd. dulc. quia acidum Epilepticum compefcit; ol. fulig. ad gtt. vj.

Herocinium lutanii, quod Paracelsus pro specifico judicat, ex uterin. fertur foeminam Epilepticam sanam factam usu carnis lupi in pulverem redact. Vid. resolut. medic.

Sive bilis sive pituita: addendus humor melancholicus, melancholici enim sæpius fiunt Epileptici, ob humoris naturam acidam & nervis inimicam, & humor melancholicus facillimè induit naturam Φ li vel Φ rrii.

Coturnicis. Laborant ipsi Epilepsia, & sæpius in mensam vocati nocent: aliqui de hoc dubitant, & putant inclusos corripì epilepsia, fecus verò si libero fruantur aere, vescuntur helleboro sese hoc remedio præservant; putamus tamen illos in se continere *characterismum quendam Epilepticum, & aliquos commune cum bufonibus obtinere, sporum ova habentur pro morbi hujus antidoto, quemadmodum hepar canis rabidi tollit venenum rabiem inducens.*

Fel caculi nigri) quia acidum corrigitur ab amaro; *pinguedo cati sylvestris umbilico illita.*

Pulvis cordis humani violenta morte interempti; Elixir pœon. Mynsicht. tinctur. flor pœon. *ror. solis* die, stercus pavonis figendo Spiritus & acrimoniam temperando.

Infantes morbo huic sunt maximè obnoxii, ob cruditatem ventriculi, lactis coagulationem, voracitatem, dolores, vigilias, vermes, dispositionem feminalem & nervosi generis imbecillitatem, observatum

fuit, pulticulas è lacte vaccæ recrementis cerevisiæ coctæ (vulgo Treber) nutritæ paratas excitasse Epilepsiam, quia particulæ illæ acidæ postmodum in ventriculo promptissimam excitarunt lactis coagulationem.

Fit verò hoc circa duo potissimùm tempora, primo à partu mense, & tempore dentitionis. Post natiuitatem cerebrum nondum est satis firmum, nervi etiam sunt laxiores propter humidi abundantiam, hinc si a liquore illo, quo partes irrigantur, nimium inficiantur Spiritus animales, irritantur & inordinatè moventur, quò confert totius massæ sanguinæ & nervosi liquoris contracta in utero ob aëris defectum, & debitam ventilationem, pravam dispositionem, ob hunc ventilationis defectum sæpius in infantibus recens natis erumpunt sanguinis effervescentiæ latæ, rubicundæ & morbillorum instar.

In dentitione) propagines nervorum circa radices dentium à sanguine restagnante acriori corrugantur, & spasmodico convelluntur motu, unde dolor vehemens. A tumore etiam gingivarum sanguinis circulatio impeditur, unde arteriæ comprimuntur, quod ibidem fieri potest à nervorum corrugatione, sicque febriles oriuntur effervescentiæ.

Florentini infantibus suis occiput maturè inurunt, si- que illos ab epilepsia præservant.

Formulæ medicament. *purgantium* pag. 11.

Dosis ℥iij. i. cum pp. additum spiritum salis faciliùs fermentet, Ergo sine spiritu illud exhibere. Hinc potest etiam addi Electuar. de tamarindi vel f. h. ℥j. Electuar. è succ. ros. ℥vj. pulv. jalap ℥j. Misc. f. Electuar. vel etiam inde fieri possunt pilulæ.

Præparantium p. 12.

℞. *Liquor.* ☉ri &c. Liquor ☉ri est liquor spleneticus ex ☉ro & nitro apud Schröder. lib. de ☉ro vim habet præcipitandi lympham, convenit in affectib. cepha-

cephalicis spleneticis & nephrit. ad gtt. x. vel xx. bis vel ter de die.

℞. *Sal succini volatile* &c. Aquæ præphylacticæ descriptionem habet Author de febribus malignis.

Observatio I. propter humiditatem cerebri pori fuere laxiores, fibræque à se invicem disjunctæ.

Ratio quare sapo conveniat, quærenda est in sale quod constat lixiviali. (Observationes Decker.)

Quòd caryophyll. juverint causa consistit in explosione Spirituum animalium. II. quòd dissipent particulas nitro-sulphureas, habent enim sal volatile oleosum in se.

In Formula prima,) Tinctura castorei non debet excedere gtt. x. quia est ingrati saporis, in sexu foeminino debet addi laud. opiat. incomplet. gr. ij. vel iij. possunt sufficere, tempore vespertino opiata debent exhiberi.

Vinum) Viscus quercinus & semen pœoniæ sunt specifica, constant ex cephalicis & cordialibus, quia vaine cor debilitatur in ista convulsione.

Cinnabari) debet esse ritè præparata, aliàs exercet vim Emeticam & antimonialem.

Specifica ante novi- & plenilunium sunt usurpanda, quia tum insignes animadvertuntur fermentationes.

Formula ultima in infantibus lactantibus suspecta est propter Spirit. falis armoniaci, qui coagulat lac in ventriculo.

Syrup. diacod. refertur inter anodyna, & paratur ex papavere, sedat impetum spir. animalium.

Aq. fœniculi) quia adsunt flatus & tormina.

Manna vel per se soluta in lacte materno; vel pulment. paratur ex $\circ\circ$ amygd. & sacchar. penidii. Vel ℞. pro infante 3. Mensium, mannæ electæ ℥iij. cum $\circ\circ$ amygdal. rec. & Sacchar. penid. f. pulm. pro i. do℥i ℥i. Syr. fl. persic. pt. add. si suspicio sit de lumbricis, Syrup. solut. simpl. ℥β-

Infantes obnoxii sunt motibus epilepticis (1) ob nimiam voracitatem, unde flatus & cruditates colliguntur, succus pancreaticus nimium acescit, unde excitantur tormina. (2) quando acidum in illis augetur & humores induunt naturam vitriolatam. (3) Vel etiam fit primo mense à partu, quia tum cerebrum scater istiusmodi humoribus collectis in utero materno, ob prohibitam transpirationem & sanguinis ventilationem, hinc liquor generatur, qui facilè ingreditur cerebrum. (4) tempore dentitionis sive etiam fit propter consensum, quando exiguæ propagines nervorum à sanguine restagnante vellicantur, quæ vellicatio comunicatur cerebro. Vel intumesunt gingivæ, propter illum tumorem comprimuntur arteriæ, unde prohibetur sanguinis circulatio & restagnat, &c.

Formula in paroxysmo.

Rad. heliebor. nigr. ppt. ℥ij. cardamom. ʒj.

Cort. cstr. arant. aa. Div. incisa & contusa adspersantur aq. epileptica Langii; dentur ad nodulum ex sindone albo S. Gaelein zu einer Maas Wein.

Pro specifico ℞. *Tinctur. Lunæ ʒ℥. Tinctur. succin. ʒij. m.* S. Köstliche hauptstärkende Tinctur. 15. Tropfen auff einmal.

In infantibus fit pulmentum ex manna, ℞. Emplastr. Epilept. Cratonis ʒiij. ducatur super alutam, & obducatur sindone rubro. Fiat Emplastr. rotundum, S. Pflaster forn auff's Haupt zu legen.

℞. *Specific. cephalic. gr. v. ungu. alcis prepar. rasur. cran. human. aa. ʒ℥. m. f. pulv. dividatur in tres partes æquales, S. besonder Pulver auff zweymal. Pro infante trium mensium: vel ℞. specif. cephal. gr. iv. S. besonder Pulver vor einmal/ datur cum aq. cerafor. nigr.*

Clyster pro infante unius mensis?

*℞. Flor. beton. sambuc. aa. p. j. Coq. cum jasculo
carnis; Colatur. ℞. ꝑ. iij. adde urinæ pueri ꝑ. iij. vitell.
ovi. M. f. Enema.*

C A P. II.

De Apeplexia.

Cerebrum) Et quidem corpus callosum, quia imaginatio & sensus communis afficiuntur, dum totalem patiuntur Eclipsin & obtenebrationem. Subjectum itaque proximum immediatum sunt spiritus animales cerebri, regionem istam, ubi principes animæ cognoscentis facultates resident, nempe corpus callosum incolentes.

Mediatum verò statuimus meditullium cerebri, quia in hoc omnium sensibilibus perceptiones terminantur, ipso itaque ingruente paroxysmo cessant functiones cujusque spontaneæ, ut & cognoscentis actus omnes: quia spiritus animales in Emporio suo corpore calloso supprimuntur, unde non solum motus expansionis verum & ipsorum affluxus in appendicem nervorum prorsus deficit, hinc illa Eclipsis totam regionem animaleam, quæ hujus ditionis est, obscurat & obtenebrat.

Pulsus verò & respiratio, nec non ventriculi & intestinorum actiones remanent, si non perfectè tamen imperfectè & languidè, quia ipsorum actus omninò à cerebello procedunt, quod aut parum aut planè non læditur.

Cùm verò explicatu difficillimum sit, quomodo spiritus animales statim in ipso emanationis fonte ita possint subito supprimi & extinguì, ut cessent omnes motus & sensus: *Authores* in diversas abièrè sententias. Alii enim in corde causam quæsierunt,

alii in cerebro, ejusque accusant malam conformationem, (intemperiem) obstructionem, eamque putant aliqui fieri in ventriculis majoribus, alii in poris cerebri minoribus ita ut vel sanguis pro spirituum fomite non possit ad illas partes influere, vel spiritus animales inde effluere. Wepfferus sedulus in apoplexiæ vera causa inquirenda, veram invenit causam in sectis apoplecticorum cadaveribus, h. e. ipsius cerebri & cerebelli substantiæ quoad minutissimos poros obstructio, ita ut nec spiritus vitales è sanguine influere, nec animales effluere possint.

Hocque fieri putat, quando arteriæ carotides obstruuntur à sanguine ibidem in grumas abeunte, vel comprimuntur à glandulis lymphæ copiosa refertis, vel in cerebri substantia vasa minora obstruuntur ab humore crasso & viscido, vel sanguinis influxus, inhibetur rupto aliquo vase in cerebro.

Effluxum verò spirituum animalium inhiberi ob principii nervorum à colluvie serosa factam obstructionem, vel ob subitam ejus compressionem à turgescensibus venis & arteriis meningum & ipsius cerebri, vel sanguine intravasato in ventriculis latente, vel ob diathesin phlegmoadam.

Willisus putat totalem sanguinis è cerebro exclusionem fieri nunquam posse ob carotidum arteriarum internarum obstructionem, quia arteriæ carotides & verticales ita osculis innumeris sibi conjunguntur, ut liquore injecto arteriæ carotidi paulò post videantur tinctæ universæ ramificationes & arteriarum carotidum & cervicalium: hinc *quamvis unus forsitan fuerit obstructus ramus, sanguinem tamen facillime per aliam cerebri substantiam influere posse*: invenit etiam ipse Author ossæam arteriam carotidem post mortem, neque tamen æger unquam morbo attonito fuerat correptus.

Totalem verò sanguinis exclusionem à *vascularibus* inferre posse prolixè demonstrat, sed tunc non esse apoplexiam, sed hysteriçam passionem vel animi deliquium, quatenus sanguis nimium irruit versus cor ob aliquam consternationem, vel spiritus animales ob denegatum influxum non influunt, quod sæpius fit ob nervos cardiacos spasmo affectos, tumque sine omni motu & pulsu jacent ægri, sed cum pulsus hoc in morbo sit fortis, alia erit causa; una est accidentalis à causa forti & subitanea oriente; altera est habitualis à cerebri vitiosa dispositione, & hæreditaria, potest enim apoplexia dividi, quarum una oritur à medullæ obstructione, altera verò à cerebello, vel ab utroque. Cerebrum huic morbo magis obnoxium denotant præviæ scotomiæ, Cerebellum verò malè dispositum arguunt, creber incubus, pulsus intermittens, syncope & lipothymia.

Fit vero apoplexia sæpius sine causa ulla procatartica, hinc nulla etiam prophylactica curatio institui potest, & curatoria plerumque inefficax est. Est magna aliqua continui solutio, unde cerebri meatus opprimuntur & obstruuntur à sanguine extravasato, abscessu in meningibus & postmodum rupto; ab humoris ferosi inundatione, à nimio Vi. Sp. potu; vel inter usum acidularum magna dosi assumptarum somno post prandium, urina suppressa, hæmorrhagia narium incempestive sedata; in febribus malignis etiam sæpius ferosa illa excrementa versus cerebrum delata à *feris* lethalem excitant: Vel fit à spiritalium animalium subitanea extinctione, quæ fieri potest per narcotica & immoderatum spiritus vini usum, qui offlatu suo spiritus animales perimunt. Sæpius tamen præcedit cerebri diathesis & causæ procatarticæ, hinc videmus nonnullos aliquoties insultibus istiusmodi apoplecticis tentari. Præsupponimus ibi materiam quan-

dam colligi in cerebri ambitu, postmodum verò pergere versus corpus callosum, ibidemque partim poros obstruendo, partim narcosin inducendo spiritus animales opprimere, si enim à sola obstructione fieret tum non ita subitò sed successivè paroxysmus invaderet; Quod si materia illa per poros iterum exsudet, vel versus ventriculos cerebri transferatur, vel in corpus striatum, ibidemque hemiphlegiam excitans paroxysmus ille desinit, & redit quamprimum nova iterum materia in cerebri ambitu fuerit collecta.

Materia illa morbifica videtur habere naturam vitriolatam quæ sal. fixere potens est, estque contraria vi explosivæ & spasmodicæ, quæ erat nitro-sulphurea, ita ut ab hac vis elastica spirituum animalium planè tollatur, videmus enim particulas Oli, si cum fulminante terantur, tollere omnem vim fulminantem, sic putamus etiam, auram talem glaciale congelare omnes particulas activas spirituum animalium.

Prognosis.) Apoplexiæ semper est dubia. Nullam tamen admittit curationem, si respiratio etiam & pulsus desinant, & sudores colliquativi superveniunt.

Non tamen statim cistæ feræli mandandi, quia aliquoties factum est, ut materia discussa in cerebro spiritus animales iterum emanârint è cerebro, sicque redierit cordis motus, *ut horologio restituitur motus apensis ponderibus.* Qui semel paroxysmo apoplectico tentatus, postea fiat vertiginosus, eum novis accessionibus obnoxium fieri judicatur, quatenus materia morbifica in ambitu cerebri collecta ibidemque sparsim fluitans subinde per portiones tantum exiguas in medullam descendit, & tandem acuta Olicâ vel narcoticâ viderationem accersit.

In paroxysmo.) Motus sanguinis mutandus & juvandus, hinc expediet si in sella æger contineatur: spiritus

tus animales excitantur spiritu Corn. Cerv. spir. fuliginis, Salis armoniaci falsi, cauterio actuali vertici applicato, vesicatoriis hinc inde appositis; cucurbitulis etiam, vomitoriis & clysteribus acribus non neglectis.

Extra paroxysmum VERE & AUTUMNO purgandum emeticis, catharticis, pilulis de succino Cratonis; Fontanella duæ ponendæ, una in brachio, altera in pede lateris oppositi; pro Confortatione Electuaria, aquæ destillatæ, (NB. in vino prius maceretur stercus pavonum) rotulæ; Spiritus salis armoniaci succinatus, coralliatus, castoreo aut cranio humero impregnatus.

Potus Coffè, & herba theæ, succulada, Elixir vite Matth. Tinctur. coralliorum.

In diætâ cœna fit pauca vel nullâ, somnus meridianus &c. Comotationibus nocturnis fugiantur; Materia morbifica sæpius aque tenuis ac subtilis est ac ipsi spiritus animales qui afficiuntur, adeoque omnem fugit sensum, quod probat Historia Theologi apud Willisium, in quo ne vestigia quidem vel sanguinis extravasati, vel colluviei ferose apparebant capite aperto.

C A P. III.

De Paralyfi, cævo, comate vigili & somnolento, catalepsi, incubo, lethargo, &c. Opisthotono, Emprosthotono, Tetano.

Coma lethargus & cævus differunt. (1) quoad gradus somnolentiæ. (2) quoad memoriam & oblivionem. (3) quoad dissipationem febrilem.

Omnium horum affectuum causa est, (1) Humor aquosus pituitosus, lymphæ copiosa sive colluvies ferosa, quæ si occupet saltem corticem cerebri & superficiem oritur Coma, si non superficiem solum sed & pro-

profundiùs penetret ad ipsam substantiam & medullium oritur *Letargus*; si verò profundiùs ingreditur ad ipsum corpus callosum, excitatur *Carus*; ubi verò ipsum corpus callosum occupaverit oritur *Apoplexia*, quatenus obstruit poros, & transitus denegatur spiritibus animalibus.

Causa 2. à sanguine copioso non extravasato sive restagnante in vasis, quod fit in plethoricis, quia vasa valde distenduntur, ita ut partes subjacentes comprimantur & tum curantur per venæ sectionem.

Causa 3. à sanguine extravasato, ubi non est plethora, quando ob nimiam copiam & distensionem vasa rumpuntur vel à casu, ictu, percussione, quæ excitant rupturam ut sanguis irruat in cerebrum, unde omnes viæ clauduntur Spirit. animalibus.

Causa 4. tumor in cerebro, qui per signa non innotescit, nisi post mortem, quale exemplum habet Platherus.

Causa 5. à vaporibus excitatur, qui ascendunt sive ex humore putrido, vel à vino intemperanter & nimia copia hausto, vel à Vi Sp. sic dediti crapula sæpe comprehenduntur tali affectu soporoso propter continuum influxum vaporum exhalantium ex ventriculo, intestinis & vasis mesaraicis.

Causa 6. à medicamentis narcoticis vim figendi habentibus anim. qui ita incrassantur & coagulantur, fiuntque inepti ad præstandos sensus, sicque impeditur restauratio. Vel etiam tales particule sulphur. o-vitriolatae possunt generari in ipso corpore, sicut & alii humores generantur, licet in medicamentis non fuerint assumpta, quæ coagulant & incrassant spiritus.

Quæ vena secanda? Jugularis præ brachiali, quia sic sanguis intra sinus capitis plurimum coacervatus & restagnans ad æqualem circulationem faciliùs reduciitur.

Vomitoria) Sunt exhibenda si à crapula vel assumptis

ptis narcoticis affectus fuit excitatus soporosus; si
verò supervenerit alii morbo . sanguis fit valde caco-
chymicus , tum nocent , quia humores exagitant &
in partem affectam magis adigunt.

*Eryhina , sternutatoria & apoplegmatis in principio
morbi ob metum novæ fluxionis vetantur.*

Vesicatoria syncipiti adhibita multum præstant.

In Authore.

Præcessit hîc febris , E. si est de essentia Lethargi,
castoreum semper debet admisceri.

In mixtura potest pro lubitu substitui ∇ *cephali-
ca magna Anhaltin. ℥ss. Tinctur. succini. Eryhina pos-
sunt confici ex nicotiana ; flor. lil. convall. majoran. sem.
ruta.*

Illam materiam non fuit evacuata è cerebro , sed ex
glandulis palati & salivalibus.

De Incubo.

Non solum afficiuntur spiritus in ipso meditullio
sed & in cerebello contenti.

*Plerumque sunt crapula dediti , & habent sanguinem
melancholicum.*

Conveniunt purgantia cephalica , post confor-
tantia *Conserv. beton. si paralyf. major. spir. dianth.
pulv. Marchianis, succinum , spir. lil. convall. syrup. de
betonic.*

*R. Sulph. antim. gr. v. Crem. ☉ gr. vj. m. f. pulv.
S. Brechypulver.*

*R. Diagrid sulph. ℥ss. castor gr. v.
olei succini gr. j. m. f. pulv.*

Hoc purgans in aliis affectibus non potest usurpari,
quia excedit dosin.

*Hermodactyli optime omnibus purgantibus præcipue in
affectibus nervorum addi possunt.*

R. Tur-

R. *Turbith mineral.* & pro hoc errhino minerali aliud ex vegetabilibus constans substitui potest.

C A P. IV.

De Lethargo.

Affectuum priorum subjectum quæſivimus in cerebri medullis & cerebello, jam de illis agimus, quorum subjectum later in cortice cerebri, *cujus partis & loci affectiones sunt somnus vigilia & memoria.* Explicandum itaque quomodo fiat somnus naturalis & præternaturalis & memoria. Naturalis somnus fit quando spiritus animales retrocedunt versus interiorem cerebri partem, & succus nerveus pro nutritione & generatione spirituum animalium poros ingreditur, id quod ex lege naturæ simul fit.

Præternaturalis fit) Quando succus ille nerveus inquinatus, serosus & vitiosus spiritus animales a cortice cerebri repellit versus interiorem cerebri partem: Eadem hæc spirituum animalium exclusio ab exterioribus cerebri meatibus humore quodam plenis est causa oblivionis.

Lethargus sive cum febre vel solum denotat affectum soporosum, oritur ab illuvie serosa cerebri anfractus exteriores irruente, ejusque poros & meatus corticales subeunte, id quod docuit Anatomia, quando etiam plicarum cerebri interstitia lymphæ fuere repleta, unde sæpius hydrocephalus cerebri.

Sæpius etiam à malignitate, quando virulenta quædam & infesta materia à sanguine in cerebrum instillat in febribus malignis, in febribus malè judicatis (curatis) vel fit à latice inertis & vapidis, loco succi nervosi & spirituosus influente in cachexia scorbutica & ictero.

Cause præcatalitice sunt) Sanguis vitiosus, & cerebri dispo-

dispositio talis facilè materiam morbificam suscipiens. In narcosi spirituum etiam consistit; ubi quaeritur, an particulæ tales narcoticæ in corpore nostro generari possint? Affirm. quia in affectibus spasmodicis videmus generari particulas nitro-sulphureas, quare non etiam particulæ sulphureo-vitriolicæ, aut narcoticæ.

Aut edictoriè summa consistit in hoc. Accidit somnolentia illa, quia spiritus animales exterioris cerebri incolæ à motu & emanatione cessant, quod fit proprio vitio, quatenus verò à labore, morbo &c. absumpti, vel narcosi affecti: ut congelentur, vel vitio cerebri, quod in exteriori parte est obstructum, ut spiritus animales debito pro expansione spatio defraudentur.

Quare lædatur Respiratio & pulsus? R. quia durante paroxysmo eadem causa morbifica ex parte etiam cerebellum afficit, ibidemque Spiritus præcordiorum moribus infervientes lædit, qui perturbati non quidem omninò cessant, munus tamen difficulter ac interruptè peragunt, ut diaphragma & thoracis musculi systolas suas laboriosè, & nunc longiori conatu, interdum nixibus repetitis obeant.

Unde febris in Lethargo? Illa seu præcedit seu sequitur, non ab humore putrido, à quo putant oriri inflammationem frigidam, quæ idem sonat quod ignis glacialis: Sed à prohibito æquali fluxu sanguinis & æquali refluxu, qui impeditur propter lætam respirationem & pulsum, non solùm enim sanguinis temperies in particulis ritè commistis & subactis, verùm etiam in organica circulatione consistit.

Quæ vena secanda? R. Jugularis præ brachiali, quia sic sanguis intra sinus capitis plurimùm coacervatus & forsan restagnans in circulationem æquabilem faciliùs reducitur.

An Vomitoria sint exhibenda? R. Si à Crapula vel
nar-

narcoticis assumptis exorsus fuerit affectus, conveniunt *Sal Oli, aq. benedict.* & rursus vitæ ritè præparatus cum *aq. cerasor. nigror.*

Sin verò feбри aut alii morbo supervenerit, vel ob vitiosam sanguinis diathesin ortus nocent ab initio exhibita, quia humores exagitant illosque subigere nequeunt & in partem affectam magis adigunt.

Errhina, sternutatoria apophlegmatissimi morbo in eunte ob metum novæ fluxionis vitantur. *Vesicatoria* incipiti adhibita multam præstant.

De Vertigine.

In vertigine manipuli saltem spirituum animalium afficiuntur, ipsorumque motus partim pervertitur, partim supprimitur.

In prioribus morbis illa pars cerebri tantùm fuit affecta, in qua anima sensitiva locum habet, nunc verò illa pars interior, sive superficies callosi corporis, ubi phantasia & sensus communis resident, afficitur in vertigine. In vertigine facultas visiva & locomotiva læditur. Objecta enim visibilia circumrotari videntur, & laborantes sæpius etiam corrumpunt, nonnunquam à tenebris obfuscantur. Hoc in affectu sensus communis & imaginatio læduntur simul, iudicium verò rationale constat.

Quomodo fiat? Considerandæ sunt res non naturales, quæ illam excitant, Circumgyratio, Despectus ab alto, Pontium transitus, Navigatio, Ebrietas.

Paralyfis.

Definitur quòd sit partium nervosarum à debita tensione resolutio seu relaxatio.

Causa.

Causa est quòd Spiritus animales partes illas non satis irradiant, vel viarum obstructio, vel spirituum animalium impotentia & defectus, quando à flatu quodam maligno vel narcotico sunt tacti.

Observatio ad affectus soporosos.

Ad Observ. (1) *Comate Corove*: male conjungit Author hos affectus.

Oblivio est verum signum Lethargi, neque enim semper adest febris.

Ad Observ. (2) addit Auth. plures morbos & symptomata quæ non possunt inesse subjecto nec morbo.

Vertigo est symptoma hominis vigilantis, si fuit hysterica quemodo potuit esse vertiginosa, neque fuit paralytica, quia fuit hysterica, sive abfuit potius convulsio.

Si pilulæ constant ex resinosis, resolvuntur in spiritu vini vel anisi.

Acida sunt nervoso generi inimica. Affectus hystericus non fert dulcia quæ facilè bilefcunt, unde effervescentia oriretur major.

Nephritis, paralyfis non possunt curari intra 7. dies ad observ. *Deckeri*, non semper adest totalis privatio, sed quandoque aliqua saltem impotentia.

In paralyfi debent præcedere præparantia & resolventia: unguentis præferuntur Spiritus, quia illa magis obstruunt poros. *Aq. Anhal. Spir. lumbr. terrest.* præparantia; *Salv. Rosin. Major.* Nervina.

Pilula fetida laudantur in affectibus hystericeis & nervinis, quia è profundo eliciunt materiam morbificam *Di.*

Loco succini conveniet: *Spirit. urtic. minor.* qui egregiè prodest.

Hermodytli referuntur inter hydragoga, quia ferum evacuant, profunt affectibus nervinis.

In pilulis conven. *extractum* in substantia vel in vino medicato, vel pulvere.

C A P. V.

De Catarrhis &c.

Definitio in omnes corporis partes ; totum enim corpus est transpirabile , adsunt etiam vasa quæ humores ad omnes partes corporis vehere possunt ; alii definiunt , quòd sit humoris excrementitii è capite ad subjectas partes præternaturalis effluxus.

Humor præternaturalium.

Cerebrum) Veteres dixerunt esse tectum domui fumosæ impositum , excipiens vapores è partibus inferioribus continuò ascendentes ; quòd sano sensu explicandum , neque cerebrum semper in culpa , verùm etiam partes sanguificationi destinatæ ; quamvis vitia primæ vel secundæ coctionis sæpè præter culpam excusantur , cum partis intemperies , in quo humores generantur , sufficiat , certum enim est in Medicina axioma : *Ubi alimentum ibi excrementum &c. Cerebrum etiam generat catarrhos* , quia aëri præ aliis partibus exponitur , hinc aër calidus , colliquat & fundit , frigidus verò constringendo exprimit ; plurimum verò contribuit inæqualitas aëris , ejusque subitanæ mutationes , vel etiam aër autumnalis ejusque primum frigus , quia pori per totam æstatem fuere aperti.

Literati etiam iis sunt obnoxii ob continuas meditationes & spirituum animalium consumptionem.

Aulici etiam , quia nudato capite semper incedunt , & illi qui conclave ingressi statim dum adhuc sudant , capillos fictitios rejiciunt : *E. ob prohibitam seri transpirationem.*

Qui pedibus nudis incedunt , ob magnos nervos quos à spinali medulla habent pedes & impeditam

tran-

transpirationem, & hæc est ratio quare pediluvia conferant quid in catarrhis.

Addo membranas &c. Distinguendum inter partes mandantes & recipientes: recipientes utique sunt partes membranosa & nervosa, quod ex tumore, dolore & loco affecto patet, harum partium fibræ vellicantur; perioſtia & membranæ ossium capita investientes in arthritide afficiuntur.

Addi debent diuretica & sudorifera, confortantia etiam cerebrum, morſuli incrassantes & confortantes.

In Catarrho suffocativo nocent unguenta, sæpius etiam in febribus nocent.

Purgantia sint aloëtica; de succino Cratonis.

Arthritis, hujus enim causa merito queritur in cerebro, quod probant Carolus Piso & Fernellius.

Non sanguis peccat, quia corpora exanguia ferè semper occupat, quamvis enim tumor superveniat, ille tamen non est morbus, sed symptoma, & ob impeditum sanguinis circuitum fit, si enim ex sanguine ob plenitudinem seu serosam intemperiem extravasato fieret, duceretur ad suppurationem aliquando.

Neque succus aëris seu acidus nerveus accusari solum potest, quia in 6. partibus excitaret tales vellitationes, neque solum internodia ossium infestaret: neque humor quidam à sanguine effervescente deciduus, & ab articulis susceptus causa materialis esse potest, tunc non semper deberet præcedere febris, & arthritici quammaximè deberent esse proclives ad febriles effervescentias, quod rarissimè fit: sæpius etiam insultus arthritici fiunt subito & in principia valdè atroces sunt, sine immani sanguinis effervescentia & ebullitione, quod fieri non posset si sensim materia morbifica in parte affecta deponeretur, tum enim essent paroxyſmi longiores & durabiliores, neque tam facilè sedem suam ita mutare possent.

Materia morbifica non est merè excrementitia, sive portio succi nutritii versus salem fixum degenerat; aliàs humor ille excrementitiùs continuò parti affecta molestiam & tumorem excitaret; Convincitur hoc etiam curatione per amputationem & curationem factà.

Itaque apparet humorem quendam singularem insultus arthritici causam esse non posse, sed potius duos succos fermentativos non facillè missibiles coire, effervesce, & luctà hęc fibrarum vellicationes dolorificas excitare; Et quemadmodum videmus quòd sales in diversimodo statu positi, alii nempe fixi sive alkalisati, alii fluorem adepti sive acetosi invicem commissi ebulliant & effervescent, eorundem humiditate in coagulum album & duriusculum faceßente, sic ab eorundem succorum diverse salina indolis coagulatione, nonnunquam materia Tophacea calculosa in locis affectis congeritur.

Succus nutritius è sanguine per atterias ad omnes partes delatus constat è pauxillo spiritu, aquà terrà & sulphure copiosis, & modico salis aliquatenus volatilifati.

Nerveus liquor volatilis est, quòd si degeneret in fluorem sive acetositatem, ejusque particule subortà subinde fluxione, uberi copià, in articulos descendant, ibidem cum minera salina effervescent & paroxysmum arthriticum excitant.

Omnes purgationes aloëticæ in affectibus catarrhosis laudantur, uti pilule Cratonis vel Francofurtenses &c.

Externè non sine utilitate usurpantur thus, mastiche, &c. Externè medicamenta semper tutò juxta vulgum applicari non possunt, quia magis excitant serum, uti in catarrho suffocativo in quo non valet axungia pectoralis vid. Craton.

Albumen ovi, si cum lacte auribus applicatur, valet, sic etiam olea destillat. ut succini &c. Aquæ, Spiritus, si Catarrhus est à lymphâ crassâ laudantur, omnia verò opiata exulent.

B. Flor. Cines &c. per istos flores juxta Deek. nihil aliud

aliud intelligitur, ac est, quàm stannum depuratum.
 ℞. Aq. Euphros. hæc formula optimè convenit,
 sed sal est omittendum, ac *crocus metallorum* vel aliud
 substituendum.

℞. *Mins. Iß.* & hoc emplastrum valde laudatur
 & est in communi usu, nam habet vim anodynam &
 mitigandi acrimoniam.

Purgantia & sudorifera habent vim curandi ar-
 thritidem.

℞. Aq. prophylact. nostr. hæc formula habet vim
 lympham acrem increassandi, & ter de die cochlea-
 rim assumi potest.

Errhina & sternuatoria licèt quidem non sine mag-
 no successu in quovis catarrho assumantur, *attamen*
in ophthalmia maxime nocent. Sequitur Errhinum.

℞. *Succi betæ rubræ recenter expressæ ℥ß.*

Aq. major. ℥j. Sem. nigell. ℥j. Misc.

S. In die Maasß zuziehen.

Formula humores intercipientis est sequens.

℞. *Diacod. solidi* in rotulis August. ℥j. vel iij.

S. Rieblein immer in Mund zuhalten.

Formula sequens humores attenuat.

℞. Aq. tach. san. & expert. scabios. ver. asthmaticæ

à ℥j. Oxym. squillit. ℥j. Syrup. de scabios. ℥vj.

S. rufft-Wasser.

Pro Confortatione.

℞. *Succin. ppt. ℥vj. Ambr. ℥j. Sacchar. in aq. epi-*

lept. Langii solut. q. s. f. rotulæ.

S. Hauptstärkend Kgsstein-Rieblein.

Sequens formula in quovis catarrho tuto & magno
 cum successu potest propinari.

℞. *Chin. elect. ℥ß. Lign. lentisc. ℥ij. visc. quercin.*

℥ij. sem. anisi ℥ij. Coque in 4 ℔. aquæ fon-

tanae. S. Ordinar Trank.

LIBER II.

De

Affectibus Colli.

C A P. I.

De Angina.

Angina) quasi intus angens, præcludit enim cibi, potus & aëris introitum; ab ἀγχω suffoco; strangulo; Cynanche, quod canibus, Synanche, quod suisbus familiares sint morbi.

Definitio; hæc descriptio est admodum generalis, quia non omnis faucium inflammatio est angina, ut in variis morbis, febris ungaricâ. E. non est reciproca definitio.

Faucium inflammatio ab Hypocrate distinguitur ab angina 6. Epidem. sect. 7. t. 1. quibusdam verò faucium inflammationes aderant, aliis angina.

Hæc iam potest substitui definitio, quod sit cum febre continua, dolore, ardore degluticndi difficultate & suffocationis metu.

Differentia desumitur à musculis affectis, qui varii sunt, vel œsophagi, laryngis, vel asperæ arteriæ. Oesophagi externi inflammati efficiunt Parasyanchen; Interni verò synanchen; hæc species familiaris est suisbus, quæ ut plurimum moriuntur. Asperæ arteriæ internæ sive laryngis musculi afflicti generant Cynanchen, quæ species familiaris est canibus. Externi verò seu asperæ arteriæ capitis musculi inflammati Paracynanchen constituunt.

Fauces

Fauces i. e. Pars ex gula & gutture constituta.

Partes affectæ sunt variæ communes nempe quæ palatum constituunt. Respiratio & deglutitio præprimis læduntur ab ipso morbo, etiam alia symptomata accidunt.

Nota; partes hæc omnes non semper omnes læduntur, sed pro diversitate symptomatum.

Si Hippocratem consulamus, is tres tantum admittit differentias desumptas à morbi gravitate & vehementia; Prima est paracynanche, quando tantus adest in faucibus & collo tumor, ut proprii Laryngis muscoli constringantur cum orthopnæa, oris rictu, linguæ exertione, oculorum prominentia, faciei rubore, aponia & potus in nares regurgitatione.

Altera est in qua rubor & inflammatio se magis foris & extrinsecè extendunt, vocatur paracynanche.

Tertia, in qua solùm rubor & tumor in colli & nervicis musculis conspicitur extrinsecè cum minoribus symptomatibus.

Est vel vera vel notha: & hæc vel ratione causæ vel ratione effectus, ut plurimum angina fit per viam fluxionis, rarissimè per viam congestionis.

Est vel maligna vel benigna; in illa omnia symptomata sunt graviora & contagiosa, in hæc verò non ita.

Hæc notata adhuc est differentia & ab Autore ommissa.

Causa mediata est aer frigidus, ictus, potus frigidus.

Ebrietas est quæ vis repletio; sanguis biliosus, vel lymphæ acriori imprægnatus per arteriæ jugularis ramos influit.

Pituitosus humor illegitimam & notham potius excitat; sepius, quod notandum, fit à mensium seu hæmorrhoidum suppressione.

Quibus ex angina in pulmonem fit malè conversio

intra septem dies moriuntur, si verò hos effugerint, suppurati fiunt. l. 5. aph. x.

Anginà correpto, tumorem in collo fieri bonum, morbus enim foras vertitur l. 7. aph. 49.

Anginà detento, tumor & rubor in pectore superveniens bonum, morbus enim foras vertitur l. 6 aph. 37.

Si febre detento collum repentè pervertatur, ut vix deglutire queat, nullo in faucibus existente tumore, mortiferum: l. 8. aph. 35.

Indicationes desumuntur à morbo, causa morbifica & viribus.

In principio quies commendatur etiam ipsius lingue, hinc gargarizatio valida etiam non approbatur.

Humor vel influxit, qui resolvendus, vel concoquendus si aliter fieri nequit & suppurandus & mutandus, vel adhuc influit, qui repellendus, revelendus & derivandus, vires verò roborandæ.

Periculosissima quæ nulla in faucibus præbet signa, (tumorem seu inflammationem,) præter dolorem & orthopnoeam.

Quæ fit ob laxationem vertebræ etiam pro incurabili habetur.

Inter revellentia primum obtinet locum V. S. quæ parcius in hyeme quàm æstate administranda, & quidem partitis vicibus. Si à mensium vel hæmorrhoidum suppressione secetur vena in pede, post sub lingua aperiantur vena, non verò in principio, ne tota corporis plethora illuc trahatur.

Post lenitivum exhibeatur, præsertim si sit à pituita, ex *mann. el. ℥ij. Crem. tart. ʒss.* In jusculo seu aliqua destillata.

Repellentia externè collo nunquam applicanda, sed solùm in gargarisimis locum habent: Atque decocta varia, *plantag. tormentil. fol. quercus, rosar. rubr.*

rubr. succ. granat. myrtill. mel rosat. quod valde abstergit.
Si dolor urgeat, lac chalybeatum detur pro gargarizatione.

Post digerentia addantur decoctis; *agrimon. betonic. hyssop.* & tandem suppurantia.

Quod si tumor non rumpatur, frustulum panis vel carnis per vim deglutiatur, vel pulvis *centaur. min. cum albu græco* assumatur. Laudatur etiam ad rumpendum abscessum *ſium* diaphoret.

Abscessu rupto aeger commodè locandus, ut pus effluere queat.

Laryngotomia non minus rara quàm periculosa, modum operandi tamen docet *Hildanus*.

Diæta debet esse tenuissima, quia juxta Hippocratem in morbis acutis tenui victu utendum.

Semper convenit *V. S.* si non evacuativa, tamen ventilativa.

An sanguis ad animi deliquium fit mittendus, ut voluit Galenus in febribus ardentibus, magnis inflammationibus & vehementibus doloribus? *R. Neg.* Obstet difficilis respiratio & suffocationis metus: deinde spiritus vitales hinc satis sunt necessarii ad respirationem.

Etiâ imminentis signa sunt consideranda.

V. S. est optimum, præsentaneum & compendiosum remedium, præmitti tamen debet *Enema*.

In quo latere sit secanda *V?* *R.* in opposito primo, post etiam in affecto; Sin verò nullum discrimen appareat unum latus præ alio dolere, mittatur sanguis è dextro brachio, *Vena mediana* vel *basilica*.

Quid faciendum si menses sunt suppressi vel hæmorrhoides; vel si fluant, quæ vena secanda? *R.* Considerandum an metus adsit suffocationis, si adsit, præmittatur *Sectio V.* brachii, secus verò pedis.

De purgantibus notandum; si febris præcedat, vel simul cum angina invadat, purgantia possunt dari

dari, quia humores sunt quasi turgescerentes; debent tamen febrim non augere, nec humores valdè agitare; *Cassia, manna, tamarind. syrup. ros. solut. viol. de cichor. c. rho &c. Electuar. diacatholic.*

Repellentia internè dantur in forma gargarismi, non debent esse acria, nec deletoriam habere qualitatem, ne accidat nobis id, quod Medico contigisse Galenus meminit, qui atramentum sutorium pro gargarismo præscripsit. Parantur potissimum, quod Galenus interdum innuit, ex moro, ex corticibus viridibus juglandum, acidâ cerevisiâ & melle.

Gargarismi non tutò in principio præscribuntur, quia propter illum motum major fit agitatio humorum ut magis influant, potest tamen quis eo uti ut saltem detineat in ore, in statu vero commodè adhiberi poterit. Quies hic est summè necessaria præprim. in principio ubi turgent humores, quò magis enim corpus movetur eò major fit agitatio sanguinis.

Somnus non adeo tutus, quia refluxus augetur & inflammatio major fieri potest in somno, in o. n. inflammationibus somnus non conducit.

Purgantia sine ratione omittantur. *Zacut. Lusitan.* quæ tamen præscribi debent non insolida forma ut pilulari *Electuar. boli &c. sive potius in forma liquida.*

Et cum vomitus sit periculosus, purgans debet esse faucibus gratum v. g. ex manna, & *mann. elect. ℥ij. Crem. tart. ℥ss.* solve in calore tepido balneæ Mariæ c. s. q. *acidularum Willungensium seu Dendistemensium*, addito parum *succi citri*, post clarificetur cum albumine ovi & filtrentur per chartam emporeticam, cui odor & gustus suavis concilietur *recentibus corticibus citri*, fiat potio clara & grata: est nobile & gratum purgans, unde dicitur Cæsareum seu Imperiale, quia Imperator solet uti hoc purgante ad ℥j. vel ℥iſs. si desint acidulæ potest sumi *aq. flor. acatiar. & addi Spir. vitriol. ad gratiam.*

In angina maligna summo cum successu exhiberi possunt
medicamenta emetica.

Sudorifera, si adsit malignitas, summè necessaria
sunt, talia debent esse quæ vim habent simul refrige-
randi sanguinem quando transeunt gulam, quale est
nitrum prolatum dos. ad ℞j.

De purgantibus notandum quòd debeant esse talia
quæ non agunt &c. Vid. supra.

Medicamenta contra Anginam.

Rad. potest addi *radix tormentill. plant. fl. ligustr*
celebres sunt propter vim adstringendi: *Syr. pap. cr-*
rat. rob. dianuc. quod habet vim alexipharm. & ad-
stringendi etiam summam penetrandi.

Repellentia nunquam externè collo applicanda,
sed in forma saltem gargarismatum.

In gargarism. possunt addi vel substitui *plantago,*
flor. tormentill. mel rosatum quod non solum repellit
sed & valde abstergit.

Adstringentis sola non debent præscribi, sed sem-
per digerentia & suppurantia debent admisceri, quia
si solis adstringentibus uteremur, tum major fieret
inflammatio, quia pori constringerentur sicque san-
guis detineretur & non posset evacuari.

Formule in gargarism.

Loco liquoris in quo species coquantur, potest sub-
stitui cerevisia acida in qua species possunt coqui, si
dolor urgeat, lac chalybeatum.

Inter discutientia commendatur, *decoctum agri-*
mon. beton. byssopi.

Alii negligunt decoctiones & solvunt *nitrum in aq.*
fontana, vel contundunt *cancros in aq. fontana*, & ad-
dunt parum *aceti* illoque utuntur pro gargarismate.

Medicamenta externa emollientia & resolventia
adhibentur vel in forma Cataplasmatum vel lini-

menti imponuntur, possunt illis quæ Auth. habet aliæ herbæ addi malva bis malv. flor. chamom. sambuc. melilot. quæ ad mucilaginem coquuntur. Ol. lumbricor. terrestr. præfertur, ol. sept. florum Mynsichti ol. sapon. Venet. inter Emplastra commendatur Emplastr. de meliloto, diaphoret. Mynsicht.

Observ. 1. Causa mortis fuit angina maligna, hinc nocuit V. S. deinde magnum commisit errorem, quia assumpsit medicamentum catharticum.

2. Quæ abscessus rumpunt sunt Mercurius diaphoret. pulv. centaur. min. cum albo græco & melle assumptus, nidus hirundinum. Excrementa animalium conducunt in ipso affectu propter vim resolvendi, propter salia nitrosa, quibus imprægnata sunt, ut album græcum, nidus hirundinum.

Formula.

Pro gargarism. ℞. Semper vivi maj. exprime succum, hujus succi, ℞. ℞ij. Salis armen. ℥vj. destil-
lentur lege artis. S. Sonderlich Wasser gegen die Breun;
si placet potest addi succus cancror. expressus; optimè
etiam resolvit cassia extracta, si cum aq. plantaginis
solvatur & sæpius gargarisetur.

Convenit etiam hoc; ℞. nid. hirund. ℥i℥. Empl. de
melilot. ℥ij. medull. cassiæ ℥℥. c. f. q. sap. f. cataplasma
S. Umbschlag umb den Hals.

Sine coctione: ℞. Aq. prunell. semper vivo. corticum
nucum aa. ℥ij. Rob. dianuc. ℥℥. lap. prunell. ℥℥. S.
Gurgel-Wasser. ℞. Flor. ligust. balaustr. rosar. rubr. tor-
ment. aa. p. j. Incisa crasse dentur ad chartam, S.
Species mit saurem Bier zu kochen.

Enema potest esse tale in angina quòd debet præ-
mitti V. S. ℞. herb. violariæ, malv. aa. m. j. flor.
chamomill. centaur. min. aa. p. j. rad. liquirit. alth. aa.
℥iij. Sem. tin. ℥℥. prunor. dulc. num. iv. Coq. in aq.
font. Colatur. ℞. ℞j. adde Electuar. diacatholicon.

℞. O° viol. amygd. aa. ℥j. vitell. ovi salis gemmæ
 ℥β. m. f. Enema. Conveniunt etiam clysteres nutri-
 entes ex jusculo capon. carn. gallin. Et quia febris
 urget, convenit aq. cordialis frigida Saxon.

Destillarum externè applicandum, R. herb. sandi-
 cul. alchymill. pyrolæ utriusque, matris sylvestris, ve-
 ronic. hederæ arbor. fragariæ, consolid. Sarracen aa. mist.
 rad. vincetox. m. β. albi græci mij. infundantur in ce-
 revisia vetusta & acida per aliquot dies, post destil-
 lentur S. ut ante; manè & vesperi potest gargari-
 fari ager.

C A P. II.

De Scrophulis.

Definitio) Sunt tumores penduli propriâ mem-
 branâ inclusi & doloris expertes, suibus sunt
 communes.

Continent in se humorem pulti vel melli simi-
 lem.

Hippocrates putat fieri strumas ab anno 14. ad 42.
 ab ea vera ætate ad annum 65. fieri negat: nullam tamen
 video rationem.

Molestæ magis sunt quàm vitæ humane insidiosæ,
 excitant raucedinem, dispnæam & fixam minus de-
 coram.

Causa est humor crassus & lentus, quem pituitam
 vocant.

Non videtur verisimile quod sit humor excrementitius
 quia sine corruptione tamdiu subsistere non posset, tandem
 tamen hic humor putredine & corruptioni fit obnoxius.

Sed est succus glandularum nutritius, qui nimia
 in copia adductus vel à causa aliqua violenta ex-
 pressus è glandulis humores tales excitat. Hinc pe-
 culiari

culiari etiam aliqua membrana concluditur. Sennertus & alii facultatem formatricem hic accusant:) verum hoc esse esse probat Caf. 23. l. 6. Timæ. à Eñdentelee.

Inter causas locum habent aquæ nivales & crudæ, in *Carinthia Styria & Alpibus*, strumæ sunt endemiæ; & qui sani in illa loca perveniunt, ibidemque aliquamdiu degunt, eodem modo corripuntur.

Ortum etiam trahit hic humor è cibis crudis & crassis, hinc ætati puerili familiares sunt scrophulæ.

Signis diagnosticis non indigemus.

Prognosis) Instituitur talis, omnes difficulter curantur, faciliùs tamen in pueris quàm in adultis.

A vasis liberæ faciliùs curantur, quàm quæ vasis implicatæ sunt ob metum hæmorrhagiæ si excindantur, vel ob metum graviorum symptomatum si caustica violenta apponantur & virulenta, cum virus eorum toti Massæ sanguinæ communicari facillimè possit, in colli parte anteriore sine periculo maximo excindi nequeunt propter nervos eo loci latentés, qui læsi aphoniam inducunt quod *Medico cuidam, referente Galeno, accidit*, qui à strumis quidem per excisionem liberavit puerum, sed mutum reddidit.

Nisi radicitus evellantur faciliè regenerantur; Radix scrophulariæ, urtica mortuæ, rusci valent.

Danda opera an insensibiliter discuti possit materia per topica emollientia & solventia, vel an ad suppurationem deduci possit. Suppuratione factâ observandum apertionem non esse faciendam, nisi totus humor suppuratus fuerit, ne calore exspirato, reliquus magis indurescat.

Quod si nec hoc modo curari possint, restant sc. Etio & per *caustica potentialia* assumptio. Illa periculi & timoris plena ut antè dictum. Hæc iudicium & prudentiam exactam requirit, ne sc. partes vicinæ

ne lœdantur : hinc munienda sunt unq. refrigerante Galeni, vel rosaceo aliove defensivo frigido.

Modum sectionis habent Sennert. Instit. l. 5. part. 1. sect. 2. c. XIII. Inter caustica primas obtinet arsenicum, quod ultra dimidii grani tritici quantitatem non adhibendum, & æger interea, ut febricitans & febris maligna decumbens tractandus.

Laudatur lapis causticus à Sennert. in Instit. l. 5. & ult. descriptus. Item causticum apposuit Timæus in propria filiâ frustra tentatis aliis. ℞. calc. viv. ℥iſs. min. ℥ſs. sapon. fullon. q. s. coq. ad duritiem lapidis ; vide in casibus ejus.

(Purgantibus addatur semper Mercurius dulcis. pilul. de galbano compositæ Sylv. etiam conveniunt.)

Potenter etiam discutit hoc Emplastrum. ℞. Galban. acet. solut. ℥j. pic. naval. ℥ſs. sal. armon. ℥j. pulv. rad. schrophular. ℥ij. Emplastr. Diachyl. c. gummat. ℥ſs.

Excisione curatam strumam in brachio & axilla dextra vid. cas. med Timæ. l. 6. 23.

Sin pendeant strumæ ab exili radice, ligari potest radix sero equino aut filo serico.

Reges Gallie curant per donum supernaturale, quod per successionem ad omnes Reges, nullo habito familiæ respectu pervenit, primus fuit Ethnicus & Idolorum cultor, conversus verd ab uxore & baptizatus donum habuit sanandi per tactum serophulas. Hinc tali uruntur formulâ:

REX TE TANGIT, DEUS TE SANET. Integrum tractatum hac de re scripsit Andreas Laurentius, Medicus Gallus.

Riverius) Curatas strumas habet in observationibus suis communicatis, observ. 18. observ. 9. ubi miram humoris strumas excitantis a credinem, ut ossa etiam exedere & colliquare potuerit, recenset.

Sequuntur Externa, spirit. gummi ammoniac. topicus
D. Geilfus. $\circ\circ$ circulatum D. Fausti Archiatri olim
Heidelbergensis.

Zacutus Lusitanus commendat esum serpen-
tum, laudat etiam externè pinguedinem serpen-
tum.

Medicamenta ut plurimum exhibenda Luna decre-
scente. His tentanda est ipsa discessio, si non ju-
vant, tentanda suppuratio, non tamen aperiendus
umor, nisi priùs bene sit cocta omnis materia in
illo.

Si hæc non respondent Voto Medici, ad extrema
confugiendum, quod fit per cauteria & novaculas;
interim tamen est curatio periculosa, quia vasa facilè
possunt lædi E. defensivum priùs debet adhiberi, ut
unguentum Galeni.

Inter caustica primas obtinet arsenicum, sed non
sine periculo adhibetur propter sævissima symptoma-
ta: ultra dimidium grani triticei pondus non est im-
ponendum; quia verò est periculosum, alia adjun-
genda. Videatur Sennert. de lapide caustico lib. 5.
Institut.

Causticum tale prodest, \mathfrak{r} . calcis viva \mathfrak{z} ss. minii
 \mathfrak{z} ss. Sapon. fullonum q. s. coque ad duritiem lapidis,
qui per 3. horas consumsit serophulas filii illius à
Guldenslee) estque tutius quam arsenicum. ad pag. 62.
ibi item pumex potest addi, Emplastr. diasulphur. Ru-
landi, de ammoniaco composito Fausti, Tale etiam ha-
bet Guldenslee. \mathfrak{r} . Galbaniaceto soluti \mathfrak{z} j. piscis navalis
 \mathfrak{z} ss. salis armoniac. \mathfrak{z} j. pulver. rad. serophular. \mathfrak{z} ij. Em-
plastr. diachol. cum gummis \mathfrak{z} ss. m. f. Emplastr.
S. Pflaster gegen Kröpfe.

Sequens Emplastrum. \mathfrak{r} . Rad. bryon. cyclam. Enu-
le, cucumeris agrestis aa \mathfrak{z} j. Coque cum vino & ace-
to anatica portione, deinde pistentur & per seta-
ceum transcolentur, add. pulver. rad. irid. myrrh.
oliban.

stiban. mastich. croci, aristoloch. rot. aa. ℥i℥. flor. chamomom. melilot. sambuc. aa. p. j. opopan. sagopen. armoniaci, bdellii, galbani in aq. vitæ solutor. aa. ℥℥. gummi bedera, Styrac. calamitæ aa. ℥iij. euphorb ℥v. sem. straphisagi ℥i℥. argenti vivi saliva jejuni hominis extincti ℥ij. lilior. ovor. æsippi aa. ℥v. adipis anserini, anarini, suilli, medullæ cruris vituli aa. ℥j. mucilaginis seminis lini sænugræco, rad. alth. aa. ℥j. m. cum cera & terebinthina f. emplastrum.

Observ. Glandulæ emolliendæ) Scrophulæ talem habent naturam ut emolliri queant. Medicus tamen tentet suas vires oportet. Medicam. sunt scroph. radix scrophular. principatum obtinet, & omnibus debet ad medicamentis; huc pettinet pulv. ad Brumas Augusti de Villa nova.

Pag. 64. in notis Deck. lit. L. unguentum est tale Poterii. w. fol. nicotian. recent. m. vj. butyri insulsi ℥iij. terebinthina venetæ ℥iv. misceantur simul & insolentur per ostriduum, colentur & torculari fortiter exprimantur; Expressioni adde Cera citrina, gummi ammoniac. Galban. aa. ℥ij. pulver. antimonii crudi subtilissimè triti, cinnabar. aa. ℥℥. myrrha, thuris, aa. ℥ij. m. f. unguentum quod à Poterio laudatur pag. 64. l. c.

Observat.) Et plerumque in mesenterio sunt scrophulæ tales, idè contabescunt ægri, quia denegant influxum succi lactei.

C A P. III.

De Aneurismate.

In infantibus facillè pro vena inciditur arteria, qualem observationem habet Riverius cent. iiij. observ. 43. quem tumorem curavit adstringentibus ex bolo, terra sigillata, aceto & albumine ovi, fascia acutissimè superinductâ.

In observ. communicatis. 12. refert, ingentem in molem excrevisse tumorem post arteriæ incisionem ex appositione medicamentorum resolventium, & tandem sponte apertum eo in loco, ubi incisio facta fuerat. Cent. 4. observ. 34. refert de melancholico, cui tumor mollis sub clavicula dextra emiuit cum insigni pulsatione qui insanabilis fuit, post mortem arteriam magnam ascendentem à corde ad claviculam ad eò dilatatam, ut brachii ferè magnitudinem æquaret.

Tunica ejus erat admodum densa & cartilaginea.

Curatio.

Convenit Cataplasma, ℞. Thur. mastich. aa. ℥ij. Balauſt. myrtill. acacie. hypocist. matricar. gallar. immatur. aa. ℥j. flor. rosar. rubr. ℥ij. c. album. ovi f. cataplasma protinus & in principio statim tumori applicandum, post appone laminam plumbeam & superimpone Emplastrum contra rupturam Augustanorum, vel tale ℞. Rad. bistort. consolid. maj. cynogloss. sigill. Salomon. aa. ℥j. flor. rosar. rubr. ligust. chamomil. melilot. balauſt. fol. heder. arboresc. sem. p. foliat. aa. ℥ij. summit. supress. bacc. myrti, malicorii aa. ℥ss. mumie, sanguin. dracon. sarcocoll. mastich. myrrh. thuris aa. ℥j. Croc. martis ℥ss. f. pulvis subtilissimus ter aceto rosar. irrorandus & rursus siccandus est, terendus, & per cribrum trajiciendus c. ol. mastich. cera & terebinth. f. Emplastrum. Totum verò brachium ligetur fascia madefacta tali Epithemate.

℞. Aq. burs. pastor. plantag. Sperm. ran. ℥ss. alum. crud. croci Martis aa. ℥j. lytharg. ℥ij. album. ovor. no. ij. m. Hæc tutissima methodus est curandi ane vrismata & tales humores.

Horstius laudat Magisterium opis, si statim in principio applicatur, quia sanguinem ad miraculum ulque sistit; idem præstat compositum sperniolæ, cuius

lus descriptionem vide apud Schröderum, vel Sperniola Crollii, quia refrigerat potenter.

Puerperæ sæpius inopinatè moriuntur, quatenus ob nimium parturiendi conatum aneurisma internum rumpitur, & sanguis in cavitationem nobiliorum effunditur, cujus causam sæpè con cognoscunt adstantes & Medici, quia aneurismata interna non cognoscuntur, nisi post mortem aperto cadavere.

Observ. I. habet etiam Riverius observat. 18. in observationibus communicatis etiam talem habet casum.

LIBER III.

De

Affectibus Thoracis.

C A P. I.

De Pleuride.

I.

HÆc descriptio non est sufficiens, quia etiam debet fieri mentio symptomatum & signorum. E. ita &c.

Cum dolore pungitivo, tussi & respiratione difficili; hæc obsolvit totam naturam hujus affectus; siquidem non omnis inflammatio potest vocari pleuritis.

Subjectum est pleura, non solum autem pleura, sed & musculus intercostales, impossibile enim est quod membrana possit inflammari, non inflammatis etiam simul musculis qui eam cinguntur; Musculi autem sunt duplices, interiores & exteriores, si externi musculi, pleuritis spuria sive notha oritur; si interni, vocatur vera pleuritis.

Ple-

Plerumque etiam patitur, &c. hæ non enim per se afficiuntur, sed per consensum.

Q. An pulmones semper afficiantur in pleuritide? Affirmativam defendit Platerus: alii contradicunt & plurimi; Ratio cui Platerus innititur est experientia. Verùm pleuritis degeneravit in peripneumoniam, quando dicit se invenisse post extinctionem hominis & apertionem cadaveris; sed quia ibi pleuritis degeneraverat in peripneumoniam, ideo fuit ortus lethalis; pleuritis enim facile potest degenerare in peripneumoniam.

Causa) Sanguis sive quantitate sive qualitate peccans, quantitate quando peccat plethora, vasa nimis distendit unde restagnat, acescit, fit acris erodit tunicas & ita effunditur in pleuram & musculos intercostales, unde vera pleuritis semper fit per anastomosin vasorum, vel peccat cacochymia quando est nimis acris serosus.

Vix per quas influit sunt arteriæ mammariæ, intercostales præprimis, ramus sine pari.

Differenti) Vera est, quando pleura cum musculis intercostalibus interioribus à sanguine acris & seroso afficitur.

Notha est) quando muscoli exteriores inflamman- tur ab humore pituitoso, melancholico, lymphæ crassiore, vel etiam quando dolor lateris, ex improvise oritur à flatibus, & tunc fallit Medicum quia putat esse pleuritidem.

Signa sunt triplicia (1) *Distinctiva*; *Distinguuntia pleuritidem à peripneumonia sunt.* (1) Dolor in peripneumonia minor est & non adeo vehemens ac in pleuritide; ubi sentiuntur acerrimæ puncturæ, quia pulmones non sunt ita exquisiti sensus propter defectum membranarum, è contra in pleuritide afficiuntur membranae. (2) Respiratio multò difficilior est in peripneumonia, quia organa respirationis per

per se afficiuntur, in pleuritide verò per consensum.
 (3) Febris etiam est vehementior in peripneumonia quàm pleuritide, quia pulmones sunt propiores cordi majoremque excitare possunt effervescentiam.

1. *Pleur. ab inflammatione diaphragmatis differt*; quia hic hæret dolor non in uno latere, sed extendit se ad duo latera, (quia diaphragma non solum alligatum est, &c.) ad partem anteriorem dorsi & posteriorem, estque dolor circularis.

2. In inflammatione diaphragm. semper & in principio adest delirium propter consensum cum meningibus cerebri.

3. *Pleur. ab inflam. Mediastini differt*, quia hic dolor sese versus jugulum convertit, in pleuritid. verò manet in uno latere dextro sive sinistro.

4. *Pleur. ab inflam. hepatis differt*, quia hic dolor non est exquisitus, deinde est infra costas in pleuritide supra, deinde non ita respiratio est difficilis & laxa inflammatione hepatis, & dolor non est adeo pungitivus, sic etiam in inflammatione lienis febris non est adeo vehemens, respiratio non adeo laxa.

Signa diagnostica) Dolor lateris punctorius, dolores excitantur varii, obtusi pungentes lacerativi &c. hic est acutus, quia afficitur membrana quæ est exquisiti sensus.

Causa etiam quia est humor acris.

(2) Tussis, oritur propter denegatam sufficientem extensionem organorum respiratori dicatorem.

(3) Difficilis respiratio, quæ fit ob dolorem & inflammationem, ubi enim est inflammatio ibi tumor, ubi tumor, ibi respiratio non potest fieri rectè, quia pulmones debite non possunt extendi.

(4) Febris continua, quæ ascribitur effervescentiæ quæ fit à sanguine extravasato.

(5) Pul-

(5) *Pulsus durus*, qui fit propter inflammationem membranæ & tumorum arteriæ rigidæ; parvus etiam quia arteriæ non possunt satis dilatari propter tumorem, *E. conatur compensare frequentia pulsus, quod non potest prestare multitudine.*

Signa prognostica) Desumuntur à sputo & expectoratione, quando videmus facilè & sine difficultate rejici sputum & quidem tale quale debeat excerni; & sic brevi terminabitur; si verò sputum difficulter excernitur & est crudum crassum, cum labore rejicitur, tunc non erit tuta.

Naturâ pleuritis est acutus morbus qui solvitur 7. 9. 11. 14. die, si primis diebus sine molestia rejicit sputum, tum ulcera 7. dies non durabunt.

A symptomatibus etiam sumitur prognosis, si statim adsit tremor, delirium, convulsio, malum à copioso sreatu, quia exulceratio major; putredo augetur, & si hinc symptomata ingravescent; quia hæc innunt magnam copiam humoris peccantis, etiam sic materia non potest omnis evacuari per sreatum, & sic æger suffocatur.

Qui sæpius fit pleuriticus tandem perit pleuritide, quia membranæ valde sunt imminutæ quoad poros, quia humores majori copia influunt & possunt extinguere calorem vitalem, sicut & in apoplexia & epilepsia.

Etiam ab ægris sumitur prognosis; senes difficilius curantur quàm juvenes, quia febris adest quæ nullam habet convenientiam cum senectute.

Asthmatici difficilius curantur quia pleuritis deest curari per expectorationem, jam autem vasa, bronchia, in asthmaticis sunt obstructa & infarcta materia crassa.

Indicationes curativæ: hic affectus habet omnes indicationes, quas habet omnis inflammatio.

Humor qui influit indicat cohibitionem & derivatio-

vationem, qui influxit, resolvendus, digerendus suppurandus, gravioribus symptomatibus occurrendum; virium semper habenda ratio, sanguis indicat revulsionem & derivationem. Q. Quomodo. R. per V. S. quæ est præsens remedium in pleuritide nempe *ceteris paribus* i. e. si vires constant, si enim instet crisis vel per menses, hæmorrhoides, seu per alvi fluxum vel per anacatharsin. Q. in qua parte?

R. V. S. instituta revulsionis gratia semper in latere opposito, quia omnis revulsio debet fieri ad partes oppositas secundum Reg. Medicorum, si derivationis gradum in parte affecta, quia fit derivatio ad partes vicinas, quòd si ergo vocatur Medicus 3. 4. vel 5. die instituat V. S. derivationis gratia. Quia minor est copia sanguinis inter partem affectam & oppositam.

Q. si fluentibus mensibus corripitur femina pleuritide, an debeat administrari V. S. in brachio.

R. In brachio potest fieri sed non in tanta copia extrahendus sanguis, ne sanguis inferior commoveatur.

Q. Si mensibus suppressis?

R. Si sit vera pleuritis utique potest in brachio fieri, quia morbus ille non fert inducias, postmodum etiam in partibus inferioribus potest, semper Medicus debet esse curiosus, an absit malignitas, quia datur pleuritis benigna & maligna. E. ibi semper est inspiciendum ad malignitatem potius quàm morbum ipsum, adeoq; medicamenta debent præparari malignitati resistentia, & sanguis non in tanta copia extrahendus, postmodum corpus purgandum, cum cautione tamen hoc fieri debet & quidem lenioribus, v. g. tamarind. mann. cassia, syr. rosar. Fernel. fortiora debent exulare, quia prognosticon est illos qui laborant fluxu alvi interire, jam metus

metus est, ne exciteretur talis fluxus. E. abstinendum à purgantibus & Enema leniter evacuans potest injici.

Si fluxus alvi coincidat in pleuritide & non criticet uno plerumque moriuntur.

Sudor movendus in maligna præprimis.

Expectoratio juvanda, si sputum non ritè procedat fitque crassum & viscidum; quando vero est tenue & nimis serosum tum ppandum, *succus & syrup. papav. erratici celebris est non quidem expectorationis gratia, sed quia incrassat materiam tenuem.*

Medicamenta.

Sperma cæsi nec ratione febris nec doloris adhibetur, sed quia expectorationem promoveret, habet enim vim attenuandi & incidendi humorem crassum & viscidum.

Sal prunelle, quia resistit feбри & malignitati, sic & *nitrum perlatum succus, cichor. sylvestris*, aq. *syrup. &c.* hic recommendatur, & quidem maxime ab Helmontic.

Aq. C. C. *galez. scordii, tinctura bezoartica, liquor diaphoreticus Mynsichti*, in maligna præprimis *tinctura Syrup. defarjara, alchæa.*

Olea lini, olivar. amygd. ol. lini recens in magna copia prodest, externè etiam utimur in unguentis. Ol. 7. *flor. Mynsicht. lumbricor. terrestr. anethinum, ol. diapalmæ* quod est speci ficum.

Si sit maligna, ☉☉ *scorpionum, theriac. hyperic. simplex & compositum.* Externè & internè convenit celebre illud unguentum seu *bucyrum cancrinum* cum cerevisia calida; internè ad ʒj.

Emplastr. diachylon simplex, de melilot. de mucilage, Augustanorum, optimè conven. in pleurit. nosb. simpl. diaphæmion. Mynsichti, si à flatibus *Empl. de baccis lauri* convenit.

Helmont. maximè commendat *sanguinem hirci*, habet vim corrigendi acorem, qui *inensus est massæ sanguineæ*.

Formula Authoris.

Ad 1. pro succo taraxaci potest substitui succus betulæ;

℞. Ocul. Cancrorum crud. contus. quia cocti multum perdunt de viribus. E. viventibus adhuc cancris debemus eximere.

2. Diacodium, si nempe vigiliæ adsint.

Ad 3. Decoctum hoc laudandum, si omittantur purgantia.

Topica.

Oleum de cucurbita antipleuriticum, cujus Author Petrus à Castro observ. 10. in tomo primo, descriptio est hæc.

℞. Cortic. cucurbit. longioris ℥. j. vel ij. olei olivarum vetustissimi xx. xxx. imò si possibile sit. centum annorum ℥. iij. huic oleo incoque corticem, postmodum coletur deinde per manicam, est egregium antipleuriticum.

Observationes.

Emplastrum Ireos. Est carminativum & sic habet vim resolvendi. E. fuit Notha pleuritis à flatibus.

Formula aliæ.

Loco purgantis ℞. Sem. Melon. cucumer. aa. ℥ij. vel iij. contusa emulgeantur cum aq. flor. acatiar. scabios. card. bened. aa. q. f. solve in hac emulsione manne ℥iij. aq. cinamom. ℥ij. Misc. f. potio; Primo statim die potest exhiberi, quia alvus lubricatur statim, & etiam resistit pleuritidi.

℞. Spiritus antipleurit. Rosinc. ℥iij. S. Spiritus xv. ℥ss xx. Tropffen zunehmen / ter de die (dies Tages drey-mahl)

℞. Tinctur. antipleurit. Timai à Suldenklee ℥. iij. S. Tinctur nach Belieben zunehmen.

Cujus Tinctura hæc est descriptio.

℞. Flor. papav. errat. Mij.

bellid. violar. aa. Mß.

affunde aq. taraxaci, scabios. card. bened. aa. ℥. j. beder. a terrestris ℥ß.

Spir. sulphur. q. s. ad gratam aciditatem. Stent in loco calido per horas 7. post filtrentur; adde syrup. papav. errat. ℥iij. Misc. fiat Tinctura, potest iterum filtrari per chartam si placet.

Propotu ordinario in pleuritide sequens decoctum potest dari.

℞. Rasur C. cerv. ℥iss.

aq. fontan. ℥. vj.

Coque ad remanentiam quatuor librarum, adde syrup. papav. errat. violar. aa. ℥ij. Spirit. sulphuris ℥ß. Misc. S. Ordinar Tranc oder Zulep.

C A P. II.

De Phthisi.

Phthisis vocabulum generale est. 1. significat omnes extenuationes in genere, 2. in specie illam que fit ab ulcere pulmonum.

Definitio Auth. est manca, & videtur respexisse omnem sive quamcunque consumptionem; in pluribus enim affectibus est consumptio talis, & tamen non semper est Phthisis, deinde etiam in statu naturali est humoris nutritii consumptio, corpus enim augetur & consumitur, potius ita; Est consumptio humoris nutritii ab ulcere pulmonum orien-

te seu exorta cum tussi & febricula lenta, respiratione difficili, ulcus illud pulmonum sensim inducitur, hinc vapores non magna in copia communicantur cordi sed successivè, unde febris lenta & ita tempore corpus contabescit.

Subjectum seu partem affectam Auth. dicit glandulas lacteas, verùm confundit hic affectus infimi ventris cum morbis pectoris seu thoracis, generaliter phthisis sumitur, quatenus comprehendit omnes atrophias, specialiter verò & strictè pro ulcere pulmonum ut paulò antè dictum.

Causa secundùm Auth. est (1) sanguis acris & ferofus, (2) succus pancreaticus, quando sanguis fit nimis tenuis ut transudare possit vasa pulmonum, (3) crassior chylus qui transcolari nequit per glandulas mesenterii, (vel quando crassior chylus abit ad vasa lactea illaque obstruit,) unde tabes quæ videtur sæpius in infantibus.

Interim vesiculæ pulmonis) describit Author Symptomata effectus hypochondriaci, phthiæos, lienis, mesenterii.

Ulcus pulmonum tabem esse non admitto dicit A. concedimus, interim tamen illud ulcus excitat tabem.

Quos aperuit Auth. periere phthisi hepatica, atrophia, obstructione mesenterii.

Causa vera proxima & immediata hujus morbi est exulceratio pulmonum (ulcus pulmonum:) mediata est quidam humor acris & corrosivus, qui in pulmonibus excitat illam exulcerationem.

Humor ille acris generatur vel vitio coctionum alvi, vel in partibus quæ effundunt illum in cerebrum, ex quo destillat in pulmones. Vel generatur in ipsis pulmonibus ubi præcedit hæmoptysis dum non omnis sanguis rejicitur sed remanet aliqua pars quæ acefcit, postea extravasatus erodit.

Sapè humor nondum acris destillat, qui tamen dum remoratur in pulmonib. fit acrior & acefcit.

Sapè pulmonum vitium est hereditarium consistens in nimia laxitate pororum & molitæ, unde facillè recipiunt humores, hinc phthisis multis familiis familiaris morbus & proprius.

Oritur etiam sapè è tuberculo, quo tandem suppurato pus effunditur in pulmones, & nisi rejiciatur facillè excitat exulcerationem; rumpitur autem in abscessu illa vesicula per nimium motum, & effundit pus in cavitatem thoracis suâ acrimonia exulcerans & corrodens pulmones.

Causa externæ: phthisis est morbus contagiosus, qui per miasmata facillè transplantatur, hinc qui vivunt cum phthificis se invicem inficiunt, uti conjuges, si enim maritus est phthificus facillè conjux inficitur & contra, imò Riverius dicit periculosum esse fratres & sorores intrare cubicula, quia miasmata reperiant ibi similes poros; inter causas externas etiam inferitur halitus felis, qui insensibilissimus est pulmonibus quod testatur Matthiolus.

Calx viva recentè extincta per particulas causticas & acres excitat exulcerationes pulmonum, unde in Muscis recentè dealbatis periculosum vivere, & artifices qui circa tales res versantur plerumque fiunt phthifici.

Sex res non naturales etiam addunt symbolum cum primis.

Aër autumnalis, ubi frequenter inchoatur phthisis propter inæqualitatem frigoris & caloris, quæ concitat destillationes quas pulmones excipiunt. Vini etiam usus nimius multum contribuit, hinc in Austria phthisis admodum est familiaris, (nam pp. vile pretium bibunt admodum liberaliter:) quia exinde generatur sanguis acris ad destillationes multo facillior.

Phthisis est morbus contagiosus : (ut supra) de consanguineis & consuetudinem inter se habentibus hoc intelligendum , & qui admodum inter se familiares sunt , ut inter conjuges fratres & sorores , quia habent ejusmodi porosum & ejusdem figuræ.

Autumnus tabidis malus dicitur Hippocrati.

Differentiæ) Auth. ponit 3. species , 1. non est vera species phthiſeos 2. secunda etiam non , potest tamen præcedere veram phthiſin , quia propter illam tussim & motum continuum vesiculæ ex quibus meris constant pulmones illæ laxantur , & excitatur sputum cruentum , quod quomodo inducat phthiſin supra dictum. 3. Quæ oritur à lymphæ crassa sed & acri & tenui instituentem diapedesin tum à lymphæ destillante in catarrhis.

Veræ differentie & species sunt quatenus est vel hæreditaria vel adventitia , quatenus generatur vel in vel extra pulmones , vel à catarrho vel hæmophthiſi præcedente alia à corruptione proprii alimenti in pulmonibus.

Tussis potest esse causa propter continuum motum quia per istum relaxantur pori.

Signa diagnostica) imminentis desumuntur ab ipsa corporis statura , talem describit Hippocrates quando dicit , qui habent pectus angustum & depressum collum oblongum , scapulas alatas & prominentes suntque valde macilenti , hi sunt proclives ad phthiſin.

A. Incipientis dicit signa sunt inflatio ventric. tumor abdom. potius sunt illa signa affectus hypochondriaci. Vera autem sunt tussis , dolor thoracis , sputum salsum & aliquomodo amarum.

Consummate sunt sputi purulenti & cruenti rejectio , dolor circa os sternum & dorsum , febris non solum continua hæctica , sed & putrida intermittens , vocaturque tertiana duplex.

Q. Quare appetitus fit magnus in consummata phthi.

R. Propter acrimoniam sanguinis qui glandulas ventriculi ingressus generat fermentum acré in ventriculo, quod causa appetitus aucti ad mortem usque.

Tussis continua quæ probè consideranda, quia catarhus sæpe mentitur phthisin.

Sputum phthysicorum injectum aq. frigidaë statim petit fundum, estque coloris cineritii & minus album quàm pituita, sæpè sputum est mixtum ex pure & pituita. Pituita verò si injiciatur in aquam quidem ad fundum tendit, sed etiam cohæret & dissolvitur.

Prognostica. Phthisis habita majori dicit Auth. curâ abdominis facilè curatur in principio; Hoc quidem verum est si causa est in abdomine, aliàs temerarium est dicere phthysin facilè curari in principio, siquidem recens pulmonum exulceratio curatu difficillima. Phthisis incipiens curatur difficilimè, confirmata nunquam & incurabilis penè: Hipp. dicit, aliquid de signis phthysicos prognosticis quæ videantur, & aphorism. 12. 14. idem dicit; *quitabe vexantur, si sputum carbonibus injectum graveolet & capilli decidunt, lethale est.*

Potissimum signum prognosticum desumitur à Diarrhœa quæ periculosissima, & omnes moriuntur superveniente alvi fluxu, quia exiguus ille succus nutritius qui adhuc adfuit, per talem fluxum colligativum eliminatur totus.

Indicat. Ulcus indicat absterfionem & conglutinationem, materia in pulmonibus contenta indicat expectorationem per epicrasin, febris refrigerationem, & consumptio humectationem.

Diæta debet esse refrigerans & humectans, victus sit analepticus, v. g. hordeata, amygdalata, pine-
ata,

ata, oryzata, avenata; cibi-boni succi qui valde reficiunt vires. *Vitandi cibi acres, nimis conditi aromatibus, cibi salsi & alii.*

Vinum etiam nocet phthificis, valde enim exsiccat & acrimoniam acuit & sic sanguis fit acrior.

Pro potu ordinario convenit aq. refrigerans saccharata, hydromel tenue, decoctum Chinæ &c.

Medicamenta in genere.

Purgantia phthificis tuto non possumus exhibere nisi oriatur à catarrho, tunc in principio locum habent.

Exulare verò debent in consummata, quia inclinant ad alvi fluxum, omnibus abstinere debemus medicamentis aloëticis, quia aperiunt vasa (& conveniunt in suppressione mensium & aliis) præprimis si præcessit hæmorrhisis, hinc non tuto exhibetur Elixir propriæ. *Crollii per alvæ, quod tamen Crollius valde commendat.*

V. S. in principio potest concedi, quia febris illa domatur & sanguinis acrimonia mitigatur.

Quer. an aliquid immediatè possit transire ad pulmones per asperam arteriam.

R. Putamus aliquid posse communicari & ingredi caput asperæ arteriæ seu laryngum, nempe illa quæ sensim liquefcunt in ore (ut saccharata etiam sed non acida) hinc rotulæ præferuntur aliis medicamentis de Syrupis &c. *Lac* potest satisfacere pluribus indicantibus, quia constat triplici substantia.

(1) *Serosâ*, quæ abstergit ulcera, (2) *caseosâ* quæ conglutinatur & (3) *butyrosâ* seu glutinosâ, quæ nutrit & humectat.

Lac asininum præfertur reliquis, quia est serosius & tenuius, faciliusque vasa permeat & magis abstergit, sic & *lac muliebre*.

Contra indicantia quæ impediunt usum lactis, sunt
1. capitis dolor & imbecillitas, 2. magnitudo febris, quia lac statim coagulatur in ventriculo, præprimis

mis si appetitus sit nimum auctus, 3. si flatulentus simul adfit affectus, quia viscera flatibus magis sic distenderentur.

Auth. §. 8. dicit se acidis feliciter usum se. in illis speciebus quas describit, conveniunt acida v. g. in atrophia splenetica & hepatica in acrimonia succ. pancreat. quod tamen in veris phthificis nequaquam procedit, praesertim ubi metus est ulceris & exulcerationis periclitatur non solum salus Medici sed & sanitas aegri.

Medicamenta anti-phthifica.

Radix Chinae &c. possunt addi radix farfarae, liquirit. pimpinell. fol. capillor. veneris, herb. tussilaginis, agrimon. flor. farfarae, bellidis minor. papav. errat. sem. altheae: Amygdalas non amo, dicit Auth. ideoque rejicit etiam emulsiones amygdalatas. Respicit enim hi ad obstructions. E. quia in hoc affectu est obstructio Mesenterii utique non conveniunt; quia habent vim obstruendi, in vera phthisi vero maxime conveniunt emulsiones ex amygdal. etiam amygdalae in substantia quia nutriunt, sed tamen non adeo crasse esse debent emulsiones, & ad mensuram aquae libra dimidia amygdalarum sumatur tantum, tunc fit tenuis & diuretica estque suavis, si vero nimis sit crassa, auget obstructions ventriculique gravat.

Santalum citrinum) quod acrimoniam & falsedinem totius massae sanguineae corrigit est optimum; hinc decoctum Santali recommendat Riverius, praeprius in phthisi ab humore acri primum & secundarium, decoctum secundarium potest adhiberi pro potu ordinario in prandio & coena, si 4. lb. aq. & 3iv. ligni santali sumantur & coquantur ad 3tiam partem, postea speciebus iterum affunditur liquor & coquitur, bis de die sumat mane vesperique: omnes aquae antiphth. cae conveniunt ut Schröderi, simplices etiam ut aq. veronicae, farfarae.

Spiritus sulph. &c. Hi spiritus sunt suspecti quia sunt spiritus acidi, ab illis debemus abstinere in phthisi vera, quia augent exulcerationem valdè, talia sunt omnia acida.

Balsamus sulphuris simplex & anisatus. Nimio si adhibetur promovet phthisin & exulcerationem, sed si ritè & cautè exhibetur non singulis diebus, sed ter saltem singulis septimanis alternis diebus mane jejuno ventriculo in brodio vel liquore ad *gtt. v. ultra gtt. 5. non debet assumi.*

Elixir propriet. est suspectum, est enim medicamentum aloëticum, *omnia enim aloëtica aperiunt vasa.*

Syrupus ex floribus hyperici, de byssopo, farfar. valdè commendantur, ut & Syrupus hederae terrestris, talem habet Quercetanus.

Formulae Authoris.

In 1. debent omitti *Sal. prunell. & Crus Delatus*, possunt substitui *extractum liquiritiae, croci, enulae, pulmonum vituli, loch. sani & expert. Species diaireos.*

2. Linctus potest tolerari si adsint vigilae, quia *diacodium infert somnum*, deinde si febris adsit, convenit *Sal prunell. & bezoarticum mineral.*

3. Apozema, tumor pedum & fluxus alvi quando coincidunt, actum est de ægro, *si alvus est obstructa*, potest adhiberi *syrup. rosar. solutiv. simplex sive compositus, compositus datur ad 3x.*

Observ. 1. Affectus hic descriptus non est phthisis sed potius atrophica scorbutica, *omnia opiata debent exulare in phthificis*, & etiam opiata constringunt thoracem, & ita impediunt expectorationem ut materia excerni nequeat, quia humorem incrassant.

2. Innuat periculum purgativum medicamentorum, *Infantes sepius laborant tabe, quia obstruuntur vasa mesenterii* (ex obstructione mesenterii) ubi convenit *unguentum de Artanita; Syrup. dia-cor.* id est *de Carthamo*, recommendatur in infantibus

tibus *Spiritus vitrioli maris*, quando infantes contabescunt sine manifestâ causa habet egregiam vim aperienti; NB. *Lactantibus non ita tutò potest exhiberi*, quia lac in ventriculo facile coalescit, ergo longo post cibum tempore debet exhiberi iis qui laborant atrophâ splenetica vel hepatica non verò in vera phthisi.

Formula dictata.

Galatina antiphthisica, quæ primario scopo qui est confortari vires, egregiè inservit (seu vires tantum respicit) R. *Caponem unum evisceratum* in particulas minutas confectum, *omnibus offibus conquassatis*; *partem dimidiam hepatis, cordis, pulmonum vituli*; *hepar galliarum numero 4. cancerorum fluviatilium numero 20. Limacum recentium sale & aqua lotarum, radic. consolid. major. ℥i℥. herb. scabios. veronice plantag. aa. recentium ℥j. flor. recentium rosarum rubrarum ℥i℥. hepatica, anthos. aa. ℥ij. succi tusfilaginis recenter expressi, seri lactis capril. aa. ℥x. cinamom. nuc. moschat. aa. ℥ij. maceris, croci aa. ℥j. rad. China electæ in taleolas confect. ℥i℥.*

Confecta & contusa immitantur lagenæ stannæ, quæ clausa & vesica obducta (ne pereant vires) coquantur alio in vase aquâ repleto per horas 5. vel 6. post fiat expressio & vela. Galatina in patina stannea vel terrea. Est egregia restaurans & humectans in phthisi, potest exhiberi vel per se, vel potest dissolvi in jusculis & quater de die exhiberi, dosis potest esse ℥℥. ad ℥j. grati saporis & odoris est.

Decoctum antiphthisicum.

R. *Rad. recent. symphyt. maj. ℥i℥. China electæ ℥j. herbarum recent. veronice hepat. nobilis tusfilag. plantaginis minor. scabios. aa. ℥ij. rosmar. ℥vj. incisa coquantur in lacte caprillo recenti ℔b. vj. ad remanentiam 4. libr. f. Colatura & dum adhuc fervet in-*

jice conserv. rosar. rubr. recentium ℥ix. cinamom. opr. ℥ij. coletur & filtretur. S. Lungen-Tranck / bis de die exhibendus, dosis ℥iv.

Emulso antiphth. quando vigilæ urgent, siquidem illæ valde urgent & tamen opiata non audeo exhibere.

R. Pinear. mundat. pistaceorum decorticator. aa. ℥ib. contundantur cum sero lactis caprili & emulgeantur.

Colaturæ ℥b. ii℥. adde Syrup. & succ. tussilag. dosis est haustus pro lubitu ægri.

Balsamus sulphuris anisatus ita debet præscribi.

R. Balsamus Anisat. ℥j. S. Brust-Balsam über den andern Tag 4. Tropfen Morgens zunehmen.

R. Aq. Veronic. locb. san. & expert. farfar. aa. ℥j. pulmonum vituli ℥b. syrup. papav. errat. ℥b. vel ℥vj. Misc. S. Wasser zum Balsam. In hoc liquore potest assumi ball. Anisat.

Et hæc de phthisi quoad exulcerationem.

Jam que respiciunt ipsum catarrhum, si à defluxionibus & catarrhis à capite ruentibus in pectus, conveniunt sequentia.

R. Mass. pilular. de succino Cratonis ℥j. resin. jalapp. ℥v. vel ℥vij. cum tinctura succini, f. pilulæ num. xv. S. Fluß Willen vor Schlaffengehen auf einmal zunehmen.

R. Conserv. rosar. veter. ℥iij. pulv. succin. albi pptt. ℥ij. bel. armen. ℥j. mastichis, thuris albissimi aa. ℥j. Species diatrachacanth. frigid. recenter dispensati Div. Spir. rosar. gutt. xj. Misc. f. Electuar. cum syrupo papav. erratici. S. Fluß Lattweg Morgens und Abends einer Welscheuß groß zunehmen.

Possunt inde confici morsulæ, si loco syrup. papav. cum s. q. sacchar. &c. debet etiam minui conserv. rosar. ita ut ℥ib. &c.

Convenit sequens pulvis Dürmeyers | quem recommen-
dat in praxi; ꝛ. pulmonaria aurea ℥℔. margaritarum
orientalium pparum ℥j. sacchari rosati, tabellati ℥ij. Misc.
fiat pulvis. S. Köstliches Pulver alle drey Stund 2. Messer-
spiß voll.

Cerevisia medicata hæc potest esse. ꝛ. Herb. Veronica
M. iij. farfar. pulmon. pilosell. scabios. aa. M. ij. rad.
China ℥j. sarsaparill. ℥ij. vel. iij. Incisa grossè dentur.
S. Species zu Kräuter-Bier.

Externæ Medicamentæ non sunt negligenda, & si à de-
fluxionibus, convenit sequens cucupha.

ꝛ. Herb. Organ. serpilli, majoran. aa. p. ij. flor.
lavendul. anthos, rosar. aa. p. ij. rad. Irid. florentin.
℥ij. gummi juniperi ℥℔. thuris, mastichis, succini sty-
racis aa. ℥j. rasur. ligni Rhodii ℥ij. Incisa & contusa
dentur ad chartam. S. Species zur Hauben | quia
sic confortatur cerebrum & humores acres revel-
lantur.

C A P. III.

De Febris.

Febri ratione essentia formalis consistit in efferve-
scentia sanguinis; quidam definiunt per intempe-
riem calidam, sed illa potius est effectus.

Cerebrum) Hinc conqueruntur de cephalalgia &
dolore capitis, est læsum. Circulatio aucta per pul-
mones, &c. quia horum viscerum actiones videntur
læsæ, pulm. quia adest difficilis respiratio; cor læ-
ditur, quia pulsus est celerior & auctus; adest
lassitudo artuum.

Partes affectæ, febris est morbus universalis, hinc
afficiuntur plures partes, dantur quidem febres, in
quibus non omnes partes afficiuntur; sic in febrī
tertiana solum ventriculus afficitur; in quartana in-
testi-

testinum duodenum, in intermittente accusatur pancreas, in quartana intermittente glandulæ mesenterii quæ sunt obstructæ, in febre arthritica omnes artus, & sic pro diversitate febris afficiuntur partes.

Causa. Causa secundum Auth. qui sequitur Sylvium, est in ventriculo, quatenus is non bene concoquit, oritur febris continua, quatenus succus pancreaticus non bene sese miscet bili, unde generatur fermentum febril. quod communicatum per venas cordi, excitat talem effervescentiam. Tertianæ oriuntur à bile quatenus vel nimis est tenuis vel nimis oleosa & pinguis; causa febris intermittens hæret adhuc in ventriculo, hinc ab usu Emetici alicujus facilè cessat, febr. quartan. intermitt. est in pancreate.

Causa externa contusio, quæ tamen solam febrim symptomaticam, quæ supervenire solet vulneribus, excitat.

Frigus) Quatenus per pororum constrictionem fuligines retinentur, hinc augetur effervescentia sanguinis.

Differentiæ) Veteres vocant, quæ quotidie & singulis diebus occurrunt: in natura dari negat Author, in quo tamen refragatur & rationi & experientiæ, apud nos enim utique dantur continuæ.

Signa diagnostica) Signum pathognomonicum est pulsus celerior vel aucta circulatio, ideò non difficilè est febres cognoscere, verùm in malignis difficilimum est cognoscere.

Pulsus semper est celerior; Oppressus est nempe in paroxysmo, in horrore & in principio paroxysmi ob rigorem, quia sanguis citò rapitur versus cor; pro diversitate humorum diversi excitantur dolores, punctorius à bile à particulis acris & pungentibus, si citò evomescit à flatibus, ab humore melancholico crasso & feculento gravativus oritur.

Conqueruntur de anxietate cordis & præcordiorum, sed hæc sit potius & sæpius in febre scorbutica, ad hoc etiam si animi deliquium accedit, signum infallibile est esse humorem scorbuticum, & sic febrem scorbuticam. Distinguedum est inter anxietatem, si enim adsit anxietas cum nausea & vomendi desiderio, tunc causa hæret in ventriculo, sin vero talia signa non adsunt, tunc utique causa est in corde quatenus sanguinis accensio non rite perficitur; interdum adest rigor.

Ut plurimum febres incipiunt cum horrore, (quod intelligendum de febribus benignis non malignis) causa sunt halitus acres, qui aliàs temperabantur particulis oleosis, illi sui juris facti genus nervosum vellicant, unde rigor sive horror.

Multi vomunt &c. Si nimirum materia (bilis) adhuc hæreat in primis viis, si verò altiùs hæreat fermentum febrile, abest desiderium vomendi.

Postmodum sudant) Sudores in fine paroxysmi plerumque copiosi erumpunt, quatenus in illa effervescentia fuligines penetrarunt poros, & eliminantur particule acres biliosæ quæ fuerunt fermentum, & tum signum est febrem terminatam iri in paroxysmum.

Sæpe etiam sopor) In principio est, dum particule sulphuræ occupant meditullium & obstruunt poros, ut spiritus animales excurrere nequeant.

Prognostica) Febres intermittentes quamvis difficiliùs curentur, sunt tamen tutiores, quia ferunt inducias & moras & saltem per intervalla affligunt; febres verò continuæ sine intermissione affligunt & ut plurimum conjunctam habent malignitatem. E. semper alexipharmaca intermiscenda sunt.

Quartana Medicorum vocatur Opproprium ob difficilem rationem curandi, quia ejus causa hæret profundius, cujus focus est lien obstructus humore melancholico & tenaci. In hoc morbo si in ullo alio maxime

maximè valet diæta, quia febris hujus causa non solum consistit in liene & obstructione hypochondrii sinistri, sed in defectu debitæ spiritualescentiæ, hinc declinat ad hydroptem, hinc non adeo tingitur, quia partes sulphuræ non ritè franguntur, hinc est instar aquæ fontanæ.

Febres tertianæ continuæ, sunt admodum periculosæ ut & duplices tertianæ, continuæ quotidianæ.

Tertianæ simplices faciliè curantur, si non sit tertiana scorbutica, ubi requiritur experientia Medici & obedientia ægri.

Indicationes Curativæ Ventriculi &c. Interdum etiam cordis & cerebri major habenda ratio nempe ubi adsunt deliquia, anxietates cerebri, quando adest nimius capitis dolor ne oriantur morus convulsivi.

Eger aëri non exponatur, quia ut diximus, *paroxysmus terminatur sudore*. E. si obstruuntur pori non potest terminari.

Bilis acrior temperanda in febre tertiana; Crassa incidenda in quotidiana continua.

Humores abundantes evacuandæ, debemus distinguere febres, quia aliquæ febres fortissima requirunt purgantia.

Si ophthalmia afficiantur ægri, aut *pulmones sint debiles*, si laboraverint hæmorrhisi, abstinendum Emeticis.

Curatio Humores prius preparandi, quò mitius enintractantur eò mitius febris invadit ægrum.

V.S. conveniunt in omnibus febribus, *excepta heptica*, in febribus continuis cautè propter malignitatem latentem, sic & in malignis.

In febre tertiana simpla etiam cautè, si adsit consuetudo & plethora, juvat.

In quartana sive quartanariis nocet, quia spiritus vitales profunduntur, deinde quia sanguis valde est corruptus.

ruptus, hinc non solum cacochymicus sed & bonus exiguus adest.

Laudamus clysteres, si ante paroxysmum sive brevi in principio paroxysmi adhibeantur, (in paroxysmo etiam statim possunt exhiberi,) materia enim tum hæret in primis viis, quæ deinde paroxysmo subducitur.

Purgans 4. l. 5. boris ante paroxysmum debet exhiberi, ut nimirum edat operationem antequam invadat paroxysmus, quia purgantia sæpius augent febrem.

Laudantur Sudorifera in quartana, quia juvant spiritualescentiam sanguinis, præcipuè salia quia intus habent spirituosas particulas.

Salia fixa in febre tertiana intermittente & quotidiana. Volatilia in quartana & malignis.

Medicament. Febrifuga.

Possunt addi omnes radices aperientes; China China debet exhiberi præmissis præmittendis, quando corpus est benè expurgatum à primis viis, tunc ad ʒj. una vel altera hora ante paroxysmum.

Fol. absynth. centaury. minor. fum. in vino medicamento conveniunt, aliàs enim in substantia rarò exhibentur.

Pulvis card. bened. potest per se exhiberi ad ʒj. in febre tertiana specificum.

Semen Mili Solis ad ʒj. exhibetur pro specifico.

Aromata cautè exhibenda præprimis piper cujus grana integra debent deglutiri; in febre tertiana & quartana, quotidiana 3. grana piperis cum aq. sambuci, vel card. bened. tribus horis ante paroxysm. deglutiri possunt.

Camphora rarò internè sed frequentius externè appenditur pro amuleto in omnibus febribus, nocet capite dolentibus, idcirco interesse non datur.

C. C. Sal. armon. præprim. flores & spiritus ejus

falsus

falsus & acidus. Sal prunellæ præprimis in febre continua & ardente. *Salta plerumque adhibentur ad ʒß.*

Aqua antifebril. Timæi à Guldenslee / Taraxaci, in tertiana pulmonariæ, *galega, card. bened. theriacol. & typhis ceruorum, cordialis frigida Saxonie, acetosa*, Sal etiam illud quod remanet in præparatione spiritus falis armoniaci acidi, si exhibeatur ad ʒj. ante paroxysmum. Spiritus falis dulcis præparatur ex anatica proportione spiritus falis & vini per ternam cohibitionem, vocatur etiam arcanum falificatum; ad gr. 9. 10. 1. 15.

Spiritus sulphuris etiam hîc convenit.

Purgantia.

Extract. Cathol. Crollii & August. à ʒj. ʒß. ad ʒij.

Emplastr. antifebril. Strobelgeri, cujus modus præferibendi talis, *℞. Emplast. antifebr. Strobelgeri ʒij.* ducatur super alutam, f. *Emplastr. n. 2.* in forma capitati Hispanici. *S. Sieber Pflaster /* debet per 9 dies imponi carpis manuum seu pulsibus c. pulv. Cornachini qui describitur apud Schröderum, ex his *℞. Crem. ʒij. ʒj. aptius est, quia post purgationem etiam præcipitatur; scammon. ppr. gr. 5. ad 7. antimon. diaphor. gr. 8. f. pulvis S. Murgier Pulver auff einmal Tinctura rosar. bellidis potest injici in potum aq. theriacalis loco prophylactici potest substitui.*

Dulcia semper sunt suspecta in febris. E. in hisce Receptis debent omitti.

Curatio febris continue.

Præmissa V. S.) & purgatione si opus fuerit concedenda febricitantibus cerevisia tenuis, cui instillari potest tinctura florum bellidis, rosarum.

In formula secunda aq. theriacal. aq. antifebril. ad ʒij. Sacchar. pect. potest omitti. Vid. paulò ante.

In febris continuis suspecta sunt purgantia, quorum loco conveniunt clysteres, infusiones laxativæ

Tertianæ & quartanæ intermittent. bene potest addi *pulvis antifebril. Crollii* ʒʒ.

Ubi purgandum?) In tertiana possunt esse fortiora, in quartana leniora. Auth. contradicit quod quidem potest concedi si materia hæreat in primis viis, si verò materia hæreat in intestinis tum utriusque debent exhiberi fortiora in quartana, aliàs si in stomacho, in tertiana fortiora conveniunt.

Observationes.

In observ. non ritè Author præscripsit rotulas aperientes propter mensium suppressionem, in quorum laxatione tota consistebat Curatio.

Salia) Commodè admiscuntur purgantibus, quia sic acuitur vis eorum cathartica sive purgans.

Obs. 2. Saccharum illud semper potest omitti, possunt addi etiam salia volatilia quæ majorem vim habent.

De febribus non putridis, Ephemera, Synocha & Hæctica.

Divisionem febrium in putridas, & non putridas nonnulli rejiciunt & dicunt non esse dicendas putridas, quanquam spuredo potest demonstrari, & quod semel putredini obnoxium est, nunquam potest reduci ad pristinum statum, ideo vocant febres fermentativas.

Ephemera) Dicitur etiam diaria à duratione, quia unicum saltem durat diem, ideo quandoque non indiget curatione.

Habet etiam sua signa distinctiva ab aliis febribus; non adest cibi fastidium, non adest horror sive saltem levissimus, urina non mutatur sed sanorum similis remanet, quia calor iste præter naturam non diu durat. & nulla talis corruptio etiam fieri potest.

Curatio) Fit per refrigerantia & humectantia, hinc con-

convenit decoctum alterans usitatum, decoctum hordei cum vel C. C. vel cum C. C. præparat. decoctum hordei, decoct. citri Mynsicht. aqua refrigerantes, ut aqua lactuc. Endivie, è succo citri tinctura rosarum, violarum.

Externa refrigerantia debent simul esse cordialia quæ in forma Epithematis possunt applicari ut aq. rosar. borrag. acetum rubi idæi cum speciebus pro epithemate cordis.

In purgantibus) Medicus hinc debet esse cautus, quia per abusum degenerat in Synocham simplicem & putridam; ideoque valde debent esse lenia syrup. rosar. solutiv. rhubarb. in decocto Tamarindorum infusa.

Differentia: si ab aëre frigido, frictiones sunt instituende, inunctiones cum chamomille in quo nitrum dissolutum fuerit, alii & hoc utuntur in febrī petechiali ut macule erumpant.

Internè conveniunt diaphoretica, pulvis antifebril. Senn. antim. Diaphoretic. tinctura bezoartica.

Sæpe ab ira & excoandescencia.

Tunc conven. Magister. eboris, dens castorei, ebur sine igne pptum: & hanc methodum possumus imitari etiam in aliis morbis ab ira inductis.

Si à Mœrore.

Tunc convenient cordialia confortantia, os de corde cervi, species letificantes Galeni, Magisterium perlarum, & quæ sunt alia.

Sin vero à Vigilis.

Convenit emulsio amygdal. cum semine papav. alb. præparat. præprimis extrahi potest cum aq. hypnotica Dorncrelii.

Sapius qui dediti ebrietati, sequenti die incurrunt in ephemeram, ubi conveniunt julep. refrigerant. & confortant. pulvis hepaticus ruber, sine igne, saccula

*cula sive pulvis anonis, & omnia quæ ventriculo fermentum
restituunt.*

Synocha simplex.

*Hujus ratio formalis consistit in ebullitione sanguinis
sinceri.*

Signa, sunt lassitudo corporis, quæ percipitur ab ægro & adstantibus, in malignis quidem etiam lassitudo adest, vix tamen ab ægro & adstantibus percipitur, cum agant ex infidiis.

Æternum signum est narium pruritus, qui oritur ex ebullitione & nimia copia sanguinis, unde particula acres pruritus excitant pungendo.

Tertium est mador curis, non verò sudor, *omnis quidem sudor est mador sed non contra*, siquidem in sudore ingens adest humiditas.

Curatio curatur V.S. adest enim plethora & sanguis ebullit; antequam autem administretur debet prius injici Enema aliquod.

2. Evacuazione, purgantia debent esse leniora, ne degeneret in Synocham putridam.

3. Alteratione, ut *serum lactis*, ubi egregie convenit, refrigerat enim & alvum laxat, nisi adsit fluxus alvi symptomaticus, laudatur etiam *aq. feri lactis*, hinc *Moræus* ferè in omnibus formulis ea utitur.

4. Corroboracione seu confortatione, quod fit *conserv. rosar. vitriolat. acetosæ. acetosellæ, cconserva pulpa citri etiam; species diamargar. frigid.* quæ debent esse recenter præparata vel dispensata, quia facile rancorem contrahunt propter semina ingredientia, quod notandum.

Victus debet esse tenuis & in pauca quantitate suppeditari ne augeatur plethora, & ne febris degeneret in putridam.

Febres putridæ.

Curatio harum consistit in humoris putridi evacuacione.

An conveniat V. S. merito hinc dubitatur: *conveniet* si plethora adest etiam primis diebus statim ad-
ministraretur, si hæc absunt magis nocebit.

Per Purgantia & Emetica, aq. benedict. Rulandi ad ʒβ. mercurius vitæ ad gr. ʒv. tartarus Emeticus Mynsicht. ad gr. iij. sal vitrioli ad ʒβ. vitriolum vomit. ad ʒj.

Clysteribus semper debent admisceri quæ resistant putredini ex absynth. centaur. min. card. bened. scordio.

Humore evacuato aliquo modo vel per vomitum, vel per alvum adhibentur *diaphoretica & sudorifera*, præcipuum est C. C. *antim. diaphor. sal card. benedict. C. C. absynth. gentian. imperator. Centaur. min. flores salis armoniaci & spiritus ejus, Elixir febrile* (foras vitrioli) *Mynsichti*, est egregium & resistit putredini valde datur ad gr. ʒo. ʒi. ʒo.

Alumen tinctum prodest ʒβ. describitur à Mynsichto diata talis instituat quæ resistat putredini, si æger non adeo debilis, nunquam debet cibum exhiberi ante paroxysmum, unde cibum post paroxysmum alii post recte sus-
dent exhibendum.

Causus seu febris ardens.

Est vel cum vel sine malignitate, illa per sola alterantia & confortantia, hæc per diaphoretica & alexipharmaca curatur: primo die conceditur purgatio ex lenibus, & vomitivum ex sale vitrioli & pulvere asari. Pro alteratione & refrigeratione convenient nitrum, tinctura rosarum vitriolarum.

Primis diebus non statim imponenda sunt externa refrigerantia, ne decipiatur Medicus, latet enim sæpè malignitas, quæ sese prodit sequentibus diebus.

Febris tertiana continua.

Nunquam quidem intermittit, interim tamen uno

uno die magis affigit quam alio; unde alterat, curatur V. S.

2. Evacuazione per inferiora lenia, ut w. minne
 helict. ℞. Crystallor. sulphur. ℥j. solve in f. q.
 decocti tamarindor. f. potio, S. Säuerlich Saft
 Tranc.

Vel ꝛ. Syrup. de cichor. cum rhabarb. ℥j. rhabarb. pul-
 verisati ℥ss. Crystallorum tartari ℥j. aq. tamarisc. q. f. f.
 potio.

Vel ꝛ. Rad. cichor. taraxaci aa. ℥ij. folior. sym-
 ne ℥ij. Rhelelecti ℥j. flor. cichor. violar. aa. p. j. cristi
 tartari ℥j. (℥j). infunde in f. q. aque taraxaci per no-
 ctem, mane ebulliant ad 1/2 dissolutionem: Cola-
 tura ꝛ. ℥iiss. adde syrup. rosar. solutio. ℥j. m. f. potio.

Vel in forma boli ꝛ. conferv. rosar. ℥ij. pulv. jalapp.
 ℥j. scammonii rosati gr. iv. f. l. a. bolus pro una dosi.

Vel in forma pilulari ꝛ. extract. Rhei. (rhabarb.)
 compositum ℥j. scammon. præparat. gr. v. cum essentia
 absinthii f. pilula pro una dosi.

Alterantia sequuntur,
 ꝛ. Aquam taraxaci, endiv. nymphæe, rosarum aa.
 ℥ij. syrup. acetosellæ, acetositat. citri, aa. ℥j. tinctur.
 rosar. violar. aa. ℥j. m. S. Stärck-Tranc.

ꝛ. Tinctur. violar. rosar. aa. ℥iiss. spirit. vitrioli Mar-
 tis ℥iiss. m. S. Tinctur. ins Bur / dentur gr. 30. vel 40.
 instillari possunt cerevisiæ secundariæ.

In forma Emulsionis ꝛ. semina 4. frigid. maj. aa. ℥ij.
 aqu. taraxaci, cichor. rosar. aa. q. f. f. l. a. Emulsio, ad-
 de eboris sine igne, C. C. sine igne aa. ℥iiss. antihæctici Poter-
 rii ℥iiss. edulcoretur Fulepo rosarum vel saccharo perlato.
 S. Köstlich kühlund stärck Milch.

In forma Electuar. ꝛ. Conferv. rosar. vitriolat. flor. ci-
 chor. rad. cichorii, acetosellæ aa. ℥j. conferv. pulpæ citri
 ℥iiss. eboris sine igne ℥iiss. cum syrup. acetosæ q. f. Ele-
 ctuarium, S. Säuerliche Stärck lactwerge / hæc etiam
 aliis in morbis præscribi possunt, ubi alterantia & conser-
 vantia requiruntur.

Febris quotidiana continua.

Curatur ut aliæ febres putridæ, *omissa V. S.* quæ non admittenda, oritur enim a pituita, non vero sanguine vel plethora.

Huc pertinet & *febris Tartarea* hospitans in hypochondriis, & typum quotidianæ continuæ nonnunquam assumit, adfunt signa scorbuti & tartarus copiosè excernitur cum urina, unde valde rubet. In hac conveniunt illa febrilia quæ præter vim diaphoreticam vim habent tartarum resolvendi & per urinam expellendi, ut spiritus salis tartari volatilis, & illa medicamenta in febre tertiana continua allata.

℞. *Elixir febril. Mynsicht.* ℥ij. S. Souderlich Elixir: 30. Tropfen zwey Stund vorm Essen.

℞. *Tartari vitriolati* ℥ij. *salis absynth. centaur. minor.* aa. ℥ß. dividatur in 2. partes æquales. S. Digestiv. Pulver auf. 2. mal / pro confortatione.

℞. *Tinctur corallor. cum spiritu cordis cervi* ℥ij. S. Rößliche Hertzstärckende Corallen-Tinctur 9. 11. 13. Tropffett auff einmal.

Febris continua Quartana.

Conveniunt hinc purgantia quæ respiciunt & pituitam & melancholiam, qualia sunt pulvis diasenæ Montagnani, Extract. Melanagog. Quercetan. pilulæ Melanagogæ Quercetani. Et cum humor melancholicus unâ vice non possit evacuari, per vices purgatio instituenda, hinc præferuntur vina medicata alternis diebus vel horis matutinis bonus hæustus sumendus ut.

℞. *Herb. fumarie* Mj. *epithymi* Mß. *flor. borrag. bug-* lß. aa. p. ij. *radic. filicis.* ℥j. *folior. sennæ* ℥. 3x *radic. bellebori nigri* ppat. ℥ij. *carzophyllor. maceris* aa. ℥j. *Crem. tartari* ℥ij. *passul. min.* ℥j. Incisa includantur nodulo. S. Säcklein in ein Maß Wein.

Febres symptomaticæ.

Hæ sunt variæ, vel enim supervenire potest vulneribus,

ribus, alia oritur ex lacte corrupto, ut in nutricibus & puerperis, sæpè accidit; alia ex hypochondriorum inflammatione & tunc vocatur cardialgia (Hertz-Gespann!) & familiaris est infantibus, signum est ejus, quando infra costas in hypochondriis digitum injicere non possum: in hoc conveniunt carminativa & leniter purgantia, externè linimentum cardiacum Schröderi.

Febris symptomatologica quoque in infantibus lumbricitantibus deprehenditur, quia lumbricorum patria est putredo, ibi egregium est radix mechoacana in jusculo vel cum pulve, multum enim habet saporem.

In Puerperis à secundinarum retentione talis febris oritur, in hoc casu Elixir proprietatis præstantissimum, utpote quod habet vim balsamicam, confortandi cor & cerebrum & præservat à putredine.

Febres intermittentes.

In his febribus intermissionis causa & quare per certos paroxysmos invadant & recurrant, quærenda est, in particularum fermentalium quantitate & in earum foco.

In quantitate, si particulae inter se invicem sint disproportionatae, fermentatio citius oritur, ut & si in majori copia adsint, tunc citius febres recurrunt.

Ratione qualitatis, si particulae sint & fiant nimis volatiles tenues, pro diversitate nunc illarum citius aut tardius recurrit morbus.

Si in tali foco hæreat causa morbifica febrilis, qui sit admodum porosus, facilè transpirabilis, citius affligunt febres.

Tertiana intermittens.

De specificicante paroxysmum habet Riverius quædam v. g.

℞. Salis antifebr. Mynsicht. vel quod remanet in destillatione, Spiritus salis armoniaci ℞. vel ℞j. bezoartici Martialis gr. xij. ossis sepia ℞j. Misc. f. pulvis, detur.

detur in aq. Card. Bened. ante paroxysmum, vel
 ℞. C. C. Philosophicè ppti ℥ij. Salis prunellæ ℥j. an-
 timon. diaphoret. gr. viij. Misc. fiat pulvis in 2. par-
 tes æquales dividendus, detur bis ante paroxys-
 mum.

Die v. intermissionis detur sequens;

℞. Aq. petroselini ℥ij. Card. Bened. ℥j. cichor. ℥i℞. the-
 riacalis simplicis ℥vj. Syrup. de 5. radicibus ℥j. Spiritus
 sulphur. per campanam ℥℞. Misc. S. Alle Stund 2. 20f-
 selvoll den guten Tag.

Sæpè scorbutus hanc comitatur, tunc convenit se-
 quens. ℞. Tinctur. bezoart. ℥ij. Spirit. cochlear. ℥j.
 Misc. S. Zwangig Tropffen a. i. m. vel

℞. Extract. centaur. min. sine Vi. Sp. parati ℥℞. anti-
 mon. diaphoret. gr. xij. salis antifebrilis gr. viij. aq. cen-
 taur. min. ℥j. sumariæ ℥ij. M. f. haustus.

Spina dorsi potest inungi unguent. rosar. popul. santal.
 &c. Et ut sudores promoveantur & non prohibean-
 tur possunt etiam præmissis universalibus exhiberi su-
 dorifera.

Sæpè febris hæc tertiana conjunctum habet alvi fluxum.

Ubi conveniunt illa quæ habent vim abstergendi,
 ubi conveniunt clysteres ex abstergentibus herbis
 & adstringentibus, Rhubarbar. etiam optimè con-
 venit.

Febris tertiana Notha habet easdem indicatio-
 nes.

Humores sunt evacuandi quod fit per chosagoga &
 phlegmagoga, ut & per vomitoria, causa enim hæ-
 ret vel in ventriculo, licèt non in interiori cavitate
 tamen in ejus glandulis vel vasis; Sudorifera hîc vel
 planè possumus omittere.

Febris intermittens quartana.

Vulgò vocatur Medicorum Opprobrium; Hîc no-
 tandum, purgantia ne hilum in hac febre efficere,
 sed vires potius consumere & massam sanguineam de-

depauperare: sunt ergo ea saltem adhibenda, quæ quod fixum est, exaltant & volatile reddunt, & in tota massa sanguinea pneumatosis inducunt, in hoc consistit tota curatio; Talia sunt; Sal tartari volatile, Chin. Chine. flor. salis armoniaci, Spiritus salis armoniaci Salsus.

Febres malignæ & pestilenciales

Particule fermentativæ quæ aliàs excitant febres, si conjunctam habent malignitatem oriuntur febres malignæ & pestilenciales.

Febris pestilencialis & maligna differunt quoad gradum, in febris pestilenciali materia est acrior & plures intereunt.

Causa febrium pestilencialium est vel *colliquatio* massæ sanguinæ vel *coagulatio*, in colliquatione tota massa sanguinea dissolvitur & mutatur in ichorem, unde sanguis non magis fibrosus ineptus est ad nutritionem, circulationem (inde nulla circulatio) Spirituum generationem; *colliquatio* autem ista oritur a particulis istiusmodi venenosis.

In peste recommendamus ol. succini camphoratum, cum vidissemus ista Medicamenta nihil prodesse, quæ hinc inde ab Authoribus præscribuntur, hinc me ipsum præferavi aceto aliquo theriacali in peste Hanoviae grassante.

In coagulatione; dantur enim multa venena quæ massam sanguineam coagulant, non aliter ac spiritus vitrioli facti infusum coagulat.

Causæ mediæ; Aër triplici modo (1) quatenus à ventis salubribus non ventilatur, ut particule heterogeneæ non purgentur ex aère: (2) si scateat multis particulis putridis & fœtidis ortum habentibus vel ex lacubus vel locis putridis exhalantibus, quæ circumnatantes in aère ingrediuntur corpus vel inspiratione vel circumfatione: (3) primis qualitati-

bus,

bus, frigore & calore excitare potest tales febres malignas, non quod immediate generet venenum, sed quatenus constitutionem & apparatus morbosum excitat & parat in corpore, nam aer frigidus constringit poros ita ut non possit fieri transpiratio; quatenus jam autem aer est calidus p. n. agit spiritus, & sanguinem facit acriorem &c.

Veneri ratio formalis consistit in acrimonia, in caustica corroderi & dissolvendi massam sanguineam, sicut videtur illud in arsenico &c. Reliquae res naturales faciunt apparatus morbosum.

Animi pathemata possunt immediate generare febres malignas, unde nonnulli putant in obsidione urbium ex morore generari pestes, febres petechiales, quatenus moror sanguinis figuram mutat in cuspides; nihil enim est quod Spiritus magis accendat quam ira, metus, tristitia, moror.

Signa diagnostica desumuntur in febribus pestilentialibus symptomata collective, quae in aliis disjunctim observantur; E. debeo Syndromen symptom. judicare.

(1) Pulsus est inaequalis parvus & debilis, quia cor primario afficitur, unde pulsus mutatur & quia Spiritus vitales simul mutantur & destruuntur a veneno.

NB. Pulsus in febribus pestilentialibus est celerior & frequentior quam calor exigit, & hoc est pessimum signum latet enim ibi aliquid maligni quod irritat cor, in ardentibus quidem etiam est frequens, quod exigit ibi ingens calor; hic vero calor non est adeo vehemens, nihilominus tamen pulsus est frequentior.

(2) Sitis vel est magna & admodum urget & quidem magis quam calor requirit, vel plane nulla adest sitis, & nihilominus lingua est sicca & arida, quae etiam pessimum signum.

Causa sitis est sal illud volatile acre quod vellicat nervos, hinc acida in friguntur in ap. istud sal ut acetum, decoctum citri, pulpa citri, aq. non convenit & actu frigida.

(3) *In appetentia* in omnibus malignis appetitus est prostratus propter malignas particulas obsidentes orificium ventriculi, fermentumque ejus destruentes, & quia ex sanguine corrupto non potest regenerari, latet enim venenum sæpissimè in ventriculo, ubi solutionem continui & dolorem excitat, inde pleurumque sentiunt dolorem circa regionem stomachi.

(4) *Nausea & Vomitus ex eadem causa.*

(5) *Horror* frequens & inordinatus, mox conquerruntur de calore, mox de horrore & rigore, mox de dolore & frigore, in aliis febribus quid. etiam horror est, sed non inordinatus.

(6) *Totius corporis lassitudo*, vix observatur tamen in principio ab ægro seu astantibus, à Medico tamen debet observari quod potest ex actionibus.

(7) *Capitis dolor*, vigiliæ, delirium sæpè adsunt in nonnullis verò sopor deprehenditur.

(8) *Urina*, signa ex hac sunt maximè fallacia & si unquam fallax præbet indicium urina, illud hic maximè evenit.

Apparet sæpissimè sanorum similis, quia causa formalis malignitatis non consistit in putredine & tali fermentatione: Sed potius in colliquatione & coagulatione si tamen conjuncta sit putredo, calor tum maximè urget ut & venenum, cùm urina sæpè est crassa & turbida.

(9) *Fluxus alvi*, est symptoma frequens oritur vel per se à colliquatione massæ sanguinæ vel à levissimo medicamento vel pharmaco, oritur sæpè diarrhœa talis lethalis quia propter illam colliquationem humores satis dispositi sunt ad talem fluxum.

(10) Lumbrici sæpiùs excernuntur, & tum præter malignitatem summam habet conjunctam putredinem, ex qua generantur lumbrici.

(11) Sudores, non sunt universales sed particulares, his in febribus præprimis circa collum & caput præsentuntur tales sudores.

(12) Unicum observatu dignum est oculorum rubor, hinc in his febribus debemus inspicere linguam, oculos & manus.

Oculos, quia ex oculis possumus prædicere delirium, si calor indies augeatur, oritur rubedo in oculis, causa est quia vapores tales acres ascendunt ad cerebrum & inflammant aliquo modo meninges. E. ex eo potest delirium instans prædici si augetur rubor oculorum; & meningibus enim eritur tunica adnata. E. inflammatis meningibus etiam rubedo fit in oculis.

Linguam etiam debemus inspicere, ut sciam an sit Hungarica quæ habet nigredinem, siccitatem & asperitatem linguæ.

Manus etiam debemus tangere an palpitatio vel tremor percipiatur, ex illis possumus prædicere malignitatem & convulsiones, quæ ut plurimum insequuntur.

(13) *Macule* ut plurimum apparent in malignis non tamen in omnibus, erumpunt propter effervescentiam sanguinis & vel criticè seu symptomaticè erumpunt, si symptomaticè pessimum signum, sin 3. vel 4. die erumpunt, cum symptomatum mitigatione & sunt rubræ, tunc spes est.

Signa prognostica: omnis prognosis in febribus malignis est incerta & nihil certi potest prædici.

Pulsus æqualitas bonum signum, inæqualitas malum.

Pulsus sanorum similis cum aliis gravissimis symptomatibus pessimum.

- Delirium cum convulsione malum.
- Nota. *Surditas post 7. dies superveniens certissimum est reconvalescencia signum.*
- *Urina cum aliis gravissimis symptomatis sanorum similis pessimum est.*

Si admodum copiose excernatur, ita ut singulis diebus eger aliquot vasa impleat, est lethale signum & nunquam ferè evadunt, quia fit à colliquatione humorum; Sudores etiam tui non sunt, & si alia adjuncta symptomata per tales sudores non mitigantur, plerumque moriuntur, quia sudor isto est symptomaticus.

Alvi stercus sæpè bonum est sæpè etiam malum signum est; si plus caloris deprehendatur quam malignitatis tum primis diebus nocet, è contra si venenosa præpelleat qualitas tum primis diebus cum a gri commodo fluit alvus. Quoad maculas prognosis est; Maculae quò magis rubent eo minus nocent, lividae verò & atrae mortem denunciant.

Curatio.

Duas habemus indicationes præcipuas; febris indicat sui mitigationem & alterationem, humor peccans evacuationem; Venenositas seu venenum correctionem per alexipharmaca & bezoartica.

Queritur. An purgantia vel V. S. admittenda? R. Distingendum; si majora adsint symptomata quàm quæ à calore proficisci poterunt, tum prævalet venenositas & magis nocebit V. S. & purgatio; Sin calor excédât & prævaleat, convenit V. S. & purgatio; ut & Emeticum primis diebus.

Purgantia debent esse leniora per alvum, *Vomitória* verò fortiora & antimonialia. V. S. administranda in pede; hæc primis diebus.

Si magis se prodât malignitas quàm calor febrilis, ad bezoartica vel sudorifera alexipharmaca confugiendum.

Vesicatoria profunt in brachiis & pedibus, tribus
vel

vel quatuor locis possunt institui & excitari.

Formula.

In principio statim si alvus non sit aperta nec tamen audeamus exhibere purgans, poterit solvi hoc Enemate.

℞. Decocti florum & fructuum ℥viiij. adde Electuar. lenitiv. ℥ss. vitellum ovi; nitri cum antimonio fixi ℥ss. Misc. f. Enema.

Premisso hoc clystere ad ipsa alexipharmaca accedendum & expulsiva vel sudorifera.

℞. Aquæ cordialis Herculis Saxonie ℥v.
tinctur. bezoart. ℥ss. vel ℥ij.

Syrup. de toto citri ℥ij. Misc. f. potio.

S. Schwitz-Trunk für einmal / & post 6. horas reiteranda, nam primis diebus bis vel ter sudorifera reiterentur elapsis 6. vel 7. horis vel

In forma pulveris

℞. Pulv. bezoart. Sennert. ℥j. vel ℥ss.
antim. diaphoret.

nitri perlati aa. ℥ss. (vel ℥ss.)

Misc. f. Pulvis.

Interea frequenter exhibenda sunt Cordialia; singulis etiam horis.

℞. Aquæ contra febres malignas aquæ perlarum
aa. ℥ij.

confect. alkerm. de hyacinth. aa. ℥ij.

nitri perlati ℥ss. julep. gemmat. ℥ij. Misc.

S. Kühl- und Stärck-Wasser alle halbe Stund /
oder alle Viertelstund einen Löffelvoll.

Nota; Si sexui foeminino præscribatur confect. alkerm. de hyacinth. & julep. gemmat. incompleta tunc debent præscribi.

Emulsiones conveniunt ex feminibus refrigerantibus & veneno resistentibus, quia sc. sunt oleosa & acrimoniam humorum obrundunt.

℞. Sem. Card. bened. ℥i℥.

citri ℥℥.

napi ℥j.

aq. Card. bened. ℥iiii℥. Misc. f. Emulsio.

adde Syrup. acetosittatis citri ℥℥. detur pro i. dosi;
Timæus à Guldentlee.

Riverius ex Cratone recommendat sequentem pulverem :

℞. Salis prunella ℥℥.

bezoart. mineral. ℥j.

Camphor. gr. vj. Misc. fiat pulvis pro i. dosi.

Egregium usum etiam hic præstat *diascordium*, verum admodum cum sit calidum : E. ejus calor facile infringi potest si exhibeatur cum *aq. aliqua cordiali frigida*, vel cum *emulsione frigida*: v.g.

℞. *Diascord. Fracastor.* ℥iv. vel ℥i℥.

aq. perlarum ℥j. Misc. fiat potio pro i. dosi.

Et cum fitis admodum urgeat neque tamen frigida tunc exhibeantur, poterit exhiberi ex ijs quæ simul habent vim alexipharmacam. E. potus ordinarius ppandus; convenit *decoctum ex pomis citri*; hoc modo præscribatur.

℞. *Decocti citri Mynsichti* ℔. ij. S. Ordinar-Tranck /
 bibat æger pro lubitu.

Externè *pulsibus applicanda confortantia*, v.g.

℞. *Aq. carbuncul.* ℥℥.

pro *Epithemat. cordis* ℥vj.

aceti bezoartici.

ruta.

rubi idæi aa. ℥vj. Misc.

S. *Pulshwasser.*

℞. *Species pro epithemate cordis* ℥iiii℥. dividantur in tres partes æquales & includantur sacculis ex Sydone rubro num. 3. quorum unus in forma cordis fiat. S. *Pulsh- und Herz-Sacklein* mit dem vorhergehenden *Pulshwasser* anzufeuhen.

Variolæ & morbilli.

Eadem Curatio quæ februm malignarum, quæ tantum
etiam quædam habent peculiaria symptomata, quæ-
dam traduntur.

Si plures decumbant infante in una & eadem domo, po-
test potius ordinarius præscribi hoc modo.

℞. Rad. scorzonæ. ℥ss. contrajervæ ℥ij. rasur. Cornu
Cervi ℥ij. terra sigillata ℥ij. (℞ij.) Flores aquilegiæ, ca-
lendulæ aa. p. j. Sem. aquilegiæ, napi aa. ℥ij. Card. bened.
℥ss. nitri ℞j. Incisa & contusa includantur nodulo
S. Aufstreibendes Büschlein ins Bier.

Si adsit alvi fluxus cruentus seu symptomaticus con-
venient sequentia, ut Syrup. de symphyto Fernellii.

Clysteres lacte & radice symphyti.

Oculi præservantur si auro puro fricentur, item croco in
aqua rosarum infuso, lacte muliebri; si fuerint valde in-
flammati conveniet aq. flor. cyani cum aliquot granis Sac-
chari Saturni.

In narium obstructione convenit oleum amygdalarum
dulcium; butyrum majoranæ, butyrum recens. Observan-
dum; In variolis & morbillis nequaquam styptica &
frigida exhibenda, ne prout in multo videre est, na-
tura prohibeatur & impediatur, quid si eruperint jam
variola, audacter frigida propinari possunt, talia sc. quæ
simul præcipitant ebullitionem v.g. Ebur sine igne, corallia
rubra, oculi cancerorum, margaritæ præparatæ, tunc-
que cessandum & abstinendum est ab usu medica-
mentorum diaphoreticorum.

Purgantia hic nullum habent locum propter mo-
tum contrarium, hinc ipsa clysmata sunt suspecta in
principio. E. non nisi summa urgente necessitate ap-
plicanda.

Frequenter post variolas tussis remanet etiam in infan-
tibus (l. etiam alvi fluxus) unde facillime in phthisin in-
cidere possunt, nisi maturè subveniatur, unde conveniet
hic sequens,

℞. Syrup. papav. errat.
 de symphyt. Fernelii.
 de jujubis aa. ℥j. Misc.
 S. Safft gegen das Reichen.

Hectica.

Nota, Phthisis non potest esse absque febris hectica, attamen Hectica absque Phthisi (seu exculceratione pulmonum) potest esse.

Eadem medicamenta & curationem habet cum Phthisi.

Hectica in phthisi est instar symptoma.

Signa Hecticæ sunt calor mordax & acris ob intemperiem falsam & acrem sanguinis, quæ intemperies probatur quòd non possit nutriri, quòd cutis sit squalida.

Calor æqualis in omnibus partibus præprimis in plantis pedum & volis manuum, labiorum siccitas & sitis continua, appetitus prostratus.

Calor semper ab assumpto cibo magis affligens, quia particulae succi nutritii in sanguinem delati effervescentiam augent, quia remisso illo caliditatis gradu illi novus calor percipitur, neque dubitandum & in aliis febribus talem novum calorem adesse, in illo tamen majori gradu caloris minorem hunc non percipi credibile.

Contabescentia totius corporis.

Quær. An destillata, quæ ingredientur partes habeant vim nutriendi, cum vis nutriendi consistat in viscositate?

℞. Omnino.

Medicamenta debent esse refrigerantia & humectantia.

Externè etiam adhibentur inunctiones pro spina dorsii, ut & epithemata pro regione hepatis.

Pulvis antihecticus Poterii cujus dosis gr. v. est enim medicamentum chymicum ex antimonio, vel per se
 vel

vel cum aliis pulveribus, potest exinde fieri rotula cum
saccharo in aqua rosarum soluto.

L I B E R I V.

De

Affectibus infimi ventris.

C A P. I.

De nimia ciborum appetentia.

§. 1.

Alii per cupiditatem comedendi definiunt non
solum in ventriculo sed & intestino duodeno.

§. 2. Pars affecta; *Orificium superius ventriculi* potissimum est causa.

§. 3. Causa non solum succus pancreaticus sed & fermentum ventriculi acidius si nimium effervescat & acefcat.

Saliva acuit quidem etiam appetitum, sed non potest esse causa proxima interna nimii appetitus; *Chylus* etiam quatenus plus justo detinetur in ventriculo, hoc modo etiam facilius acefcat.

Aer frigidior per accidens humorem reddit acidiorum, etiam animi pathemata, quia in iisdem tardius movetur sanguis sicque crassescit & obstructions parit, unde per consequens sanguis crassescit & acefcat.

Vinum sedat tamen quia continet in se particulas nonnullas stupefacientes & narcoticas.

Quando cibus non offertur hoc morbo laborantibus, illi facile in deliquium animi, ideo Practici commendant vinum ut reficiat.

Aromata, quia participant de sale volatili acri.

In notis Decker. dicit, quòd quandoque oriatur à lumbricis, verùm *lumbrici sunt potius effectus hujus morbi, ex nimio enim victu assumpto facile generantur lumbrici.*

§. 4. Differentia Appetitus caninus & bulimia non solùm differunt (1) gradu; sed & (2) in bilumia simul phantasia & imaginatio læditur, in appetitu canino non item.

§. 5. Signa diagnostica facile sese monstrant fame illa aucta. Desiderium vomendi oritur, quia ventriculus non satis est amplus, ut possit illum copiosum cibum continere, deinde quia vellicantur nervi.

Ructibus vexantur propter nimiam illam ebullitionem, cordisque anxietatem; propter consensum, quia habent nervos ab eodem pari, deinde etiam propter nimiam ventriculi distensionem diaphragma etiam comprimitur, unde difficilis respiratio, quia circulatio non ritè fit.

§. 6. Prognostica; *oleositas* hæc non est naturalis sed potius morbosa, nutritio enim ritè fieri non potest.

De noctu debent surgere &c. 1. propter diarrhœam quæ sæpè comitatur. 2. propter desiderium vomendi.

§. 7. *Indicationes curativæ.* Humor acidus temperandus, quia nullum datur catharticum, quod dicatur sit humori acido. E. temperari debet, quia nisi sit temperatus numquam potest evacuari.

Medicamenta purgantia debent esse laxantia, *quia humor acidus non fert fortiora purgantia*, quod in omnibus humoribus acidis probè observandum.

In notis. Spiritus vini sive aq. vitæ non convenit contra Deckerum; quia potius morbus auferetur hoc medicamento. *Hæc sequentia imbibunt acrimoniam.*

Creta cerevisiæ acidæ injecta imbibit particulas acres sive acidas.

§. 8. *Curatio.* Rectè addit Auth. dulcia nempe temperata, quia illa dulcia modicè sunt sumenda.

Vomitus non convenit si sit in intestino duodeno vel ductu pancreatico, sin verò causa adhuc hæret in ventriculo, utique commendatur.

Eger ab omnibus cibis acidis abstineat, v. g. aceto, cerevisia acida, cibi non sint conditi arom. &c.

Narcotica Imprimis *theriaca recentissimè dispensata* tutissimè ad ℥j. exhibetur, tum quia corrigit malignam qualitatem, quam quidam suspicantur in hoc affectu. *Riverius* *ambram*, *Decker.* *vinum salviatum* commendat.

Observ. 1. Hic vinum commendatur si modicè sumatur, aliàs adauget morbum.

Syrup. de Cartham: five *diacnium datur ad ℥ib.*

Melancholicis, splenicis & hypochondriacis hic affectus communis est, quia humor acidus in iis plus justo est exaltatus.

Observ. 2. *Antimon. diaphoret.* propter vim præcipitandi, *ol. mentha,* quia corrigit acida propter oleositatem, *spiritus salis armon.* per se non convenit, sed temperari debet spiritu (vini) aromatico.

Affectus hic fuit curatu difficilis, quia tota massa sanguinea plus justo acida fuit.

Observ. 3. De infantibus; factum ex nimio acidorum usu.

Formule.

℞. ∇ à lacrymis vitis destillatæ.

bryoniæ aa. ℥ij.

Syrup. cortic. arant. ℥vj. vel vij. pro 3. vel 4. dosibus.

℞. *Magister. matris perlarum, rasur. eboris* aa. ℥ij.

⊙⊙ *stlaticii cortic. arantiar.* gt. ij. m.

§. *Stärck-Pulver auffetlichmal* egregiè juvat. *Decoctum majoris chamomille omne remedium genus superas* dicit *Hofmannus.*

C A P. II.

De Vomitu.

CAusa ; Pancreas mediante nempe succo pancreatico , quatenus malam & vitiosam excitat effervescentiam , à qua remanent particulae quae deinde ascendunt in ventriculum & irritant , unde subsequitur vomitus.

Lympha crassa sæpissimè firmiter adhærens membranae interiori sive rugis ventriculi , ita etiam ut excuti nequeat , si talis pituita ita inhæreat tum vomitus non oritur nisi ingesto cibo , quia tum movetur & agitur pituita , hinc fibrae convelluntur , ut spiritus animales inordinate influant.

Rugae nempe nimis laxae orificium non exactè claudunt , & tunc oritur continua nausea & vomitus , si scilicet fibrae nimis fiant laxiores ab humido , & tunc dicunt Galenici facultatem retentricem esse laesam.

Interdum excooriantur &c. illa excooriatio fit à medicamentis nimis acerbis , ab usu nimis spiritus vitrioli , nitri , à venenis acerbis , Salibus mercurialibus , quae particulis suis scindentibus & pungentibus excooriant tunicas ventriculi.

Pancreas aliquando , &c. patitur abscessum tumque malum non manifestatur nisi post mortem aperto cadavere , quia cognitio morborum pancreaticis est difficillima , pancreas inflatur , suppuratur & vitiosum generat succum , ipse stomachus laesus à vulnere , ab acerbis , atque tum pus rejicitur per vomitum.

IV. Differentiae ; Vomitus est vel idiopathicus , tumque causa non solum generatur in ipso ventriculo sed & eidem inhæret.

Sympthet. generatur ab aliis partibus , quae habent consensum , vel propter vicinitatem utpote sunt , lien , hepar , intestina , pancreas , renes quod observatur

vatur in nephriticis; *vel propter similem substantiam, unde vomitus frequens est in convulsionibus cerebri & meningum affectibus, in affectu hysterico, in vulneribus cerebri, uteri.*

Criticus animadvertitur in morbis acutis, symptomaticus plerumque in Chronicis.

Est vel benignus, qui non adeo gravia symptomata habet conjuncta, nec vires adeo prostermit.

Malignus sæpissimè oritur à veneno vel ab humore corrupto intus generato, ut observatur in febribus malignis & pestilentialibus.

Signa diagnostica; Affectus ipse per se satis manifestus est, ut ad ejus cognitionem non opus habeamus signis. Quod tamen causarum cognito satis sit necessaria. E. si ab humore frigido & viscido, id est, pituita, tum potius oritur nausea & desiderium tantum.

Si à bile, non solum nausea, sed semper adest vomitus.

Si ab humore maligno, tum adsunt signa febris malignæ & gravia symptomata.

Si ab assumpto veneno, adest excoriatio linguæ & faucium sive gulæ, fluxus alvi malignus, tremores, motus convulsivi & alia signa malignitatis sentiuntur.

Idem fit si hepar inflam. &c. propter communicatam intemperiem calidam.

Rugæ laxæ si faciunt vomitum, appetitus perit omnis, quoniam liquor influere nequit, ventriculus frigidior, sitis nulla percipitur.

Prognostica; Vomitus criticus bonus, quia fit cum morbi levamine & commodo ægri, quia laborat pars quædam nobilis & cessante actione ventriculi tota destruitur animalis œconomia.

Ut & ille bonus qui fit à repletionem nimia.

Symptomaticus semper malus (præsertim si fit à parte nobiliori) adeoque quovis in morbo portendit periculum.

Idiopathicus tutior, v. g. si oriatur ab inflammatione ipsius hepatis.

Periculosus à venenis, ulcera enim ventriculi sunt incubilia, qualia excitant venena.

Indicationes Curativæ, Vomitus criticus non est compescendus, quia sic infertur vis naturæ & turbatur in motu suo; Symptomaticus verò quamprimùm fieri potest.

Deinde pro diversitate causarum conditionis diversæ oriuntur indicationes.

Pituita crassa incidenda.

Reliqui humores evacuandi, in quibus humoribus non opus est præparatione, quando scilicet satis apti sunt ad evacuationem.

Leniter tamen id fieri debet, non acribus medicamentis, & fibras stringentibus & stimulantibus, quia medicamentis fortibus tonus ventriculi turbatur, fibræ magis laxantur. §. VIII.

Curatio, conveniunt purgantia, id est, blanda medicamenta revellentia, aliàs ventriculus valde labefactatur.

Si à bile, succo pancreatico, calculo, utero, tunc conveniunt clysteres, artuum frictions, quæ spiritus animales, tum qui motum sanguinis revellunt ad partes exteriores.

Topica præmissis præmittendis imponenda ventriculo, quia habent vim mitigandi dolores seu furorem archei, suntque adstringentia, &c.

V. S. in partium inflammatione si vomitus conjunctam habeant inflammationem, quia revellit & refrigerat.

Cætera nocent in febribus ardentibus, feбри ungarica; NB. *Præsente vomitu maximè debemus abstinere à V. S. quia per talem vomitionem spiritus animales & vires posternuntur. E. magis adhuc per venæ sectionem.*

Medicamenta.

Rad. cyp. calam. arom. menth. salu. si oriatur à causa frigida acetos. portulac. tarax. respiciunt causam calidam, *flor. balaustri*, conveniunt propter adstrictionem sive vim adstringendi *sem. anethi, citri* in causa frigida; *frigida semina* in causa calida.

Aromat. car. yophyll. &c. in causa frigida in bile magis nocent quia augetur calor.

Vina omnis generis & aceta.

Spiritus cinamom. sassafrat. vin. aromaticus.

Aceta conveniunt propter vim præcipitandi, non per se sed aliis debent admisceri; si è succo pancreatico, magis nocent aceta, sin verò bile, profunt.

Aqua Anhaltina in causa frigida & magis externè quàm internè, hinc panem tinctum hac aquâ imponimus, etiam in calido, si rugæ nimis sint laxæ penina inungimus; *Aqua imperial. Elixir. citri, Elixir. proprietat. Paracelsi, tinctura proprietatis Mysi. hii.* *Aquæ adstring. plantag. folior. quercus, theriacal. cinamom. cydoniata* valde profunt.

Syrup. cinamom. corall. myrtin. papav. errat. mastichin. liberant.

Rob berberum, ribium, sambuci internè & externè. *rob ebulide comis.*

Caro cydoniorum & omnia ex cydoniis præparata olea destillata, si ab humore pituitoso & acido à bile magis nocent.

Menth. est specific. stomachicum ol. menth. externè in omnibus ventriculi affectibus convenit.

Ol. cinamom. cydonior. stomachal. Cratonis; absynth. coctum & distillatum, junip. mastich. coct. & destillat. nucis Indi. destillat. &c. conveniunt; ut & *Censeroa Mentha, pulpæ citri, rad. cichorii.*

Zingiber conditum, nux moschata condita, calam. arom. condit. cortice; arantiarum, citri conditi.

Electuar. diacor. Augustan. diascordium externè & in-

in forma Emplastris.

Theriaca recens egregiè juvat, sic & mithridatium.

Sal absynth. Specific. in vomitu ad ʒʒ. hinc etiam commendatur à Riverio in febribus ad ʒʒ.

Prus vitriolatus, flores salis armoniaci. Species aromati. pulv. stomachalis Quercetani vel Bireckmanni; pilulæ inter purgantia.

*Formula medicamentorum purgantium
in pituita crassa.*

Conveniunt hinc *pilulæ aloëticae sive Franckofurtenses*, quæ possunt acui aliquot granis *diagrid.* vel *resinæ jalappæ.* In pulvere potest omitti saccharum & addi ʒj. pulveris jalappæ. ne excresecat dosis.

In inflammationibus & acredine humorum.

Syrup. diascneos Antornaci.

Potio ex manna, quoniam in vomitu difficulter retineatur, præstat in minori dosi exhiberi.

Extract. Rhei vel Rhabarb. folior. fennæ, sanguis Rhei, id est, tinctura Rhabarbari, essentia folior. fennæ.

*Formula Medicamentorum præparantium
sunt salia varia.*

Ex stomachicis potest vinum medicamentosum præparari, vel

ʒ. *Spirit. dulc. salis armon.* vel

ʒ. *Elixir. vitrioli Mynsichti* ʒij. dentur gutt. 15.

Elixir. proprietat. Paracelsi ʒij.

Essentia absynth. spiritus menthæ aa. ʒʒ. m. S. Magen-Essentz / d. gt. 15. de his conjunctim sumptis.

In inflammatione si adsit excoriatio tunicæ ventriculi debent dari medicamenta mucilaginosæ & lenientia, ut ex semine psyllii, cydonior. gummi tragacanth. adde syrup. de rosis ficcis, quia etiam consolidat, mel rosarum urgente dolore. Si à veneno vomitus, conveniunt opiata cum confectioe Alckerm. (quæ nempe confortant ventriculum possunt addi,) cum syrup. cinamom. potest dari Authoris pulvis.

Emul;

Emulfiones vulgares inflammationem sistunt & acrimoniam humorum obtundunt, v. g. ꝛ. Amygd. dulc ꝑ℞. sem. melonum. cucumer. aa. excorticatorum ꝑ℞. papav. albi ꝑ℞. contusa emulgeantur cum aq. folior. querc. plantag. taraxaci aa. ꝑ℞. adde aqu. cinam. laudan. opiat. gr. ij. cydoniatæ ꝑ℞. manus Christi perlat. ad gratiam, S. Magenstärkende Milch alle 2. Stund 2. Löffel voll.

Topica imponuntur vel in forma Emplastri, lini-menti aut olei.

Emplastrum potest simplicius præscribi h. m.

ꝛ. *Emplast. stomachal.* q. s. ducatur super alutam & illinatur oleo mastich. vel stomachic. & obducatur syndone rubr. in forma scuti. S. Pflaster.

Vel in forma Authoris potest addi O° stomachal. Cratonis. Potest præscribi in majori dosi, citr. potest addi cinam. piper. juniper. bals. vitæ, balsam. gummi carannæ potest substitui Tacamahaca.

Observ. 1. In tali casu si ab exulceratione oriatur, conveniunt quæ habent vim infringendi acida & aciditatem illam, v. g. oryza, hordeum, mucilag. cydonior. nec non pingua butyrum recens cum cerevisia calida, oleum lini, amygdalar. olivarum.

Observ. 2. Omnes enim morbi pancreatis sunt fatis cognitu difficiles, & non nisi post vel per mortem manifestantur.

Etiam ad hunc morbum pertinet vomitus cruentus, qui admodum est periculosus, siquidem vitæ thesaurus sanguis nempe profunditur, hinc facilè in animi deliquium incidunt.

„Causa vera est obstructio arteriarum. Vteri & lienis,
 „hinc omnes illi qui incidunt in talem vomitum sunt sive
 „splenetici vel laborant restagnatione & obstructione
 „mensium, unde sanguis acrior factus aperit arterias
 „coronarias, & per illas apertas in ventriculum regur-
 „gitat.

Methodus medendi longè alia est, nec enim conveniunt purgantia nec lenientia, sed potius sanguinis grumos dissolventia & consolidantia, hinc affectus si aliquoties infligit sequitur facile mors subitanea vel incurrunt in cachexiam.

Formule.

In omnibus ventriculi affectibus & imbecillitatibus, five appetitu prostrato, vomitu, inflammatione, intemperie, anorexia &c. sequens sacculus ventriculo potest imponi.

℞. Comar. absynth. menth. lavendul. aa. mj.

mastich. tacamabac. nucis moschat. aa. ʒj.

flor. anthos. lavendul. rosar. aa. mj.

salis rosti ʒiij. aspergantur spiritu absynthii vel v Anhaltina, & includantur sacco. S. Wagen Säcklein / in omnib. ventriculi affectibus.

℞. Gum. ladan. resin. pini aa. ʒiij. ducantur super alutam, f. Emplastr. S. Wagen Pflaster.

In anorexia five appet. prostrato non datur sequenti præstantius.

℞. Pulv. cortic. arantiar. ʒij. ʒri vitriolati

Salis absynth. aa. ʒj. m. f. pulvis. S. Appetit. Pulver eine gute Messerspitze voll auff einmahl.

℞. Conserv. rosar. vitriolat. ʒij. Electuar. diacor. Augustan. ʒj. Spiritus menthæ ʒj. m. f. conditum D. magnitudine nuc. castaneæ five juglandis.

℞. Pulv. stomachal. Quercetani ʒiij. sæcul. aronis ʒj. Eboris sine igne ʒij. pulv. hepat. rubr. ʒij. m. f. pulvis S. Magen-Pulver.

℞. Olei stomachal. Craton ʒij. (ʒij.) stillatitii, menthæ gt. vj. Zedoar. Caryophyllorum aa. gt. v. corporis pro balsamo q. f. m. S. Magen-Balsam.

Vel w. Balsam. Peruvian. albi ʒij. ol. stomach. Craton. ʒj. stillatit. mastich. macis aa. gt. vj. nuc. moschat. express. q. f. pro efformando balsamo. S. ut ante.

In Vomitu & Cholera.

℞. Aquam cinam. cidoniat. ℥iij. Syrup. corallor. ℥j. spirit. mastich. ℥j. ad ʒ℔. S. Starck-Cafft.

℞. Spirit. theriacal. mastich. aa. ℥j. S. Spiritus gegen das Brechen 20. Tropffen auff einmal.

℞. Aquæ rosar. plantag. aa. ℥iij. succi cydonior. aceti rosacei aa. ℥j. pulv. santal. rubr. rosar. siccar. aa. ℥j. galliæ. moschat ʒ℔. caryophyllor. gr. ʒv. m. f. Epithema S. Aufschlag mit doppeln Tücher über den Magen zu legen.

℞. Picis ℥ij. ol. cydonior. ʒ℔. liquefcent simul & fiat dropax, qui stomacho applicatus vomitui præsens adfert remedium.

Si vomitus oriatur à veneno quod frequens in febribus malignis; conveniunt sequentia.

℞. Opiatæ bezoartica Timæi à Göldeufle ʒj. solve in aqua plantaginis. S. Träncklein auff einmal. Cujus descriptio hæc est.

℞. Theriac. Andromachi ℥ij. confect. de hyacinth. ʒ℔. pulv. bezoart. Sennerti ʒij. Magister. Smaragd. perlar. corall. rubr. aa. ℥j. terræ sigillat. ℥iij. extract. tormentill. contrajerv. aa. Div. cum Syrupo de scordio, fiat opiata; felices etiam edit effectus in dysenteria, alvi fluxu colliquativo & symptomatico; potest dari ad ʒij. vel per se vel in forma pulver. vel potest dissolvi in aq. aliqua, vel potest dari in forma boli.

Purgantia in affectibus ventriculi.

℞. Pulv. rad. jalapp. ℥j. flor. salis armoniaci gr. ʒv. sæcul. aronis, gr. ʒvj. m. f. pulvis. S. Purgierend Magen-Pulver auff einmahl.

℞. Mass. pilular. hieræ picræ cum agarico; pulv. Syrii (id est, diagridii.) gr. ʒv. cum oleo stillatitio absynthii, f. pilulæ. S. Magen-Pillen auff einmal.

℞. Extract. pilular. Ruffi ℥j. Mercurii dulcificati oleo sulphuris.

phuris correcti. diagrid. aa. gr. vj. $\odot\odot$ anis, gr. j. cum
i. q. aquæ cinam. f. pilulæ n. 9. S. ut ante.

Pertinet etiam huc *singultus*, quia periculosum
symptoma est in febris sive morbis malignis, cura-
tur alexipharmacis, theriaca externè & internè. Vel

R. Extract. theriacal \mathfrak{ss} . conserv. menth. \mathfrak{ss} . laudan.
opiat. gr. j. $\odot\odot$ stillatit. menth. gr. j. m. f. bolus: vel

R. Theriacæ optimæ gr. xij. laudan. opiat. gr. i. f. ad
summum 2. S. Vermischter Theriac. auß einmahl.

Costerus optimo cum successu sequens Regi Sueciæ exhibuit.

v. Aq. mastich. theriacal. aa. \mathfrak{z} ij.

Spir. angelic. \mathfrak{ss} . tinctur. bezoart. \mathfrak{ss} ij.

Essent. castorei \mathfrak{ss} . S. all: zwey Stund zwey \mathfrak{ss} ffel gegen
das Schlucken

Non raro ex improvise deglutiuntur acus vitrum vel
alia, si hoc fit, convenit pulmentum ex sola farina vel
frumento Sarracenicum, cum aq. grosse coctum, debet assumi
magna in quantitate, & æger abstinere debet à potu per
viginti quatuor horas: saepe etiam vomitus cruentus ex
arteriis lienis obstructis, ubi convenit sequens.

v. Δ plantag. polygon aa. \mathfrak{ss} . julep. rosar. \mathfrak{z} ij. succi
cydon. syrup. papav. errat. aa. \mathfrak{z} ij. m. pro tribus
dosibus. S. Trank vor dreymal.

R. Succu acaciæ inspissat. & succo cydoniorum parum mol-
lefacti \mathfrak{z} ij. terræ sigillat. lapidis hæmatit. præparati,
corall. rubr. præparat. aa. \mathfrak{ss} . cum syrupo cydoniorum,
fiat opiat. S. ein Messerspiß voll auff einmahl.

R. Tinctur. corall. veræ \mathfrak{z} ij. S. ix. oder xi. Tropffen
auff einmahl.

v. Extract. symphyt. \mathfrak{z} ij. liquiritiæ \mathfrak{ss} ij. extract. ligni
aloës gr. v. balsami rosar. optimi gr. ij. sacchari can-
di albi in aq. analeptica soluti \mathfrak{z} ij. ij. vel iij. folia au-
ri finissimi n. iv. f. l. a. confectio in morf.

C A P. III.

De Scorbuto.

§. I.

Veteribus hic affectus creditur fuisse ignotus, nisi alio cum nomine eum crediderint.

Definitio A. est prava nutritio: Hæc definitio est nimis generalis & insufficiens, competit enim etiam atrophix & cachexix. E. symptomata addenda, quæ Decker. recenset.

Non est unus morbus sed multorum congeries à sanguine peculiariter corrupto, cum maculis.

Pars affecta; non est lien (uti Sennert. putat) nec hepar, uti quidem Veteres dicebant, quod quidem concedi potest secundariò sed non primariò, glandulæ mesenterii conglobatæ & conglomeratæ, & in Auth. dictas partes affici certo certius est, (in affectione hypochondriaca afficiuntur lien & hepar, Veteres dicebant.)

Causa, est chylus inquinatus in scorbuto, unde verò illud fiat, an à ventriculo sive aliunde, controversatur.

Nihil est in rerum natura quod talem habeat convenientiam cum sanguine nostro quàm vinum, quod constat ex particulis sulphureis, Spirituosis, salinis & phlegmate (unde etiam est quòd vinum adeò citò & egregiè reficiat & lac senum dicatur:) quæ omnia etiam constant in massa nostra sanguinea, jam cognito modo quo vinum corrumpatur, potest etiam facilè iudicium fieri de sanguinis depravatione. Corruptur vinum variis ex causis:

(1) Si vino aliquid heterogenei admisceatur, quod non pertinet ad illius constitutionem, unde oritur effervescentia, nimis agitatur fitque acidum; Eodem modo si aliquid cum sanguine misceatur hetero-

heterogenei, quod non possit misceri cum eo, oritur nimia ebullitio, talisque turbulenta crassities.

(2) Si vinum nimis diu conservetur, fit oleosum seu mucilaginosum, ratio, quia si per tot tempora fervetur, Spiritus vini subtiliores partim avolant, partim ab aliis particulis quæ antea erant sub ejus imperio supprimuntur, & quædam particule salinæ & sulphuræ, si sulphuræ nanciscantur imperium, vel si salinæ oriantur effervescentiæ, fitque vinum hoc modo acidum & rancidum.

Hæc omnia possunt applicari massæ sanguinæ, unde duplex ejus constitutionis species observatur in scorbuto, *salino-sulphurea* & *sulphureo-salina*, si particule sulphureo-salinæ prædominentur, sanguis fit acidus, sal ejus est evecum & mucilaginosum, & in hac specie conveniunt antiscorbutica, quæ sunt valde volatilia, ut salia illa fixa in sanguine volatilisentur, quæ crassa sunt attenuentur & resolvantur.

Probatur hoc à copia symptomatum in omnibus corporis regionibus; si consulatur regio suprema, adsunt sopores, vigiliæ, dolor capitis, convulsiones, dolores lancinantes & lacerativi, quæ omnia à lympha non possunt induci.

In secunda regione adest respiratio difficilis, tussis, cardialgia, palpitatio cordis, lipothymia, quæ à solo ventriculo affecto non proveniunt.

In tertia adest dolor colicus, vomitus, diarrhœa, lenteria, in artubus adsunt etiam contracturæ, convulsiones.

Rectè ideoque dicit scorbutum Auther pravam totius corporis nutritionem, quia non solum afficitur sanguis sed & spiritus vitales & animales, imò & ipse succus nutritivus & nervosus.

§. 3. *Causa*; Vera est aër. E. generatur per contactum & non semper ab erroribus victus; cum observe-

mus Tartaros maximè crudis & salitis difficilisque coctionis vesci cibus, nunquam tamen seu rarè scorbuticus observatus fuit in ipsorum regionibus, quia nempe aër apud ipsos non est ita putridus; Nec in causâ est mare aut ejus halitus; cùm Veneti in medio mari siti nunquam scorbuti fiant.

Aër E. est vera causâ scorbuti, qui omnis generatur per contagium qui aër non unicam saltem inquinat partem, sed totam massam sanguineam, & quia adsunt etiam talia symptomata quæ à sanguine non proficiuntur, ipse etiam succus nervosus affectus esse concluditur, & sic etiam in nervis potest esse scorbutus.

§. 4. Differentiæ; ubi prædominantur salia volatilia ibi semper se probat manifestus calor, ibi convenit beccabunga & nasturtium aquaticum.

Si tamen accuratè velimus loqui unus est falsus alter acidus est; *Salsus* ubi prævalent salia volatilia, in quo sanguis facilè effervescent & ebullit.

Acidus, ubi sanguis valde est crassus, acidus, limosus & mucilaginosus.

Author putat obstrui glandulas mesenterii à pituita unde serosior saltem pars transgrediatur, sed impossibile est omnia illa symptomata posse provenire inde.

Signa diagnostica; sunt varia, conqueritur de dolore &c.

Gingivarum laxitas, quæ ab aliis pro signo pathognomonico habetur, sed sæpe deest, quoniam particule serosiores communicantur superfici ei seu aliis partibus.

Nec etiam maculæ & tubercula semper reperiuntur in scorbuticis præprimis ubi sanguis est feculentus & oleosus; E. ob istam fæculentiam partes ejus crassiores superfici ei cutis communicari, & per ejus poros transire & transudare non possunt.

Valde

Valde sunt melancholici nempe in illa specie ubi sanguis valde crassus & fæculentus est, in altera verò (ubi sulph. prædominatur) sunt satis dispositi ad varias excursions, ad hilaritatem.

Prognostica; Scorbutus fixam habens sedem rarò curatur, nisi quandoque palliativè, impossibile enim est sanguinem taliter corruptum ad naturalem reducere statum.

Pulsus in scorbuto sanguinis limosi adeoque ad circulationem inepti sunt rarò debiles, languidi; Velocior vero & frequentior in altera specie, ubi sanguis magis est fluidus.

Respiratio difficilis ut & palpitatio cordis non est adeo periculosa, quia hic non est signum malignitatis, sed quia scorbutus est infestus facultati vitali.

Diæta in hoc malo est optima medicina, quam sufficientem præscribit Sennertus in praxi; Nota, *Nocent valde omnia acida, fumo assata & nimia salita.*

Causa, quòd scorbutici non laborent peste & non facilè inficiantur à morbis venenosis nec etiam facilè fiant dysenterici, consistit in hoc (1) quòd in primâ specie ubi sanguis est crassus & fæculentus, contagium non potest sese insinuare, quia non invenit poros, sanguis valde tenax est & sibi cohæret.

(2) In altera specie sanguinem natura semper amandat & protrudit ad superficiem, sicuti patet ex exulceratione & excoriatione, hinc quamvis contagium & miasmata horum morborum communicantur massæ sanguinæ, evibrantur tamen iterum versus superficiem nec statim quietumque inveniunt locum.

Hydrops sequitur quia vitata est nutritio.

Respiratio difficilis adest; si scorbutici febricitent valde læditur respiratio in ipso paroxysmo, ut videantur quasi suffocari, quia pulmo læditur per
con-

consensum à vaporibus stipticis , quæ sese agglomerant diaphragmati & organis respirationi dicatis. Atque si per consensum non est periculosum signum. Sin vero respiratio difficilis causatur ob obstructionem vel tumorem pancreatis , tum periculosum est signum.

Maculas non multi facio dicit Auth. quia sunt in parte ignobili.

Tumores partium proveniunt , quia tartarus magna in copia mittitur ad partes remotiores , adjunctum habet serum , quod dissipatur & evaporatur , tartarus verò relinquitur , unde oriuntur tumores.

Indicationes curativæ dicatæ sunt toti massæ sanguineæ.

Curatio ; Hæmorrhoides conveniunt , quando sanguis limosus est.

V. S. non prodest propter spirituum inopiam.

Purgantia fortiora malum exasperant , unde potius lenientia adhibenda.

Si sanguis est sæculentus indicatur ppatisio & incisio per salia volatilia quæ fixa possunt resolvere.

Medicamentum.

Vis consistit in sale volatili. E. vulgares destillationes non conveniunt.

Formulæ Authoris sua constant laude.

Dictata Medici.

Decoctum lienis.

R. Rad. succis. aristoloch. rotund. aa. ℥ij

fol. hepat. nobil eupator. cochlear. aa. mj.

Lumbricorum terrestrium num. iij.

semen cochlear. sænicul. aa. gr. xv.

Salis ☉vi gr. viij.

Tamarind. ℥ss. fol. sennæ ss. ℥ij.

Rhabarb. (s. Rhei) electi ℥ij. Infundantur per

noctem in sero lactis fervido , manè exprimantur & colentur sine coctione ; Colatur. *R.* ℥ij. vel iij. adde

adde *mannæ electæ* ℥j. *aq. antiscorbut. cochlear.* aa. ℥ss.
Misc. f. potio pro una dosi, non solum est specificum
sed & leniter evacuat.

Vel ꝛ. *Extract. diacitr.* ℥j. solve in *aq. antiscorbuti-
ca frigida Timæi*, adde *syrup. rosar. solutiv. simplicis* ℥j.
Crem. tart. ℔j.

Nota Auth. in satis magnâ copiâ addit diagridium,
ubi gr. 6. addit, possunt sufficere 3. vel 4. ut in suo
pulvere.

Formula medicamentorum præparantium, ubi conve-
niunt medicamenta chalybeata v. g.

℞. *Tinctur. Stis aperitiv.* ℥ss. S. *Ethal:Essentz* / cha-
lybeata enim habent vim fundendi sanguinis crassi-
tatem & simul tollendi obstructions.

Circa *decoctum ex radice filicis, China &c.* nota po-
test exinde parari purgans ad dimidiam partem, si
addantur *fol. senn.* ℥iij. in colatur. dissolve *syr. de cichor.*
o. *Rheo vel rosar. solutiv.* ℥j.

Spiritus salis dulcis &c. hinc talis formula.

℞. *Spir. cochlear. filicis* aa. ℥j. *Salis armoniaci acidi*
℥ss. Misc. S. *Essentia scorbutica* dentur gtt. xv. pro
dosi.

Vel ℞. *Essentiam pini* ℥iij. *Spir. salis dulc.* ʒj. Misc.
S. *Essentz* xv. oder xx Tropffen in *aq. sequenti.*

℞. *Aq. summitat. pini, cochlear.* aa. ℥ij. *theriacalis*
℥j. *Syrup. antiscorbuti* ℥ss. S. *Wasser zur Essentz.*

Pro confortatione nihil efficacius tinctura corallor.
quæ potest dari ad gt. xi. vel xv.

Nocent & coctiones & destillationes. E. per solam ex-
pressionem debent præparari medicam. antiscorbut.
pp. salia volatilia, hinc sæpè præstant succi, quia ve-
rò sunt crudi ita corrigantur.

℞. *Fol. cochlear. nasturtii aquatici, beccabung.* aa.
Mij. contusis exprimatur succus, adde *succi aurantior.*
℥j. (tum enim præcipitantur partes crassæ succorum,
per inclinationemque separatur succus clarus.)

S. Gaſt alle Morgen 2. oder 3. Löſſelvoll zunehmen.

Medicamenta ad ſymptomata ab Authore tradita poſſunt adhiberi.

Ad Reſpirationem difficilem ; *Nota*, cauſa vera conſiſtit vel in ſubitanea jam tum grumeſcentis ſanguinis in anguſtioribus pulmonum permeaculis, ſtagnatione ; vel ex irritatione convulſiva nervorum ſpirandi organis inſervientium. In priori caſu conveniunt clyſteres, V. S. *Tinctura croci, enulæ, caſtorei, Elixir. proprietat. confeſtio alkerm. ſal volatile viperarum, ſimi equini* ; In poſteriori caſu conveniunt antiſpasmodica ; *Spiritus ſalis armoniaci, C. C. fuliginis, ſanguinis humani, cranii humani* ; Nullum tamen præſentius remedium datur *tinctura laudani opiat.*

Dieta ; fugiat cibum difficilis coctionis, caſeum, carnes ſalſas, fumo induratas, marinos piſces ; Embammata ex naſturtio, raphano ruſtico & ſinapi parata ſemper opponantur ; Potus ſit cereviſia benè cocta fermentata & aſſervata cum foliis cochleariæ, pimpinellæ &c.

C A P. IV.

De Hydrope.

V Eteres ratione partis affectæ accuſant Hepar, *verum multi dantur hydropici, in quibus hepar adhuc ſalvum* ; interim ſecundariò poſſe etiam affici non negamus.

Hydrops ſenſim contrahitur, præprimis ſi non ex *ingurgitatione nimia (tunc enim intra paucos dies poteſt generari)* lymphæ, non ſolùm in vasis lymphaticis ſed & in toto genere venoſo.

Cauſe ; Remotæ ; *primò Calor febrilis*, hinc qui in quartana aut tertiana errorem in cibo & potu comit-

mittunt, fiunt facilè hydropici, quia calor labefactatur, unde vitiosus deinde chylus generatur.

Etiã longæ obstructions quæ præcedunt hydropem hepatis & lienis, unde impeditur sanguinis circulatio & ventilatio & eo modo acrior fit.

Obstructio etiã mensium, quia propter restagnationem sanguinis acrimonia præternaturalis inducitur, calorque natus obruitur a sanguine isto feculento.

Evacuationes nimie etiã præprimis hæmorrhagiæ propter spirituum vitalium dissipationem.

Differentiæ; Tres sunt species; Ascites, cujus causa est serum extravasatum & restagnans in abdomine, si nimium sit ad pedes etiã venit.

Tympanites. Causa est serum cum flatibus.

Anasarca; Pars affecta est totus corporis habitus.

Diagnostica; Satis incurrunt in sensus, ad distinctionem tamen specierum requiruntur sequentia distinctiva.

In Ascite deprehenditur tumor abdominis cum fluctuatione humoris serosi, adest simul tumor pedum.

Tympanites nunquam invenitur sine Ascite quia nunquam flatus reperiuntur sine sero, adeoque distensio in muscutorum abdomine est major, & magis rigida propter flatus quia magis distendunt.

In anasarca est tumor totius corporis præprimis circa palpebras oculorum deprehenditur.

In gravidis non raro signa hydropis reperiuntur, ibi cautè agendum Medico, ne abortum excitet, exhibendo medicamenta serum educentia: E. respicere debet ipsam mensium suppressionem, versus regionem uteri an tumor magis vergat & an adsint signa imprægnationis.

Prognostica, Hydrops si oriatur à calore nativo suppresso à mensium restagnatione à viscerum obstructione, raro curatur.

Sin vero propter nimiam ingurgitationem aquæ aut potus frigidi; ut in messoribus, facile curatur per catart. & diuretica.

Infantes sunt hydropici propter adiphagiam & voracitatem.

Ergo beneficio medicamentorum cruditates evacuari possunt.

Indicationes Curativæ; *V. S.* noxia, quia studendum conservationi caloris nativi, hæc vero consumit succum nutritium & dissipat Spiritus. *Si tamen oriatur ab obstructione mensium, tum imperanda V. S. præprimis in morbi principio ubi indicatur.*

Lympha serosior temperanda, lympha si diu restagnat incrassescit, fit viscidior & glutinosa, hinc præparantia & incidentia adhibentur, partes enim subtiliores avolant.

Medicamenta catartica validiora plus nocent quam profunt, præprimis si viscerum robora fuerint corrupta & debilitata.

Sudorifera etiam præscribuntur, si tamen ab errore circa potum ortus fuerit in messoribus in principio conveniunt.

Verum si hectica & atrophica adfuerint nocent sudores, in Anasarca magis profunt sudorifera, quia serum reperitur in ambitu corporis, ejusque totum habitum occupat.

Possit Vomitus; Exulare debent Emetica medicamenta, si enim fuerint leniora nihil faciunt, ad nauseam solum excitant, sin fortiora debilitant viscera, imò resolvunt tonum ventriculi, cujus fibræ jam relaxatæ fuere propter nimiam humiditatem; Imò etiam si fortiora (& Mercurius ipse) emetica fuerint exhibita, tamen vomitus non fuit secutus, sed per alvum ingens evacuatio secuta: ratio, quia acida auferunt vim Emeticam, sicut Spiritus nitri infringit vim antimoni. Spir. Oli vim gutt. gutt. corrigi,

Q

iam

Jam in hydropicis invenimus talia acida nempe serum quod est acidum, unde illud serum lixiviosum infringit sal volatile Emericorum. E. non placet Sennert. sententia.

Curatio; Humores restagnantes indicant sui evacuationem, & cum non sint disposita sed viscida, præparationem.

Paracenthesis cum fructu instituitur, si viscera sunt adhuc fortia, verum cum nemo facile talem in principio admittat operationem violentam, inde est quod nunquam feliciter procedat.

*Deinde debet fieri in umbilico eminente, jam autem non eminet, nisi planè tumeat venter & serum corpus distendat, unde viscera non possunt esse magis *ἄσπλαγχα* sed sunt corrupta.*

3. Sentiente Hippocrate est operatio periculosa.

Ratio quare serum confertim evacuatum inferat mortem hæc est, quia serum partim fluidum adhuc partim glutinosum & viscidum obstruit oscula & orificia vasorum, evacuato hoc oscula aperiuntur & hiant & sic sanguis paucus qui restabat unà cum spiritibus vitalibus evacuatur.

Medicamenta.

Lixivium benedictum Mynsichti, aliud lixivium quod Viennæ est in usu magni est momenti & est tale.

℞. Herb. absynth. Card. bened. agrimon. Sudonelle, genista cum toto aa. M. iv.

Summitat. jnnip. cum toto M. viij.

Comburantur & aliquoties lixivientur cum aqua fontana seu fluviali; Colaturæ ℞. ℞b. ij. adde syrup. de althæa, de 5. radicibus aperient. aa. ℞iij. Spirit. salis Div. dosis ℞iv. vel v. Subsequuntur post usum hujus lixivii vel aliorum etiam, atroces dolores colici, quia lixivium est valde acre, corrodit & pungit viscera interna & serum in cavitate abdominis restagnans exagitat. Ergò occurrendum clystere anodyno paulò post ejus

ejus usum, qui potest fieri ex lacte, externè etiam anodyna seu dolorem mitigantia applicari possunt.

Potest etiam ex tempore tale lixivium præscribi.

℞. Ciner. diuretic. Mynsichti M. iij. vel iv. (℥iij.)
injiciantur cum nodulo vino, vel lixivientur cum ∇.

Rob. de spina cervina est egregium.

Syrup. domesticus s. de Rhamno ℥j.

Succus lumbricorum terrestrium eorumque sal volatile.

Cineres bufonum: Commendantur in hydropē: vid. Wierum.

De dosi Authores non conveniunt, putamus nos ℞ss. sufficere pro i. dosi, subinde & sensim potest augeri ad ℞j. sed non nisi desperatis exhibendus pulvis bufonum, est enim medicamentum periculosum.

Purgans ex radice Iridis &c. Præstat si medicamenta in forma sicca quàm liquida exhibeantur, purgantibus etiam semper admiscenda diuretica.

Si post usum violenti catartici (purgantis) venter non detumescat, malum est desperatum, nam innuit serum contineri in ipsis visceribus & viscera esse indurata, colligique serum magnâ in copiâ in vesiculis mesenterio adhaerescantibus.

Sudoriferum, Recommendatur etiam theriaca, non solum enim confortat viscera interna sed & serum dissipat.

Observationes; In 1. ma ostenditur, quòd lymphæ variè possit indurari pro diversitate temporum, quando in calcem est resoluta non curatur.

In 2. probat paracenthesin esse periculosam & non posse sanitatem per eam integrè restitui.

Tale hydragogum potest præscribi.

℞. Rob. Ebuli, magister. jalappæ gr. xv. ad xvijj.
Crem. Tri. ad ℞j. cum s. q. Syrupi domestici, f. Electuarium. S. Purgier: & attweg auff einmal.

Inter diuretica præcellit pulvis hic.

℞. Salis genistæ, absynth. stipitum fabarum, veronic. junip. ebuli, tartari diuretici aa. ℥j. Misc. f. pulv. dof. ℥ss. singulis horis matutinis cum jusculo.

Tympanitis requirit peculiaria medicamenta. Carni- nativa quæ exhibentur vel internè vel cum clysteri- bus injiciuntur.

Tale sit Enema.

℞. Folior. rutæ. flor. chamomill. sambuc.

Summitat. anethi aa. Mj.

Sem. ainsî, fœniculi. carvi, cumini aa ℥ss.

Coque in aq. simplici; Colaturæ ℞. ℥x. adde vini malvatici ℥iij. Elix. vit. Matthioli ℥ss. olei septem flo- rum Mynsichti ℥iiss. carminativi compositi stillatitii ejus- dem ℥j. M. f. Enema quod status egregiè educit.

℞. Tinct. ligni sassafr. ℥iij. essent. carminat. Timci à Guldenclee ℥ij. M. dentur. gt. xxv. in Timpanitide.

C A P. V.

De Dysenteria.

Definit. concedi potest, potest etiam secundum alios definiri, *Intemperies maligna atris & cor- rosiva cum ulceribus intestinorum.*

Helmontius & Cremsius intestinorum ulcera adesse negant, probant hoc modo; quoniam impossibi- le esset ulcera intestinorum tanquam partium mem- branosarum ita facilè & tam brevi temporis spa- tio posse iterum consolidari & curari, quorum ta- men intra sex vel septem curationem alii promit- tunt.

℞. Verùm distinguimus inter varios exulceratio- nis gradus; alia exulceratio est benigna, ubi ulce- ra non sunt profunda, quæ exulceratio superficialis intra illud spatium potest curari; In dysenteria ve-

rò maligna ulcera sese extendunt ad mediam, imò quandoque ad primam tunicam, quæ sanè vix intra tres aut quatuor septimanas possunt consolidari.

Partes affectæ; Sunt intestina tenuia & crassa, quandoque afficiuntur tenuia in consensum simul trahuntur crassa, non contra. Reliquæ etiam partes in consensum trahuntur non solum ventriculus sed & hepar, lien, uterus, ita ut fiat quasi congeries multorum morborum. In lethali dysenteria ventriculus in consensum trahitur vel propter communem internam tunicam intestinorum tenuium inflammata. *Vomitus enim in dysenteria lethale signum.*

Causa, varias agnoscit dysenteria causas; oritur vel à massa sanguinea per contagium infecta, vel à coctione maligna in ventriculo. Peccant hoc in morbo humores corrosivi & acres, quod probant effectus, solutio sc. continui, vehementesque & acerrimi dolores, qui non fieri possunt nisi à particulis scindentibus; *Verùm an succus pancreaticus acidior semper generet dysenteriam dubitamus*, siquidem in apertis cadaveribus sæpe etiam salvo succo pancreatico reperta fuit causa à Diamebrock; Interim tamen quòd interdum possit non negamus.

Causa est querenda in tali vi corrosiva humorum, vel vi esulata & colocynthiata propter partic. corrosivas scindentes pungentes. Antecedentes & Remotæ causæ sunt omnia illa, quæ humores tales acres possunt generare & reddere, ut cibi acres, facilè putrescentes ut sunt fructus horarii, qui ubi putrescunt mutantur eorum particulae quoad magnitud. situm, figuram: (quod facile in putredine fit) nascà igitur alià figura fiunt acres.

Oritur quandoque ex ipsa massa sanguinea, per contagium, quod ubi communicatum fuerit sanguini: facilè enim particulae venenosæ possunt inire

per poros in massam sanguineam quam corrumpunt & intestinis deinde communicantur: similem excitat sibi motum, sanguinem ejusque figuram destruit, effervescentiam auget, unde etiam impetuosius mittitur ad intestina, erodit vasa & tunicas, fluxumque talem purulentum & sanguineum excitat.

Alii dicunt fieri hoc à contagio malignæ & occultæ qualitatis, cum videamus etiam in diarrhœa peccare tales humores acres & corrosivos, nequaquam tamen excitari dysenteriam.

Verùm magna differentia est inter modum agendi, particulae enim non eodem modo moventur, motus enim hic multum facit.

In dysenteria motus est celerior ita ut quasi particulae cum impetu ruant è suprema regione ad infimam; In diarrh. verò adest tantum corruptio in ventriculo, interim massa sanguinea salva est manetque illæsa; deinde requiritur etiam idem effervescentiæ seu fermentationis modus, ut etiam videmus in operationibus Chymicis.

Sed ortum suum trahit à vitiosa in intestinis effervescentia minus maligna, si verò à contagio, magis maligna.

Differentiæ; vel à parte affectâ; Alia est levis & benigna, ubi tunica superficialiter saltem læditur; Gravis ubi ulcera sunt profunda, unde est immedicabilis, & licet consolidentur etiam, tamen alius morbus sequitur, hydrops, atrophia, cachexia, tabes, quia nempe pori in pristinum statum non possunt reduci, nam orificia vasorum lacteorum non ita restituntur ut ante erant E. vitiatur chylus.

2. Ab humore excreto seu dejectis; quando excernitur sanguis purus & floridus, tunc est incurabilis seu saltem difficilior curatu, quia arteriæ sunt erosæ & apertæ; hinc vires pereunt.

Quandoque sanguis est concretus purulentus, tuncque in exigua excernitur copia,

Quandoque sanguis excernitur absque aliis humoribus, & quando sanguis quantitate superat alios humores, tunc dysenteria in specie dicitur; sin verò mucus sive alii humores superant sanguinem, dicitur dysenteria alba.

Alia differentia sumitur à subjecto seu intestinis, quandoque tenuia afficiuntur, quandoque crassa, diversa enim est curatio.

Alia est maligna alia benigna, non quòd hæc careat omni malignitate, sed gradus sunt, ita ut illa sit benigna ubi non adeo gravia adsunt symptomata, & è contra.

Signa distinctiva debent tradi; nam non omnis dejectus cruentus est dysenteria, quia qui hæmorrhoidibus laborant non statim sunt dysenterici, quod etiam bene observavit Crato in suis consiliis medicis, nam in eo est discrimen: in tali fluxu hæmorrhoidum semper sanguis præcedit feces, in dysenteria verò vel post sive cum fecibus excernitur, deinde considerandus corporis habitus, nempe an æger etiam fuerit obnoxius hæmorrhoidibus.

Diagnostica, vel potius ex ipsis symptomatibus, adest frequens alvi dejectio cum materia acri pingui cruenta purulentaque, & vigiliæ, anxietates, sitis, vomitus, agitatio &c.

Quæritur; Unde proveniat materia illa albicans quæ constat ex humoribus ramentosis & pinguis?

Veteres putarunt esse ipsam tunicam intestinorum erosam, verùm si hoc esset dysenteria non posset tamdiu durare. E. potius dicimus talia ramenta nihil aliud esse quàm fibras humorum, sicuti observatur in sanguine dissoluto in aqua, ubi ejus ramenta albicant, sunt E. fibræ hæ humorum & sanguinis; fibræ enim in sanguine evacuato si albescunt quare non etiam in corpore.

Q. unde proveniat mucus ille? R. humores illi mucosi oriuntur propter imbecillitatem intestinorum, unde nutrimentum intestinorum mutatur in tale pus; Alimentum verò partium posse mutari in pus patet ex oculis, ubi horis matutinis in angulis hæret, & in calculo vesicæ, ubi etiam talis excernitur materia mucosa.

Prognostica; ulcus periculosum in infantibus si nempe profundum; quia fibræ adsunt laxæ humidæ, unde facilis datur ingressus, tum etiam quia in infantibus vires faciliè prosteruntur.

Periculosior est in uno subjecto quàm in altero; periculosior est in pueris ut modo dictum propter mollia intestina; periculosior est in mulieribus quàm viris, *quia magis scatent humore pituitoso, sunt pluribus obnoxie obstructionibus, unde etiam incurabilis in illis quibus catamenia non fluxerunt;* vel mensium obstructione laborarunt; quia jam sanguis restagnans fuit corruptus & acrior factus.

Si afficiatur intestinum jejunum, lethale, quia hepar est vicinum, tum propter copiam vasorum lacteorum & mesaraicorum.

Defuit enim totius corporis nutritio, pori enim laxi non possunt iterum restitui.

Facilius in intestinis crassis curatur quàm tenuibus.

Periculosior est si floridus excernatur sanguis.

Periculosior quæ oritur ex contagio; periculosior etiam illa quæ habet febrem præ illa ubi febris dæst. Vomitus si adsit semper periculosa, si singultus accedit, lethale, si angina, lethale, *si enim deglutitionis difficultas accedit actum est de ægro.* E. Medicus semper in hoc debet inquirere: *qui laborant obstructione mensium lethalis.*

Indicationes Curativæ; innituntur suis fundamentis, debemus respicere vires & symptomata; humores quidem indicunt evacuationem, quæ tamen non semper tutò peragitur per alvum.

An conveniat V. S. &c. si corpus est phletoricum & dysenteria potest augeri à sanguine, in plethoricis in principio statim cum fructu potest administrari.

Deinde, si oriatur à mensium suppressione concessa est, si scilicet viscera nondum sint valde exulcerata, potest fieri in pede.

Et si fiat per anastomasin conveniet etiam, si verò oriatur per diapedesin, (vel anathitesin) magis nocet, & tum conveniunt diuretica, qui serum educant per vias urinarias.

Contra si vires non constant, si magna adsit anxietas, vigiliæ, etsi adsit malignitas, debemus abstinere à V. S. quia malignitas non indicat V. S.

Evacuaciones non semper debent fieri per alvum, si enim adsit malignitas, diaphoretica & alexipharmaca adhibenda & clysteres emollientes & abstergentes injiciendi, ubi verò malignitas non deprehenditur, conveniunt purgantia, ea scil. quæ siccitatem post se relinquunt, quale est Rhabarbar. tostum. Ut vis illa cathartica corrigatur & ligetur, ne humores nimis commoveat.

Curatio; Quò minus ægri cibum & potum assumunt eò melius, quia quò plus cibi & potus exhibetur, fluxus fit major, præstat igitur medicamenta in minori copiâ & dosi & sæpius exhiberi, nunquam tamen intermissis alexipharmacis & dysentericis.

Medicamenta.

Radix, aqua & extract. bistortæ &c. extract. tormentill. aq. torment. aq. plantag. succus & syrupus plantaginis. Flores verbasci propter vim anodynain & parechoricam; ol. verbasci.

Radix symphyri, ejusdemque syrupus & extract. propter lentorem & viscositatem corrigis humores.

Aqua bursæ pastoris & folia, aq. & folia equiseti

conveniunt in illa dysenteria ubi sanguis valde ferofus. *E. propter vim diureticam.*

Baccæ myrti, syrupus myrtilorum. Extern. etiam folia quercus imponuntur, ingrediuntur etiam clysteres, syrupus ex foliis quercus, aq. quercus.

Folia faniculæ egreg. vulnerar. valde consolidant. Flores balauftiorum; *omnibus verò præferendi flores rosarum rubrarum*, leniunt enim dolorem, confortant, clysteribus admifcentur.

Inſui nihil præſtantiùs tinetur. roſar. rubr. lenit, confortat, etiam in potu ordinario poteſt concedi.

Semina papaveris, non in principio sed præmiſſis univerſalibus, urgente nimio dolore, vigiliis nimis. *E. in principio nocent, putredo fit major, humores retinentur; opium præmiſſis abſtergentibus poteſt exhiberi.*

In principio non ſunt exhibenda medicamenta adſtringentia, ut inquit Crato, *ante ſeptimum diem per os adſtringentia non debent exhiberi.*

A medicament. chalybeatis abſtinendum, *E. non convenit lac uſtulatam, potiones chalybeatæ etiam quia ulterius turbant humores & commovent.*

Nux moſcata egreg. Antidysent. vel in forma pulvis vel aq. deſtillata ſantalum præprimis ſi adſit febris.

Conveniunt acacia exſiccata & rob. acaciorum, *ſed à floribus acacior. abſtinendum.*

Maftix, ejus aqua decoctum ſyrup. & oleum.

Torna leporis, h. e. linteum in vere ſanguine lepore imbutum, injicitur potui.

C. C. tum iſtum tum philoſoph. præparatum ejusdem aqua & decoctum ſyrup. *raſura C. C. injicitur potui ordinario, eſt enim diureticum.*

Gelatina C. C. ſi præpararetur juxta modum in meo pharmaceutico collegio traditum.

Ossa bovina calcinata quia imbibunt particulas acres & corrosivas.

Bolus armena, quia est alexipharm. habetque vim emplasticam.

Lapis crystalli valde commendatur.

Spiritus & syrups. terræ sigillatæ.

Succus rubi ideï; Vinum cydoniorum si ritè sit præparatum valde convenit, *ut & vinum tenue*, si nempe non sit dulce sed paulò acidum, *dulce enim facile bilefcit.*

Vinum generosum in pauca quantitate.

Narcotica, non in principio nisi præcefferint evacuantiæ: clysteres abstergentes, tum urgente dolore, vigiliis, &c.

Clysteribus abstergentibus solùm agendum in dysenteria, reliqua per diaphoretica.

Ordinem medicamentorum pervertit Barbette, quia primò præscripsit narcotica.

Formula Author:

℞. *Sang. draconis*; sed non facilè dissolvi potest, unde cum nausea est conjuncta, E. commodè non potest præscribi;

Aqua menthæ, si vomitus adsit; potest concedi hic potus non tamen in principio.

Semper & omnibus medicam. admiscenda bezoart. alexiphar. ut aq. theriacalis, diascord. omnibus formulis possunt addi; *pilulæ ℞. Laudan. &c.* ita illas per se exhibere est periculosum nisi urgeant vigiliæ, tum ultimis diebus possunt concedi.

Recommendantur *pilulæ antidysentericæ D. Waldschmidii*, dantur n.V. vesperi ante cubitum, possunt etiam in principio cujusvis dysentericæ exhiberi; in quarum compositione notetur, quòd *theriaca cælestis sit minera*; potest prognosis desumi, si exhibeantur & prima nocte effectum ediderint ita ut aeger sentiat levamen, curabitur, sin verò nullum levamen inde perceperit, moritur & omnes moriuntur.

Topica.

Omnes clysteres debent constare ex abstergentibus, anodynis & consolidantibus; abstergentes valent in principio.

Alternis vicibus exhibendi clysteres; ita ut si manè exhibitum fuerit enema abstergens, vesperi exhibeatur consolidans, (si tempore vespertino exhibitus clyster abstergens, matutino evacuans.)

NB. Opiata rarissimè clysteribus addi debent, sed tutiùs per os sumuntur *ol. nucis expressum etiam internè.*

Linimentum, illud externum potest etiam exhiberi internè.

Linimentis & emplastris semper debemus addere diascordium vel theriacam recentem.

Purgantia.

Quia humores sunt blandè evacuandi, hinc Rhabbarum, quamvis sit lene, tamen priùs debet torreri.

℞. Pulveris rhabarb. parum torrefacti ℞j.
vel ℞ss.

maceris gr. ij. vel iij. m. f. pulvis.

Vel si pulverem respuat æger propter nauseam, tunc in forma potionis seq. modo.

℞. Rhabarb. electi ℞ss. infunde per noctem in aq. cichor. manè factâ levi ebullitione dissolve in colatura syrupi de cichor. cum rhabarb. ℞j. crem. ☐ri ℞j. m. f. potio pro una dosi.

Vel si velimus omittere purgantia clyster. abstergens.

℞. Decocti hordei ℞x. vel xij. mellis rosati colati ℞ij. m. f. Enema, quòd si magis velimus adstringere & consolidare, possumus addere succi plantaginis ℞j. vel ℞ss.

Si dolor valde urgeat Enema anodynum potest applicari sequens.

℞. Decoct. flor. verbasci ℥viiij. sevi cervini in oleo hypericonis soluti optimè ℥ij. m. f. Enema.

NB. Clysteres (præprimis anodynæ) in minori debent præscribi dosi, ne diutius retineantur & distendendo dolorem augeant, hoc probè observandum.

Ol. Rhabarb. in disputatione descript. recommendatur.

℞. Ol. rhabarb. ℥ij. S. heylend! Oehl zwey Löffel voll in warm Bier oder Brühe geben/ bis singulis diebus.

Si excrementa sint valde foetida, adeoque profundam arguunt exulcerationem, tunc commendatur alumen ustum ad ℞j. clysteribus debet admisceri & injici per alvum.

Pilulas ultimò Auth. præscribit semper admiscet opium purgantibus, quod potest concedi si symptomatica valde urgeant & dejectiones sint frequentes, sufficit tam gr. ss.

Observ. 3. Spiritum vini nonnulli copiosè hauriunt, ut sese præservent ab hoc morbo, sed peccant & magis se se exinde exponunt periculo, quia sanguis hinc fit acrior, & facilè aperire potest orificia arteriarum. E. non commendandus, quia reddit humores acriores.

Omnes qui moriuntur hoc morbo sphacelo pereunt & ipsis inestina sunt sphacelata, quod observatur triduo ante mortem, ubi sitis non magis urget, extrema frigent.

Si dolor valde urgeat & tamen febricula non percipiatur, aut levis convenit hoc.

℞. Aqua theriacal. ℥j. nuc. moschat. ℥ij. vel iv. Ledoariae ℥j. Syrup. de succo menthae, de succo de scordio aa. ℥j. m. detur cochleatim.

C A P VI.

De Fluxu hepatico.

Quem non tanti facit Author; Veteres credidere fieri illum ob hepatis intemperiem frigidam, unde bilis non separata sanguinem facit fluidiorem, qui regurgitans per venas mesaraicas, talem excitet fluxum.

Defin. quia Hepar non bene elaboravit sanguinem, sed serosum planè. E. Hepar planè non est excludendum, sanguis enim factus valde serosus in hepate propter caloris nativi defectum in arteriis splenicis adhuc fit vitiosior, referat arterias & talem excitat fluxum.

Est affectus non contemnendus & relinquendus, quia posse trahit cachexiam & hydropem propter depravatam nutritionem.

Curatur medicamentis antidysentericis, nempe quæ hepati simul sunt dicata.

Sequens pulvis convenit:

℞. Eboris sine igne ℥ij.

Hepatis lupi præparati ℥iſſ.

Species diatrion santali ℥j.

℞. Anhalt. Leber Pulver vor etlichmal.

℞. Tinctur. Corallorum Anhaltin. ℥ij.

℞. Corallen-Tinctur 11. Tropffen in aq. sequenti.

℞. ʒ cichor. agrimon. aa. ℥ij. vel iij.

Syrupi corallorum ℥j. m.

℞. Wasser zur Tinctur.

C A P. VII.

De Ileo.

Defin. Est retentio chyli & fæcum; Est dolor acerbus & exquisitissimus ut plurimum & præsertim in intestinis tenuibus, quæ accurato & exquisitiori gaudent sensu; Crassa verò majorem possunt perferre dilatationem & distensionem.

Retentio chyli & fæcum non adest, sed si propriè & accuratè velimus loqui ita explicatur (retentio) quatenus per vias ordinarias non perfertur, nam per vomitum interdum rejiciuntur & chylus non potest ferri neque ad cor neque ad hepar.

Causa; Bilis potest esse causa, quatenus fit nimis oleosa vel acrior, unde superat aciditatem succi pancreatici, inde vitiosa & plus justo major fit effervescentia & sic intestinis intemperies calida inducitur.

Aliàs proxima causa hujus affectus est solutio continui, adest enim vehementissimus dolor, illa solutio verò fit vel ab hernia, si exponantur intestina aeri frigido, unde mutantur pori, hinc spiritus animales non ordinario influunt modo sed contrario, ita ut una fibra moveatur à parte inferiori ad partem superiorem, quia fibræ sunt laceratæ & universæ, cum flatus copiosiores contrariantur qui distendunt intestina.

2. *Fit ab inflammatione*; omnis intemperies calida est continui solutio quæ nihil aliud est quàm mutatio situs, figuræ magnitud. &c. quoniam fibræ à se invicem divelluntur, pori mutantur, situs & magnitudo pervertitur, hinc si inflammatio præcedat fibræ à se invicem recedunt, insensibilium partium fit mutatio.

3. *A facibus induratis*, etiam fit hoc malum ubi obstruuntur

struuntur pori, intestina valde distenduntur, unde impossibile est fibras eandem posse retinere figuram & situm.

Signa diagnostica; incurrunt in sensus; Si ab inflammatione tunc subsequitur *febris*, quoniam particulae agitatae in una parte agitant etiam alias. Vomitus adest propter mutationem pororum & fibrarum, unde spiritus vitiosè influunt.

Calor circa umbilicum; præprimis si intestina tenuia sint inflammata, *Excrementa nulla*.

Si ab excrementis induratis; Ventris dolor gravativus, quia residentia in crassioribus intestinis excrementa talem dolorem excitant, quia crassiora non ita exquisiti sunt sensus.

Vomitus minus frequens; quia crassa intestina non habent talem consensum cum ventriculo.

Anxietas præcordiorum; quæ etiam invenitur in quavis tarditate alvi, quia multa miasmata accelluntur quæ sese insinuant cordi, vel diaphragmati.

Febris mitior, propter deficientem vel saltem minorem inflammationem, quia crassa inflammantur, estque instar febris ephemeræ.

Motus intestinorum inversi; in omnibus speciebus intestinorum motus quidem est inversus, sed sunt gradus; si motus non admodum la datur, sequitur vomitus talis. Quòd si verò planè motus sit inordinatus, nullis legibus possunt coërceri spiritus animales; si enim & clysteres & suppositoria per vomitum rejiciantur periculosum est, quia tum valvulae planè sunt immutatae & aperiuntur.

Prognostica, dependent à causis; si à fæcibus induratis oriarur faciliùs curatur, quàm si ab inflammatione, quia fæces illæ alvi per clysteres possunt emolliiri.

Si verò ab Hernia in principio quidem admittit aliquam curationem, si verò diu duravit difficilem admittit curationem.

Curatu fere impossibilis si ab inflammatione, quia illæ inflammationes intestinorum non facile possunt curari, frigida enim non audemus exhibere propter alia gravia symptomata, externa verò eo non possunt pervenire.

Periculòsus est in senibus propter calòris nativè inopiam, non ita in pueris. *Letale malum si superveniat stranguria, convulsiones, urinæ suppressio, singultus.*

Si adfit suppressio urinæ, tanta adest extensio ut etiam pertingat usque ad ipsam vesicam.

Indicationes curative; dolor mitigandus tamquam symptoma urgentissimum, ad quod dirigenda cura) sed non narcoticis, potius remotione causæ dolorem illum excitantis, quoniam fæces nunquam poterunt educi si exhibeantur narcotica & opiata, spiritus animales figuntur, intestina non possunt iterum reponi, nisi inflammatione, ubi particulæ nobiles figuntur.

Intestina inversa restituenda, illa autem restitutio non potest ita facile fieri, nisi emollientia & diftentiencia, carminativa & fomenta externa adhibeantur, fæces E. debent emolliri, flatus dissipari.

Curatio; in inflammatione prodest V. S. quia ibi adest sanguinis effervescentia, quæ debet sedari à V. S. aliàs nocet, quia ita vires magis dissipantur & resolvuntur.

Quò fortiora adhibentur medicamenta sive sint purgantia, ed magis alvus obstruitur, hinc potius emollientia & dissipantia adhibenda.

Cucurbitulæ; quia sic flatus dissipantur & resolvuntur, præprimis si præcesserit colica flatulenta, ubi nullus est exitus fæcis alvi.

Scctio, est violentum remedium, (ubi abdomen aperitur & fæces manibus eximuntur & intestina

na restituantur,) ideo negligitur; si verò ab hernia intestinali ortus sit ileos, si æger eam velit admittere, sine dispendio vitæ poterit fieri & cum salute.

Clysteres, magis valent quàm alia medicamenta, quæ per os assumpta statim iterum per vomitum rejiciuntur, unde tota curationis spes consistit in legitimo usu Enematum.

Formule.

1a. Constat nimis refrigerantibus in inflammatione intestinorum.

2. Constat sudoriferis, quòd per sudorifera passio iliaca faciliùs curatur quàm per narcotica & purgantia.

3. *In fæcibus induratis*; totum negotium & curatio consistit in earum emollitione quod purgantia fortiora non præstant quæ humores magis irritant & flatu augment; *hinc pulvis ille in Authore præscriptus non debet exhiberi nisi in casu desperato.*

Pilulae iliacæ; non sunt exhibendæ nisi in morbo extremo & casu desperato, sunt enim valde validæ.

Presentaneum remedium est si globulus exhibeatur in volvulo vel etiam duo deglutiantur, Riverius parat globulum ex Mercurio vivo & cera, vid. River.

Observ. 1. Causa mortis fuit inflammatio intestinorum quam secuta est postmodum fæcum induratio & retentio.

Observ. 2. Illa intestina ita convolvuntur à flatibus. Dicta Enemata profunt hæc.

℞. Olei lini, raparum ℥ss.

℞. Clystier.

Vel

℞. Cerevis. recentis fermentantis ℥j.

applicetur ex tempore. Vel

℞. Aquæ fontanæ calid. ℥j.

Salis communis m℥. m.

fiat Enema. Reliqua petantur ex Authore.

C A P. VIII.

De Doloꝛe nephritico.

Dēfinit. Dolor nephriticus nihil aliud eſt quàm ſolutio continui, quæ fit vel à calculo vel ab humoꝛe acꝛi.

Quoꝛſum hic morbus fit referendus, ad cauſas an ad ſymptomata, diſputant Authoꝛes, alii referunt ad morbificas, alii calculum referunt ad ſymptomata retentorum & excernendorum.

Intenſiſſimus adeſt dolor propter magnum conſenſum qui eſt renibus cum aliis partibus.

Partes affectæ; Sunt renes ſecundùm totam ſuam ſubſtantiam.

Cauſæ, Authoꝛ duplicem agnoſcit cauſam, lympham acꝛiorem & ſeroſiorem vel lympham craſſiorem, quod attinet primam (acꝛiorem) illa pungendo graviffimos lumborum dolores excitat & excitare poteſt citra calculi etiam præſentiam, quod obſervatur in ſtorbuticis & hypochondriacis ubi ſæpè fallitur Medicus; *Ex hac lymphâ acꝛiori & ſeroſiori calculus non generatur,* cum plures per multos annos arenofas emittant urinas nec tamen adeſt calculus; Ex lymphâ verò craſſa (quæ nihil aliud eſt quàm pituita craſſa lenta viſcoſa & glutinoſa) Authoꝛ dicit generari calculum, & ſic cum veteribus conſentit, qui cauſam calculi dicunt humoꝛem pituitoſum craſſum & viſcidum; cauſam verò efficientem eſſe caloꝛem igneum. *Hæc ſententia firmo ſtare talo nequit: Si enim materia calculi eſſet pituita craſſa, tum in illis partibus ubi abundat pituita in cerebro ſc. & ventriculo frequentius deberet generari calculus, quod tamen non fit, neque calor cauſa efficiens eſſe poterit, alias juvenes propter caloꝛem illum igneum magis deberent eſſe obnoxii calculo quàm ſenes, quod*

quod tamen negat experientia, & sic in febribus & inflammationibus sæpè deberet generari &c. nec in fluviis & fontibus possint generari tophi cum calor absit; Et si concederetur pituitam esse materiam calculorum, calculi deberent esse friabiles, ut in podagra concreta illa materia est, quod tamen non est.

Alii dicunt, spiritum lapidificum esse causam efficientem calculi, materiam vero salia terrestria, uti observamus in vino concrefcere illa salia atque inde fieri tartarum.

Verum cum non possit explicari nec intelligi quid sit ille spiritus lapidificus, non possumus credere ita generari calculum; Et cum sal tartari crySTALLIFATUM iterum possit dissolvi, calculus vero non, salia illa non possunt esse materia calculi: accedit & hoc quod multi edant cibos salitos nec tamen inde fiunt calculosi. E. Authores clariùs debent explicare, quid sit spiritus lapid. nos dicimus esse Non Ens.

Veram E. materiam calculi dicimus esse salia & materiam terrestrem; Causa vero efficiens est humor valde constringens & austerus, cujus particule sunt valde hamate (sicuti fieri videmus omnem concretionem à tali humore) acida quidem etiam sed non tam firmiter infiguntur. E. facile possunt dissolvi: hinc non excludimus plane sal sed cum aliis concurrat. E. humor austerus est causa efficiens, salia verò cum materia terrestri sunt materia, omnia acida corrigunt austera, sic si spiritus nitri affundatur calculo sensim corpus ejus liquefcit & dissolvitur à contrario, & hæc est ratio quare Spiritus nitri tantam habeat vim lithontripicam.

Humor mucosus & viscidus vesicæ unde proveniat?

R. Quia ubi dolor ibi humorum affluxus, jam calculus vesicæ gravissimos excitat dolores, unde humores copiosius influunt, vesica fit crassior, sicut in omni-

omnibus illis patuit qui talem urinam mucosam excrevere, jam quoniam temperies vesicæ fuit corrupta, omne alimentum non potest sibi assimilare quod deinde corrumpitur & mutatur in tale excrementum mucosum & viscidum nempe in calculo vesicæ.

Different. nunc à lymphâ tenui nunc à calculo.

Signa dignostica; habent eadem symptomata, ipsam ægri constitutionem debemus examinare, si sit à calculo facillimè urina supprimitur.

Urina guttatim prodit si unus ureter saltem sit obstructus, si vero ambo, planè supprimitur & oritur Ischuria.

Dolor circa lumbos, stupor in pedis femore sinistri interdum etiam dextri, propter compressionem nervi seu musculum cui incumbunt renes; accedit statim Nausea & Vomitus.

Observamus etiam copiosas arenulas, nempe in fundo ipsius matulæ, in affectione hypochondriaca adhærent lateribus seu parietibus matulæ; *In calculo arenulæ sunt duræ, in affect. hypochondr. verò sunt friabiles.*

Prognostica; si adsit exulceratio malum semper periculosum est, si adsit urinæ suppressio malum.

In senibus difficiliùs curatur propter graviora symptomata, dolorem & inflammationem, quæ non facile ferunt senes & ætas impar est huic oneri ferendo.

Indicationes Curativæ; In doloris mitigatione plurimum situm est, quia impossibile est curare calculum sine mitigatione doloris, rationem dat *Helmontius*, quia dum calculus ingreditur ureteres fit ureterum spasmus convulsio & ureteres contrahuntur, quam contractionem & convulsionem *Helmontius* vocat crispaturam, siquidem etiam testis in illo latere retrahitur ubi dolor est, quod adesse crispaturam etiam probat, deinde crispatura illa probatur

batur ex omnimoda urinæ fappressione ut & alvi quia spiritus animales non possunt influere ; si adfit talis crispatura debemus abstinere à purgantibus & diureticis siquidem dolorem augent; sed anodyna & narcotica summo cum successu exhibentur , E. opiata sed ea cautè exhibita conveniunt.

Indicatio : lymphæ serosior temperanda , debet autem temperari ab acidis quia est salina.

Calculus magnus non movendus , atque tum diuretica exhibita dolorem augent neque movere poterunt quia via est impar.

Curatio ; corpus cacochymicum purgetur nempe lenibus saltem medicamentis , quia fortiora nocent ut Gal. mercur. &c.

An conveniat V. S. si respiciamus illa symptomata ut inflammationem renum & dolorem quæ sic præveniuntur à V. S. convenit , utique alterantia in principio , ubi calculus nondum adeo magnus.

Clysteres optimè hîc audiunt quia alvus semper retinenda aperta.

Dieta sit exacta , potus non sit nimius nec cibus , quoniam ventriculus in consensum trahitur , prodest esus raphan. vitentur lac & caseus.

Medicament. antinephr.

Hæ omnes radices sunt diureticiæ ; si urina cruenta , convenit radix liquiritiæ & althææ propter viscositatem alth.

Ab herbis valde calidis debemus abstinere.

Flores aquilegiæ , calcatrippæ & herbarum memoratarum flores conveniunt.

Ficus propter vim diureticam & vulnerariam.

Sem. milii solis optimum , carminativa hæc conveniunt propter colicam , ∇ alkekeng. & ejus trochisci & ejus extract. decoct. hordei , per lig. Herocleoticum A. intelligit.

Balsam. Anisiat. parcius exhibendus propter metum

tum inflammationis. Tartarus, Spiritus, tinctura, sal.

De salibus nota; Authores commendant salia lixivialia; ut onorind. &c. Verum notum est omnia lixiviosa statim infringi ab acidis. E. salia ista à fermento & acido ventriculi infringuntur, unde deponunt vim suam lixiviale[m] statim antequam possint pervenire ad renes E. frustra adhibentur.

Formula.

Decoctum Auth. suã constat laude & potest securè exhiberi ut & sequens mixtura seu aq. placet, quia constat lenioribus diureticis non ita fortibus.

Notandus hic error vulgi, dum externè imponunt avenam calidam, quia sic augetur intemperies calida & sicca (calor & siccitas) renumque inflammatio fit major, hinc potius præstant fermentationes humidæ ex herbis in lacte coctis.

Dolor colicus.

Si doloris solùm mitigationem desideremus, sufficiunt formulæ traditæ & ex illis medicamentis possunt fieri.

Sciendum tamen est, à qua causa oriatur dolor colicus, certum est, dari colicam pituitosam, ubi conveniunt phlegmagoga.

NB. Datur etiam colica biliosa & scorbutica quæ oritur duplici modo & causa l. 1. ab humore quodam bilioso acrimonia suã salinã & erodente peccante; l. 2. oritur ab humore melancholico suã aciditate excedente: utriusque particulæ tum biliosæ tum melanch. sese insinuant tunicis intestinorum seu in plexu nervorum mesenteriacos, sæviunt intestina distendendo & convellendo dolores excitant, conqueruntur tunc de summo lumborum dolore & putant umbilicum intra trahi; Quæ nunc à bile oritur, curatur per acida quale Spiritus nigræ & omnibus bilem pinguiorem temperantibus. Quæ verò ab humore melancholico oritur colica, ejus acor immanis

nis est corrigendus pulvere quodam testaceo, qui nihil aliud est quam talis qui habet vim imbibendi particulas tales acres, ut creta, oculi cancror. C. C. neque hæc curiosa sunt, sed magnum præstant usum in re Medica.

Est & colica quadam scorbutica, ubi ægri queruntur de intenso dolore circa lumbos & non in intestinis sed in musculis abdominis, ibi mesenterium afficitur, & causa morbifica hæret in plexibus nervorum quum succus nutritius est depravatus, sæpè terminatur in paralyfin & cessante paralyfi redit dolor consuetus, conveniunt antiscorbutica & nervina, diuretica, sudorifera.

Si ab ira oriatur Colica. (E. à bile) ut quis propter iram incidat in eam convenit seq. ℞. Ol. amygd. dulc. ℥j. mannae calebrim. ℥vj. Misc. S. Vermischt Mandelsöhl kan in einer Suppen beygebracht werden.

Deinde

℞. Rad. lilior. alb. acetos. fœniculi aa. ℥ij.

Herb. mercurial. verbasco. melilot. aa. Mj.

sem. anisi. papav. alb. aa. ℥iij. coq. in s. q. aquæ.

℞. Colatur. ℥ix, adde Elect. hier. picræ, diacatbol. aa. ℥vj.

ol. amygd. dulc. chama. aa. ℥j.

F. Clyster qui applicetur statim.

In Calculo.

Si medicamentum aliquod leniens desideretur potest præscribi tale:

℞. Mann. Elect. ℥iβ. olei amygd. dulc. ℥j.

Vini malvatici q. s. M. f. Potio.

Convenit in calculo & colica, vel

℞. Electuar. de tamarind. cum sol. senna. ℥j. solve in aq. fragor. adde. Crem. tart. ℥β.

Syrup. rosar. solutiv. ℥vj. aq. diuret. ex nucleis ℥ij. s. cochlear. j. M. f. potio.

Decoctum si expectatur:

℞. De-

℞. Decoët. flor. & fructuum ℥ij.
fol. sennæ parat. ℥iiss. Crem. tart. ℥ij.
Syrup. diascneos ℥j. M. f. potio.

Sequuntur diuretica :

℞. Liquor. diuret. ex ☿ro & nitro qui valde lau-
datur.

Externè potest fieri fomentatio hunc in modum; ℞. Herb.
malv. parietar. branc. ursin. aa. Mij. flor. chamomill.
verbasc. melilot. aa. Mj. rad. alth. ℥ij. sem. fenugræc. ℥iiss.
carvi ℥ij. Incisa & contusa grossè dentur ad chartam.
S. Species zu 2. Gœttslein in Milch zu kochen.

Si verò linimentum velis, ℞. Ung. rosat. de althæa
aa. ℥iij. ol. scorpionis ℥ij. M. f. linimentum. S. Nieren-
Salb/ abdomen etiam potest inungi. Dæcker. formu-
læ tutò possunt dari.

Aqua graminis etiam valde laudatur in calculo; vide-
mus in brutis, dum per hyemem vescuntur feno, obnoxia
sunt calculis, quòd observare licet quando hyeme macerantur;
dum autem æstate iterum vescuntur gramine, solvitur
calculus & animalia ista bruta iterum eo medicamento
à calculo liberantur.

C A P. IX.

De Uteri suffocatione.

Definit. est congeries multorum morborum &
symptomatum; hinc ferè omnes Medici so-
lent confugere ad uterum ubi talia gravia symptoma-
ta concurrunt.

Actiones hoc in morbo ferè omnes leduntur; *Natura-*
les, ubi adest corporis lassitudo, appetitus prostratus,
nausea, vomitus, fastidium.

Vitales, læsas ostendunt subitanea virium prostratio
in paroxysmo, pulsus immutatus, interdum planè
deficit, respiratio vel læsa vel sublata planè.

R

Actioz

Actiones *animales* læduntur quia corruunt subitò, motus oriuntur convulsivi & affectiones spasmodicæ, ægræ molestantur à strangulatione quadam, quasi præcludantur fauces.

Causa; intricata hæc controversia valde agitata fuit inter veteres, quænam vera sit causa suffocationis hystericæ; Veteres putarunt causam esse uteri dislocationem, ut quasi sursum trahatur & comprimat, diaphragma hoc pulmones inde non possint dilatari, hinc difficilis respiratio oriatur; quam sententiam adhuc defendit Orillingius in suis curationibus.

Sennertus vidit falsitatem hujus opinionis, considerando connexum firmiorem uteri cum reliquis partibus vicinis, hinc contrariam dicit hanc sententiam principiis anatomicis, & uterum non nisi vi posse dislocari, ipse vero statuit hanc causam, quòd nempe testes & tuba uteri insentur, agitentur & dislocentur à semine corrupto, quam sententiam etiam amplectitur Riverius.

Itaque certum est, uterum in se non posse dislocari, quoniam tamen est pars membranosa facilè potest inflari dislocari aliquo saltem modo, variè hinc inde etiam potest convelli, ita ut aliquo modo motus varietur & difficilis respiratio oriatur.

Verùm hæc commotio non potest esse causa tantorum symptomatum gravissimorum, quomodo enim delirium posset excitare soporem, convulsionem, Syncopem seu deliquium & alia quæ adesse solent symptomata; hinc alii putant se horum symptomatum rationem dari posse credunt, si dicunt, illam inflammationem fieri *ab aura quadam maligna quæ exhalat à sanguine & semine restagnante & putrescente*, à quibus elevatur aura illa venenosa cerebro & cordi valde & maximè inimica.

Highmorus dicit nec uterum nec hypochondria affici sed pulmones, & pulmones agnoscit pro subjecto

pro subjecto, probat (1) quia à sanguinis missione juvatur morbus, quatenus ab ea sanguinis fluxus & motus impetuofus in pulmones fistitur, unde non magis ab isto impetuofiori sanguinis in pulmones influxu distendantur, nec posse comprimere diaphragma: (2) à juvantibus & nocentibus, si dentur illa medicamenta quæ habeant vim sanguinem dissolvendi & resolvendi, ita ut possit iterum intrare venam pulmonariam, sicque iterum refluere, tum statim cessare malum dicit, jam autem talia adhibentur in morbo; (3) rationem desumit ab insigni læsione, quam deprehendemus ex consuetæ suppressione evacuationis ut v. g. quando menses fluxere, & ille fluxus supprimitur jam in paroxysmo.

Verum positis his non videmus (1) quomoda illæ, quæ sunt valde extenuatæ; quomodo virgines quæ chlorosi laborant, & talem sanguinis abundantiam non habent, sed consumpta est, possint esse obnoxia huic malo.

(2) Si pulmones essent subjectum, tunc facillimè possent inflammari à sanguine & semper oriretur peripneumonia; quæ semper deberet excipere suffocationem hysteri- cam, quod tamen nunquam fuit observatum.

„ Primus fuit Carolus Pifo qui correxit & refuta-
 „ vit hanc opinionem, & causam dicit esse illuviem
 „ serosam circa principium nervorum restagnan-
 „ tem.

„ Hæc opinio præ aliis magis videtur probabilis,
 „ cum tamen symptomata non semper oriantur à
 „ cerebro primariò, sed sæpe etiam ab infimo ven-
 „ tre, alia adhuc causa quærenda.

„ Si igitur symptomata oriantur primariò à cere-
 „ bro, ut sunt sopor, vertigo, motus spasmodici tunc
 „ subjectum est cerebrum & causa ibidem hæret;
 „ Quod si verò conquerantur de murmure alvi, flu-
 „ tuatione, de tumore & globulo palmam repræsen-
 „ tante, tum morbus oritur ex vasis uterinis & mesen-

terio, nulla enim pars in corpore ferè quæ ita multos habeat nervos variosque plexus nervosos quàm mesenterium; si itaque in tali aliquo plexu colluvies serosa colligatur, fit hoc malum, excitat spasimum, motum convulsivum mesenterii, quod deinde hinc inde fluctuat & movetur. Quod etiam ex ipsa Autopsia probant Authores, (in sectis hysteriis mortuis semper uterum invenerunt extraculpan, è contra vero illuviem serosam in cerebro & mesenterio *humores vitriolatos & acres*;) qui desudarunt & occupati fuerunt in invenienda causa hujus morbi; denique probatur etiam quia *passiones animi ut plurimum produunt hunc effectum, quia spiritus animales hinc primario afficiuntur à mærore & tristitia.*

Curatio est duplex in & extra paroxysmum.

In paroxysmo exhibenda quæ sunt dicata generi nervoso.

Spiritus animales excitant, frictions & ligationes fortes institutæ; vellicationes etiam pilorum debent institui, inunctiones cum graveolentibus.

Suffumigia etiam ex graveolentibus v. g. ex callis equorum prunis impositis, facilè excitant egrum hoc.

Solent etiam mulierculæ uti pennis, linteo, (die blaue Leinschur /) quibus tradunt peculiarem virtutem sed ex superstitione, *omnia quæ in Epil. & Apopl. etiam hinc conveniunt.*

Convenit nodus ex ruta, castoreo.

Internè possunt dari sequentia.

℞. Aq. vitæ mulier. ℥ij. hysteric. Quercetan. ℥vj. menthæ ℥ij. meliss. c. vino destill. ℥ib. syr. de beton. ℥ij. l. iij. M. S. Mutterwasser.

Vel ℞. Specif. cephalic. ℞. S. Pulverlein a. i. m. quod est egregium medicament. in sequenti aqua.

℞. Aq. hirund. c. castoreo ℥j. matricariæ ℥x. S. Wasser zum Pulver. Vel

Vel \mathfrak{R} . Spirit. C.C. volatil. vel etiam Spirit. salis armoniaci volatil. \mathfrak{Z} ij. detur ad vitrum angusto collo. S. Mutter Spiritus xi. xv. oder xx. Tropffen a. i. m.

\mathfrak{R} . Aq. puleg. arthemif. hyster. Mynsicht. aa. \mathfrak{Z} ij. Syrup. papav. errat. \mathfrak{Z} ij. M. S. Wasser zum Spiritus.

\mathfrak{R} . Elixirii uterini Mabii \mathfrak{Z} ij. vel iij. S. Mutter-Elixir 20. bis 30. Tropffen: potest dari in aq. præcedenti.

Hoc commendamus tanquam arcanum in affectib. uterinis; hoc exhibito statim, cessat paroxysmus & ægra præservatur à sequenti, & hoc malo.

Externe Emplastr. poterit applicari umbilico, v. g.

\mathfrak{R} . Cerati marricæ q. s. ducatur super alutam, in medio ponantur tria grana Zibethi, reliquum verò illinatur ol. galbani, & obducatur sindone rubro.

D. in forma usitata. S. Mutter-Pflaster auf den Unterleib zulegen.

Extra paroxysmum conveniunt eadem medicamenta & purgantia quæ in epilepsia & apoplexia, si modo sexus habeatur respectus.

Hoc Enema revellens potest præscribi.

\mathfrak{R} . Herb. puleg. matricar. malvæ aa. Mj.

Flor. anthos. calendul. aa. p. j.

Rad. levistic. byron. alth. aa. \mathfrak{Z} ij.

Sem. Dauci, carvi aa. \mathfrak{Z} ij. Coq. in f. q. aq. font.

Colatur. \mathfrak{R} . \mathfrak{Z} x. adde Electuar. de baccis lauri \mathfrak{Z} ß. hieræ picræ \mathfrak{Z} ij. $\circ\circ$ lumbricor. terrestr. \mathfrak{Z} ij. vitelli ovi, salis gemmæ \mathfrak{Z} ß. M. f. Enema ex tempore applicandum.

C A P. X.

De Hernia uterina.

Est juxta Veteres, quando uterus prolabitur ut dependeat & impediatur ingressum.

Author corrigit hanc sententiam, & dicit fieri *quandam relaxationem tunice interioris rugosæ.*

Causam dicimus esse vel nimios labores partus, dum propter conatum istum ligamenta ita laxantur ut non possint contrahi, etiam à nimio humorum affluxu, qui nimium ligamenta humectant.

Requirunt illa medicamenta *quæ conveniunt in hernia intestinali*; Curari debet adstringentibus. *E. conveniunt balnea adstringentia, Emplastrum contra rupturam*; item suffitus repellentes; internè etiam adstringentia & genus nervosum corroborantia.

C A P. XI.

De Mensium suppressione.

Definit. etiam dicuntur flores suppressi à nonnullis.

Generalis est *definitio*, quoniam etiam in gravidis supprimuntur nec tamen portendit quid mali. *E. sic neque in gravidis neque lactantibus talis obstructio.*

Rectè refertur ad symptomata excretorum & retentorum, quia hic retinentur quæ excerni debent.

Pars affecta; Subjectum verum est uterus, reliquæ tamen partes & viscera per consensum afficiuntur, uti ventriculus, quod apparet ex nausea & appetitu prostrato, vomitu.

Lien etiam & hepar, ut patet ex *læsa sanguificatione,*

tionem, cachexia; pulmones & cor, ut ostendit difficilis respiratio & lypothymia, quæ symptomata in illisprehenduntur.

Auth. dicit ventriculus semper est origo, quod concedi potest, si obstructio originem sumit à cruditatibus sanguinis, si verò à plethora non potest originem desumere à ventriculo.

Causa; est humor crassus & viscidus; Causa vera est dividenda in proximam: Proxima est *vel sanguis* vel humor crassus, vel vasorum compressio & obstructio.

Sanguis quantitate peccans in plethora, nimium distendit vasa, unde fibræ mutantur, mutatis tum fibrarum poris, spiritus animales non possunt influere, unde sanguis restagnans coagulatur ejusque fluxus impeditur, quia ob mutationem pororum vasorum etiam suo munere fungi nequeunt; sic lotium excerni nequit propter extensionem vesicæ quia contrahi nequit, vasa n. semel distensa non possunt iterum reduci & contrahi.

Vel sanguis peccat defectu & paucitate, quando sanguis per alias vias evacuatur, unde sanguis immittitur & tanta copia non adest, ut debito tempore possit fluere, sed suppeditanda materia huic fluxui; vel etiam sanguis à gravioribus morbis consumptus est & consumitur.

Nec etiam in gravidis & lactantibus fluunt, quia sanguis abit ad ubera & nutritionem fœtus.

Vel etiam sanguis peccat qualitate, ut sit vel nimium viscidus crassus tenax ob intemperiem viscerum, v. g. si ventriculus laboret intemperie frigida, & accedat intemperies hepatis calida, tunc sanguis primò elaboratur crudus, postmodum verò in hepate planè aduritur, vel etiam crassitiem induit ob admixtionem aliorum crassorum humorum, & sic humor crudus & crassus excitat morbum.

Vel oritur ab uterici clausura, quæ est sive naturalis & tum incurabilis nisi maturè occurratur, vel adventitia, & ascititia, & tum propter cicatricem & calum etiam non admittit curationem.

Vel etiam vasa (uterina) saltem comprimuntur ut non possint fluere menses, quod fit in obesità.

Causæ remotæ, vel anteced. possunt esse, vitiosa viscerum dispositio, ventriculi, hep. & lien. præprimis ipsius uteri ejus vel calida vel frigida intemperies; Frigida quat. constringit vasa vel crassa facit sanguinem: calida quia potenter resolvit & sic consumit sanguinem & quatenus consumitur humiditas.

Etiam examinandæ causæ procatarticiæ 5. 6. res non naturales; si virgines mensibus fluentibus sese exponunt aëri frigido, sic enim pori constringuntur, vasa clauduntur & sanguis coagulatur; & sic non potest curari facilè.

Animi pathemata graviora etiam; præprimis mæror & tristitia, quia sanguinis accensio in corde impeditur omnesque coctiones vitiosæ fiunt.

Different. oritur à sanguine nimio vel justo pauciori, vel à vasorum angustitiis, quæ vel naturalis vel adventitia.

Diagnostica; affectus hic non est cognitu difficilis modò ægræ confiteantur, sanguis vagatur per arterias, unde lassitudo & gravitas totius corporis, conqueruntur de motu vario in arteriis in principio.

Nauseam patiuntur & vomitum ob sanguinis stagnationem & corruptionem; & hæc à nimia acrimonia humorum qui facilè acescunt si deficit ipsis liber motus.

Pallent, febricitant ob læsam sanguinis constitutionem, diarrhœam patiuntur ob læsam effervescentiam in ventriculo, adest fluxus albus ob intemperiem, & corruptos humores in utero, unde nutrimentum non potest assimilari,

Baculus in collo, & sæpè videntur suffocari, quia deficit effervescentia sanguinis in corde, vel diaphragma & pulmones comprimuntur & nimium constringuntur, unde vapores stiptici sese agglutinant musculis colli.

Dolent renes, propter nimiam vasorum distensionem, convelluntur compatiente cerebro à vaporibus illis acribus & malignis.

Sign. lactis Hipp. &c. quia etiam in mammis viri lac generatur, & etiam in iis quæ nondum expertæ sunt suppressionem mensium.

Præcipua signa sunt pallor faciei, tumor pedum, respiratio difficilis, præprimis si scalam ascendere debent, adest nausea, interdum vomitus, inflatio ventriculi, sæpè etiam inflatio ventris, ita ut non patiantur nimiam vestium constrictionem.

Signa distinctiva; quæ admodum necessaria sunt, ut possimus distinguere inter gravidas quæ etiam habent talem suppressionem mensium, & inter suppressionem quæ adest sine imprægnatione.

In gravidis color faciei non adèò mutatur, ut in illis quæ laborant suppressione mensium; ubi primò facies flavescit, postea pallescit. Certum etiam signum à symptom. est, symptomata indies in suppressione mensium augentur, in gravidis verò accrescente fœtu remittunt & cessant & tandem post tertium mensem fœtus motus percipitur in utero.

Prognostica; est affectus curatu difficilis, præprimis si oriatur ab humore crasso & viscido, quia ille non potest evacuari, deinde si viscera sint debilitata, quia tunc statim regenerant humorem talem vitiosum.

Deinde etiam propter graviora sympt. ut convulsion. phtisn &c.

Curatur facillimè si oriatur à plethora. per solam V. S.

Indicat. curativæ; si ab obstructione: vasorum tunc humor crassus præparandus, quia aliàs non potest evacuari.

Vomitus posset quidem convenire ratione nausæ, sed ratione partis affectæ non audemus, quia humores trahuntur versus partes superiores ex nimia concussionē.

Fermenta viscerum sunt confortanda.

Magis methodicæ indicationes respiciunt vel sanguinem quantitate peccantem, evacuandum, vel paucitate regenerandum, uteri clausura, quod fieri debet manu chirurgicâ,

Curatio; purgantia non debent esse fortiora quia non evacuarent sed magis commoverent humores.

Plethoris Vena secunda; si mensium suppressio oritur à nimia sanguinis quantitate, ante tempus fluxus administranda in brachio nempe quando non instant menses; Instante verò tempore mensium in pede vel talo, quod probè notandum.

Auth. jubet ut hypochondria constriquantur, quia sic impediuntur exhalationes.

Suffumigia foetida, quia sic salia illa præcipitantur.

Enemata, præprimis si alvi constipatio adsit.

Q. Si ex antiqua mensium suppressione oriatur morbus acutus v. g. angina, pleuritis, &c. an V. S. instituenda vel in brachio vel in pede.

R. Utrique incidendam esse venam in brachio & partibus superioribus, quia periculum est in mora, & citius periret ægra quam posset solvi talis suppressio.

Medicamenta.

Omnia Medicamenta moventia menses participant de sale volatili & acri, ut & de sale quodam oleoso: unde vim habent incidendi & attenuandi sanguinem.

(Omnia illa enim adhibenda quæ habent vim incidendi. E. volatilia salia & oleosa conveniunt.)

Omnia medicamenta ex bryonia conveniunt præprimis aqua bryoniæ, & quidem compositæ quæ in Anglia usitata est.

Gentianæ aqua extract.

▽ Zedoaria.

Folia Sabinae, ejus aqua, oleum extract. quæ tamen non adhibenda suspectis.

Aqua melissæ simplex & composita.

Sal melissæ, arthemissæ.

Aq. pulegii, egregiè menses movet, & spiritus pulegii, sal rutæ, majorana, salvia.

Formula Authoris.

1. est Tinctura.

2. Pilulæ laxativæ NB. ut & omnibus aliis medicamentis & purgantibus debent admisceri specifica semper.

3. Pilulæ ex ammoniaco, quæ summo cum successu præscribi possunt, tales etiam habet Sylvius.

Præmissis universalibus, ad fortiora progrediendum. E. sequitur pulvis ab Authore præscriptus.

Sequitur decoctum laxativum; deinde nodulus, qui potest irrorari vel aceto aliquo vel aqua hysterica, vel hirundinum cum castoreo.

Quoniam est affectus chronicus & non tam citò potest curari, ibi conveniunt potius vina medicata, de quibus ægra sæpius potest sumere haustum; primùm in prandio & cæna, vulgus enim putat Medicum non esse doctum si non semper aliquod præscriberet.

Formula Distata.

℞. Rad. Enulae, campan. apii, Zedoar. aa. ʒij.

Fol. Salviae, arthemis. rubrae, melissæ, odoriferae
aa. mʒ.

Flor. calendul. mʒ.

Semen dauci levistic. aa. ʒj.

Crem. ꝑri ʒj.

Folior. sennæ ꝑ. ʒx.

Rhabarb. ʒiij.

Agarici ʒß.

Falappa tinctura castorei irrorata ʒij.

Cortic. citri, arantior. aa. ʒij.

R 6 In

Incisa & contusa includantur sacco ex sidonne.
S. Sacklein zu einer Maß Wein.

Hoc notatu dignum, quod sanguis menstruus spiret odorem florum calendulae, unde hi creduntur specificum, quod notat Riverius.

Si præmittere volumus præparantia & incidentia:

ʒ. Croci Martis aperitivo. ʒij.

Fæcul. bryon. ʒj.

Salis fraxini, armoniaci aa. ʒß.

Succini præparati ʒj.

M. f. pulvis, dividatur in 8. partes æquales.
S. Groffnendes Pulver auff vier Tage Morgens und Abends zu nehmen.

ʒ. Extract. cathol. ʒj.

Extract. bellebor. nigri gr. v.

Tbrochis. albandal. gr. iij.

Cum essentia sive tinctura castorei f. l. a. pilulæ n. 15. aspergantur fæculâ bryoniæ. S. purgierende Mutter-Wissen auff einmal.

Specifica.

ʒ. Essentia ad menses D. Michaelis ʒiij. S. Mutter-Essenz alle Morgen 30. Tropfen in aq. pulegii, oder Poley-Wasser.

ʒ. Elixir. Lunatici D. Geslfus. ʒiij. S. Mutter-Elixir. 25. Tropfen in Melissen-Wasser.

Debemus semper rationem habere corroborationis viscerum; hinc convenit sequens pulvis Costeri, quem optimum semper expertus sit.

ʒ. Spec. diantbos, diarrhedon, aa. ʒj.

pulveris asari, ireos, cyclamin. dictamni albi, aristoch. rotund. cypri, gentiane, zedoarie aa. ʒij.

Succini albi, myrrha, cinamom. aa. ʒß.

Semin. seseleos, dauci aa. ʒj.

Essentia citri saccharinata ad pondus omnium; m. f. Tragea.

S. Starcken

s. Stärckendes Pulver zwey Messerswitz voll Morgens / Mittags und Abends; vid. Costerum, potest esse instar omnium si nonnunquam interponantur leniter evacuantia.

C A P. XII.

De partu difficili.

Definit. Est interclusus foetus exitus scilicet instante legitimo partus tempore, quod addendum definitioni.

Pars affecta; Variæ sunt & certò non potest determinari, nam quandoque est uterus adstrictior, interdum membranæ crassiores, &c.

Causæ; Etiam sunt variæ; vel enim in causa sunt mulieres nimis delicatulae, vel viæ si vel nimis sunt, exsiccatae vel minus patentes, vel foetus ipse nimis grandior.

Observand. (1) Nunquam exhibenda sunt partum promoventia medicamenta, nisi verum & legitimum partus tempus instet, & in hoc peccant multi Medici, hinc non sunt in principio adhibenda sed tum quando dolores augentur, & symptomata adsunt graviora, si obstetrix situm foetus potest explorare manibus, si adsunt fortes conatus.

(2) Abstinendum ab illis medicamentis & planè si foetus tentet exitum in situ præternaturalem, quia nihil juvant.

(3) Singulis ferè momentis cordialibus & confortantibus parturienti succurrendum & extra & intra; Reliqua sunt committenda naturæ.

Medicamenta Authoris sunt laude digna & ruro possunt præscribi.

„Notandum Medicamenta partum promoventia etiam danda esse ante partum, 5. vel 6. septimanis.

manis ante partus tempus, ubi uti solemus hume-
stantibus & relaxantibus, ut muscoli humectentur,
hinc conveniunt balnea & inunctiones.

Balneum sequens 5. 6. vel. 7. septim. ante convenit.

℞. Rad. althæa ℥iij.

Lilior. arbor. ℥ij.

Herb. malv. arthemis. meliss. branc. ursin. flor. cha-
momill. aa. mij.

Lilior. albor. malv. aa. mij.

Incisa grossè dentur. S. Species zum Kräutere-
Bad.

℞. Unguent. emollient. vel clysmatici ℥j.

Axung. gallin. ℥iij.

Olei chamomill. ℥ss.

M. f. unguentum.

S. Salb zum Leib.

Et hæc sunt quæ pro præservatione possunt præ-
scribi ante partum.

Jam in ipso partu.

Ante omnia debet inquiri an alvus sit aperta nec ne. E-
talis clyster.

℞. Herb. mercurial. arthemis. flor. malv.

Chamomill. aa. mij.

Fol. lilior. albor. p. ij.

Rad. alib. bryon. aristoloch. rotund. aa. ℥iij.

Colatur.

℞. Saltem ℥vj.

(nam in minori quantitate debet injici, ne nimis
sim distendantur intestina:)

dissolve

Electuar. lenitiv. ℥ss.

Borracis Veneri ℥ss.

Olei. lilior. alb. amygdal. dulc. aa. ℥ss.

vitelli ovi, f. clystima.

Postmodum instante partu & ingravescentibus sympto-
matibus ad alia accedendum.

℞. Pulv;

R. Pulv. ad partum Augustan. Dj. borracis Veneti ℞. M. f. pulvis. S. Pulver auff einmahl.

R. Pulver. ad partum Augustanor. ℞.

Salis volatilis succini gr. v. m. f. pulvis S. ut ante.

R. Hepat. anguillarum pulverisati; rasura ligni sabinae aa. gr. xv.

Margarit. præparat. gr. vij. m. f. pulvis. S. ut ante.

R. Spirit. fuliginis, spirit. secundinar. aa. ℞j. S. Sonderlicher Spiritus 30. oder 40. Tropffen. auff einmahl.

R. Æ imperial. lil. albor. aa. ℞j.

Melissæ compositæ ℞iß.

Lap. percarum, succini præparati aa. Dj.

Confect. Alkerm ℞.

Fulep gemmat. incomplet. ℞ß. m.

S. Stärckender und treibender Trauct/ alle halbe Stunde de zwey böffel voll.

R. Axung. serpent Dj.

○ succini ℞. M.

Salblein in den Nabel zu streichen: sed nota, post partum statim debet removeri.

Nota; Nonnunquam in ipso paroxysmo propter nimios conatus superveniunt motus corrosivi, & tunc non solum partum promoventia sed & antispasmodica sunt exhibenda, ut

R. Arcani Epileptici ℞. ad Dj.

S. Pulverlein auff einmahl im schwarzen Kirschenswasser/ simul hic pulvis etiam promovet partum, est & Anti-Epilepticum & Antispasmodicum.

Nonnunquam post partum superveniunt dolores colici a sanguine coagulato nimium distendente, tunc externe adhibentur carminativa.

In doloribus colicis puerperarum:

R. Chamomill. vulgaris, Romanae, meliloti aa. miss. absynth.

*absynth. arthemif. menth. crispa, matricar.
meliss. pulegii. serpilli, flor. calendule aa.
m℞.*

sem. anethi, anisi, carvi aa. ʒij.

mcisa grosse dentur ad chartam.

S. Species gegen die Nachwehe / possunt in sacco
includi & coqui in vino vel lacte vel aqua, &
express. imponi externè.

Internè.

℞. Sperm. ceti elect. ʒ℞.

S. Schmergen stillend Pulver auffeinmal wider die
Nachwehe.

*Etiã symptoma familiare est puerperis alvi obstructio,
ubi cautè procedendum est, quia purgantia nocent & solum
lentivis movenda.*

*Nota; Lochiis naturaliter fluentibus nunquam
purgandam præsertim primis diebus, constat enim
experientia, illas, quibus secundo tertio quartove
die diarrhoea accidit, ut plurimum interire; quòd si
lochiis suppressis post septimum aut non. diem alvi fluxu
corripiantur, liberari ut plurimum: quòd igitur longius
distat puerpera à diebus partus, eò tutius administratur
medicamentum purgans & contra.*

*Facillimè etiã incidunt in febres puerperæ, quarum cu-
ratio potest desumi ex Riverio, qui securam & tutam in
his methodum medendi docet.*

C A P. XIII.

De

Nimio mensium fluxu.

NB. **I**N principio hujus affectus optimè convenit V. S.
in brachio præprimis si sit ob insignem anasto-
masin, in aliis causis tutius adhibentur medica-
ta adstringentia.

℞. Tinctur.

℞. Tinctur. Martis aperitiva ℥iij.

℞. Stahl-Essenz ʒs. Tropfen auffeinmal.

℞. Spernicolæ Crollii gr. iv.

℞. Stopffendes Pulverlein auffeinmal.

Recommendamus etiam pulverem D. Timæi à
Göldenflœc.

Rad. urtic. mortuæ, cort. radicis mori, acinorum
granatorum aa. ʒj.

Lap. hematit. ʒj. gr. xv.

Laudani opiatii ʒß. m. f. pulvis.

℞. Unhaltendes Pulver / dos. ʒß. potest exhiberi
in sequenti emulsione.

℞. Amygdal. dulc. ʒß.

Sem. melon. cucum. aa.

Excorticatorum ʒij.

contusa emulgeantur cum aq. bursa pastoris, plan-
tag.

Folior. quercus aa. ʒij.

Colatura adde aquæ cordialis temperatæ ʒß

Manus Christi perlatas ad gratiam.

℞. Stärkende Milch. ʒi

Multa etiam externa adstringentia & fluxum impedi-
entia adhibentur vel in forma Emplastri vel linimenti, de
quibus habet Decker. multa enim videri possunt in curatione
dysenteriae, quæ hic etiam possunt exhiberi.

Notæ in Chirurgiam

BARBETTE.

De Vulneribus.

L Ethalitas vulnerum potest colligi
1. Ex ægri statu, 2. Quando nihil in curatione
inter-

intermissum, aut error aliquis commissus, qui vulnus potuit augere.

3. Attendendum ad instrumentum, quo quis fuit fauciatus, an nempe fuerit venenatum.

4. Prognosis instituitur quando accedit animi deliquium, convulsiones, aliaque symptomata, ægerque paulo post extinguitur.

5. Prognosis est quoque sita in dispositione vulnerati, nempe si æger est cacochymicus, sed tunc vulnus non est absolutè lethale, sed lethale factum, ppter cacochymiam.

6. Ætas erit consideranda, juvenum enim vulnera citius curantur, quàm senum.

7. Vulnus etiam aliquod potest fieri lethale, ex absentia Chirurgi.

8. His addi possunt: prava aëris dispositio quæ maximè nocet vulneribus.

9. Observanda accuratissimè dicta.

10. Intestinorum crassorum vulnera non sunt lethalia, nisi vulnus admodum fuerit profundum.

11. Vesicæ vulnera, si in fundo fiant, sunt lethalia, sin fiant in parte carnosâ, possunt sanari.

Hildanus pericula vulneris reduplicati describit, & funiculum, ope cultelli viâ factâ per illud trahit inuncto prius funiculo digestivo, illudque per aliquot dies ibidem relinquit, post aliud substituit. Vide Observ. 83, & 84. cent. 4. Hildani.

In Curatione.

Ante omnia extranea è vulnere sunt ex menda.

2. Labia vulneris ad se invicem sunt attrahenda.

3. Symptomatum, ac potissimum urgentioris symptomatis, habenda est ratio.

4. Videndum, ut labia coalescant, sed medicamenta non faciunt coalescere, sed saltem quæ coalescentiam impediunt, amovent.

5. Diætâ maximè omnium est observanda.

6. Aër est vitandus.

7. Viden-

7. Videndum, ut unus idemque sanguinis status obtineatur.

8. Pus, quod è vulneribus profluit, nihil aliud est quàm chylus.

9. Acida, putrida, aliaque similia, vulneribus sunt inimica.

In Dieta.

Quò vulnus est lævius, èo largiùs & plus vulneratus cibum capere potest, quò autem vulnus est gravius, èo minori victu debet uti, nempe Jusculis, Jure pullorum, cum passulis majoribus, quæ maximè conveniunt vulneratis.

Pro Potu.

Vinum internè nocent vulneratis, debet ideo exulare, externè verò mirum in modum sanat.

Cerevisia tenuis, cum rasura C. C. vel decoctum hordei cum passulis, commendantur.

Motus nocet, quies enim sanat, aër non debet mutari.

Iram vulnerati ceu pestem fugiant, ira enim sæpissimè efficit, ut ex vulnere non lethifero, fiat lethale.

Symptomata.

Febris symptomatica, quæ præcipuè est curanda.

Oriuntur autem variæ febrium species, nempe febris ephemera, putrida, continua, intermittens, tertiana duplicata, vel simplex.

Causæ febrium.

Causa febris ephemeræ, est turbata sanguinis mixtio, in tali tamen feбри turbatio est minor, quàm in aliis febribus, soletque in principio vulneris adesse: oritur aliàs ex ebrietate, venere, longiore moratione in sole ut & ira.

Febris hæc quàm facillimè potest degenerare in putridam, & quidem.

1. Causa ipsius Medici, quando exhibet medicamenta calidiora.

2. Cau-

2. Causa adstantium, quando ægrum ad iram concitant.

3. Causa ipsius ægri, quando assumit vinum, aliaque nocentia, vel est inquietus &c.

Causa febris putridæ continuæ.

Hæc febris oritur, quando pus à vulnere ad cor devchitur: Febris hæcce rarò circa initium, sed plerumque circa diem 4. vel 5. solet oriri. *Initio* indicat febrem putridam, calor maximè intensus, qui in aliis febribus solet esse remissior.

2. Graviora symptomata, sunt 1. sitis nimia, vigilia, & quando febris invadit cum rigore.

Porrò attendendum ad distinguentia.

Si pus non ita largè profluit in febre, quàm aliàs, tunc febris est putrida, materiaque profluit versus cor: Magnus tamen puris profluxus non semper pro bono signo est habendus.

2. Causa est inflammatio vulneris.

3. Apparatus humorum vitiosorum in corpore.

Habendum pro bono signo, quando iram diarrhoea sequitur, sed quando hæc non sequitur, febris sequitur.

Febris aliquando est continua, pro diversitate dispositionis sanguinis, quando nempe materia continuo affluit; Sed quando materia per intervalla affluit oritur febris intermittens.

Prognosis.

Febris ephemera rarissimè est periculosa, uti nec intermittens. Sed febris continua, sæpius degenerat in hecticam.

Curatio.

Purgantia ante diem 11. non sunt exhibenda.

V. S. convenit vulneratis, & quò maturius instituitur, eò tutior erit curatio, sistit namque hæmorrhagiam, febres, aliaque symptomata.

Alvi adstrictio non adeò est periculosa, uti diarrhoea.

Tota.

Tota curatio consistit in blandiori diaphoresi promovenda, & conservanda.

2. In humorum fermentescentium præparatione.

Pro primo scopo obtinendo ex. gr.

℞. *Lap. cancr. ppt.*

Bezoar. orient. aa. ℥℔. Misc. f. pulv.

℞. *Schwiz Pulver a. i. m.*

℞. *Aq. flor. sambuc.*

veron. aa. ℥j. Misc.

℞. *Wasser zum Pulver.*

Veronica maximè conveniens vulneribus omnibus medicamentis addi debet.

Pro altero scopo :

℞. *C. C. ust. ppt.*

Cran. hum. ppt.

Lap. sciss. Angl. aa. gr. vj.

Arcan. dupl. gr. iij. Misc. f. pulv.

℞. *Præcipitirend-Pulver.*

℞. *Aq. febrif.*

Card. bened.

papav. errat. aa. ℥ij.

Aq. CC. citr. ℥j.

Mixt. simpl. ℥℔.

Syr. pap. errat. ℥℔. Misc.

℞. *Fieber-Wasser / fleissig z. Köffelvoll.*

Mixtura simplex maximè convenit vulneratis.

Possunt quoque dari specifica, quæ in febris sunt usitata.

Diæta maximè est commendanda.

2. *Inflammatio.*

Hæc oritur ab obstructione, hinc V. S. est instituenda.

2. Adhibenda sunt medicamenta, quæ vim habent deobstruendi.

Parti inflammatae, non verò ipsis vulneribus imponi

imponi potest, medicamentum sequens, lac virginis dictum:

℞. *Fol. Thuſſil.*

flor. ſambuc. aa. mj.

Coq. in vino cum litharg.

aceto.

Ceruſſa.

Myrrha.

poſt coct. filtretur: f. Cataplasma.

Calidè imponitur, tumorem, dolorem, & inflammationem ſedat.

3. *Eryſipelas.*

Symptoma periculoſum.

Curatur

Aqua flor. Sambuci, Theriaca, diſcordio, quod ſi fluida minus placent, adhibenda ſunt internè antefebrilia.

4. *Hæmorrhagia.*

Hoc ſymptoma eſt omnium periculoſiſſimum, quia brevi temporis ſpatio ægrum non ſolùm interimit, ſed & impedit, quo minus vulnus poſſit curari.

Huic itaque ſtatim ſuccurrendum, ſed obſervandum, ſi ſanguis non ita largè profluat, non ſtatim profluvium eſſe ſiſtendum.

Cùm ſanguis valdè eſt floridus, magnum vas eſſe ruptum, indicatur, & tunc vulnera ut plurimum ſunt lethalia.

Ligatura fortior, in vulneribus gangrænam cauſatur, quia humorum & ſanguinis reſtagnatio cohibetur, fieri itaque potèſt, ut ex tali cohibitione gangræna exoriatur.

Curatio.

Cauterium potentiale certiffimum fert remedium.

Cauterium actuale, eſt ferrum, vel aurum ignitum, quod vulnere admoventur, ſicque cruſta inuritur.

Cauterium potentiale eſt, quando medicamenta adhi-

adhi-

adhibentur, quæ crustam inurendi vim habent, uti sunt, *calx viva*, ☉, sed post aliquod tempus, si crusta emolliatur, vel per chirurgum incautum detrahitur, tunc sanguis de novo profluere solet.

NB. Venæ minores debent claudi.

Certissimum est remedium, si vas ruptum digitis comprimatur, donec sanguinis profluvium cessaverit, quod Principi Aureliæ in capite vulnerato, auxilio fuit

Obs. Ligatura in principio debet esse fortior, sed tunc sæpius debet relaxari, hoc fieri potest, si imponatur charta luforia duplicata, sed relaxato vulnere, vulnus non tangitur, neque crepitus lupi extrahitur, sed in vulnere relinquitur.

V. S. quoque convenit, & facit, ut febris impediatur, secundò prohibet, ne sanguis tantam excitet inflammationem.

Observandum circa V. S. ne sanguis continuò emittatur, sed per intervalla, chirurgus enim manum venæ debet admovere, ut sic profluvium paululum sistatur, hocque sæpius debet fieri.

Internè.

Exhibenda sunt medicamenta; quæ sanguinem cohibeant.

Externè.

Adhiberi potest pulvis hicce stegnoticus.

℞. *Farin. volat.* ℥ij.

Bol. armen. ℥j.

Gips.

Colophon. aa. ℥℞.

Sang. Drac. ℥ij.

Oust.

☉ *alb. aa.* ℥ij.

calc. vi. ℥j.

pilor. lepor.

Misc. f. pulv. adhibetur cum albumine ovi.

s. *Sonderliche Blutstillung.*

NB.

N.B. Colophonium pulverisatum sistit hæmorrhagiam.

⊕, O, calc. vi. habent vim causticam, suntque potissima medicamenta stegnotica.

Ex ⊕ paratur liquor quidam famosus, qui nihil aliud est. quam solutio vitriol. sed famam non sustinet, sistit quidem sanguinem, in vulneribus exterioribus, sed non internis: Sed hoc remedium non tutè applicatur, ob vim causticam, quia fucum saltem facit, crustaque delapsa, sanguis iterum profluit, solvitur autem vitriol. in aqua pluviali, dicunt etiam solvi vitriol. in ∇ Ominis, sed quia volunt per dest. parare non procedit, nihil enim per alembicum egreditur de O.

Internè.

Dari possunt *pulveres testacei*, *emulsiones* cum *aq. viticæ*, quæ hîc valde laudantur, Tinct. ⊕, vitriol. ad gutt. vij. vel ix. & *opium*, tanquam salutis anchora. Observandum, si opiata velis adhibere, an jamdum magnum sanguinis profluvium sit factum, si hoc sit, & post usum opiatorum, oculorum ægri color mutatur, non amplius opiata prodeunt, sed nocebunt.

Obs. Si in dysenteria opiata adhibueris, alteroque mane color oculorum ægri est mutatus, certè non superabit morbum, si autem color immutatus fuerit, indicio est, ægrum posse reconvallescere.

Modus applicandi.

Optimus videtur, si medicamenta imponantur, cum charta bibula, sæpius duplicata,

5. Dolor.

Symptoma est urgens, oritur autem à medicamentis acerbis & corrosivis adhibitis, item, si aliquid vulnere inciderit, nempe pili, fragmenta vitri, pars instrumenti cujusdam, globulus &c. item, quando pus
in

in vulnere retinetur, quod est acre, mordax, hinc exitus ipsi debet parari, item humorum affluxus nimius.

Medicamenta externa

Anodyna, Rosacea &c.

6. *Convulsio & Spasmus.*

Si pars aliqua capitis, vel nervæ & membranosa est vulnerata, hoc symptomate ferè omnes moriuntur.

Curatio externa.

Adhibenda sunt confortantia, *axungia, pinguis, O° lavendula destillatum &c.*

Internè.

Cinnabarina cum pulvere *Marchionis*: v. gr.

℞. *Pulv. Marchion.* ℥ss.

Cinnab. nat. gr. vj. f. pulv. pro i. dosi.

S. *Krampff-Pulver a. i. m.*

℞. *Aq. ceras. nigr.* ℥ij.

D.S. *Wasser zum Pulver.*

NB. *Aq. ceras. nigr.* sapius debet bibi à vulnerato, convulsionibus obnoxio.

7. *Hyperfarcosis.*

Oritur, vel propter victum largiorem, vel ob laudabilem sanguinis dispositionem.

Videndum autem hîc, an sit caro sana, an spongiosa.

Excrescit caro spongiosa, in vulneribus malignis, venenosis, & ex ossium carie.

Curatio.

O. ustum vulnere interspergitur.

Si est exulcere, *çrius præcipitatus.*

Conveniunt quoque pulv. exsiccantes, ut *Saccharum*, & similia.

8. *Gangrena & Sphacelus.*

Ad Gangrenam instantem cohibendam, vel præsentem tollendam, convenit decoctum, quod habet *Timæus Süldeustleej* & cataplasma, quod ibidem tradit, vel *epithema contra Erysipelas*, quod exstat

pag. 20. volum. primi, locorum communium, quod vocatur lac virginis.

Internè.

Conveniunt bezoardica, *pulvis cordialis pretiosus* &c.

Res alienæ vulneri sunt eximendæ.

Quæ vulnus incidunt, sunt grumæ sanguinis, quæ non solum dolorem, sed & inflammationem augent, quæ vulneri sunt eximendæ, sin autem hæmorrhagia fit timenda, sanguis in vulnere debet relinqui. Item, pili quando sunt circa vulnus, auferendi, & abrodendi, vulnus vino calido est abstergendum: Si ossa sunt fracta, nullibique adhærent, statim sunt eximenda, sin autem firmiter adhuc adhæreant, hoc opus soli naturæ est committendum.

Globus, vulneri immissus, antequam vulnus obligetur, extrahi debet, certis instrumentis, quorum tria genera habet Sturmius: Si globulus usque ad partem oppositam corpus transferit, ibique hæreat, novum foramen est incidendum, per quod globulus possit extrahi: aliàs quidam medicamentis, vi attrahendi præditis, hoc solent efficere, *sed dubitatur, an talis vis medicamentis possit inesse*, sed per talia medicamenta, vulnus nempe dilatantia, globulus sæpius fuit extractus. Sed optimus pro hoc malo est balsamus atque emplastrum, novaculæ.

Modus labia vulneris attrahendi, & in tali statu conservandi.

Labia vulneris debent conjungi, & in tali statu conservari, hoc fit sola ligatura, in vulnere recto, sed in transversis vulneribus ligatura sola non sufficit, sed adhibenda sunt medicamenta valde glutinosa, vel adhibenda est futura, *eine Hefft-Stadel, oder Hefft-Plaster.*

Modus vulnera deligandi consistit in eo, ut tempore hyemali longiores fasciæ adhibeantur, quàm tempore æstivo.

Non totum vulnus emplastris futuriis est obligandum, sed nonnullæ partes, hinc plurima frustula emplastri imponuntur.

Nisi summa urgeat necessitas, nulla futura est adhibenda.

Medicamenta.

Sufficit resina pini.

Sutura:

Obs. Quando pars nervosa est vulnerata, futura planè nullum habet locum, cavendum etiam, ne acus vulnere profundius indetur.

2. Non totum vulnus futura conducendum, sed tantùm aliquæ partes, puri enim egressus debet relinqui, & foramen, per quod turunda possit indiri & eximi.

Turundæ in parvis vulneribus non sunt necessariæ, in profundioribus non ita profundè sunt immittendæ, ne prohibeant crescentiam carnis.

Medicamenta.

Sint vel digestiva, & narcotica, ex gr. *Therebinthina*, *Gummi elemi*, *balsamus indicus*, &c.

Sarcotica.

Emplastrum diapalmæ, *Norimbergense* ob minium, *Saturnium Mynsichti*.

Epilotica.

Adhiberi solent *Thereb.* *Mel rosar.* *Gumm. elem.* *bals. Ind.*

Internè.

Adhiberi solent potiones ex regno vegetabili & animali.

2. Medicamenta sanguinem alterantia, vulnusque consolidantia, quæ sanguinis æstum mitigant, & quæ habent vim adstrictoriam; & saponariam, quæ quò simpliciori modo præscribuntur, eò fortiùs juvant, & si paucò cum vino coquantur.

In dosi.

Ferè omnes maximos committunt errores, quòd nempe multis utantur portionibus, utendum enim iis cochleatim, in forma Δ cujusdam, interpositis 3. vel 4. horis, sic melius & pro palato cura succedet, neque nausea stomacho creabitur, formula talis portionis poterit esse;

℞. Pirol.

Virg. aur.

Artemis.

But. rubr. aa. mj.

Hujus pulv. ℞. cochl. j. coq. cum vini albi mens. j.

S. Wundtranck alle 3. Stünd 2. Löffelvoll.

NB. Hæ species mense Augusto debent colligi, in umbra sicari, postmodum pulverisari.

De potionis vulnerariæ insufficientia, vide observ. 83. Centur. 4. Hildani. Vel

℞. Gallitricæ seu Sanguinar.

Pirol.

Vinc. per V.

Cons. sarac.

Mair. sylv. seu heder. sylv.

Sanicul.

Veron.

Alchimill.

Heder. arbor.

Artem. aa. miß.

Alb. grac. 3x.

Coq. cum cerevisia.

D. S. Wund-Tranck / des Tages dreymal 3. Löffelvoll.

Si sub forma pulveris placet: en habes.

℞. Lap. S. cum nitr. ppt. f. pulv.

D. S. Pulver ad 3. Wesser spitß.

℞. Aq. Veron.

D. S. Wasser zum Pulver.

NB.

NB. His potionibus vulnerariis addi debet rad. Sarsaparill.

Conveniunt etiam certæ herbarum species, certis membris, ex.gr. *Betonica* convenit capiti, *fragaria* renibus, *Agrimonia* hepati, &c.

Unguenta armaria.

Magnoperè laudantur à *Paracelso*, *Gabelchovero* *Ostwald*, *Grollio*; *Polypragm.* sive *Colero*, inter recentiores sunt *Helmontius*, & post hunc *Maxvelli*.

Fundamentum operationis

Est hoc: dicunt sanguini inesse balsamum vitæ, & in aëre esse spiritum mundi, si igitur instrumentum quoddam, vel linteum, aut lignum, sanguine humano tinctum, ejusmodi unguentis ungetur, deferri vim istam per spiritum mundi, ad hominem, cujus sanguine unctum est instrumentum, aut aliud quid, eo modo, quo magnes trahat ferrum, citra motum, & quemadmodum felis, cistæ inclusa, percipitur, quando aliquis hypocaustum intrat.

Modum applicandi

Quod attinet, ferè in hunc modum procedunt: sumunt instrumentum, quo vulnus est inflictum, aut aliud quid, sanguine vulnerati tinctum, deligationemque, certo imposito medicamento instituunt, observant hîc etiam an vulnus sit rectum an obliquum, sæpiusque vulnus urina abstergi jubent.

Ad circumstantias discrepantes.

Si attendamus, & discrepantium numerum, invenimus, quòd (1) non omnia vulnera, nisi lævia possint curari hoc remedio. (2) *Fabricius Hildanus* testatur, frustra sæpius hoc remedium fuisse adhibitum. (3) Authores in præparatione medicamenti, non conveniunt, quidam enim aliqua omittunt, quidam verò addunt. (4) Quoad tempus etiam non conveniunt, quidam namque dicunt,

medicamentum hoc parari debere, sole existente in libra, quidam verò, sole existente in Ω . Alii aliter. Formula unguenti talis potest esse.

\mathcal{R} . *Ufneæ* \mathfrak{z} j.

Mumia \mathfrak{z} ß.

Ping. human. \mathfrak{z} ij.

Sang. human. \mathfrak{z} ß.

Ol. lini. \mathfrak{z} ij.

Rofac.

Boli \mathfrak{z} j. M. f. Unguentum.

Solent etiam adhibere pulv. Sympatheticum, quem \odot existente in Ω preparant, nempe vitriol. calcinatum, quod quidem non ob occultam, sed manifestam aliquam causam juvat, obligatur enim vulnus quoque hocce remedio.

De Vulneribus nervorum & tendinum.

Omnia acria in vulneribus nervorum debent exulare.

Bontekoe negat vulnera seu puncturas nervorum, sed esse tendinum vulnera, refutatur à Muys.

An nervus aliquis planè sit dissectus, exinde colligitur: (1) quando vulnus est transversum, præsertim ubi propè articulum aliquem fuerit inflictum. (2) Ubi vulnus hæret in capite, musculus nervus est vulneratus, si in cauda, tendo. (3) Quando motus & perceptio perit, nervus est vulneratus, quando autem insignis adest dolor, tendo est vulnerata, seu nervus ad nimium non planè est præcisus.

Prognosis.

Nervorum vulnera sunt periculosissima, quia facile putrescunt, punctura tamen periculosior est sectione, quia medicamenta nervos non possunt attingere, & vulnus admodum est angustum.

Tendinum vulnera non adeo sunt periculosa, ac nervorum vulnera.

Convulsio, in his vulneribus, ut plurimum solet esse signum lethale.

Attendendum ad Symptomata.

In ejusmodi vulneribus debet supervenire tumor, si non adsit, aut si adsit, subito tamen cesset, pessimum est signum, quia indicat pus revehi ad cor, vel ad ipsum cerebrum.

Idem judicandum de inflammatione.

Consideranda quoque est conditio puris, quod effluit, si sit serosum malum est omen, malum quoque si sit lacteum & glutinosum, tertio si aqueum, hoc enim pus indicat, pravitatem deferri ad cerebrum, indeque facile convulsionem, & epilepsia possunt oriri.

Curatio.

Dolor & inflammationes ante omnia sunt leniendæ, utpote à quibus gravissima solent oriri symptomata.

Externè.

Olea possunt adhiberi, quæ demulcent, & propter tenuitatem partium facile penetrant ut *lunbr. terrestr.* *lil. arbor.* *vulp. Cast.* *de castoreo.* Paræi experimentum.

℞. *Ol. still. terebinth.* ℥j.

vin. ℥j.

Camph. ℥ss. m. instilletur vulnere.

Sylv. commendat quoque *ol. terebinth.* cerumina auris ab *Helmontio* commendantur. *Bals. Indic.* *ol. still. lavend. laur. succin.* omnibus addi debent *lunbric. terrestres.*

Frigida externè nocent, ut & aër frigidior, medicamenta, tepida nervis, calida tendinibus conveniunt; candelis cereis debent uti, non sebaceis: Humida nocent, exsiccantia verò profunt: vulnus apertum debet servari turundis: si sit punctura, sectio debet institui, quæ fieri debet sub forma crucis, *Creutzweiss.*

Convenit *Vi. Sp.* quamvis sit acrimonia præditus tamen

tamen hæc acrimonia est volatilis, subitoque cessat: Propolis, quod est species pinguedinis, conficiturque instar ceræ, ab apibus: \circ \circ ceræ, sed hoc prius temperandum cum Gummi Elmi, aut Terebinthina: aq. calc. vi. rite præparata.

Emplastra & cataplasmata.

Empl. diapalm. cataplasmata, quia siccant, calorem nativum conservant, putredini resistunt, & Gangrænam prohibent: in hunc modum possunt præparari.

R. Mic. panis alb. invet. ℞ij.

Fol. scordii.

Rutæ aa. ℥iſs.

Summit. absynth. ℥j.

add. vini Gallici, q. s.

F. Cataplasma.

Cataplasma hoc tepidè applicatur, magnopereque laudatur in puncturis à *Jacobo van Meckern*.

In magna putredine sequens quoque commendatur unguentum:

℞. Ung. digest.

Tereb. aa. ℥j.

Ung. basil. ℥ss.

Pulv. myrrh. ℥iſs.

℞ precipitat. ℥ss.

Spirit. absynth. gt. viij.

M. S. Heylendes Gälblein.

Diatæ

Strenuè commendanda, vinum internè non convenit, potest esse decoctum C. C. vel hordei, vel decoctum pro epilepsia, semen coriandri, vice querucus; à risu ægri abstineant, venerem, ceu pestem fugiant.

Obs. Quando fanies in maxima copia profluit; & quando est instar albuminis ovi quod limicerium vocant, indicatur, ligamenta esse dissecta,

Obs.

Obs. Quando magna adest inflammatio, adhiberi potest cataplasma, cum oxymelide simplici, e. gr.

℞. *Farin. volar.*

Hordei

Pulv. rosar. rubr.

cbamomill. aa. q. p.

adde *oxymel. cum* ○ ○

lumbric. terrest.

f. Cataplasma.

De Vulneribus sclopetis inflictis.

In hisce vulneribus non solum est continui solutio; sed inferunt quoque sanguinis & spirituum animalium alterationem, adest quoque non simplex continui solutio, sed globulus aliquid de substantia secum abripit, si enim globulus paululum penetrat, non potest dici vulnus simplex, quia nervi & tendines vulnerantur.

Differentia.

Hæc vulnera, vel sunt sine, vel cum ossium fractura, hæc posteriora sunt curatu difficiliora.

Prognosis.

Si globulus penetrat cavitatem aliquam insignem, ut, cavitatem Thoracis, vulnus est periculosius, quam si fuerit in parte quadam carnosa: porrò quæ cum ossium fractura, si os vulneribus saltem dehiscit.

In curatione.

Omnibus medicamentis admisceri debent *Spirit. vini bals. indic.*

Ubi magna contusio, statim scarificandum; ubi magna putredo ꝑr. *præspirati* tantillum cum mundificantibus miscendus.

Si Empyreuma adsit convenit *crem. calc. viv. cum melle.*

Internè *nitrum a etum b. zoart. Tinct. bezoart. dsas-cord. & dsap.*

(1) Observari debet accurata diæta ubi non solum est habenda ratio victus, quietis, animi passionum, sed & aëris, sæpius enim aër peculiarem quandam fovet qualitatem: sic in expugnatione Candiæ omnes fere læsi, sunt mortui quamvis vulnera fuerint levia, propter venenatam aeris qualitatem sanguini Germanorum valdè infensam, sic comes Waldecensis, in tibia, granata manuarum leviter vulneratus, est mortuus.

(2) Omne quod vulnus incidit, debet extrahi, quod fit vel per attractionem, vel per impulsionem: attractio fit vel instrumento, vel medicamento, quod magnes solet ingredi: sed usus talium medicamentorum, jam ferè omnis desinit, quia magnes pulveris vim suam amittit, unde attractio fit manuali operatione, instrumento aliquo, quod verus est magnes, pro globulo extrahendo; quod si orificium vulneris valdè sit angustum, debet dilatari, quò instrumentum commodius indi, globulusque extrahi possit: si etiam fragmenta ossium adsint, dilatatio hæc valdè est necessaria, si autem globulus usque ad partem oppositam penetraverit, impellendus est potius ad eam partem, ibique per novam sectionem extrahi debet, vel per cauterium potentiale est evocandus.

Symptomata.

Sunt (1) Gangræna, (2) Hæmorrhagia, (3) Dolor, (4) Tumor.

(1) *Gangræna.*

Primum symptoma, quæ solet in tres gradus dividi (1) quando in parte læsa est caloris nativi diminutio, colorque sensim mutatur in cadaverosum, hicque vocatur gangræna: (2) quando calor est emortuus, adest livor, foetor, vulnusque ad contactum est frigidum, vocaturque sphacelus: (3) quando tota pars penitus est emortua, vocaturque sideratio, vulgò *der kalte Brand*.

Causa

Gangrænæ, sunt obstructio, & sanguinis in circulum reditus sufflaminatio; quia spiritus valdè exagitantur, sicque membrum illud non amplius possunt influere, tandemque hoc modo emoritur.

Externæ

Sunt aër frigidior, venenum. &c.

Primus gradus gangrænæ est sanabilis, secundus & tertius autem sine amputatione vix possunt sanari.

Curatio.

In Gangrana & Sphacelo initio statim instituenda profundior scarificatio, hoc facto, pars scarificata abluitur *aceto fortiori* calido, corruptus enim sanguis per scarificationem extrahitur, acetum penetrat obstructionemque tollit.

Si profundior adest putredo, post lotionem vulnere debet applicari aqua sphagædenica, cum Vi. Sp. mixta, misceturque cum tertia parte ꝑ sublimati, iusta enim dosis ꝑ sublimati debet observari. Aqua hæcce paratur h. m.

℞. calc. vi. recent. ℞ij.

Aq. pulv. ℞x.

Stent per triduum, sæpiusque agitentur postea residente in fundo calce, filtrentur & decantentur: Aquæ filtratæ adde:

Mercurii sublim. corros. pulv. ℥j

Sic color aq. eo momento ex albicante mutatur in flavescentem, hoc pulv. in fundo residente, aq. in usum vocatur.

Vel applicatur statim Vi. Sp. in quo unguentum Ægyptiacum est dissolutum, vel cataplasma de quatuor farinis, quod paratur h. m.

℞. Farin. bord.

Fabar.

Lupuli.

senugr. aa. q. p.

S. 6. 1

adde

adde Oxym. fiat Cataplasma.

Superimposito fotu ex marrubio, & absynthio, cum vino coctis, vel prius coquantur cum aqua, postmodum, in fine coctionis additur vinum ne vinum per coctionem vim suam amittat.

Ubi magna adest inflammatio, novacula auferatur, si vulnus sit valdè sordidum, forriora adhibenda sunt medicamenta, nempe *calx vi.* cum aqua recenter extincta, postmodum arefacta, & pulverisata, miscetur cum Vi. Sp. & in forma cataplasmatidis, parti imponitur.

Quòd si videamus, inflammationem non profundius ferri, adhibenda sunt digestiva ex *therebinthina, vitello ovi, & oorum*, tantillo, f. linimentum: sed, si fortè hoc remedium non satis exsiccet, nec sorditiem omnem tollat, adhibendum unguentum suppurativum, vulgò *Cyter-Salbslein*.

℞. \varnothing *subl. corros.* ℥j. M. exactè.

Si videmus, vulnus meliorari, nec tantam adesse sorditiem, sumitur *ung. diapomphilos*, superimposito *emplastro diapalmae*. Sunt, qui tota curatione imponunt aquam calc. vi. sed notandum, quod tunc dosis Mercur. sit minuenda, sufficit pro usu quotidiano ℥ss.

Sed quando Gangræna ulterius procedit, cogitandum de amputatione, non in ipsa articulatione, sed paulò supra eam: modus operandi describitur à Fabricio Hildano, & Sculteto.

2. *Hæmorrhagia.*

Cum sanguis, vitæ thesaurus, largiùs profuit.

Triplici modo solet inhiberi.

- (1) Immissa Turunda ex crepitu lupi vel spongia.
- (2) Per ligaturam arctiorem, quæ priora duo locum habent in vulnerebus parvioribus.
- (3) Per cauterium actuale, vel potentiale.

Liga-

Ligatura est minus tuta, hinc ad cauteria est confugiendum: Galli utuntur \oplus albo, cum albumine ovi, cum bombyce, seu charta emporetica, vulneri intruso.

Pulvis symptomaticus etiam potest adhiberi: ex. gr.

R. \oplus cyprin. part. ij.

Trazacanth. part. j.

Contus. immittantur vitro, exponantur radiis solaribus, per totum dierum canicularium curriculum, post in subtilissimum redigantur pulverem.

Quod si nec hæc remedia sufficiant, confugiendum ad cauteria actualia.

Aliqui dicunt, vulnera sclopetorum non tantum sanguinis emittere, ac alia vulnera, propter ustionem, quod quidem verum, si ille, qui vulnus inflixit, propè adstitit vulnerato, aliàs non convenit cum experientia, globuli enim non sunt calidi, multò minus igniti, sed impetu agunt, hinc vulnera, sagitta inflicta, non adeò sunt periculosa, ac vulnera globulis inflicta, & hæc res usque adeo est evidens, ut globulus, è cera confectus, & bombardæ immissus, non liquefcat, sed si cera fuerit exsiccata, penetrat asserem.

Rursus, si globulus in acervum pulveris pyrii emitatur, pulvis iste non accenditur, nisi globulus corpus aliquod durum feriat, indeque ignem eliciat.

Illà nigredo, quæ percipitur, provenit non ab ambustione, sed à contusione, hinc inter vanitates sunt habenda illa verba, quæ nonnullis pro arcanis habentur contra ambustionem.

Neque vulnera hæc propriè sunt venenata, sed læsio fit secundum minimas particulas, majorque impetus hic est quam in punctura vel ictu.

3. Dolor.

A quacunq[ue] etiam causa proveniat, demulcent
olea, ut, $\text{O} \text{O}$ chamomill. $\text{O} \text{O}$ Hyperic. cum Vi. Sp.
vel cataplasma, ex. gr.

R. Fulig. splend. $\text{ʒ} \text{ʒ}$.
Vitell. ovi.

$\text{O} \text{O}$ Hyperic.

Vi. Sp. aa. q. s.

M. f. Cataplasma.

Quia autem major est contusio, non debent habere vim humectandi, sed exsiccandi potius, Medicamenta usitatoria sunt sequentia.

(1) Digestiva, ex Therobintina, Vi. Sp. vitello ovi, $\text{ʒ} \text{O} \text{O}$ ovorum; elapsis aliquot diebus, adde Aloës, Myrrhæ, aa. q. p. tandem ubi magna adest putredo, adde præcipitati rubri ʒ . ad ʒ . unguenti præcedentis: quoties digestiva vulnere induntur, debet lavari Vi. Sp. De aqua sphagædenica dictum supra.

Si os quoddam sit cariosum, *Tmet. aloës composta*, vel
 ʒ Vi. Sp. $\text{ʒ} \text{ʒ}$

Aloës $\text{ʒ} \text{ij}$.

Myrrh.

Sacc. cand. aa. $\text{ʒ} \text{ʒ}$.

Stent in digestionem, in cineribus calidis per 12. horas.

NB. Si Vi. Sp. non sit ad manus, frumenti optimus potest adhiberi.

Si vulnus degeneret in ulcus, sæpius per syringam sequens aqua est immittenda.

R. ∇ pluv. $\text{ʒ} \text{iiij}$.

Infund. herb. matric.

Vinc. per vinc.

Sanic.

Prunell.

Hyperic.

Bugloss. aa. mj .

Rad. Aristol. rot. $\text{ʒ} \text{ij}$.

Coquantur ad partem tertiam, adde Vi. Sp. vel aqua vit. part. iij. Ulcera egregiè quoque mundificat $\circ\circ$ ex succo apii.

Ad carnem absumendam, adhibetur O, vel solum, vel cum g præcipitato.

Inter emplastra commendantur, empl. diapalon. de minio, sticticum Crollii.

De Vulneribus venenatis.

Sunt venenata, non respectu sui, sed respectu injectionis, quando instrumentum fuit tinctum veneno, vel ab animali venenato vulnus fuit inflatum.

Signa.

Sunt tumor, dolor, inflammatio, delirium, convulsio, quando color mutatur, accedunt graviora symptomata, præter manifestam aliquam rationem.

Hæc vulnera sunt periculosissima, quia venenum miscetur sanguini, sicque ad cor defertur.

Curatio.

Venenum ante omnia debet extrahi, cucurbita, aut cauterio actuali, quod omnibus palmam eripit; si autem ob nervos vulnere ipsi non possit adhiberi, adhibendum tamen est in parte vicina. Purgatio & V. S. nocent.

Interne.

Conveniunt sudorifera, cordi imprimis quoque est prospiciendum, *malum citrinum*, \ominus *viperarum*, *bezooar. discordium*, *Tinctur. bezoardica*; regioni cordis debet imponi, $\circ\circ$ scorpionum vel Magnum Mathioli.

De vulneribus particularibus.

In capite futura per acum non habet locum, ubi pericranium est læsum, ob sensum exquisitum, nocent pingua, ob acidum, profunt exsiccantia:

Menin-

Meninges esse læsas, conjicitur ex largiori hæmorrhagia, hinc quando sanguis largius profuit, indicatur, meninges esse læsas.

Vitanda hinc Venus & ira, quia cerebrum admodum commovent: levissima etiam vulnera capitis præfertim circa futuras, per quas multa vasa transeunt, pro magnis habenda.

Vulnera faciei

Per futuram non debent curari. Sed per emplastrum conglutinans. Muys commendatemplastrum basilicum.

In oculorum vulneribus

A pinguioribus est abstinendum, sanus oculus, æquè ac fauciatus, debet deligari. Laudatur à nonnullis lac muliebre, sed quia facilè acetit non prodest.

Pulmones

Esse læsos, conjicitur, ex difficili respiratione, & sputo cruento.

Vulnera abdominis.

Si intestina fuerint collapsa, & fauciata, futura debet institui in crassioribus, sed quia statim intestina ab aëre alterantur, ablui debent Vi. Sp. vel vino calido.

Si portio aliqua lienis vel Hepatis putrefactæ ex vulnere expendeat, debet præscindi.

Casus I.

Vulneratus fuit quidam, in metatarso pedis, à ferro decedente, ibidemque vulnus infligente, simulque ossa subjuncta lædente.

Consideranda

Hic primò qualitates vulnerum, quod nempe vulnus hocce sit compositum, quia os non potest lædi, nisi simul nervi & tendines lædantur.

Symptomata

Quæ jam adsunt, vel instant, sunt (1) Dolor, qui erit exquisitissimus, quia nervi & tendines non planè sunt

sunt præcisi. (2) inflammatio, (3) Eebris & Spasmus, (4) Convulsio, tandemque (5) Gangræna.

Prognosis.

Tale vulnus admodum est periculosum, (1) quia nervi & tendines sunt læsi, (2) propter contusionem, nervi enim contusi difficiliter suppurantur, semel autem suppuratus difficillimè iterum fistitur suppuratio, sicque vulnera hæc abeunt in apostemata, & ulcera maligna.

Curatio.

In omnibus vulneribus urgentissimum symptoma est hæmorrhagia, quæ hîc non adest adeoque hoc vulnus facilè post deligari, ante omnia est abluendum, & à sanguine coagulato depurandum.

Hoc factò, digestivum aliquod vulnere est instillandum, ad promovendam suppurationem, hocque digestivum debet esse calidum, quia adsunt nervi & tendines, frigida enim nervis, tendinibus, ossibus sunt inimica, ut & aër frigidior.

Hoc factò, imponendum emplastrum digestivum.

℞. *Thereb. ven.* ℥ss.

Gumm. Elem. ℥ij.

Bals. Peruv. ℥ss.

○ ○ *Ceræ* ℥ss.

○ ○ *Hyperic.* q. s.

M. f. Linimentum.

Primis diebus imponi debet emplastrum stipticum.

Factâ suppuratione, Digestivum debet mutari & misceri cum mundificantibus, qualia sunt: *Vi. Sp. mel. rosar. ung. Ægypt.* vulnus hoc ad minimum ter de die debet deligari.

℞. *Digest.*

℞. *Add. Ung. Ægypt.* ℥iiss.

S. *Suppurativum.*

Si partes adsint jam cadaverifatae, debent removeri, quò citius hoc fit, curatio eò melius procedit: si maxima adsit putredo, adhiberi potest:

℞. Unguent. digest.

℥ precipit. rubr. ℥ss.

Sed, ut ipsis symptomatibus obveniamus, integer pes ^o ^o lumbric. est inungendus, vel etiam ^o ^o rosar. & supra & infra vulnus imponi debet *Emplastrum diapalmæ* ceu Digestivum quoddam egregium.

Dum fit suppuratio, metuenda febris symptomatice, quia multae partes contusae adsunt.

Prognosis.

Si corpus sit cacochymicum, tunc febris talis potest fieri lethalis, quia superveniente spasmò, æger subito potest extingui.

Ex statu vulneris indicatur, febrem esse lethalem, si nempe vulnus valde est exsiccatum, partes flaccent, color est lividus.

Curatio.

Febris est tollenda, per sudorifera, & diaphoretica, non per purgantia.

℞. Aq. flor. Sambuc.

Card. bened. aa. ℥j.

theriac. campb. ℥ss.

Diascord. ℥ss. Misc.

S. Schweiß Trancé a. i. m.

Pulvis, qui sine perceptione notabili sanguinem mundificat.

℞. C. C. s. Appt. ℥j.

Cinnab. Indus, vel nat. gr. v. M. f. pulv.

S. Schweiß Pulver a. i. m.

℞. Aq. fumar. ℥i ss.

S. Wasser gum Pulver.

℞. Bezoar. orient. gr. vj.

Cinnab. nativ. gr. iiij.

Myrrh. gr. j.

☉ volat. C. C. gr. ij. M. f. pulv.

S. ut ante.

℞. Tinct. ꝑ ex regul. Ziſſ.

S. Wund-Tinct. alle Morgen xxv. Tropffen.

℞. Aq. fumar. Ziij.

S. Waſſer zur Tinctur.

Ad vulnus cicatrice obducendum, convenit Empl.
diacalyt. valde exſiccans:

Suppuratio fit ante 4.

Casus 2.

*Si in eadem parte, vulnus tranſverſim gladio fuerit in-
ſiſtum, ideoque ob obliquitatem plurimi nervi & tendines
fuerint abſciſſi.*

Prognofis.

Tunc vulnus eſt periculoſiſſimum, ob nervorum &
tendinum copiam, timendum quoque partem eam
ad motum futuram inutilem.

Curatio.

Multùm hinc ſitum erit in legitima deligatione, &
ut pes in convenienti ſitu conſervetur.

Labia ejuſmodi vulneris per futuram non ſunt
adducenda, quoniam nervi nullam patiantur futu-
ram: & quia magnam puris copiam eructant, vul-
nus enim debet ſervari apertum, digeſtivum, calidè
ſatis, vulneri eſt adhibendum, vulnus aëri haud diu
debet exponi, aliàs adhiberi poſſunt medicamenta,
in primo caſu præſcripta.

Casus 3.

*Exponitur graviter in humero vulneratus acinace, &
quidem tranſverſim, Medicus & Chirurgus accerſentur,
reperiuntque magnum hiatum, & quòd labia à ſe admodum
receſſerint.*

Prognofis.

Vulnus hoc admodum eſt periculoſum, quia eſt in
parte excarni, cui multi nervi & tendines ſubja-
cent.

Curatio.

Curatio.

Hæmorrhagia est sistenda, vulnusque vino lavandum, inditis stypticis, labia vulneris sunt adducenda, ad quod solum emplastrum glutinosum non sufficit, sed in medio vulneris futura est instituenda, & in fine emplastra glutinosa sunt adhibenda, quæ se inter se debent conjungi.

Brachium est attollendum, ideoque sub axillis linthea duplicata sunt gestanda.

Symptomatibus naturæ est succurrendum, medicamentis defensivis, quia pars vulnerata thoraci est proxima, hinc in thorace solent oriri dolor, tumor, inflammatio &c. adeoque thorax cum toto brachio iungi debet. $\circ\circ$ Spica, $\circ\circ$ chamomil. $\circ\circ$ Rosar. $\circ\circ$ lumbricorum, partibus vicinis superimposito emplastro ex Gummi elemi: ex. gr.

℞. Gumm. Elem. ℥i℥.

Mastic. ℥vj.

Resin. pin. ℥℥.

Colophon. ℥v.

$\circ\circ$ Rosar. ℥i℥℥.

Thereb. optim. ℥ij.

Succi beton.

Caprif. a. ℥℥. v. ℥iv.

Coq. ad succor. consumption. adde

Cerae tantillum.

Fiat Emplastrum.

Egregium hoc est emplastrum defensivum, atque cephalicum.

℞. Empl. Gumm. Elem.

Nervin.

diapalm. aa. ℥℥.

Misc. Adde

$\circ\circ$ lumbric.

Detur. S. Emplastrum.

Defensivum pro pectore, & cubito.

Sed cum pars hæc vulnerata vicina sit spinæ dorsif, hæc inungi debet sequenti unguento :

℞. Ung. (spasm. Mynsicht. ℥j).

o o lumbric.

Vulp. aa. ℥β. Misc.

S. Sälblein zum Rückgrade

Sed, si larga hæmorrhagia non adfit, Digestiva vulneri statim debent indi, ex iis quæ jamdum descripta sunt.

Facta suppuratione, exsiccantia sunt adhibenda.

Ipsi vulneri imponi debet *emplastrum diapalmæ*, vel *stipticum Crollii*.

℞. Terr. vitriol. dulc. ℥β.

o o Hyperic.

Ceræ aa. q. f. Misc.

f. Emplastrum stipticum.

Sæpius circa articulationem oritur dolor, sequitur tumor, citra manifestam aliquam rationem, quod malum est signum, quia indicat, nervum aliquem esse valdè læsum, tunc epithema aliquod est adhibendum, quod vim habeat resolvendi, & discutiendi, ut *lac virginis*, vel, *Olibanum*, *myrrha*, *Lithargyrium*, coquenda cum vino, & parti quæ dolet imponenda: Vel epithema ex *Zwölffero*.

Casus. 4.

Vulnus in cubito punctim inflitum, sanguis cum impetu profluit, ex quo cognoscitur, arteriam esse læsam.

Hic hæmorrhagia primùm est sistenda, medicamentis stypticis, vulnusque dilatandum.

Brachium est elevandum, retro vulnus locus est quærendus, ubi sit arteria, quo loco benè notato imponi debet pulvisculum, cum arctiori ligatione.

Adhibendus est liquor quidam stypticus, si adfit, vel pulvis stegnoticus, supra præscriptus, cum albumine ovi.

Immittenda turunda, quæ tamen arteriam non debet attingere.

Gene-

Generosum remedium internum, nempe V. S. in parte opposita debet adhiberi.

Observanda hinc veniunt, quæ sæpiùs sunt monita, vulnus, si larga fuerit hæmorrhagia, ante biduum non est deligandum, in detectione observandum, ne stegnoticum planè, vel etiam vi quadam eximatur, alias hæmorrhagia recrudescit; relicto medicamento stegnotico, inditur digestivum, ad puris generationem promovendam, quod hic debet esse liquidum satis, præparatum cum O°O ceræ, quod maximam in puncturis habet efficaciam.

Casus 5.

In amputatione manus, hæmorrhagia est sistenda cauterio actuali, vasaque majora aduri debent ferro ignito, stypticumque statim est applicandum, cum albumine ovi, superimposita vesica suilla madefacta: pro prima deligatione hoc sufficit. Trunco imponitur defensivum, pro affluxu spirituum impediendo, quod esse potest, decoctum adstringens cum vino rubro; vel epithema ex bolo, cum albumine ovi & alumine.

Post triduum tollitur ligatura, tumque illa crusta à cauterio facta, non debet removeri.

Ossium & nervorum habenda est ratio, Unguento digestivo superimposito, vulnusque priori modo debet deligari, emplastrum imponi debet magis exsiccans.

In tertia deligatione imponitur pulv. exsiccans, ex rad. Irid. croco $\text{S}^{\circ}\text{tis}$, cerussa, C. C.

Casus 6.

In apice digiti infixa fuit spina, cujus aliqua pars intus remansit, hic est metuendus dolor, extendens se per totum brachium, inflammatio, tumor, convulsio, tandemque mors.

Vulnus dilatandum primò, exiguaque turunda immittenda, ne novus causetur dolor.

Si spina extrahi possit, ante omnia erit extrahenda, extracta spina medicamentum digestivum fluidum vulneri est immittendum, v. gr.

- *. $\circ\circ$ cera ℥℥.
- juniperi ℥℥.
- Aq. theriac. ℥ij.
- rita ℥iij.
- $\circ\circ$ ovorum ℥℥.
- Misc.

Calidè imponendum.

Cataplasma ex micis panis, supra descriptum toti manui est imponendum.

Vulnus secundum lineam rectam est dilatandum si commodè fieri possit.

Digestivum dilui potest cum $\circ\circ$ vel ∇ theriac. deinde cataplasma est imponendum, vel emplastrum diapalmæ, puri exitus parari debet, his factis, apparet demum quale sit vulnus.

Hinc imponendum digestivum, exsiccans, & mundificans sequens:

- ℞. Ol. ovar. opt. ℥℥.
- Thereb. ℥ij.
- Resin. ℥℥.
- vitriol. alb. ℥ij.
- Mastic.
- Myrrh. aa. ℥iij.
- Ceruss. ℥j.
- Oliban. ℥ij.
- Camphor. ℥iij.

f. l. a. Unguentum.

S. Digestivum, in ulceribus & vulneribus nervorum.

Tali Digestivo uti potest in omnibus vulneribus nervorum, quia absorbet humiditatem.

Vulnera thoracis.

Vulnera, si penetrant ad cavitatem abdominis;
faci-

facilè cognoscere possumus (1) ex situ, in quo æger fuit læsus, (2) ex symptomatibus, (3) ex sanguine, aliisque excretis.

Cognoscitur intestina esse læsa, (1) ex loco affecto, (2) ex gravitate symptomatum, quæ sunt: Animi deliquium, anxietates, inquietudo, convulsio, febris, (3) ab excretis per vulnus, quando autem vulnus adeò est exiguum, ut excreta non possint exinde exire, Chirurgus turundam extractam naribus debet admovere, & odorare, an excrementorum odor possit percipi.

Potest autem cavitas abdominis transfodi, citra ullam intestinorum læsionem, quando intestina sunt vacua, nec flatibus turgent, quod etiam potest fieri, si attendatur, an obliquè vulnus fuerit inflictum, si hoc, non facile læduntur intestina.

Potest hoc idem cognosci, ab excreto sanguine per alvum & vomitum, hinc clyster injectus inspici debet an aliquid cruoris secum vehat.

Vulnera abdomini inflictæ, vel egrediuntur ab altera parte, vel sunt lateralia, quæ sunt periculosiora.

Vulnera à tergo sunt periculosiora, quàm in parte antica.

Vulnera lateralia, quæ circa costas infliguntur, sunt periculosiora, quàm circa anteriorem partem, quia periostium læsum, facilè in consensum trahit pleuram, hincque facilè pleuritis solet supervenire, metuendum quoque, ne pus colligatur, & detineatur inter pleuram & musculos costales, quòd pus, si in cavitatem erumpat, lethalem inferre potest morbum.

Vulnera, quæ à tergo infliguntur, quòd propiora sunt spinali medullæ, eò periculosiora.

Possibile quoque est, ut globulus, gladius, penetret thoracem, citra pulmonum læsionem, si scilicet

licet fit in expiratione, ubi contrahuntur pulmones.

Quando vulnus aliquod magnum penetrat usque in cavitatem, ex hæmorrhagia largiori possum conijcere, pulmones, vel vas aliquod magnum esse læsum, si autem vulnus punctum est inflictum, tunc sanguis cum tussi rejicitur, percipiturque respirandi difficultas; succedit febris, dolor pectoris, inflammatio pulmonum, tandemque mors.

Magnam in cavitare pulmonum fieri putrefactionem, conijcitur ex anhelitus foetore, ut & ex foetore turundæ extractæ; in tali vulnere sanguini exitus debet parari, per decubitum ægri in vulnus, naresque & os debet claudi, quo eò melius exeat sanguis; si autem vulnus non sit satis amplum, inditâ cannulâ (Nörchen/) sanguini debet parari exitus; quoniam autem sanguis extravasatus statim crumescit, injectiones quoque debent institui: ubi observandum, quòd ab omnibus acrioribus atque acidis, pectori admodum inimicis, sit abstinendum.

V. S. in vulneribus pectoris nunquam debet intermitteri, quia vena illa, quæ secatur parti vulneratæ est vicina, præcaveatur itaque pleuritis, respiratio sit liberior, & inflammatio inhibeatur.

Nec sudorifera hîc sunt omittenda, quia sanguinem grumofum dissolvunt, & præcavent pleuritidem, è contra purgantia sunt fugienda, quia in morbis pectoris ne hilum quidem proficiunt.

Hinc Chirurgus vocatus deligato vulnere V. S. insituat, Medicus interea cardiacum, quod simul sanguinem grumofum dissolvit, præscribat: ex, gr.

℞. Aq. cheres.

Card. bened.

Veronic.

Card. Mar. aa. ʒiʒ.

T

Acet.

Acet. dest. ℥j.

Lap. S. ppt. ℥j.

En. diaph. ℥β.

Syr. hed. terrestr. ℥j. Misc

S. Herz und Brust-Wasser / alle Stund wohl
umbgerührt 3. oder 4. Löffelvol.

Vel, si maxima adsit respirandi difficultas, atque
angustia, ex. gr.

℞. Sperm. cet. ℥j.

D. S. Wund-Pulver a. i. m.

Cum cerevisia calida.

Statim fieri debet clysteris injectio, ex. gr.

℞. Rad. Enul.

Aeth. aa. ℥iij.

herb. violar.

Endiv. m. j.

Flor. sambuc.

Chamomill. a. p. j.

Coq. colat. ℞. ℞. j. adde,

o o lini recent.

fol. nuc. a. ℥j.

Vitellum ovi.

Sal tartari ℥β.

Misc. f. Enema.

Elapsis jam aliquot diebus, commendanda sunt
diaphoretica, ex. gr.

℞. Corall. ppt. gr. xv.

Unic. ver. gr. vj.

Enus diaph. gr. xij. f. pulv.

S. Schweiß-Pulver a. i. m.

℞. Aq. Veron. ℥iβ.

S. Wasser zum Pulver.

Interea tussis ægrum valdè torquet, accedit febris,
cum dolore pectoris pungitivo, tussis existit propter
irritationem, febris est à sanguine putrescente; Cu-
jus effluvia turbant mixtionem sanguinis, tum si æger
ferre

ferre possit, V. S. est reiteranda, eademque conveniunt, quæ in pleuritide, ægerque in thorace aliter non tractari debet, quàm pleuriticus, sanguis putrefactus per expectorationem debet removeri adhiberique simul debent refrigantia; ex. gr.

℞. Aq. papav. errat..

Card. Mar. a. ℥i℥.

C. C. citr.

Veron.

Cheræf. aa. ℥j.

Conf. alkerm. ℥℥.

Syr. violar.

papav. errat. a. ℥℥.

Spir. Fris gtt. viij. Misc.

S. Wund- und Lungenwasser / alle Stund 2. Löffel voll.

Necessariæ quoque erunt potiones vulnerariæ, quæ refrigerant: ex. gr.

℞. Hordei p. j.

Raf. C. C. ℥iij.

Rad. liquir.

Chinæ aa. ℥ij.

Rad. farfar.

cuul. aa. ℥j.

Herb. hed. terrestr.

Pulmonar.

Pirol.

Veron. aa. m. j.

Passul. minor. ℥j.

Coq. cum aq. fontan. Colat.

℞ ℥. iij. add.

Syr. de jujub.

Viol. aa. ℥i℥.

Misc. S. Wund und Lungenwasser alle 3. Stund 4. Löffel voll.

Externè præter defensiva, supra posita, imponi debet fomentum, ex. gr.

℞. Fl. Chamom.

Sambuc.

Melilot. aa. m℥.

Summit. aneth.

herb. Origan. aa. mj.

Sem. lini.

ſæn. græc. aa. ℥ß.

Incisa groſſe, D. S. Species zu 2. Säcklein in Milch zuſöchten! und über zulegen.

Si vulnus autem totam cavitatem penetraverit, & in tergo ſit exitus, utrique orificio immittenda turunda, parata ex empl. ſtyptico, quam inungunt digeſtivo aliquo ſicque immittenda.

Ejuſmodi vulnera, ut plurimum ſunt lethalia, moriunturque ægri circa diem 7. 11. 14.

Ærem ceu peſtem & venenum debent fugere, hinc, quoties vulnus aperitur, ſacculus calidus ex herbis vulnerariis, cum vino coctus, iterumque expreſſus, interea debet imponi.

Si ex humorum affluxu intus pus fuerit collectum, in interſtitiis coſtarum interiorum, vulnere ad cavitatem uſque non penetrante, veſicatorium, vel cauterium eſt adhibendum, vel ſi fortius ſit, lanceolâ puri exitus eſt parandus.

De Vulneribus capitis.

In capite læduntur, (1) cutis, (2) muſculi, (3) pericranium, (4) cranium, (5) meninges, (6) denique ipſa cerebri ſubſtantia.

Symptomata.

Vulnera in capite ſequentia ſunt: (1) Hemorrhagia, (2) Dolor, (3) Tumor, (4) Inflammatio, (5) Convulſio, (6) Spasmus, (7) Epilepſia, (8) Gangrena, (9) Sopor, (10) Vomitus, (11) Delirium, (12) Phrenitis, (13) Paralyſis, (14) Stupor, 15. Apoplexia.

Nocentia.

Sunt frigida, ut aër frigidus &c. ira, vinum omniaque calida.

Differentia.

Vulnera hæc vel sunt tantum superficialia, vel profundiora: hæc vel sunt cum vel sine cranii læsione, cum cranii subsidentia, vel absque ea, cum meningum & cerebri læsione, vel sine ea.

Generaliora remedia.

Quæ in omnibus capitis vulneribus conveniunt sunt: V. S. clysteres.

Specificæ interna.

Pulvis Marchionis, cum cinnabari, cranium humanum, cum cinnabari.

Aq. destillata.

Aq. ceras. nigr. aq. flor. Tiliæ, aq. fl. pæon. aq. lil. convall. addi quoque possunt aq. cephal. aq. hirundin. aq. epilept. Langii quæ est instar omnium.

Externa sunt.

Styptica, Digestiva, mundificantia, empl. ð betonica, quod instar omnium.

Meningibus

Sunt dicata sequentia: *Mel rosarum, aq. vitæ, aq. theriacalis.*

Casus 7.

Si quis vulneratus cum fractura cranii Chirurgo curandus tradetur; Vulnus (I) est mundificandum, pilique propè adstantes abradendi.

Vulnera illa cautè sunt examinanda, ne meninges imprudenter lædantur.

Prioribus diebus cognosci potest sanguinem extravasatum restagnare intra cranium & meninges, exinde, quando æger conqueritur de dolore gravativo, subsequenter diebus accedit inflammatio, febris, delirium.

Vulnere mundificato fracturæ ossium, quæ meninges premunt, sunt eximendæ, si commodè ci-

tra meningum læsionem fieri possit; si ad meninges deveniri possit imponendum est *mel rosarum*, cum *aque vite* tantillo, à cuius usu nonnulli abstinent, donec videant, magnam adesse putredinem: Si ex foramine sanguis non possit effluere, neque etiam pus, elici debet per Trepanationem.

De Trepanatione.

Quær. An in principio Trepanatio sit instituen-
da? R. Si facta sit magna percussio, vulnusque ad-
modum sit profundum, si adsit sopor, stupor, & pa-
ralysis, tunc utique Trepanatio statim est instituen-
da, sæpius quoque latent fragmenta ossium, inter
cranium & meninges, quæ non nisi per Trepanatio-
nem possunt extrahi.

Sunt, qui Trepanationem planè rejiciunt, dicen-
tes 1. duram matrem firmiter adhærere capitis cra-
nio, eamque citra periculum mortis lædi non posse
(2) Si aliquid debeat eximi, fit laceratio vaso-
rum. (3) Meninges facîle possunt lædi. R. Hic cau-
tè esse agendum.

In fractura ossis, ubi non est metus graviorum
symptomatum, nulla instituitur Trepanatio.

Trepanationem pro voto successisse, conjicitur
exinde, si ex vulnere, per trepanum facto, pus vel
sanguis effluit.

Quando sanguis extravasatus latet inter piam &
duram matrem, tunc sanguis per Trepanationem
non potest elici, neque trepanum hic ullum habet
usum, sed ut Medicus famæ satisficiat, & ne videamur
aliquid omisisse, utique instituenda est Tre-
panatio: hoc idem responderi potest, quando ob-
jiciunt, locum ubi sanguis extravasatus lateat esse
incertum.

Quando cranium non est fractum, magna tamen
facta est percussio, tum in principio nulla instituen-
da

da est Trepanatio, & si nulla adsint graviora symptomata, sed tum demum est instituenda, quando sanguis extravasatus incipit putrescere.

In ipsa operatione auribus indere solent bombycem, ne strepitus ab ægro audiatur, videndum quoque, utrum vulnus satis sit apertum, nisi hoc, scissura debet dilatari.

Remedia.

Potiones vulnerariæ sunt adhibendæ,

℞. *Herb. cherisf.*

Beton.

Verben. aa. mj.

Fl. hyperic.

Prunul. ver.

Lis. convall.

Ambros.

Salvia aa. p. j.

Rad. arist. rot.

Pæon. aa. ℥j.

Coq. in aq. fontan. Colat.

℞. ℞ij. adde

Syr. de beton. ℥ij.

Spir. D. gt. xv.

S. Hauptstärkender Wund-Tranck / des Tages drey-
mal Gweyßel voll.

℞. *Pulv. March.*

Specif. cephal. D. Mich. a. Dß.

f. pulv. S. Wund-Pulver auff einmal.

NB. Hoc bis de die dari debet.

Si laud. opiat. velis adhibere, in minima fieri debet copia, mallet tamen suadere emulsiones cinnabarin. pulverem Marchionis.

NB. Observatum fuit hætenus, omnes in capite graviter vulneratos, si lumen vel candelam ferre non potuerunt, fuisse mortuos.

Sanguinem extravasatum contineri sub dura
matre

matre & ipsa cerebri substantiâ, indicatur paralyfi, & apoplexia.

Totum arcanum consistit in attentione ad modum percussionis, ad partem affectam, & symptomata, jamque his probè consideratis, medicamenta, antea laudata adhibeas, ne post mortem causa mortis redundet in Medicum, probèque perpendas, an trepanatio sit necessaria.

Si sanguis e naribus & auribus post acceptam plagam effluat, malum est signum, quoniam indicat, maximam factam esse percussionem.

De Ulceribus.

ULcera cum vulneribus consentiunt, quoad continui solutionem, dissentiunt, quoad humorem acrem, qui continui solutionem efficit.

Prognosis.

Ulcera longiùs serpentina, partesque vicinas exedentia, plus alunt periculi quàm simplicia: quæ cum carie ossium periculosiora sunt, quàm absque ea. Ulcera quæ post variolas remanent curatu sunt difficillima; ulcera diuturna non absque periculo sanantur, quia habentur pro fonticulis, quæ difficiliter curantur.

Causæ.

Sunt humor acris, corrosivus, plus minus dilutus, videmus enim magis fluidum & viscidum, hîcque oriuntur ulcera sicca maligna, aliaque genera: Causæ ortum trahunt ab humore, à sanguine & lymphâ suppeditato, vel à sanguine & lymphâ in ipso ulcere demum corrupto & nato, in ea enim parte hæret acrimonia, quæ sanguini delata malignitatem infert, hinc hæc ulcera difficillimè curantur, quia malignitas non inhæret sanguini.

Curatio.

Purgationes & V. S. aliquando conveniunt ;
quando nempe humores vitiosi à sanguine transmittuntur, purgantia constare debent ex melanagogis.
ex. gr.

℞. Extr. belleb. nigr. gr. vj.

Catar. gr. viij.

♀ dulcif. gr. j.

Resin. Falap. semel contrit. gr. vij.

♁♁ cinamom. g. t. j.

Cum Tinct. Jni. F. pil. n. xv.

Deurant, d. S. Blutreinigende Pillen auf einmal.

NB. ♀ dulcificatus omnibus cataracticis addi debet.

Si per aliquot dies continuare velimus purgationes, solemus uti vino medicato, quæ in scabie quoque sunt usitata : ex. gr.

℞. Rad apii.

Rub. Tinct.

Aristol. rot. aa. ℥iij.

Cord. vaccin. ℥ij.

Herb. fumar.

Rut. murar.

Cetarach.

Hepat. nobil. aa. m℥.

Fl. centaur. minor. p. ij.

Fol. senna ℥iss.

Rhabarb.

Azario. aa. ℥ss.

Mecbaocam. ℥iij.

Turbith. Gummo ℥ij.

fibr. belleb. nigr. ppt. ℥iss.

Crem. ♀ri ℥j.

Cinamom.

Macis.

Nuc. mosch. aa. ℥ss.

Sem. card. ℥j.

Passul. minor. ℥i℥.

Fuisse grossè, dentur ad nodum. S. Säcklein zum Krauter Wein.

Affundatur per noctem aq. fabror. vel chalybeata, calida, mane admisceatur vini m. ℥. stent spatio 24 horarum, utatur singulis mane ad vitrum. S. Blutreinigender Wein alle Morgen ein Glas voll.

V. S. utique erit necessaria, nisi sanguis admodum sit acris, hinc in cancro exulcerato V. S. non convenit.

Si magnus adsit ardor, convenit saccharum ℥j ni, quod non satis potest laudari.

Si adsit intemperies frigida, convenit balsamus Aris, cum theriabinthina aliquot guttis quod est sarticum.

In intemperie humida convenit emplast. Norimburgense, omniaque exsiccantia, ♁ admodum proficuum habetur: habetur quoque inter areana decoctum reguli ℥nii, quo alvus bis de die elui debet, superimposito emplastro ♁ & croco ℥ris Zwölferus habet decoctum ex ℥nio, quod magnopere laudatur.

Omnia ulcera sunt ab acido.

Egregium emplastrum est hoc T. G.

℞. Ung. diapomph. ℥℥.

deliquirit. ℥ij.

diacalcyt.

Grisy aa. ℥℥.

Gumm. Elem. ℥ij.

Sachbar. ℥j.

M. in mortario plumbeo vel lapideo, pistillo plumbeo, f. magdal. S. Heylendes Pflaster.

(1) Adhibendum revulsorium, quod præstant fonticuli, (2) quia sic tutò curari possunt ulcera,

materia namque acris ad alium exitum diverti potest.

Pinguia & oleosa nocent, quia acidum quoddam habent, hinc ulcera fiunt acriora, sicque nocent.

Medicamenta sæpius debent renovari, quia participant de acrimonia.

Hyperfarcosis aliquando adest, tum conveniunt ∇ *viridis*, vel *Oustum* & φ *præcipit. rubeus*.

Labia aliquando sunt callosa, tunc non facilè curantur ulcera, nisi labia tollantur: profunt scarificatio, aqua caustica, aqua viridis; confugiunt quidam ad novaculam.

Nonnunquam vermes ex infessu muscarum ulceri inhaerent, contra hoc linimentum est *Tinct. aloes* cum Vi. Sp. parata, exsiccat, putredini resistit, vermes enecat, hâc bis vel ter de die ulcus debet abluï.

Caries ossis.

Hæc plus habet in recessu, vocaturque, *der Knochen ist angelaußen* / ante omnia caries est tollenda, an caries adsit, cognoscitur, si fistula præcessit, si humores diutius detenti restagnant, si ulcera cicatrice rupta recrudescunt, si caro est floccida, spongiosa, livida: specillo, si pus foetidum aut valdè serosum copiosius affluat.

Curatio.

Duo hîc sunt scopi, (1) Videndum, ut ad os pervenire possimus, (2) ut pars exesa à sana separetur; his obtentis, reliquum facilè sanatur, ulcus manuali operatione dilatetur; vel medicamentis per syringam injectis, pulvis ex mumia, & euphorb. quæ in omnibus laudantur, vel liquor, quem Author habet, commendatur.

Si hæc remedia nihil efficiunt, confugiendum est ad cauterium actuale, illud autem aliquoties infelicissimè evenisse recenset *Marschette*, in suis *Observationibus*.

Ulcus Depascens.

Malignum, ein Krebsfichter oder freffender Schaden/ gradu faltem differt à præcedenti.

Curatio.

Præter purgantia adhiberi debet V. S.

Internè hîc fidelem præstant operam sudorifera, longo tempore in usum vocata, decoctum lignorum, cuilibet dosi adde Tinct. ðnii gr. xx. vel xxx.

Externè conveniunt *therma* vel *balnea* artificialia, ex Calc. vi. O. Δ . Scoriis ∞ tis, ðnio crudo, cum aq. pluviali parata, vel decoctum pro usu externo. Egregium habet *Poterius* in pharmacopœa spagyrica. ex. gr.

\mathcal{R} . Bacc. juniper. p. j.

Rad. arist. rot. \mathcal{Z} j.

Summit. hyperici.

Fl. chamom. aa. \mathcal{p} ij.

Myrrh. elect. \mathcal{Z} ss.

\mathcal{Q} sublim. \mathcal{Z} ij.

\mathcal{F} . decoct. in sufficiente quantitate aquæ.

S. Cussertlich reinigend decoctum.

Si magna adsit putredo, imponi potest aliquando Ung. *Ægyptiacum*, dilutum cum Vi. Sp. vel Δ sambuci, adde aliquot gr. $\circ\circ\Delta$.

De Fistulis.

Fistula est ulcus ex humore acri, qui agit per cuniculos; Germani retinent hoc Vocabulum sine Zistel.

Signa.

Ulcus esse fistulosum cognoscitur, quando labia sunt alba & dura, vel etiam aliquot foraminula observantur, vel exploratur stylo, vel candela cerea, admodum tenui.

Prognosis.

Fistulæ difficillimè omnes curantur, quia medicamenta eò non possunt pertingere. Oriuntur facilè
in

in ano & musculis, & ex fluxu hæmorrhoidum, si non probè tractentur.

Curatio.

Diæta bona, purgationes frequentes, quibus omnibus addi debet & *dulcificatur*, commendantur quoque *potiones vulneraria*.

Frictiones cœpa, vel allio, pane aspero, hirudines, elixirium proprietatis, in magna quantitate sumptum aperiunt fluxus hæmorrhoidum.

Ipsi ventriculo est prospiciendum, stomachalibus, ex. gr. *Ess. absynth. compos.* Tinct. ♂. NB. Martialia in fistulis maximè profunt.

Balnea naturalia, Wisbadense, Embdenum, conveniunt, quia habent vim exsiccandi, & corroborandi.

Fistula secundum artem tractetur, ad quod Author egregia proponit remedia. Convenit quoque Ung. F. Wurzii, quod est instar omnium, & inungitur turunda immittenda, vel Tinct. ♂nii, cum Tinct. ☐rii, bis vel ter de die. Fistulæ citiùs non possunt curari, quàm si incidantur canales si nempè pars affecta hoc patiarur.

De Ambustione.

Tres recensentur ambustionis gradus. (1) Quando cuticula est læsa, (2) cutis & vesiculæ, (3) Caro musculosa, tuncque pars affecta apparet nigra.

Prognosis.

Quò plures partes sunt læsæ eò est periculosior: à fulmine ambustio ut plurimum est lethalis, quia tota sanguinis mixtio corrumpitur.

Causa est advertenda: si à pulvere pyrio facta sit ambustio, vel à ferro candente, periculosior est, quàm si facta fuerit à stramine.

Curatio.

Internè ratione terroris, conveniunt cardiaca.

V. S. clysteres, pulvis Marchionis, pulvis cordialis preciosus, cardiaca, statimque empireuma est evocandum, pars læsa Δ ni admoveatur, aq. calida, aramento, lixivio fovenda, vel cœpa cum ☉ aut O contusa vel fuligo imponatur.

Si ambustio est profundior, videndum, ut eschara decidat.

Linimentum ex $\textcircled{\circ}$ Rosar. & album. ovi: Aliud ex cremore calcis & $\textcircled{\circ}$ nucum: Aliud ex aqua spermi. ran. & $\textcircled{\circ}$ nucum & albumine ovi diutius debet agitari, contra ambustionem à pulvere pyrio.

℞. Sach. h̄ni. ℥j.

$\textcircled{\circ}$ Ovor. ℥ij.

Butyr. recens. ℥iv.

M. f. Linimentum.

Adhibetur quoque felici cum successu, ungu. alb. camphorat. quod misceri potest cum $\textcircled{\circ}$ ceræ, & rosarum.

De Ulceribus particularibus.

In Capitis

Ulceribus vitanda sunt acria, & pingua, repellentia, Mercurialia, propter materiam morbificam, & quia infensa sunt systemati nervino hinc cautè agendum.

In oculorum

Ulceribus, vitanda sunt omnia acria, frigida, dolore augmentia. adhiberi potest cataplasma egregium hoc;

℞. Pomor. dulc. decort. n. iiij.

Coq. in aq. euphras. & aq. rosar. ad mollit. trajic. per fetac. add.:

Sacchar. alb. ℥iiij.

h̄ni ℥j.

Crocigr. v.

Camphor. gr. xv.

F. Cataplasma.

Et

Et cùm ulcera oculorum facilè abeant infistulam, hinc summa adhibenda est diligentia. Author egregia habet medicamenta.

Narium

Ulcera, si intus lateant, cognoscitur: quando fœtor è naribus provenit, hæcque curatu sunt difficillima, internè conveniunt purgantia, acidulæ, elix. propriet. decoctum lignorum, & quæ habet Author.

Oris

Ulcera facillimè degenerant in ulcera serpentina, & maligna, Author habet gargarismos, quibus addi potest una vel altera gutta Spir. vitriol. commendatur quoque pro suffimento atramentum commune, si turundæ formentur è pilis leporinis, benè inebriatæ atramento, quæ etiam in hæmorrhagia narium adhibentur.

Vesicæ

Ulcera curantur frequentioribus injectionibus, quia reliqua medicamenta è non possunt pervenire, curantur aqua calc. vivæ, quæ talis: aquæ communi injicitur calc. via, sed videndum ne nimis acris fiat, postea calce in fundo residente $\circ\circ$ nucum debet admisceri.

In meatus urinarii

Ulceribus, metuendum ne caruncula oriatur, egregium Ung. ex Tuscula F. Würzii indi potest beneficio candelæ cereæ: internè conveniunt omnia, quæ in lue urea, pilul. Francofurt. vel pilul. gles, decoctum lignorum.

Pedum

Ulcera tractantur arctiori ligatura, quia sic humorum influxus cohibetur.

De Tumoribus.

MOrbi conformationis sunt, quæ conjunctos sæpius habent morbos intemperiei.

Causa

Tumorum est humor aliquis, qui colligitur, vel per lentam congestionem, vel per imperum: per lentam congestionem, quando sanguis laborat intemperie crassa, humoremque crassum alicubi deponit, qui ob crassitiam non potest progredi, facit huc pororum perversio. Cum impetu fit tumor à causis externis, nempe à lapsu, dolore, &c.

Signa diagnostica

In sensus incurruunt, in principio enim pars incipit intumescere, in augmento dolor augetur, in statu ad extremum pervenit, in decrescencia paulatim imminuuntur symptomata.

Prognosis.

Si tumor sit ex pituita, & melancholia, est chronicus, si verò ex bile & acido, plus alit periculi.

Habenda in prognosi est ratio partis affectæ, si enim tumor circa partes non adeò carnosas, vel aliquam partem nobiliorem extiterit, plus alit periculi, quam si in ignobiliori.

Humores vel dissipantur, si symptomata & tumor decrescat, suppurationem præcessit dolor, induratio oritur ex præpostero usu repellentium.

Curatio.

Consistit (1) in fluxus inhibitione, (2) in congregatorum ablatione, cum materiam intercipiunt: intercipientia non sunt ponenda in ipsa parte affecta sed in superiori parte, hinc ex albumine ovi, bolo armena, terr. sigillata, imponuntur cataplasmata parti vicinæ.

Repel-

Repellentia ipsi parti affectæ imponuntur, iisque in principio debet uti, sed non debet fieri à parte ignobiliore ad nobiliorem, hinc usus eorum ferè expiravit. Incommoda, quæ repulsionem insequuntur, sunt; obstructio magis augetur, sunt enim frigida, styptica, incrassantia, unde major inflammatio, & Gangræna sequi solet, modus operandi est hic, v. gr. aqua frigida, refrigerando, h. e. quietem inducendo, humores incrassando, obstruendoque poros, hinc omnia repellentia naturæ sunt frigidæ, terrestria, crassa, &c.

Ad partem oppositam ignobiliorem debet fieri revulsio, idque vel secundum longitudinem, vel latitudinem, v. gr. in ophthalmia V. S. & fonticulus in brachio adhibetur, quod est revulsorium.

Derivatio fit in parte vicina, ubi vesicatorium excitatur.

Ipsa pars roboranda.

Ablatio fit solventibus, sed hæc in inflammatione non tutò adhibentur, quia humor per talia incrassatur, sicque difficiliùs curatur, hoc videmus in Erysipelate, quod, nisi cautè tractetur, facilè abit in Gangrænam, nempe si adhibeantur frigida, si autem calida adhibeantur, atque solventia, facilè curatur, quod videmus, si adhibeatur Vi. Sp.

Resolventia constant ex partibus subtilioribus, rigidioribus, camphoratis, Vi. Sp.

Suppurantia impediunt partium subtiliorum exitum, humoremque magis exagitant, ut mutetur in pus.

De Tumoribus in specie. Inflammatio.

Quæ est tumor præternaturalis, cum dolore & rubore.

Ad eam non solùm requiritur extravasatio, sed etiam restagnatio, cum sanguis ingreditur vasa minutiora, atque sic ob angustiam non potest prog-

gredi, sicque restagnat, & inflammatio causatur.

Signa diagnostica sunt, rubor, dolor, calor, pulsatio, splendor.

Prognosis.

In parte nobiliori inflammatio est periculosa, in ignobiliori facilè curatur.

Curatio.

Diætæ, sexque rerum non naturalium bona est habenda ratio, vinum nocet, cibi ne sint calidi, aromatici &c. potest esse cerevisia tenuis.

Humoris affluxus revellitur V. S. in parte opposita instituta, derivatio fit ad partem vicinam; Author plura habet repellentia.

NB. Repellentia semper miscenda sunt resolyentibus, Author præponit duo cataplasmata, notata digna.

Suppurantia non statim in principio sunt adhibenda, sed attendendum, an humor possit discuti, si autem dolor augeatur, Authoris cataplasmata posunt adhiberi.

Symptomatum

Habenda ratio, quorum urgentissimum est febris, quæ hæc est symptomatica, curari debet non purgantibus, quia hæc ceu pestis hæc sunt fugienda, danda potiùs blandiora diaphoretica, non tamen clysteria sunt omittenda, quæ apprinè conveniunt in quavis inflammatione, in parte ignobiliori inflammata, mitissima quidem adhiberi possunt purgantia, sed in parte nobiliori, planè exulare debent.

Secundum symptoma urgens est dolor, contra quem Author egregium proponit cataplasma.

De Erysipelate.

Quod est tumor, ortus ex bile, vel Ære, in sanguine contento.

Symptomata

Sunt dolor, calor, inflammatio, febris.

Causa

Est effervescentia particularium A rearum, ppter bilem abundantem, sed ut plurimum oritur a causa externa, nempe ob frigus, sic puerperæ patiuntur Erysipelas, quando mammæ frigori diutius fuere expositæ.

Signa diagnostica

Sunt: æstus, calor, febris, quæ invadit cum horrore, insequitur calor, sentitur dolor, paulò post rubedo & tumor.

Prognosis.

Erysipelas non est periculosum, nisi ab exteriori ad interiorem partem repellatur: Si est in parte tendinosa, plus alit periculi, quàm si est in parte carnosa.

Curatio.

Diæta probè est observanda, ubi etiam ratio est habenda sex rerum non-naturalium, aër frigidior per inspirationem potest admitti, sed non debet admitti externè ad partem affectam.

Purgantia sunt omittenda, V. S. ratione febris potest administrari, quâ præmissâ, sudorifera sunt adhibenda, ex aq. flor. sambuc. Rob. sambuci. Externè oleosa & pinguis, ut & repellentia sunt vitanda.

Author commendat quædam, possunt etiam ea, quæ in inflammatione, adhiberi, sed tamen omissis oleis.

Pro cura prophylactica fl. sambuc. coquantur cum lacte, lacque horis matutinis assumatur.

Stercus ovinum convenit ppter O , Creta vulgaris pulverisata prodest, quia absorbet, ut & farina liquiritiæ.

Mynsichtus habet pulverem, qui applicari potest cum charta emporetica, coerulea: Alii præparant char-

chartam cum cera, & $\circ \circ$ Rosarum, sin hæc non
fatisfaciant, adhibendum cataplasma ex foliis Tussila-
gin. supra descriptum, sub titulo, Inflammationes
vulnerum.

De Oedemate.

Oedema est tumor pituitosus, qui facilè oritur in
hydropè, & cachecticis, differt gradu saltem & quo-
ad fluiditatem à tumore aquoso, facilè oritur in pe-
de.

Signa

Sunt, color albus, si tangatur cedit digito, &
fovea relinquitur.

Causa

Est humorum circulantium crassities, & restagna-
tio lymphæ.

Curatur

Discutientibus, humorique motum reconcilian-
tibus; V. S. hic non indicatur, quia non adest ple-
thora, vel nimius motus. V. S. hic potius noxam,
nempe humoris obstructionem potest inferre.

Conveniunt purgantia, ex Jalappa, agarico, Sem.
cartham. fol. Senn. Extr. panchym. extr. diacarthami
& sudorifera. Respiciendum in purgantibus ad
morbum præsentem, qui, si non fert purgantia, v.
gr. Phtisis, debent omitti.

Quæ in forma liquida exhibentur, fortiùs juvant: v.
gr. *lixivium è cineribus sarment. vitis*, sæpiùs calide
imponitur v calc. vivæ, suffimigium ex aceto, super
laterem calefcentem.

NB. Profunt quoque sudorifera, ex. gr. decoctum
lignorum, quod videri potest apud Scultetum, pag.
43.

℞. *Extr. diacarth.* ℥j. v. Div.

Solv. in vino, adde;

☐ *vitriol.* gr. xij.

Syr. rosar. solut. ℥iij.

aq. mirab. ʒʒ.

Misc. pro una dosi.

Si fortius desideretur.

ʒ. Gumm. gutt. corras. gr. viij. v. xij.

Solv. in

aq. cinamom. adde

Julep. rosar. p. m.

S. Purgier-Trancé a. r. m.

De Schirrho.

Scirrhus est tumor admodum durus, oritur ex p̄tuita, acida, austerâ, ejusmodi tumores facilè oriuntur sub axillis, circa collum, in mammis, circa hypochondrium finistrum.

Interne

Conveniunt, quæ habent vim volatilem, ☉ viperar. volat. Tinct. ʒnii, ☉* aromaticus.

Externe

Quæ vim habent dissipandi, emolliendi, v. g. Empl. diaʒris Rulandi, quod malaxari potest cum ☉☉ ʒri, si tumores, hî imprudenter tractentur, degenerant in Gangrænam, hinc semper videndum, utrum possint emolliri.

Sunt, qui externis admiscet sal volat. lini.

De Tumore aquoso.

Tumor aquosus convenit cum Oedemate.

Interne

Conveniunt purgantia, quæ habet Author.

Externe

Cataplasmata Authoris; stercus columbinum convenit ppter nitr., profunt epithemata ex nitr. ☉tro, ole*co, & Vi. Sp. ur & Villisi empl. diasapon.

De Hydrocephalo.

Hydrocephalus est tumor aquosus capitis, curatu difficilis, si aliquoties cataractica fuerint adhibita, convenit ☉olis *ci; Tinct. ʒnii; Timæus à Guldensee curavit cataplasmate aliquo ex farinis:

Potest

Potest quoque applicari fomentum in forma sicca, ex cineribus: sem. milii, sem. carvi, & sale communi, quæ intra linteum duplicatum imponuntur.

De Tumore flatulento.

Tumores flatulenti facillè oriuntur in hypogastrio, conveniunt hîc omnia quæ adhiberi solent in colica, ex flatibus, Empl. carminat. *Sylvii*. Ung. carminativ. *Mynsicht*. carminativum ejusdem.

De Atheromate, Steatomate, & Meliceride.

Tumores hi propria includuntur capsula: Atheroma & Meliceris oriuntur in omnibus partibus, Steatoma in glandulis, post febrem quartanam: manibus possunt tractari.

Omnes difficillè curantur, internè conveniunt discutientia, quæ promovent sanguinis circulationis itum & reditum, pro diversitate partium, diversa tumoribus his imponuntur nomina; Externè conveniunt discutientia, sed si hæc non sufficiant, confugiendum ad cauterium potentiale: Sed observandum hîc, quòd hoc in parte nervosa non habeat locum; vel excindantur, hîc autem observandum, ne largior hæmorrhagia excitetur, primò incisio debet fieri usque ad pelliculam, ne materia excitetur, secundum longitudinem pellicula debet liberari à cute & carne, & postmodum extrahi, quod potest videri apud *Scultetum*, & *Tim. à Guldenslee*.

De Herpete.

Herpetes sunt tubercula parva, & quoniam flavescent, accusatur bilis; Internè conveniunt sanguinem purgantia, sudorifera, & niata, acidulæ. Externè, saliva hominis jejuni, addito succo citri, vel rubigine ferri; pulvis cretæ, cum lacte dulci, & addi potest Nitrum.

Curantur etiam externè lamina plumbea & illita, & superimposita. *Jacob van Meckern* suppeditat alium modum curandi, nempe per fortiorem concussio-

con-

cussionem, semel vel bis super imposito cerato Vignis.

De Scrophulis s. strumis.

Oriuntur potissimum circa collum, ab obstructione, & lymphæ crassa, & ut plurimum sunt à mensibus suppressis, & partu difficili.

Externa remedia sunt duplicia, vel resolventia, vel exedentia, si sunt in parte musculosa, possunt excindi, prout Guldentlee in praxi annotavit: Notari possunt Ung. Authoris, ut & empl. ex ranis cum gario, sale volat. & co, ut & aliis, proficuum quoque est $\circ\circ$ lacertarum, cujus præparationem vide apud Sculterum.

Internè, convenit electuarium ex pulv. lacertar. & melle, de quo horis matutinis per 40. dies capiat æger magnitudinem nucis moschatæ; vel pulv. sequens.

℞. Pul. contra strumas, Querc. ℥iij.

Arcan. duplic. ℥ij.

Misc. fiat pulv. dosis quantum capit cuspis cultri, bis de die luna decrescente sumatur.

NB. Si strumæ tendant ad suppurationem, notetur Ung. Authoris. Sunt, qui habent pro arcano, hoc: Si strumæ bis v. 3. fricentur manu hominis mortui.

De Bubone.

Hoc symptoma urgentissimum est dolor: Externè conveniunt $\circ\circ$ vulgaria scorpionum: bubo benignus est resolvendus, malignus verò suppurandus ut & Veneræus, internè convenit decoctum lignorum.

De Carbunculis.

In his, signa sunt: Dolor exquisitissimus, rubedo in locis vicinis, postmodum supervenit nigredo, in locis excarnibus, ut carpo manus, regione cordis, pars talis tractetur, ut pars ambusta, sc. eschara est promovenda, ut decidat: eundem in finem facit empl.

empl. Authoris, crustâ separatâ, convenit Ung. fuf cum F. Würzii, cui semper addenda est theriaca : V. S. nocet in carbunculo cum peste convenit : ut & sudorifera, v. gr. *Diascord. bezoar. orient. & occident. Tr. bezoard.* frigida, ut sunt succus citri &c. in peste admoveri debet ferrum Δ tum & antraci, & buboni, nihil enim infensus veneno pestilentiali, quàm ignis.

De Cancro.

Cancer est tumor præternaturalis, durus, cum distensione vasorum sanguiferorum : estque vel exulceratus : vel non exulceratus : mammæ facillè eo corripuntur, propter consensum inter uterum & mammas, hæ, cum magis aëri exponuntur in lactatione, item, propter congeriem glandularum.

Cancer occultus mitiùs est tangendus manifesto, manifestus, sive exulceratus non est attingendus, malum hocce curatu est difficillimum, ulceratus enim in virginibus annosis nunquam, in Juvenculis vero admittit curationem. *Tim. à Giusdenklee* omnia habet remedia contra cancrum, epithemia ex farina milli in cancro occulto optimum est remedium, sed cum tumor increfcit, confugiendum ad operationem manualementem, nempe cancer est excindendus, sed & hæc operatio est periculosa : calidiora, & exagitantia vitentur, ne acre illud volatile exagitetur, caro bubula in cancro occulto immitti solet, quia eâ saturatur acidum volatile, hinc hî nina valde profunt, ut empl. hî ninum ; Author commendat quintam essentiam Arsenici, sed quis eum imitetur. Internè primò conveniunt melanagoga, postea Tr. ðnii. Tulpius in cancro ulcerato utitur sequenti pulvere :

℞. *Plumb. liquef.* q. v.

add. \varnothing viv. \varnothing vit. tantilli.

Sic omnia redigere potes in pulv. friabilem.

S. Besonderes Krebs-Pulver in die Wunden zustreuen.

De Gangræna.

Si Gangræna fit à frigore, pars affecta fricetur ni-
ve, & aq. frigida, postmodum foveatur ∇ , in qua the-
riaca, vel mithridatum est solutum, vel imponatur
fomentum Authoris.

Si ex suffocatione caloris naturalis, ab obstructio-
ne, convenit ∇ sphagædenica, supra descripta, si
ex scorbuto, internè conveniunt, omnia aromatica,
externè ea remedia, quæ Author habet spir. antiscor-
buricum, quo pars externè foveatur. Sequens ad-
modum est efficax.

(Sæpius in morbis chronicis ex longo decubitu fit
gangræna ossis coccygis. Vide Hild. obs. 3. cent. I.)

\mathcal{R} . Spir. nasturt. \mathfrak{z} ij. salis \mathfrak{z} ij.

Misc. imponatur externè calidè.

Pars cadaverifata separanda à sana: si sedatâ Gan-
græna reperiatur caries ossis, sequens adhibeatur:

\mathcal{R} . Vi. Sp. \mathfrak{z} ij.

\mathcal{R} \oplus ad acidit. S. Mixtur, zu Aufwaschen.

De Paronychia.

Germanicè vocatur das böse Ding! hic urgentissi-
mum est symptoma dolor, Author habet cataplas-
ma ex lacte, dolore sedato fiat incisio deinde admo-
veatur theriaca, cum Vi. Sp.

De Aneurismate.

Sæpè talis tumor fit absque incisione, tuncque est
instar ovi Gallinæ cum pulsu simili, qui est in
corde.

Abstinentum hîc ab apertione, & suppuratione,
quia post hæmorrhagiam curari non potest, adstrin-
gens & repellens optimum est, hinc lamina plumbea,
decoctum adstringens, & solutio \oplus -li in tali casu opti-
mo cum successu applicantur.

De Ophthalmia.

Hic hirudines applicari debent vasis temporalibus,
qui locus est optimus. V. S. sub lingua convenit.

GOLLEGIUM MEDICUM PRACTICUM,

Ad Casus Medicinales

TIMÆI von Guldenalec.

LIBER I.

De Affectibus Capitis.

CASUS I.

De Cephalalgia biliosa.

Torquatus de Comitibus, Dux Guadagnuoli, Exercitus Imperatorii Campimarschallus Generalis, constitutionis calidæ & sicca, ætatis consistentis, variis corporis exercitiis deditus, cibisque dulcibus, aromaticis & vino generoso gaudens, mense Junio Anni M. DC. XXX. de dolore capitis mordaci & pungente, absque notabili gravitatis sensu querebatur. Facies & oculi ad flavedinem quandam sive colorem citrinum tendebant, somnus erat brevior & interruptus, lingua sicca & amaritudine infecta, pulsus frequens & velox. Urina interdum tenuis & aquæa, mox iterum tincta & citrina.

RESOLUTIO.

Optima methodus est, si in explicatione alicujus affectus primò proponamus apparentias & phænomena ejus, cognitis enim illis facile causam cognoscere possumus; cognita verò & inven-

ta causa alicujus morbi non erit adeo difficile simul contra illum invenire remedia. Quoniam verò Medicus ad ægrotum accersitus non semper phænomena ex ægroto vel adstantibus, qui sufficere putant si unum saltem indicent, expiscari potest, occasionem quærat interrogandi & inquirendi donec præsentium omnium *φαινομένων*, non advertentibus aliis, exactam consecutus sit notitiam.

Methodum hanc observavit A. N. etiam in præsentī casu primo de Cephalalgia biliosa, in illo enim omnia phænomena recenset, quibus positus non potuit aliter esse, quin Italus ille laboraverit cephalalgia biliosa; antequam verò resolutionem & *φαινομένων* explicationem hujus affectus aggrediamur, pauca ex œconomia animali præmittenda. Notum quòd sanguis ex sinistro cordis ventriculo pro nutritione & conservatione distribuatur per totum corpus, & quidem per duos ramos ascendentem & descendentem; per ascendentem vehitur sanguis ad partes superiores, per descendentem ad inferiores; de Transportatione sanguinis per ramum ascendentem præprimis hîc aliquid dicendum; quia verò non quilibet sanguis ita commodè pervenire potest ad partes superiores, ejus constitutio diligentius rimanda. Secundum Aristot. autem sanguis humor est non homogeneus, sed heterogeneus id est constans particulis diversæ figuræ, magnitudinis diversæ soliditatis &c. Verùm si secundum Recentiorum opinionem loqui velimus, æque dicere possemus esse humorem homogeneum non ex ea ratione, quatenus sanguis constet particulis æqualibus; sed quatenus diversæ hæ particule in unum conspirant motum, ac non obstante tali diversitate, ordinariam illam circulationem seu sanguinis fluxum & refluxum citra confusionem peragunt partesque ita uniunt; Cùm verò juxta naturæ leges sub-

tile præ crasso faciliè ad superiora ascendat, hinc etiam subtilior pars sanguinis, seu particulæ sanguinis subtiliores & summè agiles per ramum ascendentem faciliùs ascendunt, dum crassiores partes seu crassior sanguis naturaliter potius inferiora petit, subtilis ille sanguis in ramo ascendente infunditur arteriis carotidibus & cervicalibus, utræque in minutissimos distribuuntur furculos (plexus choroides dictos,) qui dum propagantur & explicantur per totum cerebrum etiam membranulis cerebrum cingentibus inseruntur, per quarum poros sanguis ille adductus quasi filtratur, relictis crassioribus particulis, quæ vel in cerebri & circumjacentium partium nutrimentum abeunt, vel tanquam à nutritione superfluæ immediatè ex tubulis in vasa rejiciuntur, vel mediatè per anastomoses nempe venas intrant, quo modo ad cor redeunt. Quamdiu igitur sanguis legitimè constitutus est & dicto modo versus superiora movetur, tandiu etiam nemo laborat cephalalgia; quamprimum vero in sanguine particulæ prædominantur crassiores, pituitosæ, biliosæ id est oleosæ & acres, ac cum sanguine versus caput rapiuntur, illæ tanquam peregrinæ inveniuntur minutissimos angustos & improporcionados poros ac tubulos, dum illos ingredi non possunt, vi irruere conantes, molestiam circa fibras vellicant: & in hoc consistit vera ratio solutionis continui, unde dolor seu cephalalgia biliosa à sanguine nempe bilioso hoc est, constante ex partibus partim acris partim $\circ\circ$ sis, & tali cephalalgia Italum laborasse ex ante dictis constat, & ulterius per phœnomena in proposita nostra historia claret.

Ut igitur medicè procedamus, rectè præmittitur explicatio *φαινομένων* inter quæ est (I.)

Dolor capitis. Quær. an dolor ille sit symptoma an ipse morbus? R. quia immediatè sequitur conti-

nui solutionem, est symptoma, & cum Medici plerique symptomata dividant 1. in Actionis læsæ. 2. excretorum & retentorum, 3. qualitatis mutatæ, meritò dolor hic ad symptoma actionis læsæ refertur, læditur enim actio, nempe sensatio, id est motus quidam peregrinus & improportionatus infertur partibus sensu donatis: Dolor est triplex. Pungens seu mordax, distensivus & gravativus: distensivus oritur à flatibus, quia distendunt membranas: Gravativus est ab humore crasso viscido & glutinoso, qui pondere suo quasi premit & dolorem excitat talem; Sin verò particulæ sint valde acres, rigidiores, inhærent poris, pungunt & vellicant, unde dolor mordax & pungens, & quia noster Italus talem dolorem sensit, clarum est eum laborasse cephalalgia biliosa, i. e. in ipsius sanguine prædominium obtinuisse particulas acres.

(2.) Absque notabili gravitatis sensu fuit dolor; ut fiat dolor gravativus requiritur humoris pondus & soliditas, (id est, humor viscidus glutinosus:) quia verò ægroti sanguis fuit repletus partibus tenuibus acribus & valde mobilibus, non potuit non inde oriri dolor pungitivus & mordax, minimè verò gravativus, particulæ enim illæ acres ulterius semper pergunt neque diu in aliqua parte hærent, ut gravitatem talem inducere possint, hinc rectè A. N. dicit, abest gravitas ob tenuitatem bilis, constat autem bilis partibus quidam salinis & quibusdam $\circ\circ$ sis, id est continet particulas quasdam teneres & molliores quales reperiuntur in $\circ\circ$ so, quia autem $\circ\circ$ sa simul volatilia sunt, & facilè effervescentiam excitant, ideo illis adjunctæ sunt partes quædam duriores & rigidiores, & hæc facilè talem dolorem pungitivum excitare possent, & istiusmodi particulis constat ignis, hinc si adjicimus sal, potentiùs urit.

(3) *Facies & oculi ad flavedinem quandam seu colorem citrinum tendebant*; qualis sub cute humor, talis color ipsius cutis, sanguis quamdiu retinet legitimam suam dispositionem & mixtionem tamdiu rubicundus manet, quando verò aliæ illi admiscuntur particulae ita ut in eo prædominentur, alia fit textura, sicque alius color, hinc Hipocr. dicit, in homine amarum & dulce & alia sexcenta molestia non afficiunt, nempe quamdiu legitimè manent mixta in M. S. at ubi horum secretum quidpiam fuerit & conspicuum fit, tunc hominem molestia afficit, si igitur color est flavus, E. sanguis biliosus i. e. continet particulas biliosas, h. e. acres & volatiles.

Qr. hîc, Quare oculi & facies præ aliis partibus colore tali citrino inficiantur? R. (1.) Quia faciem & has partes præ aliis intuemur. (2.) Quia facies est pars vicina cerebro & est pars capitis, caput autem est pars affecta: E. quamfacilè particulae acres propter vicinitatem isti parti communicari possunt. (3.) Quia oculi constant tunicis valde tenuibus: E. facilè color humoris subjacentis transparare potest.

(4.) *Somnus brevior & interruptus*. Somnus est subsidencia pororum cerebri, vigiliæ verò, eorundem apertio, in somno enim spiritus aliquo modo sunt ligati, s. v. cum sanguine ascendente partes tales acres ad cerebrum transportantur, subsidentes cerebri poros conantur aperire, apertosque servare, quod etiam propter duritiem & rigiditatem suam ac cerebri mollitiem facilè producere possunt; si enim illæ particulae essent pituitosæ minimè possent. *A vaporibus acris & calidis somnus brevior est & interruptus*, dicit A. N. ita Veteres sæpe ad explicandam alicujus morbi causam morbificam confugiunt ad vapores & exhalationes, sicque putant caput corpori esse instar alembici, ad quem vapores è corpore

poro ascendant ac per ejus poros eliminantur, quasi extra vasa ejusmodi exhalationes fieri & per cranium tanquam durum & constrictum os penetrare possent.

Credimus igitur quòd illud quod defertur ad cerebrum, per arterias debeat deferri, hinc quando istæ particule acres per arterias apportantur ad cerebrum, non possunt ibidem intrare poros improporcionatos, sicque vi intrantes talem punctiõnem & dolorem causantur.

(5.) *Lingua sicca & amaritudine infecta*, omnes cibi qui assumuntur, sentiuntur præ se ferre amaritudinem non vitio cibi, sed linguæ, hæc quia spongiosa, rara & multis arteriis prædita, facile imbibit particulas illas biliosas per arteriolas cum sanguine illinc allatas, hinc in omnibus morbis inspicienda lingua, quia sæpissime ex lingua sanguinis diathesin cognoscere possumus: his particulis biliosis poris linguæ seu musculi (est enim musculus) infusis, si particule ciborum in ore dissolutæ admiscuntur, in illarum biliosarum poris quasi includuntur, ita ut nullum in fibrillis excitare possint motum, unde motus qui excitat gustum fit solus à particulis biliosis, unde omnes cibi mentiuntur saporem amarum, accedente etiam vitio ipsius salivæ, ex bilioso enim & depravato sanguine non potest non fieri saliva biliosa & depravata, hinc depravatatur etiam gustus.

(6.) *Pulsus frequens & velox.* Quòd sanguis celerius agitatur eò celerior pulsus, hinc si sanguini $\circ\circ$ sæ particule acres admiscuntur, tunc vis augetur, semel autem motæ particule rigidæ non facile ab aliis obviam fientibus obrui, & in motu suo sisti possunt, & cum sanguis constans particulis talibus rigidis & acris celerrimè cordis perfluant thalamos, pulsus non potest non esse celerior.

(7) Urina modò tenuis & aquea modò tincta & citrina. Urinæ coloris calorem non esse causam ex eo cognoscimus, quòd interdum in morbis calidissimis pallida urina fit; oritur autem color urinæ cum sero incoquantur particulæ Θ næ & Æ reas. urinæ verò separatio fit in renibus & quidem per præcipitationem mediante fermento, illud fermentum, si sanguis est corruptus, etiam facilè corrumpitur, & quia in ægroto nostro sanguis est corruptus, hinc, dum acriores & mobiliores partes sanguinis raptæ sunt ad cerebrum, reliquæ crassiores propter debile fermentum in renibus non potuerunt segregari, ideò cumulatae sunt in tubulis ejus quos obstruxerunt, unde urina fuit aquea & tenuis, dum fermentum istud iterum factum validum, ejecit simul partes salsas & Æ reas, sicque iterum reddita fuit urina tincta & citrina; alia ratio diversi coloris urinæ hæc esse potest, sanguis per arterias emulgentes ad renes adductus minutissimos ejus ingreditur anfractus seu tubulos, hinc quando sanguis pluribus constat partibus $\circ\circ$ sis, facilè tubulorum renum aliqualis obstructio produci potest, quoniam particulæ $\circ\circ$ sæ valde sunt ramosæ inæquales, & propter hanc irregularem figuram facilè in renum cumulantur tubulis, iis inhærent eosque obstruunt ac ulterius pergere non possunt, & propter hanc obstructionem urina redditur tenuis & aquea, dum verò particulæ aquosæ quæ sunt flexiles ac omnibus poris se accommodare possunt, continuò tubulos illos permeant, transeundo semper quasdam ramosas & tubulis instar sepi impetas secum ad vesicam ducunt, hinc brevi obstructio illa tollitur, unde urina non diu manet pallida, sed iterum fit citrina.

Si recensita phœnomena apparent, Medicus certus esse potest, quòd dolor sit ex mordacitate bilis; cujuslibet autem morbi Medico cognita esse

esse debent, ut semper ægroto dari possit ansa, hinc Medicus ægrorum dolore capitis laborantem accedens, statim ex eo quærere debet, num dolor iste fit mordax seu gravativus, inspicere debet linguam & oculos, sæpe enim causam morbi manifestare possunt, pulsus explorare, num placidè dormiat vel inquietus sit, urinam etiam examinare debet, & his apparentibus certus esse potest adesse cephalalgiam biliosam. Explicatis apparentiarum causis jam ad causam ipsam.

Causa autem duplex immediata seu proxima, & mediata (seu remota, procatarctica & occasionalis.)

Causa immediata est inter quam & morbum nihil intercedit, E. dolor est morbus, & solutio continui est causa immediata, quia inter dolorem & solutionem continui nihil intercedit, ubi enim dolor: ibi solutio continui, non verò est talis solutio aliqua qualis fit ab ense aliquo ut in vulnere, sed talis quæ consistit saltem in improportionato motu filamentorum nerveorum menignum à particulis acris & improportionatis porulos minutissimos vi intransibibus. Willisus etiam doloris capitis proponit causam tract. de anima brutor. pag. 146. eamque dicit esse distractionem spirituum animalium, per quam distractionem & reliquæ convellantur partes ut ita fiat sensatio molesta. Willis. sequitur Anton. le Grand de causa vera doloris capitis dum agit; Verum **Ed.** illam spirituum fugam esse potius productam à causa morbifica, dum enim fit talium partium vellicatio Spiritus ad talem explosionem invitantur; sic in epilepsia est talis spirituum explosio illorumque distractio & tamen illam distractionem non sequitur dolor, dd. in intemperie frigida, ubi spiritus non adeo sunt volatiles, sed quasi sepulti jacent, magnus dolor sentitur, ut in sequen-

ti casu. Unde verò ille dolor? nemo dicet quòd à spiritu tali distractione & explosione, cum propter intemperiem pituitosam non sint apti ad illam instituendam, deberent enim esse volatiles.

Causæ mediatae referuntur vel ad naturales, non naturales & præternaturales: ad naturales causas in hac historia refertur.

(1) Temperamentum; fuit enim constitutionis calidæ & siccæ, ut Itali omnes esse solent propter regionem calidam: ibi enim terra calidissima est, hinc etiam multi serpentes reperiuntur, qui amant calida & fervida, & quia Sol copiosè agit in corpora, humidum consumitur, unde habent naturam siccam, & pori propter exsiccationem fiunt valde angusti, hinc in temperamento calido & sicco quamfacilè prædominantur particulae oleosæ & acres.

(2) Regio; fuit Italus, E. magis proclivis ad intemperiem sanguinis biliosam acrem & fervidam.

(3) Ætas; fuit ætatis consistentis, quæ incipit ao. 35. & ad 48. secundum alios ad 50. extenditur, in hac ætate constitutis quoad nutritionem nihil recedere nihilque accedere putat, hinc dicitur ætas consistens, in qua sanguis facilè contrahit intemperiem calidam seu biliosam, cum è contra in senectute facilè, frigidam, & pituitosam contrahamus intemperiem.

Causæ non naturales sunt 6. aër cibus & potus &c. Aër, corripitur tali dolore mense Jun. E. aër fuit calidissimus, qui relaxavit poros sicque sanguinis motum agitavit, hinc æstate febres ardentes sunt satis frequentes, & quia in aère calido copiosa fit insensibilis transpiratio, massa enim valdè agitatur è materiâ subtili, hinc sanguis fit acris, id est, partes volatiles dissipantur, acriores verò manent in m. f.

(2) Quoad

(2) Quoad cibum & potum; fuit usus cibis du-
 cibus aromaticis, quali autem vescimur cibo talem
 sanguinem habemus, si sumimus cibum calidum, fan-
 guis fit calidus, si salum, sanguis fit salsus & serofus,
 aromatici auferunt bilem, quia constant sale volatili
 oleoso, dulcia facilè fermentant, acidum & acre
 continent, hinc facilè bilefcunt & ita acre in san-
 guine cumulant, (3.) Quoad motum & quietem;
 variis corporis exercitiis fuit deditus; in confectio-
 ne salis observandum, ut 1. diu coquatur aqua nitrosa.
 2. ut agitetur frequentius, quia per agitationem
 volatiles abeunt in auram, reliquæ acres cohærent,
 & sic fit sal, eo modo sanguis noster per varia corporis
 exercitia multum agitur, ita ut multæ partes vo-
 latiles dissipentur, unde remanent rigidæ & acriores,
 sicque fit sanguis acris; accedit viarum generosum,
 in quo est sal quoddam volatile $\circ\circ$ sum seu copio-
 sum Δ quod bilem augere potest.

Antequam ad signa prognostica transitum facia-
 mus, pauca adhuc de œconomiâ animali ad melio-
 rem explicationem, præmittenda. Debemus sem-
 per probè distinguere inter circulationem ipsius san-
 guinis per arterias & venas, & inter humores cir-
 culantes, si illorum humor circulationem qui nutri-
 unt, cum non in omnibus locis observentur ana-
 stomoses & venæ semper tendant ab angusto ad an-
 gustum, hinc non omnis sanguis qui per arterias
 ad omnes partes vehitur à venis potest recipi
 per anastomoses propter copiam & celeriorum
 motum, sicque, plus sanguis advehitur quàm re-
 vehitur. Dicendum E. est, quòd dum arteriæ à san-
 guine extenduntur & pori aperiuntur, internæ
 particule plurimæ fluxiles egrediantur ex poris ar-
 teriarum in interstitia fibrarum seu tubulos par-
 tium solidarum, quales innumeri in solidis repe-
 riuntur, & quales inveniunt poros tales adhærent ra-
 di-

radicibus filamentorum, quia verò non omnes adhærere possunt, superflua ex tubulis in vasa lymphatica recipiuntur non amplius sub forma sanguinis sed lymphæ: (in nutritione enim sanguis variè mutatur:) vasa autem lymphatica in itinere iterum conjunguntur cum venis, sicque fit humoris circulantis circulatio; quod autem ex tubulis sub forma lymphæ in vasa lymphatica excipiatur probatur inde, dum observamus lymphæ motum esse à circumferentia ad centrum, nunquam verò à centro ad circumferentiam, ut ex ligatura tumoris pedum probatur.

Prognost. Rectè dicit A. N. hunc affectum carere periculo, quia respondet ætati, temperamento & regioni, est enim Italus & consistentis ætatis, in quâ ætate & temperamento facilè partes acres prædominantur.

Curatio; (1) Humor ille acris qui est causa solutionis continui, & consequentis doloris evacuandus. (2) Intemperies sanguinis acris alteranda; nam totus sanguis tali laborat intemperie acris, & sic totus esset evacuandus, E. saltem alterandus & temperandus.

Quod attinet primam indicationem; notum varia esse purgantia, quædam enim dicata sunt humori melanchol. quædam bili, quædam pituitæ &c. Ast diversitas hæc non quærenda in qualitate aliqua occulta, sed in ipsa humorum diversa constitutione. E. g. bilis quia est valde volatilis, facilè sequitur motum cujuslibet purgantis, pituita verò cum non ita mobilis requirit fortius purgans &c. pro purgante in hoc casu ante omnia convenit Rhabarbarum; notandus etiam hic error eorum, qui putant in omnibus capitis affectibus omnia remedia esse adhibenda in formâ pilulari seu sicca, nulla verò in liquidâ, nam mera est superstitio; liquida enim citius & facilius deduci possunt ad partem affectam longè distitam, quia

quia facilè dissolvuntur, cùm è contra sicca diuturnam & longam requirant moram ad sui dissolutionem.

Humor itaque ille acris feliciter ejicitur per infusionem Rhabarbari (ut A. N. innuit) ita videlicet si per noctem infunditur in aqua aliqua destillata, manè saltem parum coquitur, ne partes subtiles per coctionem abeant in auram, pro majori stimulo & reclusionem additur sal aliquod, ut vel sal tartari vel crem. tartari, est enim instar clavis quod medicamenta referet; idem est si sumitur sal absynth. betonic. vel aliud alkalifatum, habent enim eandem qualitatem, ex additione salis, quod Rhabarb. melius referetur, exinde probatur, quia aqua illa cui infunditur, accipit calorem rubicundum, (quod non fit si Rhabarb. solum in aqua destillata infunditur absque sale :) quod signum est Rhabarb. radicaliter esse reclusum.

Infusionem talem Rhabarbari invenies apud Mynsicht. sub formâ Decocti sennæ cum Rhabarb. quod valde tutum.

Fervor & acrimonia sanguinis temperatur per aquosa, quò copiosior aqua è minor acrimonia salis, & è contra quò minor copia è major acrimonia; Ita etiam si sanguis falsedine laborat & abundat ac aquosa adhibentur, tum temperantur salia ut acrimonia non ita possit percipi, rectè igitur A. N. in Julapio suo adhibuit aqu. endiv. lactuc. cichor. quæ sunt vsa & partium acrium motum retardant, addidit acida quædam ut aq. acet. syrup. granat. berber. illa enim præcipitando salia acria M. S. intemperiem biliosam alterant ac temperant.

Somnus, qui ab exuviis M. S. pungentibus interrumpitur, inducitur per medicamenta somnum conciliantia, talia sunt quæ partim oleositate suâ temperant acrimoniam, partim etiam frigida sunt,

sunt, quæ sistunt motum celeriore partium sanguinis, quod præstant emulsiones ex seminibus E. g. R. Semin. 4. frigid. maj. aa. ʒj. præscribuntur autem femina vel cum corticibus seu sine eis, si diuresis simul requiratur cum corticibus præscribenda; illæ Emulsiones autem habent quandam $\circ\circ$ firatam (femina enim omnia sunt oleosa) qua corrigunt acrimoniam M. S. sunt etiam frigida quia lentè incidunt, hinc imbibent motum partium volatiliū in M. S.

Externa applicantur præsertim si causa hæret extra cranium, dictum fuit caput quidem esse partem affectam, verum non quoad omnes partes sed illas quæ gaudent sensu exquisito, ut meninges &c. hinc Q. an cerebrum & cerebellum etiam sint partes sensibiles? R. Neg. constant enim filamentis valde mollibus, in quæ nullus sensus seu dolor cadit, etiam ab ipsis nullus motus ad glandulam pinealem deferri potest; ulterius partes capitis sunt duplices internæ & externæ, seu intra & extra cranium; sensiles intra cranium sunt duæ meninges, pericranium, nervorum tunica &c.

Extra cranium etiam sunt variæ; si igitur partes capitis externæ afficiuntur, tutò adhibentur externa Medicamenta ut in A. N. Verum peccavit A. N. dum in hoc casu adhibuit externa cephalica liquida, illa enim facilè in poros & per suturas in caput intrare cerebroque noxam inferre possunt, unde rarò perveniendum ad liquida præsertim in tali cephalgia pituitosa & biliosa, stuporem enim ipsis spirit. an. inducere possunt. Conveniunt tamen si in forma sicca applicantur ut Ung. alabastrinum, quod etiam ab ipso A. N. valde deprædicatur, vel herbæ siccæ applicari possunt, &c.

Diætam accuratè describit A. N. vitandum vinum, quia facilè fermentat & bilem auget.

CASUS II.

De Cephalalgia pituitosa.

HISTORIA.

Regina Poleien / Uxor Viri Nobilissimi Domini COSMI à SIMMERN, Aulici Casarei, etate sexagenaria, temperamentum humidi & frigidi, tempore hyberno capitis dolorem contraxerat, cum sensu gravitatis & tensione.

Aderat & mentis quidam stupor, omniumque sensuum tarditas & perpetua in somnium propensio, oculi intumescabant, per os, palatum & nares multum salivæ & pituitæ subinde excernebatur: Urina cruda crassa & albicans: Pulsus parvus, tardus, mollis & rarus.

A tertiâ horâ noctis usque ad nonam invalescebat dolor.

RESOLUTIO.

Phœnomena, quibus apparentibus dicimus aliquem laborare cephalalgia pituitosa, sunt

(I.) Capitis dolor, in specie sensus gravitas & tensio quædam; hic dolor est contrarius illi in cephalalgia biliosa. Qr. igitur, unde & quomodo oriatur? B. Sanguis, constans partibus crassis viscidis & ad motum ineptis, ad cerebrum ascendens, dum intumescunt arteriæ, infunditur in poros partium imò in ipsos minutissimos meningum poros, & cum ibidem propter novum semper insequentem sanguinem partes illæ viscidæ cumulentur & profundius in poros impellantur, fibras aliquomodo quoad situm mutant, membranas extendunt, unde dolor talis gravativus; inhærent autem hæ exuviæ sanguinis poris partium intra & extra cranium; cum verò materia morbifica non sit acris, dolor gravativus (non acutus) oritur, quasi pondus incumberet capiti.

Tensio indicat copiam materiæ morbificæ, ita enim augentur partes pituitosæ ut valde extendant membranulas citratamen corrosionem, hinc tensio illa non habet conjunctum exquisitum dolorem.

(2) Adest mentis quidem stupor; ob sanguinem valde crassum & ad motum minimè aptum, & quia ex sanguine crasso & viscido crassi generantur Spiritus animales, & in minori copia, hinc mentis stupor, quia quamvis anima imperet excursions ad partes, propter visciditatem non sunt dispositi ut illas perficere possint.

(3) *Sensuum tarditas*; quia ad sensus externos & internos requiritur activitas spirituum ut nervos impleant, quo motus impressi ad cerebrum deferri possint, cum verò in intemperie M. S. viscida Spiritus sint pauci & flaccidi, omnes motus fiunt tardiores; Ex sanguine etiam debent fieri fermenta v. g. ventriculi, ex sanguine verò viscido & crasso non potest non generari fermentum vitiosum ventriculi, & sic etiam actio ventriculi læditur, à fermento tali viscido & ad solvendum inepto dependent cruditates quæ sanguini communicatæ augment intemperiem ejus viscidam; Et sic fermentum vitiosum potest esse causa auctæ intemperiei viscidæ sanguinis, & vicissim intemperies sanguinis viscida potest esse causa fermenti viscidi & corrupti, unde causa potest esse effectus, & effectus potest esse causa. Spiritus quando sunt crassi læditur etiam motus cordis & fit segnior in hoc casu cum adfuerit spirituum paucitas, E. sensuum tarditas, partes enim sufficientes inflari non possunt, quæ motum impressum ad cerebrum deferre debent.

(4) Perpetua in somnum propensio, partim quia pori implentur ab humore pituitoso viscido, partim quia Spiritus non sunt sufficientes, ut poros cerebri

rebri apertos fervare, eosque inflare possent, quo motus ad cerebrum adferri possint.

(5) Oculi intumescunt, propter impeditam circulationem humorum circulantium, obstruunt enim tubulos ut non possint excipi à vasis lymphaticis & ad cor reduci, unde intumescencia.

(6) Per os, nares, palatum multum pituitæ effluit, quia tanta est copia humoris pituitosi ut etiam ad glandulas salivales copiosè transportetur, unde interdum si humor sit valde vitiosus & glutinosus, oritur totalis obstructio narium, quod eò pejus est, si verò adhuc fluxilis aliquantulum est, in palatum rejicitur.

(7) Urina cruda, crassa, alba &c. quia tanta est sanguinis intemperies viscida & crassa, ut non solum exuviæ illæ pituitosæ ad partes superiores sed & ad renes copiosè amendantur, ac cum aliis partibus urinam constituentibus excernantur, quia verò in sanguine dominium obtinere exuviæ variæ crudæ, crassæ, pituitosæ &c. hinc urina excreta modò fuit cruda, modò alba, modò crassa, &c.

Obj. Non semper in intemperie sanguinis viscidâ redditur urina cruda alba seu crassa, sed sæpè tenuis valde. R. Tunc tubuli renum obstruuntur à materiâ glutinosa, unde partes remanent in corpore crassiores, tenuiores verò seu ferum tenue profluit & ejicitur, unde urina tenuis.

(8) Pulsus parvus mollis & tardus. *Parvus* est (1.) quia Spiritus an. in sufficienti copia non influunt in cor ceu musculum, pauci enim ex crasso sanguine generantur, hinc etiam in tantum cor non movetur & dilatatur. (2.) Ipse sanguis non adeo opus est ad fermentandum, hinc manet crassus & tardiùs movetur in arteriis.

Mollis est quia prædominantur in sanguine partes molliores, pituitosæ, fluxiles.

Tardus

Tardus quia sanguis ille crassus in arteriis non sufficienter movetur.

Rarus quia partes in sanguine valde inæqualiter accenduntur.

(9) Ab hora tertiâ noctis ad 9. ingravescit dolor; A. N. addit rationem, sed minimè ratio est, experientia enim hoc docuit, desideramus autem rationem quare tum temporis pituita moveatur?

Recentiores, quia observârunt diversitatem motus humorum in corpore circa meridiem, noctem, diem, &c. dicunt has diversitates dependere ab aliâ materiâ subtili tum temporis influente, partim etiam à dispositione humoris quod uno tempore citiùs fermentant quàm altero. Observamus autem pro diversitate influxus astralis diversas etiam tum in hominibus tum etiam brutis fieri alterationes. Gallus post meridiem noctis ad clamores irritatur, ratio quia ☉ appropinquans noctis frigus propellit, sicque aura illa subtilis novam in Gallo alterationem efficit.

Causa immediata est continui solutio seu tensio, dolor enim est vehemens, sed tensio saltem adest. Mediata proximior est humor pituitosus viscidus.

Mediatae causæ sunt vel nat. vel non nat. & præ. nat. Naturales sunt temperamentum humidum & frigidum.

Nonnat. aër hybernus frigidus, is enim facilè sanguinis motum sistit, insensibilem transpirationem impedit, unde crassæ partes in sanguine cumulantur & ipse incrassatur.

Progno. Affectus curatu difficilis est, partim propter constitutionem ipsius subjecti (quia in ætate senili.) E. nullæ exuviæ fuerunt in sanguine collectæ. 2. Propter constitutionem ambientis aëris, est enim in hyeme, hyeme etiam morbi frigidi difficulter curantur:

ur : hoc tempore dicit Hipp. aphor. 40. sect. 2. raudines & gravedines in valde senibus non coquantur ; coctio verò illa consistit in sanguinis fluxibilitate, in senibus verò quia coctio illa vel deficit vel imbecillis est propter imbecillitatem fermentorum nempe ventriculi & cordis, E. humor crassus & viscidus facilè in illis augetur.

Curatio consistit in hoc, 1. obstructio tubulorum cerebri & meningum referenda est. 2. Materia evacuanda, illa verò cum valde crassa & glutinosa sit, non potest commodè evacuari nisi reddatur fluxilis, & quia partes crassæ coherent, debent divelli ut tandem iterum cum sanguine misceri ac per alvum è corpore eliminari possint.

Obstructio illa tollitur per medicamenta interna & externa ; Interna quia longum iter expedire debent usque dum ad partem affectam cerebrum perveniant, debent ita esse constituta, ut non facilè in motu impediri, sed integris viribus ad cerebrum pertinere possint, talia sunt quæ partes habent valde rigidas duras & mobiles, ut sunt communia illa ligna Juajac. sassafras, rad. Chinæ, Sarsaparil. cortic. tamarisci fraxini Juajaci &c. hæc enim partes frigidas in se continent, quæ non facilè in suo motu ab aliis occurrentibus inflectuntur ; tales rigidæ & duræ partes cum sanguine ascendente ad cerebrum adductæ ac in tubulos membranarum cerebri infusæ, rigiditate & duritie suâ humores in crassatos coherentes incidunt, attenuant, diffociant ac fluxiles reddunt, unde facilè in venas refluere & è corpore eliminari possunt ; hinc decoctum lignorum in omnibus affectibus frigidis viscidis ac pituitosis à Medicis valde commendatur.

Ligna cum non debeant infundi in aqua aliqua destillata, (sufficiens enim non est) substitui debet vinum & addi sal aliquod alkalinum ; addi possunt pro lubi-

lubitu medicamenta alia amara, quæ etiam constant partibus talibus, quæ abradere possunt humores crassos, ut Card. Bened. betonic. majoran. &c.

Adhibito decocto alterante purgans quoddam datur, quò pituita viscida jam diluta sanguini iterum infundi & eliminari possit.

Externè conveniunt quæ etiam vim habent attenuandi, incidendi ac deobstruendi; adhibentur vel in forma sicca vel liquida: sicca, ut in cucupha, qualia sunt aromatica, quæ in pulverem crassum scilicet rediguntur, & inter lintea duplicata constituuntur, illa aromatica constant sale quodam volatili, unde per poros caput intrare ac in tubulis obstructionem tollere, & quia valde penetrantes sunt ac partes acres habent, humorem in tubulis crassum resolvere & excutere possunt.

A. N. commendat destillatum ex ligno sassafras, loco hujus substitui possunt $\circ\circ$ succini, lavendulæ, anthos. & cephælica alia, habent enim vim penetrantem hæc $\circ\circ$ scilicet propter volatilitatem, hinc etiam facilè sese poris insinuare & humorem resolvere valent.

Tandem harum viscidarum exuviarum seu sanguinis pituitosi regeneratio est impedienda, optimè hoc fieri potest, si habeamus rationem fermentorum præprimis in ventriculo, intestino duodeno, etiam in corde &c.

C A S U S III.

De Cephæa scorbutica.

Vitiosæ illæ effervescentiæ quæ in scorbuticis apprehenduntur, oriuntur ex conflictu salium vitiosorum in M. S. ex conflictu illo tandem in coagulum mutantur, in quas partes istud coagulum defer-

defertur, in illis cruciantes dolores oriuntur, qui vocantur dolores scorbutici, hinc etiam si cum sanguine coagulatum istud seu salia coagulata deferantur ad cerebrum, & membranularum seu meningum poros angustissimos ingrediuntur, ita iis infiguntur, ut etiam vix ab aliquo medicamento expelli possint, unde vehementissimus & incurabilis fere oritur dolor capitis scorbuticus, ut ex sequenti Historia apparet.

HISTORIA.

Honestissima Fœmina, Ursula Kundenreichia, Dn. Melchioris Waxen/ Civis & Mercatoris Colbergensis, p. m. vidua, constitutionis quidem calidæ & siccæ, multis tamen defluxionibus abnoxia, anno ætatis septuagesimo tertio, sub initium autumnii in vehementissimum Capitis dolorem incidit, cum vigiliis contumacissimis, difficili respiratione & cordis angustia ac palpitatione. Facies pallida erat vel potius livida: Pulsus parvus, debilis & inæqualis; Urinæ variæ, interdum albæ & crassæ, interdum rubræ, turbidæ, cum sedimento farinæ laterum non absimili: Supervenit tumor post aurem sinistram, qui cum discuti non posset, convenientibus remediis emollitus & apertus est. Profluit materia tenuis, serosa, ex flavo nigricans, qualis ichor ab atrâ bile esse solet, sed nullo cum levamine; Savientibus namque in miseram absque ulla remissione doloribus atrocissimis, tandem è vitâ decessit.

Quær. An illi qui sunt constitutionis calidæ & siccæ etiam obnoxii esse possint defluxionibus: videtur enim contra naturam esse, cum in defluxionibus magna præsupponatur humiditas? R. Observamus illos homines qui sunt rarioris texturæ & calidioris naturæ etiam obnoxios fieri defluxionibus; illa ficcitas verò non est à defectu feri, sed à sanguine acri, & quia laborant tali intemperie acri etiam corpus nutriri non potest; ideo dicimus

mus quòd in calidis & ficcis naturis non fiat defluxio talis, qualis ab humore pituitoso, sed quoniam sanguis acris seu salia coagulata modò in hanc, modò in aliam ruunt partem & dolorem inferunt, vocamus defluxiones cum propriè non sint defluxiones; hinc etiam probè distinguendum inter dolores qui fiunt ab humore pituitoso, & dolores scorbuticos: illi non ita sunt vehementes & corrodescentes, sed gravativi, interdum nulli, hi verò scorbutici ut ardor, dolor & calor sunt vehementiss. sicque hi hoc modo obnoxii sunt defluxionibus, qui nempe laborant intemperie acris, talis enim sanguis facile effervescit, ebullit & nunc in aliam partem ruit. Author hunc capitis dolorem vel scorbuticum propter peculiaria symptomata quæ in hoc dolore, non verò etiam in aliis capitis doloribus observantur, hic enim dolor à salibus scorbuticis valde acris ortum habet.

Adfunt enim (1) *Vigiliæ contumacissimæ*, salia enim non permittunt ut pori cerebri subsideant, sed semper vellicant, unde spiritus semper turbantur & accurrunt.

(2.) *Difficilis respiratio*; quod symptoma in scorbuticis communissimum est; ad respirationem requiritur legitima dispositio musculorum abdominis, quando verò musculi abdominis referti sunt istiusmodi salibus scorbuticis, (ut in scorbuto) cum difficultate atolluntur & sic difficultas oritur respirandi; altera causa, quando ipsi pulmones obstructi sunt: quoad cellulas vel nervulos à materiâ quadam viscida & crassa, aër ingrediens propter obstructionem non potest sufficienter poros intrare & cellulas omnes inflare ac permeare, unde etiam oritur difficilis respiratio in scorbuto; tertia causa, quia sanguis in scorbuticis à motu saltem levissimo facillimè effervescit, hinc si celerrimè à corde in pulmones

nes effunditur, pulmonesque non sint rectè dispositi, sed obstructi, sanguis restagnat, quia ipsi obex ponitur, quod sæpissime experiuntur illi qui scalam ascendunt.

(3) *Cordis angustia & palpitatio*; Cordis angustia oritur à restagnatione sanguinis circa pulmones, & propter sanguinem acrem fibræ & nervuli cordis irritantur, & quia spiritus ad irritationem talem accurrunt, læditur motus cordis, sicque oritur palpitatio cordis.

(4) *Facies pallida & livida* propter insufficientem sanguinis & humorum circulantium motum, unde sanguis ubique fere restagnans redditur impurus.

(5) *Pulsus parvus*; ex intemperie sanguinis, ille enim si præter acrimoniam accipit visciditatem ut in scorbuto fit, tunc in corde æqualiter non potest accendi, unde pulsus parvus & inæqualis; cum verò ex illo sanguine pauci generentur Spiritus, oritur pulsus debilitas.

(6) *Urina modò alba crassa, modò rubra, &c.*

Quæ. Unde recrementa illa quæ in urina conspiciuntur? à vitio effervescentiæ in intestino duodeno, illius effectio est segragare humorem alibilem ab excrementitio, quod etiam fit si duo humores bilis & succus pancreaticus ritè manent dispositi, quando verò labem contraxerunt tunc fæces manent immixtæ, quæ tunc cum serò partim ad vesicam transportantur, hinc pro diversitate admixtorum urina modò alba, modò rubra &c.

Quia vero sanguis laborat intemperie acri, facilè hi humores seu fermenta labem contrahere possunt, quia ex tali sanguine acriori & corrupto generantur.

(7) *Alvus sicca & obstructa*, quia illa effervescentia

centia in intestino duodeno non rectè fit propter nimiam visciditatem & aciditatem succi pancreatici, acida enim coagulant, unde scorbutici & melancholici ferè semper habent alvum tardiozem, excitantur enim & indurescunt fæces propter visciditatem & aciditatem succi pancreatici.

(8) Maculæ apparent, videmus quòd guttula alicujus humoris acris si incidat in laminam, corrosionem & maculam producat; eodem modo sanguinis exuvix acres in scorbuticis corrodunt vasa capillaria, hinc ex vasis à sanguine secretæ ac in cutem suffusa tales maculas producunt, & pro varietate corrupti sanguinis variant etiam macularum colores, hinc aliæ sunt lividæ aliæ rubræ &c. sæpiùs à tergo sequentes exuvix secum ducunt exuvias illas cuti inhærentes, unde interdum evanescent, dum verò de novo aliæ extra vasa istillantur, iterum apparent.

(9.) Supervenit tumor ad aurem, is dum apparuit spem fecit reconvalescentiæ, sed frustra, non enim fuit criticus sed symptomaticus, ac indicavit insignem copiam humoris morbifici, prodiit enim nullo cum levamine, dolor etiam aperto tumore non remisit.

(10.) Humor qui effluxit fuit ichor volat. & sic conclusum, quod partes activæ & subtiliores sanguinis ejectæ fuerint relictis crassioribus & vapidis, unde facilè potuit sphacelus accidere, omnes enim scorbutici moriuntur sphacelo, sanguis enim fit quasi e-mortuus & vapidus propter defectum partium activarum, quæ fermentationem illam ordinariam blandam debebant continuare, quæ cessat. Et hæc sunt causæ apparentiarum, quibus præsentibus certò concludere possumus, adesse cephalæam capitis scorbuticam.

Prognosis. Curatu difficilis est propter seq. rationes:
I. propter ætatem, in senibus enim curationes semper

per difficilius instituuntur, (2.) afficitur pars nobilis & quidem sine remissione doloris, (3.) propter symptomatum congeriem, quò enim pura gravia symptomata adsunt, eò difficilior curatio; facultas vitalis & animalis læditur. Animabus: adsunt vigiliæ per quas spiritus valde consumuntur, dolor (refertur enim ad sensum E. ad facult. anim.) vehemens; Vitalis: adest difficilis respiratio, pulsus parvus, debilis &c. Urina modo alba modo rubra, &c. alvus obstructa, quæ tamen ad naturalem facult. aliàs referuntur. E. tum liquor animalis tum vitalis afficti fuerunt.

Causa procatarctica fuit dispositio calida & sicca, accidit tempus autumnale, autumno autem potissimum scorbutus exacerbatur, catarrhi, raucedines, notante Hippocrate valde communes sunt.

Curatio. Methodicè A. N. aggressus est curationem. Evacuatio duplex est, universalis & particularis, semper universalis præcedat particulari, quòd A. N. observavit, dum in curatione præmisit Enema, præprimis quia alvus etiam fuit obstructa, quò diutius enim durat alvi obstructio, eò magis caput læditur.

Post Enema adhibendum esset purgans; verùm cum humor scorbuticus, præsertim cum abundat aciditate, nulli cedat medicamento purganti, & sanguis melancholicorum & scorbuticorum ita dispositus sit, ut à levissimo purgante fermentet & ebulliat, & patientes gravissima incurrant symptomata, unde Medicus accusatur, cum tamen culpa non sit in Medico, sed humore scorbutico plus justo acido; E. A. N. rectè præmisit aliquod præparans, ut nimirum visciditas & aciditas humorum infringatur, partesque oleosæ & activæ, quo circulario fieri possit, reddantur & restituantur. Præparans tale fuit lene ex decocto laxativo, & quidem rectè, abstinendum enim à scamnoneatis, dia-

grid. resinis, helleboro, substitui verò debent apozemata seu decocta ex levioribus purgantibus & humidioribus præparata.

Præmissis his ad symptoma urgentissimum respiciendum, nempe vigilias, quod etiam A. N. facit; NB. licet dolores non cedant adhibitis, tamen non ita facile ad opium confugiendum est, quia enim per vigilias Spiritus consumpti sunt, opium reliquos, qui tamen pauci, planè extinguere potest. E. nunquam opium adhibendum, nisi vires adhuc sint fortes. Denique quia etiam cerebri capitis & cordis fuit habenda ratio, recte A. N. adhibuit cephalica & corroborantia. Sicque fecit suum officium, nihilque eorum omisit, quæ in naturæ & artis potestate sita sunt, quia verò ægrotæ sanguis valde fuit corruptus, extincta est.

C A S U S I V.

De Hemicrania.

ESt vehemens dolor qui dimidiam capitis partem affligit. Qr. Quomodo hoc possit fieri, quòd interdum una pars præ alia laboret? quomodo interdum in capite sinistra pars præ dextra dolore afficiatur, interdum verò dextra relictâ sinistrâ, ut in hâc historia, quasi limites positi essent ipsi dolori?
R. Si cum sanguine ascendente humores alii vitiosi per arteriolas carotides & cervicales ad cerebrum ducuntur, per has vel illas arterias seu ramos tendunt ad hanc vel illam partem, arteriæ verò tum carotides, tum cervicales, in quibus humor vitiosus advehitur, in internos distributæ sunt ramulos, in quibus jam præsens vitiosus humor facilorem abitum & convenientiores poros invenit faciliùs etiam illos ingreditur, seu jam tendant ad partem sinistram
 seu

seu dextram; tales pori verò successivè fiunt & facti sunt.

Observamus enim quòd hemicrania non una vice inducatur sed successivè, præcedit enim dolor totius capitis vagabundus per intervalla affligens, donec ita sensim pori arteriolarum ad certam partem tendentium adaptantur, in quos subinde humor morbi-
ficus ad hanc vel illam partem ruere possit: &
h. m. hemicrania dextra in ægra nostra fuit inducta.

HISTORIA.

M Argaretha Bondin, Illustrissimi Baronis Nicolai Ragen/ Gubernatoris Halmstadensis in Sueciâ Conjux, calidioris temperamenti & in flore ætatis constituta, per circuitus vehementi capitis dolore afficiebatur in dextrâ potissimum parte: durabant sæpè immansissimi cruciatus per integrum diem, à cerebro ad oculi dextri radicem pertingentes, tantâ cum sevitia, ut nec lucem tolerare, nec somnum capere posset, quin & levi tactu exasperabatur malum, ut nec manum ferret, nec pectinem.

EXPLICATIO PHÆNOM.

Adest (1) dolor acutus, quia partes membranosa afficiuntur. (2) Dolor tendit ad oculi dextri radicem, quia habent eandem substantiam, membrana enim quam habet globus oculi, originem habet à meninge crassa & tenui; Cum verò humor tendat ad dextram partem, etiam dolor ad dextri oculi radicem percipitur.

(3) A. N. à contactu exacerbatur, propter mobilitatem salium.

(4) Lucem non fert Ægra propter motum, qui facile exagitat humores vitiosos, à lumine enim agitati Spiritus simul salia illa volatilia peccantia exagitant.

(5) Somnus nullus ; propter continuam illam à salibus acribus volatilibus vellicationem , quæ poros cerebri non permittit subsidere.

Causa hemicranix est humor quidam acris fluxilis simul, qui faciliè in partem capitis infundi potest, hinc etiam Curatio respicit sanguinem fervidiorem.

Qr. An V.S. recta instituta sit Ægræ ? R. Affirm. & quidem summo cum commodo, quia fuit in flore ætatis constituta. V. S. enim fervorem & calorem M. S. refrigerat & temperat, humorumque raptum ad caput impedit, &c. Rectè A. N. post lene purgans adhibuit sudoriferum aliquod, quia salia sunt valde volatilia, ut etiam à levissimo motu sudoriferi alicujus possint expelli, & illud eò magis, quod ipsa jam tendant ad circumferentiam. Reliqua quæ A. N. præscripsit, potius respiciunt ipsum fervorem & intemperiem M. S. calidam & acrem. Et quia dolor in hoc casu fuit urgentissimum symptoma, rectè A. N. anodyna adhibuit, inter alia etiam Emplastrum ex verbena: Forestus tantam huic herbæ in capitis doloribus adscribit vim, ut etiam sub pulvinari posita capitis dolorem arcere dicat. Optimè A. N. adhibuit fermentum, in illo enim aciditas quædam est, mediante qua salia volatilia acia in M. S. præcipitat, eamque ita refrigerat & temperat.

C A S U S V.

De dolore Capitis ab ebrietate.

H I S T O R I A.

M Agister quidam Equitum, cujus nomini honoris gratia parco, homo intemperans, gurges atque belluo, fruges consumere natus, cum solenni bibulorum festo

festis, quod *bacchanalia* vulgus vocat, vino generoso largius se invitasset, in capitis dolorem incidit adeo vehementem, ut Cyclopes in cerebrum migrasse putaret, dieque noctesque insomnes duceret, non sine magna mentis anxietate & perturbatione.

RESOLUTIO.

Hic dolor oritur à sanguinis motu perturbato qui præcessit, in vino enim acidum quoddam volatile latet, quod communicatum sanguini faciliè effervescentiam instituit, per illam autem effervescentiam crassiores quædam partes ad cerebrum raptæ cum sint acidæ, faciliè cum Spiritibus animalibus qui alkalinae naturæ sunt similem effervescentiam in cerebro incipiunt, (omne enim alkali cum acido fermentat) unde lætitia, hilaritas in ebriis; cum etiam hæc fermentatio seu pugna inter acidum & alkali in cerebro non ita diu subsistere possit, spiritus tandem coagulantur ab acido, ita ut non amplius hilaritas, sed subsequenter profundus sopor in ebrio deprehendatur, imò sæpe mors, uti à variis Autoribus varia notantur exempla.

Hinc etiam curatio consistit in acidi mitigatione, & spirituum animalium restauratione, quod fit si acidum in cerebro tollatur, fermenta viscerum restituantur, hinc stomaehica valdè conveniunt accedente aliquo remedio, quod simul fervorem M. S. alteret & temperet.

Quòd verò ebrietas ab acido aliquo volatili inducatur, probatur à jivantibus; omnia enim illa quæ destruunt acidum volatile vim habent ebrietatem ar-
cendi & retardandi, unde laudantur amygdalæ amaræ (1) quia O_2 tate quâ gaudent acidum illud volatile destruunt & quasi ligant. (2) Quia sunt diuretici, hinc humorem ingurgitarum ad vesicam ducunt & cum urina educunt, & hoc si non fiat

facilè iste humor ad cerebrum rapitur; ob hanc rationem illa vina quæ aliqualem vim diureticam habent non tam facilè ebrietatem inducere possunt. Quòd autem vino acidum volatile insit probatur à spiritu vini, qui nil aliud est quàm acidum vini à phlegmate solutum, & ideo Vi. Sp. facilè ebrietatem causatur Vi. Sp. si miscetur cum alkali aliquo tunc facilè coagulatur: si Vi. Sp. affunditur ☉ ☿ vel alii fixo alkalino & abstrahantur simul, tum manet quidem Spiritus volatilis, sed deperdidit acidum volatile, quod ita probatur, quia sal tartari gravius est factum, ex qua ponderositate concludere possumus aliquid de Vi. Sp. recessisse, salique tart. accessisse.

Inter alia Medicamenta quæ arcent ebrietatem etiam sal volatile C. C. est, Spiritus ☉ *ci præpripis potentissimam vim habet acidum volatile infringendi & obtundendi, hinc inter bibendum inditur vino ad gutt. x. xv. ad xx. ubi egregiam habet vim ebrietatem retardandi, ita ut etiam à quibusdam vocetur *der Sauf Spiritus à Saxon.*

Et quia omnia ☉ ☉ sa acidum vini inebriativum corrigunt, ideo in ebrietate emulsiones adhibentur, ut emulsio amygd. ☉ ☉ tate enim quam habent Emulsiones acidum vini obtundunt. Quamvis etiam ipse Vi. Sp. aliquid ☉ ☉ sum contineat, quod sic probatur. Aq. R. externè etiam saltem exhibita atrocissimam infert corcosionem, & dolorem propter acidum causticum quod habet. Sin vero Spir. vini & Aq. R. invicem miscentur anaticè & colantur, tum aciditas caustica ab oleo Vi. Sp. corrigitur ita, ut etiam contra multos affectus tutò intra corpora assumi possit.

C A S U S VI.

De Phrenitide.

Quamdiu sanguis in legitima sua mixtura & motu quoad partes illum constituentes conservatur, tamdiu nulli sang. oriuntur morbi, actionesque vitales manent integræ: quamprimum verò ratione mixturæ ac motus mutantur, non pauci oriuntur morbi, actionesque vitales non parum etiam mutantur. Idem possumus dicere de Spiritibus qui constant partibus $\circ\circ$ sis, acribus, & Δ sis, quamdiu hæ illas legitimè temperant, harmonicè conveniunt, & in unum eundemque motum conspirant, tamdiu etiam Spiritus an. non perturbantur, neque animales actiones mutantur: quamprimum verò in Spiritu prædominantur p. n. acres partes, statim mixtura turbatur, motus læditur ac consequenter læduntur actiones animales. Illa autem perturbatio Spir. provenire potest vel ex sanguine aliisque humoribus, vel ab aliquo extraneo seu extrinsecus accedente. Ex ipso sanguine, quod videmus in paroxysmis febrilibus, imprimis autem in ebriis, ubi sæpius cum sanguine tales heterogeneæ partes, ad cerebrum translatae ac cum spir. mixtæ, mixturam atque motum illorum variè lædunt: & quemadmodum à sanguinis læsa mixtura & perverso motu dependere dicimus varias febriles effervescentias & ebullitiones, sic etiam à læso spirituum motu eorundemque mixtura, varia deliria, variæ incaléscentiæ, incensiones ac diversæ perceptiones dependere possunt; in ebriis propter multas heterogeneas partes communicatas spir. an. confusè in cerebro moventur, ita ut tumultuoso impetu incidant & impellantur in glandulam pinealem, quæ ideò in nul-

lo certo motu conservatur, sed hinc inde fluctuans occasionem menti præbet, ut variè circa actiones animales erret, variasque perceptiones habeat, anima enim judicat secundum motus allatos. Ast in perturbatione spirituum an. nulli certi ac ordinarii adferuntur motus. E. & nullæ ordinariæ cogitationes & perceptiones oriuntur.

A causâ extranea & mixturâ spirit. an. lædi possunt, nempe à certa aliqua materiâ subtili, observamus enim quòd sæpè diebus canicularibus in canibus spiritus ita turbentur, atque in motu lædantur, ut etiam in rabiem adigantur, obviosque summâ cum ferociâ invadant, à nulla alia causâ, quàm certa aliqua materiâ subtili tum temporis influente, motumque spirituum turbante, id quod etiam certum argumentum esse potest, bruta non opus habere peculiari sic dicta formâ substantiali, si sola illa materiâ subtilis in canibus rabidis tales turbationes causare, eosque ita disponere potest ut Δ & ∇ non reformident.

Observandum porrò est, spiritus non semper in ipso cerebro perturbari, sæpè enim illa perturbatio fit & incipit in parte aliqua etiam à cerebro longè remota, & postmodum continuatur, uti observare licet in affectibus hystericis & hypochondriacis, ubi in nervis circa uterum & hypochondria spiritus turbantur, qui ad cerebrum delati similem turbationem spiritibus in cerebro hospitantibus incutiunt, & ita in ordine mutantur ut delirium oriatur. Ex dictis itaque patet, quomodo à materia subtili induci possit phrenitis. Nunc ad ipsam historiam, ubi delirii istius phrenitici principalis causa fuit materia subtilis sub cane influens.

HISTORIA.

Joannes Bulgrin, Filius Magnifici & Excellentissimi Viri Dni Andree Bulgrin, Illustrissimi Principis

pis Pomerania in Episcopatu Caminensi Cancellarii, sub
 caniculam Anni M. DC. XXVIII. nullo alio preceden-
 te morbo, vigiliis contumacibus, febre continuâ & deli-
 rio perpetuo decinebatur, facies saturato rubore conspice-
 batur suffusa, oculi torvi, modo fixi, modo vagan-
 tes, vociferabatur, è lecto interdum profiliens adstantes
 impetebat: interrogatus respondebat cum iracundia,
 dictorum gestorumque omnium immemor.

R E S O L U T I O.

Ut à materia subtili Phrenitis induci possit requi-
 ritur certa spirit. dispositio, quæ cum non in omni-
 bus sit una eademque, etiam unus præ altero citius
 vel rarius Phrenitide corripitur, qui enim sangui-
 nem & spiritus habent valde crassos tam facile ad
 tales excandescencias irritari non possunt, ut in se-
 nibus; juvenes verò cum habeant sanguinem calidio-
 rem & fervidiorem facilius Phrenitici fiunt; quia
 pir. illorum ita dispositi sunt, ut facile in talem ex-
 candescenciam à materiâ subtili adigi possint: & hæc
 est ratio quare juvenes frequentius, rarius verò se-
 nes Phrenitide corripiantur & quare enim inter ipsos
 juvenes unus præ altero tali morbo laboret: hinc et-
 iam non omnes canes rabidi fiunt sed multi, quia non
 omnes similem sanguinem & spirit. an. habent dispo-
 sitionem.

Phænomena. Plures dantur delirii species, quæ-
 dam est sine febre: sed cum furore, & dicitur ma-
 nia: quædam est sine febre; & furore, sed cum ti-
 more & tristitia, diciturque Melancholia: quædam
 est cum febre continua, & furore, & tunc Phreni-
 tis est. In præsentî casu igitur cum delirium sit cum
 febre & furore, rectè ab A. N. Phrenitis dicitur.

Rationem formalem & causam immediat. gravissimi

hujus affectus dicunt esse inflammationem membranarum cerebri. Quæritur, quomodo inflammatio ista fieri possit in partibus membranosis? R. à sanguine bilioso, is tanquam summè mobilis è vasis suis effusus ingreditur poros membranarum ibique putrescit, & accenditur, accensus ascendit spiritus, unde delirium, & quando cum sanguine refluxo cordi communicatur, simul febris oritur; verùm si sanguinis effusus ita putresceret, & accenderetur, multi phrenitidem procedere deberent morbi, præprimis vehemens dolor capitis, quod tamen non fit, cum phrenitis ex improvise inducatur. Dicimus igitur, quòd quidem phrenitis interdum ab inflammatione tali cerebri oriri possit, talis autem inflammatio aliter fit ac veteres explicant. Potius oritur quoties corpuscula triangularia incidunt in poros rotundos, & tunc quilibet porus rotundus tria juxta sese relinquit spatia propter trinam superficiem, ad replenda illa spatia relicta, & impediendum vacuum, mater. subt. copiosius influit, partes sive humores illos obstruentes valdè commovet, qui commoti dum pergere non possunt, valde turbantur, sicque inflammatio oritur.

Obj. Si inflammatio oritur à certo materie subt. influxu, quare saltè membranulæ in cerebro inflammantur & non simul aliæ partes extra cranium, antequam enim ad internas & in specie ad membranulas materia subt. perveniat, prius externas permeare debet. Quæritur E. quare hæc non potius inflammentur. R. Fulmen destruit ensen illæsa vaginâ, quia in vaginâ reperit poros convenientes, quos liberè permeare potest; in ense verò dum offendit propter poros irregulares resistantiam, ejus texturam destruit. Ita & materia subtilis quia in partibus extra cranium offendit.

dit fatis convenientes poros, sine turba illos permeat, in membranulis verò internis cum portiones poris inhærentes obstant, talem turbam & agitationem subsequenterque inflammationem causat. E inflammatio in aliqua parte oritur, quoties pori intantum obstruuntur, ut materia subtilis majori cum impetu influat, partesque valde moveat, unde major bullitio & major calor.

Non tamen hic putandum, quòd phren. semper oriatur ab inflammatione membran. cerebri, sed sæpe esse symptomata quod phren. comitatur. Hinc dicimus cum celeberrimo Willisio, causam phrenit. ferè semper esse perversum spir. an. motum, quatenus in confusionem adiguntur, ac eorum textura mutatur, in st. enim n. spir. influunt ordine certo, in p. n. v. tumultuariè, unde & tam insignes in phantasia & sensibus internis deprehenduntur mutationes.

(1) *Adest febris continua*, propter spir. an. mixturam læsam, eorundemque perversum motum, quia enim in cerebro partes valde ebulliunt, quædam cum sanguine ad cor ibique simul mixturam sanguin. mutant, unde effervesc. & ebullitio oritur: cum autem continuo tales ebullientes partes sanguini suppeditentur, febris est continua; accedit & dispositio ipsius sanguinis in ætate juvenili, quæ valde biliosa est, ac quam facile ebullire potest. A. N. habet rationem quæ insufficiens est, non enim explicat quomodo in corde fiat illa effervescencia.

(2) *Facies rubet*. Præsertim circa genas, propter copiam salium volatilium, illa enim cum abundant in sanguine phrenet. augment colorem sanguinis purpureum, observamus enim in sangu. per V. S. evacuato ab injecto sale aliquo volatili colorem rubicundum valde augeri; in artific. si Elixir propriet. paretur cum menstruo quodam, quod
X. 6 non

non fit acidum, observamus indè extrahi liquorem quendam rubicundum; huic si additur sal aliquod volat. ac per aliquot dies in loco calido iterum digeritur, videmus tincturam illam quoad rubedinem valdè fuisse auctam à. sal. volat. sic & quia in phren. sanguis valdè ebullit & facies rubet, concludere possumus provenire è copia salium volatilium.

(3) *Oculi torvi.* Ob nimium spirit. an. affluxum, ac indè dependentem nimiam fibrarum inflationem.

(4) Modò vagantur, modò subsistunt: prout spirit. an. ita excandescunt nunc in hanc nunc in illam magis sive minus determinantur partem, sæpiùs copiosè excurrunt ad oculos unde vagantur, modò pauci unde subsistunt, modò ad artus unde variæ gesticulationes, &c.

(5) Vociferatur, omniaque cum content. &c. prout enim spiritus incidunt in glandulam pinealem ita & fiunt perceptiones in mente; in Vertig. spir. in gyrum agitati eo modo incidunt in gland. pin. unde mens putat omnia objecta in gyrum agi; in phren. cum adfit magna spirit. excandescencia, variè & confusè in cerebro moventur, variosque ac inordinatos motus imprimunt, unde mens non potest non confusè judicare nec errores suos cognoscere. Quòd mens judicet juxta motus impressos ex hoc etiam potest probari, dum percipimus interdum in somno varios dolores æquales illis ab ense productis, ratio, quia tunc spirit. in glandulâ pineali talem causant motum, qualem alias ensis produceret.

Riverius movet controversiam, Num ratiocinatio cum phantasia lædatur in vertigine? Id quidem negat dicens, si hoc esset, Vertiginosi putarent objecta verè in gyrum verti, quod tamen non fit, agnoscunt enim imaginationis errorem, pag 218. cap.

cap. IX. & verò, quòd utrius lædatur, in vertigine nempe exacta & satis vehementi, & quidem in ipso paroxysmo non cognoscunt errorem, apprehendunt enim alia corpora ut à lapsu caveant.

Cartes. dicit, imaginatio nihil aliud est quàm quando mens sese applicat ad vestigia impressa, cum autem mens ita immediatè se vestigiis applicare non possit, rectius dicimus, imaginationem dependere à reflectione & pictura quasi spirituum an. in glandul. pinealem, quia verò in phren. spir. variè & confusè moventur, hinc etiam confusè reflectuntur ad glandul. pinealem, unde confusa & varia sibi imaginantur: illud etiam in insomniis fit interdum, dum spiritus ita inordinatè agitantur, varii motus glandul. pin. imprimuntur, unde variæ illæ & ridiculæ in somno connectiones.

(6) Dictorum, gestorum immemor; quia spirit. illi valde excandescunt impingunt in vestigia impressa, eaque occludunt & pervertunt.

(7) Urin. in hoc affectu ut plurimum est pallida, dicunt provenire ex raptu bilis versus caput, sed ex falsa hypothese, quasi bilis tingeret urinam, contrarium ex solo sapore demonstrari potest: si enim quædam guttulæ bilis urinæ inessent, tota amara esset, aliquot enim gutt. bilis totam liquoris mensuram amaram reddere possunt, propter vim sese diffundendi qua pollet: sapor autem urinæ falsus est non amarus. Rectius itaque dicimus in phren. urinam esse tenuem & pallidam, quia partes amaræ quæ debent constituere bilem, serò non incoquantur, sed in sanguine remanent, & ad cerebrum transferuntur.

(8.) Phrenet. floccos & legunt & remove cœnantur, quasi oculis obvolitarent. Quær. unde?
 R. Anima semper judicat secundum consuetudinem.

nem, hinc quia similes motus & radii à spir. an. in gland. pin. imprimuntur, quales aliàs fiunt in oculo si flocci. reverà obvolitant, fit talis mentis conceptus.

Signis diagnostic. non opus habemus, cùm recentia sunt quasi pathognom. Prognost. est affectus valdè periculosus ratione partis affectæ nobil. afficitur enim cerebrum & spiritus animales.

Curatio. Motus spirituum perversus restituatur, eorumque & sanguinis turbata mixtura redintegretur, sicque delirio & feбри occurrimus, actionesque vitales & animales restituantur, si enim motus spirit. perversus corrigatur cessat inordinatus eorum ad cor influxus, sicque cessat febris: quia sanguis in phren. valde ebullit & in motu peccat, indicat revulsionem quæ fit per V.S.

Q. In qua parte instituenda? R. Si Phrenit. originem trahit ex suppressione mensium, hæmorrhoidum, vel lochiorum, tunc semper in pedibus, nunquam verò in brachiis instituenda, quia melius fit revulsio versus partes inferiores: sin verò ab aliâ causa oriatur, vena aperienda in brachio & quidem Cephalica; multi suadent apertionem venæ cephalicæ in cubito, quia proximè conjuncta est cum arteria subjacente, unde sanguis subtilior feliciùs evacuari potest, præprimis cum in Phrenitide sanguis peccet ratione subtilitatis. Vid. Exemp. Thonneri. Quia verò Phrenet. valdè sunt inquieti, & facillè propriis manibus sibi vim inferunt, vulnus in V. S. non debet adedè magnum esse, benè etiam obligari debet Emplastro satis noto ex pilis lepor. album. ovi &c.

Ad sanguinis calidioris versus caput raptum impediendum rectè A. N. Epithema refrigerans & præcipitans ex aqua rosarum & ✠ externè adhibuit, postmodum propter nimiam spirit. an. agitationem

nem repellentia tentavit, ac fronti ac temporibus applicavit, reliquis verò diebus resolventia.

Ad revulsionem præter V. S. & alia tentavit A. N. nempe strictiones; ligaturas, eo modo enim spiritus animales avocantur; & ad consueta munia admonentur. Vesicatoria etiam adhibuit, quibus humor acris non tantum evocatur, sed & spir. in ordinem rediguntur.

Altero post V. S. die A. præscribit lenè purgans, ita nempe benè, omnia enim fortiora & calida purgantia vitanda, passulatum sufficit, vel ejus loco Enema aliquod refrigerans & laxans injici potest.

Vigiliarum etiam ratio habenda, (tanquam urgentiss. sympt.) contra illas A. adhibuit refriger. somnum inducentia ac vires conservantia. Refrigerentia debent esse præcipitantia, ut \odot perlatum. \dagger destill. \ddagger diaphor. omniaque ponderosa & gravia ut margar. corall. omnia testacea, obicem enim ponunt spir. anim. quominus ita possint excurrere.

Ad sanguin. effervesc. A. commendat valde $\odot\odot$ perlar. quod duplex est, vel per deliquium, si in loco frigido sive cella liquefceret; alterum per distillationem: dubitamus verò an tales præster vires quas A. ipsi adscribit, dicit enim A. N. pauculæ ejus guttæ mirabil. spectac. &c. verum id etiam præstat. \circ urinæ. E. ex hoc solo effectu tales vires colligere non possumus meliùs igitur & feliciùs in illa effervesc. sanguinis adhibentur præcipit. & acida.

Causam Phrenet. diximus inflammationem membran. cerebri. Objectio contra hanc sententiam hæc potest esse; ubi inflammatio, ibi tumor: ubi tumor ibi poror. compressio: ubi poror. compressio ibi spirituum an. influxus impeditus, & sic potius affectus aliquis soporosus orietur, quàm febris & vigiliæ, diliria, propter illam compressionem enim

partim subsident pori cerebri, unde somnolentia esse deberet. *¶* Illa inflammatio oritur à paucis partibus valde volatil. & acris non verò crassis, unde etiam tantus tumor esse non potest. Sin verò humor aliquis in magna copia instillatur in cerebri membranas, tunc cerebrum comprimitur, ut in apoplexia à lapsu fit.

C A S U S VII.

De Delirio Scorbutico.

HISTORIA.

UXor Zachariae Movii Aromatarii, nulla præcedente febre inopinatò mentis alienationem incurrebat absque aestu & siti, urina reddebatur crassa & rubra, pulsus durus & serratilis, qualis in plurimè deprehendi solet, in cruribus macule purpureæ & subivide efflorescebant, gingivis levi contactu sanguinem fundentibus, malum ut subito invadebat, sic præter rationem iterum remittebat.

R E S O L U T I O.

Sæpiùs hoc delirium est periodicum & affigit per intervalla, nempe pro diversa natura & subtilitate humorum, hinc videmus quosdam delirare in novilunio, aliquos in plenilunio &c. sæpiùs etiam hoc delirium ex sanguine incipit, dum nimirum tales partes heterog. ad cerebrum transferuntur, ac mixturam spir. turbant; quòd autem hoc delirium fuerit productum ex dispositione scorbuticà, patet ex maculis hinc inde apparentibus purpureis, & defectu sitis, rarò enim in scorbuticis observari solet sitis. A. N. curationem instituit præscribendo antiscorbutica.

CASUS. VIII.

De Mania.

HISTORIA.

Andreas Alartus, Juvenis viginti septem circiter annorum, temperamentum calidum & siccum, de capitis quadam gravitate & aurium tinnitu diu conquestus, postquam tempore aestivo vehementiori corporis motu nimium incaluisse, noctesque aliquot insomnes duxisset, multa absurda & inepta loqui & agere cepit cum insigni ferocia, aded ut obvios interdum invaderet, vestes & tegumenta dilaceraret, per plateas hinc inde vagabundus discurreret, nescio qua subinde secum musfrans. Oculorum obtutus videbatur intentus, minax, torvus & truculentus, corporis robur admirandum, ut vinculis vix contineri posset.

RESOLUTIO.

Admiranda est illa animæ passio quam observamus in mania, ita ut etiam inter maniacum & brutum nulla differentia appareat; antequam verò ad hujus affectus explicationem procedamus, pauca in genere sunt præmittenda.

(1) Quamdiu sanguinis fermentatio se juxta naturæ leges habet, tamdiu pro rei existentia in cerebro factis feliciter generantur spiritus, illi in ventriculis cerebri sunt quasi in æquilibrio & indifferentia, ita ut non plures determinentur ad hanc quam illam partem, ad hos sive illos nervos; ita etiam sunt in æquilibrio, ut à minimâ etiam causa facilè copiosius ad hanc quam illam partem determinari possint. Et causæ illæ sunt vel automaticæ, unde diversi motus (nesciamente) producuntur: vel est mentis nutus, qui status vigiliæ est, s. n. anima vult, homo est in statu vigiliæ.

Commercium autem inter duas illas substantias materialem & immaterialem, extensam & cogitat. consistit in hoc, ut nempe certi quidam motus corporis certas quasdam in mente excitent cogitationes, & v. v. certæ quædam cogitationes certos pro voluntate mentis motus corporis alligatos habeant: quoad prius corpus agit & mens patitur, quoad posterius mens agit & corpus patitur: præterea nemo non animadvertit multos dari in corpore motus quorum inscia est mens, & vicissim multos cogitandi modos nihil commercii habere cum corpore. Ut autem eò clariùs appareat, in quonam consistat ille furor mentis & infania; benè est notandum, animi tranquillitatem in eo consistere, quòd mens placidè à motibus corporis afficiatur, & quòd ope sensorii communis pro sua voluntate determinet spiritus in hos potius nervorum tubulos quàm in alios: id est: Anima tamdiu manet tranquilla, quamdiu motus in corpore fiunt placidè sine tumultu vi & injuria, & v. v. etiam tranquillitas mentis in hoc consistit, quamdiu motus consequuntur motum pro imperio ipsius mentis, mania semper oriri videtur vel à causa externâ aliquâ passiones in anima excitante: sic historiæ testantur, à terrore, moestitiâ, nimia ira, vindictâ, melancholia &c. exortam esse maniam: vel à causa interna, ut à nimio impetu sanguinis producto, à fortissimo quodam fermento, & quoties à causa procatartica fortissimum fermentum in sanguine melancholico generatur, ut inde spiritus tanta vi in ventriculos cerebri vel ipsum cerebrum impellantur, ut sponte suâ sine mentis directione quaqua versum volitent & jugum excutiant; toties & facilè mania oriri potest.

Spirituum enim generatio consistit in blanda sanguin. fermentatione, & quamdiu illa durat, spirit. in cerebro retinentur in æquilibrio, quamprimum

num verò sanguini talis impetuofus ineutitur motus à fermento aliquo peregrino in fanguin. latente, ut in melanch. cum impetu ruunt, in cerebrum fimul partes craffiores intrant, unde illa indifferentia tollitur, & fpirit. ita moventur ut non aufcultent animæ imperio.

Addendum & hoc, mentem plurimùm ex confuetudine judicare, fic in vertigine ex motu fpirituum animalium in gyrum judicat ipfa objecta, quorum hi fimulacra funt, moveri in orbem; in morbo Regio omnes cibos judicat amaros: in incubo & partibus amputatis fimile quid facit, in incubo enim humor ille vitiofus fimilem motum fpiritibus animalibus in cerebro degentibus imprimit qualem pondus thoraci incumbere. Causæ procatarticiæ morbi hujus funt variæ res externæ & fortuitæ, anni tempus inprimis hinc Hippocr. fect. 3. aphor. 20. Vere inquit quidem mania: quamvis juxta eundem omni tempore morbi fiant, quod & de noftro effectu verum effe comperimus; ætas juvenilis, fpiritus vini, ira, excandefcentia &c.

Per fermentum, de quo fuperius, intelligo fat multum & acidum volatile, quo fi fanguis melancholicus imprægnatur antea terreftis ad talem raptum fit valde proclivis. Videndum etiam quomodo ira fiat; quoties nempe homo gravi aliqua contumelia, quæ vindictam postulare videtur, afficitur, cùm mens circa illud veftigium rerum ditineatur, fpiritus natu fensorii communis ex certa agitatione orto, per nervorum tubulos in omnia corporis membra ad vindictam intervientia impelluntur; ubi facile nunc intelligere poffumus, fpir. illos per omnia membra influxos fanguinis & humorum circulantium jamdum à fermento (causâ antecedente) motorum motus reddere celeriores; unde majori vi & copia subtiliores fang. partes in cerebri ven-

ventriculos effunduntur, & cum oscula & pori jam valde dilatentur, simul crassiores particulae eo abeunt, quae cum in motum sint abreptae, majori jam vi per ventriculos lineis rectis feruntur & in poros quoscunque ruunt; unde sublata spirituum indifferentia nutus sensorii communis nullam amplius potestatem exercere possunt; sicque fertur equis auri ga nec audit currus habenas.

Fomes in aliqua corporis parte existens occasionem praebet morbo huic, tali pacto, quando obstructio fit in tubo aliquo, tum a tergo insequentibus remora injicitur, ita ut sepimentum quasi faciant circa materiam obstruentem, hanc tamen lege ut subtiliores partes penetrent & fibras intrent; Quod si forte alia materia subtilis ab astris, à Luna transmittatur, quae poros harum partium penetrans illas secum rapiat in sanguinem, tunc sanguis celerius movetur, & plures partes ad cerebrum transferuntur, quae sine mentis determinatione motum suum continuant, quo accidit, ut cum aliis Spiritibus quibus innatant, forte fortuna incidant in aliqua vestigia cerebri antea facta, & menti vivacissime repraesentent varias species, quae si menti fuere delectabiles, sequuntur motus huic cogitationi connexi, cantus, saltationes aliaque effecta; Sin verò remanserunt vestigia irae vel incendii, &c. in quae Spiritus incidant, & sua reflectione eadem menti repraesentent, sequuntur effecta vindictae, (ut dilaceratio vestium,) aut fugae aut clamorum similiumve, quae ideis illis antea repraesentatis connecti solebant.

Unde patet, quod mens patiatu[r] ab illis vestigiis cerebro ab aliqua causa impressis, nam quia ex certis cogitationibus certi fiunt in corpore motus, hinc si aliquod vestigium altius & distinctius sua raritate cerebro sit impressum, quod antea menti admirationem seu perturbationem semel vel iterato reprae-

præsentaverit, Spiritus facilius in illud vestigium influentes idem menti continuò repræsentant, unde mens ad consideranda nova objecta difficillimè adduci potest. Quories nunc sanguis forte fortuna in majorem motum fuerit abreptus, Spiritus potiùs per poros iteratâ cogitatione magis patefactos influunt, quàm per alios, & sic in vestigium jam satis paratum potiùs, quàm in alia incidentes mentem circa hoc singulare objectum detinent, & sic propria vi sensorium commune pro suo fluxu dirigentes, menti obtrudunt, quasi imaginem, ac si jam illud periculum antea per illud repræsentatum corpori immineret, & sic mens omnia sua media ad justum ratiocinium non usurpans, in miseriam hujus morbi incidit.

Judicium mentis hîc depravatam esse non libenter dicimus, cum mens qua talis non fallatur in suo judicio; quia optimè adhuc dirigit Spiritus, ac si revera tale repræsentatum objectum requireret; sed quia nos aliorum actiones solemus secundum nostras pro norma determinare, dicimus, illum hominem delirare, cum tamen secundum rei veritatem æquè in suis est occupatus & attentus ac nos in nostris sumus: unde manifestum est, vitium in eo saltem consistere, quòd mens priusquam Spiritus determinasset, ad causas non respexerit, utrum revera essent ab externis an ab internis productæ, ita ut præcipitantiæ error sit. Omnia itaque sic fiunt quæ lege divinâ, ex certis motibus certæ sunt cogitationes & v. v. Et quia aliter afficimur, si nobis incendia, homicidia, contumeliæ repræsentantur, quàm si omnia sunt tranquilla; unde sequitur, ut si nunc ab aliqua causa interna æquè efficaci, ac externa menti incendia repræsentantur, non mirum esse clamores edi, quia tali repræsentationi illi motus naturâ connexti sunt, &c. Mens lege conjunctionis pa-

tiens quidem ; sed actione suâ in corpus orbata est , ita ut una pars (pax verbo sit) conjunctionis sit ablata.

Nulla febris adest in Mania , quia hîc nullam habemus inflammationem , & sanguinis massa non est adeò turbata , in quo febris consistit essentia ; sanguis enim saltem in motu peccat in mania.

Pars affecta est sanguis motus spirituum in ventriculis cerebri , aliasque indifferens & consequenter ex conjunctionis lege ipsa anima etiam afficitur.

(1) Maniaci sunt valde robusti : robur provenit ex vehementissimo spirituum in musculos influxu , & quia non adeò subtiles sunt per poros non ita avolant.

(2) Non læduntur facilè à frigore , intensissimum enim possunt ferre frigus , licèt denudati incedant , (ita ut etiam multi confugiant ad incantationes , putantes hoc morbos provenire à Dæmone :) ratio , quia spiritus aliæque partes per poros cutis emanantes sufficienter movent fibrillas , ut superent quietem ab aëre inductam vel quia impressio à frigore facta pervenire nequit ad sensorium commune , quia illo magno spirituum motu in cerebri ventriculis radiationes ad sensorium ire impediuntur ; vel quia mens ab internis nimium occupata externa minora non attendit , neque frigori illi externo auscultat , ita ut non tanti faciat quietem fibrillarum nervearum.

(3) Adest capitis gravitas & aurium tinnitus , indicium poros satis esse dilatatos , ut & partes crassiores cerebrum potuerint intrare.

(4) Posteaquam tempore æstivo vehementiori , &c. tum temporis enim materia subtilis copiosius influit , unde major exagitatio. A. N. accusat bilem atram , illa autem constat \odot e & acido volatili , & hoc fermentum tum temporis fuit extricatum.

(5) Noctes

(5) Noctes insomnes: quia pori valdè sunt aperti, motusque sanguinis est vehemens.

(6) Absurda loquuntur: quia spiritus ferociùs permeantes cerebrum menti offerunt vestigia antea oblata, hinc iudicat mens ac si essent præsentia.

(7) Cum aliquali ferocia: quia illa representatio menti ingrata.

(8) Audax erat vestes &c. nonnunquam invadunt obvios, si verò aliæ imagines offeruntur, mansueti sunt.

Curatu difficilis, sæpiùs incurabilis, si ab impetu sanguinis sensorii communis fibrillæ quibus suspenditur, disrumpantur, & ea undique ab omnibus spiritibus sine lege moventur, unde nulla connexio in ratiocinio, quia sine connexione nunc hoc nunc illud menti representatur.

Tota curatio consistit in sanguinis & spirituum motu compescendo, quod fit per V. S. ita sit largior si vires permittant.

Vel si pori aliqui sensorii à crassiusculis particulis obstruantur, (exceptis illis per quos spiritus ad vestigia antea animadversa vulgò feruntur:) Mania etiam fit perpetua.

Conducit aërem imprægnare particulis ex opiatibus emanantibus, inter quæ camphora incendi posset, tum quod spiritus dissipat, tum quod sanguinem coagulat, hinc A. N. etiam nitrum adhibuit cum aqua anagallid. compescit enim fervorem spir. & sang.

Longiori V. S. convenit, quia subita talis mutatio pressione sanguinis sensibiliter imminuta vasorum oscula collabi finit, & ad pristinam figuram & magnitudinem duci.

Sanguinis fermentatio sistenda lapidibus pretiosis cum opio. Advertendum etiam ad ipsum fermentum sanguinis, hinc conveniunt chalybeata, quæ felici cum successu usurpantur.

Salis

Salis copia acidis frangenda , ut α - θ is , nitri , camphor. qui infringunt acrimoniam salinam ; acidum verò chalybeatis destruendum : purgantia validiora vitanda , quia sanguinis motum augendo eumque fermentando poros magis referant , ut ita plures simul & crassiores partes transmittantur ad cerebrum.

Malum facilè recrudescit , si nempe oritur ex fomite restagnante in parte aliqua , pro diversa tunc existente materia subtili injicitur in sanguinem , & maniam producit.

CASUS IX.

De Caro.

HISTORIA.

A Gneta , Uiri Magnifici , Generosi & Nobilissimi Dn. Eberhardi Brehmen , Gubernatoris Provinciae Narvensis Filia , virgo viginti circiter annorum , temperamentum frigidum & humidum , Anno M. DC. XXXV. sub finem autumnii aëre intempesto , pluvio & frigido , longum iter ex Livoniâ in Pomeraniam facens fructibus horariis , & multo lacte tam dulci quàm ebutyrato hinc inde in diversoriis , præsertim rurestribus , pasta , tandem Colbergam deveniens , de dolore Capitis gravativo aliquamdiu querebatur , tandem inopinatò in somnum profundum incidebat , sensu & motu quasi ablato , ut nec vellicationibus nec vociferationibus quantumvis clangorosis excitari posset , acu tamen in plantâ pedis punctâ , pedem contraherebat , cæterum oculis clausis instar stipitis aut trunci immota jacebat , nisi quòd respiratio aliqua ex parte videbatur libera.

RESOLUTIO.

Intemperies frigida facilè potest degenerare in affe-

affectum aliquem soporosum; talis casus proponitur nobis in Historia nostra. Riverius sub uno capite omnes affectus soporosos comprehendit. Videamus quomodo & in quo differant affectus soporosi inter se: (1) in apoplexia omnes sensus ex- & interni omninò sunt ablati, in præsentī casu non fuit apoplexia quia motus adfuit & respiratio libera. (2) In Lethargo adest febris, delirium, neutrum observatur in ægrotante. (3) Catalepsis est, quando ægrotus servat illum statum in quo est quando tali morbo corripitur, ut si extendat manum ita servatur, si oculi sunt clausi, manent clausi, si aperti, manent aperti. (4) Epilepsia semper habet comitem convulsionem; affectus hysterici habent etiam sua peculiarīa signa & semper consideranda præcedentia signa affectum hystericum, ut dolor capitis, lumborum, ventris distensiones, &c. quæ videri possunt apud praticos. Vid. etiam Barbett. prax. pag. 216. fuit igitur Carus.

Carus est continua propensio in somnum, etiam si excitantur, statim iterum incidunt in somnum.

Causa hujus affectus quærenda est vel in dispositione spirituum animalium, vel obstructione pororum cerebri: anima hinc non potest accusari, manet enim illa facultas determinandi spiritus versus hanc vel illam partem: nec accusari potest glandula pinealis, illa enim satis apta est ad spiritus in hanc vel illam partem propellendos, modo spiritus rectius sese habeant: nervi etiam sunt illæsi, qui motum possunt deferre, si modo à spiritibus sufficienter instantur, cerebrum etiam non est in culpa quoad ipsam substantiam sed quoad poros, quatenus illi sunt obstructi, quo minus possint spiritus illos permeare, unde talis propensio in somnum. Rectè E. causa proxima est obstructio pororum cerebri ab humore crasso & viscido; & spirit. an. inopia malum hoc augetur, vigiliæ enim durant tamdiu, quamdiu spiritus animales sufficienti

copia generantur & ad partes amandatur, si verò spiritus deficiunt in copia non possunt inflare omnes poros, & statim oritur in somnum propensio, illa autem materia obstruens cerebrum, quæ est viscida, colligitur successivè in cerebro propter viscidam intemperiem sanguinis ibique hærens poros obstruit, unde etiam dolor gravativus. Causa enim non tantum obstructio cerebri est, sed & spirituum animalium inopia.

Causa mediata & antecedens sunt vel natural. non-natural. & præternatural. Natural. temperies viscida & pituitosa sang. si enim talis viscidus sanguis in corpore generatur & cerebro communicatur, pori carotidum & cerebri plus justo dilatantur, meatus à crassis partibus occupantur. Adest spirituum animalium inopia, quia ex sanguine crasso & viscido non possunt elici in sufficienti copia partes illæ volatiles seu spiritus; peccant etiam spiritus animalium in motu quia sunt crassiores, hinc tardius incedunt, & quamvis corpori motus aliquis imprimatur, non tamen statim accurrunt & irritari possunt, sic quamvis oculis adhibeatur lumen, tamen non vident, licet aures clamoribus repleantur, non audiunt; sed in illis ægris excitandis requiruntur fortiores & violentiores motus, ut puncturæ, si enim isti motus vehementes corpori imprimuntur, tandem spiritus irritantur, ut ad illos influant, quia verò non influunt sufficienter, statim somnus redit. Non natur. aër, autumnus frigidus sub finem autumnus longum iter fecit, quo tempore sanguis incrassari solet, accessit ususfruct. lactis, quæ omnia sanguinem incrassant & viscidiorum reddunt, ansamque dant ut pituita in M.S. copiosè colligatur.

(1) Phænomena. Acu planta pedis puncta pedem contrahit, quia hic motus aliquo modo fortis est, hinc spiritus influunt, à levi enim motu spiritus illi crassi ad influxum irritari non possunt.

(2) In-

(2) Instar stipitis aut trunci immota jacebat, oculis clausis propter defectum spirit. an. quia non poterant inflare partes.

(3) Respiratio libera. *Qr.* quare? cum enim omnes actiones & sensus tum int. tum externi cessent, & pori cerebri obstruantur, spiritus non sufficienter generantur. *E.* & respiratio cessare deberet. & pori quod frequentius aperiuntur, eò facilius aperiri possunt: quia *E.* spiritus à primâ nativitate in nervos & organa respirationi dicata, influxere, pori illi valde fuerunt dilatati propter illum spir. an. continuum introitum, & sic quia nervi illi valde sunt ampli, spiritus influunt citra ullam determinationem ab objecto aliquo seu ipsa mente; nec etiam obstat cerebri obstructio vel spirit. an. inopia, sufficiens enim cavitas relinquitur adhuc in illis nervis quos spiritus ingrediuntur, quamvis mens illas non determinet, neque homo audiat, & omnes sensus ablati.

Signa diagnost. Ut sciamus qualis sit affectus, omnes apparentiæ probè considerandæ sunt.

Prognost. Omnes affectus soporosi valde periculosi & curatu difficiles, quia 1. cerebrum obstruitur, unde irradiatio in reliquas partes à spir. an. potest fieri. 2. Spir. an. qui sunt Rectores machinæ pneumaticæ, si enim illi in suffic. quantitate non influunt, corpus insigniter læditur.

Curatu difficiliores sunt, quia tota *M. S.* valde crassa & viscida est, unde integra curatio requiritur ad talem temperiem viscidam debellandam. *A. N.* statim adhibuit gland. acriorem, quia viscidus fuit sanguis, quia etiam propter viscidiorum sanguinem in variis partibus subcutaneis ortæ sunt obstructions variæ, rectè frictions instituit, quibus humores resolvuntur: pro dissipanda etiam materia roborantia instillavit.

Linguam, palat. theriaca & castor. frontem verò & nares &c. inunxit. Dices Theriaca est opiatum, quare E. in affectu soporoso exhibetur? R. (1) Dist. inter theriacam recentem & antiquam, antiqua enim verè vim suam opiatam perdidit, recens verò adhuc illâ pollet; (2) in theriaca etiam prædominantur aliæ partes valdè calidæ, vîdemus enim quòd ex usu immodico theriacæ facilè febrem contrahere possumus, quia habet tales partes quæ continent copiosè materiam substant. Debet igitur theriaca aliquamdiu stare antequam exhibeatur, sicque adhibitæ partes volat. penetrant per poros & viscidam materiam resolvunt.

Castoreum cum fructu fuit adhibitum, constat enim partibus valdè subtilibus volatilibus, (quod ex odore cognosci potest :) quæ poros penetrantes Spiritus irritant, & pituitam resolvunt ^{o o} illa externè adhibita, (front. naribus) ut ^{o o} rutæ fuccini, &c. continent in se ^o volat. mediante quo poris & glandulis sese insinuant, & pituitam incidunt fluxilemque reddunt.

Interea; notum in affectibus à materia viscida illa esse adhibenda, quæ constant partibus rigidis & duris, interim tamen tenuibus, quæ facilè poris sese insinuare, nec ab aliis occurrentibus in motu suo impediri possunt, talia sunt omnia spirituosa, ut & salia volatilia; aromatica, ligna illa quajaci, sassafras, rad. enul. levist. imperat. herb. beton. meliss. salvia, origan. majoran. thymus, rosmarinus, flor. primul. veris, &c. hæc enim omnia constant part. rigid. & duris sed tenuibus, undè habent vim penetrandi, humores crassos incidendi, attenuandi, resolvendi & fluxilis reddendi.

(2) Conveniunt medicamenta valdè calida, tum actu talia, tum potentia: si enim illa calida adhiben-

bentur augetur calor in sanguine, unde sanguis crassus resolvitur, fit fluxilis, & pro spiritibus generandis aptus redditur.

Autor dicit; Ast frustra omnia, placuit itaque sternutamenta experiri, &c. sternutatoria etiam habent tales particulas rigidas, & participant etiam acrimonia quadam, quamprimum enim offendunt membranulas, vellicationem instituunt, & ita Spiritus ad talem motum spasmodicum & excretorium irritant. Ast non semper tuto sternutatoria adhibentur in his casibus, quia magna fit cerebri commotio, per quam facile materia illa viscida peccans sese profundius in cerebrum insinuare & apoplexiam inducere posset, ab intempestivo enim sternunt. usu multi apoplectici facti sunt, ut testatur historiae medicae, in hoc tamen casu juvarunt, & per os & nares multa pituitosa & viscida sunt rejecta; haec tamen rejecta materia non fuit causa obstructionis cerebri nec in cerebro latuit, sed in glandulis salivalibus & variis interstitiis, in illa enim concussionem pori sunt aperti, ut ita humor effluerit.

Postmodum Spirituosa dedit A. N. ut spir. an. melius excitarentur, ac copiosius citiusque generentur: moribundis enim si α vini infunditur excitantur quasi ex somno profundiori, illa enim Spirituosa infusa fauces transeundo in cerebrum per poros penetrant, & hinc inde latentes adhuc spiritus excitant, ut quasi reviviscant; si vero usque ad ventriculum perveniant, per poros sanguinem intrant atque illum agitant, motumque de novo sanguini conciliant.

Cum in hoc casu non fuerit obstructio particularis sed universalis, A. N. etiam Enema iussit applicari, subsequenti die recruduit, quia materia morbifica nondum fuit educata. Tandem & A. N. praeparantia

rantia præscripsit, illa etiam constare debent ex paribus rigidis sed tenuibus. Et præmissis universali purgant. iterum Errhin. & apophleg. commendavit. Ad cerebri corroboracionem verò essentia rosmarin. fuit usurpata, ut essent. lav. & salv. magist. succ. cornu alcis &c. hæc verò non propter unam eandemque causam cerebro sunt dicata, quædam enim quatenus sunt spirituosæ, & sic materiam præbent prognerandis spiritibus: ut sunt rosmarin. lavend. & salv. &c. quædam verò cerebro sunt dicata, quia sunt ponderosa, unde meatus obstructos referant, dum materiam morbificam ex tubulis premunt sua gravitate, ut sunt succin. corall. margar. &c. Optimè etiam in hoc casu exhibent externa, quia simul vim habent ad tubulos penetrandi & visciditatem resolvendi.

Illa mensium obstructio fuit morborum productum in ægrotante, à sanguine crasso & viscido, qui obstructis oscula vasorum, accessit simul inopia spirit. an. qui sanguinis fluxibilitatem conservare debent, si non fit oriuntur pertinaces obstructiones.

C A S U S X.

De vertigine per consensum ventriculi.

H I S T O R I A.

Georgius Cyriacus, Judicii Provincialis Schiefelbergensis in Neo-Marchia Præses, per intervalla scotomiam quandam oculis offundi, omniaque in gyrum verti sentiebat, idque potissimum jejuno ventriculo, aderat & nausea & oris amaritudo, absque ullo capitis affectu aut sensuum læsione. A sumto cibo cessabat malum.

R E S O L U T I O.

Duæ vertiginis species occurrunt in praxi, una per

per essentiam, & tunc causa morbifica latet in cerebro & continuo affligit; altera per consensum quando ex improvise scotomia corripitur æger & tunc causa non hæret in ipso cerebro sed ab aliis partibus communicatur. Vertigo oritur variis ex causis, Plethorici sæpe conqueruntur de vertigine propter pororum compassionem in cerebro, si enim vasa in cerebro à plethora nimis distenduntur, premuntur intervalla & pori cerebri, ita ut spiritus propter illam compressionem non possint secundum lineam rectam cerebrum omnesque ejus poros permeare, hinc in se invicem resilientes circumgyrantur & motu circulari moventur, unde vertigo in plethoricis oritur.

In ebrietate vertiginis causa quærenda est in nimia sanguinis effervescencia, ubi non solum partes subtiliores rapiuntur versus cerebrum, sed & crassiores: in omni enim fermentatione e.g. cerevisiæ, musti &c. partes foeculentas & crassiores una cum subtilioribus eructare observamus.

Crassiores enim partes semel motæ valde moventur, & longè è centro recedere conantur; sic globulus plumbeus è bombardâ explosus fortiùs movetur, quàm si lignum exploditur vel aliud quid; partes illæ crassæ ad cerebrum raptæ similiter poros ibidem obstruunt, ut spiritus liberè non possint progredi, unde resilientes circumgyrantur & vertiginem causant. Eodem modo vertigo producitur in febribus; febricitantes enim præprimis in ipso paroxysmo conqueruntur semper de vertigine, ratio, quoniam in illa febrili effervescentiâ multæ partes crassiores cum subtilioribus per arterias rapiuntur versus cerebrum, ibique modo vertiginem inducunt, extra paroxysmum nulla vertigo adest, quia nulla adest effervescencia.

In nostra historia vertigo est per consensum ventriculi.

tricoli, ipsius causa generatur in ipso ventriculo; in quo iste partium consensus consistat alibi dictum; in hoc casu pars recipiens est cerebrum & spirit. an. pars mandans est ventriculus.

Signa tum præcedentia tum præsentia consideranda; Oritur (1) vertigo jejuno ventriculo. A. N. accusat vapores acres ex ventriculo exhalantes & ad cerebrum delatos; verum tales effumationes non possumus admittere, quia ex ventriculo & aliis partibus nihil potest deferri ad cerebrum nisi per vasa, hinc dicimus causam esse materiam quandam acrem in ventriculo jejuno hospitantem, quæ si nihil inveniatur in quod agat in ventriculo fluctuat & vellicationem instituit, quæ vellicatio seu motus spasmodicus communicatur reliquis Spiritibus in cerebro hospitantibus propter consensum, sic ex particulari convulsione sæpius potest induci universalis: ut colica in infantibus nihil aliud est quam motus convulsivus in intestinis, qui motus postmodum toti corpori communicari potest; & hæc per consensum ventriculi. Explicatio est juxta mentem Willisii. Dicimus verò; interdum etiam hanc vertiginem excitari, quando humor ille acris in jejuno ventriculo relictus effervescens cum sanguine per vasa ad cerebrum defertur.

(2) Adest nausea: illa oritur, quando superius orificium ventriculi constringitur & clauditur, sin- verò inferius vellicatur, tunc vomitus oritur, quia tunc motus incipit ab inferiori parte ventriculi ad superiorem, sicque ejicitur quod inest.

(3) Adest oris amaritudo: quia M. S. valdè biliosa & acris, ex tali etiam sanguine acris acres generantur spiritus, propter communionem tunice ventriculi & faucium; ut si fauces irritantur pluma vel digito, facilè oriatur vomitus; quoties itaque ventriculus repletur bile & tali humore acris toties

ties irritatur tunica quæ extenditur ad apicem linguæ, (vertigo plerumque est prodromus apoplexiæ & epilepsiæ,) hinc à quibusdam dicitur parva epilepsia, differunt enim saltem gradibus, &c.

(4) A sumpto cibo cessabat malum, quia à cibis assumptis humor iste acris effervescebat & seipsum quasi fermentans in ventriculo temperatur, unde cessat illa vellicatio & sic vertigo; hinc multi non possunt ferre jejunium sed incidunt in vertiginem; & lipothymiam; quamprimum verò cibum assumunt cessat, quia à cibis ille humor acris temperatur, ut non possit vellicare nervos.

Curatio ab A. N. methodicè fuit instituta.

In ipso paroxysmo videndum, quomodo spir. an. in pristinum ordinem redigantur, quod potest fieri per spirituosas, externè balsama possunt applicari; & naribus vel aliis partibus inungi Extra paroxysmum verò videndum, ut causa morbifica è ventriculo evacuetur, quod potest fieri vel *à* beneficio alicujus emetici; vel *natura* beneficio blandioris catartici.

Cum vero humor iste in ventriculo sit valde acris, & sanguis valde fermentetur, metus est, ne à purgantibus vellicatio ista in ventriculo promoveatur, sanguinisque effervescencia augeatur, hinc bene præmittitur præparans aliquod, quod acrimoniam humorum mitigat, talia sunt aquæa, quæ diluunt fermenta & partes fermentantes acrioresque, unde A. N. adhibuit *gam endiv. acetos. cichor. &c.*

Præmissis verò præparantibus optimè purgans aliquod potest dari. Educto per purgans humore in ventriculo peccante, videndum ne causa morbifica regeneretur; quod fit per coctionem juvenia & corroborantia; hinc semper respiciendum ad cerebrum & ventriculum. A. N. pro confortatione præscripsit Electuar. quod ingreditur

conserva rosar. vitriolarar. ratio quia acria compescuntur per acida.

A. etiam commendavit Tragæam quam ingrediuntur multa ponderosa, corall. succ. &c. hæc enim impediunt quo minus humor acris in ventriculi cavitare fluctuet. In victu vitet vaporosa ut lac cæpa &c. omnia acrina & calida quia sanguinem valde movent & acriorem reddunt.

Exulet Cypris intempestiva & Bacchus, quia Spiritus depauperant, sanguinem movent & spirit. in motu lædunt. Nocent etiam affectiones animi imprimis ira, quia sanguinis motum augent, unde multæ partes heterogeneæ ad cerebrum rapiuntur, poros ejus obstruunt, quo minus spiritus secundum lineam rectam progredi possint.

A rotarum circumgyratione &c. tanta enim vis est objectorum ut lumen variè ad oculos reflectere possint.

CASUS XI.

De Memoriae imminutione.

HISTORIA.

A Nno M. DC. LXI. sub finem Hyemis, cujus Austriana & humida fuerat constitutio, Dominus Laurentius Henning, Camerarius Colbergensis, sexaginta trium circiter annorum, curis & animi mœrore aliquamdiu affectus, nullo procedente vel comitante morbo in eam memoriae imbecillitatem, imminutionemque incidit, ut præteritorum, nisi monitus, agrè recordaretur, quin & præsentium seu dictorum seu factorum subito obliuisceretur, eademque interrogata, per momenta quasi repeteret, salva tamen ratiocinatione & phantasiâ.

RESOLUTIO.

In hoc casu proponitur memoriæ imminutio & quidem tanta, ut non tantum præteritorum, sed & præsentium æger obliviscatur.

Præcessit tristitia & mœror. Quær. quomodo à mœrore & tristitia oriatur imminutio memoriæ? R. plura requiruntur ad felicem memoriam præprimis (1) cerebri bona temperies, quæ consistit in motu nervulorum tremulo qui conservat calorem, ut omnes partes retineant convenientem calorem; (2) requiritur debita partium quantitas; (3) unitas quia alias interromperentur vestigia; (4) Spir. an. recta constitutio, illi debent esse in sufficienti copia & satis fortes ut vestigia semel impressa iterum aperire possint.

Præ aliis verò obstat (1) mollities cerebri nimia, molle enim cerebrum faciliè admittit vestigia & impressiones, sed quam faciliè etiam extinguuntur, uti aqua ab objecto aliquo faciliè admittit vestigia, sed impressiones faciliè fieri possunt; (2) obstat illegitima crasis spirituum si nempe sunt crassiores, ut in nostro casu; præcessit enim mœror in quo sanguis & spiritus valde incrassantur; in tali mœrore enim spiritus fuerunt vocati ab aliis negotiis, & circa unicum objectum fuerunt occupati, hinc in sufficiente quantitate non sunt determinati ad partes & tubulos ut sanguinem fluxilem redderent, sicque circulatio sanguinis fuit aliquantulum impedita & sanguis incrassatus, crassus talis sanguis permeans cerebrum ineptus est ad replenda & aperienda vestigia cerebri impressa vel nova excitanda, sed potius propter crassitiem cerebri poros obstruit & vestigia impressa extinguit: unde memoriæ imminutio.

Curatio. (1) Tardior sanguinis motus debet pro-

moveri per medicamenta calidiora & effervescentiam juvantia. (2) Spiritus debent restaurari per spirituosa & confortantia. Vid. in A. N.

NB. Præ omnibus conveniunt quæ constant partibus rigidis & duris, quæ integris viribus ad locum affectum possunt pervenire, talia fiunt ex serpillo, major saffâfras, rosmarin, salvia &c.

C A S U S. XII.

De Epilepsia ab utero.

HISTORIA.

B *Arbara Coniux Ioachimi Löffzowen, Civis & Mercatoris Colbergenfis, mensium obstructiones ultra semestrem passa, circa uteri regionem in pectine & utroque inguine ac dorso dolebat, abdomen distendebatur, aliquando & cor palpitabat cum insigni respirationis difficultate, navissime toto corpore convellebatur, cum sensus motusque voluntarij omnimodâ ablatione.*

RESOLUTIO.

Notum Spiritus constare partibus $\circ\circ$ fis acris & aqueis: $\circ\circ$ sa sunt quidem inflammabiles sed ad fermentandum ineptæ, hinc additæ sunt acriores ut vis augeatur, si enim Θ Δ i additur. fortiùs uritur verò fiant valdè fortes temperantur ab aqueis. In mensium suppressione sanguis restagnans in vasis circa uterum, cum amiserit motum progressivum, retinuit tamen motum intestinum, in tali verò restagnatione sanguis fit acris, ille in vasis delatus ad cerebrum spiritibus talem motum explosivum inducit, ut tollatur in cerebro indifferentia, & spir. an. cum imperu ruant ad systema nervosum & epilepsiam producant; quæ nihil aliud est, quam

quàm violenta & impetuosa aliqua spirituum in nervos explosio. Epilepsia oritur vel ex vitio uteri vel ventriculi, sæpius etiam ex parte valdè remota, ut e. g. ex digito, ex quo aura quædam fermentalis cum sanguine ascendit versus cerebrum & epilepsiam inducit. Proponitur in nostro casu Epilepsia ex utero, ubi ex restagnante sanguine generati fuerunt Spiritus acres, qui talem explosivum motum nanciscuntur, sicque indifferentia in cerebro tollitur.

Signa præcedentia quæ confirmant esse Epilepsiam ex utero sunt (1) Dolor circa uter. reg. in pector. utroque ing. & dorso, & inflatio popter sanguinis restagnationem. (2) Cordis palpitatio, illa non debet explicari ex vitio sanguinis sed spirit. an. qui ita cum impetu influunt per nervos cordi dicatos. (3.) Respiratio difficilis A. N. dicit propter vapores ascendentes; sed tales ascensionem vaporum non admittimus, quia cum sanguine per vasa a liquid debet communicari huic vel illi parti. Edicendum est, quòd oriatur à restagnatione sanguinis, si enim sanguis in vasis restagnat, partes tanquam à pondere comprimuntur, unde respiratio læditur, ipsum etiam diaphragma est læsum, quia spir. an. ad illud inordinatè fluunt; unde liberè moveri non potest ipse sanguis corruptus, si ingreditur pulmones, quia ad motum ineptus non ita commodè in cellulis dilatari potest, oritur iterum difficilis respiratio.

Nota: Epilepsia fere semper oritur à fermento quodam peregrino & exotico, cerebro communicato, ut in ira, febr. arden. phrenitid. variolis, morbill. &c. illud fermentum potest latere in tubulo aliquo alicujus partis vel uteri vel hepatis &c. etiam per longum tempus sine periculo, illud autem fermentum communicatur cerebro, si sanguis valde ebull-

ebullit, tunc enim velocissimè perreptat omnes partium tubulos, ac ubi fermentum hæret, secum rapit & cum sanguine ad cerebrum transportat; hinc semper præcedere debet insignis sanguinis motus, ut in febribus.

Curatio duplex est in & extra paroxysmum; in paroxysmo videndum (1) ut Spiritus in ordinem redigantur & ad cerebrum recurrant. (2) ut omnes sensus excitentur; fit hoc quando radii luminis objiciuntur ægoranti; ut Spiritus incipiant fluere ad oculos, aures implentur clamoribus, acria inflantur naribus, os aperitur cochlearque ligneum inditur, quod inungi potest ~ tinctur. castor. vel alio ~ volatili, frictiones instituuntur, &c.

Si æger ad se redeat, tum demum habenda est ratio causæ morbificæ, quia verò in hoc casu Epilepsia fuit orta ex obstructione mensium, A. N. exhibuit Enema ex histericis quæ plurima emittunt effluvia, quæ effervescentiam novam in M. S. instituere possunt.

Injecto clystere jussit secare venam, non verò in brachio, (quia suppressio mensium revulsionis gratia indicat V. S. in partibus inferioribus,) sed in pede venam saphænam, si enim in brachio fuisset V. S. tunc obstr. mens. aucta & sanguis versus cerebrum magis fuisset motus. E. semper probè dist. debemus inter plethoram universalem & particularem; interdum enim supprimuntur menses ob nimiam copiam sanguinis seu plethoram, & tunc in brachio V. S. fieri potest, ut imminuatur prius sanguinis copia, ut deinde eò meliùs & feliciùs in pede instituat, mensesque promoveantur. Post V. S. ad fermentum vitiosum respiciendum, in hunc finem A. N. vinum medicatum præscripsit ex purgant. antiepilept. & hystericis, facto hoc appropriata commendavit nempe graveolentia, quæ spirit. an. efferos reprimunt, in ordinem cogunt & hinc inde cur-

currentes ad quietem disponuntur; si enim suaveolentia exhibentur paroxysmus augetur, quia sunt molliora & facillè cedunt motus spir. an. vel etiam spir. an. alliciunt; observamus enim si foetida exhibeantur & objiciantur, quòd spiritus fugiant & reprimantur, sin suaveolentia, advolant potius: ponderosa illa appropri. ut succ. matr. perlar. c. al. c. &c. conveniunt (1) quia alcali continent quo acidum imbibunt: (2) propter pondus spir. an. in motu sistunt.

Ad suppress. mens. A. N. exhibuit pilulas quas ingrediuntur aloetica, in tali casu conveniunt. Sic qui frequenter usurpant elixir. propriet. facillè incidunt in sanguin. fluxum, hinc debent addi myrrha, castor. &c.

Tandem præservationis loco circa phases lunæ suasit antiépilept quia circa illa tempora sanguini peregrina corpuscula communicantur, quæ in illo ebullitionem excitare possunt; in juvenulis enim circa novilunium erumpunt menses, ratio, quia tum peregrina corpuscula illarum sanguinem & quidem bene dispositum intrant, eumque ita exagitare ac commovere possunt, ut vasorum oscula referentur & sanguis effluat, &c.

C A S U S XIII.

De Apoplexia.

HISTORIA.

Egidius vonder Myle / Senatorii ordinis, & Secretarius Colbergensis optimè meritis, à Serenissimo Electore Brandenburgico ad munus Archivarii vocatus, Actis publicis in Archivo Sedinensi evolvendis, separandis & in ordinem redigendis ultra trimestre incumbens, ex fœtore quem à situ & squalore fornicibus

cibus inclusa volumina contraxerant, in dolorem capitis incidit, mox & Catharro correptus, cum aëri frigido, funus integerrimi quondam Viri Dn. Christophori Cundenreichii comitatus, se exponeret, domum repetens in foro subito concidit, voce & respiratione interceptâ, motuque & sensu omni abolito, paulò post cum stertore è vitâ discessit.

R E S O L U T I O.

Antequam stupendi hujus morbi phœnomena explicentur, quædam præmittenda tum ex physica generali tum œconom. animali. Ex physica generali observandum, dari in hoc universo materiam quandam subtilissimam à Cartesio Ætheream dictam, quæ omnia intervalla replet & poros quos in hoc universo ratione percipere possumus, hinc facile colligere possumus illam debere esse indefinit. figur. indefinit. magnit. &c. hujus autem materiæ insensibilis quidem sed intelligibilis cognitio summè necessaria est, utpote sine qua nulla phœnomena in hoc universo explicare valemus. Ex œconomia animali notum, (1) quòd sanguis per ramum ascendentem juxta naturæ leges ascendat ad cerebrum, ubi per internas arteriolas, carotides & alias quasi transcolatur, ita ut subtiliores partes relictis crassioribus ex poris arteriolarum intrent ventriculos cerebri Spiritusque animalès constituent; qui in ventriculis morantur usque dum à mente determinantur. (2) Considerandum mutuum illud commercium inter corpus & animam, illud in quo consistat vid. supra in casu de mania. (3) Sciendum etiam quòd mens nostra sæpius judicet juxta consuetudinem & ideò sæpissime falsò judicat, dum judicat secundum motus antea allatos. Ad ipsum affectum jam progrediendum.

Affectus hic dicitur apoplexia, quia subito cor-

rannt qui corripiuntur. Phænomena possunt dividi (1) in præcedentia, (2) in illa quæ paroxysmum constituunt, & (3) quæ sequuntur, sicque habebimus causas, differentias & effectus.

Præcedentia signa sunt quæ apoplexiam præcedere solent, suntque ingenii stupiditas, torpor, dolor capitis gravativus, somnolentia, vertigo; hæc solent esse prodromi apoplexiæ: si igitur Medicus observat quendam de his conqueri, facilè & rectè prædicere potest ipsum hominem brevi corripi forti apoplexia.

Ingenii stupiditas torpor fit, quatenus spiritus animales peccant quant. & qual. si enim peccant quant. & in sufficienti copia non adsunt, tunc etiam genus nervosum & fibras nerveas non possunt sufficienter inflare & irradiare, ut motus possint integrè deferri ad cerebrum: si Spiritus etiam peccant qual. fit ingenii tarditas, quoniam nempe propter Spiritus crassos motus & impressiones lentè & interruptè deferuntur ad cerebrum, hinc etiam mens non ita promptè insurgit in considerationem hujus impressionis, quia judicat juxta motum allatum.

Si unà cum partibus sanguinis subtilioribus simul crassiores viscidæ rapiuntur versus cerebrum, tunc pori plexus choroid. plus solito dilatantur, in illa dilatatione partes crassiores viscidæ seu pituitosæ unà cum subtilioribus intrans poros meningum & cavitates cerebri, dum verò relinquuntur à subtilioribus, hærent in poris & tubulis, sicque sensim obstruunt cerebrum, cum verò continuò novæ pituitosæ & crassæ cum sanguine adscendente accedunt, obstructio illa etiam augetur, sicque tandem partes extenduntur & fit dolor capitis; quia verò illæ partes cumalatae non sunt salæ nec acidæ sed pituitosæ, ideò dolor talis non est pungitivus sed gravativus. Eadem partes crassiores pituitosæ obli-

nuat

nunt superficiem concavam ventriculorum, sicque poros obstruunt licet non in totum tamen in tantum, ut spiritus animales non possint progredi secundum lineam rectam, unde moventur motu circulari, & repræsentant menti ideam motus circularis, quæ postmodum judicat ac si omnes res visibiles circumgyrentur, sicque fit vertigo.

Eadem partes crassæ viscidæ & pituitosæ obstruentes tubulos, quia non suppeditant convenientem materiam progenerandis spiritibus animalibus hinc omnes pori tubuli non possunt inflari, unde fibrillæ nervæ cerebri sibi invicem incumbunt, clauduntur, sicque fit somnolentia. Quem hæc explicata symptomata aliquamdiu affixerunt, is tandem ex improviso corripitur apoplexiâ, aboletur sensus & motus remanente adhuc difficili respiratione & pulsu.

Et sic omnia quæ in apoplexiâ seu paroxysmo apoplectico occurrunt, possunt explicari (1) per nimiam pororum cerebri & plexus choroid. apertionem & dilatationem: (2) per obstructionem cerebri & principii nervorum (3) per spirituum animalium paucitatem & crassitatem; & sic nihil in apoplexia occurrit quod non clarè & distinctè possimus percipere & explicare.

Aliter fieri non potest quin corruat æger, quia denegato spirituum animalium influxu relaxantur musculi illi extensores in cruribus quæ debent inflari, ad illorum inflationem autem ingens copia spirituum animalium requiritur, dictum verò spiritus peccare in quant. vel qual. si igitur nulli generantur, etiam nulli possunt influere, sin pauci generantur non sunt sufficientes ut magnos illos musculos inflare possint; sensus abolentur externi & interni, illi enim peragi non possunt citra opem spirituum animalium. Si E. talis sanguis crassus cerebrum in-

gre-

greditur, qui totam superficiem concavam ventriculorum cerebri oblinat, & obstruit principium nervorum, tunc etiam cessat spirituum animalium secretio, vel si secernantur, tamen secretorum influxus in nervos inhibetur & impeditur propter illam principii nervorum obstructionem, & hæc est ratio, quare sensus ext. & interni cessent, quod non videant, sentiant, nec audiant, &c.

Manet tamen respiratio adhuc; in vulgus etiam notum, quò corpus frequentius exercetur, eò fit robustius; qui sæpius gladios dirigunt manu dextrâ, fortiores sunt in manu dextrâ quam sinistra, & contra: & illa pars præ alia est & videtur etiam major; ratio est, quia partes tales frequentius usurpatæ contrahunt fibras robustiores, duriores, & crassiores, unde etiam tubuli fiunt majores, ut spiritus animales facilius & copiosius per tales poros apertos influere possint.

Quoniam E. à primis annis spiritus continuò fluxerunt in organa seu nervos respirationi dicatos. E. etiam illi nervi præ aliis propter talem continuum spirituum influxum majores acceperunt poros, hinc quamvis in cerebro spiritibus animalibus denegetur ingressus in poros aliorum nervorum, ingredi tamen possunt hos valde dilatatos & apertos; sicque manet adhuc aliqualis respiratio; si verò postmodum in cerebro materia morbifica augetur, & ibidem partes crassiores successivè cumulantur, tunc etiam tandem sequitur obstructio horum nervorum respirationi dicatorum, & sic pro diversitate & copia causæ, respiratio erit vel liberior seu difficilior: unde Medicus ex respiratione faciliori vel difficiliori in apoplecticis potest prædicere vel materiæ morbificæ in cerebro copiam, vel ejus paucitatem, & mortem, vel salutem; hæc etiam ratio potest esse, quare pulsus manet adhuc in paroxysmo apoplectico.

Jam apoplexia ita potest definiri : est abolitio omnium sensuum ex- & interiorum , manente difficili respiratione & pulsu.

Dividitur apoplexia in sanguineam , quæ oritur à sanguine in cerebro extravasato & grumescente ; & humoralem seu pituitosam , quæ oritur à lymphâ seu crassa seu fluida ; fluida enim etiam potest obstruere & oblinere principium nervorum ; de humoralis hæcenus fuit dictum.

Apoplexia sanguinea oritur , quatenus sanguis extravasatur in cerebro , illa extravasatio potest fieri vel à causa aliqua externa , ut percussione , contusione , &c. vel etiam internâ , dum sanguis nimis fermentat , & effervescit , ita enim vasa valdè extenduntur & rumpuntur tandem , sæpè etiam vasa in cerebro non rumpuntur , sed eorum oscula aperiuntur , ut sanguis in substantiam cerebri irruat , qui à volatilibus subtilioribus & aqueis , ibidem sic extravasatus grumescit , poros ac superficiem ventriculorum cerebri concavam , principiumque nervorum obstruendo spirituum animalium influxum prohibet , ac eo modo apoplexiam producit , undè nullus amplius sensus , nullus motus ; si talis ruptio seu apertio vasorum fit in pulmonibus , vocatur Hæmophthisis , si in vasis mesenterii oritur dysenteria , si in vasis uteri hæmorrhagia uteri ; at si in cerebro , apoplexia , &c.

Notum , quòd multi fiant apoplectici , ac extinguantur à globulis proximè prætervolantibus etiam si ab ipsis non lædantur , illud fit propter vasorum in cerebro rupturam , sanguinisque extravasationem , quæ non fit extra cranium , sed in ipsâ cerebri substantia , producitur autem illa ruptio ab impetuoso aëris motu , materia subtilis enim maximo cum impetu ingreditur cerebrum & vasa , cumque in altera parte non ita commodè possit egredi , sanguinem valde exagitat ,

tat, & oritur tanta fermentatio & lucta ut vasa rum-
pantur.

Phænomena in hoc casu, (1) ex foetore quem &c. *in dolore capitis incidit*; supra dicta huc possunt applicari. Chartacea si diutius servantur in loco uliginoso ubi non liberior datur aëris transitus, tandem si moventur emittunt varia miasmata, quæ corpori & sanguini adstantium modò per poros modò inspirationem communicari possunt, quod etiam factum in hoc casu, ubi partes illæ squalidæ & pituitosæ ex chartaceis exhalantes sese insinuarunt illius viri massæ vel per inspirationem vel poros corporis, sicque partes viscidas & glutinosas in sanguine auxerunt, qui talibus partibus squalidis & crassis inebriatus translatus ad cerebrum illius & plexus choroid. minutissimos poros plus justo dilatavit, poros meningum intravit, unde successivè partes illæ viscidæ cumulatae sunt, ac obstructio producta, unde dolor gravativus seu idea doloris gravativi menti fuit repræsentata: quoniam verò ex partibus illis crassis & uliginosis spiritus satis lucidi & vegeti, non potuerunt generari quo sanguinis circulum & debitam fluxibilitatem conservarent, sanguis restagnavit, unde producti sunt catarrhi & defluxiones.

Cùm aëri frigido se exponeret; partes illæ uliginosæ iterum è corpore partim exhalârunt, unde cerebrum non ita statim illis fuit repletum, verùm accedens aër frigidus illas exhalantes sistebat & repellibat, hinc in magna copia ad substantiam cerebri remeantes principium nervorum obstruxerunt, spirituumque influxum prohibuerunt, hinc subitò concidit.

Voce & respiratione interceptâ pessimum fuit signum, quia magna in cerebro fuit copia partium crassiorum & viscidarum, ita ut non tantum
poros

poros nervorum potuerint obstruere, sed etiam illos valde apertos respirationi dicatos, sicque indicium fuit materiam morbificam valde esse copiosam, partesque obstruentes valde crassas.

Motu & sensu omni abolito: denegata enim spirituum secretionem vel secretorum influxu, cessat etiam motus.

Cum stertore è vitâ disces fit. Respiratio stertorea semper solet esse lethalis, quia materia peccans profundius nervis impacta est.

Dictum fuit supra, chartacea non solum contrahere squalorem, sed & adstantes inficere posse, exinde patet, si enim in cella seu alio loco, in quo radii solares non ita sparguntur, per aliquot dies reponantur vasa quaedam ænea vel stannea, videmus statim ungi peregrino colore vel maculis, &c.

Autor putat cerebrum contraxisse quandam malignitatem; verum omnia possunt explicari per nimiam illam dilatationem pororum plexus choroid. qui internis constat arteriis & venis & est quasi rete ex arteriis factum.

Signis diagnost. non opus, quia explicatio phænomeni sufficit.

Signa distinctiva ab aliis soporosis affectibus, (1) distinguitur à *Lethargo*, qui pedetentim invadit, apoplexia verò subito, in lethargo etiam est febris quæ in principio apoplexiæ non observatur; (2) à *Caro*, eo laborantes si vellicantur, sentiunt, si vocantur oculos aperiunt, audiunt, ac si acu punguntur membra contrahunt, quod in apoplexia non fit, tolluntur enim omnes sensus & motus; (3) à *Catalepsi*, quia hi non corruunt in terram ut apoplectici, sed manent in tali situ in quo sunt si corripuntur; (4) à *Syncope*, quia in syncope facies non adeò est colorata ac pulsus ablatum est, in apoplexia verò pulsus aliquamdiu manet & facies colorata.

Prognosis. A. N. rectè ex Hipp. dixit esse apoplex. fortem & lethalem; fortis verò vocatur si respiratio valdè est læsa; levis, si respiratio liberior & pulsus, & si Medicus observat post V. S. respirationem fieri liberiores, salutem prædicere potest; si pulsus etiam bene se habet.

Curatio. Quia propter obstructionem tubulorum & totius cerebri omnes sensus & motus abolentur, videndum quomodo Spiritus possint excitari, & materia morbifica è tubulis excuti, hinc statim jubent Medici instituere ligaturas & frictions, quia per illas commotiones Spiritus excitantur ac eorum ope materia faciliùs è tubulis excutitur; oculis offeruntur corpora luminosa, aures clamoribus debent repleri, imprimis apoplectici proprio nomine debent nominari & vocari, quia Spiritus jam ante sunt consueti in illas partes fluere, etiam pori aperti quia sæpius influxerunt, etiam fibræ ita sunt dispositæ ut facile talem impressionem sæpius factam meliùs recipiant & deferant. Naribus acria debent inflari, ut salia volatilia aromat. & quæ habent partes rigidas ut simul obstructiones referent.

Applicantur clysteres ex acrioribus, quia illa agitatio multùm potest conferre ad ejectionem materiæ: A. N. præscripsit Enema ex volatilibus quæ fermentationem in M. S. possunt instituere & partes crassas dissolvere.

Pulpa colocynth. in peria ligat. Quær. quare hoc? R. ne transeant partes crassiores, quæ quia nimis acres sunt, faciliè partes intestinorum vellicare & exulcerationem excitare possent, subtiliores verò abradunt leviter humores.

Semen sesel. carv. &c. hæc fermentationem in M. S. augent.

Colat. R. ℥x. in minori enim quantitate Enema debet injici ut diutius maneat in corpore, si enim
quan-

quantitas excedit, iterum effluit, si in minori quantitate injicitur & tunc effluit, malum est signum, quia indicat resolutionem omnium partium, & si Medicus hoc videt prædicere potest ægrum non evasurum; adduntur hier. picr. $\circ\circ$ um rutar. castor. & c. qui acrimoniam habent, sal gemmæ ut stimulet.

NB. Si clyster inter horam reddatur, bonum est; si planè non reddatur, malum, quia indicat Spiritus non influere ut motum peristalticum producant.

Clysteribus benè additur aqua benedicta, quæ emetica est, crocus debet infundi in vino, postmodum agitatur, & si in fundo residet crocus sive pulvis, tunc per inclinationem effunditur, ita tamen ut plures partes liquori maneant immixtæ, liquor ille ad ℥ij. l. iij. additur clysteribus, vid. Riverium. Non verò hic intelligitur crocus vulgaris, sed ex minerali regno, qui à calore sic dicitur: in cæteris ad excitandos ægros nihil omittendum, unde possunt fieri inunctiones, ori possunt infundi spirituosæ; omnia illa quæ capiti solent applicari aromat. & copiosam vehunt materiam subtilem.

Quær. an conveniat V. S. in apoplexia? R. dist. inter apoplexiam sanguineam & humoralem; semper V. S. convenit in sanguinea, quamvis sanguis in cerebro sit extravasatus; verùm in pituitosa, si ætas adsit similis, non nisi cum protestatione aliquâ institui debet V. S. imprimis si adsit respiratio stertorea, ne culpa in Medicum redundet. Tandem etiam cucurbitulæ solent applicari capiti vertici, vel etiam circa futuram coronalem; Extremum remedium solet esse. Dicunt, Forestum, Medicum celebrem apoplexiâ correptum monstrasse digitis adhuc locum ubi cucurbitulæ solent applicari, quod tamen adstantes intelligere non potuerunt; Medicus verò post mortem accedens ex adstantium relatu

relatu facilè colligere potuit, virum illum defideraffe adhuc cucurbitularum applicationem.

Qr. An Enemata convenient in paroxyfmo apoplectico? *R.* Enemata funt duplicia alia lenientia, alia commoventia; lenientia tutò adhiberi poffunt quia leniter pituitam educunt, quæ verò præparantur ex acrioribus, catharros augent, pulfum immi- nuunt, ac refpirationem difficiliorem reddunt, quia miasinata illa feffe infnuant M. S. Materiam pituitofam valde commovent, ut profundius feffe infnuet in nervos patulos refpirationi dicatos; E- tutius leniens Enema præmitti poterit, quod & mo- net Hæferus &c. Obfervamus quòd à fortioribus femper pulfus & refpiratio imminuantur à corpus- culis cum fanguine ad cerebrum delatis, præprimis fi inteflina fæcibus funt repleta. De vomitoriis fim- ilis oritur quæftio; quidam enim approbant, qui- dam prohibent? *R.* Saniores Medici jubent abfti- nere à vomitoriis, dum enim magna vi conantur excutere humores è ventriculo valde commovent mufculos, qui cum in apoplexia femper funt reso- luti, vomitus redditur difficilior propter denega- tum fpirituum animalium influxum, unde facilè ori- tur fuffocatio: Ideo etiam post cibum affumptum vomitus difficulter excitatur, quia diaphragma ni- mis comprimitur &c.

Quidam in ipfo paroxyfmo adhibent purgantia; à fortioribus abftinendum, quia intrant M. S. & cum fanguine ad cerebrum delata agitando oc- cafionem præbent, ut materia pituitofa profundius feffe infnuet nervis refpirationi dicatis; Hinc ante- quam validius purgans exhibeatur, femper præ- cedere debent præparantia, ut via ab infarctis liberetur & evacuetur: in ipfo paroxyfmo vero abftinendum.

Quæ. An tutò etiam adhibeantur fternutatoria?

Concedi possunt in Apoplexia humoralis, in sanguineâ vero à rupto vase vel effusione sanguinis, nocent, si enim talis partium capitum agitatio & concussio excitatur, tunc sanguis extravasatus fortius adigitur in poros nervorum sicque malum augetur, sanguis enim talis humor non est ut per illam concussionem possit eliminari.

C A S U S XIV.

De Paralyfi.

Spinalis medulla in cerebro distribuitur in duos truncos, dextrum & sinistram; si igitur materia morbifica sese insinuet in spinalem medullam, ita ut utrumque truncum obstruat, tunc oritur totalis resolutio; Sin verò versus unum truncum deriveret, tunc unius lateris resolutio oritur, quam vocamus Paralyfm; hinc definitur: est abolitio motus & sensus in partibus unius lateris.

Si totus humor vitiosus deserit cerebrum, & ingreditur spinalem medullam, tunc cerebrum in Paralyfi manet immure; si verò humor ita copiosus est ut post ingressionem in spinalem medullam portio quædam remaneat & nervos quosdam cerebri obstruat, tunc sensuum int. & externorum aliqua imbecillitas percipitur in Paralyfi: Si humor vitiosus sit in minori copia, tunc sæpe saltem resolvitur una pars vel unicum membrum, ut pars faciei, sæpius solum brachium, sæpius tantum pes, dum nimirum humor morbificus propter paucitatem deserit alios nervos, & solum hos huic vel alii parti dicatos intrat & obstruit.

H I S T O R I A.

Nobilissimus Dominus Fridericus à Kleist, Venationum in aula Neosedinensi Magister, ætate sexagenarius, postquam aliquamdiu Capitis dolore, oculorum

rum scotomia & vertigine laborasset, subito lateris sinistri resolutione tangebatur, adeo ut nec brachium nec pedem movere posset; sermone tamen & intellectu integris. Latus affectum deprehendebatur actu frigidum, sanum e contra calidissimum.

RESOLUTIO CAS.

Causæ naturales sunt temperam. ætas &c. ægrotus fuit sexagenarius, E. temperam. frig. & humidi.

Nonnat. fuit deditus venationibus. Præcessit dolor capitis gravativus propter compress. tubolorum cerebri & extensionem meningum a partibus vitiosis viscidis; præcessit vertigo, quia materia morbifica non solum est crassa sed & viscida, sicque oblinat superficiem ventriculorum cerebri & poros obstruit in tantum ut Spir. an. qui semper moventur secundum lineam rectam, in tali motu impediuntur, dum enim offendunt ad parietes seu poros obstructos, resiliunt ac menti ideam motus ovalis seu circularis representant.

Subito lateris sinistri resolutione tangebatur adeo ut nec brachium nec pedem movere posset; quia materia morbifica occupavit truncum spin. medullæ in latere sinistro, unde similiter brachii & pedis sinistri nervi sunt obstructi.

Sermone tamen & intellectu integris, quia nervi in cerebro post ingressum materiæ morbificæ erant immunes ab omni labe.

Latus affectum deprehendebatur actu frigidum. Quæ. Quare membra paralytica semper sint frigida, cum tamen sanguis arteriosus æquè ad illa fluat quam alia? R. Calor partium non tantum a sanguine est, sed & humoribus circulantibus Spiritus animales, qui sanguinis motum & fluxibilitatem conservare debent: quia E. Spiritus anim. in latere

affecto ad partes sufficienter non influunt, hinc motus humorum circulantium segnior est & frigus percipitur.

Calor major in parte sanâ; quia mutatio aliqua oritur in Spir. animalibus, quia enim inæqualiter influunt, etiam in M.S. aliqualis alteratio oritur.

• Antequam suscipiatur curatio, Prognost. instituat-ur hoc modo.

Malum curatu difficillimum (1) ratione humoris peccantis, quia est valde crassus & viscidus, (2) ratione partis affectæ, quia truncus Spin. medullæ est obstructus, ad quem medicamenta vix penetrare possunt; si etiam accedit ætas senilis & tempus anni incommodum.

Curatio (1) primæ viæ sunt liberandæ ab infarctu. E. in principio minorativum exhibendum quod etiam fecit A. N. (2) Sanguis frigidus & viscidus corrigendus alterandus & fluxilis reddendus per attenuantia, incidentia, cephalica & nervoso generi amica, ut loquitur A. N.

Facta præparatione tali, humor evacuandus, quia verò illud una vice fieri non posset, hinc præstat decoctum seu apozema aliquod catarticum præscribere, quod singulis diebus ad ℥iv. exhiberi potest.

Liberatis sic ab obstructione poris partium internarum, etiam pori in superficie sunt aperiendi, quod potest fieri per sudorifera, illa debent constare ex partibus duris rigidis, qualia sunt ligna illa usitata, (vulgaria enim sudorifera non sufficiunt,) unde A. N. rectè præscripsit decoctum aliquod sudoriferum ex ligno Guajac. sassafraf. flor. salivæ & aliis.

NB. Circa præparationem hujus infusi, debet addi ☐ ad facilitandam extractionem, E. ingredientia ☐ debent infundi vino, seu anatica portione vi-

ni & aquæ fontanæ ; quia partes rigidæ & duræ non facile suppeditantur soli v̄æ , sin vero ☐accedat , pori recluduntur & melior fit extractio.

Quoties exhibetur tale decoctum , æger sudare debet in laconico seu arcula ; A. N. ad facilitandos sudores ex decocto herbarum vapores suscitavit ; Verum præstat ipse Vi. Sp. ritè præparatus , si ille exhibetur eodem modo statim sudor sequitur , insunt enim spiritui vini partes rigidæ & duriores quæ maj. vim habent quàm herbarum partes molliores ; herbæ enim istæ constant partibus mollioribus.

Quoniam morbus Chronicus est , A. N. pergit & continuat usum Medic. præscripsit pilulas ex Extr. solut. & magist. agari ; quoniam verò non prostant in officinis , alia debent substitui ; hinc talis formula potest præscribi R. Extract. cephal. Mynsicht. ℥j. diagrid. gran. ij. ^o ^o stillat. succin. gutt. ij. in. f. pilulæ deurentur fortiter. Vel. R. Extract. panchymagog. Crollii ℥j. &c. Vel quia peccat humor viscidus R. Extract. melanag. Mynsicht. ℥j. &c. A. N. ulterius pro roboratione præscripsit *Essentiam ambrae* , verum hujus essentia usum omnes ferre non possunt , habet enim vim inebriativam & sanguinem fermentare facit , omnem enim ebrietatem præcedit fermentatio sanguinis ; in sexu foeminino planè abstinendum ab usu hujus essentia , ejus loco præscribi & exhiberi potest tinctura succini ad gr. xij. vel xv.

Uterius A. N. mixturam quandam adhibuit , quam ingreditur essentia roris marini , verum quia non prostat in officinis nisi ex mandato Medici , etiam hanc formulam imitari non possumus. E. mutanda h. m.

R. Aq. cephalic. Langii ℥iiiss.

Carbuncul. ℥j.

lil. convall. cum urin. destill. ℥iiiss.

Tinctur. succini ℥j.

Spi. lavend. lilior. convall. &c.

Potest etiam substitui Spirit. C. C. Spir. \odot *,
 \odot volatile $\circ\circ$ sum Sylvii.

A. N. nec ingrata fuere ex succino rotula: Nota, in quavis intemperie sanguinis frigida & humida, capitisque morbis frigidis conveniunt hæc rotulae pro capite. Potest variari hæc formula, ut loco succini R. Species contra apoplexiam Augustan. l. pulverem Marchion. vel pulverem Cephalicum Michaëlis: reliqua possunt in tali dosi retineri, in sexu foemin. verò debet omitti ambra.

Tandem externè A. præscripsit unguentum pro spina & latere affecto. Nota, omnia pingua linimenta & unguenta sunt suspecta, quia obstruunt poros, ac insensib. transpirationem impediunt, humoresque reddunt viscidiores, hinc magis laudantur aqua spirit. spiritus penetrantes, qui acuuntur sale volat. aqua Anhaltina, spiritus convulsivus D. D. W. Spir. formicar. spir. urticae minoris, addi potest spiritus C. C. spiritus urinæ potest acui sale volat. Spir. \odot *ci tinctura castorei &c. hæc enim incidunt materiam crassam & viscidam, & abstinendum à pinguis quæ talem mucilaginem præferunt.

Diæta accuratè præscribitur ab A. N.

Qr. adhuc, quare membrum paralyticum in principio intumescit, postmodum verò exarescit, cum tamen sanguis arteriosus æqualiter distribuatur tum ad membrum paralyticum tum sanum?

*. Illud provenit à tardiori motu humorum circulantium, quia enim membro paralytico denegatur Spir. anim. influxus, sanguis in tubulis & vasis lymphaticis restagnat, unde sæpe rumpuntur, & lymphæ exstillat, unde tumor. Quia verò postmodum tubuli depravantur & variè mutantur, ideo deficit oppositio succi nutritii, hinc tandem pars illa exarescit & talem maciem contrahit.

CASUS XV.

De melancholia hypochondriaca incipiente
cum scorbuto.

HISTORIA.

ANno M. DC, LII. Mense Novembri admodum Reverendus, Nobilissimus & Excellentissimus Dn. Fridericus Rungius, Serenissimi Electoris Brandenburgici Consiliarius intimus, Pomeraniae Orientalis Concellarius & Canonicus Colbergensis, Compater, Adfinis & Frater meus honorandus, profundis & assiduis cogitationibus subinde derinebatur, adeo ut ad interrogata aliquando non responderet: aderat sensus gravitatis in capite, obscuritas oculorum, angustia cordis, Hypochondriorum tensiones, maculae in cruribus & perpetua in somnum pro-pensio.

RESOLUTIO.

Cartesius dicit, nihil aequalius inter homines distributum quam mens ipsa, id est, nulla datur differentia inter animas hominum, & quamdiu organa ritè sunt disposita, tamdiu anima suas perficit operationes; hinc multa adscribuntur animæ, quæ tamen rectius organis indispositis adscribenda essent, quòd enim alii præ aliis gaudeant feliciore ingenio, alii meliori memoria &c. multi tribuunt animæ, cum tamen organorum dispositioni meliori vel debiliori hoc tribuendum esset; qui enim Spiritus præ aliis habent meliores, meliores etiam producant vel producere possunt actiones. In foetu seu infantibus anima non iudicat, & distinctas perficit operationes, non quòd mens ita sit disposita, potius quia organa sunt indisposita quæ menti debent inservire, habent enim membra adhuc molliora & mucilaginosa, propter talem fermento-

rum & nervorum molliem impressiones factæ distinctè non possunt recipi & ad cerebrum deferri, hinc anima etiam in infantibus non potest distinctè judicare, postmodum verò dura mucilago consumitur, partes & filamenta nervique sunt duriores, tunc organa sunt aptiora motusque etiam distinctiùs imprimuntur, unde infantes incipiunt ratiocinari ac distinctiùs cogitare. In senibus vacillat ingenium, visus imminuitur aliæque plures actiones læduntur, non quod mens senescat, quæ non mutabilis est nec mutatur, sed quia organa mutantur, exsiccantur enim filamenta cerebri & rugosæ fiunt, & quia sic mutatur status pristinus, etiam impressiones non distinctè offeruntur menti, unde etiam distinctè judicare nequit. Si senex haberet oculum ut juvenis, tunc etiam videret ut juvenis, quoniam verò in senectute partes oculi exsiccantur & mutantur, hinc visus etiam imminuitur; E. gr. licèt quis sciat pulchrè pingere literas & tamen non habet calamum ritè adaptatum, etiam eleganter literas pingere non potest, cum tamen culpa non sit in scriba sed in calamo; ita etiam de anima procedit hoc; si enim corpus non est aptum, etiam anima suas actiones perficere non poterit, culpa autem non est in anima, quæ non mutatur, sed in organis ineptis.

Quamdiu igitur omnes machinæ nostræ partes secundum naturæ leges manent dispositæ, ac filamenta leviter ac molliiter pulsantur, tamdiu etiam juxta naturæ leges actiones fiunt, quamprimum verò filamenta sunt læsa & fortius pulsantur, tunc incipit delirium, quemadmodum Cithara suavem producit harmoniam & concentum, si quoad omnia ritè disposita, si chordæ justam habeant tenuitatem ac debite sint extensæ legitimèque pulsentur. Contra verò si hoc non fit, tunc cessante illâ harmoniâ potius dissonantia oritur. De delirio igitur agendum;

dum; de deliriis variis actum est hactenus, sed jam de eo, quod est, à timore, tristitia, anxietate, citra tamen manifestam causam; & vocatur delirium melancholicum; melancholici verò dicuntur illi, qui citra manifestam causam incedunt anxii, tristes, timidi, cogitabundi, varias habent cogitationes & phantasmata, possibile ipsi videntur impossibilia, &c. Dixi sine manifesta causa tristes; qui enim tristis est ex manifesta aliqua causa, vel propter obitum alicujus amici vel deperditionem bonorum ex incendio, &c. non est dicendus melancholicus, adest enim illius tristitiæ manifesta causa.

Deliria varia occurrunt in melancholia, alii enim putant se esse Regem, alii se esse ex vitro conflatos, &c. Ut autem variam melancholiæ causam ac sedem inveniamus, præmittendum; quomodo sex res non naturales possint melancholiam inducere; si versamur in aère læcido & temperato, fumus hilares, quia sanguinem in legitimo fluxu conservat; si verò sub aère crasso, nebuloso ac pluvioso, solito fumus tristiores ac lassitudinem percipimus; hinc palam fit aërem tribuere quid ad melancholicam dispositionem, quatenus nempe aer ille crassus increpsat M. S. ex quo sanguine crasso & fæculento non possunt generari spiritus crassi, qui minus prompti sunt ad offerendas has vel illas menti ideas, ob quas actiones requiruntur spiritus lucidi ac mobiles.

Crassiores verò hi spiritus semel moti diutius servant suum motum, nec ab aliis in motu impediuntur, ut spiritus lucidi seu subtiles, & hæc est ratio quare melancholici semper cogitent de uno seu altero saltem objecto antea menti repræsentato; si enim spiritus illi crassi semel modificati sunt ab objecto aliquo, tunc semper eandem irradiationem offerunt menti, unde semper idem cogitatur, *Z 5*

atque h. m. aër crassus potest esse causa melancholia; illi enim qui habitant in aere subtiliori & calidiori raro fiunt melancholici, qui verò in aere frigido, sæpe.

Cibus & potus; cibus crassus reddit sanguinem crassum, fæculentum & admodum ineptum; hinc spiritus animales non possunt ritè secerni & elici. Motus nimius dissipat M.S. particulas volatiles, unde reliquus incrassatur. Quies verò nimia impedit sanguinis volatilisationem, partes activæ à sanguine non extricantur, sicque fiunt Spiritus ad inserviendum menti minus apti.

Hisce præmissis rectè in melancholia accusamus sanguinis intemperiem crassam viscidam ac fæculentam à vitioso quodam acido, hunc sanguinem crassum melancholiæ causam effecit patet variis rationibus; observamus enim infantes lactantes & alios nunquam fieri melancholicos, quamdiu utuntur cibis mollioribus ac fluidioribus, quia sanguis tamdiu ab his cibis non disponitur ad melanchol. Hæmorrhoides supervenientes melancholiæ optimum remedium, quia sanguinis portio crassa ac fæculenta evacuat, hinc reliqua portio meliùs exaltatur & volatilifatur.

Melancholici si indulgent iræ vel vino utuntur, facillè fiunt maniacy, ratio, quia partes sanguinis crassiores tardiùs motæ, quamprimum accenduntur ac à vino impelluntur, tunc majori vi & motu moventur, crassæ enim partes semel motæ valde deinde moventur & non facillè impediuntur; si igitur partes crassæ & fæculentæ in melancholicis fortiùs agitantur à vino, & simul spiritus crassi in talem motum vehementem cientur, cerebri partes variè pulsant ac si maniam producant. Hinc etiam maniacy valde robusti sunt, vix à quatuor possunt detineri, ex tã tempe ratione, quia crassi illi spiritus semel mo-
ti

ti magnam habent vim in partibus: peccat enim in Melancholia sanguis crassus sæculentus, & partes illæ crassæ segrè moventur sed constanter seu continuatâ serie; in mania verò etiam peccat sanguis crassus & sæculentus, sed partes illæ crassæ in maniacis velocissimè moventur.

Ad varias cogitationes requiruntur etiam spiritus animales ritè dispositi; si enim sint nimis subtiles iudicium valdè labefactatur, juxta ordinem non promoventur, sed avolant in auras, in febribus ardentibus nimis sunt subtiles, hinc abeunt in auras, tunc etiam conqueruntur de lassitudine, varia etiam oriuntur deliria; si verò sint crassiores ut in melancholicis; tunc tardiùs incedunt, & semel incidentes in vestigia cerebri ac ab illis reflexi, tandem menti semper repræsentant imaginem, quæ putat tunc illam semper esse præsentem. Spiritus verò determinantur non tantum à mente, sed & ab objecto aliquo vel int. vel externo, imò sæpè à vestigiis ipsius cerebri: hinc si spiritus animales simili modo determinantur à vestigiis, quali modo antea determinabantur ab aliquo objecto, tunc etiam similis imago repræsentatur menti: sic sæpe melancholici imaginantur se videre Diabolum. Quær. An fiat naturaliter? R. affirmando, quia spiritus animales sunt valdè crassi & segrè moventur, hinc incidentes in vestigia impressa olim à cornibus tauri, pectore leonis, cauda draconis, variè à vestigiis illis ad mentem reflectunt, unde propter celeritatem cogitationis mens hæc omnia conjungit, & unam ideam format, ut cogitet se videre Diabolum; postmodum autem spiritus non facillè cessant à tali repræsentatione, quia crassi sunt, crassiores verò diutiùs servant motum suum & non impediuntur ab aliis.

Febricitantes & alii ægroti sæpè putant oculis ob-
 volitare muscas vel alia animalcula, quia spiritus a-
 ninales jam ita determinantur ut antea determina-
 bantur, cùm animalcula essent præsentia, & sic men-
 ti eandem ideam representant, & quemadmodum
 multa in insomniis menti representantur à spiritibus
 incidentibus in vestigia antea impressa, ita etiam in
 melancholicis fit; Melancholici enim sunt quasi som-
 niantes.

Alia sanguinis crassities & fæculentia in melan-
 cholicis oritur ab acido vitioso. Quar. Ubi illud
 generetur & sedem habeat? Veteres putant causam
 esse atram bilem, quæ ex sanguine in liene sepa-
 ratur & M. S. iterum communicatur, unde lienem
 in melancholia semper accusant. Verùm ces-
 sar schola illa atrabiliaria, esset enim contra bene-
 ficium naturæ si lien segregaret excrementum, ac
 iterum M. S. eo insiceret. Non tamen lien ab o-
 mni culpa est, constat enim plurimis nervulis ut
 spiritus possint copiosius affluere & sanguinem à co-
 agulatione præservare, quò magis enim recedit à cor-
 de sanguis, eò magis proclivis est ad coagulatio-
 nem. Si E. lien laborat vitio vel obstructione, ita
 ut pori in fibris nerveis lienis obstruantur, spiritus
 etiam non possint affluere, & sanguis coagulationem
 præservare, fluxibilitatemque ejus conservare, unde
 sanguis redditur melancholicus, hoc est acquirit
 crassitiem & fæculentiam; (2) acidum illud vitio-
 sum potest etiam communicari M. S. ex ventricu-
 lo, si fermentum sit nimis acidum, ex quo chy-
 lus corruptus intrat sanguinem qui subindè fit muc-
 laginosus; (3) etiam ex succo pancreatico si sit ni-
 mis acidus, tunc enim incrassat chylum, qui ad san-
 guinem delatus eum reddit fæculentum.

Acidum autem inesse sanguini melancholicorum pro-

probatur à juyantibus, curatur enim Melancholia per volatilia, quæ habent vim sæculentiam illam incidendi & acidum vitiosum infringendi.

Dictum quòd acidum istud vitiosum possit sanguini communicari, (1) ex liene, [2] ex ventriculo, [3] ex pancreate, [4] illud etiam fieri potest ex tubulo aliquo, sæpe enim observatum quòd ab ulcere producta fuit melancholia, quatenus nempe acidum vitiosum fuit M. S. communicatum.

Omnia quæ occurrunt in melancholia explicare possumus per sanguinem crassum ac sæculentum, & exinde crassos & in motu tardiores elicitos spiritus: it. per acidum vitiosum quòd sanguinem incrasat, & sæculentum reddit.

Phænomena, quibus se prodit ipsa melancholia, in hoc casu sunt: *Profundis & assiduis cogitationibus detinebatur.* Quia spiritus crassi incidentes in vestigia semper menti representant unam vel talem ideam, & in representatione ista etiam non possunt facile impediri, quòd facile fieret si essent subtiliores, quamvis etiam alii motus imprimantur, tamen sunt debiliores. A. N. dicit melancholiam hypochondr. femina in mesen. lien. &c. Verum est quòd Melancholia sæpè trahat originem ex hypochondriis, ut mesenter. liene, &c. & tunc vocatur melancholia hypochondriaca, seu per consensum, quia acidum vitiosum ibidem communicatur: Si acidum vitiosum communicatur ex stomacho, vocamus melancholiam per consensum seu stomachicam; sæpè etiam vitio uteri ex restagnantibus mensibus producit melancholia, & sic semper fontem melancholiam quærimus in illis partibus quæ acidum communicant, quamvis delirium melancholicum proximè à sanguine crasso inducatur.

Pergit A. N. sensimque fumosis exhalationibus caput

caput & cerebrum, &c. Verùm tales exhalationes non admittimus, explicari enim non potest quomodo in seu extra vasa possint ad cerebrum ascendere: dicendum igitur erit, quod acidum vitiosum incrasset sanguinem, ex quo crassi generantur spiritus, imò etiam ipsi spir. an. quod crasin degenerant & fiunt acidi.

(1) *Ad interrogata aliquando non responderet.* Hoc explicandum est 1. per continuum ritum spirituum animalium crassorum, & motus de novo impressi debiliores sunt. (2) Flacciditas quædam in nervis est, quia spiritus illi crassi non sunt sufficientes, ut generis nervosi tremulum motum conservare, ac nervos ritè extendere ac inflare possint; hinc sequitur quòd etiam tonus nervorum labefactetur, quia non rectè sunt extensi. (3) Adest sensus gravitatis in capite. Spiritus enim crassi permeantes ipsum cerebrum, semper propter crassitiam comprimunt partes & tubulos, unde idea talis gravitatis sensus menti repræsentatur, quia verò talis compressio non fit à re acri, ideo tantum gravitas adest.

(4) Visus obscurior, partim vitio spirituum, qui non sunt satis lucidi sed crassi; partim vitio ipsorum in oculis humorum, qui debent esse clari & pellucidi, facillè autem infici & impuri reddi possunt ab acido sanguine; quod fit in melancholia.

(5) Adest cordis angustia. A. N. accusat vapores in transitu cor lædentes. Verùm vapores tales ita inclusi in vasis vel etiam extra vasa non possunt cordi communicari, sed quicquid cordi offertur est sanguis, qui cum in melancholicis non aptus sit ad ascensionem, nimiam moram trahit in corde unde talis anxietas oritur; vel anxietas illa oritur, quatenus spiritus nimis crassi nimis coarctent cordis ventriculos, quo sanguis non ita feliciter possit permeare.

(6) Hypochondriorum tensiones. Melancholici semper conqueruntur de inflatione in hypochondr. præsertim sinistro, hinc etiam Medici plerumque lienem accusant. Nos dicimus, quod pars affecta hujus tensionis sit peritonæum; causa humores circulantes: cum enim sanguis a spiritibus animalibus non possit satis conservari fluxilis, unde segnius motus per tubulos extendit membranas & alias partes; ut etiam spirituum animalium prohibeatur influxus, in nimia autem illa extensione illæ partes quæ debent egredi per insensibilem transpirationem retinentur in poris musculorum abdominis ac intestinorum, unde flatus oriuntur ac observantur qui claustra percurrere conantur, ut in terræ motu fit dum aer includitur, qui egredi conatur.

(7) *Maculae in cruribus.* A. N. dicit ab ebullitione humoris melancholici. R. talem ebullitionem particularem in partibus admittimus, non verò universalem: in melancholicis enim sanguis nimis tardè movetur. Oriuntur autem illæ maculae, dum sanguis ille crassus perveniens ad minima vasa capillaria, restagnat in restagnatione illa vascula quædam capillaria rumpuntur, unde guttulæ exstillantes in superficiem tales maculas constituunt, quæ primò sunt rubræ, postmodum verò dum subtiliores abeunt, mutantur, & sic semper pro varietate humoris variant maculae illæ in colore; accidit quòd sanguis sit scorbuticus, qui cum nimis sit acris facillè vasa capillaria corrodere potest, hinc etiam in scorbuticis semper tales maculae conspiciuntur.

(8) Adest propensio in somnum: (quod quidem fit in casu, alias in plurimis melancholicis vigiliæ molestant, quia spiritus animales crassi semel moti continuo moventur:) oritur autem
hæc

hæc propensio in somnum non à vi humorum narcotica, ut A. putat, sed à crassis spiritibus, qui cerebrum & ejus tubulos sufficienter influere non possunt.

Prognosis. Est affectus curatu difficilis & chronicus, quia corrigi debet tota massa sanguinis: ut autem hoc fieri possit requiritur longum temporis spatium.

Curatio. Sanguis crassus & sæculentus indicat attenuationem ac volatilisationem; acidum vitiosum indicat sui mitigationem; quod si fiat, spiritus animales iterum generantur subtiliores, & ad debitas operationes apti; unde pro incisione & attenuatione A. N. præscripsit mixturam quandam, quæ corrigit acidum vitiosum constat sale volatili copioso. *R.* Syrup. aperit. cort. citri cochlear. &c. salia hæc continent copiosum sal volatile. Loco hujus mixturæ potest etiam fieri decoctum. Verùm melius illa volatilia exhibentur per succos expressos, quia in coctionibus salia volatilia abeunt in auram. *E.* rectè A. N. præscripsit in forma syrup. quia melancholia est morbus chronicus & tota M. S. corrigi debet, ideo per plures septimanas imò menses medicamentorum usus est continuandus; unde fieri possunt longa decocta, vel etiam loco decocti destillatum aliquod melancholicum præscribi potest pro aliquot mensibus: rectè etiam suademus usus acidularum quæ participant de Marte, vitriolo & salibus, beneficio quorum corrigunt glutinosam sanguinis intemperiem, illæ enim partes metallicæ omnes corporis mæandros & tubulos angustissimos possunt perreptare, atque humores viscidos obstruentes resolvere & fluxiles reddere. Illa Martialia etiam corrigunt ac destruunt vitiosum in sanguine acidum, quod peccat in melancholico sanguine, si enim martialia intra corpus sumuntur, acidum vitiosum agit in illa, sicque tertium fit & acidum

parit. In specie pro morbo hoc profligando conveniunt vomitoria, quia in primis viis solet peccare mucus quidam crassus, qui adhæret parietibus ventriculi & intestin. & fermentationem impedit: pro mucō hoc eliminando non sufficiunt cathartica blandiora, etiamsi adhibeantur, quod tamen præstant fortia vomitoria, in tali enim concussione quam excitant, mucus ille faciliè abraditur & ejicitur: pro vomitorio tali optimus ☐ Emet. Mynf. qui exhibetur à gr. iij. ad gr. iv. ad summum, vel ita promiscuè gr. iij. exhiberi possunt. R. ☐ Emet. Mynf. gr. ij. S. Brech. Pulver. detur in cochleari cerevisiæ calidæ & postmodum superbibatur jusculum vel cerevisia calida; laudatur etiam ☐ ðii cujus præpar. habet Willif. detur ad gr. v. In melancholia omnibus præferenda sunt medicamenta talia purgantia ðiata ob duplicem rationem, (1) quia humores crassos peccantes valde dissolvunt & fluxiles reddunt, ita ut rejecti appareant in majori copia; (2) quia etiam curationem quandam politicam perficiunt, dum nimium humores valde tingunt & corrumpunt, ut appareant sub colore viridi, patiens videns illos ita coloratos ab ðatis & rejectos humores copiosos putat, & credit, jam omnem vitiosam materiam è corpore esse deturbatam, & sic cessat in patiente illa phantasia & phantasmata, quibus melancholici obnoxii sunt; accedit quòd etiam melancholicis & aliis validiora plerumque expetuntur medicamenta.

Vomitoria etiam illa conveniunt, quia in hoc affectu requiruntur medicamenta fortiora, lenia enim nihil præstant, quia S. A. sunt valde crassi, & lento gradu accedunt, unde non ita faciliè ad talem spasmodicam contractionem irritari possunt, cum verò fortiora præ aliis irritent fibras, præ aliis etiam convenient.

Præmissio Emetico, præparantia exhibenda sunt. Formulam habet A. N. ubi recommendat syrupum suum aperitivum, & ipsa præparantia fortiora sunt; præparantur verò præparantia illa ex limatura Martis; in hunc usum etiam prostat in nonnullis officinis syrupus aperitivus Mindereri, quod optimum est medicamentum. A. addit etiam antiscorbatica, quia simul peccat intemperies sanguinis viscida.

Si per aliquot dies continuatum fuerit, aperitivum purgans exhibendum, specif. medicament. est extractum hellebori nigri ritè præparatum, dosis hujus extracti est ad ℥j. A. præparat. vid. tract. de morbis venenatis. Recentiores præparant cum α ℥ li, sic enim partes illæ volatiles acres corriguntur.

Nota: sæpiùs interponenda sunt Enemata, Clysteres enim valde proficui sunt in curatione melancholiæ, illorum enim beneficio mucus ille in quo latet acidum vitiosum educit, aciditatem temperando, alvum lubricitando, ac mucum illum fluxilem reddendo.

A. pro corroboratione Electuarium præscribit, quantum tamen possibile à dulcibus & saccharatis abstinendum, siquidem observandum est, quòd saccharata acidum vitiosum augeant, ut inde variæ fermentationes vitiosæ oriantur; acidum enim illud vitiosum in præparatione à calce acquirunt, unde & saccharata dentes & ossa exedunt.

In casu sequenti etiam commendat clysterem, qui potest retineri, vel ad imitationem alius præscribi.

Cui non placet Extract. Elleb. nigri, substituat Extract. diacitri ad ℥iv. vel etiam infusum foliorum fennæ, & Rhabarb. cum α ℥ \square præparatum, alias enim nunquam feliciter extrahitur, & hoc α est instar

instar clavis referantis partes purgantium.

Exhibito purgante, progrediendum est ad alterantia, quæ etiam debent esse fortiora: hinc desumi possunt ex mineralibus, ut Tinctura Martis cum succo pomorum Borsdorff. præparata, datur ad gr. 40. in aqua quadam destillata, vel jusculo, vel syrupo aperitivo, pro varia intentione Medici.

Tinctura lapidis Lazuli adhibetur tum pro alteratione tum purgatione, est valde vehemens, unde etiam vix ad gr. 4. dari potest. Præparatur vel cum urina vel cum Vi. Sp. ☐risato.

Inter alia semper felici cum successu exhibetur spirit. ☉*ci. E regno vegetabili in hoc morbo commendatur crocus, & ex eo præparata, ut Tinctura croci cum Vi. Sp. præparata, hæc enim valde penetrat, sanguinis crassam intemperiem corrigit, & simul somnum conciliat.

A. dicit postremò, ad venarum mesaraicarum, & viscerum caliditatem emendandam, commendat serum lactis caprini. Lac caprinum prius precipitatur in serum cum succo citri, vel tamarindis, vel Spir. ☉ li huic sero admiscentur succi expressi, v. g. & lact. caprini in serum præcipitati ℥iv. l. v. adde succ. beccab. nasturt. an. a. recenter expressi. etiam fiat potio: potest etiam addi succus cochl. Acetos. Acetosell. cichor. citri, aurantiar. omnes hi succi recenter debent esse expressi, cum verò hi succi facile vappescant, intra 3. v. 4. dies, semper de novo sunt præparandi, diutius etiam possunt servari, si addatur purum sacchar. & crassamentum in vase servetur ac tantum liquidum assumatur.

A. Opiata. Antimel egregium cordiale est, & omnis effectus vel in eo consistit, quatenus acidum vitiosum destruit & fermentum melanch. corrigit, sic in corall. Bezoor. &c. latet alkali quoddam volatile quod explicat se in corpore nostro & acidum vitio-

vitiosum corrigit. Emulsio A. cum ∇ Hypnot. sua etiam digna est laude, & vel ita servari potest, vel etiam alia adhuc addi possunt.

CASUS XVII.

De Incubo.

HISTORIA.

Generosus & Strenuus Dn. Abrahamus Schönnickel, Equitum in exercitu Imperatorio Magister, ebrietati deditus, quoties supinus decumberet, sub initium somni onere gravissimo se premi, interdum ab hoste invadi & quasi strangulari somniabat, ita ut neque clamare, neque se movere, neque fugere posset, donec tandem multo labore & conatu de somno expergisceretur.

RESOLUTIO.

Rarò Medicus vocatur ad morbum hunc curandum, quia interdum non affigit sed de nocte, pro errore in victu commisso.

Observandum quòd radix hujus morbi non quærenda sit in cerebro ut statuit Autor, sed potius organis inspirationi & expirationi dicatis: Respiratio perficitur æque S. A. in Diaphragma influenter, illud prout notum ex Anatomicis, pendulum est in corpore nostro, & qd respiratio fieri debet f. influent, & planam figuram imprimunt ipsi Diaphragmati, si ita planum efficitur costæ retrahuntur versus spinam, unde partes in abdomine comprimuntur, qui muscoli, ne detur vacuum, aërem internum in pulmonibus premunt, ut ita fiat exspiratio, illi sp. verò qui ita planum reddunt Diaphragma, in expiratione vel pereunt &c.

His præmissis videndum quomodo fiat incubus, ubi metus suffocationis ac strangulationis est, ac

ac ægrī putant pondus incumbere thoraci, quod removere conantur, hinc multi ad magiam referunt non verò ad causas naturales. Hic considerandum, quòd anima sæpius iudicet secundum consuetudinem, quando pondus thoraci imponitur, respiratio redditur difficilis, quia diaphragma non potest fieri pendulum, ac liberè contrahi vel dilatari nequit, in somno si Spiritus non influunt in organa respirationis similis motus inducitur, unde anima in tali affectu iudicat secundum consuetudinem, quasi pondus incumberet & impediret liberum diaphragmatis motum.

Strangulatio oritur non à vaporibus ut putant sed ab intercepto motu spir. si enim illi non ita liberè influunt in musculos quorum valvulæ non quidem penitus obstruuntur, sed in tantum ut liberè non possint influere, unde etiam musculi faucium à spir. non irradiantur sufficienter, ideoque subsident. Causam etiam non esse in cerebro, probatur quia ex certo quodam decubitu ægrotantis in hoc vel illo latere, vel juxta A. si supinus decumbat facilè oritur, decubitus autem talis nihil facere potest ad communicationem vaporum, sed potiùs musculi in illo decubitu ita disponuntur, quò & faciliùs possint obstrui, ne spiritus in illos liberè influant.

(2) Quia observamus quòd hic affectus tantùm oriatur ex errore diætæ, E. etiam tanto medicamentorum apparatu non opus, prout A. apparatus habet, & patiens facilè curatur per convenientem victum, si modo auscultet Medico.

Errores igitur diætæ malum augent, quatenus illæ partes crassiores & crudiores ad musculos dispositæ, spirituum motum & influxum aliquo modo impediunt, quominus liberè in musculos possint influere. A. in casu dicit, quòd equitum Magister ebrietati deditus incubo fuerit correptus, ratio quia

quia fuerunt similes motus quales inferri potuerunt à manu hostili &c. sicque anima iudicat secundum consuetudinem.

A. Incubus quem signa detegunt à levi obstructione &c. Notum quòd pori & tubuli nervorum organis respirationis dicatorum, valde sint magni & patuli, si igitur causa incubi esset in cerebro, priùs deberent obstrui tubuli ac pori aliorum nervorum, quia angustiores sunt, quoniam autem magis patuli respirationi dicati obstruuntur, in hoc morbo patet radicem non esse in cerebro, quare enim magni pori deberent obstrui, non verò illi angustissimi.

Uterius A. Quoties enim per crapulam & ebrietatem &c.

Certè si humor intret in cerebro priùs deberent obstrui pori minutissimi, non verò illi angustissimi aliorum nervorum in cerebro: Sicque semper præcederet Apoplexia incubum. A. Levior est obstructio alias enim apoplexiam vel carum induceret. In caro respiratio est libera, in Apoplexia etiam in principio, & tamen non adest incubus, E. pori illi patuli non obstruuntur in eo.

Curatio, tanto apparatu non indiget, sufficit Diæta.

Possent quis adhuc objicere: Incubus est gradus ad Apoplexiam, E. etiam sedes in cerebro statuenda est, unde etiam A. quod æger fuerit epilepsia extinctus, cuius radix est in cerebro.

æ. Hic morbus oritur circa errorem præprimis cibi & potus, ut si continuò quis se ingurgitet vino vel cerevisia, ad ebrietatem & cum crapula lectum petit. Ex inordinata diætali etiam Epilepsiam oriri posse & mortem non negamus, interim tamen non sequitur, quia ex inordinata diætâ tum incubus tum affectus aliquis soporosus produci potest;

est, quod causæ sint in una parte; hoc potius sequitur, quod ibidem morbi ex eadem causa orientur, pro diversitate enim causæ morbi diversi producuntur, qui tamen non habent unam eandemque sedem.

CASUS XVIII.

De Catarrho.

HISTORIA.

Nobilissimus Dominus Bernhardus Schulden / ex finibus Regni Turcici per Podoliam & Poloniam tempore hyberno in Pomeraniam iter faciens, gravitatem quandam & tensionem Capitis sentiebat cum defluxione ad fauces, tussi & resectione materiæ viscida & pituitosæ, nares erant obstructæ, facies subrumida, somnus profundus, urine albicantes & turbidæ, alvus suppressa.

RESOLUTIO.

Cum semper oriatur pro diversâ mutatione aëris & tempestatum, quædam præmittenda sunt ex physica generali, ut melius causam invenire possimus; Notandum est primò quod materia Element. pro vario ad nos cum Sole accessu & recessu dum omnia miscet, agitatur simulque rotatur in orbem, tempestates efficit, visciditudo temporum atque rerum producat, jam hæc jam illa nobis exhibendo Phœnomena, quibus cum timore corporis nostri fabrica nolens volens auscultat, rotatur subinde alterationes, morbos ac symptomata incurrit.

N. 2. Quod sanguinis nostri massa ex innumeris figura & magnitudine sit conflata particulis, & per universum corporis ambitum, non obstantibus millenis viarum angustiis alacriter moveatur, ac distribuatur: hic numerus, si constat ex tot particulis
fali-

salinis, acidis gummosis aqueis & nescio quibus, quot requiruntur ad temperiem sanguinis legitimam, sanguis bene constitutus audet, figura verò & earum magnitudo, quatenus diversashinc inde habent extremitates & eminentias, pro quarum diversitate variè varièque motæ, dum juxta se invicem positæ latos efformant poros, pororumque interstitia relinquunt, ut materia subt. parvâ vel magnâ quantitate citò vel tardè per ea fluere ac ferri necessitetur, atque hinc in summum eas sanguinis particulas secum agitet, motum vel segniter juxta se moveat, eatenus vel calida vel frigida temperies vel intemperies inde exsurgit, si enim summè juxta se agitat partes, oritur calor & contra, sunt verba D. Craan &c.

Ex dictis jam patet, quomodo diversæ sanguinis partes, quoad magnitudinem figuram situm &c. contra sese moventur ac variè conjunguntur, diversos poros efforment, ac materiam subtilem, pro diversitate tali pororum, vel in majori vel minori copia admittant.

Q. jam, unde suppeditetur & ubi generetur materia seu humores illi catarrhales, qui fluunt ad fauces vel per nares excernuntur? Veteres dicunt quòd mucus seu humor catarrhalis, in ventriculis cerebri colligatur ibidemque detineatur, donec natura à copia materiæ irritata eructet & deponat mucum talem immediatè ex cerebro ad fauces vel nares per os cribrosum, quod innumeris constare dicunt foraminibus.

Schneiderus videns falsitatem hujus opinionis, eam seqq. rationibus refutavit; (1) dicit, os illud cribrosum non potest esse janua per quam cribretur humor talis catarrhalis & ad nares deponatur, nulla enim foramina in eo possunt monstrari, (2) os illud arctè cinctum est meningibus & tunica interiore narium, & quidem ita arctè ut ne hilum aeris ad-

admittant, multò minus humores tales pituitosos & crassos.

Sed excipiunt quidam h. m. non valet consequentia à statu cadaveris ad statum corporis viventis, hinc etiam non sequitur, quia in homine mortuo nonprehenduntur talia foramina, E. planè non dantur, multi enim tubuli post mortem collabuntur qui antea satis erant conspicui. R. Verum quidem esse, interea respondeant ad arg. 2. ubi dicitur, quòd os illud arctissimè membranis sit cinctum, ut nihil admittat. Quòd autem cerebrum sit receptaculum istius humoris, veteres exinde conantur probare, quòd post mortem sæpe talis materia pituitosa in cerebro fuerit reperta, Verùm R. partes illæ activæ & volatiles, quæ in corpore vivo juxta propriam activitatis spheram movebuntur & juxta naturæ leges dissociatæ erunt, jam vel in corpore mortuo quasi sepulta jacent, vel coeunt, conjunguntur & coagulantur, ac pro diversâ illâ conjunctione partium talis lympa vel tenuis vel crassior constituitur, quæ post mortem in conspectum venit, talem autem in cerebro vivo fuisse N.

Confirmamur etiam si velimus considerare efformationem ventriculorum cerebri, qui tantùm sunt formati ut spir. animal. illos intrent ac in eos effundantur, quomodo etiam ventriculi formentur vid. apud Cart.

Missa igitur hâc opinione veterum dicimus, quòd materia illa catarrhalis suppeditetur non à cerebro sed immediatè à sanguine. Q. autem per quas vias? R. Materia illa catarrhalis deferitur unà cum sanguine per arterias in fauces, nares & alias partes subjacentes, imò aliis partibus etiam solidis per arterias communicatur. Modus autem explicandus quo humor talis catarrhalis deferatur ad partes solidas; dicimus non semper necessum esse statu-

ere, quòd per oscula vasorum ingrediantur partes solidæ, illud enim fieri potest per alios poros si nempe sint vitiiati, ut in intemperie sanguinis pituitosâ, & catarrhali, quando enim intumescunt arteriæ innumeræ pori dilatantur, ex quibus sanguis effunditur in tubulos: in st. n. verò ex illis poris arteriarum, nullæ aliæ partes debent egredi, quàm chylosâ, si verò cum illis propter vitiatos poros unâ egrediantur crassæ & vitiosâ ibidem restagnant, cum enim tubuli illi saltem debebant recipere succum nutritium, tales non habent poros ut partes illæ crassæ simul egressæ possint apponi, hinc in tubulis restagnantes, tumorem excitant, unde tandem catarrhus & fluxio oritur. Egrediuntur verò per poros vasorum partes crassiores cum flexibilibus, quatenus nempe pori illi (1) nimis dilatati, quod facillè fieri potest, si sanguis laboret intemperie catarrhali seu frigida seu calida: (2) quatenus nempe pori vitiantur, vitiantur verò quatenus contorquentur, cum autem sanguis laborat intemperie pori facillè contorqueri possunt, ita ut aliis transitum concedant, aliis denegent. Ex his colligimus quomodo per pororum contorsionem pori ita disponantur ut humor catarrhalis effundatur in partes solidas, imò quamvis pori non sint vitiiati & destructi, tamen propter vitium aëris partes incrassantur, undè segniùs moventur, & si habeant adjectum sal fixum (ut in catarrhali intemperie) quod inflecti sit nescium, excitatur dolor pungitivus & obstructio augetur: quia enim illud sal inflecti nequit, non potest illos tubulos permeare, unde restagnando tumorem, dolorem & alia mala excitat; Dicit quis, si materia illa solum per poros arteriarum deponitur ad partem aliquam, tunc impossibile est quòd per poros arteriolarum talis crassus mixtus mucosus quotidie & quidem in tantâ copia deponi posset ad nares, & sic melius est si sta-
tua-

tuamus, quòd à cerebro immediatè communice-
tur talis mucus per os cirbrosum. **R.** quòd mucus
ille non egrediatur sub tali formâ per poros arte-
riolarum, sed eò deferatur sub specie vaporis, post-
modum quando subtiliores deserunt crassiores, hæ
avolantibus illis juvante aère incrassantur, & abeunt
in talem mucum, nulli enim tales ductus ampli pos-
sunt monstrari, quos adeo crassa & viscida materia
possit permeare.

Verùm dicunt, concesso hoc nihil posse egredi è
cerebro per os cribrosum, ad fauces vel nares, ne-
gandum tamen non erit, quòd aliquid è cerebro
immediatè beneficio glandulæ pituitariæ ad illas
partes deponi possit, in glandulâ enim illâ tales crassi
humores segregari debent.

R. Non negandum omni modo est quòd aliquid
immediatè è cerebro glandulæ pituitariæ beneficio
ad fauces vel nares vel alias subjacentes partes per-
venire possit. Sed paucum h. e. **Quær.** E. qualis sit
materia? **R.** In transcolatione Spir. Anim. non
potest aliter esse, quin cum subtilioribus partibus
non quidam crassiores rapiantur simul ad ventricu-
lum cerebri, quæ cum seigniùs moveantur, semper
à tergo insequentibus Spirituales ulteriùs propellun-
tur, donec perveniant ad tertium cerebri ventricu-
lum & infundibulum, in quo separantur, unde leve
& paucum saltem addunt ex cerebro mucò narium è
sanguine ortum trahenti.

Causa: tempus hybernum valdè proclive est pro
excitandis defluxionibus. **Qr.** Quare? **R.** quate-
nus aër peccat frigiditate, unde ambiens corpus
nostrum varias incrassat partes, quæ celerrimo mo-
tu debebant circulari. (2) Cùm videamus quòd non
unus vel alter tempore hyberno, sed plurimi cat-
tarrho laborent, & quasi epidemicè grassetur, co-
girandum de causa aliqua, universali, talem dicimus

Sal aliquod heterogeneousum mixtioni sang. nostri plane contrarium: sal semper inest sanguini nostro & aëri aliisque rebus, unde multa phœnomena explicantur per particulas nitro-aëreas, quæ etiam colorem rubicundum in sanguine nostro augent, aër quamdiu est temperatus in se continet sal aliquod balsamicum, naturæ nostræ amicum: cum verò aër singulis momentis sit variis mutationibus obnoxius, fit frequentissimum ut sal quoddam heterogeneousum cum illo in hoc nostro hemisphærio misceatur: prout enim Sol & aliæ planetæ propius accedunt vel à nobis recedunt, prout alia lumina vagabunda conjunguntur, opponuntur &c. ita etiam aliis aër & alia materia subtilis ad nos delata cum sit alius figuræ, alius magnitudinis, alius determinationis, rapit secum è tellure salia quædam sylvestria & peregrina, quæ recipiuntur in poros aëris & per tracheam ingrediuntur, ac tussim & raucedinem excitant, vel etiam per poros foris intrò spectantes intrant, ac sanguini beneficio materiæ subtilis communicantur; unde catarrhi & defluxiones generantur, præprimis autem fieri potest in illis subjectis in quibus sanguis valde debilis, & ita dispositus est ut facilè auscultet tali peregrino fermento, multi enim nempe robustiores versantur in tali aëre, & tamen nunquam obnoxii fiunt catarrhis.

Sal illud heterogeneousum & peregrinum ab aëre tempore hyberno communicatum, in sanguine illorum per catarrhos laborat, manifestò etiam se prodit, unde enim illa raucedo, erosiones narium, & labiorum nisi à sale tali heterogeneo & peregrino.

Phœnomena. Tempore hyberno corripitur catarrho propter recessum solis & planetarum diversa conjunctione, alia materia subtilis fuit sparsa in hæc inferiora, quæ permeando tellurem peregrina salia secum

secum rapuit & in aërem transportavit, qui aër haustus morbum talem excitavit.

(2) Capitis gravitas & tensio à partibus illis crassifuniculis, quæ pro majori vel minori copia salium nunc vehementiorem nunc remissiorem dolorem inducunt, quò major etiam copia salium additur lymphæ, seu humori pituitoso, eò major dolor, quò minor eò minor dolor, & tunc potius gravativus est. *tumet A humor à capite*

(3) Tussis A. humor à capite &c. potius oritur ab intemperie sanguinis qui corruptus à sale peregrino, si pervenerit ad pulmones ibidem deponit salia quædam peregrina, talem irritationem & subsequentem tussim producentia.

(4) Nares obstruuntur A. ab humore &c. Potius aër frigidus ambiens incrassat vapores in poris arteriarum, ne ex poris plures possint egredi.

(5) Tumet facies; propter impeditam circulationem humorum circulantium, dum enim intumescunt arteriæ pori valde dilatantur, ita ut non solum partes flexiles & nutritiæ egrediantur in tubulos & vasa lymphatica moveri possint, restagnant, (vel etiam ab aëre frigido incrassantur,) unde partium distensio, tumor, dolor &c. facies tumet etiam ideo quatenus in tubulis seu musculis externis partes tales crassæ restagnant.

(6) Somnus profundus ab intemperie sanguinis frigida & pituitosa.

(7) Urina albicat, quia ipsæ coctiones tum in ventriculo tum duodeno hoc tempore valde debilitantur, talis autem ventriculi imbecillitas oritur à sale peregrino, quod cum saliva deglutitur in ipsam ventriculum, vel etiam quatenus fermentum à sanguine corrupto non ritè generatur.

(8) Alvus suppressa propter fermentationem læsam in ipso ventriculo, quia partes volatiles

non ritè sunt exaltatæ sed involutæ manent aliis glutinosis & viscidis, spiritus animales enim motum peristalticum ob eam causam perficere non possunt.

(9) Febris etiam familiarissimum symptoma est: raro enim occurrit catarrhus ubi non etiam febris deprehendatur. *Qr. Quare?*

R. Facillimum hoc explicatu est, præprimis si consideremus, quòd febris essentia consistat in perturbata sanguinis mixtione, facilè explicamus, sal enim illud peregrinum sanguini communicatum aliam vehit materiam subtilem, & quia diversum motum habet, etiam mixtionem facilè turbat, quamprimum enim quid peregrinum & inconsuetum intrat M. S. aliter agit partes sanguinis nostri, oritur perturbatio & febris, sal autem illud peregrinum aliter agit & movet partes sanguinis nostri, E. etiam febrem potest producere.

(10) Sæpiùs præcedit aliquamdiu dolor valdè immanis quem postmodum sequitur febris. *Quar.* quomodo dolor possit febrem excitare in corpore nostro? *R.* Reperi hîc debent illa quæ institutionibus sunt dicta; Dolor nempe acris, quæ vellicat nervos seu texturam fibrosam, quæ vellicatio fieri non potest, sine magna perturbatione humorum & sanguinis, talis perturbatus sanguis ad cor perveniens similem ibidem excitat perturbationem vitiosèque effervesceat, & hoc modo febrem in catarrho oriri putamus, dum nempe à sale acris vel sanguine acris genus nervosum non solùm vellicatur & mixtio sanguinis turbatur; si talis vellicatio fit in ipso corde ita ut ejus fibræ vellicentur, facilè dolorem sequitur deliquium animi, hinc observamus illos qui diutiùs dolore fuerunt affecti, facilè incidere in deliquium animi, ratio, quia dum cor ita vellicatur, non ritè contrahitur, & dilatatur, unde sanguis non ritè rarefit; nec debitè à corde propellitur

litur, sicque circa cor restagnat sanguis, & animi deliquium oritur, præprimis si dolor exacerbatur.

Curatio, A. N. ante omnia itaque lenient. &c. Qr.
An convenient Vomitoria in defluxionibus? *r.* Semper sunt anceps remedii genus & cum cautela debent exhiberi; ubi adest magna materiæ peccantis copia, nocent, quia per magnam illam agitationem & commotionem facillè materia illa in aliquam partem potest deturbari; præsertim etiam valdè nocent, si materia peccans hæreat extra primas vias, hinc in cerebro cumulata materia à tali commotione facillè protruditur ad partes subjacentes, fauces nempe & alias.

A. N. propurgatione dedit pilulas; ut *r.* Extract. pilul. &c. In affectibus capitis & catarrhis putarunt veteres purgantia talia in nulla alia forma esse exhibenda quàm pilulari; hinc substitui possunt pilulæ Francofurtenfes num xi. xv. vel xvij. pro diversitate nempe ætatis & temperamenti. Vel extractum Cephalicum quod egregium est & nunquam satis laudandum ut *r.* Extract. cephalici *Dß.* siant pilulæ num. xv. *S.* Haupt-oder Fluss-Pillen von xj. xij. bis xv. Descriptio insignis hujus extracti talis est *r.* Colocyntidis *ʒvj.* agarici trochiscati, diagrid. rosati, hellebori nigri ppti, turbith. aa. *ʒß.* aloes *ʒj.* Species diarrhodon. *ʒß.* ponantur in vase vitreo cum spiritu vini ut octo digitos superemineat, & digerantur per octo dies in loco calido, post adijce pulverem diarrhodon, & infunde adhuc per 4. dies, colentur omnia & fortiter exprimantur, liquor expressus destilletur in balneo Mariæ, donec in fundo alembici Extractum ad justam consistentiam redeat. *S.* Extractum cephalicum, dosis *Dß.* ex quo xv. pilulæ formari possunt, quæ horis vespertinis vel ante coenam vel ante lecti ingressum sumi possunt: egregium extractum est, imò tutò

& commodè assumi possunt illæ pilulæ cùm non sint adeò magnæ. Extractum hoc cephalicum prostat Hannoveriæ in omnibus officinis. A. fait Medicus celeberrimus Dr. Crauß/ hinc vulgò vocatur Doctor Craußens Pillen.

Factâ evacuatione universali instituenda particularis; pro hac A. N. Errhina præscripsit in forma liquida; possunt etiam pro Errhino exhiberi succi recenter expressi, ut ℞. succi betæ recenter expressi ℥j. vel ℞. succi majoran. recenter expressi. ℥ss. vel ℥j). S. In die Maasß zu sehen.

Balsamus quem A. N. præscripsit pro obstructis naribus, non solùm egregius est in catarrho, sed in illa obstructione narium, quam infantes sæpè patiuntur, dum nempe matres infantes observant difficulter in somno respirare, referat enim tales obstructiones. A. N. internè etiam ad reliquam materiam exsiccandam caputque corroborandum præscripsit aquam cephalicam, ut ℞. v̄æ ligni sassafras &c.

Verùm cùm aqua hæc non proftet in officinis, alia talis aq. catarrhalis interna h. m. præscripta adhiberi potest, ut ℞. Ligni sancti (i. e. guajaci) ℥iij. Santali citrini ℥ss. sassafras ℥ij. ligni Brasiliæ ℥ss. radicis sarsaparill. ℥ij. enulæ ℥ss. liquiritæ ℥ss. Cortic. Guajac. ℥viij. infunde in aqua fumaris, nasturtii, cochleariæ, aquilegiæ aa. ℔. iij. digere per 24. horas loco calido, dd. destilla in balneo Mariæ. Est arcanum in omnibus defluxionibus præsertim scorbuticis, imò in ipso scorbuto sæpiùs felici cum successu exhibui inquit D. D. W. datur ad ℥iij. singulis horis matutinis & vespertinis, ita præscribitur. ℞. v̄æ catarrhalis ad intra ℥iv. S. Fluß-Wasser Morgens und Abends 2. oder 3. Löffelvoll.

Præter illa quæ internè tempore decubitus ab A. commendantur, etiam alia sunt, imprimis lauda n-

danturetiam de cynoglossò, ut \mathcal{R} . Massam pilularum de cynogloss. \mathcal{D} j. f. pilulæ minutiss. S. Unhaltende Fluss = Pillen Abends vorschlaffengehen 3. zu nehmen; Incrassant materiam catarrhalem & serum educunt.

Nota tamen, diversas esse compositiones harum pilul. de cynoglossò, unam ingreditur aloe, & si illæ exhiberentur in phthisi, certè exulcerationem pulmonum auferent, aliàs quidem sine aloe in phthisi frequenter exhibentur, hinc si præscribuntur in catarrhis & aliis morbis ubi nocent aloëtica, ita procedendum. \mathcal{R} . pilul. de Cynogloss. Nicolai Faventini, [non Augustanorum,] Nicolaus Faventinus enim verus Author est, & talem habet compositionem quam in ingreditur aloe.

Felici cum successu etiam exhibetur Tinctura succini ad gr. xi. vel xv. ubi observandum, ne cum aliqua destillata exhibeatur, statim enim præcipitatur, hinc rectè monet Illustris Boyle, hanc Tincturam non meliùs sumi posse quàm cum syrupo aliquo, ut syrupo papav. errat. viol. rub. idæi, &c.

Quær. Num salia convenient in catharris \mathcal{R} . Negative, dictum enim in præcedentibus quòd catarrhi oriuntur à sale aliquo peregrino & heterogeneo, quia igitur in tali sanguine abundant salia peregrina, abstinendum ab exhibitione salium, ne illorum copiam in sanguine augeamus. Ast in catarrhis non rejicimus omnia salia, saltem hoc intelligendum de salibus valde acribus & volatilibus, salia enim diuretica vulgò fixa dicta potius laudamus in curatione catarrhorum, quia sal illud peregrinum & præternaturale prædominans in sanguine nostro, unà cum urina vel sero ex corpore nostro educunt, optimè enim conveniunt diuretica in curatione catarrhi, quia diluunt salia & cum urina educunt.

Præterea conveniunt in curatione catarrhi (1) sa & pinguis, quæ sua mollitie salis spicula involvunt: (2) Terrestria & crassa, ut sunt ocul. canc. Terra sigil. bolus armenus &c. quæ acutos salium angulos eludunt: (3) acida, quæ salia immutant, infringunt & concentrant: (4) gummata & glutinosa, quæ particulis suis crassis motus sanguinis placidè imminunt, & corporis habitum muniunt contrà acridinem salis: (5) Opiata; inter quæ agmen ducit Theriaca cælestis quæ insigniter juvat, ut *℞. Theriac. cœlest. gr. iij. f. pilulæ n. iv.* Dentur pro una dosi ante decubitum, pro personis illustribus possunt deaurari, h. e. foliis solis obduci, l. m. foliis Lunæ. Hæc de internis. Externa medicamenta solent esse varia, nonnulla aromatica solent includi pro cucupha, illa enim humoribus circulantibus motum restituunt & obstructions tollunt, in officinis profant paratæ species pro cucupha Augustanorum \mathfrak{z} j. includantur syndone rubro pro pileolo seu cucupha. S. Häublein auff's Haupt zulegen.

Multum etiam præstant pediluvia, sanguis enim & humores circulantes non tam facilè in partibus remotis possunt circulari, præprimis si non benè muniamus à frigore, unde hærent, & tubulos partium illarum obstruunt, pro hoc conveniunt pediluvia quia aperiunt tales tubulos seu poros à materia crassa & viscida obstructos.

Præparantur etiam talia ex variis, sæpè sufficiunt domestica ex v a fontana & sale, vel substitui potest cerevisia acefcens, vel illa cerevisia, quæ remanet in dolio cum fæcibus.

C A S U S XIX.

De Catharro Suffocativo.

HISTORIA.

Serenissimi Electoris Brandenburgici Consiliarius intimus; Capitaneus & Oeconomie in Pomerania Orientali Director, Nobilissimus Dominus Jacobus Heidebreck, Hereditarius in Parnaw. Byzigker & Cratzig. &c. post vehementem corporis & animi commotionem desultione cum impetu ad fauces & pectus ruente tentabatur, respirabat difficillimè cum summo stertore & pectoris elevatione, adeo ut à suffocationis periculo parum abeset.

RESOLUTIO.

Recentiores Medici catharrhum suffocativum non referunt inter affectus capitis sed thoracis, Veteres verò ad affectus capitis referunt, putarunt enim talem humorem catarrhalem immediatè transmitti à cerebro ac illabi ad partes subjacentes, in fauces nempe, nares, thoracem, asperam arteriam, ibique metum suffocationis causari quod tamen falsum esse in præcedentibus dictum, talis enim humor catarrhalis immediatè per vasa suppeditatur, unde recentiores aliter definiunt catharrhum suffocativum, nempe: Est nimia sanguinis effusio ex dextro cordis ventriculo in pulmones, (hocque, fit, si sanguis sit nimis serosus, tenuis:) sicque pulmones nimis distenduntur, propter quam distensionem suffocatio oritur. Largimur, tali modo posse fieri, tamen non negandum, quòd etiam talis non quidem immediatè à cerebro, sed ex glandulis salivalibus possit transmitti ad fauces, observamus enim quòd sæpissimè ex improvise in-

somno tussi corripiantur & vexentur, ratio, quatenus nempe materia talis catarrhalis è glandulis salivalibus & sanguine valde repletis, eructatur & ad fauces ruit, metumque suffocationis inducit, talemque tussim excitat.

Est affectus periculosissimus & paroxysmus valde acutus, hinc videndum, quomodo materia illa catarrh. possit à faucibus revelli, quod fit per frictiones, ligaturas, V. S. clysteres, per medicamenta cordialia, quæ vim habent materiam attenuandi resolvendi & obstructions tollendi.

Post paroxysmum ordinaria utimur methodo, nempe materia vitiosa debet evacuari & respectus haberi totius M.S. quia ferè est nidus omnium morborum, quamdiu enim sanguis noster rectè dispositus est, tamdiu omnia bene se habent in corpore nostro.

Laudat A. N. pilulas de succino Cratonis singulis septimanis sumendas ad \mathfrak{ss} ; verùm effectus sæpe voto non responder, hinc præfertur extractum Cephalicum paulò antè laudatum.

Laudat etiam A. N. vinum catarrhale Adriani Papæ; ad imitationem aliud tale vinum catarrhale præscribi potest pro potu ordinario, ut

℞. Rasur. Eboris ℥ij.

Rad. Chinae, sarsaparil. aa. ℥ss.

Flor. borrag. bugloss. aa. m℥. trifolii, papaver. errat.

Ligni lentiscai ℥vj.

Radices sarsaræ ℥iij. incisa grossè,

Dentur. S. Species ins Trinctu; sumatur semper ℥ss. datur ad nodulum vel in linteo ligaturæ.

CASUS XX.

De Tumore palpebrarum.

HISTORIA.

L Idgardis Cundenreichia, Conjux Viri integerrimi
Dn. Iohannis Calsowen, tumore quodam laxo &
quasi Oedematoso afficiebatur, sine omni dolore & molestia
nisi quod oculos aperire non posset.

RESOLUTIO.

Quamprimum impeditur itus & redivus humo-
rum circulantium per tubulos & varios corporis
mæandros & anfractus, restagnant, unde fibræ
attolluntur in parte, hinc si adest intemperies
M. S. ita ut sanguis in debitâ quantitate non egre-
diatur tubulos vel alios poros, quod fit quia partes
illæ M. S. minus respondent poris tubulorum, sta-
tim oritur tumor, præprimis verò si pars illa constat
ex fibris laxioribus flaccidis, quæ situm figuram &
poros facilè mutant, quales fibræ laxiores sunt in
palpebris, hinc etiam in cachexia nullibi tam facilè
observatur tumor quàm in palpebris quæ intumes-
cunt & inflatæ apparent.

In hoc casu A. N. tentavit quidem palliativum
quiddam, dicit enim fermentari palpebras decocto
&c. inunct. &c.

Verùm cum adverteret totam M. S. laborate ex-
hibuit purgans quoddam hydragogum ex Crem.
♀ &c. ad imit. melius purgans substituiimus hoc

℞. Crem. ♀ ʒβ.

Pulv. jalap. ʒj.

Diagridii gr. ij.

○○ fœniculi gr. j. m. f. pro i. dosi.

Postmodum A. N. imposuit Emplastrum ex re-
solventibus & discutientibus. Inunctiones etiam
mul-

multum præstant quæ fiunt ex spirituosiss & volatilibus, quia glutinositatem humorum tollunt & resolvunt; quamvis enim ferosi humores sint valdè fluxiles, tamen si in aliqua parte restagnant & obex ipsis ponitur, fiunt valè viscosi, glutinosi & in gelatinam quasi abeunt: hinc spiritus topicus potest præscribi ex gran. juniperi, &c. quo inungi possunt palpebræ, vel fumatur spiritus Mastichinus, vel aqua Anhaltina pro inunctione palpebrarum.

C A S U S XXI.

De cæcitate ex verruca oculi male curata.

HISTORIA.

Mechtildis von Polem | Uxor Dn. Georgii Froreichii, Quæstoris in Episcopatu Caminensi provincialis, myrmeciam sive verrucam glabram & sessilem in oculi sinistri palpebrâ multis annis alebat, nullo adhibito remedio, siquidem molestiæ & doloris erat experta. Obtulit se tandem ultro Chirurgus quidam Castrensis opem exiguâ herbulâ pollicitus. Succo nimirum ex Esulâ recenti expresso verrucam illinivit, simulque lintecolum eodem succo imprægnatum, oculo clauso sub vesperam palpebræ imposuit, noctu totius oculi tumor & inflammatio suborta, tam atroci cum dolore & cruciatu, ut de vitâ desperaret Ægra.

R E S O L U T I O.

Quare Empirici & temerarii Medici sæpissimè ægrotis atrocissima symptomata inferant, causa est quòd non observent texturam & diversitatem partium affectarum. Exemplum habemus in præsentihistoria, ubi circumforaneus quidam succo esulæ cœcitatem induxit, dum tali succo illinivit

vit verrucam in palpebra oculi sinistri exortam. Verum quidem est multas corporis nostri esse partes, quæ talia medicamenta escharotica seu corrosiva admittant, multa tamen etiam sunt quæ à corrosivis illis valdè læduntur, ut sunt illæ partes quæ fibras habent molliores & membranas subtiliores ac tenuiores, quo pertinent oculi.

Verruca orta fuit in palpebra oculi sinistri. In omnibus corporis partibus posse protuberare verrucas certum est. Q. Quomodo & ex quâ materia generantur verrucæ. R. Veteres dicunt ex humore crasso viscido & melancholico. Nos cum recentioribus rectiùs statuimus ex vitio humorum circulantium, qui per arterias deferuntur ad tubulos partium pro præstanda nutritione, isti humores circulantes si peccent seu quantitate, seu qualitate, (quod facile fieri potest,) varia vitia subcutanea producere possunt, dum enim per poros arteriarum ad tubulos cutis transferuntur, facile ibidem portiones quædam incrassescunt & in glutin. quasi abeunt, istiusmodi verrucas constituunt; unde observamus quòd tubercula illa quæ hinc inde in corporibus præprimis in facie quotidie augeantur & incrementum capiant nempe ab humoribus circulantibus recens advectis, continuò enim novæ partes adhærent.

Esse verò quid peculiare humores circulantes à sanguine in vasis inde patet, observamus enim quòd sanguis, quamprimum extravasatur, statim mutetur quoad consistentiam & qualitates, & non tali in forma appareat, ut in venis seu arteriis: ratio quia partes volatiles statim abeunt relictis crassioribus, quæ coherant ac grumos constituunt, undè etiam ille sanguis qui exit in tubulos apparet glutinosus. Ut hæc meliùs intelligantur notandum: Si intumescunt arteriæ in systole po-
ri

ri valde dilatantur, è quibus non egreditur sanguis quâ sanguis non enim omnis sanguis nutrit, sed pars, reliqua pars facit pro circulatione continuanda, in qua sanitas consistit, sed quædam partes [Chylosæ] ex illis intrant tubulos, quæ postmodum excipiuntur à vasis lymphaticis & ad centrum reducuntur, & tales partes non merentur nomen sanguinis, unde vocamus humores circulantes, ut ita distinguamus à sanguine arterioso & venoso; tales humores circulantes si peccant qualit. vel quant. varia solent induci vitia subcutanea, quo etiam referuntur verrucæ, ut paulò antè est dictum

Varia contra verrucas ab Autoribus recensentur medicamenta, quorum nonnulla sunt quæ manifesta qualitate agunt, nonnulla verò sunt magica vel sympathetica. Quæ manifesta qualitate agunt sunt talia, quæ habent vim corrodendi, ut Spiritus vitrioli, Aris per campanam, ∇ calcis vivæ, ∇ \times ci, succus tytymali seu esulæ, quem etiam commendat Jonstonus; his & similibus solent tangi seu leviter inungi verrucæ, ut corrodantur & decidant. Qui verò corrosiva hæc vult adhibere, ad partem affectam respiciat oportet, an illa acria possit ferre, si enim pars valde tenera est, plura symptomata inducuntur, exemplum habemus in casu proposito, oculi enim nunquam fuerunt acria propter teneram substantiam, ita ut etiam facilè lædantur a fumo seu aëre frigido, à quibus immunes manent aliæ partes. Symptomata quæ supervenire solent ab intempestivo corrosivi alicujus usu, sunt dolor immanis vehementissimus, quem excipit inflammatio & subsequens tumor.

Quod attinet illa medicamenta magnetica seu sympathetica, solent enumerari varia: totum forsân negotium consistit in superstitione, effe-
ctus

ctus enim non istiusmodi rebus sed potiùs contactui adscribendus, levissimus enim tactus potest mutationem in corpore nostro & sanguine causari. Equi strigili sæpiùs pexi saginantur; qui lacte asinino utuntur ex sapore cognoscere possunt, num illo mane asinus fuerit pexus, v. alibi.

Solet autem ad verrucas delendas adhiberi pomum Borsdorffianum discissum, cujus partes affricantur verrucis, & postmodum medietates alligantur, suspenduntur in Musæo calido, & si pomum exarescat, decidunt verrucæ: alii lardo in furno exsiccato solent tangere verrucas & suspendere. Nonnulli felici cum successu adhibent sanguinem columbinum calidum, quo ter lavare solent verrucas; similem effectum edunt intestina gallinarum, si illis verrucæ bene fricantur: alii sumunt culmum tribus nodis insignitum, eoque fricant probè tum superficiem verrucæ, tum ejus radicem, postmodum sepeliunt, quo putrescente verrucæ decidunt, &c. Quamvis hi casus sunt rariores, tamen Medicus debet esse instructus optimis medicamentis, eadem enim remedia adhibentur, seu tale malum oriatur ex esula seu *A. forti* seu calce viva, omnia enim illa acria si oculis applicantur similia istiusmodi symptomata inducunt qualia ex esula.

Accersitus Medicus adhibuit lac muliebre, habet enim vim egregiam mitigandi & temperandi acrimoniam corrosivam humorum sanguinis, hinc matres infantes scabie laborantes solent inungere lacte muliebri, in atrocibus doloribus commendatur lac muliebre, sic in atroci aurium dolore felici cum successu instillantur guttulæ lactis muliebris, humorum enim acrimoniam eorumque spicula acria in membranis vibrata obtundit.

Fronti & temporibus Epithema ex repellentibus applicavit; illa repellentia conveniunt, pro avertendo humorum affluxu, à quo affluxu augetur tumor, dolor & inflammatio; talia autem repellentia sunt frigida & stiptica, quæ replent poros & claudunt quo minus possint affluere humores.

A. N. Mox ad inflamm. per V. S. sang. ad \bar{z} vij. detraxit, &c.

N B. In omnibus affectibus oculorum ferè semper convenit V. S. (1) quia minimum sanguinis vitium statim solet afficere oculos, præprimis à copia sanguinis facilè læduntur, hinc observamus, in levissima sanguinis ebullitione, vel inflammatione oculos valdè inflammari, arteriolæ illæ ac venulæ valdè intumescunt, & nimis rubræ conspiciuntur, quæ tamen antea erant inconspicuæ. (2) V. S. in casu proposito valdè fuit necessaria, quia adfuit inflammatio, ubi enim inflammatio alicujus partis, facilè supervenit febris, quia sanguis ille qui continuò permeat hanc partem inflammata, semper secum rapit partes quasdam inconvenientes, quæ efficiunt ut sanguis postmodum in corde vitiosè effervescat, ad præcavendam autem febrem rectè instituitur V. S.

A. N. dicit; alvum Enem. quodam provocari, aliave revulsio num, &c. sed frustra; hinc cataplasma anodynum exhibuit ex pomis dulcibus, &c. N B. Hoc cataplasma egregium est & in omnibus oculorum inflammationibus à quacunque etiam causa sint, tutò imponi potest, addi possunt adhuc alia, ut theriaca vel diafcordium ad \bar{z} j. vel ij. loco sacchari albisimi potest substitui saccharum saturni ad \bar{z} ss. Tutia præparata \bar{z} j. m. f. cataplasma. Ab horum medicamentorum usu quidem tumor disparuit ac symptomata remisere, sed cœcitas fuit subsequuta, oculi enim possunt non ferre tales vellicationes ab acribus, (1) quia facilè in illis vellicationibus oculorum humo-

rum status & situs mutatur, (2) Spiritus animales etiam ad illas vellicationes copiosius & impetuosius influunt; in quo inordinario influxu secum rapiunt ad oculos multas crassiores partes, quæ nervum opticum obstruunt, unde cæcitas, quæ etiam hoc m. in casu nostro fuit inducta.

CASUS XXII.

De Palpebrarum paralyfi.

HISTORIA.

DE mirabili hoc affectu vide *Epistolarum mearum Medicinalium Libr. I. Epistolam primam & sequentes, cum celeberrimorum quorundam Gallie, Italie, Germania & elgii Medicorum consiliis & facultatis Medicæ in Alma Leucoreâ responso.*

RESOLUTIO.

Concessit natura oculis certos suos musculos quibus possunt moveri, vel sursum vel deorsum vel ad latera, &c. Sic & palpebræ suos habent musculos ut possint attolli & iterum deprimi, læsis illis musculis oritur oculorum paralyfis seu palpebrarum, ita ut palpebræ non attolli possint, sed planè concidant; quale exemplum proponitur nobis in casu proposito, ubi palpebræ absque manus opera aperiri non potuerunt. Multi Medici in auxilium vocati & varia etiam tentata remedia, sed omnia frustra; malum enim non potuit tolli. Tandem etiam Riverius fuit vetus, qui vesicatorium præscripsit à quo æger statim potuit attollere palpebras, subsequente tamen mixtione cruentâ, quæ facilè oritur ab usu cantharidum, paulò post recruduit malum, nulli cedens remedio.

C A S U S XXIII.

De rubedine Oculorum, lachrymis, & videntendi imbecillitate.

H I S T O R I A.

DN. Laurentius Gutschmer, Senator Colbergenſis, temperamenti calidi & humidī, de rubedine oculorum & viſus obſcuritate querebatur, lachrymis continuo profluentibus cum mordaci dolore & ardore, facies perpetuo rubore ſuffuſa videbatur; Hypochondrium ſiniſtrum dolore gravativo preſſum.

R E S O L U T I O.

Affectus hic vocatur Ophthalmia. Accuſant Medici, & non ſine ratione, in Ophthalmiā ſanguinis intemperiem acrem, putamus nos, ubi dolor & inflammatio oculorum, ibi ſemper peccare ſal quoddam, quod ſecum rapit à ſanguine alias partes craſſiores, quæ effunduntur per poros vaſorum in membranas oculos conſtituentes, unde talis mordacitas, vellicatio & dolor, propter talem vellicationem & compreſſionem glandulæ lachrymales continuo eructant lympham, unde lachrymæ, dum verò pori vaſorum valde dilatantur, multus ſanguis ingreditur & vaſa diſtenduntur, unde rubedo oculorum, pori etiam tunicarum præſertim tunicæ corneæ obſtruntur à partibus craſſis, unde radii luminare non rectè poſſint ingredi oculos, unde viſus obſcuritas & debilitas: multùm etiam juvat ſpir. an. turbatio.

Sal illud acre in ophthalmia ortum trahere poteſt ex vitio coctionis 1. & 2. quia talia vitia nunquam corriguntur, hinc quando A. N. & alii accuſant intemperiem hepatis ſeu lienis, rectiùs dicimus,

mus, quòd sint producta morbosa, si enim sanguis valde est acris & continuò defertur ad hepar, facillè hepatis talem characterem calidum imprimat, quia etiam ille sanguis acris continuò defertur ad lienem, facillè ibi intemperiem calidam inducere potest: sicque Medici illi semper pervertunt ordinem, cum talis viscerum intemperies solùm à sanguine dependeat, quatenus sanguis corrumpitur, si non sit legitima coctio in ventriculo vel duodeno.

Sanguis cum in ophthalmia ad effervescendum sit valde pronus, indicat V. S. tum pro evacuatione rum revulsione instituitur in brachio, sæpe etiam rectius in pede; præsertim in sexu foemino imò etiam virili, si præcesserit mensium vel hæmorrhoidum suppressio.

Post V. S. convenit minorativum vel lenitivum quiddam purgans, fortia enim & calida potius nocent, quia sanguinem magis exagitant, non habemus etiam specificum purgans huic vel illi saluti dicatum, salia enim è corpore per accidens evacuantur à purgantibus, quatenus nempe fundunt humores & fluxiles reddunt, unde salia diluuntur & per intestina ejiuntur, sal enim nisi dilutum fuerit, nunquam evacuatur è corpore beneficio purgantis.

Tale autem minorativum seu potiuncula laxativa aliqua potest fieri ex tamarindis cum Rhabarb fol. senn. manna, syr. rosar. solutivo, hæc enim refrigerant saliaque diluunt atque educunt.

Hiscæ præmissis dicit A. ad part. evacuand. ad apoph. & gargar. &c. Medicus non ita facillè confugere debet ad hæc, quia gargarismi & apophlegm. magnam agitationem & commotionem humorum excitare solent, unde metus est ne materia peccans magis irruat in oculos vel alias partes, hinc rectè A. N. rejicit Errhina, semel enim notandum, Errhina nunquam esse exhibenda, ubi imbecillitas

tas visus apprehenditur, & nondum in totum ablatas est, valde enim tum nocent, quia ad oculos trahunt, i. e. humores valde exagitant & commovent, qui datâ portâ in oculos infunduntur; in cœcitate v. f. suffusione adhiberi possunt, quia malum ibi non possunt augere, quia visus in totum est ablatas.

Rectè derivationis gratia applicatæ fuerunt scapulis vel brachio cucurbitulæ, frictions pedum, pediluvia, vesicatoria pone aures; Loco omnium esse possunt hirudines, quæ in ophthalmia egregio cum successu applicari possunt arteriis temporalibus, & novi pastorem quemdam Ecclesiæ Gallicæ dicit D. D. W. qui laborans ophthalmia applicavit hirudines arteriis temporalibus, altero mane totus immunis erat ab illo malo.

Si hæc omnia non respondeant voto, suademus Setacea (die Schnur) est quidem remedium violentum sed sæpe cum successu instituitur; Ejus loco A. N. fonticulum in brachio excitavit. Verùm dicunt quidam fonticulum esse tantum figmentum, cum per illum non materia peccans, sed succus nutritius eliminetur: & si ipsis objicitur, quod illi qui habuerunt aliquamdiu fonticulum in brachio & iterum ocludatur, varios incurrant morbos: Respondent, hoc fieri per accidens, quatenus nempe pori in illâ parte pervertuntur ac destruantur, ut ita itus & redivus humorum circulantium impediatur, quorum læso ordinario cursu utique varia symptomata in hac vel illa parte excitari possunt.

Hoc benè tenendum, nonnullos morbos etiam produci ex vitio ipsius partis affectæ, quatenus succus nutritius, qui advehitur pro nutritione ad partem, ibidem propter intemperiem partis corrumpitur, ita ut non abeat in nutrimentum sed in materiam

teriam quandam putrilaginosam: sic pus profluens ex vulnere seu ulcere quid aliud est quam succus nutritius, tum propter intemperiem ipsius partis affectæ, mucus, qui excernitur continuo in caliculo vesicæ quid aliud est quam nutrimentum ipsius vesicæ; in fluxu albo muliebri nihil effluit quam succus nutritius valde corruptus propter intemperiem partis affectæ. Et talem intemperiem etiam facile incurrere possunt oculi ipsi, ita ut succus nutritius adductus corrumpatur, quo minus possit assimilari, unde varii morbi; propter intemperiem capitis, cerebri plurimæ destillationes fiunt, quatenus humores circulantes, si jam fonticulus excitatur in brachio, majori in copiâ partes circulantes eò tendunt quam ad alias, unde reliquæ partes defraudantur in brachio positum humores circulantes, qui superiores partes nutrire debebant, partim effluunt, unde oculi qui defraudantur nutrimento ad aliquod tempus possunt servari immunes hoc auxilio; hinc non raro observamus quòd oculi, cessante quidem malo, postmodum quasi contabescant, ratio, quia omne nutrimentum oculorum effluit per fonticulum excitatum.

A. ex topicis; Externa solent etiam exhiberi in ophthalmia; A. commendat essentiam florum cyani, ex illis floribus etiam aqua destillatur, quæ quocumque in affectibus oculorum egregiè convenit, possunt etiam imponi ipsi flores pro folio. Loco omnium esse potest alumen cum aq. rosarum agitatum & cum linteis applicatum, est quidem vulgare sed egregium medicamentum.

Hoffmannus in Schröd. egregium etiam habet remedium ophthalmicum, ingredientia in nodulo includuntur, quo continuo fricantur oculi. Descriptio hæc: ℞. Aq. rosar. foenic. aa. ℥iv. infunde florum

rum rosarum, flor. euphras. p. iij. semen foenic. ℥j. ebulliant. Colatura ℞. ℥iij. S. Wasser das Knöpflein dreinzulegen.

℞. Flor. rosar. rubr. tutiæ ppt. myrobolan. citrin. aa. ℥j. f. pulv. subtiliss. indatur nodulo, S. Knöpflein ins Wasser zulegen. Debent hæc stare sem in loco calido, & nodulo semper fricentur oculi; egregium est Ophthalmicum.

Ad sal illud vitiosum diluendum & mitigandum conveniunt succi recens expressi, non pro mitigatione intemperiei hepatis seu lienis ut putat A. N. qui tamen rectè adhibuit serum lact. capr. cum succo endiv. cichor. &c. in hoc casu ut & in quâvis intemperie sang. Osa felici cum successu exhibetur serum lactis tamarindinatum, quod semper vesperi ad ℥iv. fumi potest.

C A S U S XXIV.

De visus diminutione subitò exortâ ab excessu calor. hypocaust. præcedente crapulâ.

H I S T O R I A.

DN. Nicolaus Holperi, Scholæ Calmariensis in Suecia Reſtor, temperamenti calidi & humidî, corpore obesus & plethoricus, cum hyemante celo, visitandi Amicos gratiâ, rus concessisset, ibidemque benè potus in conclavi supra modum calefacto integram noctem quievisset, hinc visus quamdam obscuritatem sensit, quæ paucorum dierum decursu in tantum aucta est, ut litteras tam scriptas quàm prælo expressas etiam grandiores dignoscere amplius

amplius non posset, oculis planè claris apparentibus, citra ullum eorundem vitium, nisi quòd pupilla nigrior quodammodo & amplior videretur: Objecta tamen lucida & majuscula haud difficulter agnoscere & discernere poterat.

R E S O L U T I O.

Talis visus diminutio subito exorta, est species quædam apoplexiæ, oriturque ab obstructione tubulorum nervi optici, & nullum vitium externum apparet in oculis; hic affectus vocatur ab Autoribus gutta serena.

Est apoplexia quædam particularis, ex nimia enim Venere, nimio Vi. Sp. usu nimioque calore facile exoriri potest apoplexia, dum enim caput h. m. variis crassis & vitiosis est repletum vaporibus ac humoribus, accedente calore humor. illi funduntur ita ut non solum spir. anim. influant in nervos sed etiam cum illis multæ partes crassiores intrent nervorum principia, & tunc illa pars cujus nervorum principia obstruuntur, resolvitur, in hoc casu nervi optici fuerunt obstructi ab intrante tali viscido humore, unde spir. anim. transitus fuit impeditus, sicque cessavit irradiatio & subita visus diminutio fuit exorta; apoplexia enim & paralyf. subito invadunt & corripunt.

In hoc casu nullum vitium in oculo fuit, humores enim situm suum servarunt, saltem spir. anim. influxus fuit denegatus. Talis obstructio nervorum habet suos gradus, interdum in membro aliquo paralytico perit sensus & motus, sæpe verò perit sensus remanente motu, & contra: interdum verò saltem fornicatio percipitur, prout nempe obstructio vel validior vel debilior est, ut adhuc pauci spir. influant vel nulli. In nostro casu visus in principio non in totum fuit ablatu, quia adfuit quidem obstructio

nervorum, sed non talis quæ non concesserit adhuc transitum paucis sp. verùm successu temporis visus penitus ablati, quia obstructio illa fuit aucta, ita ut nulli spir. potuerint influere.

Curatio est eadem quæ in apoplexia & paralyfi, totum enim negotium consistit in hoc, si possimus (1) corrigere humores crassos viscidos tubulos seu poros nervorum obstruentes. (2) Sang. ascendentem attenuare & vitiosos succos è corpore eliminare. Est tamen affectus curatu difficilis si non impossibilis. Conveniunt E. sæpius deprædicata medicamenta, quæ nempe constant ex partibus duris rigidis, non tam facilè flexibilibus, ut profundius intrent in tubulos partium, viscidosque humores incidant, attenuent & resolvant, qualia sunt omnia illa quæ ab A. N. in hoc casu fuerunt exhibita.

C A S U S XXV.

De Visu debili ad remota.

H I S T O R I A.

Studiosus quidam juvenis queritur se mensæ assidentem legere posse etiam minutis literulis consignata, non tamen internoscere, si qui hominum conclave ingrediuntur, donec proximius accedant, longius verò distita planè se non cernere: duravit iste affectus jam ferè sesquiennio.

R E S O L U T I O.

Quotidie hoc observamus, quòd multi objecta ab oculis remota melius & distinctius possint videre, alii contra. Causam Veteres putarunt esse Spir. an. verùm nos putamus potius causam quærendam esse in situ mutato humorum & tunicæ retinæ, qd. nempe in senibus propter exsiccationem humorum muta-

ta fuit convexitas tum tunicæ cornæ tum humoris crystallini, ut A. N. ex Plempio &c. Ut hæc melius intelligantur.

Qr. Cur Senes non nisi confusè objecta propinqua, Luciosi verò remota videant? R. Senes objecta communis posita minùs exactè intuentur, quia siccescentibus tunc humoribus & corpore ad maciem vergente, cornæ tunicæ (quæ est prima) & humoris crystallini convexitas minuitur, & planior redditur, ac proinde paulò latior oculus, quam in juventute redditur; hæc autem partium oculi alteratio haud finit, ut radii à vicino objecto venientes in ipsa retina tunica coeant, sed veluti ultra ipsam conventuri pergant; Luciosi verò & qui prominentes habent oculos nonnisi imperfectè remotiora objecta respiciunt, quia, cum longiores & protuberantes sint eorum oculi, radii ab uno puncto objecti distantis provenientes coeunt, priusquam ad retinam pervenerint; qui postmodum se denuò diffundentes, in exiguam fundi oculi partem incidunt, eam ob causam ii quibus ita protuberant oculi objectum organo admovent, ut mucrones qs. æquo breviores in retinam promoveant, quoniam quo res propius admovetur, ejus radii magis detorquentur & breviores visus pyramides seu conos efficiunt; Senes autem objectum ab oculo removent, ut conorum vertices seu mucrones (radii luminæres) veluti æquo longiores in retinam deducant.

Ex his patet, vitium hoc non esse quærendum in spir. an. sed prout humores oculi longè vel proximè recedunt à tunica retinæ. His addi possunt quæ habet Cartes. tract. de homine, ubi agit de visu &c. Ad Remedia.

A. N. laudat vinum laxans Plempii; desideramus tamen hic menstruum aliquod vel clavem, quæ recludat ingredientia, è quibus tale vinum me-

dicatum ppatur: huic addi potest Cremor tartari, vel aliud sal alkal. sal tartari potest addi ad ʒj. omitti potest saccharum albiſſimum & ſubſtitui paſſulae minores ad ʒiſſ. ſicque feliciùs operabitur, nam etiam ſi fol. ſennæ in vino infundantur, tamen vis cathartica meliùs extrahitur, etiam ſi in aqua fontana infundantur, modò ſal addatur, ſic enim recludens additur. A. N. commendat fotum Plempii, hic fotus in omnibus affectibus oculorum, qui ſunt citra inflamm. aliquam, applicari potest, materia enim profundius jacet, ſi non apparet vitium aliquod externum; quia igitur hic fotus conſtat ex incidentibus, attenuantibus ac reſolventibus, faciliùs etiam talis materia pituitoſa reſolvitur ab ipſo; tali fotu etiam frequenter utitur Medicus quidam Francofurtensis (Dr. Weſſ/) qui ſatis feliciter multos oculorum curat affectus, hinc etiam vocatur *der Augen-Doctor*.

C A S U S XXVI.

De Cataracta ſeu luſſuſione vera, Germ.
der Stahr

H I S T O R I A.

Nobiliffimus Dominus Antonius Manteuffel Hereditarius in Cerſtin & Kruchenbeck &c. Vir, conſiſtentis ætatis, oculos habens magnos & eminentes, capitis dolore aliquamdiu affectus, ægrè ferebat ſibi continud videri culices aliaque parva corpuscula oculis obvolitare, interdum quaſi retia telis araneorum ſimilia offerri) ſuccedebat paulatim viſus obtenebratio & pupilla in colorem marinum tranſmutatio.

R E S O L U T I O.

Eſt affectus valde familiaris & ſatis notus, nulla qui-

quidem in principio habet phœnomena, sed tamen gradus.

In principio conqueruntur de obvolitantibus muscæ, culic. araneorum telis seu aliis corpusculis, & visus paulatim imminuitur.

Qr. Quid sint corpuscula illa obvolitantia? R. Animam judicare secundum consuetudinem, cum muscæ, culices, seu alia talia corpuscula nil aliud sint quam humores vitiosi innatantes humori aqueo, ejuque pelluciditatem lædentes ac radios luminares variè mutant, quominus ritè possint uniri in tunicâ rectiformi, quemadmodum, si aliquis intuetur exactè objectum aliquod, & muscæ vel alia animalcula prætervolant, quæ radios luminares aliquo modo dirumpunt & frangunt, visus læditur & impeditur, si istiusmodi vitiosi humores in humore aqueo reperiuntur, qui simili modo radios frangunt, anima tunc judicat secundum consuetudinem: isti vitiosi humores in humore aqueo contenti si adhuc sint tenuiores subtiliores ac fluxiles, tunc representantur saltem muscæ, culices: sin verò postmodum incrassantur & cohærent, representantur araneorum telæ, & cum adhuc intrent quidam radii luminares, visus saltem impeditur, nequaquam verò tollitur.

A. N. Causa ejus continens fuit humor tenuis inter corneam tunicam & humorem crystall. &c. Veteres fuerunt in opinione, quasi causæ suffusionis sedes sit inter tunicam corneam & humorem crystallinum. Recentiores verò dicunt, quòd non solum humor talis vitiosus colligatur in isto spatio nempe inter tunicam corn. & humor. crystall. sed & ipsum humorem crystallinum vitari alterari & depravari dicunt, ita ut ejus transparentia & pelluciditas pereat, & hæc depravatio sit vel in humore toto vel aliqua ejus parte, & humor ille crystal. etiam faci-

lè vitari potest, aliter enim est compositus quàm reliqui, constat enim ex multis pelliculis, ut videre est in humore crystallino cocto in pisce, ubi cultro separari possunt, ob eam causam igitur, facile fieri potest, ut in superficie iste humor vitium contrahat & suffusionem inducat. Antea dictum fuit, humorem istum vitiosum in principio adhuc esse tenuem fluxilem, si jam crassus sit & incrassescit tunc observamus mutationem tunicæ uveæ, sensim enim abit in colorem glaucum vel qualem præferunt cornua, successu verò temporis albescit magis transparet per corneam & tunc dicimus suffusionem esse maturam: (der Stahr sey reiff/) & quamdiu non apparet ille color tamdiu suffusio est immatura, & si manualis operatio acu debet institui, suffusio debet esse matura, i. e. humor debet esse crassus, si enim fluxilis est commode removeri non potest, è contra verò si crassus & glutinosus est facile removeri potest ex illo spatio: hinc etiam Medici ocularii concedunt certum tempus pro maturatione; si verò humor iste nimis fiat durus & quasi gypseus, tunc est incurabilis, nec acu removeri potest, & tunc vocatur *der schwarze Stahr* /) quam suffusionem etiam Ocularius non agreditur.

Spatium autem illud inter tunic. corneam & humor. crystall. non tantum esse subjectum hujus morbi, sed & ipsum humorem crystallinum alterari, inde patet, illi enim, qui experti sunt talem operationem manualement, postmodum objecta confusè cernunt, nisi utantur perspicillo lege artis facto, (i. e. *Stahr-Brill* welcher oben muß seyn erhaben / unten aber abgeschliffen:) ratio autem quòd post operationem objecta confusè cernantur est, quòd in ipsa operatione, dum deprimitur humor vitiosus, convexitas humoris crystallini lædatur ac plana redatur, illa enim remotio fieri non potest absque læsione

sione humoris crystallini, unde egregiè visus juvatur tali perspicillo convexo, in quo radii, dum incidunt, franguntur, ut eo faciliùs in tunica retinæ uniantur, & conos seu figuram pyramidalem efficere possint.

Qr. Unde humor iste vitiosus perveniat ad oculos & quomodo colligatur in tali spatio? A. N. dicit vitio cerebri: nos respondemus, quòd è sanguine transmittatur & deponatur per poros vasorum in oculos eorundemque humores, unde variè ipsorum transparentia læditur ac depravatur, & pro diversitate & copia materiæ vitiosæ visus variè labefactatur, ita ut nunc difficulter fiat, nunc planè tollatur.

Signa diagnostica sunt satis manifesta, in principio enim morbi ægri conqueruntur de muscis seu aliis corpusculis obvolitantibus, postmodum dicunt visum lædi vel planè tolli, & tunc dicimus a desse suffusionem (der schwarze Strah.)

Prognosis. Affectus in Senibus fere incurabilis, in ætate florente admittit curationem. In curatione respiciendum non solùm ad partem affectam, sed & totam M. S. quæ laborat intemperie crassa & viscida, adeoque ante omnia debet restitui.

Purgationes sunt frequentiùs repetendæ, post interponenda sudorifera ex lignis ppata, formulas tradit A. N. eleganti ordine.

Quær. Num vinum conveniat quod oculis aliàs nocere creditur? R. Dicimus in suffusione convenire vinum, quia adest sanguinis intemperies viscida & crassa, quam corrigit vinum spirituositate suâ.

Iterum A. N. mentionem facit vini ophthalmici Plempii, ubi iterum addi potest Cremor tartari ad ʒiſs. & omittatur saccharum, quia frustra additur.

A. N. Topica præstantissima, inter hæc agmen ducit aqua ophthalmica cum croco metallorum

præparata, cujus mentionem facit Riverius. Formula talis esse potest.

℞. Aq. rosar. Euphras. aa. ℥i℥. Croci metall. ℥. vel ℥ss. Croci gr. ij. vel iij. stent per noctem in loco calido, mane per inclinationem separetur liquor, S. Augen-Wasser / quæ quotidie instillatur oculis, Crocus enim metallorum valde penetrat, tamen citra mordacitatem, & hoc liquore etiam sæpius utitur prælaudatus Medicus Francofurtensis.

Medicamenta debent esse valde penetrantia, hinc conveniunt salia, præsertim verò laudantur aromatica nonnulla cum sale culinari mixta, quo sale quotidie uti possunt in cœna & prandio; formula talis esse potest.

℞. Salis culinæ M.℥. semin. fœnic. sileris montani aa. ℥ij. maceris, cinamom. nucis moschat. aa. ℥ss. M. S. Vermischte Salz beym Essen zu brauchen / hoc multum præstat in affectibus oculorum.

Verum est affectus curatu difficilis, hinc etiam A. N. dicit, omnia frustra fuerunt exhibita, & tunc adhuc locum habet manualis operatio, sed & hæc operatio periculi plena, in senibus enim frustra instituitur, in Juvenibus, si non rectè instituitur, varia symptomata excitari possunt, ita ut propter lacerationem factam in tunicis quotidie lymphæ exstillet, oculi inflammentur & dolor continuus oriatur, quæ omnia vires valde consumunt. Et hæc sufficiant de suffusione vera.

C A S U S XXVII.

De Suffusione spuria.

H I S T O R I A.

Illustrissima Domina, Domina Maria Juliana, Saxoniae, Angriae, & Westphaliae Princeps, febrî semitertiana gravissimè decumbens, ingruente Paroxysmo de cal-

caligine quadam oculorum & obversantibus corpusculis, mox de visus diminutione, paulò post de omnimoda ejusdem abolitione, querebatur, adeo ut nec adstantes, nec alia objecta dignoscere posset. Remittente feбри, sensim remittebat oculorum obtenebratio, eadem recurrente, recurrebat & visus diminutio, subsequensque ejusdem abolitio.

RESOLUTIO.

Est etiam suffusio symptomatrica quæ spuria vocatur, & comitari solet paroxysmos febriles; in principio enim paroxysmi ægri conqueruntur de caligine seu corpusculis obvolitantibus, quod fit propter nimiam dilatationem pororum vasorum oculorum, illa enim dilatatione vasorum non solùm partes sanguinis subtiles, sed & c. affæ intrant in oculos & humores, quæ illos humores oculorum variè alterant & lædunt, verùm cum illæ partes sint pauciores & adhuc satis fluxiles, facilè etiam & sæpè in ipso paroxysmo adhuc iterum discutuntur & dissipantur, ut cessante paroxysmo cesset malum.

Curatio. Curatione peculiari non est opus, sufficit ut saltem sciamus causam: curata enim feбри etiam malum illud simul cessat.

CASUS XXVIII.

De Cæcitate ex ulcere pedis Rheumatico
intempestivè ocluso.

HISTORIA.

Henricus Mantouffel / Hereditarius in Triniche,
multis annis ulcere Rheumatico pedis sinistri
affectus, doloris & molestiæ a fluxu & pruritu sæpe ex-
cisa.

Capitis pertusus, consolidationem a Chirurgo petiit, in qua cum frustra per totum semestre occuparetur artifex, tandem ope cujusdam vetula paucorum dierum spatio ulceris occlusionem obtinuit. Elapso mense uno atque altero, in capitis dolores incidit adeo vehementes ut de vita desperaret, paulò post obocæcatus est. Exinde quolibet mane à somno multum viscida ac flavescens fetidaque materia frequenti expuitione citra rursus rejecit, conquestus se quamdiu jejunus esset, eundem factorem in ore percipere, quem olim ex ulcere pedis.

RESOLUTIO.

Hæc cæcitas facta est per *μετάθεσιν* seu translationem humoris morbifici, ex pedibus versus oculos, & certè varia symptomata ex pedum inveteratis ulceribus occlusis produci possunt, tales enim acres humores, qui quotidie & continuo per talia ulcera effuebant, jam occlusis illis in corpore retinentur & cum sanguine reducuntur; si igitur cum sanguine perveniant ad pulmones, phthisin, sin ad cerebrum, dolorem & phrenitidem, si ad nares, defluxionem corrosivam & canerosam, sin ad aures, surditatem, sin ac oculos cæcitatem inducunt. Hinc Medicus ad istiusmodi ulcera vocatus valdè cautus esse debet, & nunquam ad topica perveniat, nisi prius correxit totam massam sanguineam.

Sciendum, parum hic prodesse medicamenta hinc ferro & aqua utendum, & materia morbifica à parte revellenda, hinc adhuc spes erit, si ulcera possint aperiri ut iterum fluant, unde cuticulæ setaceum exhibend. &c. Verùm talia ulcera antiqua occlusa non ita commodè possunt aperiri propter callum.

Facilè enim possumus concipere, quòd occluso ulcere humores illi acres cum humoribus circulantibus iterum ducantur versus cor, & si ad meninges pertingunt, insignem ibidem capitis dolorem inferunt, spiritusque valde turbant, qui turbati secum

rapiunt alias partes crassiores, quæ tubulos nervorum obstruunt, unde surditas cæcitas.

Curatio. Ego Author essem dicit D. D. W. ut talem curam adhibeat Medicus qualem in lue venerea: in lue venerea autem si exigua portio fermenti re-
erudescit facilè, sic etiam si remaneat, tale fermentum ab ulcere, nunquam malum inde proveniens curabitur.

C A S U S XXIX.

De Cæcitate ex veneficio.

H I S T O R I A.

A Nno MDC XXIX. Miles quidam gregarius in fortalitia ad portum Colbergensem novissime à Casareanis exstruõto, excubias agens, subito & quasi in momento obocacabatur, nullo corporis, capitis aut oculorum præcedente morbo aut vi vel casu externo: visum recuperabat incantamentis.

R E S O L U T I O.

Non pertinet ad forum medicum.

C A S U S XXX.

De Aurium Tinnitu.

H I S T O R I A.

I llustris & Generosus Dominus, Dn. Nils Kagge, Liber Baro in Torckmoiorffwi, Toparcha in Kielsdorff & Sokifesundt &c. Gubertator Halandie, per intervalla aurium tinnitu vexabatur, absque ullo capitis dolore, nisi quem crapula aliquando excitaret, aderat ventriculi imbecillitas & intestinorum murmur & rugitus.

R E S O L U T I O.

Triplici modo solet lædi auditus, vel imminui-

tur, sicque oritur auditus difficultas: vel tollitur, unde surditas: vel depravatur, unde aurium tinnitus, in tribus his casibus has tres species observamus. Verùm debemus distinguere inter tinnitum aurium & aurium sonitum; sonitum aurium vocant; das Brausen und Gausen / tinnitum verò solent vocare, das klingender Ohren; quemadmodum enim in chordâ valde extensâ, si quatiatur, fit sonus acutus, quem vocare possumus tinnitum, si v. laxa & flaccida tangatur, tunc saltem sonus raucus vel strepitus observatur; simile quid putemus fieri in auribus, dum membrana auditoria vel tympanum illud valde tensum quatiatur, vel nervus auditorius in debito suo tono servatus fibratur, tunc fit talis sonus acutus quem rectè vocamus tinnitum aurium: si verò tympanum sit laxum, flaccidum, humidum, vel si nervus auditorius recesserit à suo tono, tunc sonus ille qui ex conquassatione fibrarum harum partium oritur, est magis raucus vel instar strepitus allicujus, quem vocamus sonitum, neq. tinnitum aurium.

Proponitur in hoc casu aurium tinnitus absque ullo capitis dolore cum ventric. imbecill. & intestinum &c.

A. N. quærît causam in vapore, collecto in ventriculo & forsan etiam hypochondriis, & ad caput elevato. Tinnitus verò vera causa consistit (1) in motu depravato, vel vitio aëris vel auræ insitæ, inest enim semper auribus innatus quasi aër, qui continuo in cavitate aurium si ictuar; quando igitur peregrinum quid sese miscet huic auræ insitæ, tunc motus ejus depravatur sicque allidit aura illa agitata in tympanum, unde anima judicat secundum consuetudinem, quia fiunt & imprimuntur tales motus ab aurâ illâ agitata, quales fiunt à campanula.

(2) Tinnitus aurium fit, quando tympanum nimis

nimis & velocius agitatur, convellitur & quatitur.

(3) Etiam fit, quando ipse nervus auditorius vel potius ejus fibræ vellicantur, sæpius etiam dilacerantur & è situ naturali deturbantur, unde continuus talis aurium tinnitus.

(4) Oritur ex nimia pulsatione arteriolarum organis auditus insertarum, quando nempe sanguis nimis effervescit in vasis, tunc tinnitum aurium solet præcedere narium hæmorrhagia, dum nempe sanguis effervescit sursumque rapitur arteriolarum nimis pulsantur, aërque innatus nimis agitatur, qui in tympanum & nervum audit. allidit, sicque tinnitum producit.

(5) Interdum etiam oritur à perverso spirituum animalium motu, (hinc sæpè solet succedere epilepsia, & si tinnitus aurium oritur, metus est epilepsiæ:) quia spiritus perversè moti allidunt in nervum auditorium, vellicant fibras & lacerant, unde tinnitus seu motus talis aurium perversus.

Prognosis. Bene distinguendum est, num aurium tinnitus sit conjunctus alicui morbo acuto; vel num ita per se affligat; semper enim in morbo acuto febribus ardentium malignis aliquid indicat tinnitus aurium, & sæpè criticè oritur, sæpè enim in morbo acuto primò oritur aurium tinnitus, quem excipit surditas ut sine auditu jaceat æger, si tunc alia bona signa adsunt, si fiat die critico, & appareant signa coctionis in urina aliaque symptomata mitigentur, bonum est signum, quia surditas talis fit propter *metastasis* translationem materiæ morbificæ à parte nobiliori ad ignobiolem.

Sin verò in morbo quodam acuto adsit surditas, & in urina appareant non signa coctionis sed cruditatis, & alia prava symptomata adsint, tunc prodromus esse solet delirii, epilepsiæ & mortis.

In curatione conveniunt ferè omnia remedia quæ

quæ in surditate commendantur, quæ nempe habent vim discutiendi, resolvendi, motum debitum tympano, nervo auditorio & spiritibus animalibus restituendi: hîc (1) convenit purgare, ubi exhiberi possunt pilulæ catarrhales pro evacuanda pituita viscida: (2) reliquas expellere, quod fit per sudorifera & diuretica: & (3) Culinis seu coctionibus prospicere quod fit per stomachica. Et tandem externa topica.

Inter externa A. N. commendat secretum ex vermiculis intra lignum quercinum & corticem, &c. præparatio hujus secreti ita fit; vermiculi v.g. num. xx. coquuntur in oleo olivarum, quo repletur radix cyclaminis, (radix debet prius excavari,) additur adhuc $\circ\circ$ m rutaceum vel costinum, pulvis radice pyrethri, postmodum obturatur radix excavata & affatur sub cineribus & tandem exprimitur; qui succus habetur pro arcano in affectibus aurium.

Amara etiam conveniunt, quæ humorem vitiosum facilè asperitate sua possunt exscopare: verum observandum venit hoc de topicis (1) ne sint nimis calida nec nimis frigida, quia utraque auribus sunt inimica, sed debent calore suo respondere calori aurium, i. e. debent esse tepida: (2) nec debent esse nimis acria, aliàs etiam major convulsio vel motus Spasmodicus partium aurium valdè sensibilium exorietur: (3) non debent esse adeo viscida, quia meatum auditorium magis obstruunt, unde etiam $\circ\circ$ sa multis displicent, quibus præferuntur spirituosa, aqua Anhaltina, cephalica, magnanimitatis. Sed quoniam etiam hæc omnia in surditate conveniunt; in sqq. habentur reliqua.

Hoc adhuc notandum; observari in hypochondriacis sæpius illos tentari & corripri ex improvise tinnitu aurium, brevi tamen evanescente, hinc sæpe inter loquendum incipiunt conqueri de tinnitu aurium.

aurium : videtur quòd tunc ex poris arteriolarum internarum aurium emitatur acidum aliquod volatile, quod tympanum quatit, vel nervum audit. vel aërem innatum, in quibus partibus acidum illud volatile spasmodicam contractionem causare potest: & quia acidum hoc est volatile, non diu durat, sed brevi evanescit, unde tinnitus talis etiam brevi cessat.

CASUS XXXI.

De Difficultate auditus.

HISTORIA.

Nobilissima fœmina, Agnes Judith Lestevium / Viri Generosi & Severi Domini N. de Wildenstein, Conjux, temperamenti frigidi & aurium tinnitu affecta, sensum audiendi facultatem minus querebatur, adeò ut leves sonos amplius percipere non posset, reliquis sensibus salvis & integris.

RESOLUTIO.

Quando auditus imminuitur, oritur difficultas seu obauditio, quæ gradu saltem differt à surditate; causam putamus esse quærendam in intemperie quadam humidâ nervi auditorii & tympani; hinc dicit A. N. erat temperamenti frigidi & humidî, &c. si enim membrana auditoria vel tympanum sit nimis humidum, (ut etiam Riverius monet,) vel flacciditas concilietur nervo auditorio, tunc pulsationes quæ fiunt ab objecto mediante aëre, recipi non possunt ab illis organis, nec ad mentem deferri ut judicet, unde oritur auditus difficultas seu obauditio. Sæpius verò alia causa est, (1) difficult. auditus & surd. potest oriri vitio auris externæ, quando auris externa aufertur, tunc soni distinctè percipi
ne-

nequeunt, quia aër quasi tumultuariè irruit in aurem, deberet autem moderari ab aure externa, (2) difficultas & surditas fit vitio meatus auditorii: quando est obstructus excrementis, quæ vocantur cerumina, tunc enim aer cum motibus suis impressis rite ingredi & pervenire nequit ad tympanum, (auditus organum:) talis obstructio meatus etiam fieri potest à fabis, nucleis & aliis; (3) fit etiam quando tympanum rumpitur seu exeditur, & tunc oritur surditas incurabilis, fit sæpe à nimio sonitu, ab emissionem, explosionem bombardarum, percussione violenta, vel etiam lapsu graviori: (tandem etiam oritur difficultas & surditas ex obstructione nervi auditorii quatenus lymphæ tenuis sese insinuat tubulis minutissimis nervi auditorii, unde coagulatur, incrassescit & ita spirituum animalium influxum prohibet.

Signa Diagnostica. Si vitio auris externæ, obstructione meatus auditorii, tunc facillè incurrit in sensus.

Sin verò difficultas & surditas oriuntur ex erosione, obstructione nervi auditorii, tum saltem conjectura utimur, & ab aliis circumstantiis & apparentiis cognosci debent.

Prognosis. Surditas apparens cum aliis bonis signis in acutis & malignis morbis, optimum signum, quia indicatur translatio materiæ morbificæ & parte nobiliori ad ignobiliorum, & melius est si delirio superveniat surditas, pejus verò si surditati delirium, tunc enim non criticè fit sed symptoma est, hinc sequuntur convulsiones, delirium & sæpè mors.

Sin surditas oriatur ab ortu vel in utero, item si à paralyfi seu obstructione nervi auditorii, tunc incurabilis ferè est, sin verò à catarrho, obstructione meatus auditorii, tunc admittit curationem; interim omnes aurium affectus non facillè curantur.

Dictum

Dictum surditatis ab ortu curationem esse impossibilem; est tamen Medicus quidam Italus, qui habet modum curandi surdaftros ab ortu, (seu qui tales nati sunt,) beneficio certorum medicamentorum, & certæ alicujus methodi; nempe, jubet singulis diebus per cornu bovinum magno boatu aures implere, & certa vocabula pronunciare: & tali remedio putant surdaftros & mutos restitui posse: de quo habet Collegium Curiosorum tom. I.

Præter universalia medicamenta, ut purgantia diuretica, diaphoretica; conveniunt etiam Externa sequentia, aqua card. bened. sapiùs recentis herbæ affusa & corroborata, (valde laudatur) aqua cephalica cum castore, cum ambra & moscho, Essentia Castorei, card. bened. ligni sassafras, nonnulla a destillata, balsamus vitæ, spiritus formicarum, quæ omnia cum gossypio auribus imponuntur. Observari a. debet (1) aures debere priùs semper probè detergi & expurgari, ne quid recrementosi maneat in iis, (2) ante lecti ingressum illa topica auri esse imponenda, & (3) supra latus sanum esse cubandum, quo medicamentum sese profundius insinuet; sin verò in ambabus auribus medicamentum sit, situs potest mutari ab uno latere in alterum.

Suffumigia etiam multùm præstant ex succino; vapores decocti ex herbis amaris, absynt. origan. serpill. majoran. card. benedict. colocynth.

Si surditas orta sit ex lapsu vel casu ab alto, conveniunt Emplastra capiti imposita, & Tacamahaca, emplastr. de betonica.

Si ex catarrho, h. e. ex lympha irruente tunc subito oritur, (hinc dicunt es schieß mir vor die Ohren:) Spirituosa nervina tunc conveniunt, quæ nuchæ seu vertici applicantur, ut succini, aqua Anhaltina, spiritus convulsivus, &c.

In omnibus verò aurium affectibus conveniunt Fonticuli.

Antea.

Antea dictum fuit, Tinnitum interdum oriri propter nimiam pulsationem arteriolarum à sanguinis copia, si nimia in copia ad caput rapitur, & tunc convenit V. S. in parte affectâ vel in pede.

Si difficultas à nimia explosione bombardarum, applicari potest panis recens coctus in furno, cui inspergitur Vi. Sp. vel panis coctus cum sem. fœnic. carv. gran. juniperi &c. cujus effluvia immittuntur in auram affectam.

In omnibus aurium affectibus conveniunt medicamenta ex ligno sassafras & succino præparata, quæ duo omnibus formulis addi possunt.

C A S U S XXXIII.

De Surditate divinitus curata.

HISTORIA.

CUm in arcei Schieffelbencensi, Reverendissimi, Perillustri & Generosissimi Domini, Dni. Vvedigoreimari Gans, Liberi Baronis de Pudlitz, Ordinis S. Johannis Equitis, Commendatoris & Præsidis Schieffelbencensis &c. Arthritide gravissimè decumbentis, curam haberem, Civis quidam ejus loci pannifex Bartholomæus Schultz, surditate auris dextra plus decem annis affectus, & paucis retro diebus audiendi facultate etiam in sinistra aure privatus, opem meam per Chirurgum implorabat, quam etsi frustraneam & inanem initio abnuerem, lachrymis tamen miseri hominis motus, pilulas Cephalicas præscripsi & quædam caput roborantia, detractis etiam ex vena brachii sanguine, & applicatis pone aures vesicatoriis. Urgebat Chirurgus topicum aliquod auribus immittendum, sed nihil tale ad manus erat; Incidi forte dum pharmacothecam meam excuterem, in balsamum Mindereri, ejus guttam unam atque alteram auri sinistri instillavi, dextram enim tot annis surdam pro incurabili habui. Quid sit? Eo ipso momento in aure oppositâ, dextra scilicet,

et, rumpi aliquid exclamabat æger, illico redeunte auditu plus decem annis abolito. Fussi utrique auri instillaret balsamum, quod cum aliquoties fecisset, etiam in altera aures audiendi facultatem recuperavit, qua in hunc usque diem gaudet etiam quoad cætera sanus & incolumis.

R E S O L U T I O.

Proponit hinc A. surditatem divinitus curatam beneficio balsami Mindereri. Verum sæpissime aures vel meatus aurium obstruuntur excrementis, propter quæ auditus perit, & si illa excrementa removeantur, ex improvise auditus restituitur, tale quid potuit esse in hoc casu, balsamus enim Mindereri habet vim aperiendi & emolliendi, hinc excrementa ita emollire potuit, ut transitus aeri fuerit restitutus, simul & auditus.

C A S U S XXXIV.

De Narium hæmorrhagia immoderata.

H I S T O R I A.

Secretarius Illustrissimi Baronis de Fünfkirchen Johannes Rieder Austrius, sanguineæ constitutionis & plethoricus, postquam in Nuptiarum solennibus vino generoso largius se invitasset, & totam ferme noctem tripudiis & saltationibus consumpsisset, mane domum repetens in narium Hæmorrhagiam incidit, adeo profusam, ut de vita periclitaretur.

R E S O L U T I O.

Solet oriri variis ex causis (1) ob sanguinis plethoram, (2) ob ejus cacochymiam, & (3) ob nimiam ejus fermentationem; in hoc casu à vino & saltat. fuit product. à quibus sanguis nimis fuit motus, unde tali cum impetu exitum quæsit.

NB. Interdum propter errhina & sternutatoria oriuntur hæmorrhagiæ narium incurabiles ferè, quia in illa concussione oscula vasorum nimis aperiuntur, ita ut etiam ad pristinum statum non possint reduci. In casu hæmorrhagia oritur per *άρασμωσι*, sæpiùs etiam oritur per *διαίτησι*, à sang. acri corrosivo (ut in scorbuto) & tunc difficulter malum illud cedit.

Processit A. N. valde methodicè, vetus exhibuit Julapium, potuisset etiam summo cum successu adhiberi Tinctura rosarum, flor. bellid. papav. errat. Mynsicht. habent enim vim incrassandi sanguinem ejusque effervescentiam compescendi, etiam testacea ex corall. C. C. ulso, creta, quæ ponderositate sua inhibent sanguinis motum; etiam ex limatuta ferri vel marte, omnia enim martialia in quibusvis hæmorrhagiis exhiberi possunt cum successu, ebrietatem arcent, quia compescunt acidum volatile; alia etiam ex sempervivo plantag. bursa past. &c. præparari possunt.

A. N. Damnatis frictionibus, illas interdum Authores approbant, verùm sanguinem magis exasperant.

A. N. Eodem fine cucurbitulas &c. Rarò nostrates Practici solent cucurbitulas applicare, jubent interdum regioni hepatis & lienis, ut inde impediatur raptus sang. versus partes superiores. Verùm momente Riverio, applicatio hæc non est adeo tuta, quia facilè inflammatio potest produci in hypochondriacis, dum sanguis restagnans effervesce incipit, sicque gravius malum produceretur. V. S. tutissimum remedium tum in brachio tum in pede, nisi vires sint valde prostratæ.

Externa sunt ferè innumera, quilibet enim habet aliquid quod jactet, commendatur lignum sympatheticum, certo anni tempore detruncatum, (nempe circa festum Jacobi) vocatur lignum fraxini vulgo

Scilicet: solo enim contactu sistit hæmorrhagias, causam non habemus aliam, quàm quòd circa illud tempus lignum istud certa quædam materia subtilis permeat, ut in ferro & magnete, alia enim materia subtil. permeat magn. alia ferrum, unde tractio.

Egregius etiam pulvis stegnoticus fit ex alumine crudo & lacca pictorum, ex quibus præparatur pulvis colore elegans, qui naribus inflatur, vel cum turundis albumine ovi subactis naribus inditur. Comendantur etiam excrementa nonnull. animalium, ut stercus suillum recens, si cum turundis applicetur, vel exsiccatum in forma pulveris naribus infletur: alii laudant stercus equinum & asininum; juvant hæc excrementa, quatenus propter graveolentiam spir. anim. in ordinem redigunt, omnia enim graveolentia spir. an. ordinarium motum restituunt, quod miratu dignum.

Turundæ (die Meissel) præparantur vel ex linteo, sed majori cum efficacia & charta bibula, sufficit sæpè terra sigillar. ex furno cum albumine ovi subacta. Frontibus etiam, collo, regioni hepatis potest applicari cataplasma ex fuligine cum aceto, fronti ex succ. semperviv. alumn. cum aceto, aqua rosarum &c. vid. Riverium. Tandem celebre quoddam remedium fuit communicatum aliquot Aulicis Regiis à Chirurgo quodam Gall. Mons. Vivens, qui multum pecuniæ à Rege Galliæ, & adhuc nuper à Rege Daniæ accepit, vocatur liquor stipticus, cui linteum immergitur, & vulneri applicatur, confestim sistit hæmorrhagias: sæpiùs remedium hoc fuit probatum in molosso s. cane, cui pes ablatus, & vulneri hic liquor applicatus fuit, à quo hæmorrhagia statim cessavit & altero die vulnus sine inflammatione recens fuit repertum. Quidam inquirentes in in-

gre-

gredientia hujus liquoris , dicunt constare ex $\text{\textcircled{O}}$ lo martis & alumine solutis in aliquo vegetabili , nam si infusio gallarum affunditur , nigrescit liquor , qui certissimum signum latentis $\text{\textcircled{O}}$ limartis , si sal tartari additur , præcipitatur alumen , sic duo habemus ingredientia. Author verò dicit constare liquorem ex 5. ingredientibus.

In hæmorrhagiis desperat. Solent externa in viris applicari testibus , ex aceto cum pulverib. adstringentibus , in mulieribus verò mammis.

In morbo acuto Medicus observet num hæmorrhagia fiat criticè seu symptomaticè , si enim acuto morbo superveniat hæmorrhagia die critico cum signis bonis , & si signa coctionis appareant , tunc abstinendum à curatione , sin verò superveniat die non critico seu die 4to , nullaque signa coctionis appareant , & si saltem sit stillicidium & in majori copia sanguis rejiciatur die non critico , tunc valde periculosum est signum , & prodromus esse solet futuræ mortis ; antequam erumpat sanguis observatur pulsatio temporum , oculorum rubor & splendor , dolor colli capitisque gravativus à sanguine ruente versus caput ; hinc rectè dicit Hippocr. Quibus lachrymæ involuntariæ effluunt in morbis acutis , illis sanguinis è naribus profluvium venit expectandum , lachrymæ enim illæ exprimuntur ex glandulis à sanguine copioso nimis distendente vasa , quæ vasa nimis repleta à sanguin. irruente , comprimunt circumjacentes partes & glandulas , ut eructent tale serum.

C A S U S XXXV.

De tumore linguæ & calculo.

H I S T O R I A.

Mercator quidam Hamburgensis, Ioachimus Würger/
de linguæ dolore & tumore duriusculo aliquot annis
sibi molesto querebatur, nullo aliâs in lingua & partibus
vicinis apparente vitio, purgavi corpus, præscripsi lin-
ctus & oris collutiones ex emollientibus, resolventibus &
dolorem lenientibus, quibus cum aliquot diebus usus es-
set, ecce dum linguam inter colluendum fortius moveret,
calculus profiliit nucis amygdalæ magnitudine & formâ,
nisi quod paulò longior esset, ex eo paulatim subsedit tu-
mor, dolor verò confestim remittebat, labia etiam vul-
neris suâ sponte & absque artis operâ brevi coalesce-
bant.

R E S O L U T I O.

Quamvis plerumque in vesica & renibus generantur
calculi, experientia tamen constat, calculos in qua-
libet parte corporis posse generari; in hoc casu sub
lingua calculus fuit generatus, nempe inter linguam
& membranulam illam ubi aliquod est spatium, qui
tamen beneficio medicamenti non tollitur, sed quan-
do rumpitur membrana, rejicitur calculus, rarus
tamen est affectus.

C A S U S XXXVI.

De balbutie ex intemperie humida
linguæ.

H I S T O R I A.

Viri cujusdam ordinis Senatorii apud Colbergenses
Filius, à vino aliis que potulentis præter aquam & cere-
visiam

visiam tenuem, quam secundariam vocant, per naturam abstemius, tardius & circa quartum demum ætatis annum loqui incipiens, insigniter balbutiebat, modo literas quasdam, modo integras syllabas inter pronunciandum. quasi absorbens vel penitus supprimens, ut vix ac ne vix intelligi posset.

R E S O L U T I O.

Talis Balbuties oritur ab humectatione nimia musculorum linguæ; hinc infans propter humiditatem ante annum non potest loqui, postmodum verò nimia humiditas consumitur, unde lingua ritè moveri potest; observamus hoc in ebriis propter humidam dispositionem ipsius linguæ, ut si à mero s. vino sanguinis fermentatio nimis augetur, pori arteriarum plus justo dilatantur, unde humores circulantes majori in copia effunduntur in tubulos & hanc seu illam partem quam possint recipi à vasis lymphaticis; & si majori in copia effunduntur in linguam seu musculos ejus propter pondus linguæ ritè elevari & agitari non potest. successu tamen temporis illud malum vel sponte cessat, quando lymphæ nimia linguam ejusque musculos nimis relaxans consumitur à calore vel per circulationem iterum reducitur; vel si non sponte cesset, gargarisationes possunt institui ex decocto liquorum & aliis adstringentibus nimis relaxatos musculos & humidam linguam.

C A S U S XXXVII.

De gustu depravato.

H I S T O R I A.

D Ioachimus Navin, Episcopatus Caminensis Cancellarius optimè meritis, intemperie calidæ Hepatis affe-

affectus, insignem oris & linguæ patiebatur amaritudinem, adeo, ut suavissima etiam seu esculenta seu potulenta gustu admodum amara & ingrata penitus averfaretur, cum notabili virium defectione.

R E S O L U T I O.

Fit ab humore amaro; & videmus hîc animam iterum judicare secundum consuetudinem, quia humor talis amarus solet similem motum producere in fibris linguæ, qualem produceret cibus amarus. E. vitium non in cibo sed linguâ est quærendum, lingua enim quia constat substantia laxa & multis vasis est prædita, facilè istiusmodi peregrinas partes suscipit, quæ in majori copiâ in poros linguæ infusæ talem motum in fibris excitant, qualem cibi amari: undè anima judicat secundum consuetudinem; hinc rectè lingua index dicitur totius M. S. & Medicus semper illam debet inspicere num sit arida, sicca, nigra seu alio colore prædita, multùm enim juvat Medicum tum in morbo cognoscendo, tum in prædicendo.

In curatione respiciendum potius ad ipsum sang. quàm partem affectam, sanguis enim debet depurari, amaræ partes in sanguine abundantes evacuari; quo facto possunt institui oris collutiones ex acidis quæ corrigunt amara, hinc rectè A. N. dicit, oris collutiones ex aceto rosaceo & aqua endiviæ institui, interdum etiam &c. posset præscribi Crem. tartari solutus in aliqua aqua ad gratam aciditatem, quia se profundius potest insinuare poris linguæ & humorem amarum corrigere.

C A S U S XXXVIII.

De Cancro ex labiorum fissura.

H I S T O R I A.

Nobilis quidam Marchicus fiante Borea venationi & aucupio per dies aliquot incumbens, labii inferioris

fissuram in medio ubi duæ musculorum extremitates desinunt, contraxerat; Nihil remedii adhibuit, quin potius consolidationem, labium introvertendo, mordendo, sugendo, sepe etiam manibus vellicando, impedit. Exasperatum itaque sæpius malum in ulcus cancriforme degeneravit. Opem meam imploranti varia cum interna tum externa præscripsi, sed sine successu, unde ad sectionem deveniendum erat, quâ feliciter peractâ, vulnus adductis per suturam artificialem labiis, brevi tempore adeo eleganter coaluit, ut vix dignosci posset, nullo etiam edendi, bibendi, loquendi aut exspuendi impedimento relicto.

R E S O L U T I O.

Vulnera nisi bene tractentur ab ægro astantibus Chirurgo & Medico; facilè degenerant in talem cancriformem virulentiam, quatenus nempe ob errorem commissum vel circa aërem vel cibum & potum vel etiam medicamenta, sal tale acidum corrosivum in vulnere producit, quod exedere & corrodere solet partes circumjacentes cum vehementissimo dolore.

Æger noster exposuit se aëri nebuloso repleto salibus & corpusculis acris peregrinis, gestans fissuram talem in labiis, unde sal tale acre corrosivum ab aëre suppeditatum, tum facilè sese patulo huic vulnere potuit insinuare; accedente continua humectatione labiorum à saliva factâ, quæ fuit corrupta, unde vitiosa talis fermentatio fuit producta in vulnere à sale acris communicato, & accedente Saliva corrupta, unde cancer. Et quamvis in cancro in principio saturnina vel medicamenta ex plumbo confecta optimo cum successu exhibeantur, tamen quia hoc in casu propter continuum labiorum motum nulla neque emplastra vel cataplasma potuerunt applicari, rectè A. N. confugit ad sectionem.

CASUS XXXIX.

De Oris distortionē.

HISTORIA.

Dorothea Engelbertis, uxor Benedicti Henselii, Civis & Mercatoris Colbergensis, nullo precedente morbo torturâ oris subitò corripiebatur, pars faciei sinistra laxa & mollis ad dextram traheretur sensus affecti lateris erat obtusus, nec oculus rectè claudi poterat.

RESOLUTIO.

Oris distortio est paralytis particularis resolutio nempe musculorum dimidiæ faciei; cujus partis nervis sese insinuat materia, illa paralyti corripitur, interdum enim paralytis fit in brachio, in hoc seu alio digito &c. in hoc casu resolvuntur nervi ac muscoli faciei in parte sinistra, facies enim cum sit vel potius ejus cutis, pars densa, ac continuò præ aliis exponatur aëri, variis alterationibus est obnoxia.

NB. Paralytis seu distortio oris est duplex vel sine dolore vel cum vehementissimo dolore; si est sine dolore, tum humor obstruens est crassus, & vocatur perfecta paralytis, quia perit motus & sensus; Sin verò humor valde est acris, tunc convulsionem, crispaturam seu corrugationem spasmodicam excitat in hac vel illa parte faciei, & tum etiam contorquetur os cum vehementissimo & atrocissimo dolore, uti observavi à quâdam inquit D.D. W. quæ plures annos passa talem torturam oris, malum tamen non erat continuum sed periodicum & recurrebat.

Utriusque contractionis Spasmodicæ curatio consistit in hoc; ut humor pituitosus & crassus, seu acris & salvus evacuetur, quod fit (1) per evacuantia universalia & particularia: (2) adhibenda

ventia & discutientia in- & externa. Externè conveniunt spirituosâ antispasmodica seu crispaturam sedantia, imò omnia illa quæ in paralyfi arthritide, etiam hîc conveniunt. Omnibus potest præferri tinctura ligni sancti seu mixtura balsamaica cujus descriptionem tradit Barbett. in curatione scorbuti, quâ pars illa paralytica quotidie inungitur. A. N. etiam habet egregiam tincturam ex spir. bacc. junip. assa dulc. &c. verùm Spiritus debet esse valdè rectificatus, aliàs gummi vix potest solvi; Cùm non prostat in nostris officinis aqua apoplect. heroica, substitui potest aqua Anhalina, Spiritus convulsivus &c.

C A S U S XL.

De Dentium casu ex intempestivo usu Spiritus vitrioli.

H I S T O R I A.

V Ir quidam literatus gingivarum laxitate & dentium carie affectus, scripta quedam medica evolvens, fortè incidit in Consilium Cratonis LXXII. ubi hæc habentur: Ad dentium putredinem & cariem vix ulla res melior est, quàm spiritus vitrioli: paulò post & Horstii tractatum de Scorbuto relegit, ubi Sectione 2. Thesi 15. hæc exstant: Dentibus vacillantibus optimum est remedium spiritus vitrioli cum melle rosato mixtus, quantum ad intensam aciditatem sufficit: Inungantur gingivæ & aliæ oris partes affectæ, singulis diebus ter. Remedio itaque huic à Medicis celeberrimis tantè operè laudato confusus, singulis diebus spiritum vitrioli cum melle rosato gingivis & dentibus illinivit: sed penitendo admodum eventu: Brevi enim consumitis gingivarum carnibus & laxatis alveolis, dentes, quos primores appellamus, tam superiores quàm inferiores exciderunt, reliqui molares subsistere quidem, sed à medicamento acrimonia

monia aded corrossi, ut ciborum masticationi parum sufficerent.

Rectius olim hac de re judicasse videtur Joël, cujus Tomo sexto Sect. 2. p. 137. hæc sunt verba: Parum bene consulunt, qui Spiritum Vitrioli crebrius dentibus illinire docent: Etsi enim eos candidissimos efficiat, tamen crebrior ejusdem usus eos calcinat & friabiles reddit.

RESOLUTIO.

NB. Omnia dentifricia ex ingredientibus debent constare quæ noxam non inferunt ipsis dentibus, i. e. non debent esse nimis dura, fixa, acria, corrosiva, nec nimis acida ut Spir. vitriol. qui quidem omnem mucum dentium absumit, sed insuper ossa corrodit & compagem dentium exedit.

CASUS XLI.

De Dentium dolore, vel ut ab aliis vocatur, dentium podagra.

HISTORIA.

DN. Ægidius Heidemann) Senator Colbergensis optime meritis, Compater & Amicus meus honorandus dolore dentium punctorio ac profundo afficiebatur, aded vementi, ut aliquot noctes insomnes duceret, sapor in orisalsus, acris & subamarus deprehendebatur cum aliquantulus corporis aestu & siti.

RESOLUTIO.

In genere notandum, dentes per se non dolere, nullo enim gaudent sensu, ut etiam alia ossa, sed fibras nerveas seu expansionem nerveam & partes circumjacentes sensu præditas, dolere; hinc dicit A. N. quatenus materia circa nervulum in radicibus

dentium &c. cuilibet denti enim furculus nerveus est dicatus, ille in radice dentis abit in expansionem quandam, quam A. N. vocat membranam nerveam internam, quæ cingit dentis radices, imò fibrillæ quædam hujus nervi expansi sese insnuant in ipsos poros dentis radices, illi nervuli seu fibræ si corroduntur & vellicantur ab aliquo vitioso acido, oritur illarum fibrarum poris radices dentium sese insnuantium crispatura, spasmodica corrugatio, unde immanis & atrocissimus dolor, & tunc etiam variæ partes in consensum trahi solent, hinc conqueruntur de dolore totius partis vel lateris, quatenus nempe propter consensum omnes partes nerveæ circumjacentes à tali crispatura in consensum trahuntur, ita ut etiam dolor se interdum extendat ad meninges usque vel hemicrania oriatur. *Causa.* A. N. dicit causam esse humorem ex bile & fero &c.

NB. Dolor dentium seu odontalgia oritur (1) vel ex corruptione proprii elementi dentium, quando nutrimentum pro nutritione adductum corrumpitur in ipsis dentibus vel acorem contrahit, tunc acor ille vitiosus agens in fibras seu membranam nerveam circa radicem dentium, talem crispaturam, vellitionem & subsequentem dolorem producit; Corripitur verò alimentum propter dentium intemperiem quam contrahunt, vel à frigore excedente vel calore excedente, hinc nimis frigida seu calida dentibus inimica: E. g. quando potum nimis frigidum vel jusculum nimis calidum assumimus, dentes facile possunt contrahere intemperiem aliquam ut postmodum proprium alimentum in acorem mutetur, præsertim verò si dentes sint cavi, tunc enim facile portio cibi vel potus sese insnuat cavitati, ibique aliquamdiu dilitescens putrescit & acorem contrahit, sicque est instar fermenti, quod postmodum nutri-

nutrimentum à sanguine per arteriolas suppeditatum inficit & simili labe inquinat, unde interdum dolor non cessat, etiamsi præstantissima exhibeantur remedia, nisi planè evellatur dens, ratio, quia semper fermentum remanet in dente excavato, quod novum adductum nutrimentum semper inficit; quemadmodum reliquiæ ciborum in ventriculo acescunt & fermentum constituunt, quod postmodum cibum advenientem variè alterat & in liquorem acidum mutat.

Et in rimis dolii, si non bene expurgatur, interdum remanet exigua portio facis, & si postea dolium repletur vino vel cerevisia, intra breve temporis spatium, vinum seu cerevisia contrahit peregrinum saporis à reliquiis in rimis relictis; Simili modo si in cavitate dentis portio cibi remanet, facilè acorem contrahit, qui simili labe inquinat nutrimentum ab humoribus circulantibus suppeditatum.

Vel (2) Odontalgia oritur ex acido vitioso in ipso sanguine generato & translato ad radices dentium, hinc scorbutici plerumque patiuntur tales dentium dolores, à sale acri corrosivo, quod cum sanguine suppeditatur, & in radice dentis hærens immanes dolores producit. In lue Venereâ sæpè oriuntur dolores dentium valde vehementes, & tunc etiam è M. S. acidum vitiosum corrosivum ad radices dentium depositum Author est istius doloris; Semper igitur Medicus observare debet num dolor dentium proveniat à dentibus ipsis dum corrumpitur alimentum; an proveniat à vitio sang. (acido vitioso:) si enim odont. oritur à vitio sang. tum universalia adhibenda quæ corrigunt M. S. particularia enim ut collutiones oris & alia hinc parum juvant. Sin verò oriatur vitio proprii alimenti, tunc gargarisat. & alia quæ solent imponi dentibus, felicem sortiuntur effectum.

Curatio. Crispatura seu vellicatio & spasmodica corrugatio fibrarum nervearum circa radicem dentis ab acido seu proprio nutrimento corrupto inducta tolli debet per remedia anodyna, quæ sedant furorem Archæi, ut loquitur Helmontius, i. e. quæ effervescentiam salium acrium impediunt; faciunt hoc opiata præsertim si dens sit cavus, ita ut facile seu ipsum opium indi possit, vel Tinct. opii cum gossypio intrudi: ab hoc medicamento dolor facile sistitur præsertim si sit ex corruptione proprii alimentari; Sunt & alia discutientia & resolventia acorem, quæ coquuntur in aqua seu vino seu Vi. Sp. & tepida in ore frequenter detinentur; talia sunt salvia, rosmar. origanum, Sabina, radix pyrethri, lignum sanctum, nicotiana, caryophyll. radix pentaphyll. lignum fassafra &c. Hæc sunt præcipua, quæ coquuntur ut dictum vel in aqua vel in vino, l. Vi. Sp. l. etiam coqui possunt commodè in aqua chalybeata, omnia enim chalybeata acidis inimica, quia sang. acorem corrigunt, $\circ\circ$ a etiam destillata gossypio induntur dentibus cavis, habent enim vim dissipativam & crispaturam mitigandi, ut $\circ\circ$ destill. caryophyll. fabinæ, coryli seu heraclinum ut vocatur à Rulando, (undè multi solent exprimere nuces avell. & $\circ\circ$ ô expressô uti,) $\circ\circ$ buxi, $\circ\circ$ theribinthinat. Camphoræ egregium est, camphora solvitur in $\circ\circ$ amygdal. & postmodum cum gossypio inditur denti dolenti; Commendatur etiam balsamus sulphuris therebinthinatus, flores sulphuris, δ diaphoret. si dent. cavo cum gossypio applicantur, acidum enim corrigunt, δ ium diaphoreticum imbibit acidum: E. in hoc casu exhiberi potest.

Sin verò odontalgia ortum trahit ex ipso sang. nempè ex acido ejus vitioso cum sanguine ad radices translato, tunc istis topicis & aliis semper specifica admiscenda, v. g. si adsit sang. scorbuticus,

antiscorbutica; Si lues Venerea, illis topicis lūi Venereæ dicata admiscenda; Commendatur tinctura ligni f. five dolor oriatur à scorbuto seu lue Venera.

Illa crispatura fibrarum nervearum causa est motus impediti humorum circulantium, hinc restagnant in partibus vicinis, unde tumor malæ, qui est familiarissimum symptoma odontalgia, nempe propter impeditum motum humor. circulantium à crispatura, undè restagnantes partes vicinas elevat, & tumorem inducunt.

Inflammatiō partium & maxillæ etiam observatur propter continuam vellicationem Spir. anim. qui irritari confusè & inordinatè affluunt unde magna humorum agitatio.

Hoc in casu peccant Chirurghi, si ad odontalgiam cum tumore statim applicent Emplastrum de melito-to vel aliud simile, ita enim tumorem cum maximo damno ad suppurationem producunt, potiùs discutientia & resolventia adhibenda; hinc optimè in odontalgia cum tumore malæ vel alius partis applicatur theriaca recens in formâ Emplastri malæ applicata, vel Emplastrum ex tacahamac. cum balsamo Peruviano, vel Emplast. ex caranna cum $\circ\circ$ nuc. moschat. express. vel cum $\circ\circ$ femina. papav. express. convenit etiam medulla panis albi cocta in lacte & malæ tumescenti applicata. Sæpius tumore oritur circa radicem dentium in gingiva, qui ut plurimum ad suppurationem perducendus, imponitur ficus affata parti dolenti, vel lac tepidum in ore detinetur, sicque dolor, factâ suppuratione & evacuata materiâ faciliè cessat.

Nonnunquam dolor dentium producitur à vermibus, qui generantur in alveolis dentium quique corrodunt continuò fibras nerveas, undè etiam dolores continui & valdè atroces exoriuntur; generan-

tur autem tales vermes ex semine vel ovis foris intrantibus cum cibo & potu, quæ ova manent in interstitiis gingivarum seu in ipsâ laxiori gingiva, & postmodum excluduntur, nam observamus vermes nunquam reperiri nisi dentes sint exesi, excavati vel carie laborent, ut ova possint deferri ad illud spatium seu cavitatem. Convenit tunc decoctum Sabinæ hyoscyami, idem præstat fumus Nicotianæ si attrahitur. Sin verò dentes sint excavati, ut plurimum confugimus ad eradicationem, quamvis illa non sit propria curatio Odontalgæ, aufertur enim aliquid quod adesse debet, quemadmodum amputatio alicujus organi, e. gr. brachii non est legitima curatio gangrænæ, sed per accidens curatur, quia pars removeretur, sic ablato dente cum non adsit in quod acidum vitiosum agat, dolor etiam cessat.

Secretum quoddam in Odontalgia hæbet Helmontius, nempe pedem anteriorem bufonis, quo tangitur dens dolens, vel sub axillis gestatur vel manibus, quod cuidam civi commedat D. D. W. qui tamen potius imaginationi quàm ipsi remedio effectum tribuebat. Signa Diagnostica faciliè possunt cognosci.

Prognosis. Videtur quidem malum esse vile, verùm sæpè vigiliis & convulsiones inducere solet.

CASUS XLII.

De Dentium dolore ploratu soluto.

HISTORIA.

Nobilissimus Dn. Richardus Froreich, Hereditarius in Czarny Damerow, amicus meus specialis,
ultra

ultra semestre dentium dolore interpolato & per interval-
la recurrente miris modis vexabatur, tentata varia
remediorum genera tam interna quàm externa, sed
frustra, subinde enim recruduit dolor, tandem in-
ter acerbissimos cruciatus plorare cepit, adeo effuse
ut ultra horam à fletu sibi temperare non posset. Exinde
dolor penitus remisit, absque nulla in hunc usque diem re-
cidiva.

RESOLUTIO.

Factum fuit per *metisurum* feri; quod translatum
est ad glandulas lachrymabiles; & in magna copia e-
vacuatum.

CASUS XLIII.

De Inflammatione tonsillarum & gurgu-
lionis laxatione.

HISTORIA.

Serenissimæ Regiæ Sueciæ Consiliarius Dn. Ioachimus
Transaus von Hofeneck / &c. Sedinì Pomeranorum in
Solenni quodam convivio præter intentionem, Vir alioquin
temperantissimus, meracioris vini potu inebriatus, po-
stero die molestiam quandam & dolorem circa radicem
linguæ sentiebat, cum ardore, siti & quadam deglutitionis
& respirationis difficultate.

RESOLUTIO.

Sanguis si nimia ebullit nimis aperit arteriarum po-
ros, unde humoris circulantes majori in copia effun-
duntur in partes præsertim laxiores, quales sunt ton-
sillæ & gurgulio; hic affectus à crapula fuit inductus,
quia à vino sanguis fuit valde motus pori arteriarum
valde dilatati, unde lymphæ fuit effusa, quæ relaxa-
vit gurgulionem tumoremque tonsillarum produxit.

Conveniunt exsiccantia & adstringentia, unde A. N. recte adhibuit gargarismum ex repell. & adstringentibus, alii contenti sunt cerevisia acescente pro collutione oris, vel aqua chalybeata si nil ad manus sit aliud.

Vertici capitis applicatur fermentum cum Vi. Sp. Pulveres etiam adstringentes adhibentur columell. vel gurgul. descriptiones habet Fabritius Hildanus.

Suffitus etiam multum præstant ex gummi animæ & succino.

LIBER SECUNDUS,

De

Morbis mediæ ventris.

C A S U S I.

De Angina.

HISTORIA.

Admodum Reverendus, Generosus & Nobilis Dn. Henning Manteuffel / Episcopi Caminensis Consiliarius & Canonicus Ecclesiæ Collegiæ Colbergenfis, &c. tempore verno, pluvioso & humido dolore faucium & gutturis subito prehendebatur cum insigni respirationis difficultate & deglutionis impedimento, lingua & fauces intus tumere & rubere videbantur, calor etiam aderat præternaturalis pulsusque celer & frequens.

RESOLUTIO.

Illâ dividi solet in notham & exquisitam: in illa symptomata non sunt adeò vehementia: non tanta febris, non tantus calor, neque tumor respiratio etiam non adeò difficilis: in hac verò nempe vera de quâ acturi, symptomata sunt graviora.

Desi.

Definitio. Est inflammatio musculorum faucium, cum tumore, rubore & calore febrili.

Adest inflammatio musculorum faucium, nempe in- & externarum, in principio quidem inflammatio & tumor musculorum externorum non semper manifestè apparet, sed in statu; si muscoli interni magis sint inflammati, tunc etiam manus periculum & symptomata majora sunt; major adest respirandi & deglutendi difficultas. Sin verò externi magis sunt inflammati, tunc etiam majus periculum & symptomata majora sunt, major adest respirandi & deglutendi difficultas. Sin verò externi magis sunt inflammati, tunc tumor & dolor etiam magis extra percipiuntur & non ita vergunt versus interiora: unde Hippocr. sic loquitur, Angina correpto, si tumor in collo appareat bonum, extra enim vertitur morbus. Causa proxima hujus affectus est inflammatio, quam febris, respiratio sequitur &c. Sed videndum quomodo fiat inflammatio.

Omnis inflammatio fit à sang. restagnante. Sanguis restagnat sæpè in venis, rariùs in arteriis, ratio est, quia arteriæ profundius jacent, quàm venæ, hinc etiam sanguis arteriosus non ita expositus est injuriæ aëris ut venosus, conducit etiam structura, arteriæ enim duplici tunica, venæ verò unica præditæ, dum itaque arteriolæ intumescunt, variæ egrediuntur partes, & quò plures spirituosiores sunt qui exeunt, eò faciliùs reliquus ad cor refluens restagnare & in coagulum abire potest, inprimis si accedat aër frigidus, humidus & pluviosus.

Sanguis etiam extravasatur quando venula aliqua rumpitur, quod fieri post à percussione violentâ, casu ab alto, plaga inflicta &c. Si enim plaga infligitur paulò post sanguis subter cutem effusus apparet; sæpius etiam os frangitur quod vasa dilacerat; l. m. ruptio vasorum si à plethorâ; notandum tamen plethoram per se nunquam posse ruptionem vasorum inducere, quamdiu non accedit causa aliqua externa, ratio quia sanguis in plethora adhuc

adhuc juxta naturæ leges permeat vasa omnia, & tamdiu movetur æqualiter in illis, quamdiu ipsi non ponitur obex à causa aliqua; si verò accedat frigus aëris externi, tum restagnare cogitur & abit in coagulum, unde postmodum ruptio vasis vel etiam ruptio vasorum in plethorâ fieri potest, si præcedat exercitium corporis vehemens.

Sanguis etiam extravasari potest propter restagnationem factam à compressione vasis, nam quando humores circulantes in tubulis restagnant, quominus ex vasis lymphaticis possint repelli versus interiora, tum in illa parte oritur compressio vasorum à tumidis tubulis, unde sanguis in motu impeditur, vasa extenduntur & tandem rumpuntur, unde sanguis exstillat, siquidem omnes partes sanguinem constituentes semper in rapidissimo sunt motu, & continuò perreptant omnes poros & mæandros corporis, quamdiu in motu non impediuntur; si verò fiat vasorum compressio, statim oritur lucta, progressivus enim sanguis motus impeditur & intestinus augeatur, illæ partes enim sanguinis cùm deberent progredi secundum lineam rectam propter compressionem resiliunt, in se invicem vibrantur, unde vas distenditur & postmodum sanguis extravasatur, & sic facilè concipere possumus, quomodo sanguis propter compressionem restagnans quoad motum intestinum augeatur, ratione verò progressivi lædatur; duplex enim motus est sang. in corpore progressivus, qui fit à centro ad superficiem & contra, diciturque circularis: alter intestinus vocatur, dum quælibet particula circa centrum suum proprium agitatur.

Illud, quod compressionem excitat & sang. restagnare facit, non semper remanet in parte aliqua affecta, sed sufficit, si per brevè spatium manserit, in momento enim motus progressivus turbari potest &

& sanguis extravasari, e. gr. si alicui colaphus infringitur, licet removeatur manus, tamen paulò post sequitur tumor & inflammatio, qui provenit ex turbatione motus progressivi, tum enim partes magis volatiles & spirituosæ egreditur per poros, per momentaneam illam concussionem relaxatos, unde reliquus sanguis incrassescit & inflammatur.

Talis vasorum compressio etiam fieri potest à pituita ut in nostro casu: hinc A. N. inflammatio rubor & dolor à sang. pituitoso musculos fauci. &c. Notum enim est in omnibus corporis partibus reperiri glandulas, quæ varias particulas ex sang. recipere possunt & debent, quædam enim recipiunt acidas, quædam falsas, quædam lympham seu aquosas: jam etiam facile fieri potest, ut ab aère frigido glandulæ lædantur, [præsertim circa collum quæ præ aliis injuriæ aeris exponuntur] ut lymphæ contenta abeat in coagulum, & eructetur in partes venosas, ubi obstruit sang. restagnare facit, vel illum sua aciditate coagulat. Unde patet quare quis tam facile anginam incurrere possit, si vel semel exposuerit corpus aeri frigido tum enim lymphæ in glandulis contenta, incrassescit, à qua intumescunt, & in partes alias coagulum eructant, ubi subinde inflammatio oritur. Facile etiam quis corripitur angina, si valdè fervidus assumat potum nimis frigidum, ubi enim talis fervor & calor ibi copiosa materia ætherea, quæ accedentem liquorem frigidum, vel saltem plurimas ejus partes statim secum rapit, ad latera impellit & summè agit, [qui motus dicitur inflammatio:] imò eodem modo materia subtilis liquorem frigidum in faucibus agit, quali in ferro candente, si enim ferro candenti effunditur va statim rapitur à materia subtili ad latera, unde strepitus.

Sed Quær. Quare sang. extravasatus tantum calorem

rem suscipiat, videmus enim illum esse grumosum, constantem partibus crassioribus, E. ineptus est ad effervescendum? *z.* In sang. extravasato quidem cessat motus progressivus, multæ enim partes spirituosiores recesserunt, sed intestinus augetur; in sang. grumosi pori sunt valdè perversi & angustati & adeo exiles facti, ut nihil admittant præter insensibiles quasdam partes, partibus primi elementi stipatas. Oritur autem toties effervescencia & calor, quod materia subtilis cum nonnullis terrestribus in parte subsistere cogitur, crassiores enim tunc partes ab illa agitantur, quæ facilè sequuntur motum materiæ primi Elementi: quod etiam materia subtilis cum nonnullis terrestribus subtilioribus continuò permeet sang. grumosum extravasatum exindè clarum, quia sanguis putrescit, illa etiam putredo fieri non potest absque magno aliquo motu licèt insensibili particularum, quia alium situm, figuram, motum & magnit. acquirere debent. Probatum. h. exemplo; nempè, si quis radiis solariibus per aliquot horas carnem recentem exposuerit, statim fit putrida; quis dicet partes carnis non moveri, certè putredo aliud suadet, quæ certè absque vehementi motu in carne fieri non potest, licèt motus in sensus non incurrat; talem motum etiam in sang. extravasari observamus, ut enim fiat putridus & in pus abeat, certè prævia effervescencia partes aliter disponi debent, quia novus calor etiam producitur. Sic etiam calx viva ex effusione aquæ effervescit, ebullit, ratio quia habet tales poros qui admittant Solis particulas aquæ stipatas solâ materia primi elementi, undè talis agitatio & effervescencia in calce.

Quomodo sanguis extravasatus abeat in inflammationem excitandam, monstratur hoc exemplo: In gramine crescente, virescente nunquam fit fermentatio

ratio in sensus incurrens, quia pori ita adhuc sunt aperti, ut succus nutritius cum materia subtili illos ingredi possit. Sin verò gramina abscindantur, exsiccentur, & in acervum colligantur, tunc pori etiam aliter figurantur & ita coarctantur, quo minus succus nutritius innatans materiæ subtili possit liberè influere, dum verò liber motus denegatur, partes in se invicem vibrantur, moventur, ut tandem fumus, inflammatio & calor imò sæpè aperta flamma in gramine oriatur. Similiter fit in sang. in stat. naturali enim omnes sang. sinus adhuc valde sunt inflammati, inflati, pori magis extensi, ut quælibet particulæ ingredi possint, sin verò sang. restagnet vel extravasetur, pori aliter figurantur & coarctantur, ita ut non omnes particulæ ingrediantur, sed saltem subtiles cum materia subtili, atque ita in se invicem vibrantur, unde inflammatio.

Dictum fuit quomodo fiat inflammatio & effervescencia in sang. extravasato.

NB. Ad inflammationem alicujus partis non semper requiritur ut sang. extravasetur, sed sufficit si modò restagnet, ut motus progressivus, quo tendit sanguis in orbem, mutetur in intestinum, (quod fit facilè, si ab humoribus circulantibus vas comprimatur, & ille motus intestinalis tardior est quàm progressivus, vix enim incurrit in sensus:) ut fit in inflammatione oculorum, ubi sine extravasatione sanguis inflammatur, unde vasa turgent & valde rubescunt.

Not. ex Malpigio, sang. in corpore nostro esse corpus solidum, continuum & extensum.

Calorem particularem alicujus partis affectæ tandem sequitur calor totius, nempe febris, præprimis si pars inflammata sit cordi valde vicina, sic in pleuritide citiùs occurrit febris symptomatica, quàm angina seu inflammatione pedis; nam in tali inflam-

flammatione partis alicujus semper halitus seu particulæ quædam volatiles communicantur properanti sang. versus cor, si igitur tanta in copia communicantur ut possint turbare mixtionem sang. tunc oritur febris symptomatrica, sin verò pars aliqua inflammata longiùs à corde sit remota, tunc citra febrim esse potest, quia in minori copiâ halitus illi calidi intrant sang, hinc angina est vel cum vel sine febre.

Respiratio adest difficilis & deglutitio impeditur, ratio, quia viæ ob intumescenciam musculorum sunt angustatæ, quominus aër possit liberè ingredi, & quia muscoli valde tument qui debent ingressum cibi juvare, non possunt liberè moveri, unde deglutienti difficultas.

Angina cognitu facillima, quia adest respir. diffic. deglut. diffic. &c.

Prognosis. Omnis angina periculosa & facilè ex errore ægrotantis, vel Medici potest reddi lethalis; facilè enim via claudi potest, & æger suffocari, imprimis si tumor intus recedat, sine aere etiam vivere non possumus.

Curatio instituenda juxta indicationes, (1) Sanguis, quia peccat in motu, est evacrandus, ne majori cum impetu ruat ad partem affectam, hinc. V. S. in angina tam generosum remedium, sectâ enim venâ in brachio sanguis magis eò tendit, derivationis gratia sub lingua fieri potest; derivatio enim fit ad partem vicinam, revulsio ad partem remotam: (2) postmodum inflammatio indicat quidem refrigerantia, sed in hâc parte tutò non exhibentur. E. maxima opus est cautela in exhibendis externis in Angina.

Veteres solebant distinguere principium augmenti & statum, in principio admittebant refrigerantia & repellentia, verùm si hoc quis vellet tentare, cer-

certè magis repelleret ad interna & tumorem internum auget. Quoad gargarismos in principio admittimus repellentes, quia repellunt ad alias partes, si detinentur in ore. Foris igitur statim resolventia & discutientia applicanda, quæ debent esse calida, ut poros aperiant, humorem incrassatum attenuent, ut dissipari possit.

Si hæc frustra adhibentur, suppurantia sunt præscribenda, (quæ in principio augent effervescentiam:) facta suppuratione sang. apparet sub facie alba & dicitur pus.

Quæ. An sanguis extravasatus non iterum possit resorberi à venis, si emollientia discutientia & resolventia exhibeantur? R. Dist. sunt vasa, quamprimum sanguis effusus est è vase aliquo, statim oscula exactè clauduntur & collabuntur, quo modo illa iterum ita dilatari possunt ut sanguis in vas possit recipi. Verùm in contrarium afferunt tumores pedum, dicunt, si adhibetur purgans, altero mane tumor evanuit. E. humor fuit absorptus à vasis; sed R. fit hoc à vasis lymphaticis, utpote à quibus in tubulis restagnantes humores circulantes recipiuntur, præprimis si per medicamentum obstructio referetur, quamvis autem hoc fieri possit à vasis lymphaticis tamen non à venis.

Quæ pro repellendo præscribuntur A. N. habet.

Externa sub forma cataplasmat. plerumque applicantur, quia continuo partes intrant per poros foris intus spectantes, quæ humorem vitiosum exagitant, unde facile partes volatiles dissipari possunt relicto stamine sanguinis, quod parum mutatum prævia effervescentia vocatur pus.

Nocent purgantia, hinc statim ad sudorifera prope-
randum, ut motus humorum fiat à centro ad superficiem.

Notandum semper medicamentis alexipharm.

& bezoartica esse addenda, rarò enim angina sine malignitate, imprimis si ab aëre fuit inducta, à quo sæpe acidum peregrinum lympham coagulans communicatur, hinc observamus anginam interdum esse Epidemicam.

Cataplasma ab Autore præscriptum constat sua laude, possunt tamen pro maturatione magis promovenda addi adhuc alia nempe excrementa nonnullorum animalium, ut steræ vaccinum, columbinum &c. egregiè promovent suppurationem.

Chirurgus tactu explorata suppuratione non semper debet expectare ruptionem, sed scalpello apertionem perficiat, sin ruptio intus fiat, tunc abstinendum à repellentibus, & gargarismis, sed alia locum habent.

Commendatur etiam in angina, si filum theriaca inunctum applicatur collo, si nempe collum eo cingatur.

C A S U S II.

De Peripneumonia.

H I S T O R I A.

ANNO M. DC. XXXVI. die 25. Octobr. ex decreto Ampliss. Senatus Colbergensis Officinæ Pharmaceuticæ visitationem annuam & solemnem, presentibus Viris Nobiliss. & Consultiss. Dn. Felice Braunschweig Consule, Dn. Jacobo Hahn & Laurentio Hemmingio Senatoribus, &c. exordiri à simplicium examine cœpi, ecce Smaragdus annulo aureo inclusus, quem in digitorum minimo gestabam, quiescente & mensæ impositâ manu, sede suâ motus, in medium profiliit, & propè Pharmacopœum ordinarium Dn. Laurentium Trederum concidit; paulò post dolore gravativo pectoris & angustia prehendebatur, ut ab opere coepto, desistere & le-

tum

Hum petere cogeretur, febricitabat acutissime, tussiebat sæpe & ferociter, respirabat difficillime & summo cum labore, erectâ cervicè & crebrâ anhelatione, facies & genæ rubore videbantur suffusæ, oculi & venæ temporum tumidæ, sitis vehemens, vigilie contumaces, pulsus magnus & languidus. Initio usque ad quintum pauca quedam & cruenta exspuebat, sexto nihil, septimo moriebatur.

RESOLUTIO.

Peripneumonia & pleuritis pertinent etiam ad inflammationem, & quæ dicta jam sunt de inflammatione pulmonum & pleuræ, eadem sunt de peripneumoniâ & pleuritide, simili modo enim fiunt, hinc etiam una eademque curatio peripn. & pleurit. & rectè Helmont. pleur. peripn. una eademque est ratio, sic etiam inflammatio fit in intestinis & aliis partibus. Describitur peripn. inflammatio pulmonum: omnia symptomata sunt graviora quàm in pleur. hinc statim in peripneum. administranda V. S. refrigerantia exhibenda & effervescentiam sedantia, postmodum expectorantia. Agitur controversia, num perip. differat à pleur. ? **R.** Pleuritis lethalis semper conjuncta est cum peripneumonia, quæ verò facilè curatur nequaquam est cum pulmonum inflammatione; in peripn. symptomata sunt vehementiora & dolor magis vergit circa thoracem, & tumor, in pleuritide verò dolor magis affligit latus. Si igitur dolor in pleurit. in latere valde est auctus, tunc sine peripneum. est, sin verò respiratio magis sit læsa, dolor in pectore tunc degenerat, vel conjuncta est cum peripneumonia.

In peripneumonia & pleuritide febris intensissima, omnis febris dependet à turbata mixtione sang. quia igitur sang. restagnat vel extravasatur in parte valde cordi vicina, ideo plures exhalationes morbificæ rapiuntur cum materia subtili versus cor, ibique mixtionem sang. turbant, unde impetuosa effe-

effervescentia & calor febrilis, augetur febris si portio puris admiscetur sanguini, à pure enim major turba causari potest, uti videmus in vulnere vel tumore ad suppurationem vergente, oriri febrem, etiamsi pars longè sit à corde remota, ibi enim portio quædam puris humoribus circulantibus admiscetur, quæ ad cor propulsa ibidem valde turbat effervescentiam, unde febres à partibus affectis à corde longè diffitis.

Dolor vehemens in pleuritide, mitior in peripneumonia, dolor ille cum propulsatione est, in omni enim inflammatione dolor pulsabilis oritur, *Qr.* unde? *R.* ab arteria, quia sang. arteriosi motus sufflaminatur unde arteriæ pulsant; Verùm si pulsatio in illâ arteriâ, quare in morbis frigidis non similis pulsatio in tumore nempe pituitoso, oedematoso, ibi etiam arteriæ comprimuntur nec tales tamen pulsationes fiunt, & cum saltem in inflammatione ut Erysipel. phlegmonod. pulsationes percipiuntur, alia etiam erit causa; dicimus *E.* pulsationem illam oriri à luctâ & pugna illa continua partium inter sese seu motu intestino, dum partes effervescentes in se invicem vibrantur, ex qua pugna partium oritur pulsatio. Pleuritis oritur à diversis causis (1) præcedente vehementi exercitio corporis & agitatione sang. imprimis in biliosis ubi sang. valde acris, nam sang. quò vehementiùs agitur, eò magis partes conantur à se invicem recedere, majusque spatium occupare, unde vasa valde intumescunt, eo ipso etiam quo arteriæ intumescunt pori magis dilatantur, sicque non solum partes flexiles & nutritiæ egrediuntur pro nutritione sed & valde acres in tubulos & musculos vibrantur, illæ cum sint alius figuræ, alius magnit. quàm tubuli, non possunt agglutinari, unde saltem tubulis inhaerent, obstruunt, ut tandem sequatur inflammatio, & si hoc fiat

fiat in vena azygos seu quæ pleuræ inferitur, tunc oritur talis dolor lateris pungitivus, quia partes egressæ aliàs flexiles & molliores sunt valde acres, unde rōdunt partes nerveas talemque dolorem pungitivum producunt. Sanguis ille acris non solùm effunditur in illam membranam pleu. sed & musculos intercostales, unde respiratio difficilis, in tali dolore enim muscoli ritè moveri non possunt; partes istiusmodi acres irritant nervosas partes tendentes ad pulmones, musculos respirationis, irritantque fibras intercostales, unde continuum tussendi desiderium. Hæc de biliosa pleuritide.

Pleuritis pituitosa (pag. 89.) est, quando tubuli partium obstruuntur à pituita, unde vasa comprimentur sanguisque restagnat & effervescit, sæpe vasa rumpuntur; sæpe etiam oritur à causa externa nempe subita coagulatione ab aëre: (unde vasa tandem intumescunt, rumpuntur, sanguis effunditur in pleuram quæ costas cingit; Dolor non est adeo acutus in hæc pituitosâ pleur. quàm biliosâ, propter aliam figuram partium quæ molliores leniores sunt, & non tanto cum impetu in partes ruunt & pungunt,) Videmus enim illum, qui fervente corpore assumat potum frigidum, vel corpus calidum exponat aëri frigido, facilè incurrere pleuritidem propter sufflamen sang. humorumque circulantium itum & reditum impeditum.

Observ. bene est num dolor ille lateris pungitivus magis vergat versus partes superiores, quàm inferiores, propter electionem V. S. quæ generosum est remedium in tali casu, & primis statim diebus est administranda; si magis versus partes superiores tendat dolor, tum V. S. in brachio, sin inferiores & hypochondria, in pede administranda. Variè disputatur, quo in latere V. S. sit instituenda, num in latere affecto, vel opposito & sano, ut si dolor in latere

fini-

sinistro, num in brachio dextro & contra. Responde-
mus, Electionem illam esse vanam & carere omni
fundamento, nam vena brachii dextri non longius
distat à corde, quàm etiam vena brachii sinistri, &
contra vena brachii sinistri cordi non propior est.
Ilevamen tamen nunq. haberi potest à venâ sectâ, nisi
circulatione sanguin. sicque nil refert sive V. S. fiat in
brachio dextro seu sinistro, sin verò sanguis non cir-
cularetur tùm utique delectus venarum esset habend-
us: stante igitur circulatione sang. electio hæc va-
na est nempe in pleuritide, cùm tamen vulgus hoc
persuasum habeat, locum habere posse.

Sin verò dolor magis versatur circa hypochondria &
partes inferiores, tum V. S. in pede instituenda, & si
pleuritis oriatur ex suppressione mensium, etiam in
pede V. S. Formulæ quæ tradit A. N. in pleur. &
perip. satis sunt fideles.

Curatio; In pleuritid. pituitosa magis respicimus
respir. & expectorat. unde thoracica præscribimus,
in biliosa verò primò respicimus ad malignitatem, ca-
lorem febrilem, hinc adhibentur pulveres bezoarti-
ci, antifebriles, & saltem circa declinationem ex-
pectorantia exhibenda. In pleurit. & peripeum. nun-
quam tutò acida præscribuntur, quia organa respir.
afficiuntur, acida enim pectori inimica, hinc Medi-
cus contentus debet esse pulver. bezoarticis præcipi-
tantibus alkalinis, acidum corrigentibus, ex corall.
succino, dente apri C. C. &c. quæ cùm aquis & sy-
rupis pectoralibus felici cum successu exhiberi possunt
quid enim magis intendimus quàm expectorationem,
acida etiam magis coagulant & incrassant.

CASUS IV.

De Phthisi.

HISTORIA.

Virgo nobilis Barbara Juliana, Filia generosi & strenuus Dn. Bruno-Ottonis Rhamin, capitis doloribus & catharris subindè obnoxia, tussi molestissima & ferè continuâ, ultra semestre affecta, multum materie flavescens & purulenta rejiciebat, respirabat difficulter, sudabat sæpius cum totius corporis extenuatione & febris lentâ, pulsus modò languidi erant, modò celeres, modò duri, modò molles, accedebat tandem & capillorum defluvium, diarrhœa, pedum tumor, aliaque perniciofa symptomata, ultimò mors.

RESOLUTIO.

Est affectus pulmonum & successivè totius corporis. Descriptio. Est consumptio totius corporis cum febre primò intermittente, postmodum continua hectica (quæ post assumptum cibum augetur) cum tussi, respiratione difficili & puris ejectione. Dicitur adesse puris ejectionem cum tussi, & hoc indicium est præcessisse exulcerationem pulmonum; Illa exulceratio fit vel à vase rupto, quando propter causam aliquam vas in pulmonibus rumpitur, & tunc procedit sputum cruentum seu hæmoptysis, quam semper solet sequi phthi- sis, nisi probè curetur: unde Hippocrates: post sanguinem sputum puris sputum malum. Multi quidem hæmoptyci curantur, sed exactè servare debent diætâm, & 6. res nonnat. vel etiam exulceratio pulmonum fit ab humoribus acris corrodentibus ad pulmones delatis, hinc præcidit sæpe catarrhus valde acris, illi humores acres in pulmonibus restagnantes causant primò tussim, tandem

exulcerationem, quâ facta oritur puris sputum. Difficilis adest respiratio, quia ipsi pulmones afficiuntur, illi se habent instar follis, qui continuo debent dilatari & iterum subsidere, si igitur follis accepit plagam, tunc ritè suo munere fungi nequit, ita etiam pulmones si exulcerati sunt, ritè dilatari & subsidere non possunt. Adest febris, & quidem primò intermittens, quia exulceratio nondum adedè est profunda, unde exigua puris portio communicatur sang. quæ tantam turbam non potest instituire; verùm crescente malo & pure aucto, sanguis magis inquinatur, unde etiam mixtio ejus magis turbatur ut oriatur febris continua.

Sanguis in phthisi contraxit intemperiem acrem, quia continuo permeat pulmones purulentos, novus verò accedens chylus in corde cum sanguine isto perverso misceri nequit, quamvis chylus in ventriculo & intestinis ritè fuerit elaboratus, unde inæqualis oritur mixtio & pugna propter partium irregularem figuram, sanguis enim phthificorum acris factus non amplius habet tales poros, quos antea habebat, & ideo partes chylosæ cum eo ut antea misceri nequeunt, unde in tali mixtione semper lucta oritur, sicque calor augetur, & hæc est ratio, quòd post assumptum cibum in hecticis & phthificis febris semper augeatur.

Adest consumptio totius corporis, quia sanguis ille acris non nutrit, sed corrodit; fit autem acris à pure, hinc humores circulantes qui egrediuntur pro præstanda nutritione, sunt acres, & cum debeant fibræ apponi, potius eas corrodunt, unde consumptio corporis. Hinc capilli etiam desfluunt, quia non accipiunt nutrimentum legitimum, pori ab humoribus acris destruantur, unde radices capillorum corroduntur & desfluunt. Factâ illa fibrarum exesione & atrophia, licet assumant cibum copiosum, tamen

succus nutritius legitimè elaboratus assimilari non potest, quamvis ad partes nutriendas deferatur, propter poros destructos tamen elabitur, & per ambitum corporis effluit, hinc sudores nocturni & colliquativi in hecticis & phthificis sunt frequentes.

Diarrhœa oritur ex eadem causa, nam pori sunt destructi, propterea quævis humiditas ab aliis partibus affluere potest in abdomen, unde diarrhœæ colliquativæ, quæ sæpe aliquot diebus vel septimanis præcedere solent obitum phthificorum. Tumor pedum; non propter caloris nativi debilitatem ut A. N. sed propter impeditam lymphæ & humorum circulantium circulationem, & defectum Spir. an. qui languent in Phthificis.

Sæpius delirant, præsertim in paroxysmo febrili. Sunt valde mirabiles in actionibus & conversatione, quæ omnia indicant. Spirituum defectum & tarditatem. Spiritus cum debent concurrere ad partes præprimis remotas, ut possit circulatio sang. promoveri, hinc si deficiunt, restagnant humores in tubulis pedum & vasis lymphaticis, quæ tandem rumpuntur & tumor pedum oritur; ex hac causâ etiam sudor nimius & frequens phthificorum, quia nempe vasa lymphatica sunt obstructa, quominus circulatio fieri possit, & cum sanguis sit valde acris partesque acidæ per poros exeant in tubulos, Phthifici conqueruntur de sudoribus acidis.

Curatio. Bene distinguenda sunt tempora in curanda phthisi; principium nempe, progressus & finis; in principio enim longè alia instituenda curandi methodus quam in progressu vel fine; In principio enim si opus sit, præservationis gratia, & ad præcavenda graviora mala, adhuc locum habere possunt purgantia & V. S. in morbi verò progressu abstinendum planè ab his.

Purgantia tamen in principio adhibenda, debent esse mitiora, ut Syrup. rosar. solut. vel infusum

laxativum, ad imitat. aquæ laxativæ Manachettæ Medici Viennensis sequens laxans præscribi potest. **R.** folior. senn. ℥ij. puffular. minim. ℥iſſ, semin. coriandri ppti ℥iſſ. liquiritiæ ℥ſ. crem. tartari ℥j. inf. per noctem in aq. ferventissima, manè detur colatura. Medicamentum autem Manachettæ valde suave est etiam Imperatoribus familiare, præparatur h. m. **R.** manna elect. ℥iſſ. vel ij. succi citri ad gratiam, Crem. tartari ℥j. loco citri succi potest α \oplus li. martis; aquæ acidæ Swalbac. vel Denstein. vel sumatur aqua fontana, & addatur α vitrioli martis, vel succus citri ad gratiam aciditatem, solvantur super Δ , clarific. albumine ovi, filtrentur per chartam Emporeticam, cui odor & gustus suavis concilietur flavedine recentium corticum citri, sit potio valde clara, quæ redolet poma citri quoad colorem saporemque gratissima; datur vel calida vel frigida.

In morbi progressu (ubi exulare debent V. S. & purgantia) respicimus acrimoniam sang. & humorum, cum tussis & excretio non adeo urgent, locum habent tum opiata de cynoglossa, theriaca cœlesti, opio ppto, Tr. opii: Observandum, illa opiata non convenire in progressu morbi, si nempe tussis & excretio valde urgeat, ut dictum, ne suffocationis metum incurrat æger, respiratioque reddatur difficilior, neque excretio impediatur.

Conveniunt fontanellæ in principio & progressu morbi, nunquam verò si ad extrema deductus affectus. Recentiores dicunt fontanellas esse nullius usus. cum per illas nihil effluat quàm chylosus succus sub forma puris quod effluit, neque locum posse habere derivationem vel revulsionem hoc in loco, quia sanguis & humores circulantes ad omnes partes æqualiter distribuerentur, sic sanguis seu humor catarthalis missus ad caput non potest educi ex brachio; & si ipsis objicitur effectus, dum
multi

Multi aperto fonticulo bene se habuere, occluso vel molestiam sensere (ut ophthalm. dolor. capit. tumores, catharros &c.) Respondent; posse hoc prevenire quatenus pori destruuntur vel aliter figurantur, quominus humores, catarrhos &c. ꝑ. posse hoc provenire quatenus pori destruuntur vel aliter figurantur, quominus humores circulantes per illas partes liberè possint trajici, non verò quòd tantum usum præstiterint fonticuli aperti &c.

Ad Phthisin confirmatam vocatus Medicus respicit pulmones & totum corpus, pulmones q̄r. sunt exulcerati, ubi ulcus mundificandum, abstergendum & consolidandum: totius nempe corporis acrimonia, sang. est temperanda consumptio & atrophia impedienda & restauranda.

Quoad priores intentiones solent præscribi varia expectorantia, rarissimè ad consolidantia pervenimus cum morbus sit incurabilis; abstergentia debent esse dulcia (quia pectus non fert acria) in formâ syrupi, eclegmatis, rotular. electuar. pulveris; &c. Ut autem uno medicamento satisfaciamus pluribus indicationibus solemus præscribere longa decocta vel destillata; in phthisi enim medicamenta sunt præscribenda ad longum tempus (ut in melancholia,) aliàs ægri facillè deserunt Medicum & ad alium confugiunt, hinc præscribuntur destillata antiphthifica ad aliquot menses, vel decocta; D. D. W. commendat destillatum ab A. præscriptum; pag. 87. A. N. habet Eclegma ex succis ꝑ. succi symphyt, major. veron. portulac. rosar. rubrar. salv. hed. terr. pulm. aur. pimpinell. &c.

Nota; Ex his succis potest fieri destillatum ut ꝑ. succ. symphyt. ꝑ. veron. portulac. rosar. rubr. &c. aa. ꝑ. fiat destillatum per vasa vitrea,

Pro restauranda consumptione varia etiam à Medicis præscribuntur; descriptiones jusculorum

restaurantium, restaurantis Gelatinæ, videri possunt apud Zwölfferum.

Verùm plerumque omnia sunt frustranea in phthisi confirmata, & nulla spes superest nisi in lacte, quod phthisorum solatium est, hinc tandem confugimus ad curam lactis, lac enim satisfacit pluribus indicationibus; Serosa pars abstergit ulcus; pars caseosa consolidat, butyrosa nutrit & restaurat totum corpus: Verùm non omnes norunt usum & methodum utendi; antequam igitur suadeamus usum lactis, quædam cautela proponendæ: (1) usum lactis impedit acidum vitiosum in quacunque sit parte, quia acidum statim lac coagulat & ita ejus vires impedit, in phthisi etiam acidum abundat, ubi enim ulcus ibi acidum vitiosum. Verùm **R.** debemus distinguere inter partes ad quas lac primò pervenit, & illas ad quas ferò, quia igitur pulmones sunt pars remota, & licet in illis acidum vitiosum sit, tamen coagulatio non ita metuenda, sin verò acidum vitiosum hæreat in primis viis præprimis ventriculi, tunc cautiùs procedendum: (2) si adsit febris putrida tunc etiam abstinendum ab usu lactis, quia abit in putrilaginem: (3) nocet etiam lac, si diarrhœa adsit ex cruditate ventriculi. Hæc consideranda sunt antequam Medicus suadeat usum lactis; Sin verò nullum horum adsit, concedimus usum lactis.

Proponimus etiam vel lac asininum vel vaccinum, vel ovillum, vel caprinum vel muliebre; in primo ordine est lac vaccinum, quod, quia est familiare, etiam absque nausea assumitur; secundo præstantius est lac asininum, hoc vero præstantius caprinum, & quarto omnibus præferendum lac muliebre. Quodcunque lac eligatur à Medico, ratio haberi debet ægrotantis & animalis, quod lac reddidit; Si lac vaccinum vel asininum eligatur, hyeme pascendum erit animal optimo fœno probè exsiccato, nunquam
 (acido)

acido) multis floribus & optimis herbis referto, quotidie istud animal debet purgari à sordibus, cutis petine fricari debet, ut legitima circulatio sang. fervetur, vacca sit coloris rubicundi, nequaquam prægnans neque vetula.

Si lac muliebre; ratio est habenda nutricis, quæ abstinere debet à vino & omnibus cibis acidis, menses nequaquam debent fluere, nec diarrhœa debet adesse, neque alvi constipatio, sed quamprimum horum unum affligit, statim convenientibus remediis succurrendum.

Nunc videndum quid observandum circa usum lactis respectu ipsius ægrotantis.

Quoad lac vaccinum, totum negotium consistit in vera abstinencia ægrotantis ab aliis cibis & potu, si enim usus lactis non respondeat voto, causa semper redundabit in errorem diætæ, aliàs rarò fallit cura lactis; Hoc modo igitur procedendum: Singulis horis matutinis circa horam 6. vel 7. alacri animo debet assumi lac vaccinum ab ℥iv. ascendendo semper uncias duabus ad ℥ij. si metuamus coagulationem, addendum parum sacchari, lac debet assumi prout redditur à vacca, h. e. tepidè, ad minimum 3. vel 4. horæ debent intercedere donec altera vice sumatur vel tertia vel quarta vice, hinc circa horam undecimam secundâ vice sumatur, circa horam 3. vel 4. pomeridianam tertia vice, & circa horam 7. vespertinam ultimâ vice, & tali methodo lac exhiberi solet phthificis, podagricis, hecticis, arthriticis aliisque.

Circa usum lactis muliebris multa etiam notatu digna veniunt observanda, cum omnis sub. ita mutatio in foro medico sit periculosa: ideo non statim debemus interdicerè omni cibo & potu, sed primis diebus saltem horis matutinis lac ex uberibus sugere debet ægrotans ad mediocritatem facietatis:

circa horam 12. commendatur prandium aliquod frugale, ubi abstinendum ab omnibus cibis acidis vel acido conditis, ita ut ne poma citri, quibus aliàs condiri solent frequenter cibi Principum, sumantur; nec etiam multa liquida sumantur ne promoveatur alvi fluxus: potius conveniunt cibi assati. Quoad potum ceu pestis fugiendum vinum propter acidum, concedi potest in prandio decoctum Chinæ: sed cum illud plerumque respuant & aliud potus genus appetant, potest substitui Cerevisia triticea, vulgò *Brühan* propter mitius acidum quod inest huic: majus autem & potentius acidum inest cerevisiæ, quod probari potest ex destillatione; Si enim cerevisia præsertim pinguior destillatur, elicitur Spiritus instar aquæ ardentis, vel spir. vini; ex altero autem liquore *Brühan* per destillationem paucum vel nullum acidum elici poterit. Circa horam 4. l. 5. pomeridianam lac iterum fugendum ad satietatem, vesperi abstinendum à cœna, quòd si fames vel potius sitis phtificis familiaris urgeat, circa horam 8. vespertinam liquor nectareus antea nominatus iterum exhiberi poterit.

Medicus valde cautus & sedulus esse, & semper interesse debet suctioni, prandio & cœnæ, sæpiusque ægrotum invisere, quia aliàs facilè error committi potest, ut Medicus decipiatur & æger; Singulis horis matutinis urinam examinare debet, si illa apareat cocta sine copioso sedimento, non valdè tincta nec nimis aquosa tunc res bene cedit. Debet etiam quotidie inquirere num alvus aperta, & fæces inspicere, si illæ sint crudæ valdè fætidæ, copiosæ, tunc ventriculus nequaquam fungitur suo munere; Sin vero bene sint coctæ ritè coloratæ, tunc Medicus audacter jubet pergere in cura lactis

Debet etiam considerare sitis conditionem num urgeat; Non datur laudabilius signum in lactis curâ quàm si sitis quæ in principio vehemens erat, sensim

sim mitigetur à lacte, tunc enim Medicus spem concipere potest de optimo successu & optatu eventu; Verùm si multi flatus observentur, murmura audiantur, si conquerantur de dolore ventris, nausea, vomitus superveniat, febris augeatur, capitis dolor exacerbetur, tunc statim occurrendum illis symptomatibus, vel si non possit, abstinendum à curâ lactis ne culpa devolvatur in Medicum.

Continuato usu lactis tali methodo per septimanam, Medicus ægrotantem interrogare debet, num velit & possit abstinere à prandio & lac substituere, commodum etiam ipsi proponat, quod inde expectandum sit, quò eò faciliùs persuaderi possit. Si annuat ægrotans, tum loco prandii etiam lac fugi debet, ita ut mane hora 6. prima vice, hor. 12. altera vice &c. Et si res bene cedit, tunc non sufficit una nutrix, sed duæ sunt conducendæ, quò largiùs nutrimentum suppeditetur.

Continuari debet usus lactis ad minimum ad tres menses, & postmodum circa finem ut cura per gradus fuit inchoata, sic sensim erit abbrevianda, ita ut æger loco suctionis circa meridiem assumat iterum prandium, manè & vesperi verò adhuc lac bibat, tandem horis vespertinis iterum substituatur cœna, & solummodo horis matutinis sumatur adhuc lac per aliquot dies, & tandem planè abstinere debet.

Si desideretur victus ratio in cura lactis, omnia illa admitti possunt, quæ ab A. N. p. 87. præscribuntur; ut carnes pullorum &c. Ex piscibus lucios, percas murænas, &c. quamvis pisces rarioris sint usus.

Ex testaceis caneros, modò ventriculus bene concoquat, nec æger inde molestiam percipiat.

CASUS VIII.

De Pleuritide cum febris maligna & gangræna brachii.

HISTORIA.

A Nno M. DC XXVII. Mense Januario Nobilissimus Dn. Paulus Damitz, juvenis viginti septem circiter annorum, febris acutâ corruptus, vehementissimos lateris sinistri dolores & punctiones patiebatur, enim tussi sicca & insigni præcordiorum angustia, vicesimo morbi die supervenit gangræna brachii, & paulò post mors.

RESOLUTIO.

Est casus qui movet admirationem, nemo enim reddere potest rationem, quomodo gangræna tam subito fuerit inducta, est enim morbus serpens, qui crescit eundo, in hoc casu verò subito exoritur: ut etiam vera causa dari possit, circumstantiæ debent esse cognitæ, [1] num illud ipsam brachium gangrænâ fuerit correptum, in quo vena fuerit tusa, si enim in tali brachio, facile quis conjecturabit errorem fuisse ingentem commissum à Chirurgo, vel enim instrumentum veneno fuerit infectum, vel loco venæ arteria fuerit incisa, vel vena planè fuerit perforata, unde etiam gangræna oriri potest. [2] Desiderarem scire, num æger conquestus fuerit de dolore brachii post V. S. si enim hoc, certè causa gangrænæ fuerit V. S. malè administrata: &c.

Nihilominus tamen cum exempla testentur gangrænam etiam ex improvise fuisse exortam videndum num fieri possit.

Hœferus in tractatu qui Hercules medicus inscribitur, refert, quendam noctu placidè dormivisse & pedem saltem produxisse, expergefactus & sensus abla-

tus & motus in pede quam protruserat, & statim supervenit gangræna lethalis. Author istius gangrænae causam adscribit compressioni pedis & frigido aëri ambienti, dicit nervos in pede fuisse compressos, quominus spiritus influere potuerint, & circulationem sang. conservare hinc sang. restagnantem fuisse corruptum, & tandem ablatam vitam.

In hoc casu malignitas præcessit, E. sanguis fuit causticus & corrosivus, non tamen fuit statim exorta gangræna, quia sang. ille acris adhuc fuit circulatus, & moram in aliqua parte trahere non potuit. Verumtamen postmodum accessit paralysis brachii particularis seu stupor brachii, spirituum influxus fuit denegatus, unde sang. corrosivus & humores circulantes acres in brachio restagnantes dilacerarunt & discerpserunt fibras, & ita gangrænam seu partium mortificationem produxerunt; gangræna enim nihil aliud est quàm destructio pororum & discerptio fibrarum, & quamprimum illa pars gangræna fuerit infecta, exponitur aëri, qui cum variis effluviis permeat, tunc putredo inducitur, quæ tamdiu impeditur, quamdiu corpus ab aere bene munitur.

Et hæc causa est quare sæpe post febrem malignam sic aliqua parte gangræna inducatur, propter translationem tumorum acrimiarum ad illam; sic exempla testantur sæpe post febrem malignam humores acres fuisse translatos ad natos, ubi summa putrefactio fuit exorta, ut magna pars à parte sanâ fuerit separata; fuit gangræna portionis in illa parte.

CASUS VI.

De Pleuritide grassivima cum
vigiliis.

HISTORIA.

ANno M. DC. LVI. die XXVII. Octobris mane inter horam octavam & nonam; Coniux mea Judith Cundenreichia, rigore totius corporis, mox calore intensissimo & insigni præcordiorum angustia prehendebatur, sub noctem supervenere dolores pungitivi lateris dextri cum tussi sicca & respiratione difficili, pulsu duro, parvo & frequenti.

RESOLUTIO.

In hoc casu A. N. non ausus fuit exhibere opiatum per os, sed saltem naribus obtulit, dicit enim Laudanum opiatum suspectum, &c. manibus tamen granum unum atque alterum &c. Verùm majus est periculum si naribus offertur quàm si assumitur, quia sic immediatè narcotica effluvia spiritibus animalibus communicantur: sin verò assumatur aliquo modo corrigi potest vis narcotica à menstruo seu fermento ventriculi, &c.

CASUS VII.

De Asthmate pituitoso.

HISTORIA.

DN. Joachimus VVopersnow, Equitum Magister, sexaginta circiter annorum temperamenti frigidi & humidum, per intervalla frequenti densa & anhelosa respiratione, sine febris at cum sonitu & tussi, afficiebatur, ut etiam erecta cervice, præsertim noctu aërem laboriosissimè & cum suffocationis metu, haurire cogere, interdum aliquid materie viscidæ & pituitosæ rejiciebat ingenti

*genti quidem conatu, sed aliquali cum allevatione, re-
crudescente tamen subinde malo.*

R E S O L U T I O.

Asthma est respiratio difficilis, crebra, velox, nunc cum febre, nunc cum sonitu & strepitu, nunc sine sonitu.

Phœnomena satis sunt manifesta, respiratio difficilis, sonitus &c. Quær. unde?

Nota; statim notandus est error veterum, qui asthmatis causam quærunt in thorace nempe pulmonibus semper, cum neqq. ibi sit, sed in ventriculo vel musculis intercostalibus; quæ sedes probè sunt distinguendæ; aliud enim asthma est stomachicum seu hypochondriacum, aliud & asthma pectorale: diversas etiã admittunt curas.

De asthmate pectorali; si sit cum strepitu, sonitu, Medici accusant obstructionem bronchiorum & cellularum pulmonum à pituita viscida crassa glutinosa; verùm sonitus non semper oritur à viscida illa materia in pulmonibus hærente, sed à lymphâ reddita à membrana pituitaria in isthmo faucium; hæc enim si ab aëre permeante agitur, talis sonitus producitur & in spumam abit, hinc talis sonitus non est certum signum asthmatis pectoralis, quia etiam in asthmate stomachico & hypochondr. percipitur.

Asthma est duplex, continuum & periodicum; hinc etiam curatio duplex est; si sit periodicum, tunc alia curatio est in ipso paroxysmo, alia extra parox. In ipso paroxysmo conveniunt quæ materiam revellant & in aspera arteria hærentem expellant. Extra parox. conveniunt quæ causam morbificam resolvant, artenuent, ejiciant per diuretica, diaphoretica &c. ut malum mitigetur per V. S.

Quær. de Vomitoriis, num convenient in asthma-
mate?

mate ? *ꝛ.* Distinguentur sunt causæ ; si enim asthma sit ab abscessu pulmonum seu à pure in pulmonibus collecto ; (2) si vasa sint valde debilia in pulmonibus, ita ut metuenda & ruptura, tunc abstinendum à Vomitoriis. Sin verò asthma sit ab humore pituitoso glutinoso, brachia & cellulas pulmonum obstruente, vel si sit asthma stomachale, ut causa hæreat in hypochondriis vel ventriculo, tunc felici cum successu Vomitoria exhiberi possunt.

Verùm posset quis instantiam movere h. m. Si asthma oritur ab humore pituitoso glutinoso cellulas pulmonum obstruente, quomodo iste humor glutinosus beneficio Vomitorii possit rejici per asperam arteriam, præsertim si pulmones sint integri membranâ suâ cincti, videretur hoc impossibile. Verùm *ꝛ.* quamvis per asperam arteriam humor ille tenax per vomitorium non eliminetur, tamen per illam concussionem, partium vellicationem quæ in vomitu fit, efficitur, ut humor ille tenax è tubulis pulmonum & aliis partibus abradatur, ejiciatur, fluxilis reddatur, ut ita cum sanguine seu humoribus circulantibus iterum misceri & per vasa lymphatica ad cor deduci possit, (ubi corrigitur iterum & præparatur:) vel ad ignobiliorem partem deponi.

Post Vomitorium præparantia & attenuantia exhibenda, nempe talia quæ aliàs in omnibus morbis ab humore pituitoso & frigido ortis exhiberi solent, de quibus sæpiùs in præcedentibus dictum, quòd debeant esse talia quæ constant partibus duris, rigidis, quò magis penetrent tubulos & mæandros partium.

(2) Debent esse volatilia, aromatica, &c. oleosa.

In ipso paroxysmo omnibus palmam eripit sperma ceti, quod egregium est & rarò fallit nempe in asthma pituitoso, ubi in momento respiratio reddi-

redditur liberior ab hoc remedio, exhibetur autem ℞. ad ℥ss. vel ℥j. non potest autem convenientius exhiberi, quàm in cerevisia calidâ vel iusculo calido, quia cum vis, syrupis & aliis misceri nequit; liquor autem debet esse valde calidus, aliàs statim coagulatur, in calido verò liquore liquefcit instar butyri. Cùm verò sit medicamentum etiam in vulgus notum & mulierculâ sæpius puerperis exhibere soleant, ne agnoscat ab astantibus, tingi potest ut alium nanciscatur colorem, vel potest misceri cum butyro cancrino, butyro recenti domestico & in cerevisiâ calidâ exhiberi; ut ℞. butyri cancrini ℥j. sperm. ceti ℥j. m. S. Butter auff einmal in warm Bier: (si enim medicamentum ab astantibus cognoscitur tantæ vires ei non tribuuntur:) Vocatur sperma ceti, quia multi putant rejici à piscibus grandioribus ut cete; verùm recentiores rectiùs statuunt esse pinguedinem quandam collectam in superficie maris, & inter mineralia referunt, (satis est pretiosum.)

Alterum medicamentum asthmaticum quod commendatur ab A. N. est potiuncula ex gummi ammoniaco, quod solvitur cum vino, nam cum aliquis destillatis simpl. solvi nequit, sed solvendum spiritibus, vel vino lento igne super carbone, & tunc fit liquor lacteus & albus. Est quidem optimum medicamentum, sed facilè nauseam movet, quia ingrati est saporis.

Ad hæc referri potest balsamus sulphuris anisatus, est egregium asthmaticum si nempe sit ab humore glutinoso viscido pulmones obstruente, exhibetur ad gutt. 7. in iusculo vel cerevisia calida, non potest misceri cum aquis nisi addatur saccharum.

CASUS VIII.

De Asthmate seroso.

HISTORIA.

DN. Adamus Georgius à Damitz, Hereditarius in Dumbzin &c. quinquaginta circiter annorum, facie pallidus & subtumidus, difficili frequentique respiratione sapissime & subito infestabatur, cum insigni præcordiorum angustia, eructationibus & flatu. Accedebat interdum urinarum difficultas, tandem & pedum tumor.

RESOLUTIO.

Ab aliis etiam rectè vocatur Asthma siccum, quia nihil excreatur & excernitur in hoc asthmate, hinc rectè A. N. præscripsit primò hydragoga, postmodum fecili cum successu diuretica, (quæ certè multum conducunt in hoc affectu,) ut Tinctura cass. lign. aqua lign. sassifr. cum croc. cortic. sassifr. &c. hæc enim stomachica sunt diuretica, & certè si ingenuè explicare velimus, dicendum, hoc asthma descriptum in hoc casu fuisse flatulentum, ut in affectu hypochondriaco. Alia adhuc asthmatis est species, & vocatur asthma convulsivum, Helmont. vocat caducum pulmonum, oritur propter vellicationem nervorum pulmonum, fibræ enim nervæ vellicantur & spasmodicè contrahuntur, unde respiratio difficilis, egregiè hic affectus depingitur à Willisio.

In caduco hoc pulmonum rarò feliciter succedunt purgantia; felicissimè verò opiata mitigantia furorem spirituum, & antiscorbutica, his enim tota curatio absolvitur. Vid. Villisium & Dolæum.

C A S U S I X.

De Tussi humida cum raucedine.

H I S T O R I A.

Reverendus Dominus, M. Ioachimus Plenius, Archidiaconus Colbergenfis & Ministerii Senior, Compater meus, & Confessionarius honorandus, capitis defluxionibus subinde obnoxius vehementer tussiebat cum reiectione materiae viscida & pituitosæ, accedebat vocis raucedo & spirandi difficultas, adeo ut muneribus Ecclesiasticis non sine molestia defungeretur.

R E S O L U T I O.

Quamprimum organa respirationis irritantur à molesto aliquo, statim oritur tussis, h. e. conatus aliquis quid excernendi ex pulmonibus & aspera arteria; ut plurimum tamen in tussi continua irritantur muscoli hypochondriorum respirationem juvantes, nequaquam verò pulmones qui tali sensu exquisito non sunt præditi, hinc in expiratione ita interruptis vicibus cum aëre humor excernitur. Conjuncta fuit raucedo, quia tussis humida oritur à copia lymphæ ejusque vitiosa qualitate; lymphæ sæpè copiosè exstillat in asperam arteriam, sicque omnis sonus perit & oritur raucedo, nam propter nimiam humectationem asperæ arteriæ fit raucedo, videmus hoc in fistulis, quales pueri conficiunt ex falicibus, imò quævis fistula si nimium humectetur perdit sonum: lymphæ ista si est acris, oritur tussis. Exemplum proponitur in Concion. qui a medicamentis ab A. N. præscriptis etiam bene habuit.

Condronchius Medicus antiquus in tract. de vitiis vocis & sermonis, proponit duo remedia arcanæ quasi in tussi, quæ Concionatoribus contra rau-

raucedinem valdè commendat ; primum hoc est :
 ꝑ. hordei, passular. minim. aa. ℥j. radic. liquirit.
 ℥ij. sem. brassicæ ℥ij. herb. hysop. centaur. min. aa.
 mj. caricarum pinguium num. vj. coquantur in f. q.
 aquæ commun. pro qualibet dosi addatur mellis des-
 pumati ℥j. hoc præscriptum fuit paralytico tussi af-
 fecto simul.

Alterum Electuarium est, ut ꝑ. succi bressii ℥ij.
 mellis q. s. ad consistentiam, coquantur ad Electua-
 rium.

In tussi ficca medicamenta debent esse calidiora,
 incidentia, attenuantia, qualia sunt aromatica, ubi
 etiam præscribi potest balsamus Tart. anisatus.

Frequentissimè gravidæ laborant tussi, ubi vulga-
 ria thoracica aliàs usitata nil profunt, nec tutò exhi-
 bentur, hoc in statu, in tali tussi gravidarum pro ar-
 cano commendat D. D. W. pilulas de styrace f. lau-
 dano pectorali, descrip. habet Schröder. cap. de pilulis,
 & si bis vel ter gravida sumpserit vesperi ante cubi-
 tum, tussis cessat, quia est tussis irritativa & convul-
 siva, sed videndum ne Pharmacopæus sumat pilulas
 de laudano opiato: ita præscribuntur. ꝑ. massæ pilu-
 lar. de styrace f. laudano pectorali ℔j. f. pilulæ parvæ.
 S. Abend-Pillulen 7. auff einmal / ante cubitum, dosis
 aliàs est ℔ß. vid. Schröder. p. 246.

C A S U S XIII.

De Hæmoptysi.

H I S T O R I A.

Generosus & Nobilissimus Dn. Franciscus à Zastrow,
 Hereditarius in Beerwalde / &c. Urgente Serenif-
 simo quodam Imperii Principe, vini generosioris potu inc-
 briatus, postero die, levi tussicula vexabatur, mox san-
 guinem floridum & spumofum confertim per os rejiciebat si-
 ne

ne difficultate & dolore, nisi quòd extra illam excretionem sensum quendam gravitatis in pectore perciperet.

R E S O L U T I O.

Est species hæmorrhagiæ dum sang. cum sputo rejicitur. E. videndum ex qua parte sanguis proveniat: si præcessit clamor, vociferatio, lapsus ab alto, ponderis elevatio, indicium est vas esse ruptum in pulmonibus, quia facilè per talem vociferationem & motum vas aliquod rumpi potest in pulmonibus, ut sang. ita copiosè egrediatur. Sin verò causæ illæ non præcesserint, & tamen sputum cruentum oritur, tunc ex copia sang. rejecti colligi potest unde proveniat; si sang. per tussim rejicitur in parva quant. forsan venula est læsa in faucibus vel aspera arteria, & tunc etiam tussis oriri potest, quamvis non rejiciatur è pulmonibus, si sit grumosus, indicium est à capite illum provenire.

Proponitur in præsentī historia hæmoptysis per *ἀνασφύραση*, quatenus orificia vasorum propter nimiam sang. à vino accensionem plus justo fuerunt aperta & dilatata, ut sang. cum impetu fuerit rejectus; si sang. sit valde purpureus, floridus, indicium est illum provenire ex arteria, sin magis ad nigredinem vergat, ex vena.

Sæpiùs etiam hoc malum oritur à sang. restagnatione, propter aërem frigidum vel potum frigidum; hinc facilè multi fiunt hæmoptyci, si corpus aëri frigido exponant: omnia enim frigida pectori inimica.

Potest etiam oriri à sang. acrimoniâ, quia corrodit vasa, hinc in suppressione mensium nihil frequentius quàm hæmoptysis.

Curatio est maturanda, est enim malum periculosum, quod vel citò jugulat ægrotum, vel nisi pro-

probè omnes circumstantiæ observentur, facilè degenerat in phthisin. Hinc Hipp. post sputum sanguin. &c.

Si igitur Medicus vocatur, statim V. S. præcipere debet in brachio, si nempe à clamoribus, lapsu ponderis elevatione, &c. Sin verò à suppress. hæmorrhoidum seu mensium, tunc V. S. in pede instituenda; postmodum sang. sputum cohibentia exhibenda, inter quæ præcipua sunt, portulaca, plantago, hederæ terrestris, ex his plerumque præparantur; hinc sumi potest vel succus portul. vel succus plantag. &c. vel ex illis decoctum fieri potest; vel sumatur aqua portul. plantag. heder. terrestris, & addatur syrupus de portulaca, de quâ mixtura singulis horis aliquot cochlearia sumi possunt; si sang. fluxus fuit cohibitus, videndum ut sang. reliquiæ seu grumi resolvantur, si forsan portio quædam adhuc hæret in pulmonibus & aliis partibus, quia aliàs contrahit maximam acridinem, corrodit, unde phthisis, talia sunt sang. coagulatum solventia, corall. (& acidum destruentia:) ocul. canc. Rhabarb. &c.

Compendiosa curatio quæ semper respondet voto, fit duobus medicamentis: primum est decoctum contra hæmoptysin & omnes fluxus sang. quod A. N. in sylva medicamentorum communicavit pag. 410. in offic. cujus decocti ter de die ꝑiv. sumantur vel singulis horis matutinis.

Alterum est electuarium quod etiam A. N. habet ex consery. rosarum, &c. egregium est, potest sumi ter de die ad nucis moschat. vel castan. magnitudinem, & semper superbibi potest decoctum; his multi hæmoptyci curati sunt.

Semen hyoscyami commendatur ab Heurnio in notis ad aphorism. Hippocrat. sed, cave ne in nimia dosi hoc narcoticum præscribatur.

CASUS XIV.

De Cordis palpitatione.

HISTORIA.

Serenissima Princeps ac Domina Dn. Elisabetha, Bogislai XIV. ultimæ Pomeranorum ex stirpe Gryphiæ Ducis, Vidua, quotiescunque per excandescentiam animo commovebatur, illico facies aliàs pallida, rubore suffundit, corpus incalescere, arteriæ inæqualiter & inordinate moveri, ipsaque cordis regio quasi contremiscere & palpitate videbatur.

Ingruebant autem hæc omnia subito & pedetentim modò tardius remittebant.

RESOLUTIO.

Nihil aliud est quàm motus convulsivus cordis, cujus fibræ vellicantur & spasmodicè contrahuntur.

Oritur potissimum à sang. visciditate, qui sanguis viscidus in rarefactione suâ majus spatium occupat, unde cordis parietes valde dilatantur, unde pori in cerebro magis aperiuntur ut spiritus copiosius, impetuosiùsque influant.

Sæpè oritur ab ira, ubi etiam aliàs statim tremorem in artubus, manibus observamus. Conveniunt cordialia frigida, aqua cordialis temperata, commendantur etiam medicamenta antiépileptica, &c. Inter alia excellunt remedia quæ habet D. Dolæus in Encyclopædia suâ Medicâ Capite de Palpitatione Cordis.

CASUM MEDICINALIUM
LIBER TERTIUS,

De

Morbis infimi Ventris.

CASUS I.

De Intemperie frigida ventriculi cum pituita.

(*Historia vid. pag. 83.*)

R E S O L U T I O.

NOtari debet, non dari intemperiem partium solidarum, sed omnis intemperies est à sanguine & humor. circulantibus, nisi quis intemperiem in viscere (parte solida) vocare velit, si fibræ à natura sint vel flaccidiores vel rigidiores, si tubuli magis vel minus ampli, nam ventriculus accusatur quoad substantiam, retinet eandem figuram & situm in corpore vivente & vitium est ab assumptis vel fermento ventriculi, vel sanguine vitioso vel humoribus circulantibus pro nutritione præstanda ad ventriculum delata: Si itaque sanguis sit viscidus crudus & pituitosus, tale etiam generatur fermentum, coctio labefactatur, acidum vitiosum prædominatur: hinc in ventriculo multa pituita eaque acida, unde inflammationes, ructus aliaque: & hæc est illa intemperies frigida non ventriculi sed potiùs sanguinis.

In *Curatione*, quoniam peccat acidum vitiosum, conveniunt aromatica blandiora, Elix. propriet. omnia ex mentha præparata, omnia amara, salia volatilia præsertim \circ° sav. g.

℞. Elixir. propriet. ℥ij.
Essent. absynth. ℥℞. Misc.

S. Magen-Elixir.

ad gutt. xv. in prandio vel coena sumend.

℞. Elixir. febr. Mynsicht. ex amaribus parat. ℥ij.
singulis horis matutinis & vespertinis ad gutt. xv. vel
xx. in cerevisia calida sumend.

Externè præter Emplastra

℞. Spir. Menth. ℥ij.

aq. vitæ l. Elix. vitæ Matthiol. ℥ij.

Misce pro inunctione ventriculi, Sacculus in forma sicca potest applicari & addi potest sal culinare.

C A S U S II.

De Anorexia:

(*Historia vid. pag. 84.*)

R E S O L U T I O.

QUoniam copiosum illud serum lactis diluit fermentum ventriculi, quod iners factum, non satisfecit expectationi: Itaque in curatione omnia illa commendari debent, quæ fermentum restituunt: Omnibus prævaluit Essent. panis cum vin. Malvat. ratio, quia panis vel etiam vino gratissimum inest acidum, naturæ nostræ valde amicum, si in justa dosi assumantur, videmus enim egregiè refici debiles vel à solo odore panis & vini, & panis Tincturam exhibet rubicundissimam sanguini analogam: dosis hujus essentiæ cochl. j. vel. ij.

CASUS III.

De Siti nimia.

(Historia vid. pag. 112.)

RESOLUTIO.

VId. Coll. Marp. ubi accuratè hic casus traditur: Docuimus enim in quonam consistat, si humidum absumitur, cui continuò innatant nervi oris, si motus impeditur, tum insignis mutatio occurrit in œconomia animali & mens concipit ideam sitis, judicans hinc de rebus inconsuetis.

Convit Tr. rosar. frequenter assumpta.

℞. Tinct. rosar. ℥vj.

syr. papav. errat. ℥iij.

vel syr. granat. rab. berber. dentur pro lubitu
semper aliquot cochlearia.

Auth. commendat collutiones ex aq. vel modico aceti, acetum enim valdè conveniens est, quoniam peccat sal lixiviosum.

CASUS IV.

De Ventriculi debilitate cum ptyalismo.

(Historia vid. pag. 114.)

RESOLUTIO.

Sanguis scatens multis partibus aquosis tales etiam suppeditat hum. circul. qui delati ad faciem pallorem, ad vasa salivalia frequenter expulsionem producunt, accedit consensus faucium cum ventriculo, qui satis sese prodit in nausea vel in nimio aliquo appetitu, in nausea enim videmus palatum repleri lymphâ, si etiam rem gratam appetimus, etiam hoc observamus.

Lym-

Lympha illa evacuanda hydragogo v. g.

℞. Pulv. solut. Prusat. Zuvölff. ℥℥.

Resin. Jalapp. gr. iij. M. f. pulv.

Præparatur Resina Jalapp. ex rad. Jalapp. resina, crem. tartari & macere.

Si pilulæ magis placeant, ℞. pilul. de galban. Sylv. num. 5. pro 1. dosi.

Premisso purgante conveniunt vina Medicata v. g.

℞. Herb. salu. menth. meliss. summit.

-absynth. aa. m℥.

Rad. bezoar. ℥ij.

Galang. ℥℥.

Sem. fœnicul. ℥℥.

Cort. arantiar. ℥ij. Incisa grossè dentur pro nodulo, hujus vini haustus in principio cœnæ vel prandii.

Pulvis Quercetan. etiam egregiè convenit.

℞. Pulveris Birckmanni vel Quercet. ℥iij.

Essent. citri sacchar. ℥℥. post prand. vel cœnam etiam horis vespertinis vel matutinis sumend. Succolata Indica etiam egregiè convenit in ptyalifimo, vel per se vel cum vino Malvatico ante cubitum sumpta, vel aliis admixta.

℞. Elect. de acor. ℥ij.

Succolad. In sic ℥j. cum syrup. flor. tunicar.

Misc.

C A S U S V.

De singultu ex potu aquæ frigidæ & nitr.

(Historia vid. pag. 115.)

R E S O L U T I O.

ACida venis inimica, aliunde constat, hinc in principio paroxysm. febrium, rigor, horror, iude etiam motus convulsivi, qualis etiam est

Singultus, in quo vehementer orificium ventriculi superius cum diaphragmate convellitur.

Præmissis universalibus anodyna conveniunt, theriaca recens, diafcond. theriac. cœlestis, Tr. laud. opiatum etiam convenit.

CASUS VI.

De Vomitu sanguinis.

(*Historia vid. pag. 116.*)

RESOLUTIO.

ORitur ex reſeratione vaſorum, hoc in caſu orificium arteriarum ventriculi eſt quaſi ruptum; hinc ſanguis non corruptus citra tuſſim, quia nulla adeſt hæmoptiſis, ſed cum vomitu excernitur.

Sanguis ad orgaſmam citatus, quâ datâ portâ, facile ex arteriis prorumpit: aliàs oritur vomitus ſanguinis ex ſuppreſſâ conſueta evacuatione menſium in genere fœminino, vel hæmorrhagia narium, ſanguis enim tum magis corruptus & grumofus eſt, quia aliquamdiu ſterit citra motum progreſſivum in vaſis ventriculi, unde per plures dies ante evacuationem tales conqueruntur de anxietate quadam circa præcordia, & diſtenſione hypochondriorum.

Sanguis motu peccans indicat V. S. quæ largiori manu celebrari poteſt. Semper ratio habenda ſanguinis extravafaſi, ne grumofum quid maneat in ventriculo & inteſtinis: Propterea Emerica laudantur, internè verò coralliata ſanguinem grumofum diſſolventia.

C A S U S VII. & VIII.

De Cholera ex ovis barbi piscis, & ex esu
malorum persicorum.

(*Historia vid. pag. 118. & 119.*)

R E S O L U T I O.

QUando compages corporis alicujus ita solvitur, & in conflictu & allisu partium in se invicem major requiritur acrimonia, multæque partes sauciatae & dilaceratae cum acie abripiuntur, oritur putredo maximo cum foetore, itaque illa corpora, quæ talem habent dispositionem magis etiam obnoxia sunt putredini, ut sunt fructus horti, pisces nonnulli, mala persica, & ova barbarum.

Cholera est spasmodica contractio, in quæ fibræ ventriculi & intestini duodeni sursum contrahuntur, reliquorum verò intestinorum fibræ deorsum velluntur, hinc à motu illo contrario *ἀνω* & *κάτω* humores corrupti excernuntur, neque diu vellicatio fibrarum consistere potest, citra magnum furorem spirituum animalium, in ordine turbatorum, motum illum spasmodicum mirum in modum insultibus suis incongruis agentium, quæ ex causa opiata Bezortica tantoperè commendantur, potest ex tempore opiata Bezort. præscribi, præsertim cum periculum sit in mora.

℞. Diascord. ℥ss.

Lap. bezoart. orient. ℥j.

Theriac. celest. ℥ss.

Misc. f. Opiata dosis ℥ss.

CrySTALLUS præparatur in emulsione exhibitus tum in Cholera, tum in Dysenteria laudem meretur.

C A S U S IX. & X.

De Lumbricis & Scarabæis

(Historia vid. pag. 119. 120.)

R E S O L U T I O.

DE his dictum fuit lib. de morbis infantum, ibique mentionem facit D. D. W. cerevisiæ medicatæ contra vermes: & descriptio sic se habet.

℞. Radic. filic. ℥iij.

Distann. cretic. Angel. Zedoar. aa. ʒj.

Cortic. arantiar. l. citri fr. aa. ʒj.

Sem. Santonic. l. contra vermes ℥iij.

Citri, portulac. a. ʒß.

Passular. minor. ʒß.

Incisa grossè dentur ad nodulum.

C A S U S XI.

De Hernia intestinali.

(Historia vid. pag. 121.)

Actum fuit lib. de morbis infantum.

C A S U S XII.

De Dolore Colico à pituita vitrea.

(Historia vid. pag. 123.)

R E S O L U T I O.

Colica sedem suam habet in intestinis, in mesenterio, ut dictum in disput. de Colica. In ipsis intestinis quando pori tunicarum valde sunt obstructi, quominus halitus vel vapores transpirare possint, ubi enim fermentatio, ibi putredo, ibi copiosa exspiratio, in

Mesenterium peritonæum acutissimum excitant dolorem, vellicando, rodendo, corrugando, in confensum trahitur vesicula fellea & quasi emulgetur, nec non pancreas & ventriculus unde Vomitus nunc biliosus nunc atrii.

In *Curatione* abstinendum à *calidioribus* tum internè tum externè, quæ malum exasperant, & non rarò inflammationem accersunt, hæc de Colica eleganter scripsit Wepfferus; Meminit D. D. W. frustra fuisse exhibita innumera remedia in Anglo quodam colica biliosa laborante, ad summam verò redactus maciem his pilulis curabatur.

℞. *Mass. pilul. tartarear. Quercet. ℞j.*

*Scammon. ppt. Trochisc. alband. aa. gr. xij. fi-
ant pilul. num. xxj. dentur 3. pro 1. dosi. cum enim
æger aliquoties sumpsisset excrevit multos hum. bilios.
atque sic fuit curatus. In usu salium cauti esse debemus,
neque hic carminativa tantopere profunt, sed humectantia & alterantia magis juvant ex lactuc.
Endiv. sempervivo, herb. malv. branc. urfinæ, floribus melilot. quæ coqui possunt in aqua, non in vino,
ne bilis reddatur acrior.*

C A S U S XIV.

De Alvi retentione.

(*Historia vid. pag. 126.*)

R E S O L U T I O.

QUando acidum succi pancreatici prædominium obtinet, bilisque valde iners est, sequitur alvi tarditas: vel etiam quando partes aquosæ & humidæ aliò transfèruntur ad habitum nempe corporis vel ad vias urinarias, vulgò accusatur lien, quasi is ob intemperiem calidam serum attraheret, quod tamen fallum esse quivis facilè videre potest; ob acidum

acidum vitiosum parietes intestinorum obliniti vel obducti sunt, lymphæ valde crassa, tunc non auscultat irritationi & vellicationi, cibus recens assumptus vel etiam potus effervescens cum fermento nimis viscido in ventriculo, phlogosin faciliè ab assumpto cibo insignem producit.

Clysteres quidem conveniunt, verùm faciliè ita disponunt fibras intestinorum, ut nunquam nisi ab Eneimate motæ motu peristaltico cieantur. Convenit ferum lactis, quod acrimonia sua irritat, aquositate sua diluit & humectat: modus præscribendi talis.

℞. Lact. caprill. ℥j. fiat præcipitatio cum tamarind. colat. ℞. ℥℥. adde succorum sequentium cochl. ij. ℞. Succ. cichor. Endiv. fumar. citr. Nasturt. v̄tric. beccabung. cochlear. aa. ℥j. adde parum Sacchari ad meliorem conservationem, de quo singulis matutinis duo cochlear. solvantur in fero lactis. Egregiè etiam convenit Elixir catholic.

Auth. commendat vinum passulatum.

℞. Fol. senn. s. s. ℥ij.

summit. centaur. minor. m℥.

Flor. trin.

Flor. bellidis aa. p̄j.

Flaved. citri. crem. tart. aa. ℥j.

Passular. major. exossatar. ℥i℥.

Incisa dentur ad nodulum. Signetur Säcklein in ein gut Maasß Wein. Sumitur haustus matutinis horis vel in cœna vel prandio, tutòque etiam puerperis propinari potest, singulis verò alternis diebus & semper recens vinum iterum affundi.

CASUS XV.

De Diarrhœa.

(Historia vid. pag. 127.)

RESOLUTIO.

Facile oritur tempore autumnali, quod tunc ob elegantem transpirationem valde copiosam in æstate varii humores cumulentur, qui vel ob partium strueturam, vel ob proprium impetum, vel ob aliam aliquam causam externam etiam in intestina deponuntur: ex nostris principiis facile insignis illa difficultas removeri potest, de qua Riverius sollicitus: quare nempe per plures menses nonnunquam diarrhœa doret, neque tamen dysenteria excitetur & quomodo tot copiosi humores ex genere arterioso & venoso egredi possint, ut non sanguis subsequatur? Dicimus tum fieri, quando vascula sanguifera lacerantur, vel orificia vasorum referantur, aut humores circul. corrupti sunt, illi per alvum excerni possunt alia sub forma, sanguis enim sub forma sanguinis nequaquam per poros arteriarum egreditur, sed aliquot ejus partes chylosæ, aquosæ, serosæ, nam sanguis non est nutrimentum corporis vel succus nutritivus ex illis rationibus alibi datis. Et hoc adhuc addi potest, videmus enim quamprimum sanguis vasis sit egressus, quod tum statim abeat in coagulum, quod manifestè videmus in percussione & suggillatione aliqua, ex quo satis apparet, sanguinem non esse succum nutritivum. *In principio curationis* abstinendum ab adstringentibus, ne post detenti humores acquirant putredinem, & sanguini febres vel alios morbos inducant, sed potius leniter purgantia vel blandiora, quæ vocantur Rhabarb. Tinctur. Rhabarb. quæ describitur à Willisio.

Rhabarb. pulverisat. ℥ij.
 salis tartari gr. xv.
 aqu. cicchor. ℥vj. stent per noctem in loco tepido vel arena, manè colatura detur. Signetur Tr. Rhabarb.

CASUS XVI.

De Hypercatharsi.

(*Historia vid pag. 128.*)

RESOLUTIO.

Purgantia resinosa non rarò præcipitantur in intestinis, illorumque tunicis firmiter adhærentia, continuam irritationem ad egerendum causantur, hinc sæpius observavit D. D. W. resinam Jalappæ in exigua dosi exhibitam excitasse hypercatharsin, nempe si superbiberint aquam vel cerevisiam frigidam. Præsentaneum remedium est theriaca recens ad ℥ij. exhibita, medicamenta cydoniata, aq. nuc. moschat. & omnia sanguinis exagitationem commoventia. Vid. Tit. de Dysent. & Diarrhœa.

CASUS XVII.

De Dysenteria.

(*Historia vid. pag. 129*)

RESOLUTIO.

Quando sine magna virium prostratione multoque cruore excretiones fiunt communis illa curandi dysenter. methodus observari potest, verùm quando magna sanguinis turbatio, adeoque febris, viriumque alteratio, frequentesque cruentæ dejectiones observantur, longè alia utendum est methodo. Observa itaque (1) si ab exhibitione ad-

stringentium inflammatio ventris, vel major in ege-
 gendo labor deprehendatur, Rhabarbaro frequentius
 utendum interpositâ mixtura aliquâ carminati-
 va, sic ante biennium plures curavit D. D. W. in
 Dysenteria Castellis currente.

R. Rhabarb. electi ℥ij.

Macer. ℥℥.

Salis ☐ *ri ℥j.* infunde in aq. rosar. ℥iiiss. ma-
 ne colatur. adde syr. de eichor. cum Rhabarb. ℥℥. vel
 ℥vj. aq. cinnam. cochl. j. Misce fiat potio.

R. Aq. carminat. usitat.

Menth.

Zedoar. anisat. aa. ℥ij.

Essent. citr. sacchar. ℥℥. singulis ferè horis,
 vel quater de die aliquot cochlear. exhibentur. Quòd
 si sedata frequenti ejectione æger levamen aliquod
 percipiat, solis alexipharmacis agendum, pulvere be-
 zoart. pannonico rubeo, cordial. pretioso. (2) Quam-
 vis Clysteres tantopere commendentur in Dysenter.
 nimius tamen eorum usus suspectus est, hic semper
 minori in copia liquor, neque etiam adeo frequenter
 injiciendus, quamvis non constet ex purgantibus,
 semper tamen aliquò modò irritat fibras nerveas. (3)
 Si dolor valdè vehemens sit, fulminis instar transiens
 intestina indicium est, affligi tenuia, quia ferè om-
 nes paulò ante mortem spasmodò corripuntur: sin mi-
 nùs vehemens, crassa intestina affici dicatur. (4)
 Omnia medicamenta quæcunque illa sunt in exigua
 dosi propinanda, quod frequentia compensari potest,
 pauca medicamenta, sed sæpius exhibita conveniunt.
 (5) Gravida dysenterica abortum patiens vel foetum
 pariens, totius ferè naturæ ope curatur, quapropter
 Medicus valde cautus esse debet ne post factum a-
 bortum, vel foetum in lucem editum astringentibus
 antidysentericis lochiorum impediatur fluxum. (6) Non
 opus tantâ medicamentorum farragine, hinc displi-
 cent

cent Clysteres ex tot ingredientibus parati, sufficit solum hinc vel aqua chalybeata cum mell. rotar. & terebinth. Si dolor valde urgeat, addatur diascord. vel theriac. recens, sebum cervinum, ^o_o hypericon. probe solutum: alias enim omnia ^o_o sa suspecta sunt; quia acidum in sina gerunt & rancida sunt. (7)
 Quod probe observandum, conveniunt quidem Opiata prudenter adhibita, verum quamprimum insignem quandam mutationem in oculis vel etiam frigus in ambitu corporis deprehendamus, religiosè ab iis abstinendum, donec nova necessitas eorum urgeat usum.

CASUS XVIII.

De Obstructione hepatis.

(Historia vid. pag. 134.)

RESOLUTIO.

Semper præcedit intemperies sanguinis pituitosa, crassa, & viscida, cujus respectu obstructio hepatis effectus est, & productum morbosum, cum enim hepar constat ex innumeris glandulis vel glandulosis acinis, ut loquitur Malpighius:) & præ aliis visceribus obstructionibus obnoxium est, tunc in istis angustiis & mæandris partes crassiores pedem figunt & viscidæ.

In Curatione amara tanquam hepatis amica commendantur, quæ ad eliminandas partes illas viscidas satis apta sunt.

CASUS XIX.

De Hydrope.

(Historia vid. pag. 138.)

R E S O L U T I O.

S Ubjectum hydropis nec hepar, nec lien, sed sanguis dum in sanguine cumulantur plurimæ partes crassiores & viscidiores per tubulos partium & vasa lymphatica fluere nesciæ, statim oritur obstructio, & cum à tergo insequentes illas augeantur vasa lymphatica valdè distenduntur & ob teneritudinem rumpuntur, quo facto exstillat lymphæ vel in habitum musculorum, vel in cavitatem abdominis: & cum hepar gaudeat plurimis vasibus lymphaticis, facile ob intemperiem sanguinis ibidem fiunt obstructiones & vasa lymphatica rumpuntur; humor ille jam extravasatus magis magisque incrasatur, abeuntibus particulis subtilibus, unde oblinat exteriorem superficiem viscerum & abdominis interiorum, hinc magis magisque transpiratio læditur, partes sibi invicem ita sunt conjunctæ, ut cedere nesciant, cumque novæ semper accedant, tamen abdomen valdè distendunt: Quod si plurimæ v&æ poros intestinorum penetrare adhuc possint, non rarò oritur *diarrhæa*, sin verò transitus ipsis denegetur, oritur alvi tarditas. Et cum à partibus circumjacentibus continuò in poros ingrediantur ventriculi & fermentationes promoveant, tunc vulgò dicitur partium circumjacentium juvare coctionem, viscera illa sunt obstructa, *apetitus erit valdè languidus* & coctio depravatur; diaphragma liberè movere nequit, *hinc respiratio est difficilis*. Quo faciunt & humores crassiores restagnantes in musculis abdominis; cumque omne serum ad cavitatem ab-

dominis ferè ducatur, defectus aderit salivæ, hinc *sitis continua*, ob imminutum tremulum motum nervorum, & cum plus sitiunt aquæ quia potus per vasa dilacerata in cavitatem abdominis effluit: ob eandem causam *urina pauca*, & cum solæ partes v̄sæ flexiles magis & lubricæ per renum tubulos transire possint, flavis autem particulis ramosis magis & in superficie inæqualibus denegetur, urina nulla vel pauca saltem erit, sed aquosa tenuis & pallida. Sin verò plurimæ partes rigidæ tubulos dilatent quod fit successu temporis, urina erit lixiviosa tandem & rubicunda.

Cum ex sanguine crassiori facilè spir. sese extricare nequeant, non tanta in copia generantur in cerebro, ut hum. circul. per partes longè distitas fatis moveant, nempe in pedes, quod ibidem hærentes tumores producant. Cumque calor nocturnus sub stragulis motum juvet, semper horis matutinis pedes detumescunt, qui intumescunt interdiu. Accedit, quòd quamvis magna copia materiæ mundi subtilissimæ sanguini in corde immisceatur, tamen in longo itinere quoad maximam sui partem evolat, unde segniùs movetur sanguis tum & humores circulantes. Partes acriores dispositæ in musculis abdominis ibidemque molestiam creantes irritant spiritus animales, ut per nervos respirationi dicatos effluant & viscera insent, hinc aer per inspirationem attractus cum impetu extruditur & tussis excitatur; illa exspiratio si fiat cum copia lymphæ vel pituitæ, erit tussis *humida*: secus verò tussis *seca*.

Ex his satis nunc apparet, Hydropicos nunquam perfectè curari posse, nisi obstructionis habeatur ratio, inde testatur praxis quotidiana, quò frequentius purgantur hydropici, eò magis læduntur, & quamvis insignis copia feri evacuetur, brevi tamen tumor

mor magis acutus redit, quatenus per vehementem illam agitationem copiosius humores per vasa dilacerata effunduntur.

Præmissis convenientibus purgantibus, viæ urinariæ quantum possibile sunt referendæ, porique obstructi aperiendi, fit hoc per Enemata ex urina præparata, cum salia illa ob majorem figurarum similitudinem facilius poros subire possint, quam alia exotica, lixivium è cineribus stipitum fabar. absynth. marrubii, card. bened. genistæ laudantur, quæ constant ex partibus durioribus & rigidioribus, quæ non facile à corporibus occurrentibus flecti possunt. Quod faciunt & externa Cataplasma. & inunctiones abdominis, quò enim citius pori aperiuntur & transpiratio insensibilis promovetur, eò facilius serum restagnans in cavitatem imminui poterit.

C A S U S XX.

De Ictero flavo.

(Historia vid. pag. 144.)

R E S O L U T I O.

SI partes bilem constituentes in hepate non segregantur, & in vesicula fellea non colliguntur, tum hum. circulantes tabe tali inquinantur, qui delati ad habitum corporis colorem flavum conciliant, in lingua vel etiam palato saporem amarum, cum urina excreta eam reddunt crassam, lixiviosam, linthea tingentem, languet segregatio chyli à fæcibus, unde nullus ferè chylus vel paucus saltem per vasa lactea defertur, sed proxima pars immixta manet fæcibus, adest alvi tarditas; verum excrementa alba apparent.

Nonnunquam curatu difficillimus est Icterus, & vidit

vidit D. D. W. plura remedia incassum fuisse exhibita in Judæa, purgant. sudorif. enemat. vomit. quæ tandem curata fuit per mensem aqua contra Icterum Auth. singulis horis matutinis & vespertinis fumens cochl. iij. vel iv.

Vulgò Icterus nigrum originem trahere ex lienis obstructione, quod tamen falsum esse putamus, sed potiùs ejus sedem esse pancreas ejusque succum, qui mixtus aliis cum humoribus liquorem Φ latum austerum & nigrum constituit. Valdè conveniunt chalybeata, quæ acidum & austerum corrigunt.

CASUS XXI.

De Obstructione lienis.

(*Historia vid. pag. 146.*)

RESOLUTIO.

QUamvis lien nullo ferè sit præditus sensu, ita ut dolor, qui in hypochondrio sinistro observatur, non tam sit in liene, quàm in peritonæo, nihilominus tamen rectè dicitur, illum obstructionibus fieri obnoxium, cum ejus usus sit sanguinem subtilizare vel à coagulatione impedire, si munere hoc excidar, varia producuntur symptomata & sanguis tum Φ reus & terrestris.

Humor lien obstruens & aliquamdiu ibidem delitescens fermenti acquirit naturam, quod postmodum variorum morborum fit Author, dum sanguis communicatur varias inducit alterationes, hinc videmus, quòd ab assumpto vino vel alio spirituofo potu spiritus animales variè determinentur motusque sang. alius atque alius fit, ipsum temperamentum post morbum aliquem (feb. ardentes) frequentissimè mutatum videmus, quatenus accedente jam motu vehementiori fermentum illud ex angustiis & pro-

profundioribus tubulis excutitur & cum sanguine versus cor rapitur: quòd si partes volatiles & tenuiores continuò exhalent, remanentibus viscidioribus & terrestribus, tumor producitur scirrhusus in liene tamen, obstructione lienis egregiè convenit \odot *c. solutum aqua specific. & externè applicatur.

C A S U S XXII.

De Arthritide vaga Scorbutica.

(*Historia vid. pag. 168.*)

R E S O L U T I O.

HUmore per tubulos solidarum partium circumlati cum ex sexcentis constant particulis, unicuique parti nutriendæ per sensibilem & insensibilem pororum figuram diversas tribuens particulas, quæ dum certos & consuetos fibræ imprimunt motus, nullam excitant sensationem: quòd si verò illis vel ob tubulorum angustiam vel ob particularum magnitudinem & viscositatem obex ponatur, statim hæsitant fibrillas lancinando vel distendendo, vel consumendo varias dolorum species produunt. Si enim partes illæ fluentes per poros vel tubulos sint rigidæ, pungentes, rodentes, dolor valde vivax est, præsertim si pori quos transeunt valde sunt exigui, si à glabris derelictæ singulas fibras seorsim lancinant, ruptionem vel saltem periculum imminentis ruptionis introducant; ex qua lancinatione dum eò versus plures per apertos in cerebro nervos fluant spiritus, nervi valdè inflantur & ipsi spiritus minus celeriter circulum absolventes fibræ, circumcirca positas magis à se invicem deducunt, tubulos angustant, unde dolor, inflammatio & tumor.

Faciliùs fit inflammatio , quando pori triangulares sunt obstructi , quàm si fuerint rotundi , si enim illis rotundum inhæreat sal , tres stabiles relinquit meatus , materia æthereâ implendos. Eisdem poros si transit corpus acidum etiam triangulare aut multangulum , necesse est , ut porum ex concussione continua dilatet , unde subtiles iterum remanebunt intercapedines à materia æthereâ implendæ , quæ cum vehementiâ oppressionem à tergo instantium particularum , quâ datâ portâ ruit , celeritate quantitatem compensans , sicque omnia circumjecta stamina & fibras densissimas reddit , ex quo jam non tremulus , sed violentus à transeunte cum difficultate materia introductus percipitur motus , hinc anima corpori unita ideam fervoris concipit.

Quæ fibræ si conquatiantur , ut metus ruptionis adsit , fervorem comirabitur dolor ; ubi jam descripta obstructio longè latè que se extendit , necesse est , ut plura foraminula assiduò talem materiam ætheream transmittant copiosam , celeriterque motam , quæ omnes ferè circumambientes corpori globulos secundi Elementi removet , qui tum ob alios , etiam ipsos circumambientes recedere recusant , sed tamen velint nolint motum ipsis impressum recipere coguntur , superest ut in orbem secundum proprium axem rotentur , quem duplicem motum tum possideant , rubicundum ex reflexione colorem ostendunt , & eò rubicundiorem , quò motus circa proprium centrum magis superat motum vel pressionem per lineam rectam , (ut videri potest apud Cartesium de Meteor.) quæ circumstantiæ dum adsint , non potest non in arthritide tum & constanti inflammatio partisque dolentis rubor apparere , pro causarum varietate nunc intensior nunc remissior.

In Curatione internè conveniunt omnia ex pino præ

Præmissio purgante nunquam D. D. W. sefellit in
arthritide hæc potio.

℞. ∇ Veronic. \mathfrak{z} iss.

Mixt. simplic.

Tinct. \square ri. aa. \mathfrak{z} j.

Theriac. Elect. \mathfrak{z} j.

Succ. lumbricor. rec. express. \mathfrak{z} iiij.

M. f. potio, & corpus ad sudorem disponitur: & hæc
est desumpta ex Schrôd. pag. 261. vel loco \square ri Tin-
cturæ addi potest spirit. \square ri, etiam Tinctura bezo-
art. sine camphor. vel Tinctura Auth.

℞. Elix. Antiscorb. \mathfrak{z} iiij. dentur horis maturi-
nis gutt. xxv. & expectetur sudor: quod al-
ternis diebus iustitui potest.

Externè parti dolenti Empl. diapalm. vel Empl.
Arthritic. Mynsicht. vel Empl. anodynum, cujus
descriptionem tradit Malpighius. Vel illinatur spir.
 \odot *ci mixtus cum aq. arthritica Zwolffer. ad extra.
Et si calor vel inflammatio admittat, addi potest
spir. convulsivus. Innumera ferè frustra sunt appli-
cata remedia & exhibitum fuit sequens anodynum.

℞. Herb. Beccabung.

Nasturt. ∇ tis.

Mab. aa. mij.

Coque cum lacte ad consistentiam, adde Sapon. Ve-
net. \mathfrak{z} vj. \circ \circ lumbric. terrestrium \mathfrak{z} j. Misce f. Cata-
plasma.

C A S U S XXIII.

De Calculo.

(Historia vid. pag. 170.)

R E S O L U T I O.

Calculus fit ab acido peregrino \odot sanguinis
volatile figens, vide Helmontium de Lithiasi:
unde

unde ex mixtura tali acidum fit acido-austerum, videmus enim quòd arthritici, hypochondriaci facilè fiant calculosi, in quibus acidum abundare nemo ibit inficias, Ictericici enim fiunt nephritici, cibi & potus acidi calculum producant, omnia austera lapides in se continere, in forbis, mespillis videmus: exinde concludimus, quòd si fermentum renum degeneraverit, tum \odot volatile urinæ ab acido illo peregrino conjungi, accedente pauxillo terræ: sic generatur calculus, hoc in omnibus partibus fieri potest, frequentissimè tamen fit in renibus & vesica.

Sic plura dicimus & meliùs motum generandi concipimus, quàm si dicamus generari calculum à spir. lapidifico, vel provenire ab intemperie renum calida, requiritur enim intensissimus ignis ad talem duritiam conciliandam.

Dolor adest *punctorius*, quatenus acidæ particulæ fibrillas discindunt, hinc spiritus animales majori ad partem affectam copia affluunt, qui si copiosius accurrant, quàm propter pressos à calculo nervorum tubulos affluere possunt, mirum in modum perturbantur, & inordinato motu resiliunt, alias per consensum partes afficiunt: hinc frequentissimè in calculo vomitus, inflammatio. Et si fibræ dilacerentur, & exigua vascula sanguifera, mictio cruenta.

In ipso paroxysmo *lithonriptica* magis nocent, quàm presunt, conveniunt tunc magis lubricitania, emollientia & anodyna, quæ crispaturam sistunt, quæ durante, nunquam calculus ureteres ingredi potest, quod egregiè proponit Helmontius.

Alvus semper debet esse aperta, nam intestinis distensis ureteres comprimuntur, quominus calculus ingredi possit; egregiè convenit decoctum contra calculum Foresti, & quamvis innumera fere sint lithonriptica, duo tamen omnibus aliis palmam

præripere videntur, destillatum nempe ex casta, & pulvis ex succino, quorum descriptiones D. D. W. perenti facile communicabit. In mixtione cruenta instar omnium potest esse, decoctum contra mict. cruent. Mynsichti temperat enim acrimoniam, & valde constringit, dosis ζ iv. v. bis in die.

LIBER QUARTUS,

De

Morbis mulierum.

CASUS I.

De Intemperie uteri frigida & hnmida
cum pituita.

(*Historia vid. pag. 199.*)

RESOLUTIO.

Proponitur hinc intemperies uteri frigida cum pituita; ubi ante omnia observandum, intemperies non esse adscribendas partibus solidis, sed ipsi M. S. hac tamen exceptione, ut respiciamus ad partium soliditatem seu flacciditatem, vel earundem pororum mutationem, hoc respectu enim dicere possumus hoc vel illud viscus laborare hac l. illa intemperie: quod verò reliquas qualitates seu intemperies biliosas nempe acidas, frigidas, salvas, &c. attinet, illæ potius sunt adscribendæ ipsi sanguini neqq. verò partibus solidis. Proponitur in hoc casu intemperies frigida tum totius, tum uteri; uteri nempe quoad laxitatem, quatenus nimis lubricus est vel flacciditatem contraxit, quominus

minus semen retineri possit ; unde sterilitas ; & illa uteri flacciditas seu laxitas vocatur intemperies frigida uteri.

Phænomena explicantur ab A. N. adest malus corporis habitus & color expallido lividus , &c. unde satis patet intemperiem hanc originem traxisse ex ipsa M. S. neqq. verò utero.

(2) Accedit membrorum gravitas & lassitudo spont. &c. quæ omnia ex ipso sang. originem habent.

(3) Menses inordinatè fluunt & pauci , &c. quoniam plerumque in his intemperiebus respicimus ad mensium profluvium. Ut omnia meliùs intelligantur quædam sunt præmittenda. Quær. igitur, unde & quomodo fiat iste periodicus mensium fluxus , quæ phænomena illum comitentur ? &c. Ingredimur vastissimum mare , & quot capita tot sensus sunt circa hanc materiam : alii enim laudant providentiam ipsius naturæ , & à singulari ejus beneficio dependere dicunt , quæ conetur servare sanitatem præsentem ; alii dicunt à peculiari & occultâ qualitate fieri confugiunt ad influxum lunarem , quomodo tamen is fiat , explicare nesciunt. Ut igitur satisfaciamus curiosis , recensenda quædam sunt & præsupponenda , quæ habet Cartesius parte 3. Principiorum phys. §. 10. ubi dicit , quòd Luna sit corpus opacum neqq. luminosum , &c.

Præsupponimus igitur (3) Lunam esse corpus opacum , destitutum lumine proprio , quod accipit à Sole : (2) notandum venit Lunam esse corpus simile terræ , quæ etiam omni lumine est destituta , & ut Luna radios luminares seu lumen recipit ; ita nunc sequitur.

Quemadmodum in terra observamus varia & diversa corpuscula & effluvia exhalare & elevari è terræ visceribus in aërem , nempè pro diversitate re-

receptionis & reflexionis radiorum solarium & pro diversa constitutione ignis subterranei, unde tot occurrunt diversitates quoad plantas, arbores & alia corpora, & sæpe etiam in viciniâ tales diversitates observamus, ubi arbores & aliæ plantæ melius crescunt in hâc quàm aliâ terrâ, quod ascribendum partim corpusculis e terrâ ibidem exhalantibus, radiis solaribus partim igni subterraneo corpuscula illa agitant. Ex his tandem etiam hoc sequitur, ex ipsa Lunâ semper certam quandam materiam subtilem, vel corpuscula certa unâ cum radiis solaribus reflexis iterum à Lunâ transportari in ipsum aërem, & cum illo ad hæc inferiora & corpora prima; quemadmodum è tellure cum radiis reflexis effluvia diversa transferuntur in aërem, ex quo aliis corporibus communicantur.

(3) Not. iterum ex principiis Cartesii §. 13. partis tertiæ principiorum; Lunam singulis mensibus (i. e. diebus viginti octo vel novem,) absolvere suum circulum circa tellurem, unde ex diversa illâ dispositione Lunæ certa quædam materia subtilis i. e. diversa corpuscula in hæc inferiora cum aëre transmittuntur; Et sic hæc principia sufficiunt in tantum ut omnia phænomena, quæ circa mensium fluxum occurrunt, sufficienter & clarè explicare possimus, dum alii, qui hæcenus de causa fluxus mensium egerunt, nihil dixerunt.

Ex œconomia animali etiam quædam reperenda: dictum sæpiùs sang. fermentationem dependere tantquam à causa primariâ à materiâ subtili, replente interstitia & poros sang. & pro diversitate illorum pororum seu interstit. in mixtione partium sanguinis relictarum mutationes varias fieri, quoad fermentationem, hinc quò materia subtilis copiosius influit & valde replet illa interstitia seu poros, eosque valde dilatat, quò magis etiam dilatantur, eò

major

major fermentatio & effervescencia sang. oritur; aliunde autem constat sang. mixtionem fieri in ipso corde, dum materia subtilis sibi format talia interstitia & poros, quos sine sensibili valde tumultu permeat, dum verò eructatur sanguis ex corde ejus subtilior pars tendit sursum, crassior deorsum.

His igitur præmissis statuimus, quòd fluxus mensium, seu periodica talis sanguinis fermentatio dependeat ab effluviis s. corpusculis nonnullis novam aliquam fermentationem in M. S. producentibus, vel fermentationem vitalem valde augmentibus, quæ effluvia seu corpuscula è Luna cum radiis solaribus à ☽ reflexis sparguntur in aërem, cum sub corporibus sublunaribus communicantur & sang. nostrum intrant; quamvis autem continuò à ☽ certa quædam corpuscula mittantur ad hæc inferiora, non tamen sunt sufficientia ut tales alterationes producere possint; cum verò circa novilunium & plenilunium valde notabiliter corpuscula spargantur, quid mirum, si tam notabiles observemus in corporibus alterationes & fermentationes in M. S. ita ut menses erumpant, &c.

Ut omnia melius intelligi possint, videbimus quæ soleant præcedere mensium fluxum, instante enim tali fluxu varias mutationes observamus; Nam conqueruntur de dolore capitis, de dolore lumborum & ventris inferioris, tamdiu donec tandem sanguis per muliebria erumpat. Omnia illa dependent à novâ fermentatione seu insolito motu partium sang. constituentium, à corpusculis nonnullis lunaribus, producto, nam quando à ☽ talia communicata peregrina corpuscula permeant M. S. & ejus interstitia valde sunt angusta, tunc oritur insignis talis agitatio sang. & illorum sanguinis pororum dilatatio, in quâ sang. rarefactio consistit; in tali nimia sanguinis rarefactione cum sanguine subtili ascen-

dente

dente quædam crassiores partes simul rapiuntur ad cerebrum, quæ infusæ in membranas seu tubulos meningum, ibidem propter irregularem figuram hærentes, talem capitis dolorem causantur, quem instante mensum fluxu sentiunt; Et quia etiam major fit pressio sang. deorsum tendentis, vasa nimis dilatantur, nam venæ tantum sang. non possunt admittere quantum arteriæ adducunt, hinc propter distensionem vasorum oritur lumborum dolor & ventris inferioris, (instante fluxu) quem dolorem tandem excipit apertio vasorum hypogastricorum, id est uteri. vel quorum orificia hiant in cavitatem & collum uteri, si enim sanguis ille crassior plus solito fermentans ita deorsum tendit, vasa illa aperiuntur & sang. in uterum egreditur, & tamdiu durat, donec sang. fermentatio & motus redeat ad pristinum statum. Obj. si sanguis propter insolitam illam fermentationem egreditur in uterum, quare non etiam egreditur in thoracem, vel in cavitatem ventriculi, vel intestinorum, nam illæ cavitates etiam satis sunt insignes, quare igitur saltem egreditur in cavitatem uteri seu collum uteri? R. Si exactè consideramus dispositionem & structuram uteri ipsiusque vasorum, tum certè deprehendimus sufficientem rationem quare hoc fiat; in thorace enim sanguis plus justo fermentans semper refrænatur ab aere, in ventriculo orificia vasorum non sunt adeo conspicua, ut à motu isto insolito sanguinis possint tam facillè referari, nam obstat ventriculi inæqualitas, præprimis tunicæ interioris, quam multis rugis præditam observamus, quæ obstaculo esse possunt; eadem ratio etiam valet in intestinis, ubi vasa magis lateralia sunt, & non directè feruntur in cavitatem intestinorum, unde non tam facillè aperiiri possunt; Et maximè si sanguini obex ponitur ut non per uterum effluere possit, alia

alia vasa aperiuntur; Sic in suppressione mensium sæpius vomitus cruentus periodicus observatur; sæpè alvi fluxus cruentus, sæpè hæmoptysis, sed hoc fit p. n. & non juxta naturæ leges, nec per consuetas vias.

Huc etiam facit, si consideramus quòd lactantes & gravidæ careant mensium fluxu. In gravidis enim quamvis illa corpuscula singulis Lunæ mutationibus transfmittantur, tamen insolita illa fermentatio tanta non est, ut possit vasa in gravidis aperire (1) quia tempore imprægnationis uterus exactè clauditur, (2.) quia insignis mutatio fit circa sanguinis circulationem in gravidis propter nutrimentum quod deferri debet ex sang. ad foetum; hinc facilè hæ circumstantiæ in causa esse possunt, quare solito tempore deficient menses in gravidis.

In lactantibus verò imminuitur sang. quantitas, maxima enim pars imprimis partes chylosæ seu fluxiles deferuntur ad mammas & in lac mutantur, hinc fermentatio illa tam fortis esse non potest, ut consueto tempore aperiat vasa & sanguis effluat.

Quare autem in infantibus & in ætate juvenili fluxus mensium non exoritur? **R.** Causa est, quia maxima pars sang. impenditur nutritioni, (non quidem quatenus est sanguis sexcenta enim inst. sed quatenus abit in humores circulantes seu nutrientes) unde tanta fermentatio fieri non potest à materia subtili ut vasa uterina seu hypogastrica (i.e. plexus uterinus) consueto tempore referentur.

Quare in Vetulis non fluant? **R.** quia pori sunt interclusi & fibræ vasorum hypogastr. seu plexus uterin. fiunt duriores, quominus illa vasa aperiiri possint.

Q. Quo tempore ætatis soleant menses erumpere? **R.** Alii dicunt anno 11. alii 12. etiam 14. alii 18. sed facilè conciliantur, si consideramus,

pro diversitate regionis ciborum & aliarum circumstantiarum menses nunc citiùs nunc tardiùs erumpere; in nonnullis ante 20. annum non fluunt, in quibusdam planè imò per totam vitam non fluunt menses, quia illorum constitutio magis accedit ad virilem dispositionem, ita ut sanguis non auscultet effluviis illis Lunaribus. Sunt etiam multi viri, qui patiuntur fluxum mensium, ita ut sang. singulis mensibus erumpat, frequenter per hæmorrhoides, & illorum sanguis magis accedit ad molliorem seu muliebrem constitutionem.

Tempus hujus profluvii etiam accuratè determinari nequit, aliis enim fluunt menses per triduum, aliis per 8. dies &c. quod facilè explicari potest per diversitatem temperamenti, regionis, ciborum, aëris ambientis & aliarum circumstantiarum, ut sang. nunc tardiùs nunc diutiùs fluat & erumpere possit.

His ventilatis omnia intelliguntur quæ circa mensium fluxum occurrunt; quare nempe cum dolore erumpant, interdum supprimantur, &c.

In mensium suppressione respicimus vel sang. vel uterum, in culpa enim semper est vel sang. vel uterus, sang. quatenus est nimis viscidus, crassus, glutinosus, ita ut non auscultare possit effluviis Lunaribus, nam propter poros angustos in tantâ copiâ non recipiunt corpuscula illa, quæ quamvis in continuo & celerrimo sint motu, tamen propter paucitatem sang. illum viscidum dilatare non possunt, unde illorum vis obruitur à vi ipsius sang.

Sanguis verò producit suppressionem mensium quatenus peccat in motu & ad alium locum deferitur; vel quando peccat quantitate, ut non sit satis copiosus.

Ipsius uteri: quando adest vitiosa uteri dispositio ut in seq. casu &c. vel quatenus oscula vasorum ute-
ri

ri obstruuntur ab humore viscido glutinoso, qui impedit pororum apertionem & sang. effluxum; in hoc casu menses inordinate fluunt, mucosi crassi & pauci &c.

Sanguis qui aliàs per uterum effluit vel dilutus, floridus vel magis crassus & grumosus est; si effluit per vasa hiantia in collum uteri, tunc sanguis magis dilutus & floridus est, sin verò prius per vasa hiantia in cavitatem uteri fluit, ibidem in grumos abit & sub formâ grumosi sang. rejicitur.

Verum dices; Totum corpus est tunc spirabile, & quovis pulsu pori arteriarum dilatantur, per quos humores circulantes egrediuntur in tubulos partium; quare E. non continuo reperitur talis sang. in utero & effluit? R. Singulis quidem momentis egreditur sanguis ex arteriis, sed nequaquam sub formâ sang. (tum enim pori deberent esse valde aperti) sed humorum circumstantium, id est, partes flexiles & chylosæ.

Sanguis qui effluit est mucosus crassus &c. quia adest intemperies frigida.

Veneris minus est appetens, nullaque vel exigua &c. propter fermentorum debilitatem & spirituum inopiam: inest enim testibus seu organis genitalibus fermentum quoddam, & spiritus ex tali sang. crasso non potest ritè volatilifari nec fermenta ritè elaborari.

Semen non retinetur &c. propter privatam uteri intemperiem laxam.

Curatio. In intemperie tali sang. viscidâ & glutinosâ non statim purgantibus agendum, quia sæpe non solum frustra exhibentur, sed & aliquando majorem noxam possunt inferre; præmittenda igitur potius erunt ppantia, incidentia attenuantia & talia quæ humoribus fluxibilitatem iterum conciliant, & obstructions referant, & hoc etiam

observavit A. N. anteq. enim purgans dedit præmissit præparans ex radice Enulæ, cort. aurant. aq. pulleg. &c. omnia hæc ingredientia aromatica sunt, (seu participant de sale volat. & aromatico.) quæ diffusa in sang. cum hum. circulantibus sese diffundunt in tubulos, quos obstructos referant, humoremque inhærentem fluxilem reddunt.

Factâ præparatione; id est si humores satis facti fluxiles, & tubuli obstructi referari, tum purgans felici cum successu dari potest, ingredientia illa præscripta ab A. N. possunt etiam ordinariè pro vino medicato præscribi, potest tamen addi ☉ aliquod alkalinum, quia aliàs purgantia illa folia sennæ, mechocacan. & jalapp. &c. suppeditant suam vim catharticam menstruo, nisi addatur ☉ aliquod alkalinum quod referat poros. A. N. factâ purgatione ad intemperiem frigidam &c. provocatis per horas matutinas in Laconico sudoribus. Not. benè, sudores tales nequaquam commendari debere in intemperie sang. pituitosa viscida, nisi ppatio humorum præcesserit, & purgantia aliquoties fuerint exhibita, aliàs vasa lymphatica magis obstruuntur, vel si per sudores partes volatiles abeunt in auras, reliquus sang. incrascescit & intemperies glutinosa augetur. Et hæc sufficiant, quia eadem curatio hujus affectus est quæ in mensium suppressione: de quâ in seqq.

C A S U S II.

De Intemperie uteri calida & sicca cum bile.

(Historia vid. pag. 201.)

R E S O L U T I O.

Hic iterum notari debet ut in priori casu; Intemperiem hanc non denominandam esse intemper-

temperiem uteri, sed denominandam potius intemperiem calidam & siccam ipsius sang. nam sublatâ tali intemperie in sang. nullus character adhuc deprehenditur in ipso utero; E. intemperies illâ non partibus solidis sed fluidis adscribendâ.

Phœnom. Menses inordinatè fluunt & pauci sunt ob sang. penuriam, dicit A. N. potius propter effervescentias inordinatas, quæ in tali bilioso sang. facilitè à conflictu partium acrium.

Caput dolet. A. N. putat propter exhalationes; potius quatenus partes acres biliosæ cum sang. arterioso deponuntur in tubulos meningum, ubi propter irregularem figuram & magnit. distendendo rofionem, punctiorem & ita dolorem capitis excitant.

Labia sicca propter copiam salium in M. S. prædominantium.

Oris amaritudo facilitè explicari potest ab humore bilioso ut A. N. Lingua enim solet esse index constitutionis totius M. S. est enim pars spongiosa, rara, in cujus poros seu tubulos facilitè sanguis particulas prædominantes deponere & infundere potest.

Curationem A. N. inchoavit decoctio alterante h. e. quod dilueret salia, & temperaret alkalinam talem sang. intemperiem, hæc enim omnia aquosa sunt & humectantia, nempe rad. cichor. fragar. fol. endiv. &c. scatent humiditate quia intemperiem alkal. temperant, additur sem. melon. (convenit in morbis calidis) quia $\circ\circ$ tate quâ gaudent femina melon. cuspides salium inviscant in tali intemperie alkalin.

Colat. adduntur succus citri, acetos. &c. quia sunt acida, omnia verò acida repugnant alkalinis, & salia illâ corrigunt.

A. N. materiam ppitam subduxit Electuario de Tamarind. cum Rhabarb.

In officinis nostris prostat Elect. de tamarindis cum foliis fennæ, refertur inter lenientia, & in febris si adsit alvi obstructio, & intemperie quavis calida tuto exhiberi potest ad ℥j.

A. N. postmodum ad pleniorum bilios. &c. diacydon. lucidum purgans exhibui. Notandum, quod diacydon. istud sit vehementissimum quoddam purgans, non quidem propter dosim scammonii excedentem, sed quia mixtio non potest adeo accurate fieri, ita ut in una dosi tantum scammonii observetur quantum in altera: & hæc causa est quod sæpe ad ℥j. exhibitum in pluribus nihil operetur, in quibusdam aliquid, in aliis facile hypercatharsin excitat, quod fit propter inæqualem mixtionem scammonii. E. non ita temerè hoc Electuar. præscribendum, culpa enim aliàs in Medicum rejicitur.

Commendatur serum lactis caprini, quia pori ejus respondent salibus corporis nostri, hinc facile salia in illos recipi possunt & educi.

A. N. Extra pro dorso & lumborum inunctione tale linimentum &c. NB. Abstinentum ab illo videlicet consueto tempore, id est instante mensium fluxu, quia omnia illa sunt frigida & refrigerant, unde facile sang. in vasis lumbaribus seu circa dorsum coagulare, incrassescere & ita obstructionem magis promovere possunt.

C A S U S III.

De Dolore uteri à potu frigido.

(Historia vid. pag. 202.)

R E S O L U T I O.

Menses fluentes facile impediuntur à causa aliqua externa, quæ refrigerare sang. potest & coagulare, hinc aer frigidus fluentibus mensibus

in muliebria admissus statim coagulat sang. unde dolor & alii affectus uterini oriuntur, si menstruatæ nudis pedibus super pavementum ambulant in periculum vitæ incurrunt; Si intrant aquam frigidam menses statim subsistunt & summus dolor oritur circa regionem hypogastricam, lipothymia, convulsiones, dolor capitis & sæpe ipsa mors, sic inquit D. D. W. vidi ancillam quandam, quæ occupata lavandis linteis fluentibus mensibus intravit aquam frigidam, unde correpta fuit suffocatione hysterica & per triduum jacuit ablatis omnibus sensibus, exhibita fuerunt multa externa suffumigia &c. sed frustra: tandem 3. die ego jussi venam saphænam in pede aperire, unde paulo post ad se ipsam rediit, & integre est restituta.

Simile quid præstare potest potus frigidus sang. valde incalescente assumptus. Verùm, objicitur, incomprehensibile videtur quomodo potus talis frigidus assumptus tam brevi temporis spatio coagulari possit sang. præprimis in partibus remotis, ut in vasis circa uterum & regionem hypogastricam: in pulmonibus quidem hoc facile fieri potest propter vicinitatem gulæ cum pulmonibus & aspera arteria, dum enim potus frigidus transit gulam facile sang. in pulmonibus coagulare & talem intemperiem viscidam & crassam imprimere potest; quomodo verò hoc fieri poterit in vasis uteri? R. Not. quòd corpus nostrum & omnes pori semper sint repleti vaporibus seu partibus spirituosis (id est spiritibus) quæ in corpore in continuo sunt motu, ab anima tamen nq. sentiuntur, utpote quæ saltem judicium fert de insuetis motibus à quibus molestiam percipit; Quamprimum nunc accedit radiosus motus, ita ut vapores illi vel plus minus moveantur in corpore nostro, animi percipit molestiam & sic sentit quæ antea non sentiebat: nam dum

plus vel minus illæ spirituosæ partes moventur ita-
 tum alius character imprimitur & earum motus vel
 imminuitur vel augetur, (per motum radiosum il-
 lum nihil aliud intelligitur, quàm alia determinatio
 partium spirituosarum, Cartesius, vel conatum sal-
 tem ad motum:) E.g. si navis adverso flumine duci-
 tur in altum, torrenti aut aquæ statim alius motus
 imprimitur, quem, si navis recessit, post puppim
 adhuc videmus durare aliquamdiu, quia partes non-
 dum sequuntur motum aliarum partium, & quamvis
 ille motus radiosus non sit conspicuus in corpore, ta-
 men sufficit conatus ad alium motum recipiendum,
 ut bene monet Cartesius de actione luminis, nam
 illuminatio in momento fit. E. non consistit in mo-
 tu valde sensibili, sed saltem radiofo, id est conatu
 vel pressione globulorum &c. vid. Cartes. hic si po-
 tus frigidus assumatur, statim alius motus imprimi-
 tur partibus spirituosis totum corpus replentibus,
 nempe impediuntur in motu vel segnius moventur.
 E. faciliè vapores tales si irridiant ita sang. abire
 possunt in coagulatum & incrassescere, unde sanguis
 statim restagnat in vasis. & fit glutinosus, qui ex-
 travasetur in cavitatem uteri, abit in grumos; vel
 si aliæ partes accedunt ad sang. in vasis restagnantem
 vasa distendunt, ut intumescant, unde dolor circa
 lumbos vel hypogastria oritur.

Hoc in casu frustra administratur V. S. quia V. S.
 non potest sang. coagulatum & grumos dissolvere,
 sed requiruntur talia medicamenta, qualia exhibere
 solemus in casu ab alto, quæ nempe possunt sang. co-
 agulatum dissolvere seu grumos sang. reddere fluxibi-
 les, ut A. N. flores chamomillæ; Externè etiam at-
 tenuantia ut sem. anethi, lini, herbæ matricariæ, me-
 lissæ &c. A. N. pulvisculum præscripsit ex myrrha
 cum aqua mulier. &c. Nam myrrha etiam in lapsu
 ab alto contra sang. coagulatum exhibetur.

Omniſibus palmam eripit ſperma ceti, ſin verò poſt horum uſum menſes nondum fluere incipiunt, tum poteſt tandem adminiſtrari V. S. in pede.

C A S U S V.

De Inflatione Uteri.

Hiſtoria vid. pag. 203.

R E S O L U T I O.

Illa ſæpe falſum mentitur conceptum, & ſic imponit ſæpe Medicis adſtantibus & mulierculis. Flatus in omnibus corporis partibus & quâlibet cavitate generari poſſe nemo negabit, quemadmodum enim in inteſtinis non rarò generantur, ita etiam in utero quem valde diſtendunt. Bene igitur ſigna ſunt diſtinguenda, ne confundamus partem affectam, ſive enim meſenterium repletum flatibus, ſeu cavitas abdominis ſeu uterus, tunc diſſiciliter poſſunt diſtingui; quando meſenterium (in quo tot plexus ſunt nervei,) Spasmodicâ quadam vellicatur contractione, tunc non rarò muſculi hypochondriorum attolluntur, ita ut efformetur globus (tumor) qui etiam poſſit manu contrectari, & tunc plerumque ſolent uterum accuſare, cùm tamen uterus in culpa non ſit ſed potius glandulæ inflatæ & ſpasmodicè contractæ in ipſo meſenterio, ita ut mentiantur foetus caput in utero contenti vel ipſum uterum inflatum. Quando pori inteſtinorum ſunt obſtructi, quominus vapores ſpirituoſi motu naturali tremulo poſſint pergere, tum ſæpius oritur talis intumeſcentia abdominis, imprimis in ſexu foeminino, quæ gravidationem mentitur. Vera tamen inflatio uteri provenit ab inflatione ipſius uteri, quatenus nempe in ejus cavitate multi flatus cumulantur; multi putant flatus in cavitate uteri

colligi non posse, sed si consideramus symptomata à nutrimento corrupto producta, facile concipere possumus flatum generari posse ab uteri alimento proprio corrupto; sed ne Medicus malè consulat suæ existimationi, nec in periculum vitæ conjiciat ægram, valde cautus esse debet ne curet gravidationem pro uteri inflatione, nec uteri inflationem habeat pro gravidatione; Nam affectus qui à flatibus oriuntur patiuntur sua incrementa & decrementa, nec in eodem permanent statu & semper opus mutationibus obnoxium, hinc tumor abdominis si est à flatibus, tumor jam major jam minor apparere solet; sin vero vera gravidatio adsit, signa sunt constantia & tumor abdominis ferè idem apprehenditur.

Respiratio difficilis adest & hypochondriorum tensio, tum quod in tali uteri inflatione intestina magis sursum protrudantur & mesenterium magis distendatur, tum quod similis causa fuit in intestinis, ita ut non solum in uteri sed & abdominis cavitate flatum generentur, unde diaphragma planum reddi vel libero motu moveri non potest nec subsidere, & ideo respiratio valde est difficilis.

Flatus sunt corpus quoddam mobile ideo facile hinc inde fluctuare possunt, & hæc est ratio, quare à levissimo motu corporis, murmura, strepitus & sonitus ægra preceperit.

Curatio hujus affectus est vel universalis vel particularis; Universalis recipit totam M. S. præprimis coctionem primam in ventriculo quæ depravata solet esse Auth. variorum morborum in toto sang. & reliquis visceribus, quia igitur flatus oriuntur vitio humoris seu thuci acidi ideo præmitti debent præparantia ex aromaticis $\circ\circ$ sis constantia, hæc debent excipere lenitiva, expurgantia laxativa, quæ repetitis vicibus exhiberi debent; postmodum carminativa

tiva exhibenda & talia quæ sunt partium tenuium, quæ faciliè obstructos tubulos referare humoremque tenacem in illis contentum fluxilem reddere valent, talia sunt medicamenta sæpius laudata ex lignis ppata, quorum partes rigidæ & duræ sunt & omnes morbos frigidos; glutinosas obstructions curare possunt, ut ex ligno sancto, farsaparill, assafras &c.

A. N. Sub horam decubitus aquam vitæ mulierum cum essentia Zedoariæ delibanda commendavi. Loco aquæ vitæ mulierum substitui potest aq. Zedoariæ anisata, quæ horis vespertinis ante cubitum ad 2. vel 3. cochlearia assumi potest; Laboravit (inquit D. D. W.) uxor rustici cujusdam per plures menses inflatione uteri, ut quamprimum intraret musæum calidum totum abdomen valdè intumesceret, contra verò in aère frigido statim iterum detumesceret abdomen: varia medicamenta frustra exhibita sunt ab agyrtis mulierculis, nihilominus tamen paucis restituta est, cùm enim ante aliquot septimanas consuleret me **Maritus**, suasi ut singulis horis matutinis assumeret Elixir. antiscorbuticum nostrum gutt. xx. l. xxv. ad xxx. in cochleari uno vel altero cerevisiæ calidæ expectando sudorem in lecto, horis verò vespertinis ante cubitum assumeret mixturam carminativam ex aqua splenetica Schroderi, aq. mentæ, abrotan. balsam. embyron. cum essentia saccharina citri, usurpatis per octiduum integrè valet, quæ per tot menses hoc malo fuit afflicta. Felicis hujus successus ratio manifesta dari potest, nam illud Elixirium antiscorbuticum dictum nihil aliud est quàm Elixir. antiarthriticum Timæi à **Guldenstee** / **cujus** mentionem facit lib. 3. de morbis infimi ventris Casu 36. de arthritide vaga scorbutica p. m. 169. nam hujus elixirii ingredientia sunt aromatica, participant de sale volatili, unde mucum tenacem

attenuant, corrigunt, tubulos obstructos referant, & ita flatus compeſcunt.

Carminativa certè in omnibus affectibus uterinis multùm præſtant, & ipſa menſum ſuppreſſio præmiſſis præmittendis per ſola carminativa curari poſteſt, nam aromatica ſunt naturæ alkalinae, quæ repugnant omnibus vitioſis acidis, &c.

C A S U S VI.

De Ascaridibus uteri.

(*Historia vid. pag. 204.*)

R E S O L U T I O.

NOtum jam omnes vermes generari ex certis ovibus vel ſemine, illa ova ſunt inſenſibilia, inconſpicua & adeo parva, ut etiam minutiffimos, inſenſibiles, (intelligibiles tamen) poros & anfractus poſſint permeare, hinc quando quies ipſis conceditur ut involuta aliis humoribus deponantur in certam cavitatem alicujus partis, ibidem diuturnitate temporis tandem calore partium circumjacentium ita ſoyentur, ut excludantur & vitam nanciſcantur. Iſtiusmodi ſemina ſeu ova cum humoribus circulantibus depoſita in ſubſtantiam uteri tanquam partem ſolidam ſi ibidem nutrimentum non ritè poſteſt aſſimilari, ſed abeat in humorem putrilaginoſum, ita ut aliquamdiu ſemina deliteſcant in cavitare uteri, redduntur fœcunda, & tandem reddunt proles, unde varii generis vermes enaſci videmus. Fermentatio noſtræ vitalis (id eſt naturæ noſtræ conveniens,) contrariari videtur excluſioni ovorum ſemen vermium generantium, quòd ſi verò illa fermentatio deficiat a ſua indole & oriatur fermentatio putrida vel putrefactio; (etiam ſpecies fermentationis eſt,) tum facili negotio ſemina ſeu ova poſſunt ad maturitatem

tem

tem deduci: videmus hoc in fructibus horariis, nam pro diversitate temporum, annorum, caloris æstivi, femina nunc excluduntur nunc extinguuntur & suffocantur, hinc hoc anno, hâc æstate, uberior copia vermium deprehenditur, sequenti verò vel nulli vel pauci, causa diversitatis hujus est, quòd calor magis constans & æqualis fuerit. Sin verò calor sit æqualis & accedat intemperies aëris, tunc ova facillè ad maturitè deduci possunt; nam exclusiones ovorum differunt saltem inter sese gradibus, sic calor ille qui fovet & excludit ova Gallinarum gradu saltem differt ab illo qui requiritur ad exclusionem ovi anserini, & hoc de omnibus oviparis concludi potest.

C A S U S. VII.

De Mensium defectu.

(*Historia vid. pag. 205.*)

R E S O L U T I O.

IN suppressione mensium, ut in præcedentibus dictum, attendendum vel ad sang. vel ad vasa; ad vasa quando seu vitiosè conformata sunt, vel quando ipse uterus scirrho vel duritie quadam, vel aliquo vitio hæreditario laborat, tunc enim orificia horum vasorum ita sunt munita à circumstantibus, quominus convenienti modo orificia vasorum possint referari: hinc in illis menstrua nunquam fluunt, & frustra etiam omnia exhibentur medicamenta, excepto solo remedio nempe V. S. quamvis enim V. S. non possit menses elicere seu profluvium excitare, multùm tamen conducit sanitatis cõservationi, quatenus copia sang. per eam imminuitur, & ita subjectum à variis morbis & insultibus præmunitur.

CASUS VII.

De Mensium suppressione.

(Historia vid. pag. 205.)

RESOLUTIO.

Mensium suppressio morbus vocatur in ætate maturâ, non verò lactante nec gravidâ: nam in ætate infantili lactantibus & gravidis non fluunt nec etiam in illis quæ sunt proVectæ ætatis, & tamen bene valent, dicitur igitur saltem morbus in illis quarum ætati, temperaturæ, &c. conveniens est.

Phœnomena in mensium suppressione in præcedentibus sunt proposita, addi illis potest urina quæ solet esse cruda, aquosa, tenuis propter defectum debitæ pneumatoseos & fermentationis in ventriculo, unde non sine ratione Barbette in suâ praxi mensium suppressionem ferè semper oriri dicit ex ventriculo seu vitio coctionis primæ, nam mensium suppressio, oritur à sang. cacochymia quæ est proles cacochylia, cacochylia autem oritur à vitio coctionis primæ in ventriculo, & hinc urinæ crudæ aquosæ & tenues sunt, quia salia non exaltantur nec poris lymphæ incoquantur, sed suppressa & involuta manent ab aliis partibus viscidis glutinosiss in corpore, & hæc etiam ratio est quòd urina non tingatur.

Sed cùm nusquam sit tuta fides, Medicus valdè cautus esse debet in curanda mensium suppressione, ne curet gravitationem pro mensium suppressione, nec mensium suppressionem habeat pro gravitatione, sic enim facilè incurreret in discrimen existimationis & famæ suæ. E. signa distincta probè sunt examinanda, talia quidem plura recensentur à practicis, præcipua tamen ad quæ semper Medicus attendere debet, hæc sunt. Notum.

rum enim quòd in gravidis primis mensibus certa symptomata oriri soleant, ut appetitus prostratus, vomitus matutini, pica & tandem tussis, quæ medio imprægnationis tempore accedere solent: incerta tamen hæc omnia, quia etiam comitari solent illas, quæ laborant suppressione mensium, sanguis enim restagnans versus ventriculum succos peregrinos suppeditat fermento, idque variè mutat & lædit; unde illa mala.

Verùm enim verò, siue symptomata illa ut appet. prostr. vomitus matutini, &c. successu temporis & de die in diem imminuantur & cessent sensim, siue postmodum non adeo graviter affigere soleant, indicium est imprægnationis, & contra, indicium est mensium suppressionis; nam symptomata gravidarum de die in diem mitescunt & imminuuntur, in mensium suppressione verò de die in diem augentur symptomata. Idem apparere solet in gravidis signum certissimum nempe motus foetus in utero circa mensem 4. vel 5. Sed & hoc infidum & incertum est signum, quia similis motus produci potest à flatibus in abdomine vel utero fluctuantibus. Quid si verò Medicus nullum signum certum habere possit num adsit gravidatio vel suppressio in mensium, & ita aliquamdiu dubius hæreat, tunc in mentem vocare debet præceptum Hippocratis dicentis: Si non potes prodesse non debes obesse: sicque præscribere potest primæ coctioni dicata nempe medicamenta stomachica, illis enim nec abortus potest causari neque suppressio mensium reddi deterior.

Prognost. Signa. Mensium suppressio parens esse solet gravissimorum morborum, sæpè enim natura solet se exonerare per alias vias valde periculosas ut aotum, sic sæpè sputum cruentum oritur gerens vires ordinarii fluxus mensium.

In principio vel recens mensium suppressio admittit quidem curationem, sed diuturna eludit plerumque vim medicamentorum.

Incommoda autem illa quæ sequi solent diuturnam recensentur ab Hippocrate libr. de morbis mulierum, dicente: Quod si per 6. menses purgatio menstrua defecerit, malum incurabile: quod tamen non ita absolute intelligendum, quia curantur etiam sæpe quæ per semiannum imò integrum annum tributum hoc lunare non solverunt; hinc Riverius conatur interpretari hanc Hippocratis doctrinam, qui videri potest. Certum tamen est, quod si non mature occurramus malo, tandem convulsiones, epilepsia, & quod familiarissimum est hydrops ægras trucidare solent. Et sanè consideratione dignum est & admirationem meretur, quod omnia illa symptomata ortum trahentia ex mensium suppressione soleant exacerbari præsentem tempore consuetæ evacuationis, hinc ulcera quæ interdum in suppressione mens. à restagnante sang. & acrifacto (seu intemperie sang.) in pede vel aliis partibus produci & oriri solent, (sang. enim restagnans facile contrahit intemperiem quandam, degenerat à crasi & acris fit) semper præsentem tempore consuetæ lunaris expurgationis valde dolent & magis quàm antea, & omnes affectus solent esse graviores præsentem tempore consuetæ expurgationis: sic etiam observatum fuit, quod vulnus, quod inflictum fuit foemina laboranti mensium suppressione, semper recrudescere cœperit instante tempore, quo aliàs foemina tributum lunare solvere debebat.

Antequam ad curationem se accingat Medicus in mentem vocare debet præcepta à Riverio & aliis proposita, quæ sanctè observanda sunt Medico (I), ne error aliquis committatur circa locum

cum V. S. aliàs enim in vitæ periculum Medicus ægram conijcere potest, si V. S. intempestivo tempore in brachio vel v. v. intempestivo tempore in pedè administretur: (2) semper à mitioribus incipiendum est, partim ut consulat Medicus suæ existimationi, nec patientem lædat, si enim fuerit deceptus & habuerit gravidationem pro mensium suppressione, tunc mitioribus illis medicamentis noxam non potuit inferre nec matri nec foetui, quod aliàs fieri potest, purgantibus & aliis, tum etiam ubi mensium suppressio inveterata est, & obstructions validæ nunquam validioribus agendum, & sic obstructions magis magisque augentur.

(3) Nunquam specifica seu appropriata fortiter menses pellentia exhibenda, nisi præmissa fuerint universalialia, (h. e. purgantia purgantia quæ repetitis vicibus exhibenda,) aliàs menses magis supprimuntur, quia sang. magis commovent, & ita majori in copia ruunt versus uterum, unde tunc, quia viæ inclusæ sunt, obstructio augetur.

(4) Illa appropriata seu menses moventia semper circa consuetum tempus exhibenda, quo aliàs fluere debent, ne vim inferamus naturæ, utpote quæ vult duci neqq. verò cogi. Traditur in casu proposito curatio mensium suppressionis à vitio sang. ortum ducentis; sanguis peccare potest vel quantitate, vel qualitate, vel motu (vel mixtione & motu ut loquuntur: Neoterici:;) *quantitate*, quatenus nempe ob plethoram & distensionem vasorum sanguis alacriter moveri nequit; *qualitate*, si est crassus, viscidus, glutinosus; *vicio motus*, si non ad convenientes vias ordinarias excretorias moveatur, sed ad alias partes, ut effluat per hæmorrhoides vel per nares, oculos, gingivas, gulam, asperam arteriam, (unde hæmoptysis seu sputum cruentum:) ut videre est apud Auctores vel Observatores.

A. N. (1) Ad minuendum & evacuandum, &c. venam in talo aperuimus, &c. Maximus error committi potest circa V. S. si menses supprimantur interfluendum vel fluentibus à causa aliqua manifesta vel externa ut frigore &c. tunc nulla alia vena est aperienda quam saphæna in pede, i. e. vena in talo. Sin verò menses supprimantur à plethora seu sang. copia, (ut non rarò fit,) vel qual. sanguinis vitiosa, (cæteris tamen paribus si nempe nihil aliud in sang. prohibeat:) tum primum extra tempus consuetum institui potest V. S. in brachio, postmodum etiam instante lunari expurgatione aperiri post vena in pede.

A. N. (2) Hinc ad præparationem materiæ viscidæ & crassæ venas, &c. huc collimant quæ antea dicta sunt, nempe prius ad totam M. S. respiciendum esse, antequam specifica exhibeantur, si igitur sanguis est viscidus, glutinosus, exhibenda aperiencia, attenuantia prius, quæ excipere debent purgantia, quæ omnia non exhibenda instante purgatione lunari, sed longe ante tempus consuetum, ne naturam impediamus in suo munere, si enim quis purgans daret instante tempore lunaris evacuationis, certè occasionem daret quominus sanguis per muliebria efflueret, nam alium motum, aliam determinationem conciliaret sanguini. Præparantia Medicamenta quæ debeant esse in tali viscida & frigida sang. intemperie, sæpius dictum est, quæ nempe particulas duras & rigidas habent.

A. N. (3) Materiam præparatam potiuncula purgante eduximus, &c.

Nota, purgantia sæpe reiteranda, & sæpe interponi præparantia, quia uno ictu non cadit arbor, ut plurimum debent esse in formâ pilulari. Recommendantur pilulæ fætidiæ majores, omnia aloëtica, pilulæ de galbano, Sylvii hoc in casu egregiæ. Obser-

vandum tamen, semper purgantibus (& aliis) admiscenda esse nonnulla specifica, ut castoreum, myrrham, vel alia nonnulla menses moventia, $\circ\circ$ fucini, sabinæ, &c.

A. N. (4) Peracta feliciter purgatione venam pedis 4. circiter vel 5. diebus ante consuetum, &c. Debemus igitur semper observare phases Lunæ ceu consuetum tempus, nam si V. S. medio tempore seu primâ quadratura Lunæ, i. e. si non erit novilunium, administretur, tunc potius nocet, si diuturnitate temporis ægrota nesciat consuetum tempus, vel Medicus quærere nolit, tunc semper ante novilunium 3. vel 4. diebus V. S. instituenda est.

A. N. (5) Postmodum ad menses moventia devenimus, (nempe peractis omnibus,) exhibendo pulvisculum ex myrrha, &c. croco, &c. impediencia illa constant suâ laude, sed myrrha propter amaritudinem, & sæcula bryoniæ propter insuavem saporem & sæculentiam facile nauseam excitant, & si bis vel ter ab ægris assumuntur, abhorrent deinde. Horum loco exhiberi possunt aquæ destillatæ quæ minori cum nauseâ & simili successu si non feliciori exhibentur, ut aqua puleg. melissæ cum vino flor. cheiri, calendulæ, aqua hysterica cum castoreo addi his possunt carminativa & edulcorari syrupo appropriato, aperitivo ut syrupo arthemif. de 2. radicibus, de 5. radicibus, qui multum præstat in hoc affectu. A. N. vinum chalybeatum Zacuti intendit \square crocati essent. castor. &c.

Nota: omnia illa specifica possunt referri vel ad materialia vel ad volatilia alia, utraque uno fere operantur modo, nempe quatenus acidum vitiosum corrigunt, hinc solet exhiberi vel decoctum chalybeatum, vel vinum chalybeatum, id est, cui imponitur limatura Martis cum aliis ingredientibus, Tinctura Martis Zwölfferi, Tinctura vitriol. Martis,

tis, & omnia ex Marte præparata hîc commendantur.

Aliâ tamen vulgaria quidem sed palato gratiora & magis suavia vino imponuntur, cujus primum haustum fumant in prandio vel cœna ut &. Rad. levistici, rubiæ tinctorum Zedoariæ aa. ʒj. galangæ, enulæ aa. ʒʒ. herbæ roris marini (specif. in affectibus uterinis:) arthemisiæ, melissæ aa. mss. flor. calendulæ, Cheiri, anthos aa. p. j. baccarum lauri ʒij. cinamom. ʒj. croci gr. vj. ☉ Pri ʒj. incisagrossè D. ad nodulum. S. Species in Wein zulegen / den ersten Trunc davon zu thun in prandio vel cœnâ, vel si placuerit sumat haustum primum horis matutinis, alterum hora tertia pomeridianâ.

A. N. Interdum ☉ Pri crocat. &c. describitur in Crocologia Herdoti, (egregius est tractatus,) ubi habet varias compositiones ex Croco.

A. N. Elixir propriet. Par. nempe debet esse sine acido paratum, alias plus nocet.

A. N. Aqua vitæ mulier. & id genus alia, nempe balsamus embryonum, aqua hysterica cum castoreo, aqua hirundinum cum castoreo, aqua zedoariæ anisata, aqua melissæ composita, &c.

A. N. Frictiones, pediluvia, suffitus &c. adhibentur præmissis præmittendis balnea vel artificialia vel naturalia; verum observandum ne sudores nimium erumpant per usum balnei. quia sic discussis partibus spirituosus sang. incrassescit, sicque obstructio augetur.

A. N. Tandem Tincturam aloëticam & essentiam uterinam, &c. Illa Tinctura aloëtica cum Vi. Sp. ☉ facta præparari potest, loco essentiæ uterinæ substitui potest Elixir. uterinum Crollii vel si quis possideat, Elixir. uterinum Mœbii, quod potentius est & feliciore cum successu exhibetur.

Quid si sanguinis motus peccet, ita ut per alias partes

partes magis periculosas effluat, tunc semper convenit. V. S. in pede; sed ponamus casum, si foemina alicui menses fluant per hæmorrhoides singulis mensibus, quid tunc faciendum, nam si dentur menses moventia, tunc fluxus magis promovetur per vasa sedalia, si V. S. administreretur, iterum fluxus promovetur per vasa sedalia. E. ibi iudicium Medici est difficillimum. Satius igitur erit, si instante purgatione exhibeat medicamenta, leniter profluvium mensium promoventia.

Alia adhuc conveniunt in movendis mensibus. Riverius commendat cruorem seu sanguinem hircinum, cujus præparationem vid. apud Hippocrat. qui in pleuritide commendat sang. hircinum, & propter eandem rationem videtur convenire in mensium suppressione præsertim quando sanguis collectus in cavitate uteri abit in grumos, illo enim sang. coagulato iterum dissoluto, iterum fluxilis redditur, & conveniens motus illi restituitur.

Commendat idem fermentum domesticum, quo aliàs massa farinacea fermentari solet, & huic tribuit vim movendi menses, si portio ad nuc. avell. magnit. vel ad ʒj. assumatur: ex effectu hujus medicamenti patet fermentat. imminutam, vel deficientem sang. etiam esse veram causam mensium suppressionis, si igitur fermento seu alio remedio sang. fermentatio restituatur, tunc excretiones naturales iterum etiam peraguntur, quemadmodum enim exigua fermenti portio massam farinaceam fermentare potest, simili modo si assumatur in corpus nostrum, particulæ activæ sese insinuant in M. S. fermentationem inchoant & menses suppressos citare possunt. Commendatur etiam à practicis decoctum splenis bovis, hujus operandi modus etiam inquirendus; si aqua communi vel fontana inebrie-

brietur massa farinacea : non sequitur fermentatio nisi addatur fermentum , verùm si lien aliquamdiu fuit maceratus in aqua illa tepida , & postmodum massæ farinacæ affundatur , tunc sequitur fermentatio , exinde patet lieni inesse fermentum aliquod siue partes quasdam spirituofas volatiles , quæ faciliè fermentationem in corpore excitare possunt ; seu lien bovis prægnans est principiis activis , quibus si doneatur sanguis , exaltatur ejus fermentatio.

C A S U S VIII.

De Mensium retentione colocynthide curata.

(*Historia vid. pag. 207.*)

R E S O L U T I O.

MUltùm in movendis mensibus præstant externa , pediluvia , balnea , suffumigia , &c. miasmata enim illa per poros foris intus spectantes sese insnuantia corpori nostro motum sang. pigrum & tardum promovere possunt. Convenit autem Colocynthide externè & internè , est enim valde amara sicque acidum compescit , bilem auget & sang. reddit fluxibilem , gaudet enim particulis valde volatilibus & penetrantibus , quæ faciliè se diffundunt in minutissimos poros : nam si orbis fricatur colocynthide , amaritudo durat per plures dies : si ergo particulae possunt poros penetrare in aliquo corpore solido , multo magis humido molliori seu laxiori.

Commendatur etiam suffumigium ex scoriis δ ii , scoriarum δ coquuntur in aqua communi & vapor hujus decocti excipitur , vel decoctum hoc lateribus ignitis affunditur & fumus per muliebria excipitur : hoc externum commendat Hartmannus in sua praxi Chymiatica. Suffumigia ex scoriis martis valde conveniunt

niunt in movendis mensibus, igneuntur scorix & affunditur urina inveterata & vapor excipitur. Celebris cujusdam remedii mentionem facit Glauberus, simul etiam applicandi modum tradit, dum salia volatilia beneficio instrumenti lignei in contumaci mensum suppressione utero ingeruntur, nam quemadmodum in affectibus soporosis per salia volatilia (ut sal C. C. spir. sal. armoniac. &c.) naribus oblata spiritus sopitos excitare conamur, simili modo per tractum hujus instrumenti cum gossypio vel potius spongiola utero ingeruntur spir. sal. armon. urinosus, sal volat. urinæ. C. C. & alia salia volatilia, quæ se diffundunt in uterum, spiritus sopitos excitant & exagitant, sang. effectum fermentant, & ita convenientem itum sang. restituunt.

C A S U S I X.

De Mensum paucitate & stillicidio cum dolore.

(*Historia vid. pag. 208.*)

R E S O L U T I O.

Menses imminutè fluunt vel cum vel sine dolore, vocatur mensum stillicidium; Causa quærenda est vel in sang. vel utero: In utero, si vasa valde tenuia, parva & exigua sunt ita ut sufficiens copia sang. per illa excerni nequeat, unde stillicidium sine dolore; Quòd si verò sang. simul sit acris inter excernendum, erodit tunicam sensilem & dolorem infert, unde stillicidium cum dolore; In sanguine ipso verò vitium est, quatenus nimis crassus viscidus est, qualem A. N. vel sang. melancholic. & cum in tali melancholic. sang. excedat acidum, facilè dolor ab illo acido vitioso inter excernendum oriri potest.

Cura-

Curatio quæ hîc proponitur, respicit causam latitantem in ipso sang. nempe visciditatem & crassitiem ejus, unde indicantur ppantia humorem melancholicum i. e. incidentia, attenuantia; Factâ præparatione humor est educendus è corpore beneficio alicujus cathartici; pro illâ intentione proponit A. N. vinum medicatum; Not. (1) de vinis medicatis seu laxativis, quòd sæpè gravissimos excitent dolores colicos, quatenus stipites foliorum fennæ vel aliæ partes rigidiores & crassiores intrant cum chylo seu aliis humoribus poros vasorum lacteorum; vel etiam quatenus illæ rigidiores partes vibrantur in parietes intestinorum, & cum non possint interstitia seu poros transire, dolorem vehementem excitant, (2) aliud adhuc incommodum observatur circa usum vini alicujus laxativi, seu medicati, quod facilè situm contrahat in superficie, & si aliquoties in usum fuerit vocatum, tum nodulus bene immergi nequit liquori vinoso, præsertim quia pharmacopæi solent nodulos parare in tali longitudine, quod nequaquã fieri debet, sed potiùs ille sacculus seu nodulus sit latus quòd facilè immergi possit toti liquori venenoso. Cùm igitur propter talem situm in superficie contractum vinum medicatum facilè nauseam moveat, nec vis cathartica propter inconvenientem sacculi figuram sese per totum vinum diffundere potest, ut pro voto non operetur in corpore, E. alio quodam remedio his incommodis consulendum est, hoc etiam optimè fieri potest, si species incisæ dentur ad chartam & postmodum cochlear plenum hujus pulveris fumatur, quod vesperi immergitur vitro vini, circiter ℥iv. vel vj. (Weinglasß voll) debet ita stare in Musæo seu ad fornacem, insequenti mane colatur per linteum & sic vinum recens jam præparatum hauritur, quod non solùm feliciter operatur, verùm etiam quoties libuerit ægrotanti,

recens ppari potest : ad incitat. vini medicati A. N. sequens sit.

℞. Fol fennæ ℥vj. Rhabarb. ℥iij. Rad. jalapp. ℥i℥. turbith. alb. ℥j. helleb. nig. ℥ij. Chalyb. ppti ℥ij. fol. meliss. rorismar. aa. m℥. salis tart. melissæ aa. ℥℥. Cortic. citri ℥iv. possunt addi aromata nonnulla pro intentione Medici ut cinamom. anthophyll. cardamom. &c. Incisa grossè D. ad Chartam ; pulveris hujus cochlear plenum infunditur vino-h. vespertin. altero die colatur saltem & hauritur.

Chalybs seu medicamenta è Marte ppata adduntur medicamentis hysteriis & menses promoventibus, quatenus absorbent acidum illud vitiosum coagulans sang. qui Author est obstructionis istiusmodi contumacis.

A. N. quartum laxantibus & mollientibus potissimum externis perfecimus &c. illa respiciunt vasa quatenus vitium in illis est, hoc est, quatenus sunt nimis tenuia & exigua, nam laxantia illa facilitatem in dilatando vasis conciliare possunt.

A. N. additis subinde & uterinis specificis, nempe quæ menses promovent, ut radix rubiæ tinctor. herb. artemisiæ; pulegii, rorismarini.

A. N. non minus ac anodynis, anodyna debent esse saltem externa non interna, qui aliàs retardant fluxum, possunt igitur addi pro infestibus & fomentis flor. verbasci, hyperici, branca ursina, parietaria, flor. sambuci, &c.

C A S U S X I.

De Fluxu mensium nimio.

(Historia vid. pag. 209)

R E S O L U T I O.

Quod in genere hujus affectus causas attinet eodem hoc accusantur quales adduximus

in hæmorrhagiâ narium, pulmonum, (ut hæmoptysis) seu vasorum sedalium, omnia enim illa quæ possunt hæmorrhagiam narium, vasorum sedalium, &c. excitare, etiam mensium fluxum nimium.

Causæ in specie solent dividi in in- & externas: externæ sunt quæ ruptionem vasorum causare possunt, ut casus ab alto, alicujus ingentis molis gestatio, percussio, ut etiam vasorum dilaceratio, fieri potest propter abortum vel partus difficultatem. Internæ causæ sunt quæ sang. nimis exagitant, unde violentus ejus motus & qua data porta erumpit, vel etiam quæ sang. nimis fundunt, seu nimis fluxibilem reddunt & simul acrem, quod sæpius præstant medicamenta aloetica volatilia, intempestivè & nimia in copiâ assumpta.

In Actis Hafniensibus (Danicis) quorum duo volumina edidit Bartholinus, legitur, quòd quidam frequentius assumpserit sal volat. ^o ^o sum Sylvii pro sang. attenuatione, & ad avertendas obstructions, sang. enim per V. S. extractus fuerat viscidus, crassus, continuato usu hujus aliquamdiu incidit non solum hæmorrhagiam narium vix curabilem, sed & cum sang. revulsionis gratia per V. S. extraheretur, ille fuit valde floridus & tenuis nequaquam rediens ad consistentiam cum fibræ ejus omnes essent dissolutæ: quod à sale illo factum fuisse puto, insignem enim vim habet penetrandi, attenuandi, incidendi & volatilisandi. Malum ut narratur in hâc historia, originem habuit ex obstructione tubulorum & impedita circulatione lymphæ per vasa lymphatica, hinc cum sang. ille floridus fuit profusus ex utero, spiritus animales sufficienti in copiâ inde elaborari non potuere, unde languor & respirandi difficultas, & quia partes activæ, quæ debebant restaurare fermentum ventriculi, sunt egressæ, ideo in appetentia fuit

subsecuta, tumor pedum ob inopiam spirituum accidere potuit, nam sang. illa circulatio quæ debet fieri à pedibus versus cor laboriosior est illâ, quæ fit à capite ad cor, hæc enim deorsum, illa sursum fit, hinc si Spiritus animales sufficienter non influunt, nec calcar addunt sang. & humor. circumstantibus, tunc segrè moventur per tubulos & vasa lymphatica sicque tantò incrassantur, restagnant & tumor oritur.

Prognosis Est affectus periculosus, & multæ inopinatâ morte subitò extinguntur si sanguis nimiam in copiam ita per muliebria erumpit: hinc causâ bene indaganda est, si enim nimia uteri hæmorrhagia oritur à ruptura vasorum, percussione nempe, lapsu, abortu, seu partus difficultate producta, tunc nulla exhibenda purgantia [nihil præstant:] sed potius statim confugiendum ad adstringentia præsertim externa; Sin vero vitio sang. nimius talis fluxus fiat, tunc potest quidem purgans aliquod exhiberi, si nempe paulatim fluxus fiat, sin verò cum impetu sang. erumpat, tum iterum abstinendum à purgantibus.

A. N. exhibuit pulverem hydragogum [quatenus accusat serum abundans in sang.] ut ꝛ. Jalap. pp. Dis. &c. circa hoc purgans notandum, quòd sit satis forte, sicque prostratis viribus & sang. copiosius excreto ab illo abstinendum; potest substitui, si purgare sit necesse, Rhabarbarum, quod post se reliquit partes crassiores & terrestres adstrictionem producentes.

Decoctum chinæ cum aliis commendat A. N. &c. & hoc egregium in hoc casu, quatenus prospicit symptomatibus, tumori pedum, cachexiæ, quæ plerumque comitari solet nimio fluxu laborantes, sic enim pori & tubuli in superficie corporis aperiuntur; quia decocta lignorum constant particulis rigidis, addidit A. N. decocto flores rosarum ru-

brarum, NB. si agrotans possit ferre odorem, nam multæ mulierculæ statim incidunt in passionem hysteri-
cam, quamprimum medicamentum exhibetur, quod
ingreditur quid ex rosis.

A. N. hinc ad hepatis intemperiem &c. additis
moder. adstring. &c. frustra illa adstringentia hepa-
ti commendantur, potius exhibita illa effectum sortiun-
tur in ipso sang. quem reddunt crassiorem, corrigunt
primam coctionem in ventriculo è quâ ut plurimum
originem trahit nimia uteri hæmorrhagia, ideo accu-
sat Barbette ventriculum & renes: illum, quatenus ca-
cochylia aliqua generaretur: hos, quatenus serositates è
sang. non eliminarent.

A. N. Extra hypochondrio dextro Emplastr. nostr.
Hepaticum &c. illa externa non applicantur hypochon-
drio dextro. ob eam causam quod hepar sanguificet, &
imbecille generet sang. serosum crudum, sed ideò ut
sang. in vasis majoribus vena nempe porta & vena cava
per adstringens istiusmodi reddatur crassior ac in motu
suo impediatur.

A. N. De nocte spongia aceto rosaceo &c. moneri
hic iterum debet, quòd antea de rosis, si nempe ferre
possit.

Aqua spermatis ranarum cum aceto potest externè
applicari mulieribus cum spongiâ; Conveniunt etiam
hic excrementa animalium de quibus capite de hæ-
morrh. narium dictum, ut stercus suillum, asininum,
&c. repleti potest saccus stercore asinino, coqui in ace-
to & externè mulieribus applicari, quod egregium
auxilium in hoc affectu periculoso & satis acuto. Omnia
quæ in diætâ A. N. commendat, respiciunt coctionem
in ventriculo, si enim ritè fiat illa concoctio, nulla ori-
tur cacochylia, sicque nulla sang. cacochymia: unde
nulla cachexia seu atomia viscerum.

CASUS XII.

De Sanguine menstruo per vomitum rejecto.

(Historia vid. pag. 211.)

RESOLUTIO.

Continet saltem observationem sang. menstrui per vomitum rejecti, per varias partes enim sang. fuisse rejectum testantur historiae Medicæ, ut modò per vomitum, modò per asperam arteriam, nares, aures, dentem excavatum putridum &c. Varias istiusmodi observationes curiosus legere potest in Directorio Moronii, qui ex practicis variis collegit. Viæ per quas sang. ingreditur ventriculum satis sunt manifestæ, nempe per arterias gastricas, seu stomachales. Frustra tentamus curationem hujus mali nisi semper habeatur ratio mensum fluxus. E. in hoc casu potius debemus esse occupati circa mensium profluvii excitationem, quàm circa sang. rejecti per vomitum cohibitionem: & si per ventriculum seu vomitum sang. rejicitur menstruus, non tantùm adest periculum quàm si per asperam arteriam & hæmoptysin rejiceretur, quia hæmoptysin faciliè insequitur phthisis.

CASUS XIII.

De Mensum fluxu undecimo ætatis anno erumpente.

(Historia vid. pag. 211.)

RESOLUTIO.

Agitatur controversia, quo tempore menses erumpere soleant? verùm nihil certi hîc determinari potest, quia pro diversitate temperamenti, ætatis aeris, regionis, ciborum nunc citiòs nunc tardiùs erumpunt;

in hoc casu, anno xj. inceperunt fluere, quod tamen rarò fit.

C A S U S XIV.

De Menstruis ulque ad septuagesimum sextum
ætatis annum ordinatè fluentibus.

(*Historia vid. pag. 212.*)

R E S O L U T I O.

Agitatur similiter controversia, quo tempore fluxus iterum cesset? Sed & hîc nil certi determinari potest, quia in nonnullis vetulis optimè constitutis uterus diu manet fœcundus, ut sang. singulis mensibus reddat,

C A S U S XV.

De Flore muliebri.

(*Historia vid. pag. 212.*)

R E S O L U T I O.

Recentiores Medici rectè distinguunt inter profluvium uterinum & fluorem muliebrem; per profluvium uterinum intelligunt Gonorrhœam muliebrem, dum vel ob qualitatem è vesiculis seminalibus liquor seminalis continuò exstillat ex utero: & tale profluvium est vel benignum vel malignum; Benignum, si saltem ex copiâ & abundantia liquoris seminalis simul conjunctam habet virulentiam, quandam vel qualitatem valde acrem, ita ut transeundo in nonnullis excitet exulcerationem, ex quâ exulceratione postmodum facilè mediant.

diante coitu virulentia communicatur sexui virili.

Per fluorem muliebrem autem distinctum quid intelligunt Recentiores, nam in illo non tantum liquor feminalis, sed & omnis generis humores per uterum tanquam cloacam è corpore effluunt, & causa hujus floris non quærandam est in utero, sed tota M. S. præprimis ventriculo; in hoc fluore muliebri omnis generis humores cribrantur & filtrantur quasi per substantiam uteri & ejus collum, hocque fit facilius quò spongiosioris substantiæ ipse est uterus cum aliis annexis partibus spongiosis, unde recipere possunt è toto sanguine. Quòd etiam hoc malum ortum trahat ex toto sang. patet ex symptomatibus præsentibus, adest enim languor totius, facies pallida, tumor pedum &c. ex his phœnomenis patet, fontem hujus mali non esse uterum sed vitiosam coctionem in ventriculo, & vitiosam intemperiem totius M. S. Quæ ut clariora fiant Phœnomena explicanda. (1) Facies pallet & circa oculos palpebrasque &c. muscoli faciei videntur habere poros magis apertos, & sic citius egrediuntur ex arteriis & venis varii humores in illos poros, ubi pro diversitate constitutionis humorum diversi etiam conspiciuntur colores. Si igitur crudiores effunduntur ex sang. pituitoso in poros muscutorum faciei, non potest non faciei subsequi pallor.

(2) Tumor circa oculos palpebrasque debetur impeditæ circulationi humorum circulantium, nam si ulterius progredi non possunt in meatibus minutissimis in partibus membranosis faciliè ibi collecti tumorem producant.

(3) Illuvies alba & tenuis per muliebria excernitur ex pituita & sero: A. N. accusat vitium hepatis & ventriculi; malum utique oritur ex ventriculo quatenus ibidem ob acidum vitiosum coctio non ritè perficitur, unde languent reliquæ actiones, languet etiam fermentatio in toto sang. & crudus sang.

fit Sanguis talis crudus assimilari nequit, sed potius exstillat & penetrat substantiam uteri; idque eò facilius fieri potest, si consideramus uterum constare ex partibus membranosis & glandulosis, annotante El. Sylvio, glandulæ illæ innumeræ faciliè suscipiunt illuviem illam albam, tenuem, unde ad satietatem inebriatæ eructant per intervalla humorem talem crudum.

Augetur fluor ille propter mutatam temperiem ipsius uteri, quæ uteri intemperies consistit in nulla aliâ causa quàm in flacciditate, laxitate seu rigiditate fibrarum ad uteri constitutionem concurrentium, & tunc nutrimentum uteri non assimilatur sed ejicitur ex utero ut in calculo vesicæ, si nempe vesica propter dolorem à calculo contrahit intemperiem ut nutrimentum non assimilari possit, unde in calculosis cum urina rejicitur humor viscidus glutinosus, qui nil aliud est quàm proximum vesicæ nutrimentum; simili modo floris muliebris materia augetur ab ipsius uteri nutrimento propter ejus intemperiem contractam à vitiosis humoribus eò allabentibus.

(4) Copiosius excernitur A. N. quia à toto corpore affluit; Si enim ex solis glandulis prostatae dictis (ut in profluvio uterino fit, de quo ante dictum:) tunc in tanta copia non excernitur, sed quia à M. S. ortum habet, ideo etiam copiosius excernitur & filtratur quasi per muliebria.

(5) Sine dolore sæpius conjunctus est vehementissimus dolor, ubi nempe acredo humorum: ubi verò prædominantur humores pituitosi molliores, doloris est expers.

Adest languor totius. A. N. dicit propter vitium nutritionis; sed potius propter penuriam spirituum animalium, quia ex tali sang. crudo pituitoso sufficienter generari non possunt.

(7) Adest nausea & ventriculi imbecillitas. A. N. quatenus ejicere conatur quæ sibi sunt molesta & c. ratio hæc valde lubrica est, quia nausea non consistit in orificii superioris apertione sed potius in nausea orificium superius valde constringitur, & quamvis in ventriculo aliqua fluctuet materia, tamen propter orificium superius adstrictum non potest excerni, si enim abhorremus ab aliqua re, fibræ potius contrahuntur quàm extenduntur.

(8) Pedum tumor A. N. ab humorum & c. Potius ab obstructione tubulorum & vasorum lymphaticorum, quæ obstructio impedit quominus humores circulantes à spiritibus animalibus possint versus superiora propelli, & quia sang. debet ascendere per lineam perpendicularem, quod fieri nequit sine recenti irradiatione spir. an.

Signa diagnostica ægra indicabat.

Prognosis. Malum curatu est difficile, cum diurnitate temporis saltem corrigi potest intemperies illa sang. E. intemperies illa sang. crudâ corrigenda: (2) humores vitiosi quacunque in parte sint, sive in ventriculo seu partibus genitalibus, evacuandi: & 3 coctiones viscerum promovendæ. Convenit itaque phlegmagogum aliquod, cui hydragoga addi possunt, quæ preparans aliquod præcedere potest; ante omnia autem videndum, num acidum vitiosum vel in sang. vel ventriculo commodè corrigi possit per alkalina blandiora aromatica & coctionem juvantia? Si enim acidum vitiosum corrigatur, facilè etiam proffigari potest malum; nam in proposito casu frustra exhibita sunt plura generosa media donec tandem malum proffigatum fuit pulvere aliquo specifico extestaceis ponderosis & acidum corrigentibus, constante.

Curavi aliquando (inquit D. D. W.) Comitissam hoc affectu laborantem his pilulis. ꝛ. fœcul. bry-

on. castorei, affæ foetidæ aa. ꝑß. sal succini, corall. Jovis aa. gr. xv. cum gummi galban. soluti in aqua vitæ mulierum: f. pilulæ min. quæ deurentur, vel foliis ꝑ obducantur ad vitandum foetorem. Dentur singulis hor. vespertinis ante cubitum, & horis matutinis cum sequenti vehiculo.

℞. Aq. lignor. (descriptionem habes cap. de catarthis) ꝑij. splenetic. Schrod. ꝑiß. balsam. embryon. ꝑß. m.

Inter purgantia præferenda aloëtica, quæ humores viscidos glutinosos educunt & acidum valdè corrigunt.

C A S U S XVI.

De Chlorosi.

(*Historia vid. pag. 214.*)

R E S O L U T I O.

NOt. Chlorosis proposita, nihil aliud est quam cachexia virorum, quæ ortum suum trahit ex mensium suppressione, hinc sang restagnans aëscit unde fermenta viscerum depravantur, & acidum vitiosum in ventriculo colligitur, quod A. & parens est omnium malorum. Dictum cachexia virorum, ad distinctionem à Chlorosi quæ vocatur febris virginea, febris alba seu amatoria, quæ in affectu mensurite aliquamdiu fluunt & ordinariè, qui affectus etiam nequaqu. ortum trahit primariò ex sang. sed potius ex turgescencia liquoris seminalis, à quo sang. valde depravatur, coctiones viscerum destruuntur. Unde multa symptomata oriuntur in hoc affectu, videmus enim accedentibus annis pubertatis insignem mutationem oriri in tota M.S. mutatio fit in voce, erumpunt pili, turgescunt mammae, menses tandem profluunt, quæ omnia indicium præbent no-

væ cujusdam exortæ fermentationis in tota M.S. quatenus liquor seminalis, jam ad maturitatem productus, sang. communicatur & novum fermentationis modum in sang. incipit, si nempe ovarium muliebre ad satietatem repletum sit liquore seminali, ex illa fermentatione vitiosa sang. variè depravari potest, coctio in ventriculo impeditur, quatenus ipsum menstruum stomachale vitiatum ex tali sang. vitiatum. Et quoque Diagnosin notandum, inquirendum bene esse num fluant menses: si enim hoc, & consentiat ætas, indicium certè est malum seu febrem amatoriam ortum trahere ex turgescencia liquoris seminalis; & in tali casu minimè menses promoventia exhibenda. E. febris virginæ seu amatorix nulla est alia causa, quàm turgescencia liquoris seminalis ipsam M.S. variè vitiantis, unde varia mala, ut rugitus, murmura abdominis, dolores colici, facies pallet: hinc proverbium; Pallet E. amat.

In curatione etiam maxima diversitas deprehenditur; aut enim suadendum conjugium aut congressus. Num autem à Medico conscientioso hoc suaderi possit, disquiritur apud Zacchiam in quæstionibus Medico-legalibus; vel suadenda & exhibenda sunt nonnulla semen extinguentia, qualia sunt Camphorata, saccharum Saturni; Therebinthinata & alia.

Quòd si vero Chlorosis oriatur ex mensium suppressione, tunc ante omnia attendendum à Medico, quomodo possit naturæ reddi mensium effluxus; cujus tota curatio petenda ex capite de mensium suppressione, de quâ in præcedentibus.

CASUS. XVII.

De Suffocatione uteri ab odore rosarum.

(Historia vid. pag. 216.)

R E S O L U T I O.

Hic affectus nomen sortitur ab urgentiori symptomate; quia metus suffocationis seu strangulationis deprehenditur. E. vocatur uteri suffocatio, vel passio hysterica, quia, putant uterum potissimum pati.

A. Recentioribus vocatur passio hypochondriaca, cum eadem symptomata occurrere soleant, quæ in hypochondriacâ affectione; ab Helmont. vocatur asthma uterinum, quatenus ille statuit regimen quoddam, quod uterus in omnes partes totius corporis habet, quod tamen falsum esse putamus.

Credidum hætenus fuit à Medicis, causam proximam & immediatam hujus Affectus nullam aliam esse causam, quàm ascensum uteri è suâ sede ad partes superiores infimi ventris ita ut sæpe manibus in abdomine possit contrectari, dum globus modò in hoc, modò in altero latere, in hac vel illa parte deprehenditur. Uterum è receptaculo ad superiora morum comprimere diaphragma, unde respirandi difficultatem derivant, & cum uterus repletur variis humoribus, dicunt multos vapores ascendere ad gulam & strangulationem inducere, vel potius metum strangulationis, sicque omnia symptomata in hoc affectu veteres explicant per talem uteri, & inde ad has vel illas partes exhalantibus vaporibus.

Verùm hæc omnia ex præjudicio potius creduntur, nam rationi contradicunt & præprimis Anatomicis.

micis, uterum posse sedem suam relinquere, & exspatiari in inferiori corpore hinc inde, firmiter enim adhæret intestino recto, ligamentis, (quæ teretia Anatomicis dicuntur:) alligatur ossi pubis, ut in devia trahi sit plane nescius. Tandem observamus similia etiam symptomata in viris, in quibus tamen uterus non reperitur. E. mali hujus causa non est uteri ascensus vel fluctuatio in abdomine; & risu dignum est, quod sæpè vulgares homines in viris hæc symptomata observantes accusare soleant uterum, (es femme von der Beermutter /quasi Gebärmutter.) Corruit igitur opinio hæc veterum. Sylvius & qui ipsum sequuntur statuunt causam hujus mali esse eandem cum causa affectionis hypochondriacæ, unde Sylvius non agit in specie de suffocatione hysterica, sed sub nomine affect. hypochondr. causam enim dicit esse vitiosam effervescentiam succi pancreatici cum bile, quatenus succus pancr. fit plus justo acidior, ex quâ deducit & explicat Sylvius omnia phænomena occurrentia.

Willisius dicit affectum hunc referendum esse inter morbos spasmodicos ab inordinato motu spirituum animalium & inordinatis motibus fibrarum nervearum.

Nos mediâ & regiâ incedimus viâ, dicentes, suffocationem uteri provenire ab acido vitioso & motu spasmodico fibrillarum nervearum; sic enim omnia phænomena clarè explicari possunt.

Antequam etiam videamus causas à quibus soleat produci acidum vitiosum & irritatio spasmodica fibrarum; priùs Phænomena in hoc morbo occurrentia brevibus explicanda; (1) percipiunt mulieres tali suffoc. uteri obnoxie in infimo ventre dolorem quandam lancinantem, audiuntur rugitus, murmura, hypochondria attolluntur & intumescunt,

mescunt, globulus quidam hinc inde fluctuat in abdomine, adsunt maximæ anxietates, vomitus, præcordiorum dolor, respiratio difficilis, palpitatio cordis, metus strangulationis, vertigo, tinnitus, extremorum frigus, omnium sensuum ablatio, nonnunquam vox saltem perit (atomia adest.) Omnia tamen observant quæ ab adstantibus aguntur, sæpius motus convulsivi partium externarum coincidunt, jacent sæpe sine motu & sensu per aliquot dies, ita ut testantibus historiis, nondum extinctæ impositæ fuerint cistæ feræli. Certissimum jam est uterum hîc non pati, (& si patitur non magis patitur quam ventriculus in vitiosa coctione, nam in vitiosa ventriculi fermentatione culpa non redundat in ventriculum sed succum, id est fermentum;) potius videmus quòd in hoc affectu acidum vitio peccet & genus nervosum potissimum patiatur, & per vitiosum acidum atque spasmodicam irritationem omnia recensita phœnomena explicari possunt.

Sed objiciunt vulgò & dicunt, uterum pati in hoc affectu, nec id contradicere rationi & experientiæ; si enim uterus potest è suo loco descendere, quidni possit ascendere? Atqui dispositio seu ligatura uteri admittit ut possit descendere, (uti clarum est in prolapsu uteri:) E. etiam facîle admittit ut ascendat & illa symptomata producat.

¶. In uteri procidentia seu prolapsu neqq. uterus mutat situm suum, sed est tantum relaxatio interioris tunicæ colli uteri; hinc dicit Barbette in suâ praxi, quòd tutò possit abscindi, quod fieri non possit si prolapsum illud ipse uterus esset. Et Jacobus von Niechen/ in sua Chirurgiâ refert casum de persona quâdam patiente uteri prolapsum, quæ accedente maxima inflammatione & tumore ingenti mali pertæsa, petiit excisionem Medici & Chirurgi tentarunt & amputarunt ingentem molem partis car-

nosæ, putantes esse ipsum uterum sed eventus contrarium docuit, fuit enim non uterus, sed tunica interior colli ejus relaxata ab affluentibus humoribus in tantam molem accreta; itaque satisfactum instantiæ.

Videndum nunc quomodo manente utero in sua cavitate symptomata produci possint.

Percipiunt dolorem lancinantem in inferiori corpore, quatenus humores vitiosi acidi p. n. fermentantes lancinant fibras nerveas, hinc cum uterus nervos habet communes cum mesenterio, statim in consensum trahitur mesenterium, & simili modo convellitur & contrahitur, hinc mentitur globulum quendam & ipsum uterum: cumque illa irritatio & contractio sit quasi periodica, facile etiam nunc in hac nunc in illa parte globus observatur; in consensum etiam trahitur ventriculus unde vomitus; flatus, qui fluctuabant in abdomine seu cavitate intestinorum, accedente vellicatione partium, itus liber aliquo modo denegatur, unde quasi coacti in sese rugitus & murmura excitant, irruentes in hypochondria vel distendentes ipsa intestina, hypochondria inflant, unde intumescunt; in consensum etiam facile trahitur ipsum diaphragma, quod quasi totum nerveum & præcipuum respirationis organum est. Spiritus animales inordinatè moventur, in spasmodicas explosiones cientur ab acido vitioso, à corpusculis heterogeneis unde sensuum ablatio, vertigo, cordis palpitatio, animi deliquium & alia facultatis animalis symptomata oriuntur, &c.

Nota. Non tamen opus ut acidum illud vitiosum semper inquiramus in ipso succo pancreatico, quia ipsi M. S. inesse potest, quod sang. coagulat, sicque restagnante in cordis thalamis oritur animi deliquium; & hæc est ratio quod cesset malum, si
nempe

quium; & hæc est ratio quòd cesset malum, si nempe òia volatilia & penetrativa exhibentur, quæ sang. motum restituunt & fluxilem reddunt, ut in curatione dicitur. Videmus quòd omnia phænomena dependant à vitioso acido, quod inest M. S. & spasmodica irritatione fibrarum nervearum.

A. N. nobis proponit suffocationem uterinam ab odore rosarum: nocent huic suffocationi obnoxiiis suaveolentia non omnibus quidem, pluribus tamen si naribus offeruntur, contrarium verò effectum præstant si mulieribus offeruntur; tanta tamen deprehenditur diversitas Temperamentorum, ut nihil certi determinari possit; multæ enim possunt ferre suaveolentia in celibatu, sed maritatæ statim ab ipsis fiunt hysterica: aliæ ab iis sunt immunes nisi tempore gravidationis: aliæ curantur suaveolentibus, in ipsa tamen passione nocent: aliæ à fœtidis fiunt hystericae & apoplecticae, aliæ ab illis curantur, &c. Diversitas hæc quærenda est in diversa textura spirituum animalium; illi debent concipi tanquam corpus aliquod continuum, extensum per totum corpus, prout enim nunc externum illud dispositum est, facilius vel difficilius à suaveolentibus vel graveolentibus lædi potest; idem hic ferè deprehendimus quod in aliis aversionibus, dum multi non possunt ferre præsentiam felis, quia corpuscula illa excitant alterationes in sang. vel spiritibus animalibus: sic etiam hæc effluvia lædere possunt spiritus ut vel dissiliant vel dissipentur, unde illa mala oriuntur.

In curatione suffocationis hystericae ante omnia videndum, ut sang. coagulatus iterum volatilesetur, & spiritibus animalibus conveniens motus reddatur, hoc fit per salia volatilia, per spirituosam & graveolentiam naribus oblata & intus exhibita, unde varia graveolentia naribus offeruntur, ut pen-

nae accensae perdicum, vel in defectu harum. gallinarum vel columbarum. Alii solent accendere & naribus offerre, quod tamen feliciter saepe non procedit, dum à nimio illo foetore spiritus animales vel planè extinguuntur, vel in motus spasmodicos cientur, unde saepe epilepsia excipit suffocationem hysterica. Calli pedum equorum commendantur, prunis injecti & naribus oblati, in defectu horum solent mulierculæ accendere lintea, rudimenta calceamentorum prunis injicere, vel alia graveolentia. Omnibus praerenda inter externa urinosa propter vim penetrativam & quæ sang. coagulatum dissolvere & fluxilem reddere valent, ut ex sale armoniaco, Spir. urinæ, Spir. fuliginis Spir. ❊ci falsos; castoreum quoque felici cum successu naribus odorandum offertur. Excitatur etiam ægra pilorum inguinalium vellicatione. Frictiones debent fieri in plantis pedum, volis manuum, pannis asperis & calidis. Spina dorsi potest inungi Tinctura castorei, aqua hysterica cum castoreo vel aliquâ Epileptica; ligaturas rejicimus. Vellicationes, punctiones, clamores quæ in paroxysmo Epileptico conveniunt, hæc etiam locum habent, Legimus apud Hæferum in Hercule Medico quòd Chirurgus quidam vocatus ad Nobil. matronam correptam suffocatione uteri tentaverit pilorum inguinalium vellicationem, (dictum enim fuit, quòd in hoc casu saepe externorum sensuum abolitio sit solo excepto tactu vel auditu, ut saepe audiant & percipiant vellicationes, eloqui tamen nesciant:) quæ Matriona postmodum cessante paroxysmo recordata fuit hujus audaciæ & propterea illum accusavit apud Maritum, qui propterea appellavit ad ordinem Medicorum, qui tamen honorificè Chirurgum excusabant.

Alterum A. N. Convenit constrictio abdominis circa umbilicum, quæ fit vel per fascias vel per cingulum è corio humano (quod optimum.) Alii umbilico solent apponere fila cocta adhuc calida (gesotten Garn) optimo cum successu, eò citius enim redire potest respiratio & reddi liberior, si intumescencia abdominis & hypochondrior. per ligaturas institutas impediatur.

A. N. Tertium per glandes acriores: tales parantur ex hierâ picrâ, colocynthide scam. & tale gemmâ.

A. N. Suaveolentia ex zibetho & nuce moschat. mulieribus, &c. cum gossypio suaveolentia applicantur inferioribus ex $\circ\circ$ nuc. mosch. balsamo apoplectico cum moscha & ambra.

Internè exhibentur aqua hysterica cum castoreo, aqua hirundinum cum castoreo, aqua epilept. Langii, balsam. embryon. quibus adduntur spirituosa & volatilia ut sal volatil. succini, C. C. $\sim\circ*$ ci falsus.

A. N. Quartum obtin. pulvisculo specifico ex faecul. bryon. &c. addi possunt salia volatilia ut æ. faecul. bryon. gr. xv. margarit. præpar. $\mathfrak{D}\beta$. castor. gr. vij. sal volatil. succin gr. v. sal Jovis, (quod celebre in hoc affectu:) gr. ij. m. f. pulvis, potest dividi in 2. partes æquales.

Sæpiùs Medici coguntur experiri num vita adhuc superstes sit, quod fieri potest, si speculum offertur naribus & ori, quòd si macula tingatur, vita colligitur; vel pluma offertur & ex ejus motu vitæ præsentia colligitur; vel vitrum aqua plenum thoraci imponitur, & ex ejus fluctuatione colligitur num adhuc motus insit corpori.

Sternutatoria etiam insuntur naribus, si sequatur sternutatio bonum, sin minus pessimum signum. Umbilico varia imponuntur in forma linimenti ex $\circ\circ$ nuc. moschat. castor. succini, $\circ\circ$ carminativo stil.
lati.

latitio Mynsichti (quod optimum est.) Inferiori ventri applicatur Emplastrum matricale, (quod prostat in officinis:) ut \mathfrak{z} . Cerati seu Emplastri matricalis $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$. vel $\mathfrak{z}\mathfrak{vj}$. malaxetur $\circ\circ$ aliquo discutiente ut anisi, carvi &c. in medio ponatur Zibethum, obducatur sindone rubro & imponatur inferiori ventri. Clysteres etiam valde conveniunt in hoc affectu ex discutientibus & resolventibus, tale potest esse: \mathfrak{R} . Rad. levistici, imperator. polypod. aa. $\mathfrak{z}\mathfrak{ii}\mathfrak{j}$. herb. matricar. meliss. salviae, organ. aa. m. \mathfrak{ss} . flor. anthos, chamomill. aa. p. j. incisa coquantur in f. q. aquae fontanae, colentur. \mathfrak{R} . $\mathfrak{z}\mathfrak{x}$. vel 8. (quia non facile continentur propter inflammationem E. in minori copia:) adde aquae vitae mulierum vel vini malvarici $\mathfrak{z}\mathfrak{ij}$. vel aquae carminativae, addi jam possunt salia volatilia, sal volat. succini \mathfrak{ss} . $\circ\circ$ stillat. cumin. \mathfrak{Dj} . electuar. de baccis lauri $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$. vitellum ovi, m. f. Enema quod egregium est.

Egregium etiam medicamentum est contra passionem hystericam Tinctura chamaectes vel Ebuli à Mynsichto descripta, datur autem in ipso paroxysmo cochlear \mathfrak{i} . vel $\mathfrak{2}$.

Excitata jam agra, tota curatio dirigenda ad acidi vitiosi correctionem. E. conveniunt praeparantia seu acidum corrigentia, ut sunt omnia alkalina, Elixir. uterinum, Elixir. febrile Mynsichti, quod amaritudine sua corrigit acidum, Tinctura corall. succini, post praeparationem purgans aliquod exhibendum, ad educendos humores vitiosos.

CASUS XIX. & XX.

De Sterilitate.

(Historia vid. pag. 217. & 218.)

RESOLUTIO.

Nulla fit conceptio in utero vel vitio mariti vel vitio uxoris. Si mariti vitio nulla fiat conceptio, facile cognosci potest propter causarum paucitatem, vel enim causa querenda in semine nimis spirituosum & activo, vel in excoctione seu ejaculatione. Difficilius verò causæ cognoscuntur in sexu foemino, si culpa penes foeminam sit, vel enim vitium erit in vaginâ uteri, vel in ipso utero vel in ovi ductibus seu tubis, vel in ipsis ovis. In ipsis ovis quatenus ita sunt disposita, ut nullam recipiant foecunditatem, vel debito tempore non excluduntur seu protruduntur in uterum. In ovi ductibus seu tubulis quatenus viæ illæ sunt nimis angustæ vel planè obstructæ & constipatæ ut non admittant auram illam seminalem. In ipso utero, quatenus tonus ejus læsus, hoc est, nimis est laxus, ejus parietes nimis lubrici, quod vitium solent vocare humoristæ intemperiem uteri frigidam vel humidam, propter quod vitium semen vix admissum statim iterum excernitur.

Sæpius tamen in utroque, & mare & foemina vitium est, si non absolutè saltem respectivè, ita ut mas nullam prolem cum hac foeminâ generet, & tamen cum alia: ex quo patet requiri proportionem quandam respectu temperamentis & constitutionis inter marem & foeminam. In quo autem consistat illa proportio inter marem & foeminam, à nemine hactenus explicatum fuit.

In casu priori culpa rejicitur in semen foeminae minus spirituosum, requiritur enim turgescencia vesicula-

cularum seminalium vel spirituaſcentia ovorum, & niſi adſit talis, ova nunquam foecundantur. NB. In ſterilitate foeminarum curandã univerſalia medicamenta ſemper exhibenda ſunt extra tempus menſium, ſpecifica verò ſterilitatem corrigentia vel paulò ante menſium profluxum immediatè poſt menſes propinanda.

Et in tali caſu pro ſterilitate curanda conveniunt optimè aromatica calida, & ſpirituosa, omnibus præfertur roſmarinus ejus eſſentia vel ſpiritus commendatur, vinum anthoſatum convenit: addi poſſunt Salvia, pulegium, matricaria, origanum, galeg. caſſia lignèa, anthophylli, cinamomum. Eſſentia lignorum cum roſmarini præparata, eſſentia ligni ſaſſafras, omnibus tamen præferri ſolet Succolada Indica, quæ vel per ſe exhibentur vel admoventur alia aromatica, cum lacte coquitur & bacillo agitatur, quod egregium eſt remedium contra ſterilitatem. Quid ſi tamen vitium hæreat in ipſo utero, medicamenta hæc vix ſatiſfaciunt, ſed tum iuſſus & balnea conveniunt tum artificialia, tum naturalia.

A. N. artificialia dicit, quæ ſiant ex formicis, id eſt ex acervis formicarum balnea parantur, addi poſſunt alia mineralia, exſiccantia ut & herbæ nervinæ, ſtatim à balneo excipiatur fumus gummi animæ, tacamahac. benzois, ſuccin. vel maſtich. &c. quibus remediis ſe plures curâſſe ſteriles ſcripſit Platerus in Obſervationibus ſuis.

Palmas hîc eripiunt thermæ ſeu balnea naturalia, propter exactiorem mixtionem particularum metallicarum, præſertim ſi ſimul bibantur, quia ſic ſimul corrigunt intemperiem totius M. S.

In viris præmiſſis jam univerſalibus, conveniunt Venerem ſtimulantia, ut Eſſentia Satyrionis cum vino malvatico, Succolada Indica eſt inſtar omni-
um

um si cum vino malvatico exhibeatur. Sic memini inquit D. D. W. me Doctori alicui Theologiæ aliquando præscripsisse Succoladam singulis horis matut. & vespertinis cum vino malvatico assumendam, cujus uxor plures per annos sterilis enixa est tandem filium.

C A S U S XXI.

De Mola.

(*Historia vid. pag. 220.*)

R E S O L U T I O.

Signa faltem bene sunt observanda, ut Medicus molam seu falsum conceptum possit distinguere à vero & genuino conceptu: hoc facilè cognoscitur, (1) ex motu, si enim verus conceptus adest tunc mense 4. vel 5. motus foetus percipitur. In mola verò nullus seu faltem tremulus quidam est motus: (2) ex tumore abdominis, in vero conceptu circa umbilicum major eminentia, majorque depressio circa hypochondria quæ magis plana sunt; in mola verò totum abdomen intumescit: (3) ex mensibus, qui in mola nonnunquam erumpunt & per intervalla: suntque vel decolorati vel etiam foetidi: (4) ex tempore, quia transacto jam mense 9. & 10. si nullus fiat partus & tumor abdominis manet sine hydropis suspicionem, indicium est adesse molam. Tandem (5) ex pondere, quia nullum tale pondus percipit gravida ex foetu, ex mola verò pondus semper sentit in abdomine, præsertim si de uno latere in aliud corpus reclinet, signa hæc quidem satis sunt fida si mola adsit in utero sine foetu; sin verò mola adsit in utero cum foetu, tunc signa valde sunt incerta, & expectandum erit tempus partus, Medicus enim tunc nihil certi concludere potest.

CASUS XXII.

De Gemellis.

(Historia vid. pag. 220.)

Est observatio magis curiosa.

CASUS XXIII.

De Lacte toto gestationis tempore è
mammis effluente.*(Historia vid. pag. 220.)*

RESOLUTIO.

SI tempore gravidationis menses fluant non lac ex
 uberibus, semper est indicium debilitatis foetus
 in utero, quia nutrimentum subducitur foetui in ute-
 ro, hinc lactantes & nutrices non facile concipiunt,
 quamvis coeant, videtur enim materiam deficere ex
 qua albumen illud in ovis generari debet. Docet ta-
 men hæc observatio quòd lac effluerit è mammis ci-
 tra foetus debilitatem, id quod facile colligi potuit
 ex motu in utero, & bonâ dispositione & constituti-
 one ipsius matris.

CASUS XXIV.

De Vagitu uterino.

(Historia vid. pag. 222.)

RESOLUTIO.

Ex hoc solent Veteres impugnare Recentiorum o-
 pinionem de foetu in utero, quòd non respiret,
 quam etiam defendit Cartesius; ad exemplum pro-
 positum facile est respondere, fuisse nempe extraor-
 dinarium & portentum quoddam, id quod eventus
 docuit. E. ordine naturæ non factum. CASUS

CASUS XXV.

De Partu difficili.

(Historia vid. pag. 223.)

RESOLUTIO.

Proponitur hinc causa partus difficultatis in ipso infante, magnitudo nempe capitis quæ obstitit quominus foetus per vias angustas egredi commodè poterit. Not. est, quod causæ partus difficilis quærendæ sint vel in matre vel in foetu, vel in viis quas debet transire foetus. In matre quatenus illa nimis est debilis vel ex morbo aliquo prægresso, vel ex doloribus in partu; vel quod bene notandum, propter sudores largiùs sæpe profluentes in conatu pariendi.

Vel etiam illa debilitas fieri potest propter timorem, terrorem & verecundiam; in ipso foetu causa difficilis partus; si sit nimis debilis, vel propter morbos antea actos matris; propter terrorem aliquem conceptum à matre, hinc sæpe in ipso utero infantes fiunt epileptici; vel propter defectum nutrimenti, vel etiam propter nimios labores dum exitum tentat foetus, egredi tamen nescit, tandem si situs sit vitiosus; Quoad vias si sint nimis angustæ præsertim orificium uteri interius, vel mala aliqua adsit conformatio ossis, pubis & coccygis, aqua citiùs effluxit è mulieribus, unde siccitas & major viarum angustia, si enim citiùs rumpuntur secundinæ ut aqua effluat, tum postmodum deficit lubricatio viarum; referri huc debet crassities membranarum foetum involventium quas rumpere nescit. Impeditur etiam foetus ab egressu si ligamentum umbilicale seu vasa umbilicalia crebriùs circumgyrantur collo, Wann die Nabelschnur umb den Hals ist.

Medicus igitur vocatus ad foeminam partus difficultate laborantem, ante omnia debet certus esse instare

instare tempus partus & supputationem factam esse legitimam: debet considerare statum parturientis, si enim ex pulsu deprehendit maximam debilitatem, observat anxietatem, tremores artuum, vomitus, animi deliquium, tunc succurrere debet umbilico ex vino malvatico cum pane tosto; vel parum aquæ Anhaltinæ regioni umbilicali inungi potest, nunquam verò ad specifica partum promoventia Medicus devenire, debet, nisi jam omnia sint prædisposita ad partum (quæ ex relatione obstetricis Medicus colligere potest,) aliàs vis infertur naturæ, poterit autem hæc nosse si jam aqua effluerit & caput vel vertex capitis digito ab obstetrice exploratur, si dolores sursum vergentes sunt valde vehementes & diurni, tum enim statim remediis convenientibus succurrere debet.

Pro viarum angustarum dilatatione obstetricæ manus ungat pinguibus, ut pinguedine gallinæ, axungia anserinâ $\circ\circ$ olivarum, si nil aliud sit ad manus $\circ\circ$ amygdalarum &c. vid. A. N.

Totum abdomen inungi debet, quò eò facilius dilatari possint muscoli & aliæ partes abdominis.

A. N. contra *dogmata* exhibuit potiunculam vel centies expertam, ut ex aqua melissæ, arthemisæ, &c.

Sed nota 1. quòd sit valde ingrati saporis & facile vomitu rejiciatur; 2. medicamenta in partu difficili sunt propinanda in parva dosi præprimis delicatulis, hæc potiuncula autem quoad dosin est satis magna sunt enim 4. uncia aquæ & aliquot drachmæ pulv. Ego, inquit D. D. W. vel centies felicissimo cum successu in partus difficultate seqq. exhibui, quibus & hoc in loco plures liberavi, sæpius per aliquot dies in labore detentas.

R. $\circ\circ$ liliorum albor. \mathfrak{z} iij. $\circ\circ$ stillitit. Sabinæ \mathfrak{z} j. zibethi \mathfrak{z} ss. M. quo linimento externè muliebria inungi possunt.

℞. Arcani epileptici gr. viij. glaciali Mariæ ℞β. M. f. pulv. pro 1. dosi.

℞. Aquæ hystericae cum castoreo ℞j. aquæ epilepticae Langii ℞β. melissæ cum vino ℞iβ. spir. sal. armoniac. aqua fontana ppti ℞j. Syrupi liberant. in compl. ℞ij. M. pro 2. dosibus, in prima exhibeatur pulv. præscriptus, altera dosis elapsa semihorulâ propinetur.

C A S U S XXVI.

De Fœtu in utero mortuo & ultra trimestre in eodem detento.

(*Historia vid. pag. 223.*)

R E S O L U T I O.

QUicquid s. n. generatum in corpore p. n. detinetur in eo, multum facessit negotii & Medico & subiecto ægrotanti.

Fœtus non rarò extinguitur vel in ipso partu, vel matre non advertente, unde sæpe fœtus mortuus per longum tempus gestatur in utero, similis casus in proposita est historiâ, ubi fœtus mortuus per trimestre fuit detentus.

Sive fœtus extinguitur in ipso partu, sive matre non advertente in utero moriatur, Medicus probè examinare debet signa fœtum in utero mortuum indicantia, maxima enim est diversitas in curatione seu expulsionem fœtus viventis & mortui, & illa medicamenta quæ fœtum mortuum expellunt non tutò exhibentur in fœtus viventis expulsionem. Ne igitur Medicus incurrat crimen, valde exercitatus esse debet in doctrina de signis vivum fœtum vel mortuum indicantibus.

Signa nonnulla fœtum mortuum indicantia proponun-

ponuntur in ipsa historia, certiorum Medicum reddere potest casus ab alto, qui casus valde funesti sunt ipsi prægnanti & fœtui; Signum manifestissimum à motu desumitur, ut etiam A. N. innuit; si enim mater aliquamdiu sensit motum & postmodum cessat nec fœtum roborantia redduntur, concluditur fœtum esse extinctum.

In signis etiam mutatio statim in matre occurrit, si modo Medicus accuratè ad omnia attendat, eo ipso enim momento, quo fœtus extinguitur, horror percipitur à matre totum pervadens corpus, statim enim fit mutatio partium spirituosarum, & qui vapores antea animam non advertebant vel non judicantes in corpore existebant, nunc extincto fœtu quasi reflectuntur & alium nanciscuntur motum, unde anima aliam sensationem vel perceptionem nanciscitur, omnes enim cavitates seu meatus insensibiles etiam in corpore semper repleti vaporibus seu corpusculis spirituosis, quæ quamvis in continuo sint motu, nullam tamen perceptionem producunt in mente, quia anima saltem judicat de insuetis, si verò animalis œconomia pervertatur seu perturbetur, vapores spirituosos mutantur, rigor vel horror corporis excitatur: simile quid contingit prægnantibus ut horrore afficiantur, si fœtus moritur.

Labia quæ antea erant purpurea jam pallefcunt, tota enim M. S. inquinatur ab atomis putridis exhalantibus è fœtu mortuo; posito enim calore non adeo vehemente, & humido, facilè ponitur putredo, hinc fœtus innatans humoribus corrumpitur in utero, & abit in putrilaginem quam alluens sang. haurit, & ad omnes corporis partes deducit.

Graviora adhuc superveniunt symptomata, tum liquoris vitalis tum animalis, ut Syncope, animi deliquium, palpitatio cordis, præcordiorum anxie-

tas, & tandem convulsiones & epilepsia, aliaque quorum *Φαινομένων* causæ faciliè explicari possunt, per effluvia illa putrida quibus inquinatur tota M. S.

Mammæ antea turgidæ flaccescunt, tum quod propter depravatam fermentationem in ventriculo materia chylosa non copiosè transferatur ad mammas, tum etiam quod spiritualescentia à qua humorum turgescencia extinguitur seu gravissimè lædatur. Halitus oris foetidus, & sanies quædam putrida per muliebria effluit.

In ipso partu; exitum jam tentante foetu, ita verticem capitis obstetrix poterit explorare, circa futuram coronalem capite hiante & parte membranâ, motus arteriarum percipitur quamdiu foetus vivit, sed si motus amplius explorari nequit, extinctus foetus est, & deficit in conatu egrediendi.

Certissimum autem signum foetus mortui, si in ipso partu excrementa alvi per muliebria excernuntur, norunt hæc ipsæ obstetrices, quando enim simile observant, dicunt, vel jam extinctum foetum, vel saltem versari in agone.

Quod siigitur Medicus ex his aliisque circumstantiis certus sit foetum in utero esse extinctum, statim exhibenda talia remedia, quibus foetus mortuus è corpore excludi possit, qualia varia vide ap. Practicos.

Clysteres hoc in casu felici cum successu exhibentur, qui & multum præstant in partu difficili ad promovendum foetum, debent autem esse laxantes, nam sæpius excrementa restagnantia in intestinis eademque distendentia, impediunt egressum foetus, quamprimum tum Enemata istiusmodi laxantia applicantur, statim majus spatium nanciscitur foetus & minori molestia excludi potest.

In foetu mortuo autem clyster parari potest ex acribus, quibus aliàs tribuitur vis movendi menses, addi possunt salia volatilia quæ Spiritus restaurant & conatum parturiendi exaltant,

Auspiciatus tuit A. N. curationem pulvere solutivo; purgantia enim etiam multum juvant hoc in casu propter consensum intestini recti & uteri, irritato enim à purgante intestino recto, in consensum facile trahitur uterus intestino alligatus.

Trochisci de myrrha & omnia ppata ex myrrha conveniunt, quia non tantum foetum mortuum expellant, sed & conservant M. S. à putredine propter vim balsamicam quæ ipsi myrrhæ inest.

Pessarium etiam suadet A. N. mentionem fecim alicujus instrumenti in casu de mensum suppressione: cujus beneficio salia volat. & urinosa ipsi utero injici possunt, hoc instrumentum & hic locum habet, quò eo magis uterus irriteretur & ad exclusionem invitetur.

C A S U S XXVII.

De Secundinâ retentâ lethali.

(Historia vid. pag. 225.)

R E S O L U T I O.

EXclusus jam foetus excipitur ab obstetrice, sed cum non simul egrediantur secundinæ, (*Stachgeburt*) vocantur etiam hepar uterinum propter figuram, quia instar parenchymatis hepatis: quapropter obstetrix apprehendit funiculum umbilicalem, cui & secundinæ & foetus exclusus adhuc sunt alligati, & leviter trahendo funiculum illum & circumducendo extrahit secundinam. In gemellis unica saltem deprehenditur secundina, hinc quamprimum foetus primus egressus, abscindit obstetrix funiculum umbilicalem, (si nempe conveniens li-

gatura præcesserit:) & tum extremitatem hujus funiculi umbilicalis ligat circa pedem vel femur parturientis, & alterius foetus adhuc in utero contenti egressum expectat, excluso etiam hoc iterum apprehendit extremitatem umbilicalis funiculi, & secundinam evellit ex utero, debet autem hoc fieri citò ab obstetrice, priusquam orificium interius uteri iterum claudatur. Causa autem quare secundina sæpe retinetur, est vel negligentia obstetricis, vel quando ita firmiter adhæret acetabulis uteri, tum enim extrahi non potest, unde gravissima oriuntur symptomata.

Symptomata autem quæ à secundinâ retentâ oriuntur ab A. N. proponuntur; percipit n. dolorem & sæpius conatus parturiendi adhuc adest, præsertim si putrescant secundinæ, vel planè suppurantur, præcordiorum anxietas accedit cum lipothymia, respiratio redditur difficilis, febris supervenit & epilepsia. Itaque in tali casu conveniunt externa emollientia & relaxantia, quibus inungi debet totus venter inferior, $\text{O} \text{S} 7$. flor. Mynsicht. flor. cheiri. pinguedines gallinæ, anseris, axungia canina. &c.

Internè eadem recommendantur, quæ conveniunt in foetu mortuo expellendo;

Clyster uterinus ppari hoc modo potest.

R. Radic. levisitic. aristoloch. O aa. Z iij.

fol. sabin. anthos, arthem. puleg. aa. p. j.

coq. in aq. fontan. Colatur. \mathcal{R} . Z iv. l. vj.

add. aq. vitæ mulier. Z ss. Misc.

S. Mutter-Clystier.

Et cum facillimè supervenire soleat epilepsia, semper admiscenda specificis secundinam expellentibus, anti-epileptica ut spir. sal. armoniaci volat. falsus miranda præstat hoc in affectu.

Sternutatoria laudat A. N. quæ conveniunt in principio statim, nequaqu. verò si jam elapsi sint aliquot

quot dies, ne motus convulsivi accelerentur hoc remedio nimis tardè & intempestivè exhibito. Vapor ex decocto ðii utero exceptus secundinam expellit.

CASUS XXVIII.

De Lochiorum retentione.

(*Historia vid. pag. 226.*)

RESOLUTIO.

Semper post partum naturalier effluit sang. & cum eo alii humores, qui liquor vocatur Lochia.

Peccat ille lochiorum fluxus vel in defectu ut planè supprimantur, vel in excessu, ut sit nimius. Uterque affectus periculo non caret.

Lochia illa retinentur frequentius in illis qui difficilimum partum fuère expertæ, quia aer frigidus tum admittitur diuturnitate temporis, quia impedit lochiorum fluxum.

Puerperæ si propter partum laboriosum siti affligantur, & assumant potum frigidum, statim lochia sistuntur, & hæ duæ causæ [nempe aer & potus frigidus] ut plurimum suppressionem lochiorum inducere solent.

A lochiis suppressis metuenda eadem mala, quæ metuenda à secundina retenta vel foetu mortuo, imò sæpè morbos acutos producant puerperas brevi temporis spatio jugulantes.

Signa ex relatione obstetricis constant. Medicus vocatus ad puerperam statim inquirat num lochia fluant nec ne (solent fluere per 4. 9. vel plures dies:) deinceps phænomena lochiorum suppressionem comitantia apparent, ut dolor lumborum seu abdominis, anxietates præcordiorum, tandem convulsiones & epilepsia.

Itaque in principio statim Medicus considerare debet num V. S. sit necessaria nec ne, quæ hoc in casu sæpè generosum remedium; si itaque vires non sunt valde prostratæ, neque jam lochia antea magnâ in copiâ fluxerunt, tunc statim in pede vena secari debet.

Proponit A. N. linimentum quoddam, quo inungi debet abdomen, addi potest etiam succini, carvi, cumini, ex coctis oleis, flor. cheiri; & sperma Ceti quod egregiè etiam externè convenit. Conveniunt etiam fomenta seu fœtus, quorum mentionem faciemus in casu de dolore post partum, ubi similia abdomini imponuntur.

Enemata sæpius reiterari debent, quia effluvia illa sese diffundunt in circumstantem sang. coagulatum dissolvunt, & sic exagitando humorum effluxum promoverè possunt.

Elixir proprietat. convenit, præsertim si sine acidis præparatum sit; Liquor C. C. succinatus. Essentia myrrhæ; Elixir uterinum Mœbii multum juvant.

Potiunculam etiam habet A. N. similem illi, quâ usus est in difficultate partus. Salia volatilia etiam felici cum successu exhibentur, ut sal volat. C. C. succini, armoniaci &c.

C A S U S. XXIX.

De impetuoso sang. à partu fluxu.

(*Historia vid. pag. 228.*)

R E S O L U T I O.

Lochia nimio cum impetu sæpè egrediuntur, unde valde impetuosis sang. fluxus qui periculosus;

lofus; Sang. autem qui egreditur vel grumofus & nigricans est, & tum venofus est, vel purpureus est, & tum arteriofus est, quem vocant vulgò das Herge Gëblit. Cauſa quaerenda est vel in ipſo utero ſeu ſang. In ſang. quatenus ille nimis ſerofus est; In ipſo utero, ſi pars ſecundinae remanſerit continuo irritans uterum, vel etiam ſi vi quãdam ſecundinae fuit abrepta ab acerabulis uteri, tum enim vaſa dilacerantur vel oriſicia aperiuntur ut ſang. cum impetu effluat, ſæpius inopinatam mortem inferens:

Sed not. quòd immediatè ſtatim poſt partum ſæpe ſang. impetuoſè effluat, qui paulo poſt ſiſtitur, ubi Medicus non ſtatim ad adſtringentia confugere & fluxum illum ſiſtere debet, ſed ſaltẽm attendere debet ad vires, quæ ſi ſatis fortes aliquamdiu naturæ concedere poteſt negotium; quòd ſi tamen pulſus valde debilis ſang. egrediens purpureus ſit & vires proſternantur, tunc maturè fluxus cohibendus.

Laudantur hoc in caſu ab A. N. auxilia revulſoria; ut ligaturæ, frictiones, quæ tamen ſunt ſuſpectæ, quia per frictiones ſang. magis attenuatur, & fluxibilior redditur; per ligaturas verò ſang. circulatio depravatur & impeditur. unde varia mala accerſi poſſunt ægrotanti.

Inter adſtringentia conveniunt cydoniata ut ſucus cydoniorum, Electuar. è conſervâ roſarum antiqua, cum pane cydoniorum & diaſcordio; abſtinendum autem tum in cibo tum potu ab omnibus, quæ ſang. exagitare poſſunt; unde ſæpe vinum aſſatim aſſumant, & eo ipſo nimium ſang. fluxum concitent. Externè convenit unguentum Santalinum, inſrigidans Galenicum, therica.

A. N. Extra &c. linteum duplicatum oxycrato intinctum, publi &c. vel etiam ſpongiã cum aq. ſpermatis ranarum & albumine ovi intincta. Verùm

ſæpe urget adeò hic fluxus, ut ad V.S. fit confugiendum, quæ tamen parca manu in brachio instituenda, & ſaltem unum vel alterum cochlear plenum ſang. extrahendum.

In caſu deſperato tanquam ad ſalutis anchoram ad opiata confugimus, unde A. N. laudan. op. præſcripſit, ſed ſi vires valdè ſint attritæ, tunc vel planè abſtinendum ab opiatis, vel in minima doſi danda. Satius eſt ſi gr. iij. l. iv. ſolvantur in mixtura aliqua, & ſingulis horis aliquot cochlearia exhibeantur, ſi & tunc deprehendamus opii defectum (ut ex viribus oculi) tunc etiam à tali mixtura opiata abſtinendum.

Theriaca cœleſtis tutiùs exhibetur; gr. iij. l. iv. in forma pilulari, vel ſi diſſolvantur in vino l. alio quodam liquore vel aqua, vel vino rubro adſtringente quod melius eſt. Solent alii etiam ſuadere anacollemata, ſi nempe bufo exſiccatus de collo ſuspendatur.

C A S U S. XXX.

De Dolore poſt partum.

(*Hiſtoria vid. pag. 229.*)

R E S O L U T I O.

AN. in hiſtoria; quaſi Jenuò paritura, dolores enim illi poſt partum nil aliud ſunt, quam continuatus quidam parturiendi conatus, proveniens vel ab aère frigido admiſſo vel portiuncula ſecundinæ intus relicta; vocantur tales dolores die *Nachwehe*; Sæpius proveniunt à flatibus & ſang. coagulato.

Foreſtus contra tales dolores commendat tanquam arcanum decoctum ſorum chamomillæ cum cereviſia. Ego, inquit D D. W. contra dolores

res post partum sæpius felici cum successu exhibui sperma Ceti, quod A. N. commendat ad Dj. potest frequentius exhiberi semel vel bis in die: sed hoc incommodi saltem ab illo expectandum, quòd caput aliquo modo debilitet, annot. Barbett. in sua Chirurgia $\circ\circ$ amygd. dulc. cum jusculo vel cerevisia calida etiam exhibere solent.

Si calor non sit adeo vehemens, tunc etiam internè aqua carminativa serpilli composita Mynsichti, fœniculi exhiberi possunt.

Fotus abdominis conveniunt ex chœrefolio, quod tam internè quàm externè egregium remedium in sedandis doloribus post partum, possunt addi alia carminativa; Et unguento carminativo abdomen inungi potest.

C A S U S X X X I.

De ruptura vulvæ ad anum.

Historia vid. pag. 130.

R E S O L U T I O.

Ruptura illa contingere potest in partu nimis laborioso, tum etiam foetu grandiori, & si accedat inperitia obstetricis facilius talis ruptura fieri potest. Curatio debuisset institui per futuram, cum verò illam eo in loco vix parientes admittant, curatio fieri potest emplastro aliquo glutinoso *Heiltpflaster* / ut A. N. Casus tamen hi rariores sunt.

C A S U S X X X I I.

De urinæ post partum difficilem incontinentia.

(Historia vid. pag. 231.)

R E S O L U T I O.

Facilè post partum difficilem oritur urinæ incontinentia, propter maximum consensum in-

ter collum vesicæ & uteri, si enim uterus in partu difficili nimis distenditur & in tali parturiendi conatu valde dilatatur, etiam vesica per tales compressiones validas nimis dilatatur, unde postmodum fibræ apprimè contrahi nesciunt, unde talis urinæ incontinentia oritur;

De curatione agit Sennertus in praxi de symptomatibus puerperarum, ubi proponit unguentum aliquod ex catellis noctis in $\circ\circ$ lumbricor. lilior albor. additis $\circ\circ$ nunc moschat express. thure benzoin. syrac. & aliis.

Omnibus remediis præferenda sunt balnea tam artificialia quam naturalia; artificialia parari possunt ex radic. herbis & floribus systemati nervoso dicatis, v.g. betonic. fol. lauri, paralyf. majoran. flor. stæchad. hyperic. addi possunt adstringentia & exsiccantia mineralia ut ex cre calce viva; N. B. non tamen statim post partum illa balnea exhibenda sunt, sed elapsa unâ vel alterâ septimana post partum.

C A S U S XXXIII.

De Ephemera plurium dierum ex lactis generatione.

(*Historia vid. pag. 231.*)

R E S O L U T I O.

DE febribus puerperarum post Sennertum qui nimis prolixus, accuratè scripsit Riverius & post hunc ad mentem Neoteric. Willisus, qui Authores legi merentur; nulli enim morbi tantum facessunt negotii Medico. ejusque famam periclitari faciunt, quàm morbi puerperarum, quæ gravissimis & acutis affectibus sunt obnoxia; præsertim autem tene-

ræ & delicatulae, (quæ tempore gravidationis egerunt vitam sedentariam & lautè vixerunt;) præ aliis morbis acutis obnoxia sunt, robustiores verò, meretrices & laboribus deditæ sæpius sine ullo incommodo fœtus enituntur, ita ut videatur Dei maledictionem vehementiùs infligi fœminis ditioribus, quàm quibus curta supellex.

De ratione agit Willisus satis accuratè, illæ enim gravidæ quæ laboribus deditæ insensilem transpirationem continuo corporis motu augent, unde varia miasmata sang. collecta foras eliminantur, quæ in subjectis delicatulis & laboribus haud deditis retinentur, & multis postmodum post partum gravissimis morbis viam sternunt. Altera ratio potest hæc esse, quòd delicatarum appetitus sæpius feratur in cibos insalubres, fructus horarios aliosque, quos avidiùs assumunt, qui postmodum morbis acutis fores aperiunt, dum multæ cruditates generantur in corpore.

Febres puerperarum sunt duplices: vel essentialis vel symptomaticæ, Essentialis, ut febris Ephemera: vel plurium dierum, ut febris lactea, *Milch-Sieber* febris continua, ardens, maligna, vel etiam febres intermittentes, symptomaticæ, quæ comitantur inflammationes pleuræ, mammarum & aliarum partium inflammatarum.

Ephemera, & in illa circa diem 3. vel 4. post partum levi horrore corripitur puerperæ, supervenit statim turgescencia mammarum, gravitas scapulæ & dorsi, ut etiam A. N. recenset.

Signa distinctiva quibus Ephemera distinguitur à febre continua, alia ab A. N. etiam in historia morbi recensentur, nempe desumuntur illa à lochiis, si enim sufficienter fluunt & reliqua bene se habent, horror non adeo vehemens sit, nec postmodum recurrat, indicium hoc est hanc febrem esse lacteam.

lacteam; & quamvis hæc febris solius naturæ beneficio curetur intra triduum subsequente sudore, tamen sæpè ob errorem ægrot. adstantium vel Medici commissum degenerat ita, ut induat naturam febris mali moris seu alius febris continuæ. Videndum jam quæ causa sit hujus febris lacteæ.

Ubi observandum venit, quòd tempore gestationis fœtus in utero, uterus valde fit distensus pro capacitate fœtus & contentorum, & ideo eo tempore materia lactis, id est, succus chylosus continuo cribratur per glandulas illas innumeras uteri ad fœtus nutritionem: jucundum enim hîc est observare similitudinem substantiæ uteri & mammaram annotante Sylvio, qui dicit, quòd uterus sit substantiæ glandulosæ, vel quòd constet ex membranâ innumeris glandulis referta, per quas filtratur succus lacteus in cavitatem ipsius uteri pro nutritione fœtus, unde observamus quòd sæpe per muliebria liquor lacteus egrediatur. Expressio verò fœtu iterum uterus contrahitur ut ovum columbinum vix superet, unde cessat talis transcolatio succi chylosi & potius restagnat ad sang. ejusque mixtionem lædit in corde, unde talis febris lactea mediante illa leviori effervescentia deponitur, postmodum succus ille chylosus in mammas & per glandulas mammaram propter similem cum utero substantiam filtratur, & quidem mitior febris illa lactea est, quòd purior succus chylosus; sin verò inquinatus sit aliis peregrinis corpusculis ab utero communicatis, tunc etiam invasio febrilis erit eò gravior. Itaque in curatione saltem attendendum est ad lochiorum fluxum, quæ facillè possunt supprimi, si puerpera corpus non bene munitur ab aère frigido, vel in victu & potu errorem committit. Si Medicus hæc omnia bene prospiciat, tunc 2. vel 3. die sequitur sudor & mador totius corporis, qui finem imponit invasioni huic febrili.

A. N. Interea cum lactare Celsitudini suæ videretur molestum &c. NB. Si mater lactare velit infantem tunc non est impedienda illa turgescencia mammarum, sin verò nolit, tunc lac vel exsugendum, vel mammis imponenda statim absumentia ejusque coagulationem impediencia, talia sunt varia.

A. N. commendat Emplastrum ex mica panis fecalini bene fermentati pulvere menthæ sale &c. mixtis. Convenit etiam Emplastrum de spermate ceti, cujus mentionem facit A. N. Cas. sq. 36.

Verùm observandum circa impositionem Emplastrorum, ut Emplastra obducantur toti mammæ ut firmiter illi adhæreant, nisi enim hoc fit, facile in tali loco ubi non firmiter adhæret Emplastrum, lac coagulari potest; alii imponunt choëresolium contusum: alii Emplastrum ex cera & \circ \circ rosarum & olivarum. Si lac emulctum projiciatur super carbones candentes seu prunas, quod tum reliquum lac in mammis exsicceatur, dicunt. Firmiter etiam mulieres sibi persuasum habent, si lac puerperæ emulgeatur in pavementum & à muribus lambatur, quòd omne lac tum deficiat in uberibus, neque ullo remedio revocari possit, de quo tamen fides penes Auctores.

C A S U S XXXIV.

De Febri continua ex lochiorum
suppressione.

(*Historia vid pag. 232.*)

R E S O L U T I O.

Febres in puerperis oriuntur, quando admittitur aer frigidus, seu potus frigidus hauritur.

tur, vel ventriculus cibo nimis gravatur, vel passiones animi superveniunt, ab his enim causis facile lochia possunt supprimi, quod periculosissimum est & sæpius lethale. Certum est passiones animi, terrorem vel mœrorem facile posse lochia supprimere; aër frigidus admissus sang. coagulat, unde lochiorum fluxus cessat. Simile præstat potus frigidus, victus lautior & copiosior etiam propter spirituum debilitatem qui valde sunt fracti in partu, ubi non possunt concoqui, unde ansam præbent fermentationi corruptæ in ventriculo, quæ fores panduntur feбри.

Febris talis induci solet vehementi cum horrore, accedit statim summa debilitas, præcordiorum anxietas & liquoris animalis discrasia. Punctum curationis consistit in lochiorum fluxu seu promotione, quamdiu enim lochia non redeunt tamdiu nulla spes reconvalescentiæ. E. nequaquam tali in feбри vehementiora sudorifera exhibenda, sed potius temperata, quibus semper admisceri debent lochiorum fluxum commoventia. Vehicula quibus medicamenta assumuntur semper debent esse actu calida, vel saltem tepida, nequaquam frigida, potus etiam constare debet ex istiusmodi ingredientibus, quæ neqq. lochia magis supprimunt.

Ex his patet, quàm cautè procedendum sit in febribus puerperarum, nocent enim jalapia refrigerantia, quæ aliàs in febribus commendantur, nocent etiam acida, aliàs optima in febribus, nocent omnia frigida.

Curatio inchoari potest Enemate, & constantibus viribus, id est, si pulsus adhuc æqualis, statim debet vena secari in partibus inferioribus nempe pede: quòd si verò Medicus tardiùs vocatur, ita ut pulsus sit inæqualis, inordinatus, symptomata etiam liquoris animalis vehementia, tunc abstinendum

dum à V. S. ne famæ dispendium faciat Medicus, si enim stupor observatur, convulsiones seu spasmus adfit, oculorum tortor, inquietudines, tum nulla spes sanitatis facienda, quin potius adstantibus malum seu periculum est explicandum, & tales casus ut plurimum solent esse funesti; aliquot historias etiam recenset Willisius tractat. de febribus, quas legere potest Medicus, parum quidem faciunt ad curam, plurimum verò ad famam tuendam in his casibus & febribus puerperarum.

A. N. peracta venæ sectione decoctum antifebrile, & lochia promovens proponit.

NB. Omnibus medicamentis temperantibus, alexipharmacis, & sudoriferis semper admiscendam esse myrrham rubram, hæc enim & alexipharmaca est & simul lochia promovet; pulveres alexipharmacis ex ðio diaphoretico cum ðilibus volatilibus & fixis apprimè hîc conducunt. Ocul. canc. ebur sine Æe cum sang. grumos seu sang. coagulatum dissolvant & simul sint antifebrilia laudem suam merentur. Sed molestissimum symptoma est sitis.

Itaque ne lochia magis supprimentur convenit decoctum cicero rubrorum cum syrupo violarum. Decoctum hordei cum passulis & exigua cinamomi portione. Quòd si verò tali in febre lochia adhuc profluant, concedi potest decoctum citri, præsertim si flavedo accuratè separata à corticibus simul sint injecta: tunc enim impedit sang. coagulationem, & lochiorum fluxum non retardat, sed potius promovet.

Interea tamen abdomini semper sacculus herbis uterinis & lochiorum fluxum promoventibus impletus & vino incoctus imponi debet. Sæpius periculosissimum symptoma supervenit nempe alvi fluxus, qui si adstringentibus sistatur, major infer-

fertur lochiorum suppressio, ubi profecto valde caute procedendum, talis enim humor vitiosus qui solebat per lochia aliàs effluere, jam per *per hanc* deferretur ad intestina & eliminatur; hinc si vires non prosternantur negotium naturæ relinquendum: sin verò medicamenta sint necessaria ad fluxum, possunt esse ocul. canc. ut & Tinctura croci quæ vim adstrictivam relinquit imprimis etiam ventriculo, & simul per muliebria effluxum promovet.

Frequentius etiam in lochiorum suppressione vitiosa, natura quæ debebat per uterum deponi, transfertur in cerebrum & ad systema nervosum, & tunc malum solet esse lethale, ut tamen nihil à Medico intermittatur, vesicatoria magna excitari possunt in suris pedum (an Baden.)

Fœmina quædam nobilis primipara enixa foetum mortuum, cum bene valere videretur, tertio post partum die conquerebatur de dolore occipitis & tensione quâdam Spasmodica circa collum, fuit secta vena in pede, cum lochia statim subsisterent cubio procul ab aëre frigido, contra quem non bene se muniverat, dormiens in cubiculo injuriæ aëris exposito, cephalica & cardiaca exhibebantur multa & varia, sed alterâ die superveniente aponia & epilepsia inopinata & improvisa morte extinguebatur. Unde videmus quàm celeri gradu morbi tales puerperarum tendant ad finem, ita ut prædictiones longè sint incertiores in his febribus quàm aliis, nec etiam tam facilè Crisis naturæ beneficio producat.

C A S U S XXXV.

*De Pleuritide in puerpera.**(Historia vid. pag. 233.)*

R E S O L U T I O.

Febri hæc est symptomatica quæ comitatur hanc pleuritidem, puerperæ facili obnoxia sunt pleuritidi, si nempe ipsis aliquoties tempore gravidationis seu gestationis fœtus vena fuerit secta, quamprimum enim in puerpera ab aëre frigido seu alia causa sanguis restagnat, more consueto vergit versus latera & faciliè ibidem contentus extravasatur: unde postmodum inflammatio & deinde febris totius sang. accedit.

Signa illa communia sunt quibus aliàs cognosci solet pleuritis, sed curatio in eo differt, quòd hîc attendendum sit ad lochiorum suppressionem, faciliè enim communicatio haberi potest inter partem affectam & uterum, hinc quamprimum lochia iterum fluunt, dolor ille in latere vel pleuritis etiam iterum cessat. Apud Sennertum agitatur controversia, qua in parte V. S. sit instituenda in pleuritide puerperarum?

¶. Decisio est facilis, in pede nempe institui debet, & quidem eo magis quando lochia sunt suppressa; quòd si vena in pede fuerit secta, & dolor tamen non remittat, respiratio fiat difficilior, tunc etiam vena secari potest in brachio quamvis cum protestatione.

Conveniunt hîc internè sanguinem coagulatum dissolventia, ut sperma Ceti, ocul. canc. sang. hirci, zium diaphoreticum, &c. Puerperæ sæpius etiam feбри miliari corripuntur, purpura dicta, vel etiam feбри petechiali, vel variolis, ubi opus est accurato & firmo iudicio Medici, nequaquam enim tum tantum

tum ratio habenda est fluxus lochiorum : (imò si illa largiùs fluunt sapius suspectum & ominosum exhibent præfagium , quia materia maligna quæ debebat per ambitum corporis diffari interiora vergit , quod periculo non caret : sed potius in his casibus maiores leviores continuò sunt excitandi ; ad distensionem & discussionem humoris maligni promovendam , de quibus circumstantiis legi meretur prælaudatus Willisus.

C A S U S XXXVI.

De Mammarum ex lacte retento tumore.

(*Historia vid. pag. 234.*)

R E S O L U T I O.

L Ac in mammis facilè coagulatur , unde earundem tumores , tubercula , abscessus , qui sæpe in ulcera mali moris degenerant , omnia enim ulcera partium glandulosarum satis sunt periculosa ; fit autem talis coagulatio lactis in mammis vel propter impletionem , si convenienti tempore non exsugatur , vel ab aère frigidiori , vel ab usu nimio acidorum , vel à terrore , & terror facile profecto in mammis lac coagulare potest , spirituum enim animalium opus est temperare acidum , (magis enim accedunt ad naturam alkalinam quam acidam :) sed in terrore spiritibus revocatis depauperatis & perturbatis acidum fit fini juris , unde facilè lac in mammis abit in coagulum : dici etiam potest , quòd propter spirituum penuriam humores circulantes alacriter non propellantur per tubulos partium , unde collecti ad plenitudinem facilè ibidem restagnant & coagulantur in mammis. Ex quacunque causa tumor mammarum oriatur , statim tentanda lactis exsuctio vel ab ancilla vel carello ; aliæ adhibent vitrum suctorium , vel fistula tabacaria lac exsugunt : sed cum ita facilè papillæ exulcerentur , absti-

nen-

nendum potius & ore lac exsugendum. Iphis mammis imponenda statim quæ lac coagulatum resolvant, ut flores sambuci pulverisati & calidè impositi. Emplastrum de spermate ceti quod A. N. commendat, & D. D. W. sæpe felici cum successu exhibuit. Commendat etiam D. D. W. unguentum ex pinguedine gallinæ unguento rosato & O°O violarum, quo calidè mammæ ter seu quater in die illinantur. Videatur celeberrimi Dolæi Encyclopædia Chirurgica Rationalis.

C A S U S XXXVII. & XXXVIII.

De Inflammatione & Eryspelate mammarum.

(*Historia vid. pag. 235. & 236.*)

R E S O L U T I O.

FAcilè mammæ Eryspelate & Inflammatione corripuntur, tunc præcedit levis quidam horror, & sequitur levis quidam febrilis calor, rubedo in mamma observatur cum dolore pungitivo.

Internè conveniunt diaphoretica. Externè aqua florum sambuci cum theriaca calida sæpius applicata cum linteis egregium remedium: vana enim est eorum opinio, qui in Eryspelate nulla humida applicanda esse putant, ipse enim Vi. Sp. calidè applicatus egregiè juvat. Theriaca cum salibus alkalinis in forma linimenti seu Emplastri imposita sedat omnes inflammationes, sin verò tendat ad suppurationem, cataplasmata pus generantia imponenda & abscessus tandem aperiendus. Sed observandum tunc est, rariùs curari posse abscessum talem, nisi lac omne exsiccetur in mamma, hinc & necesse est ut etiam in altera mamma lac exsiccetur, quò affluxus cesset ab utero.

CASUS XXXIX.

De Cancro mammarum.

(Historia vid. pag. 237.)

RESOLUTIO.

IN mammis sæpe tubercula fiunt & conspiciuntur, quæ vel sunt sine dolore & tunc tantum externè imponitur Emplastrum diachylon cum gummis: Sin verò cum dolore sint & per intervalla affligant, satius tunc est abstinere ab omnibus medicamentis suppurantibus discutientibus exacerbatur, & in his tuberculis sopitum jacet sal aliquod quod excitatum à medicamentis naturæ arsenicalis est, si enim talis tumor exulceretur, sanies depascit vicinas partes instar aquæ causticæ vel fortis.

Remedia illa commendantur quæ habet Barbette in praxi de cancro & scrophulis, illa enim Emplastra ex galban. & c. egregiè juvant contra cancerum. Super hoc affectu videri meretur Experientissimi Docti Encyclopædia Chirurgica Rationalis.

CASUUM MEDICINALIUM
LIBER QUINTUS,

De

Morbis Infantum.

CASUS I.

De Febre ardente continua.

(Historia vid. pag. 241.)

RESOLUTIO.

INfantes plurimis obnoxios esse morbis norunt omnes, causas verò norunt pauci, cum enim relatione

ne

ne ad morbos infantum recognoscendos destituamur, facile in errorem deduci possumus, priusquam veram causam indagemus.

Causæ recensentur variæ, & deprehenduntur eo ipso, quo foetus adhuc continetur in utero, vel quatenus est extra uterum constitutus.

Causæ in ipso utero materno, sive juxta Veteres sanguinem menstruum, sive juxta Neotericos nutrimentum proprium non esse sanguinem, sed potius chylum statuamus, facile tamen quivis exinde colligere potest, vitia tum sanguinis, tum succi nutritii à matre communicari ipsi foetui in utero materno contento.

Quo nutritur infans in utero materno dicimus esse humores circulantes, seu succum nutritium vel partes chylosas, quæ constant ex indefinitis & innumeris partibus. Si quærat de viis, per quas defertur ad foetum, cum nec per vasa lactea possit ferri, nec peculiaria vasa constant, per quæ humores circulantes possunt deferri ad uterum; dicimus, per arterias deferri ad uterum, ibidem segregari per glandulas uteri, filtrari per partes, quibus circumductis transire partes chylosas magis depuratas.

Succus nutritius fugitur ab infante, cujus os hiat à primo vitæ tempore, neque suctio præsupponit necessitatem respirandi, cum motus musculorum gulæ, & laryngis proprii sint illis organis, & nequaquam dependeant à functione musculorum spirationi dicatorum. Jam si loco partium chylosarum in matre cacochymia scorbutica, lue Venerea infecta, partes aciores corrosivæ, acidæ salinæ aliæque variæ transmittantur per membranas cingentes foetus in utero, tum propter acrimoniam succi nutritii varia vitia foetus contrahit. Verùm viscera externa luunt errores in cibo & victu à matre commissos, & vitiosam diathesin contrahunt,
prius

priusquam utantur vitali aura extra uterum. Inde observandum venit sæpius, quòd foetus adhuc in utero contentus laboret variolis & morbillis, quibus mater aliquo tempore fuit correpta; laborant etiam aliis morbis in utero materno, & non rarò extinguuntur, unde infantem ictero inquinatum in lucem editum fuisse, aliquoties observatum fuit.

Causæ concurrentes foetui adhuc existente in utero materno magis fiunt evidentes, si attendamus, foetum tamdiu, quamdiu in utero materno continetur, propriam vitam non gaudere, sed potius communem agere vitam cum matre, hoc in sensu quemadmodum videmus, quæ incommoda inflicta arbori vel trunco statim luant fructus arborum, nec ab illis immunes esse, donec decidant; sic infantes in utero constituti participant de omnibus motibus, animæ passionibus ipsius matris, unde variæ cogitationes, sympathia & antipathia, quas alii ita nuncupant, ortum suum habent, quæ omnia tamen per hoc unum præsuppositum, quòd certas cogitationes sequantur certi motus & vice versa, sive quòd certis motibus alligantur certæ cogitationes & vice versa, quæ nunquam iterum separari possunt: hoc posito simili motu, statim observantur eadem cogitationes, & vice versa.

Pro diversitate illarum causarum, quibus foetus in utero affligitur, examinandæ veniunt & illæ, quæ foetui in lucem edito superveniant, inter quas agmen ducit *infirmis mutatio foetus totiusque liquoris* tum animalis tum vitalis, eo ipso momento, quando uterus aëri exponitur, quis non diceret insignem mutationem & turbationem in M. S. excitari, quando circulatio sanguinis aliter instituitur, quando novus talis motus in organis respirationis produci-
tur, & quando corpus innatans liquori calido in lo-

co ab injuria aëris immuni, nunc haurit auram frigidam, variisque corpusculis inquinatur.

Alter causa morborum infantium extra uterum satis manifesta erit, si consideremus cum infantibus nasci plurima morborum semina, quæ plerunque hospitari solent in excrementis intestinorum & ventriculo, quæ communi nomine vocant meconium, unde sæpe observatur in infante recens in lucem edito, quod supervenire solet vomitus, quo varii humores excernuntur, non raro etiam per alvum varii generis excrementa deponuntur, urina statim post partum redditur, quæ omnia sunt effectus inconsueti illius motus excitati in machina recens nata: & nisi Medicus sequitur motum naturæ, ut loqui solent, statim gravissimi producuntur morbi, & infantes corripiuntur alvi torminibus, motibus convulsivis, Epilepsia &c. quæ in specie in hoc libro explicanda veniunt.

Tertia causa quærenda in lacte quò infans recens natus nutritur.

Quarta in alimento, variisque eduliis, quæ infanti præbentur.

Quinta in tenera dispositione fibrillarum & pororum configuratione minus constanti.

Sexta in denegata insensibili transpiratione, & ad hoc plurimum conducit fovendum verum & producendum in nato humor nutritius, qui sæpius viscositatem contrahit & poros oblitit in habitu corporis, quæ sordes nisi abluantur convenientibus balneis post nativitatem & transpiratio reddatur liberior, viam sternant plurimis morbis. In hoc casu proponitur infans febre ardenti continua laborans.

Nunc veniunt etiam consideranda phœnomena & apparentiæ febrem ardentem continuam comitantia, ut Vigiliæ contumaces, alvi profluvia

fluvia, ex flavo virescentia, tormina & dolores ventris.

Febrem in infante cognoscimus ex pulsu, qui frequentia sua sanguinis effervescentiam facilè indicat, fitim aliaque symptomata vel effectus explicare nesciunt, solò hoc signò solent esse contenti, nempe pulsu, ex hoc febrem adesse judicant.

In resolutione dicit A. lactis materni, quo nutriebatur infans, examinetur.

Rectè recurrimus in morbis infantum ad lac maternum, ejusque examen instituimus, lac autem correptum (dicit Auth.) deprehenditur, cùm sumpserit linteum eo imbutum, corruptum autem esse lac in infantibus patet ex vomitu & alvi fluxu, si per has vias caseosa substantia, ex borborygmis & hypochondriorum læsione, ex colore obscuro excrementorum ex flavo virescentium & nigrescentium, ex acrimonia eorundem acida corrosiva, quæ vel odore vel ani excoriatione percipitur, tum etiam ex Tinctur. qua linteae imbuuntur facilè colligitur: signum magis evidens habemus, si excrementa alvina rejecta excipiant vase æneò, tunc vis latens corrosiva vel acidum occultum magis in apicum deducitur.

Corrumpitur autem lac in ventriculo infantis, vel quod lac in sese possideat acidum explicans se in ventriculo, & conjunctis viribus à ventriculo fermento lactis coagulationem producens, vel sola culpa fermenti nimis acidi & viscosi ipsius infantis. Si suspicio adsit, lac maternum in sinu suo gerere semina morborum, varia ejus instituuntur examina, prout illud experimentum institutum ab A. solent lac instillare unguibus, quò ejus viscositas vel aquositas, calor lividus vel citrinus è faciliùs cognosci possit, vel reponitur in vase aliquo, ut stet immotum per plures horas; sic enim intestinus motus acidum è latebris educit, & lac aliud requirit colorem aliamque consistentiam.

Alii examen instituunt præcipitantibus, instillantes Spir. nitr. Vitrioli, vel & injicientes sal aliquod alkalinum, quò certiores fiant, quâ in copia acidum lacti materno insit. Verùm hic dubium aliquod oritur, unde acidum tam potens in infantibus recens natis suam ducat originem? R. Cl. Etmüllerus in suo valetud. infantili, dicit quòd originem & natales habeat ab acido latente in cibis vel victu & potu, quibus utitur mater tempore imprægnationis & gravidationis, & deducit acidum illud à pane, utpote ex quo spiritus valde penetrans & mineralia aggrediens elici possit, ut & ex vino & cerevisia, quas liquores gravidæ pro potu ordinario assumunt, & hæc omnia satis pulchrè explicantur. Potest etiam addi alia ratio, quòd nempe spirituum animalium functio in infantibus recens natis non adeò vegeta sit, quàm qualis deprehenditur in adultis, spirituum animalium officium est (quoniam constant ex profapia alkalica) impedire coagulationem, humores attenuare, circulationem irradiationemque promovere & acidum temperare. Verùm cum languidiores adhuc sint in infantibus recens natis, cum ipsorum organa, per quæ influere debent, sint non adeò firma, illorum gressus vacillantes adhuc sint, pori & tubuli minus continui vel perennes, hinc deficit spirituscentia in viscerum fermentis, liquor gastricus seu fermentum stomachale minus spirituosum & viscidum, bilis & succus pancreaticus, hi enim succi munere suo non funguntur, sed eorum perfectiones leniter subsistunt, & acido huic nocivo facile quemvis liquorem coagulabilem pervertunt.

Itaque in Curatione semper habenda est ratio Matris & infantis. *Matris* ut lac non tantùm corrigatur, verùm cum quo eò commodiùs vis Medica transplantari possit in ipsum infantem, hinc si Cacoehymia observatur, tunc alterantibus & leniter purgantibus agendum.

Quoad purgantia observari hoc debet, infantem eò tempore nequaquam uberibus esse admovendum, cum aliàs tota vis cathartica inoffenso pedè permeet M. S. in matre, & demum sese explicet, non absque periculo in infante. Hinc in nutricibus non diagridiatis aut scammoniatis aliisque acrioribus & calidioribus purgantibus, sed potius (ut A. etiam innuit) mitioribus saltem agendum, nempe ex manna, foliis fennæ & Rhab. ad imitationem decocti fol. fenn. l. sine l. c. Rhab. Mynf.

Quoad alterantia Medicamenta ab omnibus acidis, illisque medicamentis, quæ occultum in se habent acidum; potius substituenda esse alkalica, aromatica $\circ\circ$ sa, quò eò major vis resistendi fermento coagulabili in infante nimis acido lacti concilietur, & admiscenda semper specifica antifebrilia.

Interea dum hæc fierent, infanti Syrupum violarum cum aq. cichorei &c. dicit Auth. loco aq. cichor. aq. antefebr. cujus compositionem non ingreditur acidum, ßium diap. quod potenter absorbet acidum, tutò infanti lactanti & febricitanti exhibetur sal volat. C.C. ad gr. j. vel pro ratione ætat. gr. ij. l. iij. exhibita, vel quod melius subactum in aliquot gr. ocul. \mathfrak{S} . non solum coagulationem impedit, verum debitam mixturam M. S. restituit.

Ventriculo autem Empl. imposuit A. ubi convenit Empl. de sperm. ceti Mynf. utpote quòd lac coagulatum resolvit, non coagulatum à coagulatione præservat.

Qr. Quomodo febres tum continuæ & ardentes, tum etiam intermittentes ex lacte coagulato produci possint? Ubi observandum venit, eadem ferè symptomata produci à lacte coagulato, quæ aliàs oriri à sanguine grumescente & extravasato solent, quemadmodum enim observamus eo ipso momento, quò sanguis extravasatur, quòd ejus mixtio solvatur

abeuntibus partibus Spirituosis & volatil. quò ipsò acidum ante occultum sui fit juris, reliquasque partes coagulant, unde sequitur, quòd ignis vitalis (quem ita vocare solent;) qui est materia primi Elementi, semper copiosius reperiatur in vasis adhuc contento sanguine, quàm extravasato, unde mirum non est, si in sanguine tali arterioso vel venoso facilius vehementior motus & agitatio partium sequatur, quàm in sanguine extravasato. Omnia autem hæc applicari possunt ad lac, quòd si enim grumescat vel abeat in caseum, producit varias obstructions pororum & tubulorum, sicque fomitem suggerit fermento febrili, quòd ex tubulis illis certis periodis elabens in sanguinem, producit *febrem aliquam intermittentem*. Quòd si vero partes istiusmodi caseosæ unà cum sanguine rapiantur & fluant ad cordis thalamos, febris erit continua: & ad excussionem materiæ febrilis plures requiruntur dies vel etiam septimana, prout novæ semper accedunt causæ aliæ, quæ omnia etiam præstare potest sanguis extravasatus.

C A S U S II.

De Variolis & Morbillis.

(*Historia vid. pag. 242*)

R E S O L U T I O.

De his agitur in libro de febris.

C A S U S III.

De Achoribus.

(*Historia vid. pag. 242.*)

R E S O L U T I O.

A Chores five tubercula ulcerosa vel fari vel etiam tinea. Oritur hic affectus ex vitio humo.

morum circulantium, qui copiosius & qualitate peccantes delati ad superficiem capitis pro varia difcrasia, varia cutis producant vitia, unde nulla fit assimilatio, sed videmus quòd ulcuscula stillent succum nutritium in forma lactis, quod raro crusta obducitur, quæ pressa reddit lac vel materiam candidantem lacti non absimilem, unde vocatur *crusta lactea*, & non solum in capite, sed etiam in facie, quam valdè deformant, oriri solent.

Modum generationis putamus valdè illustrari posse ex Philosopho, explicante generationem fontium, quòd plurimæ partes aquosæ sub forma vaporis per poros telluris ascendant, sæpius per verticem montis, cumque egrediantur poros telluris vel saltem egredi nitantur, tum ob diversitatem pororum ab aère ambiente illa progredi nescire, hinc compressi concentrati abeant in aquam, unde in locis altissimis videmus scaturire fontes.

Vitia illa cutanea, præsertim *Achores*, simili videntur oriri modò, quatenus ob voracitatem infantium plurimæ partes heterogenæ & vitiosæ in corpore colliguntur, quæ continuæ præter alias vias manifestas etiam copiosissimè per continuam transpirationem excludi debent, si illa transpiratio est valdè copiosa, & per superficiem corporis avolare nitantur plurima corpuscula, quæ à poris aëris ambientis excluduntur, tum vi quasi compressi in superficie hærent, cum aliis à tergo sequentibus ortum trahunt, quemadmodum videmus in pulve calida concrefcere cuticulam in superficie, quatenus copiosiores illæ partes nitentes avolare excluduntur à poris aëris ambientis, unde in superficie cumulata cuticulam constituunt.

Causa: Prout partes vel humores circulantes plus participant de salibus, lympha, nunc tenui nunc crassa, vel humore pituitoso, ita etiam ulcuscula

illa aliam atque aliam induunt larvam, hinc reperiuntur ulcuscula pituitosa, serosa, chylosa, stillantia & quæ sunt alia. Si fibræ nervæ leviter & superficie tenustillentur oritur *pruritus*, si confertim & cum impetu oritur dolor.

Curationem quod attinet, illa respicit tum nutricem tum infantem. Conveniunt E. illa, quæ depurant sanguinem. A. commendat Tr. §ii, illa debet præparari ex scoriis §ii cum aliis. In præparationibus semper quid de virulentia superesse videtur, commendari etiam solet præparatio quædam Tr. §ii cum sale tartari, verum dubium adhuc est, an non sit tam Tinct. sal. tartari, quam §ii.

Malum hoc eo facilius debellari potest, si cerevisia medicata pro potu ordinario commendetur nutrici ex lignis Guajaci, Sassafr. Santal. rad. Sarsapar. E-nulæ. Externa nunquam tentari debent, nisi præcesserint interna, est enim in parte nobiliori nempe cerebro, si intempestivè illa externa adhibentur facile Epilepsia, affectus soporosi oriri solent. Si materia peccans deferatur ad pectus, tussis, metus suffocationis catarrhus suffocativus &c. Commodius hoc malum curatur, si capilli abradantur & toti capiti Empl. exsiccans imponatur.

C A S U S I V.

De Phthiriasi aloë curata.

(*Historia vid. pag. 243*)

R E S O L U T I O.

Videtur naturam in generatione insectorum non adeò religiosè insectari ordinem, cum à nemine negari possit è feminibus vel ovis muscarum varii generis vermes produci, prout nempe alia atque alia materia ætherea hæc inferiora permeare solet, ne-

que absurdum, in toto nostro sanguine (in genere sic dicto) contineri semper femina, è quibus convenienti accedente calore plurima animalcula generari possunt, quæ nunc cum cibo & potu per vias manifestas nunc cum aëre per occultas inferuntur.

Curatio eadem est cum lumbricorum curatione, quæ etiam non possunt ferre acria, acida & ponderosa, quale est hydrargirum. ;

C A S U S V.

De Hydrocephalo.

(*Historia vid. pag. 244.*)

R E S O L U T I O.

HUjus generatio petenda est ex capite de hydrope, nihil enim aliud est, quàm hydrops particularis, quatenus vasa lymphatica obstruuntur & humores circulantes tanta in copia restagnant extra cranium, ut cutem & subjacentes musculos valdè attollant, non rarè etiam cum tali tumore aquoso infantes nascuntur.

Conveniunt *discurientia & obstruitionses reserantia*, hinc sacculi repleti fabin. flor. chamom. sambuc. sale tosto, calidè applicari possunt.

C A S U S V I.

De Pavore in somno.

(*Historia vid. pag. 244.*)

R E S O L U T I O.

PROponitur terror in somno à lactis vitio, quatenus acidum vitiosum per intervalla irritando fibras nerveas, vel etiam in cerebro spirit. anim. quasi molestando concussionem producit. Mo-
dò

dô simili lumbrici terrores in somno excitare solent, quemadmodum illi rostris suis vellicant per intervalla tempore somno fibras nerveas in intestinis, unde statim tremor non raro etiam clamor deprehenditur, acidum etiam vitiosum hoc malum producere potest.

Et cum pavor soleat esse prodromus Epilepsiae, Curatio institui debet *Antiepilepticis* acidum imbibentibus & saturantibus. Videtur enim quod spir. animal. fulminis instar non tamen pleno agmine è cerebro explodantur, nam si pleno agmine excurrerent, oritur Epilepsia, sicque eorum motus longè alius, quàm in tremore, in quo in musculum aliquem influunt & statim iterum redeunt in antagonistam, & ex hoc iterum abeunt in alium, sive ut clariùs dicatur. In tremore nec musculus extensioni dicatus, nec musculus contractioni dicatus, sed uterque aequali ferè motu cietur, non aliter ac janua, [ut exemplum aliquod vulgare proferam:] non clausa & in cardine hærens, fluctuat, & si ær ex hac camera veniat, versus aliam partem, sin verò ex camera opposita versus aliam partem, pellitur.

C A S U S VII.

De Vigilis nimis.

(*Historia vid pag. 245.*)

R E S O L U T I O.

CUM partes crassiôres semel motæ non tam facillè fisti possunt ab occurrentibus, hinc mirum non est, si propter voracitatem & vitiosam coctionem in ventriculo partes sanguinis crassiôres stillantés in ventriculos cerebri, semper ulterius pergentes inque poros cerebri apertos longo tempore

currant, unde *Vigiliae*, quarum causam alii tribuunt vaporibus acribus. Si verò vigiliæ oriuntur propter tormina citra aliam causam manifestam, tunc res per se clara est.

Quoad interna medicamenta illa debent esse stomachica, ubi rectè monet Auth. se abstinuisse à soporiferis, cum opiata majori cum periculo ætati infantili adhibentur. Externè convenit Ungu. Alabastrinum Rosatum, vel etiam plantæ pedum solent inungi axungia lucii piscis, præter illam medullam cervinam, quam Auth. apponit.

C A S U S VIII.

De Epilepsia.

(*Historia vid. pag. 246*)

R E S O L U T I O.

QUoniam actum est de Epilepsia in libro I. saltem pauca hinc attingere velim: sive respiciamus ad medicamenta, sive etiam ad infantium excrementa, sive consideremus lactis dispositionem, aliaque phænomena eò certiores reddamur, *Epilepsiam reverà produci in infantibus ab acido volatili*, spir. anim. & systemati nervoso, totique liquori animali valde infesto.

Omnia enim quæ in Epilepsia commendantur, sunt ex profapia alkalica.

Si excrementa inspiciantur, facillimè à torminibus, à dolore colico, à flatibus, & tùm solent esse virescentia, qui color est certissimum signum acidi vitiosi, uti dictum in præcedentibus. Si Diætam gravidarum examinemus, observamus iterum, quòd infantes nati à matribus indulgentibus vino, aut multis aliis subjecti passionibus, iræ, terrori, &c. fiant Epileptici: & curiosum & utile est observare,

num

num semper eo tempore, quo infans corripitur Epilepsia, matri fluant menses.

Proponitur nobis in hoc casu ob nimiam repletionem, quia juxta Hippocratem omnis repletio ad extremum deveniens, fit valde periculosa, facilè enim lac illud valde pingue copiosius collectum in ventriculo corrumpitur, & cum partes inter sese collactare soleant, acidum volatile immediatè per poros ventriculi transfudat, seseque immiscet sanguini & cum eo defertur ad cerebrum, sp. anim. emporium, & ipsorum ordinem suò more pervertit. In indaganda causa Medicus semper considerare debet, num ex lacte corrupto, num ex dentitione difficili, num ex variolis & morbillis.

Curationem prolixè tradit D. D. Wald-schmidt in Collegio ad praxin Barbette, conveniunt itaque Clysteres, & omnia Epileptica in minima dosi exhibita, omnibus aliis palmam præripiunt illa ex Cinnab. § ii præparata. Grünlingius varias in suo florilegio Chymico tradit descriptiones. Tandem convenit etiam Empl. Epilepticum cujus A. est Crato, quod futuræ coronali imponitur.

CASUS. IX.

De Aphthis.

(Historia vid. pag. 246.)

RESOLUTIO.

Aphthæ sunt pustulæ quædam occupantes fauces, linguam, totumque palatum, non solum malum hoc familiare est infantibus, sed & adultis præsertim febricitantibus, in quibus summa humorum acredo adest, quod in febre Hungarica videre licet.

Causam quod attinet, Authores non conveni-

unt in ejus descriptione, cum alii cum Sylvio statu-
ant pro causa halitus acidus elevatos è ventriculo ero-
dentes tunicam, qua oesophagus, lingua & fauces
affliguntur, quæ abscedens subjacente carne variè
prominet & tubercula constituit: addunt etiam ra-
tiones suas, quibus moti halitus illos pro aphtharum
causa agnoscant, cum frequentissimè odore acidum,
quod infantes spirant percipere possint: secundo
quòd medicamentis acido appositis malum hoc pro-
figari solet. Alii cum Auth. lac accusant plus solito
acre. Nos media incedentes via putamus causam po-
tius quærendam *in saliva seu lymphâ acescente & humo-
ribus circulantibus*; foveri tamen posse malum ab ha-
litibus acrioribus effumantibus è ventriculo, non
ibimus inficias.

Si enim ex solis vaporibus seu halitibus, qualia
plerumq; tubercula circa collum instar scrophula-
rum observantur, unde apparet, quòd potius ex vi-
rio lymphæ & humorum circulantium, quam ex va-
poribus & halitibus natales hebebant.

Quoad prognosin hoc annotari debet, quòd aph-
thæ albicantes curatu faciliores sint, quam si flave-
scent & nigrescant.

In curatione valde attollunt Authores succum Ra-
parum, vide Sylvium & Etmüllerum: vitellus ovi
subactus cum aq. rosar. addito parum sacchari, sapi-
us de die illius, faucibus egregium præbet leva-
men, quatenus pinguedo & siccitas vitelli temperata
aq. rosar. acidum illud indomitum corrigit, saccha-
rum simul lenit & consolidat.

In vulgus notum est remedium ex melle rosato
adlitis aliquot guttulis ℞ l. sp. vitriol. Quòd si ta-
men malum sit contumax & pustulæ alios induunt
colores ad potentiora deveniendum, Diascordium
aq. plantaginis vel flor. sambuc, addito parum spir-
vini.

Interea ratio habenda nutricis, cui varia exhiberi possunt medicamenta acrimoniam temperantia, v. g. serum lactis, vel etiam pulv. istiusmodi acidi, quibus creta addi potest, quæ potenter absorbet acidum.

CASUS X.

De Dentitione difficili.

(*Historia vid. pag. 147.*)

RESOLUTIO.

DE dentitione egregiè scripsit Willisius Cap. de Epileps. Infant. lib. de morbis convuls. Varia Symptomata & quidem graviora dentitionis difficultatem comitari solent, qualia sunt terrores in somno, Vigiliæ, Vomitus, Epilepsia, Diarrhœæ, Febres, Convulsiones: & non rarò malum hoc solet esse lethale.

Phœnomena, quæ hîc ab Auth. recensentur, principaliter non dependent à dentitione difficili, sed potius à febribus, quæ eò faciliùs excitari poterunt à solstitio æstivo, quo tempore sanguis faciliùs ita exagitur, ut ejus mixtio non possit non turbari.

Dolor sæpius valdè urget in gingivis, non tam quòd dentes eructantes perfodiant gingivas, sed potius ab impedita circulatione, vasa enim ab intumescente carne comprimuntur, hinc sanguis restagnat, unde inflammatio, pulsationes & vehemens dolor in gingivis.

Partes nonnullæ sanguini communicatæ mixtionem turbant in ventriculo cordis, unde statim febris. Et cum alluens sanguis tendens per venas, vel etiam humores circulantes per vasa lymphatica continuo quid imbibant, febris illa est continua.

In Curatione ante omnia occurrendum est Symptomata.

ptomatibus urgentibus, convulsioni nempe & Epilepsia, hinc semper maturè antiépileptica Infantibus dentientibus exhibenda sunt. In gingivis quantum possibile, inflammatio arcenda. Præter allegata ab Auth. convenit pulv. liquiritiæ cum butyro majali mixtus, cerebrum leporis crudum non coctum gingivis illitum promovet enim eruptionem dentium.

CASUS XI.

De Tussi & respiratione difficili à Catarrho.

(*Historia vid. pag. 248.*)

RESOLUTIO.

DEbent huc referri omnia, quæ de Catarrho dicta fuere. In infantibus certè sæpissimè hoc malum exoritur cum tussi & respirandi difficultate, non sine vitæ periculo, soletque Epidemicè plures invadere.

Causa videtur foris advenire, nihilque aliud esse quàm sal quoddam mediante aëre corporibus tenellulis communicatum, coagulans lympham & sanguinis mixturam turbans, unde catarrhus, febris: pungens fibras nerveas, unde dolor, tussis, quæ non rarò convulsiva, eludens omnia thoracica vulgaria dulcia, lambitiva & ejusmodi alia, quæ vulgò vocari solet *der Knickhusten* / nihil enim vel parum in illa tussi excernitur, de cujus descriptione nullibi quid reperitur, solo excepto Willisso, quamvis malum communissimum, sic plures infantes ex improvviso ipsa in tussi suffocantur.

Purgantia exulare debent, irritando malum exasperantia, quod tamen de propriè dictis purgantibus est intelligendum, deinde salis aciditas est imbibenda,

bibenda, quæ $\circ\circ$ sitate spicula illa infiscant. Exhibuit A. optimo cum successu sperma Ceti, & ratio est in promptu, quoniam sanguinis grumos dissolvit, & coagulationem ejus impedit, quæ absque dubio sequeretur, nam propter sanguinis restagnationem in cellulis pulmonum, ejusque plus solito increffationem, respiratio uno quàm altero tempore etiam major vel minor redditur.

Conveniunt Epileptica systemati nervoso dicata, & non videtur melior successus, quàm in usurpatione specifici cephalici D. Mich. cujus basis est cinnabadii, descriptionem ejus genuinam vid. apud Hoffmann. in notis ad Schröd. hoc tamen tempore modo longè alio præparatur, & est præstantior, si loco præparatorum substituantur salia volat. varia enim præparata ingrediuntur ejus præparationem, ut C. C. præparat. calcis præparat. &c. quòd si hoc destituatur Medicus, possunt alia Antiepileptica exhiberi.

Nutrici autem exhibuit decoctum pectorale, quod egregiè profuit, quodque Medicus faciliè imitari potest, sunt enim aromatica, ut fol. Hyssop. Capill. q̄is, Scab. Veron. &c. partim sunt mucilaginosæ, ut liquirit. ficus, jujubæ: partim aquosæ, ut flor. viol. aqua hordei, quæ aromatica mucilaginosæ & aquosæ acidum diluunt, temperant, infiscant & corrigunt.

C A S U S XII.

De Vomitu ex lacte corrupto.

(Historia vid. pag. 250.)

R E S O L U T I O.

Q Uamvis enim bilis alkalina sit naturæ, nihilominus sæpius ita degenerat, ut acidorum

se associet familiæ, hinc videmus, quòd si talis adfit causa per vomitum humores biliosi flavi virescentes excernantur.

In Curatione hoc annotari potest, quòd non semper ad satietatem lac exhibendum, tutius erit si reiteratis vicibus ubera sugenda præbeantur, aliàs frustra sunt medicamenta.

C A S U S XIII.

De Ventris torminibus à flatibus.

(Historia vid pag. 250.)

R E S O L U T I O.

Illa tormina etiam ab acido excitari, nemo facile negabit, si attendat ad medicamenta & excrementa.

Peccat autem lymphæ crassa & acida, quæ cum sale alkalicis lactis vitiosè effervescent, & cum à lymphæ crassa parietes intestinorum illiciti sunt, transpiratio valde impeditur, unde vapores tales, [quales in qualibet observare solemus fermentatione], egredi nescientes concentrantur & flatus constituunt, distendentes intestina, se invicem protrudentes, unde *murmur*, *rugitus*: & propter nimiam inflationem & tubulorum à lymphæ obstructionem spiritus animales debi o & convenienti modo fibras inflare nesciunt, oritur alvi obstructio. Malum non est contemnendum, quod non tam facile curetur, tum etiam quod Epilepsia frequenter supervenire soleat.

Clysteres valde conveniunt, sed non cum impetu sunt injiciendi, aliàs enim statim à flatibus iterum repelluntur.

Externè egregiè convenit ∞ stillat. Carminat. Mynf. quo melius non vidit D. D. Waldschmidt; præparatur ex ∞ stillatiis.

Convenit Emplastrum post inunctionem imponendum de baccis lauri vel carminat. Sylvii, cujus compositionem \odot ingreditur, quod potenter discutit flatus, ∇ menthæ umbilico cum linteis duplicatis imposita calidè vel tepidè convenit. Mulierculæ exhibent felici cum successu macerem. Essentia citri Saccharina Zwolfferi sæpius exhibere potest, ob suavitatem facilè ab infantibus assumitur.

C A S U S XIV.

De Alvi fluxu.

(*Historia vid. pag. 251.*)

R E S O L U T I O.

Alvi fluxu facilè corripuntur infantes, vel ex lacte vitioso, vel ex dentitione, vel ob nimiam voracitatem & addephagia: hoc in casu videtur præcessisse lactis corruptionem, cujus caseosa Substantia obstruit glandulas mesaraicas, orificia vasorum lacteorum, nec non pancreatis, hinc nulla facta secretio chyli à fæcibus, quæ enim excernebantur (ut A. dicit) alba erant & pituitosa.

Ante omnia blandè evacuandi sunt humores vitiosi Syrupo Cichor. cum Rhabarb. Clysteribus abstergentibus, postmodum modicè adstringentia in usum veniunt, pulvis cordialis pretiosus vel emulsiones suaderi possunt. Externè convenit Emplast. de crusta panis. Emplast. A. ex theriaca cum terra sigillat. præparatum.

\mathcal{R} . Theriac. rec. \mathfrak{z} i.

terra sigill.

$\circ\circ$ nuc. mosch. express. aa. \mathfrak{z} ss.

M. Empl. super alutam in forma thaleri vel orbis medii. S. Pflaster auff den Nabel zu legen / postest.

etiam exhiberi adultis, ut in dysenteria: si efficacius desideres & magis pretiosum, adde Theriacam cœlestem.

CASUS XV.

De Alvi constipatione.

(*Historia vid. pag. 252.*)

RESOLUTIO.

O Brutum enim fuit fermentum vel liquor gastricus, tum etiam bilis à terrestribus & crassioribus partibus nucum castanearum. A. in curatione proponit linimentum laxativum, vel substitui potest ungu. de arthanita. Mulierculæ solâ axungia anserina utuntur, vel etiam in pulve exhibent excrementa passeris.

CASUS XVI.

De Lumbricis.

(*Historia vid. pag. 253.*)

RESOLUTIO.

R Epetenda veniunt illa, quæ de lumbricis in lectionibus publicis dicta sunt, ubi 1. recensentur phœnomena. Adest (1) pruritus narium. (2) Fœtor oris. (3) Vomitus matutinus. (4) Abdominis intumescencia. (5) Dolor jejuno ventriculo alvi. (6) Appetitus integer (7) urinæ turbidæ. (8) Febres.

Narium pruritus à sanguinis acrimonia, cum dulces partes depascantur & consumantur. *Fœtor oris* à fermentatione corrupta seu putredine, quæ est species fermentationis. *Vomitus matutinus* ab humoribus acrioribus vellicantibus fibras ventriculi

culi, vel etiam à morſu irritativo vermium, hinc dolores corroſivi lancinantes in abdomine percipiuntur, præfertim jejuno ventriculo. *Intumeſcentia abdominis* à flatibus, reliquarum verò partium extenuatio à pauperatione chyli. *Febres* ſi ova vermium vel partes vermium putridæ per vaſa lactea deferantur ad cor ejuſque turbent mixtionem, ſi continuò febris erit *continua*, ſi per intervalla *erratica*, ſi ſtatis temporibus, *periodica*.

Urinæ turbidæ à partium activarum in ſanguine defectu, nulla fit reſtauratio, quia vel nullus vel paucus chylus ſanguini infunditur, hinc languent fermenta viſcerum.

Infantes & qui ſunt temperamenti pituitofi, facilè lumbricitant, rariùs cholericì & adulti, quia efferveſcentia quò major & vehementior, eò faciliùs ova vel femina confringuntur, quò debilior ſoventur, conſervantur & ad maturitatem ducuntur, quodlibet enim animal quodcunque etiam ſit, ad ſui generationem proportionatum requirit fermentationis gradum.

Cauſam vermium naturalem, dicimus eſſe ova & femina, ſi enim carnes recens maſtatae probè munitantur, priuſquam aëri vel muſcarum inſeſſu fuerint expoſita, caro inditur vaſi bene clauſo, etiamſi tum ſucceſſu temporis arripiat putredinem, nullos tamen unquam obſervabis vermes, & cum in tali putredine miaſmata in ambientem fundantur aërem invitantia muſcas, quæ propterea chartam, qua oriſcium munitum perfodere ſolent, ibidem reperies vermes, rodentes chartam & tranſitum tentantes.

Formalem cauſam dicimus eſſe calorem blandiorem, quem putredinem ſolent vocare.

In *curatione*, quæ purgantibus eſt inchoanda, convenit ſyr. flor. Perſicorum, cum pulv. mechoacanna

canna & aqua graminis, pilul. Francofurt. quia constant ex aloë, omnia enim aloëtica vermibus inimica: cum itaque amara fugare solent vermes, nunquam in lumbricitantibus addenda sunt clysteribus, quæ enim per os adhibentur debent esse amara, quæ verò per anum, dulcia.

A. dicit: cum his adhibitis nihil vermium excerneretur, dubitare cœperunt de iis parentes: id quod bene monet, nam non sequitur, plurima specifica in usum fuisse vocata, nihilominus tamen nullus vermis est excretus, sufficit enim si enecentur, interfecti putrescunt facile vel discerpuntur à medicamentis acidis, spiritu, & liq̃is. Commendat etiam Author arcanum suum contra vermes, ejus descriptionem habet in Epistolis, & præparatur ex ꝑre: verum tentavit D. D. Waldschmidt ejus præparationem, nunquam tamen vim emeticam & nauseabundum demerere potuit, hinc semper fuere secuti ingentes vomitus, nullique vermes excreti, quoties enim edulcoravit abluendo aqua, ꝑ tamen semper quid fastidiosi retinuit.

Ad imitationem pulv. contra vermes D. D. Waldschmidt cerevisiam medicatam in infante septem annorum in usum vocavit, à cujus usu innumeros excrevit vermes.

R. Rad. filic. Diſtam. Cretic. Cichor. Sylv. aa. ʒij,

Fol. Card. bened. mʒ.

Flor. Tanacet. hypericon. aa. ʒj.

Sem. Santon. ʒij.

Citri, Card. bened. aa. ʒj.

Passul. minor. ʒss.

Incisa gròsse dentur ad nodulum, & detur vel horis matutinis vel pomeridianis haustus.

CASUS XVII.

De Hernia.

(Historia vid. pag. 237.)

RESOLUTIO.

Facile rupturam pariuntur infantes ob peritonæi laxitatem & musculorum humiditatem, fitque vel circa umbilicum, vel circa inguina, ubi duo processus peritonæi reperiuntur, qui sæpius ita relaxantur à tussi, à ploratu, à sternutatione, vomitu, desiderio excernendi fæces alvi, ut per manifestum foramen intestina prolabantur in scrotum. Solent alias tres species herniæ recenseri, una ab intestinis prolapsis, vulgò dicitur Darmbruch/*altera* à flatibus dicitur Windbruch/*tertia* à scirrhusa duritie, vulgò Eardnößel.

In hernia intestinali, digitis locus explorari potest, in ventosa transparentia adest præsertim, si admoveatur candela, quod etiam in vasa observari solet, in scirrhusa maxima adest durities, neque prementibus digitis cedit tumor.

Circa curacionem notandum, quòd totum artificium consistat in legitima fascinatione vel ligatione, quia consolidatio solius ferè naturæ opus est, præsertim in infantibus.

Laudantur aliàs varia $\circ\circ$ hyperic. comp. $\circ\circ$ Iacæ certarum. Potui ordinario imponi possunt radic. Consolid. maj. &c. herb. Pyrol. Saniccul. perfol. frequentissimè etiam exhiberi pulvis consolid. maj. cum syr. corall. vel de Symp. Alvus semper debet servari aperta & nonnunquam carminantia propinari solent, aliàs frustra tentatur curatio.

C A S U S XVIII.
De Umbilici prominentia.

Historia vid. pag. 255.

R E S O L U T I O.

IN hoc affectu solent commendare globulum plumbeum, quo transossus est cervus, in coitu, in lamellam reductum, si ex flatibus: carminantia profunt.

C A S U S XIX.

De Ani procidentia.

(Historia vid. pag. 256.)

R E S O L U T I O.

IN alvi fluxu, in dysenteria etiam observare solemus ani procidentiam, nempe si maxima egreditur copia humorum, & tunc conveniunt sacculi repleti flor. chamom. verben. rosar. rub. fol. quercus, cort. granat. quæ in lacte coqui possunt, vel aqua chalybeata vel vino rubro.

In sexagenaria vel sene prodest cataplasma, quod ex scarabæis cum $\circ\circ$ hyperici & lumbricorum præparatur, additisque aliis nervinis.

C A S U S XXI.

De Urinæ difficultate.

(Historia vid. pag. 256.)

R E S O L U T I O.

URinæ difficultas facilè fit, nec semper à calculo est, sed potius obstructione vel in ureteribus vel in meatu urinario.

Oculi canc. frequenter exhibiti malum tollunt, si
acce-

accedunt etiam externa, infessus & cataplasma, quæ ingrediuntur cepæ, quæ in omni obstructione sive calculo, sive ab alia causa conveniunt.

C A S U S XXII.**De Urinæ Incontinentia.***(Historia vid. pag. 258.)***R E S O L U T I O.**

M Alum hoc facilè degenerat in habitum & consuetudinem, videntur hoc in casu vasa harum partium urinæ excretioni dicatarum tandem ita aperiri, ut spiritus animales inoffenso pede etiam in somno eò fluant & excretionem moliantur & tum malum ut plurimum solet fieri incurabile. In infantibus præter virgas A. commendat pulverem Erinaceorum combustorum.

C A S U S XXIII.**De Macie à Crinonibus sive Draecunculis.***(Historia vid. pag. 259.)***R E S O L U T I O.**

M Alum hoc oritur ab impedita transpiratione, unde excrementa eructantur in poros partium externarum & superficiæ, unde tota M. S. ad nutritionem redditur inepta, & non rarò febris hæctica inde dependet.

Balnea valde profunt, quoniam emolliunt & laxant, post balneum immediatè institui debet frictio cum aq. & farina, quia sordes facilè adhærescunt, & si postmodum fricetur cutis, è poris corpuscula vermium exprimuntur.

Appendix ad morbos infantum.

Innotuit ante 20. annos in Anglia affectus quidam solis

solis infantibus familiaris & nonnunquam funestus, quem Rachitidem vulgò Miket vocare consueverunt.

Affectus hujus indolem & naturam consideramus, dabimus etiam plurimos infantes hoc morbo fuisse sublato, multosque eodem morbo adhuc affligi. Medici hujus mali ignari vel hydrocephalum esse dixerunt, vel speciem cachexiæ vel scorbutum, vel tabem, vel vermes, vel dentitionem difficilem, & nescio quid non. Ante omnia igitur attendendum ad phænomena & apparentias, exque vel in viventibus observantur, vel demum post mortem rimantur.

Quoad externum corporis habitum magna requiritur disproportion inter partes *caput valde magnum*: & hinc inde in superficie capitis protuberantiæ magnæ observantur. *Abdominis adest intumescencia*, è contra pectoris angustia & cartilaginis ensiformis prominentia, reliquæ partes flaccescunt. *Ossa sunt incurvata*: præsertim tibiæ & cubiti, circa articulos nodi duriores videntur, labia sunt sicca, dentes, si jam adsunt putridi vel nigri saltem, respiratio difficilis, alvi fluxus, torpor totius corporis, ingenium pro ratione ætatis plus solito felix & vegetum, spinalis medulla ferendo capiti non satis fortis, unde spiritus quasi collabuntur & non rarò spina dorsi variè inflectitur, pedibus vix insistant, sed sedentes ludunt potius quam currentes. Nonnunquam statim à prima nativitate malum hoc sese prodit, sed rariùs, frequentius verò elapso semestri ad annum usque tertium.

Quòd si verò Rachitide extinguantur, tum post mortem in sectione cadaveris deprehenditur hepar valde magnum, colore rubicundo vel sanorum simili, mesenterium strumosum à serophulis sive glandulis refertum, pulmones infarcti materia purulen-

lenta, vel sanguine grumoso: cerebrum mole excedens & naturali 2plo vel 3plo majus: ipsos renes corruptos fuisse hoc in morbo observavit Nobiliss. D. Præses. Priusquam autem accedamus ad causarum symptomatum explicationem; præmittenda erit causa ipsius morbi. De morbo scripsit Glissonius Medicus Anglicus, dicit causam Effectus hujus esse intemperiem quandam partium innatam frigidam & humidam, omniaque phænomena conatur explicare vi suorum principiorum per qualitates vulgares, verum indolem hujus morbi pro nutu non exprimit. Corruunt enim facilè omnia, si attendere velimus partium calorem, quem vulgò innatum dicunt, esse à sanguine, sanguinem autem æqualiter distribuidum omnes partes laborantes intemperie tali connatum sanguinem crudiores ad se trahant. Non jam dicam, quòd opinio hujus Viri Clariss. Neoterico-rum principiis in totum contradicat vel contrarietur.

Rectius itaque videtur accusari posse spinalem medullam, ejusq; ut & tubulorum nerveorum inde prodeuntium aliqualem obstructionem, impediens quominus spir. animales humorum circulantium irradiationem debito & convenienti modo absolvere possint. Faciliùs materia hujus morbi explicari potest, si cum Willisio supponimus humorem nutritium in partes per nervos influere: tentabimus tamen per nostra principia characterem hujus morbi ad vivum pertingere.

Videmus quòd partes illæ, quæ nervos habent ex spinali medulla extenuentur, flaccescant & marcescant, quæ verò à cerebro v. cerebello nervos habent copiosissimè nutriantur, nulla enim assimilatio succi nutritii fieri potest absque ope spir. anim. quorum irradiatio si parti denegetur, statim tollit nutritionem, tum pori & tubuli collabuntur, unde

nequaquam humores circulantes trajici legitimo modo possunt. Hinc observamus, quod ossa incurventur, quatenus ligamenta & muscoli exsiccantur, vel saltem non crescunt, dum è contra ossa quotidie augentur, musculis itaque existentibus brevioribus ossi alligantur, necessario ipsum os incurvari debet juxta legem mathematicam, linea recta arcuata intra limites suos, necessario fieri debet obliqua, ut si chorda furculum vel crescentem arborem firmiter alligamus terræ vel trunco in superficie telluris, quò major crescit arbor cum chorda extendi non possit, eò magis incurvatur arbor. Sic unum habemus phœnomenon.

Pectus angustum est ob eandem rationem, quia muscoli costarum non crescunt, neque augentur, unde ossa firmiter constringuntur, eo ipso autem cartilago ensiformis eminet, & antrosum propellitur, in tali angusto pectore pulmones dilatari nescii, infarciuntur sanguine, qui vel grumescit vel in humorem corruptum & saniosum abit. Spir. enim animal. officium est temperare acidum, qui si non sufficienter influant, tunc fermenta viscerum degenerant: hinc nulla ritè concoctio, unde diarrhœa, flatus, nigredo & corruptio dentium. Hepar cum paucos vel nullos habeat nervos, nihilominus succus nutritivus illud trajiciat, valdè crescit, cum alia ratio sit substantiæ carnosæ, alia parenchymaticæ, nihil enim aliud requiritur ad incrementum hepatis præter sanguinem.

Mesenterium scatet glandulis & scrophulis à defectu spir. animal. & copia lymphæ acęsentis. *Circa articulos humores circulantes* ulterius progredi nescii restagnant, hinc nodi observantur. Reliqua Phœnomena ex iisdem rationibus facile deduci possunt.

Qr. Quare infantibus affectus hic solet esse familiaris,

liaris, non verò adultis? Ratio est in promptu, quamvis enim adulti variis obnoxii sint morbis ex defectu spir. anim. ortis, tamen cum metam accretionis absolverint, morbo hoc affici nequeunt. *Causæ* remotiores possunt esse vel hæreditaria quædam dispositio ex vitio matris in utero, succi nutritii, quo fœtus in utero nutritur discrasia. Errores in rebus 6. non naturalibus.

Prognosis: Si statim à prima nativitate infans tali morbo laboret, periculosum valde est malum & frequentissimè lethale, quò verò longiùs à partu malum accedit, eò major spes reconvalescentiæ affulget. *Diarrhœa* si nullis cedat remediis malum signum est.

Curatio instituenda est juxta indicationes. Obstructio pororum & tubulorum etiam tollenda, laxitas generis nervosi & spinalis medullæ est corrigenda, pravique humores evacuandi.

Depromuntur auxilia è triplici fonte, Chirurgico, Pharmaceutico & Diætetico. Chirurgica quod concernit remedia, duo valdè commendari solent, *Scarificatio & Fonticuli*. *Scarificationem* balneatores instituere solent in aurium extremitate, quamvis remedium videatur magis Empiricum, quàm rationi consonum. *Fontanella* plus habet ponderis, potestque fonticulus excitari inter primam & secundam colli vertebram. E fonte Pharmaceutico specifica nonnulla notari debent ex radicibus, ut rad. Amondi, quæ pro specifico, hoc in affectu habetur. rad. filic. maris, apii, sarsapar. chinæ, ebuli, ligni Guajac. sassaf. cortic. tamarisc. fraxin. folia salivæ, beton. ceterach. herb. capillares omnes, capillus q̄ris, trichomanes, osmonda, flor. anthos, nasturt. indic. salv. macis, crocus, castoreum, millepedes lumbrici. Ex his varia remedia variæque formulæ facilè præscribi poterunt, tum ex-tum internæ in forma ung. vel balnei exhibendæ.

Omniſus præfertur *Ens veneris* cujus deſcriptionem tradit Boyle lib. de utilitate Philoſoph. Experiment. part. 2. ſect. 5. cap. 6. quod à duobus vel tribus gr. ad $\mathcal{D}\mathcal{B}$. jejuno ventriculo vel veſperi paulò ante cubitum egregio cum ſucceſſu exhibetur. \mathcal{R} . \mathcal{O} li opt. q. p. calcinetur ad obſcuram rubedinem, poſt frequenter aqua calidà abluatur ad omnimodam dulcificationem, exſiccatum ſubtiliſſimè pulveriſatum miſceatur anatica portione cum * itidem ſubtiliſſimè pulveriſato, hinc mixturam inde retortæ vitreæ ad plenitudinem tertie partis uſque ſublimetur per gradus Δ ſpatio 10. l. 12. horarum ſub finem augendo Δ ut fundus retortæ planè exandefcat, ſublimatum exemptum lutei debet eſſe coloris, quòd ſi flavefcat, denuò repetenda eſt ſublimatio.

Operatio ejus fit vel per ambitum corporis, vel per ſudores vel per vias urinarias, in omnibus febribus præſertim intermittentibus feliciffimè adultis propinari poteſt. Præter hoc commendari ſolet * artificiale & ex tempore præparatum, quod ex ſale aliquo volat. cui aſſunditur ſp. ſalis in phiola, facilè præparari poteſt exhiberique ad gr. iij. l. iv. In infante quodam Principe magnum levamen attulit Elix. Scorbut. Rolfinck. cujus deſcriptio in ejus Chymia traditur.

Chalybeata frequenter in uſum ſunt vocanda & vinum chalybeatum valde prodeſt, ſi infans lac adhuc ſugat, tum longiores coctiones ex antedictis etiam nutritici exhibentur.

Purgantia ſemper audiunt leniora cùm facilè humores hiſ ægris diſſuant, ut plurimum diarrhœa ante obitum exoriri ſoleat.

In Anglia hic affectus faciliùs curatur, forſan quia ejus indoles Medicis magis eſt nota quàm Germanis, & ob hanc cauſam in tempore obveniunt.

LIBER SEXTUS

De

*Partium externarum
morbis.*

CASUS I. II. & III.

De Corpulentia nimia &c. &c.

(Historia vid. pag. 261. 262. & 263.)

RESOLUTIO.

QUando in M. S. prædominium obtinent partes flexiles & chylosæ, quæ quoad suam superficiem respondent poris fibrarum partium nutriendarum, majori in copiâ se agglomerant fibris nutriendis, & sic non solum nutritionem sed & augmentationem præstant, & cum non sufficiens spatium inveniant, etiam in ipsis interstitiis partium coarctantur in se invicem, implicantur & in pinguedinem abeunt, quæ vera causa est pinguedinis.

Obesitas lædit actiones imprimis autem animales præsertim quoad motum & respirationem, hinc Medici interdum in consilium vocantur pro curandâ nimia obesitate.

Curatio perficitur istiusmodi medicamentis quæ sunt duriora rigida, ad occursum aliarum partium flecti nescia.

Frequentius sunt exhibenda purgantia, utpote quæ excitatâ illâ fermentatione extraordinaria semper secum rapiunt partes chylosas & ita pinguedinem absumunt.

V. S. est administranda ad minuendam sang. abundantiam, quo prædominium illud tollatur, quam in sang. obrinet, nempe partes chylosæ flexiles & dulces. Vulgò quidem creditur succurren-

dum esse hepatis quod propter laudabilem dispositionem excedat in sanguificatione & Author sit sang. copiosi generati; Verum præjudicium est, quia hepar (1) non est officina sanguinis, & (2) illa intemperies hepatis laudabilis (calida humida,) non est Author obesitatis: sed dicendum, quòd hepar suam temperiem seu intemperiem hauriat ex ipsa M. S. qualis enim sanguis, talia viscera; si sanguis calidus etiam hepar calidum: sed vice versa, si hepar calidum etiam sang. calidus.

Convenit igitur præmissis purgantibus decoctum lignorum, quia illa ligna constant istiusmodi partibus duris, quæ semel motæ pergunt moveri & semper protrudunt alias partes, ut non possint tam facile agglutinari.

Elixirium proprietatis multum præstare potest hoc in casu propter vim suam exsiccativam, h. e. quia restaurat partes biliosas & amaras in sang. quibus prædominium obtinentibus nequaquam corpulentia nimia vel obesitas metuenda, hinc Cholericus nunquam fit obesus, quia acria potius rodunt partes quam ut illas nutriant, accedit etiam hoc, quòd partes illæ biliosæ celerrimo gradu percurrant tubulos partium & nullam moram concedant, quo partes possint agglutinari fibris, requiritur enim aliquo modo quies quo superficies inter sese jungi possint.

Vitandus est usus cerevisiæ & Brühani ut & vini, bibi potest pro ordinario potu decoctum secundarium lignorum ut A. N. etiam innuit, vel aqua pane correctæ, vel decoctum hordei quod propter vim diureticam impedit obesitatem. Fonticuli sunt excitandi in corpore, quia illud quod effluit nihil aliud est quam chylus propter pororum perversionem corruptus.

Obesos morte inopinatâ sæpe tolli dudum agnovit Hippoc. ubi dicit, Athletarum habitus, si ad summum pervenerit, sit valde periculosus, & plerumque
obesi

obesi tollantur apoplexia, seu fiant apoplectici, ratio quia ductus sunt valde angusti & comprimuntur à circumstante pinguedine, unde facile sang. retardatur in suo motu circulatorio: 2. Motus sang. progressivus non adeo alacriter perficitur si prædominium obtinent partes chylosæ potius facile sibi invicem adhærent, unde sang. incrassescit & in motu suo impeditur, unde obstructio arteriarum carotidum, pororum plexus choroides, quæ inducta obstructione cessat spir. anim. generatio. 2. Spiritus animal. participant de natura salina, salia autem exulant in tali sang. chyloso, ubi sufficienti in copia tali ex sang. non generari possunt Spiritus.

Mortis repentinæ in obesitate causa non semper est apoplexia, potius polypus cordis est vera causa, quatenus sang. talis in grumos abit, dum partes chylosæ propter inæquales superficies firmitus sibi cohærent, unde in thalamis cordis talis sang. restagnat, & sæpe ex improvise tolluntur obesi.

CASUS. IV.

De Erysipelate.

(Historia vid. pag. 264.)

RESOLUTIO.

Est inflammatio cutis & partium subcutanearum oritur ab obstructione, seu etiam quo oriri diximus phrenitidem, quando partium figuræ triangulares obstruunt porum figuræ rotundæ, ubi latera seu spatia aliquot relinquuntur, quæ tunc repleri debent à materia ætherea majori cum impetu in spatia hæc irruente, unde oritur partium fluxibilibus agitatio, quam sequitur calor, humorum affluxus & inflammatio: hinc videmus quòd sæpissimè admissione aëris

frigidi statim contrahamus tumorem erysipelat. quod certum est indicium veram causam esse obstructionem, quando humores circulantes impediuntur in suo motu, vel quando insensibilis transpiratio impeditur.

Erysipelas est vel biliosum vergens magis ad colorem citrinum vel flavescentem; vel sang. magis vergens ad rubedinem. Ita describi potest:

Erysip. est tumor quidam inflammatorius cum dolore acri & calore.

Diagnos. Signa insensus incurrant ita ut à quolibet cognoscatur.

Prognosis. Est malum non contemnendum præsertim si in parte aliqua nobili reperiatur l. saltem in parte aliquâ nobiliori vicinâ, sic erysipelas faciei nunquam caret periculo propter vicinitatem cerebri.

Periculosum est malum, quia ex levissimo etiam errore commissio ægri, aditant. vel Medici graviora symptomata induci possunt. Intus si vergat Erysipelas est malum, monente Hipp. nisi probè tractetur faciliè degenerat in ulcera insanabilia, gangrænam, sphacelum.

Solet semper cum accessione febrili invadere, nonnunquam cum inguinum tumore; præcedit rigor, artuum lassitudo, supervenit calor, & inguina intumescunt: (die Heydrüsen schießen an ꝑ.)

Curatio. Qr. an purgantia convenient? R. in principio hujus mali leve aliquod catarticum exhiberi potest, quod si jam altas radices egerit affectus à purgantibus abstinendum ne augeatur inflammatio, & motus humorum foris intus promoveatur. V. S. non est necessaria; Sudorifera verò omnem absolvunt paginam. E. statim sudorifera possunt propinari ex aqua florum sambuci (egregia medicina in hoc casu:) aq. card. bened. cum mixtura simplici

& theriaca, addi possunt pulveres præcipitantes & Dio C. C. usto: exulent sal. volatilia & fixa.

Topica externè applicantur vel in forma sicca vel humida; in forma sicca egregium remedium est, cujus mentionem facit A. N. titulo de inflammatione mammarum pag. 236 ubi dicit, extra stuppam cannabinam farina hordei & pulv. liquirit. [*Süßholz-Mehl*] creta pulverisata sæpius appositâ multum levaminis, adfert. Suffumigia etiam profunt ex thure, mastiche, usnia [*Moos von Hirschkalen.*] Excœcavit ferè omnes opinio hæc, quasi in erysipelate humida & liquida non essent applicanda, cum tamen experientia teste egregium adferant levamen; itaque convenit Vi. Sp. (cum theriaca) repidè vel calidè debent applicari.

In Erysipelate valde periculoso & mortem minante summo cum successu exhibetur aqua florum sambuci cum theriaca, irrorata hæc mixtura linteamina sæpius de die calida applicari solent.

Inter unguenta & emplastra agmen ducant Saturnina, ut Emplast. Saturninum, saccharum saturni, cerussa &c.

CASUS V.

De Bubone simplici.

(*Historia vid. pag. 264.*)

RESOLUTIO.

Fulciuntur vasa lymphatica variis a glandulis hinc inde in corpore sitis, ut eò facilius humores circulantes ad peripheriam corporis transferri possint, magis conspicuæ illæ glandulæ circa inguinæ & sub axillis sunt, ergò facile ibidem tumor excitatur, si acidum aliquod peregrinum accedat lympham, & humores circulantes præcipitans & coagulans,

Gulans, unde lymphæ ita ibidem incrassatae glandulae augentur, attolluntur & ita producuntur tumores, qui vocantur bubones. Frequentius bubones seu tales tumores observantur in pueris propter *αὐτοφάγίαν* seu voracitatem; hinc (si glandulae circa inguina & sub axillis intumescunt,) vulgò causa adscribitur augmentationi (*das Wachsen*) nequaquam à causa illa contemnenda: cum propter voracitatem augeatur acidum in corpore coagulans lympham, quæ incrassata restagnat in glandulis easque attollit & tales tumores seu bubones inducit.

Tumores illi seu bubones vel sunt maligni vel benigni; maligni oriuntur in febribus epidemicis, petechialibus peste & lue venerea, ubi sub axillis & circa inguina erumpere solent; Benigni verò sine febre vel alio graviore symptomate oriuntur.

Curatio admodum est facilis, si bene procedatur à Medico, potest tamen malum hoc labi in deterius si error committatur & materia peccans deferatur versus centrum, vel iterum cum sang. misceatur. A. N. auspicatus est curam V. S. quæ admitti potest in temperamento sanguineo: Venæ sectionem sequitur purgans aliquod: circa purgantia notandum hoc, quòd non semper tutò exhibeantur, facilè enim materia illa potest moveri & aliò determinari ut vergat iterum ad partes interiores, satius igitur est si statim præscribamus diaphoreticum aliquod seu sudoriferum ex theriaca vel diascordio.

Foris linimenta varia exhibentur pro discussione & resolutione, quæ si non succedat, indicat suppurationem; Convenit Theriaca in forma Emplastri apposita, vel quòd familiarissimum & in vulgus notum, oleum scorpionum, cujus mentionem etiam facit A. N. qui etiam commendat illitum salivæ hominis, quia spirituosæ est & naturæ salinæ, unde facilè lympham incrassatam attenuare & resolu-

vere potest, præfertur autem jejuni hominis, quia tempore eo facta est coctio, & saliva nequaquam imprægnata est peregrinis corpusculis.

C A S U S VI.

De Parotide maligna.

(*Historia vid. pag. 265.*)

R E S O L U T I O.

Est tumor quidam retro aures exortus: fit vel criticè, vel symptomaticè: symptomaticè fioritur pessimum est signum quia omnes moriuntur, quod legimus in observationibus Riverii; quòd si vero criticè fiat, materia febrilis defertur ad illas partes tanquam emunctorium vel cloacam, & tunc optimum signum; Criticæ translationis signum desumitur ex symptomatum recessione ut A. N. etiam habet; sin verò symptomata mancant invigore, & morbus non mitigetur, tunc tumor est symptomaticus.

In principio exulare debent omnia remedia, ne impediatur motus & naturæ beneficium pervertatur, quòd si dolor urgeat & materia vergat ad suppurationem, tunc juxta A. N. suppurantia imponi possunt, & materia suppurata quamprimum fieri potest educenda, hinc si spontè non rumpitur abscessus, aperiendus est; malum certè nequaquam est contemnendum propter vicinitatem cerebri, convenit & hinc theriaca & ol. scorpionum.

C A S U S VII.

De Panaritio.

(*Historia vid. pag. 265.*)

R E S O L U T I O.

Est tumor quidam valde dolorificus in extremitatibus digitorum & pedum, vocatur vulgò

Das böse Ding oder der Wurm am Finger; dolor valde est vehemens, ut vix ab ullo remedio mitigari possit, quia pars valde sensibilis affligitur, nempe pars membranosa & nervea, unde sequitur spirituum affluxus, qui valde inflant partes nerveas membranosas & musculos, unde & ipse sang. impeditur in circulatione, & hæc est ratio quare sæpe ex vili tumore oriatur inflammatio totius brachii, ob influxum nempe spirituum qui inflant valde partes & musculos, unde impeditur sang. circulatio, qui restagnans inflammat dum ejus motus intestinus augetur, qui author est inflammationis.

Phænomena illa facile explicari possunt; Dolor nempe vehemens est, quia affligitur pars sensibilis valde, quæ spasmodicè contrahitur ab humore acri.

Per totum brachium diffunditur dolor propter consensum partium nervosarum, & Spirituum affluxum.

Lipothymia: Spiritus enim per illam spasmodicam concoctionem depauperantur & aliò determinantur, unde motus cordis languet.

Bezoardica hæc sunt exhibenda, quæ miasmata illa quæ facile alias à sang. & humoribus circulantibus imbibuntur, eliminantur à corpore.

Externè conveniunt Saturnina, quæ saturant acidum, quò citius tumor deduci potest ad suppurationem, eò melius est.

C A S U S VIII.

De Pernionibus.

(Historia vid. pag. 266.)

R E S O L U T I O.

DUdum disputatum fuit, num frigus sit quid positivum vel privativum; ridiculum sanè quòd multi

multi statuerint frigus esse quid privativum, nam in nimia refrigeratione partium revera aliquid ingreditur corpus nostrum vel M. S.

Positivum illud videtur consistere in aliquo acido coagulante M. S. quæ restagnans faciliè inflammatur.

Curatio nisi ritè instituaturs faciliè degenerat in pejus & sequitur sphaelus vel gangræna, destruitur enim tota textura partis nimis refrigeratæ, poris verò perversis humores circulantes & sang. trajici non possunt, unde pars extinguitur [sicut ab /] itaque maturè succurrendum est medicamentis tum in-tum externis.

Externè præter allegata ab A. N. conveniunt remedia illa quæ aliàs in gangrænâ commendantur, ut theiaca cum Vi. Sp. Internè bezortica conveniunt & sudorifera, omnia tamen tum in-tum externa operantur quatenus debellant acidum.

CASUS IX.

De Ecchymosi ex contusione.

(*História vid pag. 267.*)

R E S O L U T I O.

EX his apparet quàm lubricum judicium sit quod ferre solent ex sang. per V. S. extracto, quia ipso momento quo sang. extravasatur, mutatur, ita ut nil certi inde augurari possimus, statim enim partes subtiliores & volatiliores abeunt in auras & avolant, unde reliquæ in musculos & subter cutem effusæ propter defectum partium volatiliùm circulari nesciunt, unde restagnant, & peregrinum colorem induunt.

In principio si vocatur Medicus optimum remedium est vinum calidum, si duplicatis linteis læ-

pius imponitur; in malo inveterato A. N. commendat ∞ talci, (descript. habet Schröderus. sed multi dubitant de existentia hujus olei, num extalco tale oleum possit præparari.

CASUS X.

De Herpete miliari.

(*Historia vid. pag. 286.*)

RESOLUTIO.

NAtales habet in ventriculo, quatenus ibidem error aliquis committitur inextinguibilis postmodum in ipso sanguine; hinc videmus quod medicamenta stomachica & in ventriculo coctionem juvantia valde prosint in istiusmodi sanguinis impuritatibus, quæ vulgò jactantur de medicamentis sang. depurantibus; unde Elixir. propriet. hoc in casu excellens remedium, quia corrigit acidum vitiosum ubicunque hæreat, Magnus requiritur apparatus & malum hoc debellandum, hinc præter remedia ab A. N. allata acidulæ debent commendari.

Externè conveniunt Mercurialia, quæ malum hoc tollere possunt, nunquam tamen applicari debent nisi præmissis præmittendis; Mercurialia enim constant particulis valde rigidis & durioribus unde positæ vehementissimo in motu facilè penetrant, poros per ipsos restituunt & cuti pristinum reddunt nitorem.

CASUS XI.

De Tumore œdematoso pedum.

(*Historia vid. pag. 269*)

RESOLUTIO.

QUando humores circulantes qui per vasa lymphatica versus cor reduci debent, in itinere

impediuntur, quominus ascendere possint, tunc tandem collectæ, dum semper à tergo recentes adveniunt, tubulos partium valde dilatant, unde oritur tumor pedum: dictum autem fuit alibi, humores colligi in parte aliqua vel per congestionem quandam, vel per modum quandam translationis.

Per modum translationis frequenter oritur tumor œdematosus pedum, dum lege mechanicæ humores vitiosi, & graviore deorsum tendunt, & in pedibus tumorem excitant, quod in nonnullis morbis præsertim in declinatione morborum observemus facta jam humorum coctione, tunc reliquæ ruunt ad partes inferiores & tumores carentes omni periculo producant.

Per congestionem verò fit vitio ipsius partis, illud vitium acquirit, si à frigore non muniatur, frigus enim crassitiem & coagulationem inducit humoribus circulantibus jam sursum tendentibus: & hæc ut plurimum vera est causa tumorum pedum, quamvis à paucis attendatur, nulla enim pars ferè est in corpore nostro quam minus defendamus ab injuria aëris frigidi, quàm ipsi pedes.

Signis diagnosticis non opus habemus, in sensus enim incurrit tumor.

Prognosis: metum solet incutere ægrotantibus, quia familiarissimum est symptoma concomitans hydropem & phthisin.

Pro diversitate consistentiæ humorum, dum humores molliores sunt, vel magis glutinosi viscosi & crassi, tumor est nunc mollior & laxior ita ut cedat prementi digito, quo insignis fovea imprimi potest, nunc valde tensus est & renitens, ut premens digitus nullum sui relinquat vestigium.

Facilius autem tumor talis œdematosus oritur in pedibus quàm in aliis partibus, quia humores circulantibus per lineam rectam adeoque perpendi-

culariter coguntur redire versus cor, quod sine magno dolore fieri non potest, in quo labore magna requiritur spirituum copia; accedit etiam hoc, si sanguis eructatus è sinistro cordis ventriculo jam devenit ad locum ubi arteria magna in duos ramos dividitur in ascendentem & descendentem, novimus quòd lege mechanicæ sanguis subtilior ingrediatur ramum ascendentem, magis crassus verò descendat per ramum descendentem, & sic sang. qui ad inferiores partes vehitur non adeo spirituosus est ut ille, qui ad cerebrum celeri gradu rapitur.

Eò facilius autem aër frigidus coagulationem quandam sang. & humoribus circulantibus inducere potest, quò majus vitium fuisset commissum in dicta, legimus autem in historia, quòd æger usus fuerit crassis & viscosis cibis piscibus & pituitam cumulantibus: & certè quando humores circulantes jam dum sunt viscidi, faciliè hærent in tubulis & tumores pariunt.

In Curatione A. N. rectè ante omnia victus rationem meliorandam suavit, jussit enim abstinere à cibis qui lympham crassam seu pituitam augere possunt; cibos jussit condire aromatibus multo sale volatili imprægnatis. Commendavit cerevisiam bene lupulatam propter vim diureticam; ut & vinum Enulatum & absynthites, tum quod amara illa corrigant acidum coagulans sang. & humores circulantes, tum etiam quod polleant vi penetrativa.

Exercitia corporis debebant esse moderata; nam in minima tali humorum agitatione facilius humores ad partem affectam ruunt; hinc equitationem A. N. etiam prohibuit, quia ita pedibus pendulius facilis impeditur humorum circulantium ascensus.

In principio hujus mali sæpius sufficit purgans
semel.

femel exhibitum, sic adhibui aliquando inquit D. D. W. Extractum cephalicum, (descriptionem vid. supra,) à quo tumor talis œdematosus ad miraculum quasi fuit ablati; quatenus nempe in principio humores tales ita dispositi adhuc sunt, ut faciliè auscultent motui fermentativo. Diuturnitate verò temporis humores illi magis fiunt glutinosi, quatenus partes volatiles abeunt in auram, unde reliquæ magis incrassescunt, & majorem visciditatem acquirunt.

Præmissis purgante si malum non cedat, decoctum lignorum exhiberi potest, utpote cujus ingredientia constant ex corpusculis valde rigidis, quamvis offendant in itinere partes crassiores, non reflectuntur tamen, sed penetrant tubulos partium, & materiam crassam reddunt fluxilem, ita ut per sudores egrediantur, vel cum sanguine iterum misceatur circulante.

Externè A. N. imponit Emplastrum diaphoreticum Myns. utpote quod componitur ex nonnullis gummatosis, quæ vim habent abstergendi humores crassos & viscidos. Ast Emplastra semper videntur suspecta, quia poros faciliè magis obstruunt, & insensibilem transpirationem seu evaporationem valde necessariam impediunt.

Placet forus ab A. N. institutus, cujus ingredientia sunt aromatica sale volatile abundantia, additur aquæ acetum quo major vis penetrativa concilietur. Sæpiùs optimo cum successu forus sicciore instituitur, ita ut candenti lateri affundatur acetum & pedibus fumus excipiat, qui forus egregiè dissipat & attenuat.

Vel sacculi quidam concinnantur repleti radicibus, herbis, floribus discutientibus, de vi aromatica participantibus, in farinam seu pulverem contusis, & qui calefacti alternatim pedibus imponuntur,

tur, ubi egregius est pulvis seu farina fabinæ cum aliis ingredientibus ita calidè impositus.

C A S U S XII.

De Scirrho testiculi dextri incipiente.

(*Historia vid. pag. 270.*)

R E S O L U T I O.

Tumor hic fuit durus & subalbidus, quod indicium fuit pituitæ viscidæ & glutinosæ seu lymphæ crassioris.

Obnoxii sunt testiculi tumoribus, ut malum hoc est commune reliquis glandulis in corpore; quamprimum enim lymphæ ab acido vel alia injuria increpescit & coagulatur, facilè hæret in glandulis easque inflat & attolit, unde tumor.

Tumor est expers doloris, quia nullæ partes aciores duriores & rigidæ huic lymphæ fuere admixtæ. Tumores tales sensim & paulatim colliguntur, nec priùs animadvertuntur, donec partes volatiles avolaverint remanentibus solùm crassioribus, unde tumor deprehenditur.

Affluxus ad has partes faciliùs concitari potest quàm ad alias, tum ratione situs, tum etiam quia vel sola imaginatione humores & spiritus magis ad partes has ruunt. Miratu dignissimum est quòd in phthisi sæpius testiculi tumoribus corripiantur, & certè videtur maximum esse consensum inter organa respirationis & loquelæ cum testibus, in castratis enim vocis mutationem statim deprehendimus, imò totum temperamentum mutatur, unde verisimile est quòd fermentum seminale in testibus semper sanguini alluenti characterem quendam imprimat, ipsiusque vigorem conciliet, hinc denegato & sublato illo fermento tanta subitò mutatio in tota M. S. exoritur. Et ipsum fer-

fermentum seminale corruptum & inquinatum humores affluentes coagulat, quo facilius in his partibus tumor oriatur, unde in lue venerea seu coitu impuro faciliè istiusmodi tumores contrahuntur.

Curatu difficiles sunt illi tumores, tum propter materiam viscidam & glutinosam, tum propter situm, cum talis sit ut medicamenta convenienter applicari non possint, & cum Emplastra hoc in loco vix apponi possint, linimenta & unguenta discutientia & resolventia conveniunt, ut unguentum martiatum, nervinum, de althæa, addi possunt hinc salia volatilia & olea nonnulla destillata, ut felicius materia illa viscida & glutinosa resolvatur.

Præter suffumigium conveniunt etiam spiritus topicus D. D. Geilfusii, quo bis vel ter in die tumor fricari debet. Descriptio hæc est:

℞. Spiritum granorum juniperi ℥ij. nasturcii contusi m. iij. infunde diem & noctem, destilla, spiritui destillato infunde radic. consolidæ maj. partes duas, scrophulariæ partem unam, & tertia vice destilla. S. Spiritus Topicus, qui in tumoribus discutendis, ut & in scrophulis satis laudari nequit.

C A S U S XIII.

De Cancro labii inferioris.

(*Historia vid. pag. 271.*)

Vide supra.

C A S U S XIV.

De Scabie.

(*Historia vid. pag. 272.*)

R E S O L U T I O.

Scabies est vitium cutis, cujus pori pervertuntur ab humoribus vitiosis in illam depositis, unde variorum

riæ eminentiæ & inæqualitates in cutis superficie exoriuntur.

Scabies dividitur in siccam & humidam.

Sicca est, in qua parvæ pustulæ exoriuntur, quæ nihil vel parum fundunt. Humida verò quando ex pustulis sanies, & copiosi humores profluunt.

Causam Scabiei Neoterici dicunt semper esse contagio, id quod vel ægro animadvertente ab alio suscipitur seu eo inscio communicatur: sal tale contagiosum semel corpori communicatum succum nutritium laudabilem etiam corrumpit & inquinat, quo degeneret à sua crasi, & naturam acrem & salinam nanciscatur, & quidem quo sang. magis est dispositus ad talem intemperiem salinam acrem, eò facilius sal tale peregrinum per contagium communicatum dramata sua ludere potest.

Attulerunt quidem Veteres in scabie intemperiem hepatis, sed absque ullâ ratione, nam si in scabie adesset hepatis intemperies, dependeret revera ab intemperie ipsius sanguinis, qualis enim cibus talis, chylus, qualis chylus talis sanguis, qualis sanguis talis viscerum temperies.

Eò facilius autem sanguis intemperiem talem acrem contrahit, quando vitium committitur in primâ coctione utpote cujus error nunquam corrigitur in sang. Æger noster commisit in diætâ errorem, usus fuit cibus salitis, fumo induratis, seu de salé fixo acido participantibus.

Curatio frustra instituitur quamdiu sal illud contagiosum sang. & humor. circumstantibus inhæret, hinc videmus quòd sæpe malum hoc sit contumacissimum & non cedat, etiamsi multa exhibeantur, quia succus ille nutritius semper de novo inquinatur, quamprimum ad M. S. devehantur.

In scabie sicca videntur magis peccare salia alkalia, quia

quia major deprehenditur acrimonia & major pruritus; in humida verò salia acida fixa. Curatio inchoanda à purgantibus quæ tamen benigniora esse debent quia fortiora nihil præstant in scabie, sed felicior successus sperandus est ab usu vel lenientium vel infusorum laxativorum.

Calidiora verò diagridiata vel scammonæata malum exasperant. V. S. præmitti potest si necessarium videtur, debemus enim attendere ad temperamentum & reliquas circumstantias; postmodum corrigentia & M. S. alterantia exhibenda sunt, illorum vis videtur in hoc consistere, quòd nempe acrimoniam illam salinam diluant & temperent.

Semper, quòd instar regulæ perpetuæ est observandum, ratio habenda est ventriculi & cœctionis primæ, unde videmus stomachica tempestivè exhibita, multum præstare in sananda scabie.

Topica seu externa in principio non turò exhibentur, constat enim experientia, graviora mala à scabie retropulsa fuisse inducta, epilepsia nempe, asthma apoplexia suffocatoria, &c.

Quid si jam præmissa præmittenda, tunc tandem ad topica injicienda à levioribus deveniendum. Verum est quòd hoc in casu Mercurialia omnibus sint præferenda, sed quia post se relinquunt diathesin quandam toti œconomix animali infestam, hoc in casu cauti & prudentes esse debemus.

Et ob hanc causam observamus quòd sæpe Chirurghi & Agyrtæ plus præstent quàm Medici prudentiores, quia audacia juvat fortunam, & ignorantia nihil doctius, & quamvis postmodum ab usu Mercuriali medicamentorum mala sequantur, ita tamen fert consuetudo, ut illa quæ præcesserint non accusemus, sed ad præsens tempus respiciamus.

A. N. commendat linimentum Cosmi Slotani
à Wil,

à Wilhelmi Fabricio descriptum, quod certè optimum auxilium est, in omnibus illis impuritatibus. Descriptio talis est. \mathfrak{R} . Cortic. radic. frangulæ recentis, Rad. laphati acuti, scrophular. major. E-nulæ campan. aa. \mathfrak{z} vj. vel \mathfrak{z} iiij. vel si partem tertiam vis parare \mathfrak{z} ib. incidantur omnia in mortario; deinde projectis radicibus in vas vitreatum, (glasirten Hasen/) suprafunde aceti optimi \mathfrak{lb} j. vel \mathfrak{lb} . i \mathfrak{b} . vel \mathfrak{z} ix. (si tertiam partem expetas,) misceantur lento Δ e donec axungia sit resoluta, post insolentur per mensem integrum, & tandem coque in duplici vase ad consumptionem humiditatum. Colaturæ fortiter factæ admisce styracis liquidæ \mathfrak{z} ij. vel \mathfrak{z} j. vel \mathfrak{z} ib. pōnatur in vase vitreato bene clauso. S. Unguentum contra scabiem.

Ipsè Fabricius Hildanus h. m. præscripsit.

\mathfrak{R} . Prædicti unguenti \mathfrak{z} iv. aluminis usti, \mathfrak{q} ri, \mathfrak{q} ris aa. \mathfrak{z} i). misceantur & agitentur in mortario diu. f. unguentum, quo prædictus A. scabiem valde contumacem ex mensium suppressione & viciato puerperio ortam curavit.

In scabie sicca observandum, quòd in sudoribus movendis abstinendum sit à diaphoreticis calidioribus, nec frequentius sudores instituendi sunt, ne exsiccato humido salia nanciscantur majorem acrimoniam.

Not. Quòd semper in scorbuto deprehendatur sal aliquod peregrinum, hinc in scabie rectè etiam accusamus dispositionem sang. scorbuticam, præsertim si consentiant etiam alia phœnomena.

Curatio præter purgantia, instituitur antiscorbuticis, præsertim autem succis recenter expressis, sic inquit D. D. W. sæpius felici cum successu tempore vernali præscribere soleo \mathfrak{R} . succ. recent express. nasturtii aquatici, cichorei aa. \mathfrak{z} j. cochlear. citri

citri vel pomor. aurant. aa. ꝯb. stent donec faeces residueant, liquidum decantetur; hujus succi singulis horis matutinis cochlearia duo sumi possunt, cum sero lactis. Verum succi illi facile corrumpuntur, & situm contrahunt, si aliquamdiu servantur. E. die 4. vel. 5. semper recens debent exprimi.

Possent hic etiam praescribi Elixir. antiscorbuticum & alternis diebus sudores blandi moveri in lecto, si nempe guttulæ 20. vel 30. in cerevisia assumantur.

Curavi aliquando, inquit D. W. Principem quandam gravidam scabie contumacissimâ per totum annum laborantem, destillato quodam ex lignis antiscorbuticis, additis simul foetum corroborantibus.

In scabie humida A. N. rectè commendat Tincturam ꝯii, hæc potest esse instar omnium si ritè præparata, operatur vel per insensibilem transpirationem vel sudorem excitat. Convenit etiam Elixir. propriet. Tinctura propriet. Mynsichti, Tinctura Rhabarbari quoque locum habet, sed majori in dosi debet sumi adgt. 30. 50. vel 60.

A. N. etiam in scabie humida proponit unguentum egregium ex pulvere cortic. lauri. ꝯr. &c. quo sæpe usus D. D. W.

Medicamenta camphorata etiam in usum vocari possunt quia camphora vi sua penetrativa poros perverfos restituit, quod etiam Mercurialia faciunt, si aliàs tutò exhiberi possunt, nam Mercurialibus intrabiduum vel triduum scabies curari potest, sed non sine periculo.

CASUS XVII.

De Pruritu muliebrum.

(Historia vid. pag. 277.)

RESOLUTIO.

NOt. Quòd venenum luis venereæ seu morbi Gallici consistat in acido quodam corrosivo, sed non adeo volatili, ideo etiam morbus hic in distans non est contagiosus, sed per immediatum contactum transplantatur. Aciditas hujus veneni se prodit variis symptomatibus, quæ comitari solent hunc affectum, ut ossis & dentium caries, ulcera fordida, pudendorum corrosiones, artuum dolores lancinantes nocturno tempore potissimum infestantes. Itaque cum venenum illud non sit adeo volatile, facile adhæret partibus spongiosis & substantiæ laxioris, adeoque facillimè partibus genitalibus communicari potest; propter visciditatem suam longo sæpiùs tempore in parte aliqua hæret priusquam tota M. S. ab eo inficiatur, postmodum verò fermentum illud acre à sanguine alluentis seu humoribus circulantibus imbibitur, & toti corpori omnibusque ejus partibus communicatur.

Hujus veneni visciditas & fixitas etiam probari potest, cum curari saltem possit per istiusmodi quæ constant ex corpusculis durioribus & rigidioribus, & quod ad ejus curationem requiratur summa agitatio & volatilifatio & attenuatio M. S. & causa morbifica. Curatur solum per curam sudoriferam, vel per salivatoriam beneficio unguenti Mercurialis institutam. Legimus in historia quòd ex intempestivo usu aquæ Mercurialis malum hoc quidem aliquamdiu fuerit sopitum, quod tamen postmodum acrius invasit & incruduit, ita ut

dolor

dolor nullo remedio vel arte mitigari potuerit ; bene etiam notandum venit hîc , quòd Mercurius fit quoddam ponderosum & omnibus metallis , solo auro excepto , gravius , præter illam ponderositatem & corpus valde fluidum , quia constat ex particulis propriis motibus iisque à se mutuò diversis gaudentibus : sic videmus , quòd , nisi intra latera vasis contineatur , facilè diffluat & in omnes partes sese diffundat , partes enim ejus leves sunt & lubricæ , hinc nequaquã sibi adhærent , & levissimo etiam accedente calore in fugam abeunt.

Gerit enim in sinu suo occultum acidum valde volatile , unde in ejusmodi corporibus in quibus humores acidi acres prædominantur , nequaquam tutò exhibetur , quia acidum illud volatile conjungit sese cum acido volatili præexistente in corpore morbofo , & sic conjunctis viribus major ferocia oritur ; ponderositate sua facilè sang. coagulat & impedit , quominus spiritus animales sufficienter generari possint , insinuat sese (quia constat atomis minutissimis) in loca profundiora & ad radices partium usque , unde tremor nervorum à grialibus , vacillatio dentium & non rarò ipsa mors accelari potest. Itaque suspicio quamprimum aliqua exorta fuerit , medicamentum aliquod grialè incautè exhibitum fuisse , tum quovis modo videndum , num grialis è corpore eliminari possit , fit hoc commodissimè , si ægotantes frequenter hodie in ore detineant ducatum vel frustulum auri Rhenani vel Ungarici , vel anulum aureum , brevi enim temporis spatio annulus in ore detentus albescit & argenteus apparet , quia atomi illi grialès , cum fuligine quæ ex pulmonibus mediante expiratione excluditur , etiam deferuntur ad palatum , & cùm ibi offendant corpus solidum , aurum nempe seu anulum aureum , facilè ibidem concentrantur , sistuntur

tur in suo motu, & propter similitudinem pororum corpus ingrediuntur ejusque superficiem lambunt, quemadmodum videmus quòd in destillatione aquarum atomi illæ ascendant ad alembicum, ibique propter refrigerationem condensentur iterumque conjungantur, ita ut non amplius appareant sub forma vaporum sed liquoris seu aquæ; plura dicentur de lue Venerea in seq. libro septimo. Observari adhuc debet, quòd citra solstitium brumale & æquinoctium vernale hoc malum valde affligere solet, quod dubio procul à certa aliquâ materia ætherea eo tempore in hæc inferiora transmissa oritur. Cùm igitur hic occasio detur de tali materia ætherea agendi, not. quòd dubitetur de existentia hujus materiæ æthereæ, tum quod multa exempla refragari videantur; Legimus autem ap. illustrem Boyle, quòd indiderit vasi suo aves, mures, & postmodum beneficio antiæ aërem extraxerit; ubi vidit in orbem ire animalcula illa, fieri vertiginosa & paulo post extingui: si loco aëris extracti materia ætherea interesset, videretur potius summam agitationem & effervescentiam sang. subsequi debuisse in animalculis, cum intenso quodam calore: sed nec calor nec ullum sang. effervescentis vestigium etiam post mortem in animalculis repertum fuit; dici igitur posset, quòd vas illud fuerit vacuum, & solum propter defectum aëris animalcula illa fuerint extincta. Alterum experimentum exhibet, dum portionem aquæ indidit vasi in operationibus suis descripto, & postmodum iterum extrahi curavit aërem, ubi aqua illa abiit in glaciem, quod videtur esse validissimum argumentum contra existentiam materiæ æthereæ, aqua enim illa non solum fuit murata & in se coacta, sed & in glaciem redacta, & si manus admota fuit, istius caloris tepidi beneficio aqua iterum fuit rarefacta. E. non præexistit materia subtilis in illo vase. *R.* farendum

dum plurimas occurrere difficultates circa resolutionem horum experimentorum ; Verùm dicendum , aërem illum nequaquam è vasis extrahi , sed condensari (ut in bombardis pneumaticis simile observamus,) & ex illa aëris condensatione & aquæ glaciatione animalium mortem deducere possemus ; hoc adhuc addendum , quòd mors illa inopinata & subitanea animalculorum potius probet existentiam materiæ ætheræ , nam ex nimia sang. & liquoris vitalis rarefactione , attenuatione & dissolutione mors inopinata sequitur : de quibus tamen alibi.

Ubi suspicio adest exhibitæ medicamenti q̄ alis, videndum num reliquiæ haberi possint , facilè enim per examen eò devenire possumus , num medicamentum in se contineat q̄rium nec ne? Unde A.N. rectè conjiciebat liquorem illum in se continuisse q̄rium , dum vidit liquorem esse album seu candidum , & in fundo vasis residere pulverem candicantem , qui fuit q̄rius præcipitatus; qui h. m. intempestivè , neglectis universalibus , exhibitus fuit, debuisset enim præmitti curatio per salivationem ; hæc enim extremum remedium , si altera per sudores pro voto non succedat ; præmissa tali salivatione utique felici cum successu exhiberi potest q̄rius præcipitatus.

C A S U S XVIII.

De Impetigine seu lichene, die Flechten.

(*Historia vid. pag. 278.*)

R E S O L U T I O.

Sunt coniunctæ cum cutis scabie & asperitate (die Haut sebelt sich :) maximam habent convenientiam cum maculis quæ vulgò hepaticæ vocantur. O-riri videntur à sero valde tenui diffundente sese ex-

fese ex glandulis subcutaneis quæ miliares vocantur. E. curatio instituitur per medicamenta omnia diluentia acrimoniamque illam temperantia, quibus præmissis purgans aliquod, lenè tamen, exhiberi potest.

A. N. multa tentavit, sed frustra; tandem etiam experimentum Joelis ex recremento ferri tentavit felici cum successu: tale est experimentum; sumit recrementa ferri (*Eisenschlacken*) eaque candefacta imponit ollæ capaci, extendit partem affectam super ollam, & tum ollam, tum partem affectam probe munit linteis, ne vapor in auram avolet; postmodum spongiam vino rubro inebriatam sensim exprimit super recrementa illa & vapor excipitur à parte affecta quæ sic fomentatur; quòd si calor fuerit extinctus, alia recrementa indit vasi, & hoc per dies 4. continuat. Joel multùm tribuit huic auxilio, & dicit se multos curasse hoc malo laborantes, si per dies 4. hæc operatio continuata fuerit; vapor enim ille humores dissipat, poros restituit & sudores movet, & ita salia sylvestria è corpore eliminat.

CASUS. XIX.

De Varis.

(*Historia vid. pag. 279.*)

R E S O L U T I O.

Nihil peculiare hîc observandum venit, nisi hoc quod semper ratio habenda sit coctionis primæ in ventriculo, & quod salia volatilia acidum competentia sang. & humores circulantes attenuantia, in hoc casu valde sint proficua.

CASUS XX.

De Gutta rosacea.

(Historia vid. pag. 280.)

RESOLUTIO.

Est deformitas quædam faciei, dum variæ pustulæ pus sæpe fundentes in illa erumpunt. Sæpius oritur a vino valde acido continuò hausto, vel etiam vino generoso & cerevisia affatim sumpta, quia liquoribus his inest acidum, unde humores circulantes ad superficiem corporis delati in cute valde tenera facilè restagnant, incrassescunt & in pus abeunt; hinc in curatione bene observandum est, nequaquam malum hoc compesci à refrigerantibus medicamentis, ut putârunt Veteres, quia hîc affectus non oritur à nimio hepatis calore vel ab ejus intemperie calida, sunt enim multi qui nil præter aquam bibunt & tamen talem faciem habent. E. potius tota curatio dirigenda est ad correctionem acidi, & abstinendum ab omnibus illis quæ sang. acidum inferunt: verùm cum hoc non semper ita observari possit, ideo etiam hoc malum curatu est difficile, nam ipsè panis in se habet acidum quoddam, quod quidem sang. est amicum, verùm si coctiones non ritè fiunt facilè acidum illud degenerat, & naturæ & sang. fit inimicum; acidum autem hujus mali esse veram causam exinde probatur etiam, quòd ut plurimum illi qui tali affectu corripuntur sint hypochondriaci, ventriculum habeant debilem & flatibus obnoxii; hinc in curatione valde conveniunt alkalica.

Ad acidulas sæpe confugere solent tanquam ad sacram anchoram, verùm nec illæ semper satisfaciunt, quia sæpe hoc malum ab acidulis fuit auctum testante experientia, nam & acidulæ continent in se acidum

aliquod, & quia etiam humores valde movent, sæpius illos magis ad partem affectam protrudunt.

Externè Cosmetica camphorata conveniunt, Camphora enim valde penetrat humores incrassatos & coagulatos penetrat & resolvit; convenit etiam Cosmeticum ex orio, quod Anglis in usu. Commendatur etiam $\text{O} \circ \text{O}$ Tristillatitium, Tr. Benzoi cum Vi. Sp. plures aquæ destillatæ commendantur, sed rarò expectationi satisfaciunt, omnium forsan tutissimum erit quod habet A. N. in saccharo Saturni, nam saccharum Saturni saturat acidum.

Non negligendæ sunt venæsectiones in pedibus, quo sang. ille crassior & fœculentus potius descendat, quàm ascendat.

C A S U S XXII.

De Struma.

(*Historia vid. pag. 283.*)

R E S O L U T I O.

CUra vit A. N. feliciter strumam in collo Caustico; ubi notari debet, si struma in parte aliqua sit, à qua putredo & corrosio parti nobiliori non tantùm facile communicari possit, quod tunc utique Caustica locum habere possint.

Causa quærenda in fortiori quodam acido, cum enim glandulæ dicaræ sint elutriando acido, quamprimum vitium aliquod circa earum actionem committitur, tum humores circulantes & lymphæ ibidem incrassescunt & in duritiem cretaceam abeunt, non rarò partes quædam succi nutritii seu chylosæ in gelatinam abeunt, & tandem fiunt membranosæ & propriam tunicam constituunt, qua materia illa strumosa investitur.

In principio hujus mali convenit Spiritus topicus Geilfusii, vel sal illud volatile ex quo cum butyro majali fit unguentum, cujus Descript. habet Barbett. in suâ praxi cap. de scrophulis, optimum est unguentum & in principio commendari potest.

Dicitur quòd Reges Gallix curare possint strumas solo attactu, ratio istius reddi nequit; sed dicendum, quòd cura illa fiat sola imaginatione, prout testatur *Celeberimus Job. Delaus*, in egregiâ suâ Encyclopædia Chirurgica Rationali: quatenus sang. & temperamentum mutatur à nimia consternatione, reverentia & aspectu Majestatis Regix; magna enim est operatio imaginationis in corpus ut etiam in vulgus notum, hinc quamprimum sang. aliam nanciscitur temperiem, succi & humores ut & circulantes humores aliam nanciscuntur determinationem: nam cum herus quidam retulisset servo non dari melius remedium contra strumas, quàm si verrucæ manu mortui heri tangantur, accidit paulo post ut herus vivere desineret, & servus manu heri mortui verrucas tangeret, à quo intra dies paucos verrucæ evanescere, sed fassus postea servus, se cum magno timore terrore & angustiis adhibuisse hoc remedium.

In collo rariùs excisione curantur strumæ, tum quia periculosa est operatio, tum etiam quod ægroti violentum hoc remedium non faciliè admittant.

Commendari solent cineres ossium, hinc Carnifices non rarò in auxilium vocantur in curandis strumis, qui nihil aliud adhibent quàm cineres ossium combustorum vel hominum vel brutorum: causa hujus operationis est, quia in cineribus illis latet sal alkal. quod acidum vitiosum in corpore destruit. Plura de strumis videri possunt in *Obs. Riverii*.

CASUS XXIV.

De Ganglione, Germ. Überbein.

(Historia vid. pag. 286.)

RESOLUTIO.

Variis in partibus oriri solet, ut plurimum tamen in manibus, tum etiam in fronte.

Oritur ex illis humorum nutrientium partibus ex quibus ossa & cartilagine generari solent. Convenit lamina plumbea & rigo illita, tum quod plumbum ponderositate sua impediatur accretionem & augmentationem, tum quod & rigo vi sua penetrativa & dissipativa substantiam ossium resolvat.

In principio saliva commendatur, hinc A. N. nisi quod saliva propria tumorem quotidie inungeret quia salivæ insunt partes spirituosæ & volatiles, quæ valde penetrant & in momento quasi corporis alicujus substantiam evertunt, videmus enim quod cibus masticatus, si saliva probè humectetur, statim sub alia plane formâ appareat.

Sectio aliàs citò & tutò auxilium adfert, sic vidit inquit D. D. W. in manu sartoris alicujus, frustra adhibitis aliis remediis, felicissimo cum successu alacri Chirurgi operatione ganglion fuisse ablatum.

CASUS XXV.

De Verrucis in manibus.

(Historia vid. pag. 287.)

RESOLUTIO.

Referri hîc possunt quæ de Varis dicta sunt: Verrucæ oriuntur ex depravato nutrimento proprio habitus corporis, quod nutrimentum ibidem incrassescit, vi poros quasi dilatat, & tubercula illa producit.

Rarò

Rarò internè præscribuntur medicamenta, sed contenti solent esse externis, ubi varia etiam interdum non sine superstitione adhibentur: optimum est Emplastrum ex sale ammoniac. & galban. quod A. N. habet, nec non linimentum illud A. N. ex melle rosarum & spir. vitrioli; proponit etiam A. N. remedium ex stramine secalino; præsentaneum remedium est, si pomum Borsdorfsianum discindatur & duabus partibus bene fricentur verrucæ, postmodum pomum iterum firmiter ligatur & suspenditur; quod pomum si exarescat verrucæ paulo post decidere solent. Alii utuntur sang. columbino, quò calido pars illa lavari solet in qua verrucæ sunt. Alii intestinis gallinorum recens extractis & calidis adhuc probè fricant verrucas, quò remediò etiam curantur.

Ligaturæ circa verrucarum radices etiam non sunt negligendæ nec contemnendæ.

C A S U S. XXVI.

De ulcere rheumatico.

(*Historia vid. pag. 288.*)

R E S O L U T I O.

ULcera rheumatica vocantur manantia vel fluentia quæ diuturnitate temporis valde exasperantur, plerumque exoriri solent in pedibus, quia lege mechanices partes ponderosæ & ponderosa illa salia acida potius eò tendunt quàm ad alias partes.

Causa hujus ulceris est acidum quoddam vitiosum, quod videtur peccare in omnibus ulceribus, quod probatur, dum videmus quòd medicamenta quæ vim habent acidum saturandi, conveniant in ulceribus, & si laminam cupream ulceri apponamus, brevi colore viridi tingitur, quod sig-

num manifestum est acidi vitiosi, quod quotidie effluit.

Acidum illud vitiosum ortum suum habet in primâ coctione, E. semper in ulceribus curandis habenda est ratio coctionis in ventriculo, si enim ibi vitium fuerit commissum, nullibi iterum corrigitur.

In ulceribus illis diuturnis ita vitiata est partium textura & pororum figura, ut nequaqu. curari possint nisi pori restituantur, id quod abstergentibus & mundificantibus, quamdiu enim illi pori perversi non restituantur, tamdiu nulla speranda consolidatio.

Prognosis. Ulcera illa rheumatica magis sunt molesta quam periculosa, possunt verò reddi periculosiora si error aliquis committatur à Medico vel ægrotante, si enim materia illa vitiosa imbibitur à sang. & per vasa lymphatica ad nobiliorem partem vel cor transfertur, maximum periculum imminet œconomix animali, ut ex casu seq. 31. patet, ubi gangræna brachii ex ulcere pedis intempestivè clauso fuit exorta. Curatio duplex est externa & interna; Externa relinquitur Chirurgis, si Medicus tamen consulatur semper suadere debet Saturnina, ut Empl. Saturn. Mynsichti correctum à Wolff / non si in forma linimenti vel unguenti desiderentur externa, semper illis addendum saccharum Saturni.

Interna curatio perficitur purgantibus frequentius exhibitis, quibus semper admiscendus est ꝑ rius dulcificatus, qui egregiè convenit in ulceribus præsertim rheumaticis curandis, v. g. &. Extract. panchymagog. Crollii ꝑ. ꝑ. rii dulcificat. gr. iv. ad ꝑ. dia-gridii (vel scammonii ppti) gr. iv. l. v. cinamom. g. j. f. pilulæ num. xv. deaurentur pro i. dosi.

Evacuato jam corpore deveniendum est ad sudorifera, si temperamentum seu constitutio ægrotantis illa admittat, sudores egregiè movet decoctum

lignorum, de quo alibi: præsertim etiam hinc Tr. §ii convenit, quæ omnem paginam absolvit, si ad grt. xv. in convenienti vehiculo bis de die exhibeatur cum jejunió trium horarum.

Observandum tamen semper, ut antea dictum, habendam esse rationem ventriculi, unde conveniunt stomachica & fermenta viscerum confortantia. Observari hoc adhuc debet, curationem non esse maturandam, nisi aliquamdiu interna fuerint exhibita.

C A S U S XXVII.

De Ulcere sordido putri & corrosivo.

(*Historia vid. pag. 289.*)

R E S O L U T I O.

VOcatur etiam ulcus depascens, oritur à sale quodam corrosivo, conjuncto cum variis partibus terrestribus; unde foetor: præsupponit cacochymiam totius M. S. & humorum circulantium, & cum humores circulantes adeo acres partes solidas eorumq; tubulos vix possint trajicere, ut non aliquam ipsis affricent labem, certè tali in casu viscera interna semper videntur esse flaccidiora, imbecillia seu laxiora, hinc non nimis excedere debemus in exhibendis medicamentis salinis multò minus acidis, quia facilè corrosio visceris alicujus interni excitari potest, neque ipsæ acidulæ hoc in casu videntur adeo tutæ, propter talem laxitatem viscerum, & propter nimiam humorum acrimoniam, ut aliquoties observavit D. D. W.

Internè D. D. W. suadet chalybeata, quæ potenter acidum vitiosum & corrosivum deprimunt; & pro poru ordinario cerevisiam medicatam cum herbis vulnerariis & sang. purificantibus fermentatam.

E. g. radic. sarsaparill. ℥iij. Rhodii sylvestris ℥iij. cichor. sylvestr. caryoph. aa. ℥j. lign. ℥v. assafras ℥℥. incisa dentur ad nodulum longum zu einer Ohn Bier: vel possunt addi his speciebus herbæ v. g. fumarix, veronicæ, hepatic. nobilis salvæ aa. Mj, baccar. juniperi ℥j. semen foenicul. ℥ij. S. ut ante.

Purgantia in ulcere sordido & depascente debent esse mitiora, ne sal illud corrosivum magis exagitetur, sufficiunt igitur decocta purgantia singulis diebus ad ℥iij. vel iv. assumpta, ut paulatim humores vitiosi e corpore educantur. Inter externa ad sordes abluendas proponit A. N. lixivium, salia enim illa fixa corrigunt acidum corrosivum, quod si magna putredo deprehendatur, aspergi potest continuò alumen ustum cum pulv. aristolochiæ rotundæ, præsertim si circa labia caro luxuriat.

Curavit D. D. W. istiusmodi ulcera depascentia in tibiis pedum tali unguento. Unguent. de liquirit. ℥℥. ʒi ovorum ℥℥. ʒi ceræ stillatit. ℥℥. sacchari saturni ℥j, Misc. f. unguentum, quod ulceribus sordidiis panno raro (corp.) fuit inditum, superimposito Emplastro Diapalmæ.

C A S U S XXVIII.

De Ulcere fistuloso ani.

(Historia vid. pag. 290.)

R E S O L U T I O.

ULcera fistulosa per degenerationem generantur, dum vulnus aliquod non rite tractatur, & materia vitiosa intus detinetur quæ partes penetrat & exedit, donec tandem in variis locis exitum sibi querat & faciat, unde plura ulcuscule & foraminula producuntur in istâ parte, illi canales seu cavitates interiores inter sese conveniunt, ut si liquor per u-

num foraminulum injicitur, permeet omnia, & exalio iterum vel ex eodem effluit.

In juvenibus fistulæ adhuc curationem admittunt, in senibus verò nunquam curantur.

Facilè ulcera faciei degenerant in fistulam & ulcera anietiam.

Curatio instituitur mundificantibus & exsiccantibus, quæ bis de die siphone fistulis injiciuntur; istiusmodi decocta hunc in modum præscribi possunt.

℞. Rad. ind. florent. gentianæ aa. ʒiij.

Fol. tabac. plantag. vincæ pervin. pilosellæ. aa. p. j.

Flor. hyperici, balaustior. aa. p. s. Croei Martis. ʒß. Coquantur in vino rubro & aqua a-natica porcione, Colatura detur. S. Spritzwasser / posset addi diascordium vel mel rosarum.

Vel melius ℞. Aq. theriacalis ʒj. theriaca recent. ʒj. l. ʒß. M. S. Vermischt Theriac-Wasser / portio hujus aquæ semper additur priori decocto.

Succus nutritius continuo affluens tandem circa labia horum ulcerum assimilatur, unde ulcera fiunt callosa [speckicht /] labia enim ulcerum fiunt valde dura, & tunc certissimum & infallibile signum est ulcus illud esse fistulosum.

Ulcus hoc fistulosum ani fuit conjunctum cum maximo dolore, unde Chirurgus quidam, exhibens laudanum opiatum, palmam præripuit Medicis, & cum frequentius peteret æger, rectè à Medico fuit recusatum, si enim aliquoties assumitur laudanum opiatum, tunc nequaquam edit effectum qui aliàs ipsi tribuitur, tunc enim natura assueta non amplius auscultat virtuti somniferæ.

Optimum remedium in istiusmodi fistulis est a-pertio hæmorrhoidum, & si spes superest curatio-nis.

nis certè per hoc remedium obtineri potest, debent itaque hirudines appendi vasis fedalibus exterioribus, quod felicissimo cum successu tentavit D. D. W. in ulcere quodam fistuloso periculosissimo.

C A S U S XXIX.

De Ambustione faciei, manuum & abdominis.

(*Historia vid. pag. 292.*)

R E S O L U T I O.

CAusa ambustionis satis est manifesta, & ignis spicula se insinuant profundius in partem affectam, quæ ibidem secum rapiunt alias partes, & sic intensissimum excitant dolorem. Tota ergo curatio consistit in obtusione spiculorum & empyreumatis evocatione.

Innumeta contra combustionem sunt remedia, quæ jactantur à Chirurgis, agyrtis & mulierculis, ita ut sæpè in malo hoc curando potius consulantur mulierculæ quàm Medici prudentiores.

Proponit A. N. egregium remedium ex ol. olivarum & albumine ovorum, præstantius adhuc fit, si loco ☉ i olivar. substituatür oleum rosarum. Egregiè etiam convenit unguentum album camphoratum, quo D. D. W. pharmacopœum vidit curare periculosissimas ambustiones.

Hoc unguentum etiam egregium est ℞. granor. juniperi num. 8. amygd. dulc. num. xj. contusa seorsum, misceantur, affunde aq. vitæ, papav. albi aa. ʒj. camphoræ ʒj. stent per aliquot horas in vase bene clauso, qui liquor egregiè convenit, si pennâ in eo madefactâ pars affecta illinatur, vel lintea duplicata imbuuntur & parti affectæ applicantur, signari potest Brandlöschung. Vel quod unguentum valde usitatum in vulgus notum est.

℞. Cor-

℞. Cortic. tiliaë, cortic. interiores sambuci aa. m. j. seminis lini ℥iſs. aquæ flor. sambuci ℥. iij. ſtent per 24. hor. in leni calore, vel digerantur per 24. hor. leni in calore, poſtmodum adde pilulas ovis. ℥j. [egregiæ ſunt contra combuſtionem,] butyri majalis ℥j. Cre-
mor. calcis vivæ ℥ij. coquantur ad conſumptionem hu-
miditatis, poſt ſiltentur & ſi lubet addatur cera q. ſ. ad
conſiſtentiam unguenti.

Cremor calcis vivæ ita paratur, Calx viva diſſolvi-
tur in aq. pluviæ & agitur continuo, tunc in ſuperficie
reperies cremorem, wie ein Schmandt.

Si ambuſſio profundior ſit & ſpicula profundius ſe-
inſinvarunt, dolor etiam valde urget, tunc exhibenda
ſunt Cardiacæ E gr. Emulſiones ex amygdalis & ſemini-
bus ut ſem. papav. albi &c. præparantur.

Tandem A. N. circa finem curationis proponit li-
nimentum quoddam ex pingui, capon. &c. eſt emol-
liens cum exſiccatione. Illud linimentum etiam egre-
giè convenit in variolis ſanandis & ad delendas foveas
quas poſt ſe relinquunt, vel ubi exareſcunt variolæ tutò
applicari poteſt hoc linimentum.

C A S U S XXX.

*De Gangræna pollicis manus ſiniſtræ
lethalis.*

(*Hiſtoria vid. pag. 294.*)

R E S O L U T I O.

Videmus quòd hoſtem vitæ noſtræ ſemper habea-
mus ante portas, ubi nequaquam tamen in-
troitus conceditur donec partes ſpirituofæ de-
ſtatu ſuo deturbentur. Gangræna enim nulla alia
eſt.

est causa quàm admissio aëris externi cum aliis corpusculis terrestribus, quamprimum enim aër admittitur: illa pars cadaverisatur. Simili enim modo fit gangræna quo videmus putrescere alia corpora injuriæ aëris exposita, hinc cum vulnera saltem per aliquot horas exposita sint injuriæ aëris statim gangrænam contrahunt: admittitur autem aër cum peregrinis corpusculis cum maximo damno in vulneribus & aliis partibus, ubi pori in parte destruuntur, fibræ pervertuntur & spirituum irradiatio denegatur, tum dicunt Veteres calorem nativum partis hujus esse extinctum, tumque cadaverisatur es stirbt ab: hoc tamen falsum est, quòd peculiaris calor innatus in partibus sit, omnis enim calor in corpore nostro est calor influens, E. potius gangræna oritur præviâ vehementissimâ inflammatione ob nimiam luctam & agitationem partium, pori ita pervertuntur & fibræ destruuntur, ut fortior vis & impetus sit ingredientis aëris externi quàm spirituum eò affluentium. Vel gangræna fit à nimia refrigeratione, à quâ humores circulantes & sanguinis ita in motu sistuntur, ut nequaquam à spiritibus resuscitari vel etiam aëri irruenti resistere possint.

3. Sæpius gangræna fit à scorbuto nulla alia causa prævia manifestâ, scorbutici enim in senio sæpe ex improvîso corripuntur in partibus, in pollice pedis frequentius, quia sanguis tunc vappidus & effatus est, cujus portio relinquitur ob nimiam distantiam à fonte caloris in parte tali externâ, & depascit ibidem partes & fibras tum carneas tum nerveas, & crescens semper serpit versus partes superiores.

Proponitur in hoc casu gangræna exorta ob errorem commissum à Chirurgo, qui in amputatione pollicis manus sinistrae egregiè impegit in prin-

cipia

cipia Chirurgica, nam amputatio fuit facta infra articulum & quidem uno vehementique ictu, in quodubio procul os fractum in diversas partes acuminatas, quæ postmodum ingentem excitarunt dolorem in periostio; accedit cauterium actuale quo fores aperuit gangrænæ, faciliè enim vitam extinguit. Hinc maximâ opus prudentiâ priusquam deveniamus ad illa remedia extrema, ad amputationem & ulationem.

C A S U S XXXI.

De Gangræna brachii & Sphacelo ex ulcere
pedis intempestivè occluso.

Historia vid. pag. 275.

R E S O L U T I O.

NOtari debet, gangrænam esse mortificationem partium mollium & carnosarum; sphacelum verò non tantum mollium sed & duriorum & ossæarum partium.

Signa gangrænæ & sphacali sunt frigus ad tactum cadaverosum, coloris naturalis in lividum vel nigrum mutatio, motus & sensus ablatio in parte affectâ.

Verùm bene notandum, quòd nonnunquam motus adhuc deprehendatur in parte gangrænosa & tamen pars est mortificata, quod vidit D. D. W. in studio quodam, si enim gangræna est in extremitate pedis, digiti pedum adhuc tamdiu moveri possunt quamdiu nervi nondum planè sint exesi, & si crus moveretur & contrahitur, etiam digiti pedum. E. motus iste saltem est per consensum & propter communionem non verò partium nervosarum in ipsis pedibus.

CASUS XXXII.

De Gangræna scroti.

(Historia vid. pag. 296.)

RESOLUTIO.

NAm hydropici faciliè gangrænâ scroti corripiuntur, si morbus ad extremum pervenit, & quamprimum instituuntur scarificationes in pede altero die statim gangræna adest, & cum spiritus animales in hoc affectu valde depauperentur, quatenus per vasa lymphatica rupta semper exstillant in cavitatem abdominis. E. irradiatio humorum circulantium à spiritibus cessat, adeoque calor extinguitur præsertim in illis partibus, ad quas tantâ in copiâ sanguinis non defertur, & quia scrotum est pars membranosa ad quam sanguis non ita copiosè affluit, hinc faciliùs humores depluentes ad illam partem gangrænâ excitare possunt.

Pars gangræna correpta ante omnia tota quantum possibile bene muniri debet ab injuria aeris externi, & videndum num calore actuali motus humorum naturalis restitui possit, hinc conveniunt lixivia calidè applicata, ut singulis horis duplicatis linteis istiusmodi lixivia applicentur, quod si frequentius factum, postmodum cataplasma ex putredini resistentibus imponi potest. Exulare debent Emplastra frigida & unguenta refrigerantia, & potius actu calida imponenda.

Quòd si pars gangrænosa decidat, & omnis motus & sensus pereat, indicium est sphaceli, & tunc cogitandum de amputatione, quòd si verò profundius adhuc motus vel sensus deprehendatur, tunc nequam ad amputationem deveniendum, sed videndum, quomodo pars mortua possit separari à sana. Sic curavi aliquando, inquit D. D. W. Legatum quendam gangræna in aliqua parte correptum, cujus superficies

eies erat mortificata, sed cum profundius adigerem lancettam, & periostium ferirem, vehementissimum adhuc sensit dolorem, E. in hoc casu nondum pervenire debemus ad amputationem.

Hoc adhuc observandum, quod in curatione gangræna loco spiritus vini semper substituendus sit spiritus frumenti: quod si verò ad amputationem partis sphacelatæ accedendum sit, tunc in promptu stare debent medicamenta cardiaca, ut æger statim post operationem refici possit. Si in sphacelo pars cadaverosa separanda sit à sana, tunc egregiè convenit butyrum §ii ut & unguentum Ægyptiacum compositum seu magisteriale, illa enim brevi temporis spatio carnem cadaverosam absumunt.

C A S U S. XXXIV.

De Maculis hepaticis.

Historia vid. pag. 298.

R E S O L U T I O.

Vulgo ita vocantur, quia putant oriri ex intemperie calida hepatis, cum tamen potius ex sang. valde acri & seroso ortum habeant, sunt maculæ sese diffundentes, non sine pruritu & asperitate curis.

Internè egregiè convenit serum lactis tamarindinatum, vel serum lactis cum succis antiscorbuticis. Externè succus citri commendatur, ut & unguentum de aquilegia, cujus descriptionem habet Senner-tus.

CASUS XXXV.

De Canitie.

(*Historia vid. pag. 298.*)

RESOLUTIO.

AD retardandam canitiem conveniunt salia omnia alkalica volatilia & urinosa, medicamenta è viperis præparata, quæ crasin sang. fartam te-
tamque servant.

CASUS XXXVI. & XXXVII.

De Vulneribus.

(*Historia vid. pag. 299. & 301.*)

RESOLUTIO.

NOtari potest in genere, quòd in vulneribus semper occurrendum sit urgentibus symptomatibus: sic quando Medicus vocatus ad ægrotum observat magnam hæmorrhagiam, tunc ante omnia illa sistenda; si epilepsia adsit & convulsiones, ante omnia iis occurrendum; sedatis paulisper urgentioribus symptomatibus, tunc primò vulnus mundificandum, pili si adsint abradendi, & si quid extranei inciderit in vulnus eximendum & vulnus convenienter ligandum, & cum altero vel tertio die graviora symptomata supervenire soleant in vulneribus, considerandum est, num V. S. sit necessaria nec ne, si hæmorrhagia largior non præcesserit, si magna inflammatio metuetur, si corpus plethoricum sit, tunc ex tempore V. S. instituenda, quo humorum effluxus ad partem affectam avertatur.

De purgatione multa proponunt Veteres, & purgantia in vulneribus valde commendant. Verùm abstinendum est ab illis quantum possibile, cum humores vi purgantis exagitati ruant potius ad partem affectam. E. quovis studio tranquillitas partium fluidarum
est.

est quærenda, si tamen alvus sit adstricta, enemate convenienti fæces educendæ. Nec movere nos debet, quòd apud practicos in omnibus vulneribus purgantia proponantur; tutius enim est abstinere ab illis, quàm in usum vocare.

Vulnera capitis vel terminantur extra cranium, vel profundius adacta penetrant cranium in ipsam cerebri substantiam usque, sæpius majus tamen periculum oritur ex contusione capitis, quàm vulnere ejus, nam si gladio v. g. vulnus infligatur capiti, sæpius propter contusionem illam violentam lamina interior frangitur, salva manente exteriori: constat enim cerebrum, ut notum, duabus laminis ex- & interiori.

Cranium num sit læsum seu fractum, hoc vel patet ex intuitu, vel stylo exploratur, vel si æger non possit masticare, nec dentibus nucem avellanam frangere: vel si dentibus filum apprehendat, & Chirurgus concurtit filum digitis, statim vehementissimum percipiunt dolorem si cranium sit fractum.

Tandem ex symptomatibus vulneris conditio facile cognosci potest, si enim in vulnere capitis statim coincidat epilepsia, convulsiones, sopor, indicium est cranium esse fractum, sanguinem extravasatum, & cerebrum esse valde concussum.

Signa diagnostica sunt facilia in vulneribus, & sive cranium sit fractum seu integrum, si graviora symptomata adsint, eadem methodus requiritur medendi: excipitur tamen si fractura incurrat in sensus & oculis deprehendatur, quod tunc ante omnia fragmenta offesa, si possibile, sint eximenda.

Prognosis; omne vulnus capitis quocunque in loco sit, est periculosum propter consensum cum toto systemate nervoso, præsertim si pericranium sit læsum & vulneratum, periculosius tamen si vulnus

nus vicinum futuris, si statim vulnerati fiant epileptici, vel graviori sopore corripiantur cum abolitione motus & sensus.

Quær. Num vulnera cerebri sint lethalia; **R.** Dicimus, vulnerari posse partes extra cranium cum cranio, dura matre, pia matre & ipso cerebro citra vitæ jacturam, si legitime in curatione procedatur. E. non absolute vulnera cerebri lethalia sunt, sed saltem periculosissima. Apud Veteres habemus varios casus & historias quæ testantur auferri quid posse de substantia cerebri citra vitæ dispendium.

Inter Neotericos Clarissimus Diembrok casum valde notatu dignum proponit de cerebri vulneratione.

Si dolor sit valde acutus & pungitivus indicium est fragmenta quædam calvariæ seu cranii adacta esse in meninges, quapropter mature quantum possibile illa extrahenda, cum aliàs inflammatio & subsequens putredo mortem inducere possit.

Si cranium non sit fractum, nihilominus tamen adsit abolitio motus & sensus, sopor, indicium est sang. extravasatum jacere sub cranio, qui si mature non eximatur, putredinem & acridinem contrahit & cerebri substantiam inficit, ut graviora symptomata, imò mors sequatur. Et tali in casu proponitur Trepanatio, quo instrumento cranium perforatur ad evacuandum sanguinem extravasatum. Sed nec illa operatio periculo caret, tum quod multi Chirurghi in illa non sint exercitati, tum etiam quod sæpius Medicus & Chirurgus ignorent quâ in parte & quo in loco lateat sanguis ille extravasatus.

De externa vulneris Curatione pauca proponenda, quia pertinet ad Chirurgos, & Medicus raro præscribit, hoc tamen notari debet, flores rosarum medicamenta externa semper debere ingredi, imò nec sacculos cephalicos, hoc est, repletos herbis cephalicis.

phalicas & vulnerariis & vino coctis, negligendos esse: v. g. ℞. Flor. rosar. rubrar. anth. salviae aa. p. j. herbar. betonicae, majoran. hepatica stellatae, veronicae aa. m. j. incisae grosse indantur sacco in vino coquendo, qui capiti calide semper imponi debet.

Si in conspectum veniant meninges, tunc egregie convenit mel rosarum cum spiritu vini mixtum, quod ipsis meningibus imponitur. Internè semper admiscenda sunt antiepileptica medicamenta, E. g. ℞. pulv. Marchionis specif. cephal. ℥ss. m. f. pulvis pro 1. dosi.

℞. ꝯa cerasorum nigrorum folior. tiliae, betonic. aa. ℥j. m. pro vehiculo. Vel

℞. Foeculae pœoniae, succin. præparat. ocul. cancr. cranii humani præparat. aa. gr. v. Si sopor adsit, addatur castoreum, salia volat. ad gr. ij. iij. vel iv. m. f. pulvis pro 1. dosi. Si sopor adsit conveniunt ~osa ut,

℞. Aquæ lilior. convall. cum vino epilept. Langii aa. ℥ss. veronic. cerasor. nigrorum aa. ℥iiss. syrup. flor. pœoniae ℥ss. m.

Si sitis valde urget convenit decoctum C. C. cum radice scorzonerae, vel julepus ex aquis appropriatis, v. g. ℞. Aquæ cerasorum nigrorum ℔iiss. syrup. flor. pœoniae ℥iiss. m. pro potu ordinario.

Interdicendus est usus vini in omnibus vulneribus.

C A S U S XXXVIII.

De morte repentina ex vulnere cordis.

(Historia vid. pag. 292.)

R E S O L U T I O.

Vulnera cordis lethalia quidem sunt, interim tamen vulnerati ad aliquot dies adhuc vitam pertrahere possunt, si nempe vulnus non sit adeò profundum.

CASUS XXXIX.

De Vulnere pulmonum.

(Historia vid. pag. 302.)

RESOLUTIO.

IN vulneribus pulmonum cautè est procedendum, quia facilè post se relinquunt empyreuma vel phthisin, hinc semper theriaca vulneraria exhibenda, inter quæ palmam aliis præripiunt Veronica, hederæ terrestris, scabiosa, pilosella, tunc egregiè etiam convenit sperma Ceti si adsit maxima spirandi difficultas ad ℥j. vel ℥ss. exhibitum.

In omnibus autem vulneribus quacunque in parte sint, hoc decoctum vulnerarium tutò exhiberi potest. *℞. herb. veronic. vincæ pervinc. arthemisiæ rubræ, pilosellæ aa. m. j. coquantur in s. q. vel anaticâ portione aquæ fontanæ & vini, colaturæ detur ter de die ad ℥iij. vel iv.*

CASUS XL.

De Vulnere femoris sclopeto inflictio lethali.

(Historia vid. pag. 303.)

RESOLUTIO.

Non rarò, vel propter partis affectæ conditionem, seu peculiarem dispositionem, vel ab empyreumate, vel quod vulnus inflictum fuerit instrumento quodam venenato, gravissima supervenire solent vulneribus aliàs levissimis symptomata. ut animi deliquium, anxietates, cholera &c. ubi statim confugiendum ad alexipharmaca præsertim ad diascordium, quod internè & externè vulneribus impostum egregiè conducit.

Quid si verò os fuerit læsum, nunquam curatio exspectanda, nisi omnia fragmenta è vulnere sint exempta: hinc videmus quòd sæpiùs singulis annis vulnera iterum sponte aperiantur, & hoc certissimum

num est indicium os esse læsum, si enim rimam contraxerit os, tunc vulnus quamvis coalescat, facilè tamen iterum recrudescit tamdiu, donec pars illa quæ rimam contraxit sit ablata: & hoc fit sæpe intra biennium seu triennium, ut postmodum ossæ fragmenta è vulneribus egrediantur. Vide Barbert. Chirurg.

LIBER SEPTIMUS,

De

*Morbis quibusdam venenatis & malignis.*CASUS I. II. & III.
De Lue Venerea.

(Historia vid. pag. 305. 308. & 309.)

RESOLUTIO.

In his casibus proponitur curatio Luis Venereæ. Affectus hic unde denominationes suas habeat, videndum. *Lues* dicitur, quia est contagiosa: *Venerea* quia facilè ab infecto prævio coitu contrahi potest. Neapolitanus appellatur, quoniam in obsidione Neapolis facta à Gallis primùm hic affectus innotuit. *Gallicus morbus*, quia Gallis ad libidinem valde pronis magis familiaris est, tum quod in castris Gallorum Neapolitanis suos habuerit natales, vel saltem in plures fuerit propagatus. Scribit enim Italus quidam Empyr. Fioravanti, quòd propter annonæ caritatem in castris Gallorum mercatores castrenses (die *Marktender*) vendiderint carnes occisorum, & ex esu carnis ejusdem speciei malo huic fieri obnoxios: quod in canibus & suis se observasse testatur. Refutatur autem à Sennerto di-

cente, illum confundere Elephantiasin cum Lue Venerea, defraudari quidem animalia ex comestione carnis suæ speciei: quem affectum cutaneum non Lucem Veneream, sed potius Elephantiasin esse.

In hoc ferè omnes consentiunt Medici, patriam hujus morbi esse Indias, è quibus unà cum remedio in Europam fuit transportatus, cum in Indiarum nonnullis locis soleat esse Epidemicus. Galli & Hispani rem cum infectis habentes & simili infecti morbo redeuntes in Europam eundem propagarunt.

Helmontius pro more suo speculare quid circa morbi hujus originem in Tract. inscripto Tumulus pestis fingit, comparisonem instituens circa equum Verme laborantem (der Wurm/) qui adstans aliis in eodem stabulo omnes inficit: & inter hominem Lue Venerea laborantem: Et putat hic Chymicus nebulonem quendam Sodomiam exercuisse cum istiusmodi equo verme infecto, indeque natales suos morbum hunc habere.

In casu 1. recensentur phænomena & indicationes morbum hunc concomitantia, quæ omnia ex acido quodam corrosivo non adedè volatili facilè deduci possunt, de quo vide prolixè lib. 5. Cas. 17. De Pruritu muliebrium, in quo varia fuere proposita de hujus morbi natura.

Veteres recensentes causam hujus morbi, numerant inter affectus hepatis, quia putarunt hepar unicum sanguificationis organon esse, hinc dicunt causam esse occultam hepatis peculiari modo infectæ, atque inde depravari totam massam sanguineam.

Noctu plerumque dolor solet exacerbari. Simile hoc habet Lues Venerea cum scorbuto, quia omnes ferè morbi ex sero vitiato orri noctu solent esse graviores, ob aliam influentem materiam subtilem, in
qua

qua luna obtinet prædominium, & magna familiaritas intercedit Scorbuto cum Lue Venerea, cum sæpius eadem adsint symptomata, eadem juvent medicam. ut nisi Medicus valde sit cautus & prudens, facile innocentem diffamare possit.

In casus resolutione dicit Auth. *contagium variis modis disseminari*, nempe per salivam inter pocula communicatam, ex osculis, per contactum, ut si quis cloacæ insideat, quæ sæpius Lue Gallica infectus fuerit usus, si in eodem lecto quis pernoctet, si vestes gestat infectas, frequenter tamen per coitum. Vir hic fuit infectus ab impuro coitu à foemina. A. dicit hoc à malignis vaporibus &c. Rectius dicitur, in vagina uteri infectæ mulieris reperiri ulcuscula, quæ valde calefacta accurrentibus spirit. & æstuante sanguine spirent fermentum quoddam contagiosum & malignum, illudque communicatur viro concumbenti, quod statim occupat prostatas glandulas, atque sic facilius excitari potest, quia eò tempore pori magis sunt patuli quam alio, hinc vinò æstuante, ut ex casu apparet, eadem facilitate inficiuntur. Fermentum hoc acidum aliquamdiu latens in his glandulis eas corrodit & exulcerat, unde dolor lancinans & vehemens præsertim inter mingendum, horum affluxus, unde tumor, spirituum excitatio, unde inflammatio virgæ, neque diu ibi latere potest, quin cum humorum circulatione deferatur ad cor, totique sanguini iufundatur, unde variarum partium symptomata oriuntur.

Signa diagnóstica varia proponuntur, quæ etiam scorbutum indicare solent, unde ipsa certitudo hauriri potest ex confessione ægrotantis, si nempe statim post coitum impurum & foetidum male sese habuerit.

Pro diversitate temperamentorum varia Symptomata producuntur, in nonnullis, præsertim ve-

neno copioso in corpore existente prævio, capitis dolor vehemens & intensissimus, præsertim noctu exoritur. Solent erumpere pustulæ latæ, si non in toto corpore saltem in facie, capite & circa pudenda, spirantes peculiarem foetorem: accedit faucium exulceratio cum carnosis excrecentiis in palato, quæ sæpius multum faceffunt negotii Medicis & Chirurgis.

Curatio hodierno tempore non adè solet esse difficilis, modò ritè instituatur, uti enim hoc malum longiùs serpsit & latius, sic plures experientiæ plura invenerunt remedia. Non opus est, ut agatur de præfervatione hujus morbi, ne major occasio præbeatur peccandi, unde parim Christianè scripsit Magninus, quòd impunè quis & securè cum infecta concumbere possit.

Curatio vel generalis est vel specialis. *Generalis* respicit ipsum morbum. *Specialis* Symptomata urgentia, *Generalis* instituitur purgatione, vel sudoriferis, vel inunctione oïali, qui ultimus tamen curandi modus non videtur satis tutus, quia oïalia frequentius etiam foris exhibita plerumque post sese indelebilem relinquunt characterem, de quo vid. Cas. 2. Hinc in sine A. aurum ad eliciendum oï adhibuit. Vid. etiam allegatum casum de Pruritu muliebrium.

Inchoanda itaque curatio est purgante, vel pro diversitate subjecti V. S. instituenda: solent enim alii perfectæ curationis signum desumere ex sanguine emisso, unde circa curationis finem venam secant, & cum adhuc corruptus sit nondum ad perfectionem curationis ventum esse judicant. Alii iidem tentant purgatione, si nempe vehemens aliquod purgans absque dejectione humorum corruptorum assumitur, morbum curatum esse judicant, & è contra. *Nota* (1) omnibus purgantibus semper admiscen-

scendum esse ꝑ dulcif. quia facilè sese associat & complectitur acidum vitiosum, illudque secum è corpore eliminat. (2) Semper octavo vel nono die interponendam esse purgationem, quo die à sudoriferis abstinendum. (3) Sudores in lecto elicit non satisfaciunt expectationi, unde (4) in laconico provocandi sunt. A. dicit lapidibus vel scoriis ferri ignitis &c. Verùm felicius si Vi. Sp. rectificatus in exigua dosi patellæ inditur in illaque accenditur & infecto sedenti à laconio supponatur. Cavendum tamen ne ignis augetur, ut Vi. Sp. in majori copia affundatur, cum aliàs sella facilè flammam concipit, non sine periculo tum ægrotantis tum ædium. (5) Sella ita debet esse adaptata, ut facilè janua aperiri possit ad eximendum ægrum ob animi deliquium, quod in principio curationis plerumque sapius supervenire solet. Hoc de curatione generali.

Non opus est tanto apparatu medicamentorum eliminantium, cum unicum satisfacere possit, nempe panchymagogum Crollii, cui additur ꝑ dulcif. cum aliquot granis diagryd. vel trochisc. alhand. v. g.

R. Extract. panchym. Croll. ℞j. Merc. dulc. gr. v. diagr. viij. cum aq. Guajac. vel Elix. propriet. fiant Pilul. num xv. quæ deurentur: commodissimè enim ꝑ dulcif. præscribitur in forma Electuarii l. in forma pil. ne diutiùs in ore contineantur, dosi, ꝑ dulcif. singulis vicibus augeri debet usque ad gr. xij. & semper gr. 4. 5. l. 6. diagryd. addantur.

Nota: Si ægrotantis corpus sit pituitosum & lymphæ crassæ refertum, tum exulare debent ꝑialia, priusquam præparantibus illa viscida crassities fuerit præparata, quia aliàs ꝑ in humoribus viscidis & glutinosis occultatur & aciditate sua inversa offensa exedit, inde caries, succum nutritium pervertit, & spirituum è sanguine generationem impedit, unde tremor & atrophia, vel vi præcipitandi in-

glandulis salivalibus segregat, unde continua spatio.

Auth. monet corpus facile ab injuria aeris frigidi offendi, hinc necesse est ut ægri peculiari in camera includantur, neque licet in 4. 5. a 6. septimanis prodire in publicum. Vinum exulare debet, quia auget acidum, & pro siti potuque ordinario substitui potest decoctum secundarium lignorum.

Germani difficilius curantur quàm Galli aut Itali, qui sunt rarioris texturæ & ad sudores eliciendos obpororum stabilitatem magis dispositi.

De Curatione speciali: si dolor articulorum valdè urgeat, licet nonnunquam exhibere opiata, quibus semper admiscenda specifica, partibus dolentibus felici cum secessu imponitur Emp. de Ranis cum ꝑio cuius A. mentionem facit.

In faucium exulceratione & excrescentiis carnosis conveniunt Gargarismi ex lign. Guajaci & Sarsaparill. D. Præses vidit post morbi curationem ægrum adhuc diu fatigasse continuatis purgantibus & sudoriferis una vel altera septimana. Pustulis abigendis conveniens est valde unguentum ab A. recommendatum. Nobiliss. D. Præses observavit egregium successum aquæ ꝑialis (Dopfs-Wasser/) in virgine magnæ conditionis, ut audiri adhuc volebat, in pustulis sanandis tum in facie, tum in pudendo ꝛ. Aq. rosar. ℥iiij. ꝑii præcipit. ℥j. detur, qua sine omni agitatione pluma aliqua illinuntur pustulæ & statim pereunt. In sexu foeminino mensibus supervenientibus per triduum vel quatrimum curatio differenda. Reliqua ad hujus morbi curationem necessaria eleganter proponit Auth. quæ legi merentur.

CASUS IV.

De Cicuta.

(Historia vid. pag. 310.)

RESOLUTIO.

OB figurarum similitudinem facilè cicuta hominibus errorem imponit, eam pro rad. petroselini, vel etiam pro pastinaca colligentibus.

Symptomata assumptionem ejus subsequèntia malignitatem & virulentiam satis superque arguunt, notum enim est ex Institutionibus, quòd veneri exhibitæ signa sint cordis anxietas, rosio ventriculi, facies cadaverosa, rigiditas totius corporis, tremores, convulsiones, vomitus, dejectiones cruentæ, sopor, scotomia & alia: hinc nonnulli è doctioribus putant Socrati Cicutam ab Atheniensibus fuisse exhibitam, cujus tamen falsitatem ex Valerio Maximo probare contendunt.

In casu allegato refertur meliùs ægrotantem sese habuisse post usum vini absynthites, quia amara corrigunt & acida & alkalica acriora; Cicutæ Bezoar. habeatur gentiana: quòd si Medicus paulò post assumptionem superveniat, non statim ad alexipharmaca vel bezoardica est properandum, sed statim Emeticum quoddam propinandum, & si suspicio adsit partes quasdam jam transisse ventriculum, Clysteres quique è mucilaginoso parati conveniunt, post exhiberi debent alexipharmaca. Instar omnium est theriaca, quoniam ex tot diversis constat partibus, quarum pori diversa materia ætherea replentur, hinc venenis diversa etiam materia est opposita. Successit felicissimè nonnullis tali errore in periculum vitæ præcipitatis, quòd statim assumpserint Vinum Hispan. subsequenter ad incalescentiam & sudorum provocationem corporis moti, finem curationis imposuerunt Vino medicato ex ruta rad. gentian. & ab-

synthio preparato De simili casu Simon Pauli mentionem facit in digressione de Febribus, communicans simul medicamentum, quo mulieres restituit, quod valdè extollit, quasi summum Medicinæ Candidatis communicaret arcanum, cum tamen ex vulgaribus sit compositum, nimirum aq. Card. bened. in qua cocta fuit rasura C.C. post addidit diascordium.

C A S U S V.

De Fungo Venenato.

(*Historia vid. pag. 311.*)

R E S O L U T I O.

E Adem ferè producit symptomata. Qr. Unde Sudores frigidi? Dicimus à defectu sp. quibus copiosè non influentibus, tubuli & pori collabuntur, hinc circulatio sufflaminatur, unde humores frigidi diffuunt per corporis habitum. Duplici qualitate solent fungi nocere vel venenata vel viscosa. *Venenata* totius sanguinis crasin pervertit. *Viscosa* parietibus ventriculi & intestinorum adhærens, dolores ventris, irritationes spasmodicas, vomitus & dejectiones cruentas inducit, & viscositas satis patet ex inflatione de qua conquestus fuit æger, ubi enim mucus viscidus ibi flatus generantur. Hinc Banarolus observ. 45. pentecostes 3. commendat oxymel cum theriaca, sicque opponit & venenatæ & viscosæ qualitati. oxymel enim incidit, attenuat, theriaca virulentiam tollit.

In principio conveniunt Vomitoria, quæ describuntur Cas. XI. de arsenico assumpto. Fabricius Hildanus observ. 34. cent. 4. refert Principem quandam absente marito ex esu fungorum desperatè ægrotaffe, superveniens Princeps, eamque relictam ferè à Medicis reperiens exhibuit lap. bezoard. gr. 40. & subsequen-

sequentibus paulò largissimis sudoribus conjugem sibi reddidit.

C A S U S VI.

De Helleboro.

(*Historia vid. pag. 312.*)

R E S O L U T I O.

IN sinu suo gerit acre subterfugiens omnem sensum, & demum peractâ coctione prima & secunda sese prodens systemati nervoso valdè inimicum, undè facilè Epilepsiam & non rarò mortem iuducit, ut patet ex allegato Exemplo Auth. hinc in substantia nequaquam exhibendum, sed solùm infusione, vel etiam sub forma extracti additur aliis purgantibus pro vino medicato, & ut plurimum dolores colicos excitat extractum, & præparatur tutius. VI. Sp. ☐risato.

C A S U S VII.

De Euphorbio.

(*Historia vid. pag. 313.*)

R E S O L U T I O.

Subtilissimas in sele continet particulas materiæ primi Elem. innatantes, quod vel ex sola curatione probabile est, omnia enim mucilaginosâ, aquosa o o sa expectationi satisfacere.

C A S U S VIII.

De Juglande arbore.

(*Historia vid. pag. 314.*)

R E S O L U T I O.

Arbores juglandes peculiare quid spirare, vel ex solo odore patet tempore vernali, nec enim ex succo austero styptico & ☉latæ naturæ, unde
Mm 5 facile

facile recubantes sub umbram illarum patiuntur obstructions tubulorum in capite, quâ impedita humorum circulatione Cephalalgiam inducit & facilius hoc fieri potest in subjectis, quorum sanguis ad coagulationem pronus & acidi fertilis, ut in mensium suppressione laborantibus observari debet.

C A S U S IX.

De Lixivio è CrySTALLIS nitri.

(Historia vid. pag. 315.)

R E S O L U T I O.

ETiam immediatè è ventriculo aliquid immisceri M. S. nemo facile negabit, unde subita illa refertio omniumque partium alacritas in debilitate, ab assumptis cordialibus & restaurantibus, unde phlogosis illa & faciei rubor, à prandio vel coena, indices extraordinariæ cujusdam effervescentiæ in M. S. Lixivium hoc nitrosum profundius sese insinuat tunicis ventriculi cum humoribus circulantibus ad fibras nerveas delatum, humorem excitavit, irritationem, unde Vomitus ad cordelatum, coagulationem, unde animi deliquium & sudores frigidi.

C A S U S X.

De Plumbo.

(Historia vid. pag. 316.)

R E S O L U T I O.

ALiquoties observavit Nobiliss. D. Præses contracturas in sigulis, & meminit se tractasse sigulix uxorem arthriticam, quæ nullo remedio constanter curari potuisset, donec maritus aliis se consecrasset laboribus: continet enim in se plumbum copiosissimè Merc. hinc si ex ullo aliquò metallo, certè

facilius & copiosius ex plumbo, Merc. metallorum confici potest: quicquid etiam dicat Rolfinckius in Schedis suis de Mercurio metallorum non ente, contrarium enim fati superque præter alios demonstratum est à Beckero in responsione ad schedas Rolfinckii & Kunkelii scriptis chymicis.

Quòd autem Mercur. istiusmodi torporem & artuum contracturam inducere possit, eleganter scripsit Antonius le Grand in sua naturæ historia, & juxta ejus mentem nos cas. de pruritu muliebr. vel alibi. Nihil adeò prodesse videtur istiusmodi arthriticis vel paralyticis quam cura lactis, si ritè instituat.

C A S U S XI.

De Arsenico.

(*Historia vid. pag. 317.*)

R E S O L U T I O.

Pessimum & vehementissimum est in rerum natura venenum, cum sit valdè volatile, nec facilè figi possit, figendi modum docet Barbette in sua Chirurgia, hinc fumus ejus eadem, & non rarò graviora solet excitare symptomata, quam si substantia fuerit assumptum: hinc vidit D. Præses duos Medicos occupatos in superiore domus parte circa Veneris dealbationem, quæ sit beneficio Arsenici, primò cordis anxietate, deinde animi deliquio fuisse correptos & aliquamdiu quasi mortuos jacuisse. Et dicitur de nonnullis Italis quòd chirothecas & literas volatili hoc veneno ita possint inebriare; ut quamprimum incautiùs à manu calida agitentur vel tangantur adstans corripitur corpus. Si per fumum vel & inspiratione fuerit ingressum, sive per quascunque vias corpus intraverit, tum seriò confugiendum ad pretiosissima alexipharmaca, & sudores continuò eliciendi, sin verò ita in substan-

ria fuerit deglutitum & in ventriculo lateat adhuc, in periculum vitæ conijcies ægrum, si statim exhiberi velis diaphoretica, quia venenum sic majori vi & impetu propellitur ad præcordia, potius tùm propinanda sunt pinguia, ut butyrum recens in cerevisia calida solutum, juscula pinguiora, $\circ\circ$ lini vel nucum vel amygdalarum, vel aq. tepida cum $\circ\circ$ aliquo mixta, neque hîc diu deliberandum, sed quicquid ad manus est adhibendum, quia sunt in magno periculo; si magnæ adsunt erosiones in intestinis, Clysteres ex lacte commendantur, & decoct. docet A. quidam solo lacte copiosissimè assumpto ægrum quendam fuisse liberatum.

C A S U S XII.

De Spiritu vitrioli.

(*Historia vid. pag. 318.*)

R E S O L U T I O.

A Deo infamis est Tr. Aq. Fo. ob suam summam vim corrosivam, cùm tamen si non majorem saltem æqualem vim possideat α vitriol. & in ejus exhibitione nequaquam liberalem esse deceat. *Curatio* una eademque est, lac non videtur proficuum, cùm facile abeat in coagulum, ergò potius per Clysteres injiciendum, cui aliquot ovorum vitelli admiscendi, quia valde leniunt, tenuis quædam mucilago sem. Cydon. & gummi tragacanthi cum aq. sp. viv. in forma liquida frequentèr assumpta, egregiè prodest. Sub finem casus dicitur ægrum periisse Apoplexia, sic videmus, quòd α vitrioli vim coagulativam in dissitis partibus tandem prodiderit.

CASUS XIII.

De Calce viva.

(Historia vid. pag. 319.)

RESOLUTIO.

Quid calx viva præstare possit ex eo solo patet, si attendamus ejus beneficio fontanellas excitari posse, & meminuit D. Præses puerulum, cui inter ludendum alter calcem vivam oculo inflaverat, cœcum fuisse inde factum: scimus quidem quòd in malacia assumpta non tam facilè noceant, verùm ne quid nimis, & si jam acria fermento acri addantur; inflammata vel igni additur.

Quæ A. in resolutione Casus apponit ex illis Clysters præparari debent.

CASUS XIV.

De Lacte Coagulato.

(Historia vid. pag. 320.)

RESOLUTIO.

Valdè acefcit, qualis enim cibus, talis chylus, qualis chylus, talis sanguis &c. unde graviora solent supervenire Symptomata, sanguis eadem producit Symptomata, quia extravasatus putredini valdè est obnoxius, hinc videmus, quàm dubii eventus sit illa curatio Epilepsia, quam assumpto sanguine humano instituunt. Non opus erit hinc plura addere, quia quod de lacte coagulato expectandum, & quænam remedia exhibenda, jam dictum est de morbis infantum.

CASUS XV.

De Sanguine taurino.

(Historia vid. pag. 320.)

RESOLUTIO.

Sanguis in grumos abiens extra ventriculum in cavitate aliqua vel ductu manifesto citra noxam aliquamdiu ibidem delitescere potest ut videmus in vulneribus abdominis, dum enim exigua portio sanguinis extravasati in abdominis cavitate remanet, qui postmodum discutitur. In ventriculo aliter se res habet, cum forsitan affluens fermentum aciescentiam au-geat, commodiorque adsit via, qua toti sanguini partes putridae communicari possint.

CASUS XVI.

De Rubetæ Veneno.

(Historia vid. pag. 321.)

RESOLUTIO.

EGregia aliàs à bufonibus præparantur Medicamenta tum inrus exhibenda, v.g. ☉ amuletum contra pestem apud Zwölfferum ad mentem Helmontii compositum, dempto sale illo volatili acri venenoso, quod sub forma feri flavi in illis reperitur: notum enim est quòd oleosa valdè profint in quovis veneno, quòd obtundant acrimoniam, manu enim ☉ illita Aq. R. sine noxa tractari potest, tum etiam ☉ sa in ventriculo impediunt quominus venena sese diffundant, ita ut integris viribus provocato postmodum vomitu iterum excernantur.

Circumforanei ad commendandam theriacam aliaque alexipharmaca varios habent modos decipiendi, alii bufones injiciunt Vi. Sp. Argentoratensi in quo

quo bufones statim extinguuntur : verùm illi dolose statim addunt theriacam & effectum theriacæ tribuunt, Vi. Sp. v. vñ esse vulgò persuadent. Gallus quidam nomine Monconi in itinerario suo Anglico scribit, quòd quidam jactaverit bufones ☉ & ☿ vel etiam ☽ vivo ipsis imposito statim extingui, ejus rei probationem fuisse institutam in societate regia, sed eventum expectationi non respondisse : meliorem præstitisse effectum *axungiam Norwegicam*, quàm illiti bufones statim fuerint extincti, fortè ob hanc causam, quòd axungia illa figat omne volatile, sicque vitam adimat.

CASUS XVIII.

De Morsu serpentis.

(*Historia vid. pag. 323.*)

RESOLUTIO.

DUbiūm adhuc est quomodo serpentes venenum afflent? Notum enim est veteres putasse indivenenum præmissò morsu, caudâ. Helmontius Serpentibus venenum inesse negat, ejusque ideam in furore vel ira demum concipi statuit, ex eo quod saliva hominis nequaquam sit venenosa, quòd si valde irascatur, vulnera dentibus inflicta esse maligna. Rhedi Nobilis Italus, diligens scrutator naturæ, & valdè sedulus in faciendis experimentis circa vipersas, dicit venenum recondi certis vesiculis in palato, quæ ad iram commota vipera vel ob turgescentiam veneni rumpantur, vel inter mordendum premantur, ut sic facile venenum per vulnus inflictum dentibus communicari possit. Refutatur verò à Gallo nomine Charras in tractatu Gallicè conscripto de Viperis, quem in linguam Germanicam transfert Medicus Francofurtensis proximis nudinis edendum.

Rectè interdicitur somno, ut habet A. quia fermentationes in somno sunt debiliores, neque tanta vis partium occurrentium, ut venenum in peripheria corporis contineri possit.

C A S U S XIX.

De Hirudinibus deglutitis.

(Historia vid. pag. 324.)

R E S O L U T I O.

Rodendo fibras nerveas convulsionem accerserunt, convenit aqua salsa, si enim sal ipsis inspergatur vel cineres calidi, statim decidunt.

C A S U S XX.

De Cantharidibus devoratis.

(Historia vid. pag. 324.)

R E S O L U T I O.

Cantharides crudæ absque vitæ periculo assumi nequeunt, legitimè verò præparatæ in nonnullis morbis egregium præstant effectum. Modi præparandi non omnes sunt tuti, tutissimam præparationem communicat Jacobus Kotrebuck, Archiater Hanoveranus.

ʒ. Cantharidum pulverisat. ℞j. infundè per 3. vel. 4. dies in ℥iij. vel iv. vini Rhenani, post effunde vinum relicto pulvere in fundo ut planè nihil cum vino transeat, hujus vini cochlear unum adde 8. cochlearibus vini vel cerevisiæ, & in gonorrhœa, hydrope, urinæ supresseione & calculo, tutissimum habebis remedium.

C A S U S XXI.

De stranguria cruenta ex cantharidibus extra applicatis.

HOc saltem in hoc casu moneri potest, quòd in illis qui laborant mictione cruenta, nequaquam vesicatoria ex Cantharidibus præparata imponenda sint.

C A S U S XXII.

De Morsu canis rabidi.

STupendi hujus affectus vera causa in quonam consistat vix explicari potest. Multa quidem proponunt de ideis Helmontius & Marus Marci in Philosophia restituta, verùm ubique non satisfaciunt. Plura explicantur, si dicamus, quòd quemadmodum ex certo motu digitorum hypochondriis vel plantis pedum ad motum sequitur certa perceptio, titillatio, ex alio motu acus vel gladii corpori admori, alia perceptio, dolor, sic etiam ex certo motu, quem venenum canis rabidi imprimit spiritibus animalibus vel etiam filamentis cerebri, certæ oriuntur perceptiones: ipsum enim sensorium affici nemo facilè ibit inficias, hinc cùm nec objectum nec intermedium accusari possit, rectè conjicimus in vitiosum sensorii motum: spiritus illi in suo motu jam perversi, incidentes in vestigia ante impressa, varia formant phantasmata: & admiratio certè dignum, quòd venenum illud in hominibus motus similes animales producat, sic si à canes, vociferantur latrant & mordere conantur, si à felibus, unguibus obvios invadunt & felium more spuunt.

Venenum illud fermentum est, quod sanguinem valde turgere facit, & quasi spumantem efficit, spiritus animales majori in copia affluentes, quàm

ut circulari possint, tremores, anxietates, oculorum torvitatem, aliaque omnia producant symptomata.

Signa canis rabidi sunt, si obvios tam notos quam ignotos invadant, ore currant hiante, lingua exempta valdè rubra, nonnunquam nigra, ab omni cibo & potu abstineant, oculi magni promineant & rubri, cauda pendula.

In curatione vulneris rectè dissuadet A. aq. frigidaë abluitionem, frigida enim poros foris constringentia intropellunt venena, conveniunt cepæ, allium confusum cum pulv. $\text{\textcircled{S}}$ si vulnere imponatur cum theriac.

Scarificationes profundiores instituendæ & si conditio partis admittat cauterium actuale. Internè Tinct. bezoartica sæpius de die exhiberi potest. Omnia medicamenta è cancris parata valde sunt proficua, ut pulv. canc. aqua canc.

C A S U S XXIII.

De Veneno Canis rabidi esu lactis vaccini communicato.

Venenum non solum valde volatile, sed & viscidum & glutinosum est, hinc constat ex historiis, quendam gladio vulneratum, quo ante biennium vel triennium perfossus erat canis rabidus, rabiem contraxisse. Legi possunt plura rariora apud Borellum, Zacutum Lusitanum, Fabricium Hildanum, & de causa Marcus Marci.

NB. Delitescit sæpius venenum hoc plures per annos, donec fermentare incipiat occasionem præbens ipsis humoribus circulantibus vel spirit. animalibus: vel materia certa subtilis illud commoveat, unde M. S. invertitur: quemadmodum observamus in variolis à prima nativitate plures per annos delitescere, & tandem occasione certæ materiæ subtilis huic veneno

nenno sese insinuantis, & sub forma vaporis vel halitus vel sub forma inter humorem & vaporem media sanguini sese insinuare. Unde facilè constat, non reperiri semper ad fermenti alicujus vel veneni excitationem vehementem quendam motum, à copiosa materia æthereâ, sed certam quandam & quoad figuram proportionatam eamque pauciozem materiam subtilem id præstare posse, quod alii copiosiori denegatur.

C A S U S XXIV.

De Morbis ex incantatione.

Difficilè illi morbi præsertim in principio possunt cognosci, stupenda enim & horrenda symptomata à causis etiam naturalibus (sive ut Medicè loquar.) p. n. produci possunt, unde non statim, si fortè animalcula in ventriculo & intestinis hospitentur & vomitu rejiciantur, concludendum est fascinationem vel incantationem subesse, ipsa enim semina bufonum, scarabæorum aliorumque assumpta excludi possunt per istiusmodi animalcula. Exempla ferè sunt innumera, in Ephemeridibus Medicorum Germanorum Tom. I. à Segero communicatorum de famulo lanionis in itinere aquam è palude hauriente, in cujus ventriculo spatio semelstris bufones fuere generatæ, postmodum vomitu iterum excretæ, beneficio Emetici alicujus. Sagæ morbos inducunt vel mediis quibusdam naturalibus vel ex mera persuasione, ita ut quod ipse Dæmon præstat, hoc sibi tribuant lamia.

Quomodò Sagæ citra noxam venena quædam ore detinere & postmodum certis hominibus communicare, eosque inficere possint, vel etiam manibus vel baculo inquinato corpora attingere, hoc videre est in Tract. ling. Germ. edito Schefferi de Sagis Lapponiæ. Certè ipse Dæmon artifex rei Chymicæ est peritissimus,

rissimus, venena ita potest præparare, ut in viis publicis reposita, si quis prætereat, statim inficiatur: sanguinis circulationem & spirituum animalium motum etiam variis depravare potest modis, ut admirandi motus partium, eorundemque contortuosa coctiones & extensiones aliaque horrenda excitentur: & quis non facile intelliget Dæmonem admiranda in corpore præstare posse, si vel solam glandulam pinealem variis, illisque contrariis motibus agitet,

Præmissis universalibus Vomitorio præfertim. ad specifica incantationi opposita perveniendum. Inter alia laudatur herb. Antirrhin. flor. hyperici, ☉ hypericonis compos. empl. foetid. Myns. Ungu. Carrichleri quod ex axungia canis, ut si & caponis, cum visco corolino præparatur.

De Philtris.

Quar. Num denrur Philtra: *ꝛ.* Affirmando, nihil enim absurdi statuitur in eo, quod spiritus animales determinari possint ad certum aliquod objectum, & à certo aliquo objecto, videmus enim in canibus, quod panis, caseus vel frustulum carnis aliquamdiu sub axillis vel in calceis gestata, spiritum ipsorum ita influere faciant, ut nunquam benefactorem illum deserant, quod alii & in avibus fuere experti.

Præparantur Philtra ex sanguine, lacte, urina, quibus ope Dæmonum addunt venena sanguinem valde acrem fœculentum tamen reddentia, unde tristes & melancholici sunt illi, quibus philtrum est exhibitum. Si suspicio adsit adhibiti philtri, statim vomitorium propinandum, quod aliquoties reiterandum: post sudores provocandi, commendatur Elect. contra Philtra Hartmanni, Antidotus Orvietani, quæ valde deprædicatur, contra morbos ex incantatione ab Helmont. tract. lap. Succus nasturtij aquatici.

Baronis in Bohemia filius philtrum acceperat & tabe tandem obiit, aperto cadavere, repertum fuit in ventriculo durum corpus cornu non abfimile, ex quo in filii memoriam parens cochlear confici curavit, eoque plures per annos usus, tandem forte fortuna incidit in succum nasturt. aquat. & brevi post plura in fragmenta dissolutum fuit, unde statim, cum eo tempore alterius Nobilis filius simili laboraret morbo, exhibitus fuit succus nasturt aquat. ægerque convaleuit.

Salmuth in suis Observationibus aliam refert historiam notatu dignissimam: Juvenis acceperat pomum à puella, quod cum ipsi suspectum esset, projecit in angulum, rediens post triduum reperiebat pomum nigro colore obductum, elapsis iterum tribus diebus vidit pomum putrefactum ranulas aliaque animalcula exhibere: hinc abiens in diversorium, ubi pomum acceperat, simulavit morbum; conquestus de dolore ventris, jussit puella lac calidum bibere, quod ille affudit pomu putrefacto, & intra spatium aliquot horarum vidit excrevisse ranas: abiens denuò in diversorium de vehementissimis conquestus doloribus, summamque simulavit anxietatem, jussit puella, ut bibat urinam equinam recens redditam, quam ille rejecit in ranulas, quæ confestim extinctæ sunt, unde postmodum hoc remedium ad eò inclaruit, ut sepiissime feliciori cum successu philtre aliquo infectis fuerit exhibitum.

CASUUM MEDICINALIUM
LIBER OCTAVUS.

De

Febris.

Non potest intelligi natura februm, nisi habeamus etiam cognitionem fermentationum in statu naturali, operæ itaque pretium erit nonnulla ex œconomia animali annotare. Plura concurrunt ad fermentationem in cordis ventriculis peragendam. (1) Ipsum viscus, cor, constat enim ex fibris valdè rigidis & solidis, unde musculus fortissimus auditur, cujus fabricam accuratè descripsit *Steno* in suo tractatu de musculis: ob fibrarum soliditatem nactum est poros valde constantes, unde coctioni facilè par esse potest. (2) Sanguis, constans ex innumeris & indefinitis partibus, opem suam confert huic fermentationi. (3) Chylus constans ex diversissimis particulis. (4) Portio illa residua in cordis contractione, quæ forsan per solum situm materiam fermenti acquirit. (5) Humor transudans in cordis ventriculos, proles sanguinis arteriosi velocissimè agitati, & statim post egressum per arterias coronarias cordi suppeditati. (6) Materia mundi subtilissima; & quemadmodum variæ illæ partes sanguinem constituentibus ob figuræ & magnitudinis inæqualitatem innumera eaque diversa formant interstitia, & simul singulæ suos proprios habent poros, hoc æquè erit indefinitæ figuræ & magnitudinis. Ex his jam facilè quilibet intelligere potest, quòd si heterogeneum quod sanguini communicetur, statim ejus mixtio turbetur, sed si nihil admisceatur sanguini, & sanguis retineat suam harmoniam & concentum, tunc eam nulla turba, nulla agitatio, sed materia subtilis permeat inoffenso pede totam M. S. Illa inordina-
tio

tio non ex ipsis vasis sed immediatè ex cordis ventriculis ortum trahit.

C A S U S I. II. & III.

De Ephemera, Diaria, & Synocha simplice.

(Historia vid. pag. 335. 336. 337.)

R E S O L U T I O.

Febrium continuarum varia recensentur species, Ephemera, Synocha simplex vel putrida, febris ardens tertiana continua, quibus etiam addunt quotidianam & quartanam continuam, de his autem nulli dubitant, & postmodum febres pestilenciales, ut febris petechialis, variolæ, morbilli, quo referri etiam debet febris hectica, est etiam continua: habent enim exacerbationes, licet non habeant intermissiones.

Rarò vocantur Medici ad curationem febrium Ephemera, quæ vel sponte cessant, vel naturæ beneficio curantur intra 24. horas.

Ephemera oritur vel ex animi passione vel ex aëre calidiori vel frigidiori, vel ab ebrietate. Compages sanguinis hac in febre non idè referatur vel relaxatur, hinc non tanta fermentatio, non tantus calor neque symptomata adèò gravia quando spiritus animales segniùs suo munere funguntur, pori, qui aliàs debebant esse aperti, collabuntur & connivere saltem videntur; humores circulantes tardiùs iter suum absolvunt, & ipse etiam sanguis in vasis suis segniùs movetur: constant enim arteriæ variis ex fibris sibi invicem impositis, quarum interstitia interfluunt spiritus animales & humores circulantes, & alluendo illas vellicant, sicque motum sanguinis in arteriis & venis promovent. Eandem operam præstant etiam in parenchymate cordis, nisi enim interstitia

stitia fibrarum illarum solidarum cor componentium ritè inflentur à spiritibus animalibus, metuendum esset, cor semel dilatatum eundem retinere situm, nisi aliquid esset quod niteretur in contrarium. Ex his nunc facilè patet, quomodo ex moerore sanguinis crâsis variè lædatur, & febres generentur.

Febrilis illa fermentatio gradu saltem differt ab aliis videntur enim saltem partes subtiliores, magisque nobiles paulò magis hac in febre fermentare, hinc non tanta turbatio, nullus horror, pulsus magis tardus, quàm frequens.

Semper comitem habet hæc febris tanquam causam vel antecedentem vel proximam, prohibitam insensibilem transpirationem, qua restituta æger facilè convalescit. Si ad plures hæc febris extendatur dies, vocatur Synochus: quòd si compages sanguinis magis solvatur, partesque inter se magis confundantur, sanguini jam putredinem esse inductam dicunt, ut in casu IV. videre est; & tum urinæ crassiores sunt & turbidæ, Symptomata etiam vehementiora.

C A S U S V.

De Synocha cum maculis rubicundis.

(*Historia vid. pag. 340.*)

R E S O L U T I O.

IN magna aliqua fermentatione sanguinis, dum plus mittitur ad habitum corporis, quàm transpirare possit, exigua & minutissima illa vascula peripheria subter cutem sæpius ita distenduntur ut rumpant, & sic excidit guttula sanguinis tenerioris, quæ latè se diffundens, maculam constituit, quæ qualem præ se ferat colorem, talem sanguis habet crâsin vel discrasin. Quòd si corpus servetur probè
rectum,

rectum, & diaphoretica fumantur, facilè maculæ illæ diffantur, sæpius etiam ab alluentibus aliis partibus à tergo insequentibus iterum redduntur fluxibiles, & versus cor vehuntur, unde ex improviso sæpius disparent: quòd si partes magis volatiles abeant in auram relictis crassioribus, maculæ apparent nigræ vel lividæ.

CASUS VI.

De Causo exquisito.

(Historia vid. pag. 341.)

RESOLUTIO.

Dictum fuit, semper rationem esse habendam duorum illorum salium acidi & alkali, quorum nunc hoc nunc illud in febribus obtinet dominium. Videmus quòd alkalica volatilia non in quavis peste vel febre pestilentiali tutò exhibeantur, magis verò convenire acida. Contra in nonnullis febribus præfertim intermittentibus, quartana, quotidiana & non rarò tertiana alkalica valde profunt, acidorum verò nimius usus tabem & phthisin inducit.

In Causo putamus sanguinem laborare intemperie alkalica seu acri, hinc cum per partes humores circulantes, & per vasa sanguis torrentis instar, & plus solito moveatur, facilè quivis concipere potest, quomodo ille motus nervorum tremulus aliàs augeatur, unde ob majorem fibrillationem & agitationem calor igneus.

Nullus in febre præcessit rigor, quia partes sanguinis tam naturaliter quam præternaturaliter in cordis ventriculis æqualiter fuere accensæ, ita ut per dilatatos arteriarum poros in partium tubulos effusæ sint, partes variæ non solùm acidæ vel falsæ, quæ irritando panniculum carnosum vel partes musculosas rigorem excitant.

Sitis adest vehementissima à sale acri, à denegata halituum è ventriculo egredientium humectatione, nulla enim adest sitis, quamdiu fibræ faucium lymphæ innatant & motu tremulo cientur.

Respiratio celer à copia spirituum, non possunt enim non ex sanguine valde æstuante in cerebro copiosiores generari spiritus, qui quâ data porta per meatus magis patulos in nervos respirationis excurrunt, accedit, quòd æstuans sanguis à tergo sequens semper propellat priorem, sicut unda undam, & spiritus majori in copia per nervos excurrunt in partes musculosas, quàm per vasa lymphatica refluent versus cor, vel etiam per poros abeunt in auram ab ipsorum inordinato motu & cursu, nunc in hos nunc in illos musculos fluunt, unde oritur corporis jactitatio & inquietudo. Ab eadem copia spirituum valde exagitorum & à tergo sequentibus semper propulsorum cerebrum unà cum nervis sicut vela à ventis servatur inflatum, unde vigiliæ. Et cum iidem spiritus ab objectis internis insuetis currendo per cerebrum incidant, variè determinantur, non mirum est, si imagines æquè vivaces imprimant sensorio, quales objecta externa aliàs imprimere solent, hinc *Deliria*.

Pulsus frequens inequalis tamen, quia à magna effervescencia & continuo sanguinis illapsu & egressu in cor & ex corde frequentia, verum cum tanta sit rarefactio, ut arteriæ & venæ vix capaces sint sanguini adeò rarefacto continendo, inæqualitas nonnunquam in pulsuprehenditur.

Urinæ flammeæ: à salibus volatilibus aliisque partibus valdè exagitatis.

Urinæ pauca: quia sanguis in renibus tamdiu non moratur, ut serum è sinu præcipitare possit, vel etiam quod propter magnam agitationem partes per habitum corporis avolent.

Dejectio cum morfu ventris, quia M. S. deponit recrementa quæ acria in ventriculum & intestina. *Lympha* è ductibus salivalibus egressa increasatur à nimio calore, humores enim effusi in substantiam linguæ, discussis partibus subtilioribus, ibidem detinentur, accedunt vapores acriores è ventriculo hinc *linguæ siccitas, scabrities & nigredo.*

Curationem A. auspiciatus est V. S. Notandum quòd semper in V. S. administranda in febre ratio habenda sit alvi, si enim illa sit lubrica, nunquam tutò venatunditur.

Purgantia hîc nocent, ob metum diarrhœæ colliquativæ. *Enemata* satis tutò exhibentur ad educendam materiam excrementitiâ in intestinis depositam.

Ad alvum leniendam loco purgantium conveniunt passulæ laxativæ ad ℥ss. Prunæ laxativæ num. 4. A. exhibet ☉ ppt. præstantius est ☉ perlatum ad gr. xij. exhibitum. Exulent calidiora Bezoartica, salia volatilia spirit. alexipharm. ne ☉☉ flammæ addatur. Acetum destillatum egregiè convenit & Tr. rosar. ad fatietatem exhibita. Annotari adhuc potest, temporis rationem semper esse habendam in exhibendis Clysteribus, qui in principio morbi possunt esse paulò fortiores, in augmento mitiores, quos nulla ingrediantur purgantia, ne crisis impediatur. Vid. Moræum Medicum Italum qui accuratè de febribus scripsit.

De opiatis. Medicus non debet esse timidus nimis, neque etiam turgidus, non statim terrorem concipere debet, si adsint vigiliæ, quæ minus nocere solent, quàm somnus excedens: & observatum, in febricantibus vigiliâ sæpè per plures dies protractas absque ulla prostratione. Certissimum enim est, quòd adstantes sæpius magis rationem quietis nocturnæ, quàm salutem ipsius ægrotantis quærant: adeoque ad opiata rarò deveniendum, nisi summa

urgeat necessitas, ne crisis impediatur. Opiata enim nihil aliud faciunt, quàm ut sanguinem magis increascent, ad crisin autem requiritur laxitas & solutio compagis sanguinis, quò verò sanguis magis concentratur, eò minus ejus defæcatio vel despumatio expectanda: & eadem est ratio ac si cerevisia vel mustum in vase clauso muniatur, ut fæces detineantur, quod exemplum illustrat doctrinam de febribus.

C A S U S VII.

De Tertiana continua.

(*Historia vid. pag. 343.*)

R E S O L U T I O.

DUbitant multi Medici, dari tertianam continuam citra malignitatem, quapropter semper bezoartica esse admiscenda reliquis suadent. Videtur enim in continuis istiusmodi febribus tertiana & quartana continua duplicem adesse febrem, continuam nunquam remittentem, & intermittentem per certas periodos recurrentem, facillè hoc fieri potest, nam per poros arteriarum valdè dilatatos in tubulos hinc inde dejici possunt partes quædam, quæ ibidem vel ob superficiei similitudinem vel ob viscositatem, vel quod similes habebant poros, quos ejusdem generis materia subtilis permeat, sibi cohærent & obstructionem pariunt: ast in eodè situ permanere nesciunt ob alias partes continuò alluentes, unde talem noctæ situm, ut facillè à præterfluentibus abripi possint, sanguini infunduntur & jam peregrinæ materiæ conditionem subeunt, proque texturæ varietate nunc majorem nunc minorem fermentationis gradum inferunt. In loco illo natali cum pori in eundem finem sunt aperti vel aperiuntur, semper nova materia suggeritur, & nisi tubuli illi obstructi penitus fuerint in-

nati,

nati, remanens fomes à partibus recens advenientibus augetur & nova materia febrilis sic generatur &c quamdiu non penitus ab obstructione liberetur, tamdiu nulla curatio speranda est.

Si magna muscarum copia plus solito in æstate videatur, semper in sequenti Autumno grassantur febres malignæ.

Plus alunt pericuii febres continuæ circa solstitium ob spirituum pauperiem, continuò in auras abeuntium.

Primo statim die purgandum, aut nunquam nisi in fine declinationis, abstinendum à scammoniatis, resina, Extract. l. Tr. jalapp. trochisc. alhand. Extr. Helleb. nigr. Panchymag. semper liquida ex passulis, foliis fennæ &c. in usum sunt vocanda.

Refrigerantibus cautè agendum, quæ largiùs in principio concedi possunt quàm circa statum: ex quo propior est status morbi, eò minor sanguis est refrigerandus, ne Crisis impediatur.

Ab altera parte ne quid nimis in usu calidiorum. Hinc bezoartica mitiora eligenda, sin verò in his error committatur, phrenitis, vigiliæ, delirium vel alius visceris inflammatio facilè excitatur. Ad *Epiibemata* veniendum, si adsunt vigiliæ, si vehemens capitis dolor, exulent camphorata. In *dieta* victus tenuis imperandus, quò propior est status, si enim nimis nutriantur febricitantes intemperies sanguinis augetur ob spirituum inopiam & fermenti depravationem, unde nunquam cogendi ad cibum sumendum: hæc est occulta causa, quare multi facilè recidivam patiantur, quemadmodum idem hic error in puerperis febres continuas & non rarò mortem infert. *Propotu ordinario* his in regionibus conceditur cerevisia tenuis, verùm si magna adsit flatulentia ventriculus valdè debilis, ejus usus non videtur adeò proficuus, hinc substitui posset feliciori suc-

cessu decoct. C. C. c. sem. fœnic. vel pomis Citri.

CASUS VIII.

De Quotidiana continua.

(*Historia vid. pag. 345.*)

RESOLUTIO.

Nullus horror: qui ab acidis particulis, quæque quamvis adsint, non adeo fibrantur in fibras nerveas ob spirituum inopiam, qui difficulter ex lentis & glutinosis educuntur. Calor non adeo acris, ob lentorem & viscositatem, ab eadem causa capitis dolor, vel nullus vel saltem mitis.

CASUS IX.

De Tertiana intermittente exquisita &c.

(*Historia vid. pag. 347.*)

RESOLUTIO.

IN Disputatione graduali de febre tertiana intermittente actum fuit, ubi phænomena accuratè sunt descripta.

Quamvis certum sit in omnibus totius corporis partibus materiam febrilem colligi posse, quod videmus in vulneribus, quacunque in parte sint, facilè febres accedere solent, & certiores reddimur possidere nos veram causam febrium, si attendamus, quòd quoties portio de sanie vel pure sanguini refluxo vel humoribus circulantibus ad vasa lymphatica redeuntibus admiscetur, mixtio & crasis totius M. S. turbetur, in cordis ventriculis, minimas suas particulas, alias internas & domesticas è loco suo trudendo, conterendo, & necessariò portio cruoris illapsi in cor aliam inducit faciem. Sic etiam quoties ex tubo in parte aliqua istiusmodi materia heterogenea

nea cordi inferatur, si alius generis materia subtilis ipsam comitetur, necessario alia interstitia, alique pori in illa mixtione formantur, ad quæ replenda, copiosa requiratur materia subtilis, oritur statim effervescentia & vehemens calor, si solito minor, fermentatio languida, pulsus debilis observantur.

Frequentissimè tamen Febrem intermittentem tertianam oriri putamus ex obstructione unius vel alterius tubuli in ventriculo vel hepate (quartanam vel in pancreate.) Quare autem potius materia febrilis in febre tertiana fermentare incipiat diè 3. quàm 1. l. 4. hoc quærendum non in copia vel quantitate, sed potius in ejus teneritudine: molliores partes fermentum febrile constituunt in quotidiana, unde brevius tempus requiritur ad agitationem inducendam, hinc non tantus calor, neque Symptomata adeò vehementia.

Magis rigide teneriores tamen: fermentum febrile in tertia, viscidæ & crassiores fermentum in quartana constituunt.

Positis etiam omnibus circumstantiis accuratè paroxysmi recurrere solent, & iisdem horis invadere, tubulus enim obstructus locus natalis retinet suam figuram, ut nec plus nec minus uno tempore capiat quàm aliò, iidem pori simili modo reperiuntur tubulum respicientes, eadem materia ingreditur, ab iisdem præterfluentibus alluuntur, unde eundem situm & eundem acquirunt motum quod aliter fieri non potest, minimæ autem circumstantiæ variant res, unde à cibo & potu, medicamentis, aère ambiente vel aliis causis etiam occultis mutatio aliqua inducatur, tunc paroxysmus citiùs vel tardiùs venit, quod constat experientia, quamdiu materia illa adventitia sanguinis ordinem turbat & leges motus seu naturæ impedit vel prævaricatur, tamdiu durat paroxysmus, qua eliminata cessat unde

in declinatione paroxyfmi fudores copiofiffimi erumpunt, quia tunc aliquid ab agitatione remittitur, hinc in vapores abeunt & corpora illa per infenfibilem tranfpirationem egrediuntur concenantuntra & in guttas abeunt, quæ velociùs adhuc agitata quàm partes aëris infenfibiliter avolabant: quemadmodum obfervamus, quòd in vehementiffimo corporis motu non tam fudemus, quàm fi ad motum corpus iterum componatur, & tunc copiofiffimè fudores profluunt.

Prognofis. In febribus intermittentibus obfervari potefl, fi fecundus paroxyfinus vehementior fit, tertius admodum mitis, tum in quarto febrem totaliter ceffaturum, fi quartus valdè fit vehemens, quintus remiffior, tum feptimo in paroxyfmo febris folutio expectanda. urina quòd craffior & magis turbida, eò brevior erit febris, fin verò tenuis, clara, intenfè rubra flammea eò contumacior erit febris, fi fit citra malignitatem, curatu facilis & brevis erit, fi cum malignitate conjuncta, multùm faceffit negotii. Hic repetenda veniunt ex Marggraff dari benignas & malignas, malignitatis certiffimum fignum, quando pulfus efl debilis & parvus, & æger conqueritur de anxietate præcordiorum, tum indicium malignitatis efl, hæc enim funt infueta in febribus intermittentibus, pulfus nempe parvus & debilis.

Curatio ut omnium febrium intermittentium, fic etiam tertianæ in duobus confiflit: fomes febrilis debet evacuari, fecundò fymptomata ipfo in paroxyfmo quantum poffibile mitiganda. Tollitur fomes febrilis commodiffimè *Emetico*, & quidem in tertiana debet uti die intermiffionis una vel altera hora ante paroxyfimum, ratio, quia medicamentum incipit operari eo ipfo tempore, quo fermentum febrile infunditur, ficque illud turbat, afl,
quia

quia in tertiana intermittente humor est valdè mobilis, facilè hypercatharsis excitari possit, si duo illi motus jungantur, unus à medicamento, alter à fermento febrili: aliter verò accidit in tertiana. Laudatur pulv. asari ℥j. exhibitus, sal. li vomit. ad ℥j. verùm cum habeat insignem acrimoniam vitriol. & ☉ profundum, videtur infligere nauseam in ventriculo non facilè extinguiibilem. ☿ ritè correctum omnem absolvit paginam, quia post evacuationem relinquit præcipationem, quod notatum est in praxi Barbettina. Tutò exhibentur vomitoria, si æger non sit herniosus, phthisicus, plethoricus vel alius visceris ulcere contaminatus, hæc enim sunt illa, que prohibent Emetica. Purgantia non sint adeò fortia, ne M.S. magis exagitetur, notum autem, quòd vel à solis purgantibus vehementioribus & calidioribus febris induci possit, illudque exhibendum semper die intermissionis in febre tertiana. V.S. hætenus rarò satisfacit expectationi, omitti itaque potest, nisi summa suadeat necessitas, unde rectè dicit A. Cas. 9. V.S. esse omissam, tum, quòd sanguinis copia non adfuerit, tum etiam quòd signa coctionis jam in urina apparerent. Magis suspecta V.S. quia frequentius administrata disponit corpora ad febres præsertim tertianas, causam reddit Willisus, quòd partes ææ facilè dominium obtineant. Verùm videtur potius aliam subesse rationem, vna nonnulla talem acquirunt dispositionem, ut sæpissimè citra causam manifestam turgescere & fermentare incipiant, sic etiam sanguis in nonnullis corporibus talem acquirit diathesin, ut à levissima etiam causa in febrilem rapiatur effervescentiam: hinc multi vivunt plures per annos febre correpti, si non haustum vini assumant vel potum calidiorum, vel etiam corpus commoveant: si animi passiones patiantur statim accedit febris, ejusmodi dispo-

stionem V.S. viderur sanguini inducere. Egregiè etiam convenit vinum medicatum semper die intermissionis ad ℥iv. v. l. vj. assumptum horis matutinis jejuno ventriculo.

℞. Rad. cichor. silv. Pimpin. tarax. aa. ℥iij.

summit. absynth. cent. min. fol. Cardb. aa. mj. fl. viol. mfb. ☉ absynth. ℥ss. fol. senn. f. l. ℥x. rhab. agar. mechoac. aa. ℥iij.

(In febre quartana laudatur sem. Carth. ad ℥j. rad. jalapp. Vi. Sp. irrorat. ℥ij.)

Cort. extr. ℥ss. passul. min. ℥i℥. Incisa & confusa aspergantur ☉ ☐ri per deliquium, dentur ad nodulum, Signetur Species zum Wein.

Semper alternis diebus haustum sumat æger horis matutinis jejun. ventric. Duabus horis circa circiter ante paroxysmum specifica exhibenda sunt, evacuato jam corpore, sunt enim ferè innumera.

Si magno cum frigore paroxysmi recurrunt, conveniunt salia fixa cum aliis præcipitantibus mixta;

℞. Corall. rubr. sal. absynth. aa. gr. xv. MF.p.

℞. Salis absynth. ℥j. ℥ii diaph. ℥ss. MF.p.

Sin verò nullo vel paucò cum frigore recurrant convenit spir. * salsus ad ℥ss. exhibitus, alii exhibent ad ℥j. usque v.g.

℞. Aq. antifebr. Schröder ℥x.

Spir. * volat. ☉ si ℥ss. M.D. pro dosi.

Facillimè febre tertianæ intermittenti conjungitur scorbutus, cujus signa sunt respiratio difficilior in ipso paroxysmo, dolores lancinantes in corporis ambitu, sopor delirium &c. tunc ℞. Arcan. duplicat. Mynsicht. ℥j. ad ℥ss. usque, quod egregiè convenit. Vid. Cas. XV. detur ante paroxysmum, vel addatur C.C. Corall. rubr. ♂. diaph. ocul. ☽.

De Tertianâ simplici unica purgatione curata. 851

℞. *Aq. card. bened.* ℥j. *theriac. antiscorb.* aa. ℥iij.
Spir. * ʒss gut. xv. *Syr. antisc.* ℥iij. MF. potio
ante paroxysmum.

℞. *Tr. bezoard.* D. *Mich. cl. f. camph.* ℥ss.

aq. tarax. fl. sambuc. aa. ℥vj.

Syr. papav. errat. tantillum. M. pro una dosi.

Externa nunquam sunt negligenda. Vid. Colleg. in tabellas Marggraff. Camphora de collo suspenſa, Empl antifebr. Strobelberg. Fuligo splendens cum telis araneorum carpis manuum imponenda. Therebinthina Veneta linteo vel corio superinducta, & pulsui imposita: amuleta illa emittunt corpuscula, continuo M.S. sese insinuantia, vel juvant, quatenus certos ob poros certam inferunt materiam subtilem vel ætheream.

C A S U S X.

De Tertianâ simplici unica purgatione curata.

(*Historia vid. pag. 348.*)

R E S O L U T I O.

Nisi fermentum febrile profundius lateat in tubulo, & M.S. non adeo sit prædisposita ad præternaturalem effervescentiam, unico sæpissime curantur purgante.

C A S U S XI.

De Tertianâ legitima aceto ablynth. curata.

(*Historia vid. pag. 349.*)

R E S O L U T I O.

Dicimus quidem febres intermittentes oriri ab acido vitioso, continuas ab alkali, notandum tamen est, quod potentius acidum deprimat mitius

& debilius, unde non rarò acida in febribus intermitt. magno cum juvamine exhibentur, præsertim si temperentur amaris, amara enim egregiè conveniunt in omnibus febribus intermittentibus.

CASUS XIII.

De Tertianâ pura.

(*Historia vid. pag. 351.*)

RESOLUTIO.

E Gregias formulas proponit Auth. hoc in casu, dictum quidem fuit intermittentes febres tertianas oriri ex obstructione hepatis, communissimè tamen ex vitio ventriculi, juxta Helmont. enim origo vitæ longæ & brevis est in sanguine sanæ verò & morbosæ ex ventriculo, febres enim intermittentes ut plurimum ortum trahunt ex vitio coctionis in ventriculo, fomitemque ibidem deponunt, hoc probari potest multis rationibus, nam 1. *Vomitoria* valde profunt. 2. Convenit *jejunium*. 3. Quilibet error etiam levissimus commissus in diæta prolongat febrem & paroxysmum accelerat. 4. Quoniam conveniunt stomachica, unde vinum generosum & Vi. Sp. multis profuere, quatenus correxerunt cruditates in ventriculo. 5. Ebrietas curat febres tertianas, excedente enim nimio potu tandem subsequitur vomitus. Ergò causa illa quærenda in ventriculo.

CASUS XIV.

De Tertianâ paralyti superveniente.

(*Historia vid. pag. 355.*)

RESOLUTIO.

O B spir. animalium penuriam pigriùs incedunt humores circulantes, & faciliè contumacissimæ obstructiones in poris partium hinc inde oriuntur, unde

unde insensibilis transpiratio impeditur & sanguis disponitur ad discrasiam febrilem, vel materiæ alata in tubulo temporis diuturnitate talem acquirit situm, ut tandem alia sub facie sanguini iterum misceatur, e- jusque mixtionem turbet in cordis ventriculis.

C A S U S X V.

De Febre quotidiana intermittente.

(*Historia vid. pag. 356.*)

R E S O L U T I O.

DUbitant nonnulli, num dentur febres quoti- dianæ intermittentes. Omnes dicunt istiusmo- di febres esse tertianas duplicatas, verum illam ob- stare videmus rationem, quare non singulis diebus materia febrilis in tubulo sanguini communicari pos- sit: secundò videntur observationes plures med. quæ satis ostendunt, dari febres quotidianas intermitten- tes. Clysteres ut in hac, sic etiam in tertiana & quar- tana apprimè conveniunt, ut notat Hoferus, si pau- lo ante paroxysmum alvus laxetur Enemate, febrem semper fore mitiorem.

C A S U S X V I I.

De Quartana intermittente.

(*Historia vid. pag. 357.*)

R E S O L U T I O.

VOcatur hæc febris Medicorum opprobrium, & extendit se ad annos 20. 30. usque, nidulare vi- detur in hypochondrio sinistro vel in liene vel in pan- create, quod accuratius, à ejus unius vel alterius ductus lateralis obstructione recursus febriles quarta- narum deduci possunt.

Sub Autunnum dicit A. quo tempore curatu sunt
diffiç

difficiliores & longiores, præcessit enim sp. deperatio, nam tempore æstivo Spir, valde dissipantur & avolant, tempore verò æstivo quartanæ juxta Hippocratem breviores sunt. Humores hac in febre viscidiores sunt, unde spir. animales ipsi inhaerent, neque tam facilè sese extricare possunt, unde plurimi spir. anim. in nervorum tubulis fluctuant, copiosius verò collecti in cordis ventriculis in musculos dorsi, pectoris, lumborum aliosque vicinos ruunt, unde pandiculatio.

Lassitudo ingens est, ob tardio rem motum sanguinis & humorum circulantium paulò ante paroxysmum & in principio paroxysmi, hinc cum forte fortuna aëris ex attractione oritur sanguinis languida fermentatio, unde ægri levamen aliquòd sentire sibi imaginantur, & tunc spir. an. per patentiores nervos promptissimè in musculos respiratorios & os aperientes determinantur, hinc pleno & hianti ore respirare seu oscitare coguntur quartanarii. Auth. dicit *cum rigore primùm exiguo, paulò post vehementiore, mox intensissimo &c.* istiusmodi gradus observamus omnes, si lignum viride injicitur igni, tum ignem quasi extinguit, sed quando est probe accensum flammam acriorem emittit quàm aliud lignum. In quartanariis facillimè tumores pedum & viscerum scirrhi oriuntur, quoniam humores circulantes ad coagulationem & restagnationem valde proni: morbosa talis dispositio decepit plures cadavera inspicientes, ut putarint, quartanæ sedem esse in liene, quem in febre quartana extincto invenerunt valde durum, confundentes effectum cum sua natura. Redeunte sole versus nostrum hæmispherium, partes sanguinis faciliùs in ordinem rediguntur, quo abeunte febris hac solet esse diuturnior.

Spiritus Salis, loco hujus spir. * Osus ad gtt. 7. 9. l. II. quater de die exhibitus. Chalybeata valde conveniunt,

veniunt, acidum vitiosum corrigendo. Externe hypochondrio sinistro felici cum successu applicatum fuit tale Epithema.

℞. * ℥i℥. ꝯ℥ sambuc. ℥r. tberiac. ℥i℥.

applicetur calidè duplicatis linteis. China Chinæ à ʒ℥. ad ʒj. usque habetur pro specifico, verum non nisi præmissis universalibus, medicamentum hoc exhibendum.

CASUS XVIII.

De Quartana scorbutica.

(*Historia vid. pag. 363.*)

RESOLUTIO.

Semper addenda antifebrilibus antiscorbutica, quia abundant tale volatili.

CASUS XXI. & XXII.

De Semitertiana.

(*Historia vid. pag. 367. & 369.*)

RESOLUTIO.

Frequentius febres hæ oriuntur tempore vernali, videntur esse compositæ ex diversis fermentis febrilibus. diversis in tubulis diverso tempore fermentantibus. Notari hoc potest, omnes extinguuntur febre aliqua intermittente, moriuntur in principio paroxsmi, nunquam in augmento, statu vel declinatione.

CASUS XXIII.

De Hectica simplici.

(Historia vid. pag. 371.)

RESOLUTIO.

Videantur illa, quæ dicta sunt de phthisi de cūra lactis. Omnia Phænomena, tum etiam medicamenta antihectica satis probant, causam esse intemperiem sanguinis falsam & acrem, hum. circulantes acriores facti fluentes per interstitia fibrarum illas corrodunt, unde *marasmus*. Fermentum ventriculi valde viscidum cum cibo deglutito vitiosè effervescit, undè *calor post cibum*: & cum cutis tenerior sit in facie, magisque transparent, *rubedo* ibi observatur.

Si præcesserit alia febris, maturè convenientia medicamenta sunt exhibenda, aliàs laterem lavabis. Tres vulgò recensetur hujus febris gradus. 1. Quando succus nutritius nondum coctus, multo minus assimilatus vel per alvum, per urinam vel per sudores excernitur. 2. Quando succus nutritius jam mutatus in pinguedinem ut talem jam diffluit, unde colliquatio. 3. Quando non solum ros ille pinguior iterum excernitur, verum etiam portiunculæ fibrarum musculosarum ita corroduntur, ut continuò quid de substantia carnosa deperdant. Primus & secundus gradus curationem admittit, tertius vel ultimus verò respuit.

De Febribus malignis in genere.

Varia fœventur opiniones de causis febrium malignarum, quatuor vel quinque præ aliis notata sunt dignæ. (1) Causam ponunt in putredine humorum, quam cum explicare nesciant, respicimus, quia neminem reddit sapientiosem (2) Estim. Willisius, causam consistere in sanguinis coagulatione,

ne, cui opinioni superstruxit Johann Daniel Major chirurgiam suam infusoriam, & Lowerus de corde experimento hanc opinionem confirmat, detraxit sanguinem cani & iniecit ℥ss. lactis, canis incidit in magnas anxietates, inquietudines, suffocationis periculum, tandemque fuit extinctus, reperit in cadavere tum in vasis, tum in organis respirationis lac coagulatum unà cum sanguine. Non negabimus sæpius sanguinis coagulationem in morbis malignis fuisse observatam, & experientiæ experientiam opponimus, cum frequentius sanguinis dissolutio fuerit observata (testante id Sylvio:) unde facile quis dicere posset, coagulationem esse effectum & præcessisse texturæ dissolutionem: nonnunquam sanguis emissus adeò fluidus est, ut nullo artificio redigi possit ad concretionem, & tum pessimum exhibet signum, sanguis enim fibrosus summam sanguinis densitatem malignitatemque indicat. (3) Est Sylvii statuentis causam esse sal volat. acre, acidum vitale destruens, sanguinisque texturam corrumpens. (4) Est Kircheri fingentis agmina verminosa exedentia sanguinem & succum nutritium, instar vermium caseos consumentium, quæ opinio refutatur à Marco Marci in Philosophia veterum restituta: vermes illi sunt putredinis soboles & malè pro causa ponuntur. (5) Certam materiam subtilem vel ex tellure vel ex astris advenientem, dramata hæc ludere totque edere strages contendit.

Cum plus sit malignitatis quàm caloris in his morbis, videtur longè aliam esse fermentationem, quàm in febribus aliis benignis vulgò sic dictis, harum enim fermentatio est ab acido vitioso, illarum verò à sale acri ex familia alkaliorum orto, quæ actio ad mentem Veterum putrefactio vocari solet.

Helmontius sedem harum febrium ponit partem ventriculi convexam, & dicit miasma inspirari
vel

vel deglutiri, postmodum penetrare ad partem illam convexam stomachi usque, & non rarò carbunculi stomacho fuere observati: si aliquis quærat, quomodo miasma per densissimas membranas penetrare possit ad superficiem, reponi posset, quomodo mulier gestans foetum mortuum foetorem putredinalem in ore gustu percipiat? quòd si halitus transudare possunt tot partes membranosas, quidni halitus veneni maximè volatilis? posset tamen excipi, in muliere hoc fieri mediante sanguine & humoribus circulantibus, deponentibus in gulam & fauces nonnullas partes putridas.

Certè phænomena febres has comitantia & mendendi ratio suadere videntur, oriri febres has à sale volat. acri, & magis confirmamur, si respiciamus ortum vel natales harum febrium, oriuntur nonnunquam ex putredine multorum cadaverum, acida impediunt putrefactionem, unde rectiùs dicitur salia volat. acria exspirari à cadaveribus, & aërem ita inficere.

Hæ febres per cuniculos agunt & incautos facilè decipiunt: semper attendendum, num aliquid adsit citra causam aliquam manifestam & naturæ affectus vel morbo nequaquam conveniens. Si quis statim de summa virium prostratione conqueritur, de pulsu debili, parvo, inæquali, indicium est anguem latere in herba: Liquori tum animalì tum vitali hæ febres solent esse infestæ magis vel minus, sæpiùs enim incolæ cerebri prius infestantur & post sanguis vitalis: sæpiùs contrarium accidit. *urina sanorum similis*: partes enim insensibiles in sanguine ita corrumpuntur, ut nequaquam vitium aliquod insensibile observari possit, unde non rarò sanguis emissus valde purpureus & rubicundus, & tunc eo pejor.

Calor valde mitis : est fitis prostratione caloris inferior, appetitus prostratus, linguæ scabrities accedit & ficcitas.

Vigilia : rariùs in principio sopores, nisi in ipsa peste, in augmento etiam sæpissimè sopores observantur, statim adest agrypnia, alvus nonnunquam obstructa, quod melius, sæpiùs diarrhœa, quod pejus, excrementa dum valde fœtent est signum profundioris corruptionis, inter excernendum syncopen patiuntur: hæc omnia satis superque indicant, adesse febrem malignam.

Consanguinei faciliùs afficiuntur etiam in diversis locis degentes, ob similitudinem pororum & sanguinis texturæ.

Causam itaque concipimus tanquam fermentum aliquod valde acre eadem producens symptomata, quæ aliàs arsenicum infligere solet, nam acida corrosiva carni adhibita rubedinem primò, post nigredinem post se relinquunt, hinc maculæ primò rubræ, deinde **Osus sanguini instillatus priùs effervescentiam* producit, postmodum varia puncta nigrescentia observabis. Ad signa hæc etiam potest referri, nempe respiratio in illis febribus malignis, in quibus ad ambitum corporis aliquid propelli debet, laboriosa est, & maximæ præcordiarum anxietates adsunt, donec materia vitiosa à centro ad superficiem protrudatur, quod videmus in febre petechiali, variolis & morbillis.

De *Prognosi* nihil monet Nobilissimus Dominus Præses; sed legere tantum jubet illa, quæ habet Riverius de febribus malignis, quia accuratè de signis diagnosticis & prognosticis scripsit.

Febres continuæ differunt à malignis & pestilentialibus quoad putredinem, magna enim fermentatio requiritur ad putredinem, putredo enim etiam est gradus fermentationis. Quær. Utrùm talis putredo

credo sanguinis & aliorum humorum in œconomia animali dari possit?

R. Aff. videmus enim prout variè disposita sunt fermenta in ventriculo, vesicula fellea, pancreate, varia dari putredinis genera majori vel minori cum foetore, & in Chymicis notissimum est, ex affusione hujus vel illius menstrui in corporibus diversos foetores excitari, quidni etiam in sanguine à tot partibus diversi generis, eoque tempore in ordine turbatis constante. Plura possunt videri in Coll. ad praxin Barbetre.

De Sudoribus observari potest, quòd sæpius in febribus malignis sint cadaverosi, & tunc indicium sunt ingentis putredinis humorum, Scorbutici, lue venerea infecti, Melancholici non tam facile febre aliqua maligna vel pestilentiali corripiuntur, tum quod materia subtilis nimis tritam ob sanguinis viscositatem reperiatur, tum quod acidum in his excedat sali volatili maligno contrarium.

Facillime fiunt recidivæ in febribus malignis, dum fermentum deponitur à sanguine ad peripheriam corporis, & tum omnia Symptomata apparent mitiora, & æger nunc pro curato habetur, ast si levissimus error committatur, ita ut transpiratio ab aëre ambiente paululum impediatur, fermentum pedem figit, & humoribus circulantibus iterum immixtum versus centrum ducitur: & tunc adest recidiva.

CASUS XXIV.

De Febre petechiali.

(Historia vid. pag. 373.)

RESOLUTIO.

FEbris petechialis signa conveniunt cum signis variolarum & morbillorum, commendantur in curatione femina nonnulla, napi, citri, card. bened. aquileg. ad imitationem Zwölff. valde efficax est emulsio in febr. petechiali, tum etiam in variolis & morbillis & hunc in modum præscribi potest,

℞. Sem. napi. card. bened. aa. ʒj.

Flaved. cort. citr. ʒiij.

Myrrhæ rubr. ʒij. vel ℥β.

contunduntur cum aqua card. bened. & emulgentur, vel etiam addi potest syrupus conveniens vel Julepus gemmatus.

Capitis dolor valde urget in feb. petech. ante macularum eruptionem, & tunc non statim ad anodyna confugiendum, sed potius materia Bezoardicis est expellenda, quâ materia sublata etiam cessat febris.

CASUS XXVI.

De Morbo Hungarico.

(Historia vid. pag. 379.)

RESOLUTIO.

Sic dictus, quod in castris plerumque grassari solet, & ex squalore militum oriri videatur egregium tractatum scripsit Guillus de morbo Castrensi.

Vomitoria valde proficua sunt hac in febre, quia ob annonæ caritatem & miserum vitæ genus variæ cruditates fuerunt collectæ in ventriculo & in primis viis, quæ nisi removeantur, putredinem valde exaltant.

In hac febre, ut & in aliis conveniunt acida ☿rea, ☿us ☉li, ☿is, ☉is, ☉ri, præsertim ☿us ☉ camphoratus, acetum vel simplex vel compositum, Bezoarticum minerale, terræ pingues ☿re metallico turgidæ, terra sigillata, bolus armena.

Si calor valdè vehemens sit, abstinendum parum ab usu volatilium, augent enim vigilias, deliria & capitis dolorem.

Si magna adsit malignitas, sudorifera ter intra 24. horas propinari possunt, post sudores verò semper blandiora acida sunt exhibenda, ut A. etiam fecit, ne sanguinis compages nimis solvatur & referetur.

Theriaca, si febris sit valde vehemens, etiam nocet, hinc alii eam cum aceto exhibent.

C A S U S XXVII.

De Febre ardente maligna cum inflammatione faucium & linguæ.

(*Historia vid. pag. 382.*)

R E S O L U T I O.

IN angina illa & inflammatione faucium & linguæ, Tinctura rubra à Chirurgis commendatur, basis est *, & non datur melius in febribus malignis contra inflammationem faucium: in defectu hujus possunt præscribi formulæ, quas habet Barbette Cap. de Angina, ex aq. flor. sambuc. Vi. Sp. ☉e * Tincturam enim illam etiam ingreditur Vi. Sp.

Tria sunt alexipharmaca, ex vegetabili, totus citrus est Alexipharmacus, vid. Tract. Krubii de malo citro. Ex regno animali totus cervus est alexipharmacus, omnia enim ex cervo præparata resistunt malignitati. Ex regno minerali ☿ium.

C A S U S XXVIII.

De Variolis & Morbillis.

(Historia vid. pag. 348.)

R E S O L U T I O.

NAtales habent variolæ in utero materno, non tamen sentimus hinc, quod vulgariè aliàs dicitur, ex sanguinis materni vitio labem hanc produci, sed potius putamus ex vitio chyli hoc fieri, (hinc reperi debent illa, quæ alibi proposita sunt, sanguinem non esse succum nutritium partium corporis nostri: rationibus alibi datis addi possunt hæc, si sanguis, qua sanguis est verum nutrimentum, tum pulmones in immensam excrescerent molem, quoniam ob spongiositatem & laxitatem continuo in corpore vivo sanguine sunt repleti. Secundo, quomodo partes carnosæ adeo candidæ succo adeo purpureo restaurari possint.) Cum itaque in foetu coctiones multò debiliores sunt, quàm in adultis, quod nemo negabit, chylus non adeo perfectè elaboratus, faciliùs hinc inde in tubulis partium hæerere potest & obstructions parere, naturamque fomitis alicujus acquirere, præsertim cum spiritus animales tanta in copia non influant ad circulationem humorum circulantium promovendum, unde putamus materiam illam fermentabilem occultari in tubulo aliquo donec conveniens motor accedat, eamque sanguini immisceat.

Obj. I. Quomodo per tot annos materia hæc latere possit citra noxam & immota. Resp. eodem ferè modo, quo venenum canis rabidi in parte aliqua corporis ad plures dies & annos latere solet: eodem modo quo miasma pestilentielle per innumeros annos in corpore aliquo pedem figere potest.

Obj.

Obj. 2. Quomodo in tot exercitiis vehementioribus corporis, in tot insultibus febrilibus & magna sanguinis exagitatione materia hæc in suo tubulo manere potest, & quare tunc non una rapiatur & sanguini immisceatur. R. Ad agitationem hujus materiæ non requiri copiam materiæ alicujus subtilis, sed certam aliquam & determinatam, quemadmodum enim non quælibet materia ætherea poros magnetis & ferri permeat, sed certa & determinata; & quemadmodum in magnete igni commisso major procul dubio materia subtilis inest, quæ nequaquam ferrum attrahit, (ut vulgò dicitur:) nam magnes tunc amittit virtutem: sic etiam quamprimum conveniens materia primi Elementi corpori admiscetur, tunc demum sequitur ejaculatio & extractio materiæ illius latitantis in suo tubulo per tot annos, unde videmus quòd variolæ semper sint Epidemicæ. Itaque materia hæc, cui jam admixta est primi Elementi contraria planè materiæ subtili sanguini admixtæ, delata ad cordis ventriculos, mixtionem turbat, & cum in principio non statim omnes partes ita exagitari possint, minor adest fermentatio, pulsus parvus & debilis.

Pòst verò superatis jam etiam partibus crassioribus ab illa fermentatione spiritus animales copiosius generantur, adeoq; copiosius etiam per nervos excurrunt, humorumque circulantium motum accelerant & augent, hinc *cælor valde vehemens* anima cogitante de re insueta.

Dilatatis admodum poris arteriarum plurimæ partes egrediuntur in tubulos, in convenientibus suis figuris in meningibus continui solutionem excitantes, unde *dolor capitis*. Sanguis effervescens majus occupat spatium & vasa valdè distendit, unde *dolor oculorum & dorsi*, signum hoc semper

per solet adesse. Cordis parietes valde dilatati, & a spiritibus animalibus partibusque velocissimè agitati in parenchymate repercussi palpitationem cordis producant. Musculi thoracis valde infarcti humoribus circumstantibus, ut & sanguis torrentis instar cellulas pulmonum permeans, reddunt spirandi difficultatem.

Humores antea quieti in ventriculo nunc exagitantur, accedit spirituum animalium motus, hinc vomitus. Pori cerebri connivere vel claudere nescientes liberum spiritibus animalibus concedunt transitum, unde Vigiliae.

Quamdiu nervi oris blando motu vibrantur à saliva, nulla fitis, nulla etiam perceptio istius motus blandioris, anima non judicante de consuetis: quòd si deficiat humidum illud, & nervi plus vel minus agitentur, jam anima judicat de re inconsueta & concipit ideam fitis: deficit illud humidum in variolis, quatenus magna lymphæ copia sub forma venti in magna illa effervescentia avolat.

Sanguis valde exagitatus minutissima etiam vascula capillaria turgere facit antea inconspicua, unde faciei & oculorum rubor. Rarius bis vel ter homo aliquis variolis laborat, quatenus in illa fermentatione tota illa materia & fomes ille excutitur e tubulo, si hoc non fiat, denuò hoc morbo corripi potest testante id experientia: sed rarius hoc fit.

Nulla hinc conveniunt purgantia, nulla vomitoria, natura quasi digito monstrante medendi methodum, si valde vehemens fermentatio adsit, Medicus moderatus sit in exhibendis sudoriferis calidioribus, hoc enim errore talis fermentatio excitari potest, ut non solùm partes heterogeneæ excludantur & ad habitum corporis deferantur, verùm etiam ipsæ inquilinæ & domesticæ

de suo statu deturbentur : unde ex fermentatione perfectiva potest fieri corruptiva.

Si jam maculæ appareant, tum audaciùs sudorifera propinari possunt, V. S. etiam utilis habetur statim in principio, cùm videamus hæmorrhagiam largiorem institutam à natura valdè proficuum esse, nec tanta in copia postea variolas apparere. Omnibus commendo liquorem contra variolas à D. D. Dolæo & me millies expertum, quem & nos unà invenimus.

Convenit egregiè aqua expulsiva frequenter exhibita. Medicus semper habeat rationem oculorum, narium & faucium : defendantur oculi croco, vel floribus balauftiorum in aqua plantag. & rosar. inclusis : nares butyro recenti majali vel & amygdalar. dulcium : *fauces* mucilage ex sem. Cydon. psyllii, facillimè *fauces* contrahunt gangranam, hinc maturè præscribendi gargarismi, vel ope Chirurgi frequenter *fauces* sunt præservandæ.

Plerumque hic morbus durare solet ad diem 13. qui 9. vel 11. diem superaverint rarò moriuntur. Circa declinationem diarrhœa sæpius supervenire solet, non lethalis, quapropter post 9. diem modicè adstringentia & simul alexipharmaca exhibenda, ut terra sigillata, &c.

C A S U S XXX.

De Peste.

(*Historia vid. pag. 389.*)

R E S O L U T I O.

Venenum pestilientiale valdè subtile est, ut quaquaversum facillimè sese diffundere possit, hoc habet commune cum aliis venenis ex triplici regno desumptis, rectè enim describitur venenum, quod

quod in minutiffima portione ſanguini communica-
tum noceat, & eo ipſo diſtinguitur à purgantibus,
quæ nimia in doſi exhibita, noxam inferunt. Vi-
detur autem communicari aëri, & mediante hoc
aliis corporibus ſub forma halitus vel vaporis, mul-
toque majorem ſphæram acquirere ſanguini jam
communicatum, ita ut gr. i. veneni peſtentialis
ſufficiat ad totam M. S. reliquosque humores infi-
ciendos. Conſtat enim ex obſerv. Boyle unicum
granum Tincturæ Kermes coloraſſe libras 20. ∇ &
 ϕ ſublim. nec non colocynth. quæ ſolo etiam con-
tractu corpora contaminant, inſignem aquarum mo-
lem auſteritate inſicere, & unicum gr. pulv. pyrii
accenſum vique ignis expanſum juxta Mathemati-
cam computationem occupat ſpatium centies vices
millies majus: & ſi computationem inſtituere ve-
limus Tincturæ Kermes, videbimus illam acqui-
ſiſſe ſphæram centies vices quinquies millies ma-
jorem. Requiritur autem ut conveniens accedat
vehiculum, unde ſtatuímus venenum peſtentiale
multò anguſtioribus includi terminis eo tempore,
quo adhuc hæret in aëre, poſt verò multò majorem
acquirere ſuperficiem, & in ſanguine mirum in mo-
dum expandi juxta minimas ſuas particulas, eſt e-
nim ex familia ſalium, quæ commodiſſimè in humi-
do aliquo in infinitas abeunt partes.

Aliqui ſtatuíunt, venenum peſtentiale ſemper de
novo creari & à Deo immitti: ſed quid opus entia
multiplicare vel miracula.

Ut plurimum natales habet in terræ viſceribus,
quæ frequenter effluvia valde acria volatilia & activa
eructant, vel etiam ab aëre vi quaſi abripiuntur & in
regiones longè diſtatas transferuntur, videmus enim
quòd terræ motus, dum nempe cavernæ cryptæque
inferiores reſerantur & ſub forma atomorum venena
varii generis ab aëre imbibuntur, in ejuſque ſinu alio
transferuntur.

Dividi aliàs possunt venena in occulta & manifesta: *Manifesta* in Napello, Helleboro aliisque ipsis sensibus etiam obvio. *Occulta* quæ sensuum examen subterfugiunt, & demum in sanguine producunt virulentiam, ut venenum viperarum, arsenicum.

Faciliùs pestis producitur, si venenum sanguini communicetur, nam extra sanguinis patriam citra noxam delirescere potest. Observatum enim fuit tempore pestis fontanellas sæpe deprehendi alteratas & mutatas, idque eò frequentius: quò cum aliis peste decumbentibus versatur. In saliva viperarum latet virus valde volatile, quod tamen nequaquam suam exerit virulentiam nisi mediante vulnere testatur etiam Rhedi, salivam viperarum deglutiri posse citra noxam aliquam: & in vulgus notum est Nicotianam innoxie tractari & etiam assumi, verùm si O° ejus ad gtt. j. sanguini per venam injiciatur, sequuntur convulsiones & mors, ratio forsan manifesta satis est, quòd venena prævia illa mixtione cum liquore stomachali enervantur, acida enim sunt venenis inimica, quæ immediatè sanguini communicata integris viribus corpus ingrediuntur, & hæc est ratio, quare noceat tantopere jejuno ventriculo egredi tempore pestis, quia horis matutinis sopitum quasi jacet fermentum ventriculi, quod vel mica panis vel haustu vini restauratur, quicquid etiam cum saliva deglutitum fuerit, facile poterit alterare, ejusque vires infringere. Ex his fluunt varia conducentia ad naturam venenorum & diversos illos effectus explicandos. Alia enim observabis symptomata, si venenum hoc primùm occupet cerebrum l. systema nervosum cum ejus incolis: alia si sanguinem primariò ingrediatur: alia si ventriculum ingrediatur & intestina.

Nonnulli Medici naturam ventriculi pestilentialis

tialis explicaturi denominationes desumunt ab aliis venenis, vocantes Arsenicale, ☿iale, ♂iale, Nappellinum: verum maxima adhuc differentia est, quoad volatilitatem, & activitatem, quod enim in venenatis illis corporibus est sub forma succi, humoris vel alius corpusculi tenuioris, hoc in venenis pestifentialibus apparet sub forma ignis, fulminis vel alius corpusculi summè volatilis. Docuit Boyle in suo tract. de Gemmis pleraque ferè corpora exspirare atomos, unde fides confirmatur illorum statuentium, herbas pro diversitate soli nunc venenatas nunc salubres esse; observatum enim fuit, herbas venenatas expressas reddidisse succum ☿ialem, stante aliquamdiu succo in vase, statit ☿ petit fundum vasis: quòd si eadem herba aliis in locis natæ simili modo fuerint examinata, ne vestigium ☿ii reperiri licuit: & scorpiones in Hetruria citra noxam tractari possunt, qui in Apulia maximo abundant veneno.

Pestis est cum febre vel sine febre. Cum febre, quando mitius adhuc est venenum & sanguinis massam non penitus in momento dissolvit, sed saltem turbat, motumque celeriore inprimit. Sine febre, quando venenum pestis vel fulminis instar sanguinis compagem & texturam destruit, tuncque adest totalis turbatio & destructio, nihilque aliud videtur esse, quam necrosis vel sphacelus sanguinis, dum ab omni parte aer & corpuscula aëri innatantia admittuntur & statim sequitur putredo.

Tempore æstivo tempestas tonitruosa vinum vel cerevisiam in cellis exagitat & in novam fermentationem conjicit, sæpiùs à fulmine in momento ita corrumpuntur, ut nullà arte in pristinum locum vel statum redigi possint: duos hos effectus videmus in peste, quæ est cum vel sine febre.

Phænomena pestem concomitantia præcipua sunt

bubones & anthraces. In glandulis sp. an. miscentur humor. circulantibus, eorumque motum versus cor accelerant. Ex sanguine veneno contaminato spir. tanta in copia non generantur ad munus hoc exequendum, imò & jam generali à veneno destruantur, unde hum. circulates concresecunt, & *bubones* circa inguina vel sub alis vel retro aures producant.

Partes fervidiores sanguinis & humorum ad superficiem cutis depositæ farcotica vi pollentes, *anthracem* excitant & in escharam abeunt, reliqua phænomena. ut delirium, mictiones cruentæ &c. per nostra principia facilè explicari possunt.

Curatio vel præservatoria est vel curatoria. *Præservatoria* est vel theologica vel politica vel medica. Tutissimum remedium quoad præservationem est: *Citò, Longè, Tardè, citò abi, longè recede, tardè redi.*

Quoad Medicam præservationem multa jactantur, varia etiam conscripta sunt volumina ab illis, qui nunquam pesti interfuere, quibus nequaquam habenda fides, sed potius A. tales consulendi, qui grassante peste ægrotantibus fecere medicinam. Duo tractatus præ aliis commendare digni, Diemerbroeck & Barbette de peste, scripsit etiam tractatum elegantem Giesslerus de peste Brunsvicensi. Laudem etiam meretur Sylvius, quoniam plures curavit peste laborantes. Pestis enim vel Proteo mutabilior est, & quæ in una peste profuere, illa in altera frustra erunt, itaque semper consulenda experientia.

Nec purgantia conveniunt nec V. S. quia facilè his remediis crabrones irritari possunt: blandiora, ut pilulæ aloëticæ felici successu singulis septimanis exhibentur, buccella panis aceto fl. calend. vel aceto aliquo bezoartico vel domestico irrorata singulis horis matutinis sumpta post Deum egregium erit præ-

præservativum. Nobil. Dn. Præses in peste Hano-
 viensi singulis ferè diebus cùm visitare voluerit ægro-
 tos hausit vitrum vini recens è cella allati, quo se
 præservavit. Medicus Anglus fatetur ap. Will. blan-
 dum illud acidum, quod inest vino, restaurare fer-
 menta & spiritus & simul acre illud sal pestilentielle
 enervare. Cl. Diemerbr. sese præservavit Tabaco, e-
 vacuans fistulas 20. vel 30. de die: sunt aliàs ferè in-
 numera quæ jactantur. Sp. ardentes sive aq. vitæ præ-
 servationis gratia à multis in peste assumuntur, quod
 tamen remedium non adeò tutum esse existimamus,
 tum quod in nimia dosi, in qua plerumque excedunt,
 assumptum, fermentum ventriculi obruat, quod ta-
 men blandiori sua aciditate venenum pestilentielle
 valdè enervat: tum etiam quod M. S. nimis reseret
 viamque sternat, ut eò faciliùs aura pestilentialis in-
 gredi possit.

Theriacalia nequaquam promiscuè curationis vel
 præservationis gratia sunt exhibenda, cùm sint valdè
 calida & sanguinem faciliè nimis exagitent, itaque se-
 nibus & naturis frigidioribus conveniunt, nequaquam
 verò infantibus & calidioribus. Valde commenda-
 tur vinum camphorat. ut primus haustus in prandio
 vel coena sumatur, camphora accenditur & destilla-
 tur, vel guttulæ labantur super vinum. Simili modo
 in Dysenteria parari solet aq. camphorat. egregii u-
 sus præsertim in maligna; ad præservationem, si vasa
 lacte repleta in conclavi reponantur, testatur enim
 experientia, quòd lac repositum in cubiculo, in quo
 æger peste correptus decumbit, labem venenatam
 contrahat & corrumpatur, quod ex colore flavo &
 citrino, quo tingitur, satis apparet.

Amuleta jactantur varia de collo suspendenda,
 effectus dependet à certa materia ætherea illa pro-
 fluente, motu & mixtione auræ pestilentiali con-
 traria.

Quoad balsama præferuntur aceta spongiis indita & naribus etiam in publico oblata suaveolenti adsplicent, & constat ab experientia graveolentia magis prodesse, unde ꝑ accensum & pulvis pyrius tanroperè commendantur.

In Curatione, quæ maturanda, si Medicus eo ipso momento, quo æger se malè habet, vocetur.

Vomitorium ex ꝑio propinari potest, facta evacuatione absque ulla mora fortius sudoriferum exhibendum, omiſſa plane V.S. contra quam egregiè pugnat argumentum ex ipsa sanguinis circulatione desumptum, quod sudoriferum singulis 6. horis repetendum, singulis autem ferè momentis cordialibus æger reficiendus & à somno abstinendus, quia fermentationes in somno debiliores sunt, humores potius versus centrum hærent quàm superficiem. E.g.

℞. *Aq. contr. febr. malign. ex succis* ℥x. *theriacat.* ℥vj.

Tr. bezoard. camph. ℥j. *Syr. acetos. citri* ℥ij.
Misc. f. potio pro sudoribus excitandis.

℞. *Aq. card. bened. Galeg. aa.* ℥iſs. *o o succin. camph. à gtt.* viij. ad xj.

(quod in peste Hanoviensi profuit.) Descriptionem videre licet apud Schröd. titulo de camphora evolvantur etiam animadversiones Hoffmanni ad notas Schröd.

Sacchar. perlat. ℥j. *M.F. potio.*

℞. ✕ *fl. calend. l. bezoard. sive destillat. vel per infusion. ppti.* ℥iij.

aq. ulm. scord. scorzon. aa. ℥j. ℥ii. *diaph. ℥ss.*
M.F. potio.

Antimonium diaph. commendat in peste Barberte præsertim in infantibus, qui falli possunt, cum non libenter alia medicamenta assumant: & in potu ordinario exhiberi potest.

De Confortantibus :

℞. Aq. C.C. citrat. Cordial. frigid. saxon. el. s.
camph. aa. ℥ij.

Cordial. temper. ℥β. Succu rub. idæi. ℥j. l. in
hujus defectu Syr. acetos. Citri. M.

S. Herzstärckendes Wasser.

℞. Aq. borrag. bugloss. perlar. aa. ℥iβ.

Cinnam. buglossat. fl. (si dysenteria, diarrhoea,
vomitus.)

Cinnam. Cydoniat. ℥β.

Perlar. præpt. ℥β. l. ℥j.

Essent. citri sacchar. ℥iβ. M.

℞. Aq. contra febr. malign. ex succis

Rub. Idæi & succis

bugloss. Scorzonæ.

flor. aranti. aa. ℥ij.

Confect. alkerm. de Hyacinth. aa. ℥β. Fulep. ro-
sat. compl. incompl. ℥ij. Misc.

Instillari possunt gutt. aliquot spiritus vitrioli l. ☉ vel
♁is, sive etiam succus citri recens expressus potest
addi.

In forma pulveris.

℞. Lap. bezoard. orient. ℥β.

Perlar. præpt. gr. xv.

pulv. cord. pretios. ℥ij.

☉ perlat. ℥β. M. F. pulv. pro aliquot dof.

℞. Terr. sigill. bol. armen.

C. C. s. aq. calcinat. aa. ℥β.

rad. perasit. ℥j. Misc. F. pulv.

℞. Pulv. bezoard. Sennert.

pannon. rubr.

Spec. de hyacinth. aa. ℥β.

℥ii. diaph. ℥j

Confect. alkerm. gr. iij. l. iv. M. exact.

Ad descriptionem aceti theriacalis A. addi po-
test ex rad. cortin. ex herb. Card. bened. cen-
taur.

taur. min. ex flor. stæchad. è semin. card. bened.
citri.

Sed facilius & viliori pretio præparari potest.

℞. Rad. angel. Enul. pimpin. torment. aa ℥ij. Herb.
ruth. millefol. scord. card. bened. aa. mj.
fl. Calend. mß. baccar. jun. samb. aa. ℥iß.
Acet. vulgar. ℥ij. l. iß. stent infusione.

Ad sudorifera & Cordialia aliæ formulæ pos-
sunt addi.

℞. Diascord. ℥ij.

Confect. alkerm. ℥j.

Lap. bezoart. occident. ℥j.

Misc. pro Electuar. Singulis horis quantum
cuspidè cultri capit exhibendum.

℞. Diascord. ℥j.

℥ii diaphor. gr. xv.

Misc. pro una dosi.

INDEX RERUM ET VERBORUM,

*In quo numerus Romanus Casus vel Capita, aliter
Paginas ostendit.*

- A** Borrus LXXXII. 181. *Causa* 182. 252. *Cura* 182.
Acetum theriacale: *æ*servat à peste 332.
Achores III. 749. *nomina* 750. *causa* 181. 750. 751.
Acida in febribus interm. sunt suspecta 221. in contin. profunt 221.
nocent gravidis 252.
Acidula an sitim tollant 203. in Phthisi *præ*servationis loco usurp. 217.
nocent in Scorb. 249. laudantur in Flu. alb. 251. conveniunt in Gut-
ta rosac. 797. nocent in Atrophia 92. conducunt in melanch. hypoch.
544.
Æquilibrium spirituum sublatum 483.
Ætas consistens 466.
Æther Cartesi 498. 520. 551. 588. 665. 670. 671. 749. 775. 776.
794.
Ær 466. 793. 794.
Ær noxius vulneratis 436. pestilentialis 532. 333.
Affectio hypochondriaca XXXV. 70. *Subjectum* 71. *causa* & *prognosis*
72. *cura* 72.
Affectus Catarrhales admittunt purgationem alcœticam 286.
Alvi fluxus LXXVIII. 170. XIV. 761. *causa* 170. 761. *progn.* 170. *cura*
170. 761. cruentus solvit profluvium mensium 110. in mensium dif-
ficultate unde 110.
Alvi retentio vel alvus adstricta seu constipata XIV. 654. XV. 762.
causa 72. 76. 93. 111. 206. 654. 762. *causa* in scorbuto 480. in qui-
bus fiat morbis 206. reddit partum difficilem 253. *cura* 206. 655.
762.
Amaritudo oris unde 513.
Amaurosis vide Gutta serena.
Ambusio XXIX. 806. *causa* 806. *prognosis* 445. *cura* 446. 807.
Amputatio manus 430.
Anasarca 360.
Aneurisma III. 299. *causa* 299. *cura* 300. 457. *specificum* 300.
Angina XV. 31. 1. 612. *ejus nomina* 288. *definitio* 613. 288. *species*
288. 289. 612. *subjectum* 289. *symptomata* 612. *signa* 617. 618. *pro-*
gnosis 289. 290. 618. *cura* 31. 231. 232. 290. 618. admittit tontic-
culos 232. maligna admittit vomitor. 293. admittit laryngotomiam
291.
Anima oculi quænam 233.

Index Rerum & Verborum.

- Anima suas operationes per corpus perficit bene sistam & male si morbosum est 535. quomodo à spiritibus in varia cerebri vestigia mentibus decipiatur 539. 540. iudicat secundum consuetudinem 549. 587. 499. 588. 601. eius tranquillitas in quo consistat 499. non delirat 489. huic multa adscribuntur quæ corpori debentur 535.
- Ani prociencia XIX, 766. causa & cura 766.
- Ano rexia II, 647. causa 647. cura 203. 204. 648.
- Anti monium diaphoreticum an diurnitate temporis malignum fiat 134.
- Aphthæ IX, 755. subjectum 755. causa & prognosif 756. cura 756. 757.
- Apoplexia IV, 10. 11. 273. XIII, 519. subjectum 273. causa 274. 275. 522. 523. 524. signa 521. 525. fortis quænam sit 10. prognosif 276. 526. cura 12. 276. 277. 527. quomodo ab aliis morbis differt 10. 526. emetica profant 242. plantæ pedum urtica fricandæ 242. admittit fonticulos 242. cauterium actuale laudatur 242.
- Appetitus caninus 342. prostratus 47. 88.
- Ariduræ membrorum cura 226.
- Arsenicum XI, 827. pessimum esse venenum 827. cura 827. 828.
- Arteriostomia laudatur in cephalalgia 245.
- Arthritis vaga XXXI, 664. causa 665. causa in cerebro est 285. 86. facile fiunt calculosi 667. curatio 247. 665. 666. admittit fonticulos 247.
- Artuum lassitudo 84.
- Ascariides uteri VI, 684. causa 684.
- Ascites XXXVI, 1, 77. 3. 60. causa & prognosif 77. 78. cura 78.
- Asthma stomachale XVI, 34. causa 191. cura 34. 191. pituitosum 3, 636. subjectum 637. cura 637. 638. species 637. ferosum XI, 640. laudatur gummi ammoniac. & bals. sulph. anif. 639. conducit sperma ceti 638.
- Astrorum influxus 474.
- Atheroma 454.
- Atrophia scorbutica XLII, 90. causa 91. nocent acidulæ 92.
- Auditus difficultas XII, 27. XXXI, 591.
- Auditus tripliciter lædi potest 587. 588.
- Aulici cur affectibus soporosis obnoxii 284.
- Aurium tinnitum XXX, 587. subjectum 587. 588. differt à sonitu 588. causa 588. prognosif & cura 589.
- B**Albuties XXXVI, 599. causa 600.
- Balsamus sulphuris anifatus nocet, & quandoque producit Phthisin 315. conducit in Asthmate 639.
- Bilis non tingit urinam 493. alkalina est naturæ 759.
- Bubo V, 777. subjectum & causa 778. duplex 778. cura 778.
- Bufonum ova antidotum Epilepsia 269.
- Bulimia 342.

Index Rerum & Verborum.

- C**Achexia: curatio 228. raro purgandum 228.
Calculosi facile fiunt! Aetici 230.
Calculus renum XL 111, 92. xxxv 11, 666. in qualibet corporis parte generari potest 667. causa 93, 379. 380. 666. 667. symptomata 667. prognos 94. cura 94. 667. specificum 385. lithontriptica nocent in paroxysmo 667. an excindi possit 94.
Calor innatus non datur sed influens 808.
Calx viva x 111, 828. ejus effecta 828. 829.
Camphora in febribus laudatur 131. convenit in odontalg. 608.
Cancer quid sit & quatuorplex 456. subjectum 183. cura 456. ex labiorum fissura xxxv 111, 601. causa & cura 602. mammarum xxxix, 742. cura 742.
Canities xxxv, 812.
Capitis gravitas 71.
Carbunculi cura 455. 456.
Cardialgia 205. divisio & cura 205.
Caries ossis & subjectum 183. signa & cura 443.
Carminativa profunt in affectibus uretri 684.
Carus ix, 504. 505. differt ab aliis soporosis 505. causa 505. phaenomena & cur respiratio libera 506. prognos & cura 507. calida adhibenda & sternutatoria 508.
Castoreum 508.
Cataleptis 505. 526.
Cataracta xxv 1, 580. subjectum & causa 581. signa 583. prognos & cura 583. operatio 584.
Catarrhi v, 284. xv 111, 551. causa 555. phaenomena 556. cura 559.
Catarrhus ad nares seu coryza xi, 26. causa & cura 27.
Catarrhus suffocativus xix, 563. 199. definitio, causa, prognos & cura 563. 564. praeservativum 199. admittit venesectionem 199. nocent unguenta 285. intestinalis xxx 1, 61. prognos & cura 62.
Causa communis quorundam effectuum sopororum 277.
Causae nonnaturales 466.
Causus vi, 841. 327. vide Febris ardens.
Cauterium actuale laudatur in Apoplexia 242.
Cephalaea scorburica III, 476. causa 83. 481. prognos 481. cura 487.
Cephalalgia I, 1. 244. arteriotomiam admittit 245. biliosa I, 458. subjectum 469. causa 460. 465. 677. an sit symptoma 460. prognos & cura 468. diata 470. pituitosa II, 471. causa 471. 474. 521. prognos 474. cura 475.
Cerebrum & cerebellum an sint partes sensibiles 470. a quibus commoveantur 424.
Cholera xxvi 1, 52. vi 1, & viii 1, 651. causa 53. 651. prognos 53. cura 53. 211.
Chlorosis xv 1, 706. causa 706. varia nomina 706. cura 707.

Index Rerum & Verborum.

- Cicuta** IV, 822. quoad figuram convenit cum petroselinò & pastinaca 822. cura 823. symptomata 823.
- Circulatio sanguinis** quomodo fiat 467.
- Clysteres** conveniunt in morbis chronicis 190. eorum quantitas in adultis 205.
- Cæcitas** ex verruca oculi XX I, 566. causa 567. ex ulcere pedis XXVII, 585. cura 586. 587. ex veneficio XXIX, 587.
- Caliaca** XXXI I, 67. causa 67. cura 68. 215. 212. sæpe causa difficulter cognoscitur 212.
- Coffè potus** 3. 28. 70. 92. 99. 162. 277.
- Colica biliosa** XXVII, 55. XXI, 653. 383. causa 653. subjectum 55. 652. prognosif 55. cura 55. 654. pituitosa XXIX, 56. XI, 652. 383. causa 652. prognosif 56. cura 57. infantilis 165. 512. purgans forte admittit 215. clysteres etiam antimoniales 215. habitualis curatio 215. specificum 215. 216.
- Color sanguinis** unde 556. urinæ unde 47. rubicundus in inflammatione unde 665.
- Comas cari & aliorum morborum soporosorum** inter se differentia 277.
- Commercium animæ & corporis** 498.
- Consensus in morbis** I.
- Convulsio in vulneribus** 409. specificum 409.
- Cordis palpitatio** vide Palpitatio cordis.
- Corpulentia nimia** I, II, III, 773. cura 773. profunt foniculi 774. mortis repentinæ causa est 775.
- Crisis duplici modo** fit 150. in febre continua quando fiat 150.
- Cruditas acida** XXIV, 46. subjectum & causa 48. prognosif & cura 50. nidorosa, XXV, 50. causa signa & cura 50.
- Cur post assumpta sudorifica vomitus** fiat 131.
- DÆMONIACI** in Sacra Scriptura pro Epilepticis habentur 259.
- Decocta lignorum** in principio Phthisis conveniunt 227.
- Defectus lactis** LVII, 128. causa 128.
- Defluvium capillorum** 626.
- Defluxiones an fiant in constitutione calida & sicca** 477.
- Delirium scorbuticum** VII, 495. periodicum 496.
- Delirium** unde 489. 537.
- Dentes quando erumpant** 168. qualia illis noceant 203. eorum fetorem quid tollat 203.
- Dentitio difficilis** LXXVI, 167. X, 757. subjectum & causa 757. symptomata & prognosif 758. cura 168.
- Dentium casus** XL, 604. causa 604. quæ convenient & noceant dentibus 605.
- Dentium dolor** XIV, 29. XLI, 605. subjectum 29. 605. causa 29. 609. oritur etiam à vermibus 610. oritur in scorbuto & lue venerea 607. cura

Index Rerum & Verborum.

- cura 608. symptomata 609. prognosif 610. error chirurgorum 609.
venæfectio prodeft ut & veficatoria 243 interdum eft fignum concep-
tionis 244. ploratu folutus XLII, 610. cura 611.
- Destillata præ faccharatis in Phthifif laudantur 227.
- Diaza multum valet in Arthritide 246.
- Diarrhœa XV, 656. plus nocet quàm alvus adftricta 208. caufa 210,
627. 656. cura 210. non femper eft liftenda 210. quid eam liftat.
210. in morbis pectoris & puerperarum periculofa 210. cura non afly-
pticis inchoanda 210. quid noceat 211. in febre maligna mali om-
nis 224. in febre maligna vena non fecanda 224. tindtura rhabarbaci
656. vide Alvi retentio.
- Differentia inter convulfiones & motus convulf. 7.
- Difficilis respiratio vide Respiratio difficilis.
- Difficultas auditus XXXI, 591. differt à furditate 591. fubjectum & cau-
fa 591. diagnofis & prognosif 592. cura 592. 593.
- Digefiiva in vulneribus 411.
- Distortio oris vide Oris diftortio.
- Divini quid in Epilepfia effe 259.
- Diuretica fortiora in nephritide dolorem augent 237.
- Dolor capitis ab ebrietate V, 484. fcorbuticus 476. caufa 484. 485. cura
485. vide cephalalgia.
- Dolor circa tempora unde 2. diverfus à diverfa caufa 101. 461. quo-
modo febrem producat 558. partus duplex 253. gravativus unde
470.
- Dolor hæmorrhoidum LV, 127. caufa & cura 127.
- Dolor nephriticus LIV. 96. VIII, definitio fubjectum & caufa 379.
figna 380. 381. prognosif 381. cura 97. 382. conducunt amara 237.
profunt carminativa 237.
- Dolor uteri IV, 678. caufa 678. cura 680.
- Dolor poft partum XXX, 730. caufa & cura 730. 731. prodeft fperma-
ceti & chæretolium 731.
- Ductus lactiferi ad mammæ non dantur 128.
- Dum fudoriferum datur cur alvus debeat effe aperta 151.
- Dysenteria XXXII, 63. V, 364. XVII, 567 definitio 364. caufa 63. 212.
365. fubjectum 64. 365. 658. figna. 367. divifio 64. 367. prognosif
64. 368. cura 64. 212. 658. 368. recens & ab affumptis orta admittit
vomitoria 212. veluti hypercatharfis purgationes non admittit 212.
adftringentia nocent 213. ex contagio orta non eft fine febre 213.
conveniunt antipleuritica 233. adeffe exulcerationem negatur ab
Helmontio 364. tranfit in fphacelum 373. clyfterum nimius ufus fuf-
pectus eft 658. Gravidæ vel puerperæ per folam naturam curatur 658.
oleofa & opiata cautè ufurpanda 659. antidysentericam Waldschm.
371.
- E** Chymofis IX, 781. 781.
- Effervefcentiæ caufa 616. 617.

Index Rerum & Verborum.

Elephantiasis 818.

Elixir proprietatis frequenter usurpatum sanguinis fluxum excitat 519.

Empyematis causa & cura 234. venelectio in principio prodest 234.

Ephemera LVIII, 129, 324. 839. causa 129. ex lactis generatione oritur 732. signa 129. prognosif 404. cura 131. 324. degenerare potest in Synocham 130.

Epilepsia III, 6. XII, 516. VIII, 754. varia nomina 258. subjectum 259.

260. 261. 262. causa 168. 262. 263. 264. 265. 754. 516. signa 263.

prognosif 265. interdum totum corpus convellitur 259. fermentum

interdum diu latet 517. cura 8. 241. 264. 266. 267. 268. 518. 755.

specificum Helmontii 268. 269. specifica alia 271. non est convulsio

sed motus convulsivus 259. causa casus 264. spuma circa os un-

de 264. specifica quando usurpanda 271. conveniunt fon-

ticuli 268. preservativum Florentinorum 170. formula in paroxys-

mo 272. famina huic morbo facile subjiuntur 241. cinnabarina

profunt 241. infantes huic morbo valde obnoxii 269. 272. infantes

si ex improvifo corripiantur quid significet 174. antidorum 269.

Erithina 573. interdum hamorrhagiam incurabilem producit 596.

Erysipelas IV, 775. causa 450. 775. duplex est 776. symptomata & signa

451. prognosif 451. 776. cura 131. 776. mammarum 256. vulnerato-

rum 406.

Euphorbium VII, 825.

Facultates animae cognoscentis ubi resideant 273.

Fac. ei & oculorum flavedo unde 462.

Febrifugum Cranii 39.

Febris 64. 303. subjectum 318. 319. 838. eius essentia 502. 318. causa

319. 621. 403. 487. 491. quomodo succedat inflammationi 617.

signa 144. 319. prognosif 320. diata 219. cura 321. non tollitur ve-

naefectione 217. puerperarum duplex 733. divisio in putridam & non

putridam 324. diaria 129. 838. post curam qualia conveniant 152.

putridae causa 404. cura 327.

Febris ardens LXVIII, 148. 327. 742. quomodo ex lacte coagulato oria-

tur 748. signa 145. 745. prognosif & cura 145. phaenomena 745.

Febris continua ex loquiorum suppressione XXXIV, 735. causa 735.

prognosif 737. cura 736.

Febris continua cum Ictero LXIX, 150. prognosif 150. cura 151. sem-

per lingua inspicenda 221.

Febris continua cum somnolentia LXVII, 147. causa 147. prognosif

148. 404. cura 148. acida profunt 221.

Febris continua cum Tussi LXX, 152.

Febris Ephemera vide Ephemera.

Febris Hungarica LXXI, 153. causa 153. signa 154. prognosif & cura 154.

154. an profint purgantia 154. potus 157.

Febris inflammatoria puerperarum LXXIV, 162. causa 162. prognosif &

cura 163. 164.

Febris

Index Rerum & Verborum.

- Febris lenta vide Hæctica.
Febris Petechialis lxxii. 158. unde nomen, causa prognosif & cura
158. vini modicum concedendum 224.
Febris quotidiana lx, 135. vi 11. 846. causa prognosif & cura 135.
Febris synocha putrida lxxi. 145. 838. 840. causa et cura 145.
Febris tertiana continua cura 328 844. 846. maligna seu pestilens 331.
causa 332 signa 333 prognosif & cura. 335-336. quo iudicentur 27.
in dentium difficultate unde 168. lymphatica 195. maligna requirit
sudorif. opiatum 204. l. & tea puerperarum 256 733. maligna in prin-
cipio admittit venæ sectionem 223.
Fermentatio sanguinis 670.
Fermentum renale 464.
Fistularum signa prognosif & cura 444. 445. martialia sunt specifica 445.
vide Ulcus fistulosum.
Flatus in omnibus partib. generati possunt 681 quid sint 682.
Fluor albus vel muliebris l, 115. xv, 702. causa 115. 116. subjectum
703. phenomena 703. differt à fluore uterino seu Gonorrhæa 702.
prognosif 115. 116. 705. cura 116. prodest venæ sectio 251. ut & a-
cidulæ 251.
Fluxus hepaticus vi. 374 214. subjectum 374. prognosif & cura
374.
Fluxus mensium nimius xl ix, 111. xi. 697. causa 112. 697. 698. progno-
sis & cura 113 699. vide nimius mensium fluxus.
Fœtus mortuus frustulatim extrahendus 254. xxvi, 712. signa fœtum
mortuum indicantia 721. symptomata post fœtum mortuum adve-
nientia 723. fœtum mortuum expellentia 724.
Fœtus in utero fugit succum nutritium non tamen respirat 743. non
gaudet vita propria 744.
Fenticuli seu fontanellæ an occludi possint 199. profunt in corpulentia
nimia 774. in Rhachitide 771. in Arthritide 247. in Epilepsia 268 in
Raucedine 195. in Ophthalmia 574. in aff. & b. aurium 595. in Phthisi
629. in fluxu hepatico 214. in mixtu cruento 238. in arthritide vaga
247.
Frigus est pestis puerperarum 253. an sit quid positivum vel negativum
780.
Fulminis effectus 490.
Fungus venenatus v, 824. symptom. 824. cura 824.
G Anglion xxiv. 800. subjectum causa & cura 800.
Gangræna lxxxi 11, 183. vi 111 634 xxx. 807. xxxii, 810. 418. causa
634. 635. 183. 419. 808. subjectum 183. 184. symptomata 418. signa
809. quomodo differat à Sphacelo 183. cura. 184. 419. 457. 810. 811-
optimè describitur ab Hildano 184.
Gangræna vulnerum cura 409. 410.
Glandula pinealis 492. 493. 505.

Index Rerum & Verborum.

Gemelli xxii, 719.

Gonorrhœa cum suspicione luis venereæ lxxxiv, 185. causa & prognos-
fis 185. cura 186. degenerat in luem veneream 185. qualia possit pro-
ducere mala 186. in foeminis unde 115. 702.

Gravidas habere signa Hydropis 360. earum symptomata 687.

Gummi ammoniacum prodest in Asthmate 639.

Gurgulionis laxatio 611. causa & cura 611. 612.

Gustus depravatus xxxvii, 600. subjectum & causa 601.

Gutta rosacea xx, 797. causa prognosia & cura 797.

Gutta serena 576. causa 577.

Hæmoptysis xxi, 41. xv. 642. 625. causa 41. 643. prognosia & cura
41. 643. purgantia nocent 235. fumus nicotiana nocet 235. venæ-
sectio prodest 644.

Hæmorrhagia narium, vide Narium hæmorrhagia.

Hæmorrhagia vulnerum, prognosia & cura 406. specificum 408.

Hæmorrhœis cæca xxxiv, 68. causa 69. quotuplex sit prognosia & cura
69. raro purgandum 214. venæsectio nocet nisi urgente inflamma-
tione 214. vinum nocet 214. vitriolata profunt 234. externè juvat sa-
liva hominis vel canis 215. prodest stercus suillum 234.

Hæctica lxxiii, 159. 340. 38. 625. ejus gradus & causa 160. signa 340.
species prognosia & cura 160. specificum 341. esse potest. absque
Phibisi 340.

Helleborus vi, 824.

Hemicrania ii, 3. iv, 482. causa 3. 482. 483. 484. cura 4. 484.

Hernia xxx. 59. xvii, 765. species 59. 765. causa 59. subjectum 765.
cura 216. 765.

Hernia intestinalis xi, 652.

Hæctica xxiii, 856. causa & signa 856.

Hernia uterina x, 390. causa & cura 390.

Hepar canis rabidi specificum est in rabie canina 269.

Herpes i. 81. 454. x, 782. causa & cura 782.

Hirudines xix, 832. effectus & cura 832.

Humor catarrhalis non ex cerebro per os cribrosam destillat 552. unde
veniat 553.

Hydrocephalus v, 752. 453. subjectum 752. causa 239. 752. cura 239.
453. 752.

Hydrops iv, 359. xxiv, 660. subjectum 359. 660. causa 359. 660. spe-
cies & signa 360. prognosia 360. 660. cura 229. 661. 662. symptomata
660. 661. specificum 229. potus 230. cur faciliè infantes corri-
piat 361. vinum prodest 229. venæsectio nocet 230. confirmatus cre-
bram admittit purgationem 228. foeminas diuretica juvant 229.

Hypercatharsis xvii, 657. causa sunt resinosa purgantia 657. cura 657.

Hyperfarcosis in vulneribus causa & cura 409. in ulceribus 443.

Hypochondriaci Colicæ obnoxii 7. nec non calculo 666.

Index Rerum & Verborum.

Hypochondriorum tensiones unde 543.

Hysterica passio LI, 116. oritur à vaporibus moschi & ambrae 264. nocent purgantia 252. viduae juvenulae obnoxiae sunt 100.

Hungaricus morbus xxvi, 862.

Jalappae resina potest excitare hypercatharsin 657.

Jaeterus xxxviii, 81. xxvii, 662. causa 81. flavi causa 662. nigri causa 7. 663. prognos 81. 662. cura 82. 231. 663. admittit vomitoria 231. Jaeterici facile fiunt nephritici 667.

Jeus vide Iliaca passio.

Iliaca passio xxx, 59. vii, 375. 209. subjectum 375. causa 59. 60. 375. signa 376. prognos 60. 376. cura 60. 377. 209. an admittat sectionem abdominis 377. praesentaneum remedium 378. aegri instar puerperarum tractandi 209.

Imaginatio quid sit 493. ejusvis 799.

Imperigo xvi, 795. causa & cura 795. 796.

Incontinentia urinae vide Urinae incontinentia.

Incubus xvii, 548. 279. subjectum 548. causa 549. cura 550.

Infantis vita in partu unde noscatur & ejus mors ex quibus judicetur 122. eorum morbi unde dependeant 744. uberibus non admoventibus si nutrix purgat 748.

Inflammatiō 449. 665. causa 490. 613. signa prognos & cura 450.

Inflammatiō & Erysipelas mammarum xxxviii, & xxxviii, 741. signa & cura 741.

Inflammatiō tonsillarum xliiii, 611. causa & cura 611. 612.

Inflatio uteri v. 681. causa 681. mentitur conceptum 681. cura 682. 683.

In morbis curandis ad quid semper respiciendum 202.

In morbis ventriculi quorum ratio sit habenda & quae fugienda 201.

Insomnia 493. cujus prodromi ii.

Intemperies frigida ventriculi I, 646. partium solidarum an detur 646. 677. 668. cura 646.

Intemperies uteri frigida I, 676. causa 668. symptomata 668. cura 675.

Intemperies uteri calida II, 676. phaenomena 677. cura 677.

Inter collyria excellunt infusa antimonialia 248.

Ischuria vide Urinae suppressio.

Juglans arbor viii, 825. causa cephalalgiae 825.

Lac hecticorum remedium est sed magis in febre sine ulcere 223. in Phthisi prodest contra acrimoniam sanguinis 228. laudatur in Arthritide 246. 631. facile coagulatur 740. quamnam illud exsiccent 256. 735.

Lactestationis tempore è mammis effluens xxxiii, 719. plerumque est signum debilitatis foetus in utero 719.

Lactis corrupti signa 746. ejus corruptionis causa 746.

Lac coagulatum xiv, 829.

Index Rerum & Verborum

- Lapidificus spiritus rejicitur 667.
Laryngotomiam docet Hildanus 291.
Lethargus iv. 280. causa 280. cura 281.
Lienem non legragare atram bilem 540.
Lienteria xxxi 11. 67. causa 67. prognosif & cura 67. 68. 211. admit-
tit purgantia benigna 211.
Lignum sympatheticum conducit in Hamorrhagia narium 596.
Linguae cur omni amara sint 463. est index maffe sanguinea 601. 677.
Lypothymia causa 81.
Lithoniptica Doctoris Waldsch. 667. 668. an juvent 94. nocent in
paroxysmo 667.
Literati cur affectibus soporosis obnoxii 284.
Lixivium e crystal is nitri 18. 826.
Lochia nimia xxx 718. causa & cura 729.
Lochiorum retentio xxv 111. 727. causa 727. prognosif 727. quamdiu
fluant 727. cura 255. 728. fluentibus non purgandum 400. vena se-
canda in pede 739. profunt vesicatoria 738.
Lues venerea 1. 11. 111. 817. causa & symptomata 792. cura 792.
subiectum 818. causa 817. 818. est morbus contagiosus 817. 818.
819. nomina 817. signa 819. prognosif & cura 819. profunt sudorifera
& salivatoria 792. Mercurius quid fit 793.
Lumbri seu Vermes lxxx. 176. 18. & x. 652. xvi. 762. subiectum 176.
causa 29. 176. 684. 751. 752. causa pavoris in somno 753. signa 264.
phaenomena 762. prognosif & cura 176 763. cur nares pruriant 176.
762. cerevisia medicata 652.
Luna 673. 674.
Lympha duplex. 258.

MAcies ex crinonibus xxx 111. 767. causa & cura 767.

Maculae hepaticae xxx 11. 811. causa & cura 811.

Macularum in melancholia hypochondriaca causa 543.

Magnes Epileptae 9. cur ferrum attrahat 597.

Magnetica seu sympathetica remedia esse superstitiosa 568.

Mammarum tumor xxxv 1. 740. prognosif, causa & cura 740. 741.

Mania vii. 19. v 11. 497. 490. causa 20. 498. 499. subiectum 502.
prognosif 503. differt ab aliis morbis 20. sua tempora servat 20. pul-
sus 20. potus 249. roboris causa 538. 502. frigoris tolerantiae causa
502. cura 20. 248. 503.

Martialia quando in morbis chronicis exhibenda 191.

Materia subtilis vide Aether.

Meconium infantum 745.

Medicamenta in morbis chronicis quomodo exhibenda 189. sicca liqui-
dis anteponenda 205.

Medicus in sexu foeminino semper de statu mensium quarat 103. ejus
officium 465. contentus est definitione clara licet regulis non con-
formi 259.

Me-

Index Rerum & Verborum.

- Melancholia hypochondrica xv. 535 489. subjectum 539. 540. 542. var-
-riæ species 541. causa 536 537. 538. 540. 541. phenomena 541. pro-
-gnosis & cura 544. hæmorrhoides superuenientes optimum reme-
-dium 538. cur facile transeat in maniam 538. conveniunt acidulæ
544. proficiunt martialia 544. conducunt purgantia-antimonialia 545.
Saccharata nocent 546.
- Meliceris 484.
- Memoriæ imminutio xi. 514. causa 2. 515. bona unde 515. cura 515.
- Meningum vulneratum signum 421.
- Mensium causa 512. 669. cur dolorifici interdum & mentiantur dolo-
-res partus 110. quo tempore primo erumpant 673. symptomata flu-
-xum præcedentia 671. quamdiu fluant 674. cur infantes & juven-
-cula non experiantur 673. si in acuto morbo fiat mali ominis est 152
cur in vetulis non fluant 633. cur sanguis præcise in utero effluit 672.
quare gravida & lactantes eos non experiantur 673.
- Mensium difficultas xlviii. 110. cura 110. 111.
- Mensium fluxus nimius vide nimius mensium fl.
- Mensium paucitas xlv. 100. 677. x. 695. subjectum 695. causa 695.
prognosis 102. cura 101. 696.
- Mensium suppressio xi. 390. xlv. 11. 103. vii. 685. viii. 686. subjectum
392. causa 105. 391. 510. 674. 686. signa 392. prognosis 105. 687.
393. cura 105. 393. 251. 252. 689. 694. cur sit in gravidis 391. urin-
-æ cruda 105. quando in brachio vel pede vena sit secunda 518. ven-
-triculus comparitur 104. cur in lactantibus 391. qualia mala produ-
-cat 394. est affectus chronicus 395. specifica 395. 396. conducunt
martialia 691. conducit sanguis hircinus 693. prodest fermentum do-
-mesticum 693.
- Mercurii usus laudatur in morbis chronicis 190. in lue venerea 792.
- Mictio cruenta xli. 88. causa & prognosis 88. 89. cura 89. admittit fon-
-ticulos sed purgantia nocent 238.
- Mictio præternaturalis triplex 89.
- Mola xxi. 718. signa mola & conceptus 718.
- Monita medica 189 236.
- Morbi ex incantatione xxv. 835. anima'cula per vomitum rejecta non
semper ex incantatione 835.
- Morbillosum cura 863. 739 749.
- Morbi pectoris non admittunt purgantia sed sudorifera 197.
- Morbus Hungaricus 10. vid Febris Hung.
- Morsus canis rabidi xxi. 823. venenum animalis mordentis naturam
communicat 833. diu delitescere potest 834. signa & symptomata
833. cura 824.
- Morus serpentis xviii. 831. ubi habeat venenum & quomodo com-
-municet 831.
- Motus partium crassarum 514.

- N**arium hæmorrhagia xxxiv. 593. causa 595. progn. 595. 596. 598. cura 596. 597. laudatur lignum sympatheticum 596. pulvis stegnoticus seu adstringens 597. liquor stipticus 597.
- Nausea causa 513. 705
- Nephritis vide Dolor Neph. vel calculus renum.
- Nerveus liquor qualis sit 286.
- Nimia ciborum appetentia I. 341. causa 341. cura 343.
- Nimius mensium fluxus xlii. 400. cura 406. 401.
- Non facile credendum 257.
- Nota in Chirurgiam Barberte 401.
- Nota in praxin Barb. 256. 401.
- Nota in praxin Timei 458.
- Nutritio 467. 567.
- Nutritum foetus in utero 743.
- O**bfterricum officium & error 126. 127.
- Obstructio hepatis xxxvi. 74. xxi. 659. causa 659. prognos 76. cura 76. 659.
- Obstructio lienis xxix. 663. subjectum & causa 663. cura 664.
- Obstructionum causa 75.
- Obstructio viscerum 75.
- Oculorum intumescencia 473.
- Odontalgia vide Dentium dolor.
- Oedema 452. signa 452. causa & cura 452.
- Ophthalmia ix. 21. 572. divisio 23. causa 572. in literatis 23. cura 23. 24. 573. 457. cur fugiant lucem 23. admittit purg. 233.
- Opiata an locum habeant in vigiliis i 50. an convenient in febre Hungarica 157. convenit in principio phthisis 227. quandoque noctes inquietas reddit 240.
- Oris distortio xxxix. 603. quid sit 603. 603. causa 603. cura 603. 604.
- Orthopnoea xvi. 33. causa 33.
- P**alpitatio cordis xx. 43. xvi. 645. 200. causa 43. 479. 517. 645. progn. 43. cura 43. 645. non admittit fortiora purgantia 200. admittit clysteres lenientes 200. crocus & theriaca magis externe quam interne prosunt 200. opium vero magis interne quam externe 200.
- Panaritium vel Paronychia vii. 779. pars affecta 779. causa 780. cura 780.
- Paralysis v. 13. xiv. 530. 143. 282. 277. subjectum 530 531. causa 531. 577. prognos & cura 532. cur membra frigida 531. cur membra primo tumida dein flaccida 534. purgantia fortiora admittit 242. 243. conveniunt thermæ 243. nocet Venæ sectio 243. vinum salutarum

Index Rerum & Verborum.

- viatum specificum est 243.
Paralysis palpebrarum XII. 571. causa & cura 571.
Paracentesis in Pleuritide 233. in Empyemate 234. in calculo vesicæ
238. in Hydrope 362.
Parotis maligna VI. 779. dupliciter fit 779. subiectum 779. cura 779.
Partus difficilis XII. 397. IIII. 122. XXV. 720. subiectum 397. causa
397. 720. prognosif 122. cura 122. 123. 397. 720. partum promo-
ventia quando exhibenda 397.
Passio Cœliaca vide Cœliaca passio.
Passio Iliaca vide Iliaca passio.
Passio hysterica LI. 116. subiectum 117. quomodo differat ab Apo-
plexia 117. est asthma muliebri 117. est species affectionis hypo-
chondriacæ 117. cura 117. vide Hysterica passio vel uteri suffo-
catio.
Pavor in somno VI. 752. causa 752. est prodromus Epilepsiæ 753. cu-
ra 753.
Peripneumonia XIX. 37. II. 620. causa & signa 37. prognosif & cura
37. 38. 624.
Petechialis febris XXIV. 861.
Pellis XXX. 867.
Perniones VIIII. 780. causa 781. prognosif & cura 781.
Perpicillum in cataracta 582.
Petechiis apparentibus in primis viis nihil movendum 225.
Philtrea 836. an dentur 836. antidota eorum 836. observationes
836. 837.
Phrenitis VI. 487. 489 VIIII. 21. est species Erysipelatis 21. subiectum
490. causa 489. 490. 495. diagnosi & prognosif 494. cura 494. 22.
laudatur venæsectio 248.
Phthisiasis IV. 751. causa & cura 751. 752.
Phtisis XX. 38. II. 308. IV. 625. definitio Barb. rejicitur 309. subje-
ctum 309. causa 39. 309. 310. 625. 626. prognosif & cura 39. 312.
312. 627. signa 311. qualia vitanda 217. in principio admittit fontic-
ulos 227. quæ noceant 227. lac prodest 630. tumor pedum 627.
capillorum desuvium sudores nocturni & diarrhoea unde 626. con-
summata conjunctum habet appetitum magnum 312. sputum quale
312. cautela in lactis usu 630. 631. pro potu convenit Brühan 632.
ejus species 311. saepe malum est hæreditarium 310. item morb. con-
tag. 311. non est absque hæctica 340. acidula sed caute usurpanda
227. nocet balsamus sulphuris anisa n. 227. 315.
Pilula Francosurtenses 147. 249. 286. 348. 207. 764. antidyfentericæ
Waldschmidii 731.
Pleuritis XVIII. 35. I. 301. VIIII. 634. 13. 636. rejicitur definitio
Barbettiiana 301. XXXV. 739. subiectum 301. causa 36. 612. 302. di-
visio 302. 623. signa 303. progn. 36. 304. quomodo differat ab aliis
302. 303. differt ab inflammatione diaphragmatis 36. cura 36. 305.
624.

Index Rerum & Verborum.

624. 739. admittit sudor fera mitiora 233. venæsectio ubi & quando admittenda 623. 624. opiata sunt suspecta 636.
Pleurum X, 826. causa contractura est 826. 827.
Plexus choroidens quid sit 526.
Polypus cordis mortis repentina causa esse potest 775.
pregnantes cur tussitant 121.
Præcipitancia prudenter in morbis ventriculi usurpanda 201.
Principia activa sanguinis & lymphæ 85.
Procidentia anni videantur procidentia.
Fruitus muliebrium xv. 1. 792.
Pyralisimus 648.
Pubertas alterationem & mutationem producit 265. 706.
Puerperæ cur facilius febribus corripiantur 137. cur variis obnoxia malis 162. facile fiunt pleuriticæ 739. earum morbos bene descriperunt Riverius & Ettmüllerus: sæpius febre militari corripuntur 739. potus 165. sic repugnat 255. ebriitates facile fiunt Epilepticæ 255.
Pulsus frequentis causa 463. tardi & parvi causa 473. 479.
Pulsus Hegnonicus seu adstringens in hæmorrhagia narium 597.
Pulsus sympathicus 414. 421.
Purgantia ut bene operentur quid faciendum 189. quando exhibenda 208. nocent in inflammatione 231. nocent in Angina 232.
Pus 619. 625. 626.
Pueredo unde 616. 651. 652. 653.

- Q**ualis cibus & potus talis sanguis 467. 829. 788. sanguis tale fermentum ventriculi 472. sanguis talia viscera 774.
Quartana intermittens xvi. 1. 854. lxxv. 141. in quos morbos degeneret 142. subjectum 854. nocet venæsectio 219. amat emetica præpurgantibus 219. autumnalis desinit vere 29. nocet liberalior potus quam in tertiana 219 in potu amara injicienda 220. opprobrium medicorum 320. 331. 854.
Quartana scorbutica xviii. 855.
Quotidiana intermittens lxi. 1. 159. an talis detur 853. subjectum, causa, prognosis & cura 189. 1. 0.

- R**abies 249. canina tollitur per hepar canis rabidi 269.
Rachitis 768. phaenomena seu signa 768. causa 769. subjectum 769. cur infantibus sit familiaris non autem adultis 770. cura 771. profunt fonticuli 771. ens veneris laudatur 772.
Rauedo 195. causa 195. 641. cura 195. an semper dulcia profint 195. admittit fonticulos 196. nocet vinum 196. admittit aquas Emsenses 196.
Relaxatio uvulae vide Gurgulionis laxatio.
Respiratio difficilis 75. 84. 104. 303. 478. 618. 682.
Retentio secundinarum vide secundinarum retentio.

Index Rerum & Verborum.

Respiratio quomodo fiat 548.

Rubedo oculorum XXI 11, 572. causa 572. cura 573. vide ophthalmia.

Rubeta venenum xv 1, 830. egregia ab illis præparantur 830.

Ruptura vulvæ ad anum xxxi, 731. causa & cura 732.

S Agæ 835.

Sal volatile oleosum Sylvii qualia excitare possit 698.

Sanguis quomodo per corpus distribuatur 459. quid sit 459. ejus variae coagulationes 460. parcius extrahendus in morbis chronicis 190. non nutrit 656. vario modo extravasatur 613. duplicem habet motum 614. extravasatus quomodo inflammationem concipiat 616. stagnans etiam inflammationem producere potest 617. extravasatus an resorberi possit 619.

Sanguis menstruus per vomitum rejectus xi, 701 per varias partes rejici potest 701. pars affecta & prognosif 701. mentes undecimo anno erumpentes 701. tempus eruptionis variat 701. usque ad 70. annuif fluentes 702. tempus cessationis etiam variat 702.

Sanguis tanninus xv. 830.

Sarcotica 411.

Scabies lxxxi. 178 xiv, 787. causa 178. 788. pruritus unde 178. divisio 788. subj. 787. prognosif 788. cura 179. 569. 788 unguentum optimum 790.

Scirrhus 453. xii, 786. causa 786.

Scorbutus xxxix, 83. III, 353. xl, 85. maculæ unde 84. 480. subjectum 353. causa 83. 86. 353. 354. signa 355. prognosif 84. 356. cura 84. 87. 357. definitio Barbette rejicitur 353. est congeries morborum 353. cur non facile fiant dysenterici vel peste afficiantur 356. transit in sphacelum 480. cur facilius ferant mulieres 83. affinitatem cum lue venerea habet 86. cum senio comparatur 86. qualis sit urina 87. acidulæ nocent 249.

Scotomia vide Vertigo.

Scrophulæ II, 296. xxi 1, 798. quibus familiares 295. qua ætate fiant 295. quibus regionibus endemiæ 296. prognosif 296. per terrorem curatæ 799. cura 396. 455. 799. curantur per Reges Gallia solo contactu 297. 799. de his tractatum scripsit Lascotius 297. specificum 298.

Secundinarum retentio Iiv, 125. xxvii, 725. nomina 725. causa & symptomata 726. quomodo extrahend: 725. cura 125. 726.

Semen seu liquor genitalis quid sit 185.

Senes cur objecta propinqua confase videant 579.

Sensus & motus privatio unde 472. 473.

Sensuum tarditas unde 472

Singultus v, 649. vi. 194. subjectum 194. causa 649 quibus familiaris 195. cura 194. 650.

Sitis III, 648. I. 53. 88. 202. qualia noceant & qualia conveniant 202.

Index Rerum & Verborum.

- Salvatio prodest 202. non admittit laetitia 202. infantum admittit emulsiões 203. in febre continua tollitur per serum lactis citratum 222. an acidulae prosint 203.
- Somnus 462. 472. 280. 469. in omnibus evacuationibus prodest 204. longior quibus profit 235.
- Somniferum remedium egregium 240.
- Spasmus cynicus vide oris distortio.
- Sperma ceti quid sit 639.
- Sphacelus quid sit & signa 809.
- Spiritus animales in statu naturali 497. eorum generatio 499. 520. eorum partes 516.
- Spiritus vitrioli 211, 828. cura 828.
- Sputum sanguinis vide Haemoptysis.
- Steatoma 454.
- Stercus suillum laudatur in Haemorrhoidibus 234.
- Sterilitas 218, & 22, 716. causa 716. cura 717. convenit rosmarinus & succolada 717. prodest balneum ex formicis, thermæ & essentia satyrionis 717.
- Sternutatoria 509.
- Stertor unde 11.
- Stomachica debent esse temperata 201. egregium est spiritus vini 200.
- Stranguria 221, 833. 91.
- Struma vide Scrophulae.
- Stupor mentis unde 472.
- Succolada 68 277. somnum inducit 240. 242. prodest in sterilitate 717.
- Succus nutritius ex quibus constat 286.
- Sudores nocturni unde 626. 627. 39. frigidi 824.
- Suffocatio uteri vide uteri suffocatio.
- Suffusio 2, 24. 221, 584. divisio 25. causa 585. cura 25.
- Superflui menses v. de nimis mensium fluxus.
- Suppressio mensium vide mensium suppressio.
- Suppressio urinae vide Ischuria.
- Surditas 221, 594. cura 595.
- Sutura 411.
- Sympatheticus pulvis 414. 421.
- Symptomata pregnantium 111, 120.
- Syncope 200. nocent purgantia, diaphoretica & acida 200.
- Synocha cum paralytica affectione 143, 143. prognos & cura 144. 326.
- Synocha purida cum arthritide vaga 143, 145.
- T**Abes corporis unde 17.
- Temperamentum 47. 466.
- Tempora in quibus facile fiunt Epileptici 270.
- Tenesmus 215.
- Tertianâ intermittens 112, 137. 216. causa 132. subiectum, prognos & cura 133.

Index Rerum & Verborum.

- Tertiana legitima xi, 851. causa 851.
Tertiana leuca lxi, 137. prognosif & cura 138.
Tertiana notha lxi, 136. quomodo differat ab exquisita 136. prognosif
& cura 136.
Tertiana paralyfi fuperveniente xiv, 853.
Tertiana pura xiii, 852. causa 852.
Tertiana simplex x, 851.
Tertiana vide Febris tertiana.
Terræ motus unde 543.
Thea potus 3. 5. 9. 13. 27. 38. 40. 44. 46. 70. 88. 96. 98. 134. 147. 162.
179. 181. 237. 277.
Theriaca duplex est 508.
Thermæ laudantur in Paralyfi 243.
Tinea cura 181.
Tinnitus aurium xi 11. 28. xxx, 587. causa & cura 29.
Tormina alvi vel Colica infantum lxxv, 165. 17. xlii, 760. causa 165.
760. prognosif & cura 166. 760. 761.
Transpiratio læfa cur non statim febrem producat 129. cur auctior in
iter facientibus 130.
Tremoris causa 753.
Trepanatio 13. 438. 814.
Tumor aquofus 453.
Tumores 448. causa & figna 448. prognosif & cura 448.
Tumor & flacciditas manuum & pedum 14. 617.
Tumor œdematofus pedum xi, 782. causa 783. prognosif 783. est fa-
miliare fymptoma hydropis & phthifis 783. cura 784.
Tumor palpebrarum xv, 566. causa & cura 565.
Tumor lingæ xxv, 599. causa 599.
Tuffis humida xi, 641. causa 641. cura 642.
Tuffis ftomachalis xxiii, 45. lxxvii, 169. xi, 758. causa 34. 38. 303.
557. 45. 169. 758. prognosif 45. cura 45. 169. 759. pectoralis non
admittit purgantia 197. admittit opiata & papaverina 197. admittit
Venæfectionem 198. ferina admittit fudores 198. an clyfteres pro-
fint 199. anodyna caute ufurpanda 198.
Tympanites 360.
- V** Agitus uterinus xxiv. 719.
Vapores à ventriculo non poffunt ad cerebrum deferri 512.
Variolæ lxxix. 171. 11. 749. xv 111. 863. 339. causa & prognosif 171.
172. cura 172. 807. maculæ & puftulæ unde 172. affinitatem habet
cum febre lymphatica 173. ante quintum vel fextum diem non funt
affumenda fudorifera aut expellentia 173. potui quid immifcendum
225. duplices 174. vulgaria remedia laudantur 225. plures ob copi-
am quam inopiam variolarum moriuntur 225. quæ nullas foveas
relinquunt 174. in principio calida nocent 225.

Index Rerum & Verborum.

- Vari **ix**, 796.
Vena sectio medio gestationis tempore non tuta 252. prodest in affe-
ctibus oculorum 570.
Venenum pestilentielle 333.
Ventriculi cerebri sunt receptaculum spirituum animalium 553.
Ventriculi debilitas **iv**, 648. causa & cura 648. 649.
Ventriculus an semper ferat martialia 201.
Vermes vide Lumbrici.
Vertigo **vi**, 16. **x**, 510. 492. 282. subjectum 512. causa 16. 17. 522.
531. 510. 511. triplex est 18. in febricitantibus unde 511. mentem
decipit 493. quorum prodromus 17. 513. cur objecta in circulum
moveri videntur 18. signa 511. cura 18. 513. admittit emetica 241.
Verruca **xxv**, 566. subjectum 566. causa 567. cura 568. 801.
Vigilia nimia **vi** **i**, 753. causa 462. 478. 149. 754.
Vinum medicatum 696.
Virium prostratio 17.
Visus diminutio **xxiv**, 576. causa 577. prognosif & cura 577. 578.
Visus debilis ad remota **xxv**, 578. causa 578. cura 579.
Visus obfcurior unde 542.
Ulcus rheumaticum **xxvi**, 801. subjectum & causa 801. prognosif & cu-
ra 802.
Ulcus fordidum **xxvii**, 803. causa & cura 803.
Ulcus fistulosum ani **xxviii**, 804. causa, prognosif & cura 804. 805.
¶ signum 805.
Ulcerata quomodo convenient & differant à vulneribus 440. prognosif
440. causa & cura 440. 441.
Ulceris depalcentis cura 444.
Ulcerata particularia capitis, oculorum 446. narium, oris & vesicæ 447.
meatus urinarii & pedum 447.
Umbilici prominentia **xxvii**, 766. cura 766.
Unguenta armoria laudantur in vulneribus 413. 414.
Vomitus cruentus **xxvi**, 51. **vi**, 650. causa 650. prognosif 51. cura 52. 650.
Vomitus **ii**, 344. **xii**, 759. causa 344. differentia 344. divisio & signa
345. prognosif 345. in nephritide unde 93. in mensium difficultate
110. malum est si diarrhoeam habet comitem 204. puerperarum peti-
culosus est 204. gravidarum soli naturæ relinquendus 204. peticulo-
sus est si à venenis 346. cura 346.
Urina non ostendit calorem 464. ejus color unde 464. ubi & quomodo
generetur 464. aquea & tenuis unde 464. 473. 148. crassa & alba un-
de 473. varietas unde 85.
Urinæ difficultas **xxi**, 766. causa & cura 766.
Urinæ incontinentia **lv**, 127. **xxxii**, 731. **xxii**, 767. causa 128. 731. pro-
gnosif 128. 76. cura 128. 732. 767.
Urinæ suppressio **xlv**, 98. 236.
Uteri suffocatio **ix**, 385. **xxvii**, 708. subjectum 387. 708. varia nomina
708.

Index Rerum & Verborum.

708. causa 386. 708. 709. 387. uterus non dislocatur 386. 708. phænomena 709. vocatur hysterica quam vide 388. etiam affectio hypochondriaca 709. cura 252. 388. 712. 713. quædam feminæ suaveolentibus quædam à sætidis hoc morbo afficiuntur 712. vellicatio pilorum inguinalium excitat ægras 713.
- Uteri prolapsus 710.
- Vulnera 401. prognos̄is & lethalitas unde noscatur 401. xxxvi. & xxxvii. 812. cura 402. 404. 812. ær̄ nocet 436. ex illis aliena eximenda 410. labia eorum quomodo tractanda 410. futura quando facienda 411. an venæsectio & purgatio conveniat 812. vinum nocet 815. signa fracturæ cranii 813. prognos̄is 813. diæta & potus 403. an vulnus cerebri sit lethale 814.
- Vulnera nervorum & tendinum 414. signa & prognos̄is 414. cura 415. diæta 416.
- Vulnera à sclopetis 417. differentia, prognos̄is & cura 417. diæta 418. symptomata 418. eorum hæmorrhagia 420. doloris cura 422.
- Vulnere venenatorum signa & cura 423.
- Vulnera particulatim 423. faciei, oculorum, pulmonum, abdominis 424.
- Vulneratus in pede 424. 427. symptomata, prognos̄is & cura 424. 425. 426. 427.
- Vulnerati in humero prognos̄is & cura 427. 428.
- Vulnerati in cubito cura 429.
- Vulnus digiti ab infixa spina 430. cura 430. 431.
- Vulnera thoracis 431. 432. 433. cura 433.
- Vulnere abdominis signa 432. prognos̄is 432.
- Vulnera capitis 436. symptomata 436. nocentia, differentia & cura 437.
- Vulnerati cum fractura cranii cura 437.
- Vulnerati in capite si lumen non ferunt moriuntur 439.
- Vulnus cordis xxxviii, 815. an sit lethale 815.
- Vulnus pulmonum xxxix, 816. cura 816. decocta vulnecraria 816.
- Vulnus femoris xl, 816. symptomata 816.

F I N I S.

F I M I E

